

INSTITVTIONVM CALCVLI INTEGRALIS VOLVMEN TERTIVM,

IN QVO METHODVS INVENIENDI FVNCTIONES
DVARVM ET PLVRIVM VARIABILIVM, EX DATA RELATIONE
DIFFERENTIALIVM CVIVSVIS GRADVS PERTRACTATVR.

VNA CVM APPENDICE DE CALCULO VARIATIONVM ET SUP-
PLEMENTO, EVOLVTIONEM CASVVM PRORSVS SINGVLARIVM C RCA INTEGRA-
TIONEM ALQVATIONVM DIFFERENTIALIVM CONTINENTE.

AVCTORE

LEONHARDO EVLERO

ACAD. SCIENT. BORVSSIAE DIRECTORE VICENNALI ET SOCIO
ACAD. PETROP. PARISIN. ET LONDIN.

PETROPOLI,

Impensis Academiae Imperialis Scientiarum

1770.

REPUBLICAN PARTY

STATE OF OHIO

CONSTITUTION

ARTICLE I
SECTION 1
All legislative Powers herein granted shall be vested in a Congress of the United States, which shall consist of a Senate and House of Representatives.

ARTICLE II

SECTION 1

The executive Power shall be vested in a President of the United States of America.

ARTICLE III

16.200

INDEX CAPITVM,

IN VOLVME TERTIO

CONTENTORVM.

PARS PRIMA.

Inuestigatio functionum duarum variabilium ex data differentialium cuiusvis gradus relatione.

Sectio prima, de inuestigatione duarum variabilium functionum ex data differentialium primi gradus relatione.

CAP. I. De natura aequationum differentialium, quibus functiones duarum variabilium

)(2

riabilium determinantur in genere ,
pag. 3.

CAP. II. De resolutione aequationum, quibus
altera formula differentialis per quan-
titates finitas vtcunque datur, pag. 37.

CAP. III. De resolutione aequationum, quibus
binarum formularum differentialium altera
per alteram vtcunque datur ,
pag. 68.

CAP. IV. De resolutione aequationum, quibus
relatio inter binas formulas differentia-
les et vnicam trium quantitatum varia-
bilium proponitur, pag. 83.

CAP. V. De resolutione aequationum, quibus
relatio inter quantitates $(\frac{dy}{dx})$, $(\frac{dz}{dy})$, et
binas trium variabilium x , y , z , quae-
cunque datur, pag. 113.

CAP. VI. De resolutione aequationum, qui-
bus relatio inter binas formulas diffe-
rentiales $(\frac{dy}{dx})$, $(\frac{dz}{dy})$, et omnes tres
variabiles x , y , z , quaecunque datur,
pag. 142.

Sectio

SeCTio secunda, de inuestigatione duarum variabilium functionum ex data differentialium secundi gradus relatione.

CAP. I. De formulis differentialibus secundi gradus in genere, pag. 181.

CAP. II. De vna formula differentiali secundi gradus per reliquas quantitates vtcunque data, pag. 198.

CAP. III. Si duae vel omnes formulae secundi gradus per reliquas quantitates determinantur, pag. 234.

CAP. IV. Alia methodus peculiaris huiusmodi aequationes integrandi, pag. 262.

CAP. V. Transformatio singularis earundem aequationum, pag. 292.

SeCTio tertia, de inuestigatione duarum variabilium functionum ex data differentialium tertii altiorumque graduum relatione.

CAP. I. De resolutione aequationum simplicissimarum vnicam formulam differentialem inuoluentium, pag. 345.

CAP. II. De integratione aequationum aliorum per reductionem ad inferiores, pag. 359.

CAP. III. De integratione aequationum homogenearum, vbi singuli termini formulas differentiales eiusdem gradus continent, pag. 378.

PARS ALTERA.

Inuestigatio functionum trium variarum ex data differentialium relatione.

CAP. I. De formulis differentialibus functionum tres variables inuoluentium, pag. 392.

CAP. II. De inuentione functionum trium variarum ex dato cuiuspiam formulae differentialis valore, pag. 403.

CAP. III. De resolutione aequationum differentialium primi gradus, pag. 423.

CAP. IV. De resolutione aequationum differentialium homogenearum, pag. 442.

APPEN-

A P P E N D I X

De Calculo variationum.

CAP. I. De calculo variationum in genere, pag. 461.

CAP. II. De variatione formularum differentialium duas variables inuoluentium, pag. 482.

CAP. III. De variatione formularum integralium simplicium duas variables inuoluentium, pag. 504.

CAP. IV. De variatione formularum integralium complicatarum duas variables inuoluentium, pag. 529.

CAP. V. De variatione formularum integralium variables inuoluentium, et duplicem relationem implicantium, p. 549.

CAP. VI. De variatione formularum differentialium tres variables inuoluentium, quarum relatio vnica aequatione continetur, pag. 565.

CAP. VII. De variatione formularum integralium, tres variables inuoluentium, quarum vna vt functio binarum reliquarum spectatur, pag. 581.

CALCULI

SVPPLI-

SUPPLEMENTVM.

Euolutio casuum prorsus singularium
circa integrationem aequatio-
num differentialium, pag. 599.

CALCVLI

**CALCVLI INTEGRALIS.
LIBER POSTERIOR.**

PARS PRIMA

S E V

**INVESTIGATIO FVNCTIONVM DVA-
RVM VARIABILIVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
CVIVSVIS GRADVS RELATIONE.**

SECTIO PRIMA

**INVESTIGATIO DVARVM VARIABILIVM
FVNCTIONVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
PRIMI GRADVS RELATIONE.**

CAPVT I.

DE

NATVRA AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM QVIBVS FVNCTIONES DVARVM VARIABILIVM DETERMINANTVR IN GENERE.

Problema I.

I.

Si z sit functio quacunque duarum variabilium x et y , definire indolem aequationis differentialis qua relatio differentialium dx , dy et dz exprimitur.

Solutio.

Sit $Pdx + Qdy + Rdz = 0$ aequatio relationem differentialium dx , dy et dz exprimens, in

A 2

qua

qua P , Q et R sint functiones quaecunque ipsarum x , y et z . Ac primo quidem necesse est, vt haec aequatio nata sit ex differentiatione aequationis cuiuspiam finitae postquam differentiale per quampiam quantitatem fuerit diuisum. Dabitur ergo quidam multiplicator puta M , per quem formula

$$P dx + Q dy + R dz$$

multiplicata fiat integrabilis; nisi enim talis multiplicator existeret, aequatio differentialis proposita foret absurda, nihilque omnino declararet. Totum ergo negotium huc redit, vt character assignetur, cuius ope huiusmodi aequationes differentiales absurdae nihilque significantes a realibus dignosci queant. Hunc in finem contemplemur aequationem propositam $P dx + Q dy + R dz = 0$ tanquam realem. Sit M multiplicator eam reddens integrabilem, ita vt haec formula

$$MP dx + MQ dy + MR dz$$

sit verum differentiale cuiuspiam functionis trium variabilium x , y et z ; quae functio si ponatur $= V$ haec aequatio $V = \text{Const.}$ futura sit integrale completum aequationis propositae. Siue igitur x , siue y , siue z accipiatur constans, singulas has formulas: $MQ dy + MR dz$; $MR dz + MP dx$; $MP dx + MQ dy$; seorsim integrabiles esse oportet; vnde ex natura differentialium erit

$$\left(\frac{dMQ}{dz}\right) - \left(\frac{dMR}{dy}\right) = 0; \quad \left(\frac{dMR}{dx}\right) - \left(\frac{dMP}{dz}\right) = 0;$$

$$\left(\frac{dMP}{dy}\right) - \left(\frac{dMQ}{dx}\right) = 0$$

vnde

vnde per evolutionem hae tres oriuntur aequationes

$$I. M\left(\frac{dQ}{dz}\right) + Q\left(\frac{dM}{dz}\right) - M\left(\frac{dR}{dz}\right) - R\left(\frac{dM}{dz}\right) = 0$$

$$II. M\left(\frac{dR}{dx}\right) + R\left(\frac{dM}{dx}\right) - M\left(\frac{dP}{dx}\right) - P\left(\frac{dM}{dx}\right) = 0$$

$$III. M\left(\frac{dP}{dy}\right) + P\left(\frac{dM}{dy}\right) - M\left(\frac{dQ}{dx}\right) - Q\left(\frac{dM}{dx}\right) = 0$$

quarum si prima per P, secunda per Q et tertia per R multiplicetur, in summa omnia differentialia ipsius M se tollent, et reliqua aequatio per M dividisa erit:

$$P\left(\frac{dQ}{dz}\right) - P\left(\frac{dR}{dz}\right) + Q\left(\frac{dR}{dx}\right) - Q\left(\frac{dP}{dy}\right) + R\left(\frac{dP}{dy}\right) - R\left(\frac{dQ}{dx}\right) = 0$$

quae continet characterem, aequationes differentiales reales ab absurdis discernentem, et quoties inter quantitates P, Q et R haec conditio locum habet, toties aequatio differentialis proposita

$$P dx + Q dy + R dz = 0$$

est realis. Caeterum hic meminisse oportet, huiusmodi formulam vncinulis inclusam $\left(\frac{dQ}{dz}\right)$ significare valorem $\frac{dQ}{dz}$, si in differentiatione ipsius Q sola quantitas z vt variabilis tractetur; quod idem de ceteris est tenendum, quae ergo semper ad functiones finitas reducuntur.

Coroll. I.

2. Proposita ergo aequatione differentiali inter tres variables:

$$P dx + Q dy + R dz = 0,$$

A 3

ante

ante omnia dispiciendum est, vtrum character inuentus locum habeat, nec ne? priori casu aequatio erit realis, posteriori vero absurda et nihil plane significans, neque vnquam ad talem aequationem vllius problematis solutio perducere valet.

Coroll. 2.

3. Character inuentus etiam hoc modo exprimi potest

$$\left(\frac{P dQ - Q dP}{dz} \right) + \left(\frac{Q dR - R dQ}{dx} \right) + \left(\frac{R dP - P dR}{dy} \right) = 0$$

quandoquidem vinculae non quantitates finitas afficiunt, sed solum differentiationem ad certam variabilem restringunt.

Coroll. 3.

4. Simili modo si aequatio haec characterem continens per PQR diuidatur, ea hanc formam inducet:

$$\left(\frac{d \cdot \frac{Q}{P}}{R dz} \right) + \left(\frac{d \cdot \frac{R}{Q}}{P dx} \right) + \left(\frac{d \cdot \frac{P}{R}}{Q dy} \right) = 0$$

quae etiam ita exprimi potest:

$$\left(\frac{\frac{dQ}{Q} - \frac{dP}{P}}{R dz} \right) + \left(\frac{\frac{dR}{R} - \frac{dQ}{Q}}{P dx} \right) + \left(\frac{\frac{dP}{P} - \frac{dR}{R}}{Q dy} \right) = 0.$$

Scho-

Scholion I.

5. Quemadmodum omnes aequationes differentiales inter binas variables semper sunt reales, semperque per eas ratio certa inter ipsas variables definitur, ita hinc discimus, rem secus se habere in aequationibus differentialibus, quae tres variables inuoluant, atque huiusmodi aequationes.

$$P dx + Q dy + R dz = 0$$

non certam relationem inter ipsas quantitates finitas x , y et z declarare, nisi quantitates P , Q , R ita fuerint comparatae, ut character inuentus locum habeat. Ex quo intelligitur infinitas huiusmodi aequationes differentiales inter ternas variables proponi posse, quibus nulla prorsus ratio finita conueniat, et quae propterea nihil plane definiant. Pro arbitrio scilicet huiusmodi aequationes formari possunt, nullo scopo proposito ad quem sint accommodatae; statim enim ac certum quoddam problema ad aequationem differentialem inter ternas variables perducit, semper necesse est characterem assignatum ei conuenire, cum alioquin nihil omnino significaret. Talis aequatio nihil significans est exempli gratia $z dx + x dy + y dz = 0$, neque pro x vlla quidem functio ipsarum x et y cogitari potest quae isti aequationi satisfaciat; quin etiam character noster pro hoc exemplo dat $-x-y-z$, quae quantitas cum non euanescat, absurditatem illius aequationis declarat.

Scho-

Scholion 2.

6. Quo character inuentus facilius ad quosuis casus oblatos accommodari queat, ex aequatione

$$P dx + Q dy + R dz = 0$$

primo euoluantur sequentes valores :

$$\left(\frac{dQ}{dx}\right) - \left(\frac{dR}{dy}\right) = L; \left(\frac{dR}{dx}\right) - \left(\frac{dP}{dz}\right) = M; \left(\frac{dP}{dy}\right) - \left(\frac{dQ}{dz}\right) = N$$

et character noster hac continebitur expressione :

$$L P + M Q + N R$$

quae si euanescat, aequatio proposita erit realis, et aequationem quandam finitam agnoscet; sin autem ea ad nihilum non redigatur, aequatio proposita erit absurda, atque de eius integratione ne cogitandum quidem erit. Ita in exemplo supra posito erit

$$P = z; Q = x; R = y,$$

hinc

$$L = -1, M = -1 \text{ et } N = -1,$$

vnde character $-x - y - z$, absurditatem indicat. Proferamus vero etiam exemplum aequationis realis:

$$dx(yy + nyz + zz) - x(y + nz)dy - xzdz = 0$$

in qua ob

$P = yy + nyz + zz; Q = -xy - nxz; \text{ et } R = -xz$
erit

$$L = -nx; M = -3z - ny \text{ et } N = 3y + 2nz$$

vnde

vnde

$$\begin{aligned} LP + MQ + NR &= -nx(yy + myz + zz) + x(y + nz)(3z + ny) \\ &\quad -xz(3y + 2nz) - x(-my - myz - nzz + 3yz + 3nzz + ny + myz \\ &\quad - 3yz - 2nzz) = 0 \end{aligned}$$

quare cum hic character euanescat, aequatio haec differentialis pro reali est habenda. Simili modo proposita hac aequatione:

$$2dx(y+z) + dy(x+3y+2z) + dz(x+y) = 0 \text{ ob}$$

$$P = 2y + 2z; Q = x + 3y + 2z; R = x + y \text{ fit}$$

$L = 2 - 1 = 1$; $M = 1 - 2 = -1$ et $N = 2 - 1 = 1$,
hincque

$$LP + MQ + NR = 2y + 2z - x - 3y - 2z + x + y = 0$$

vnde ista aequatio differentialis erit realis.

Problema 2.

7. Proposita aequatione differentiali inter ternas variables x, y, z , quae sit realis, eius integrale inuestigare, vnde pateat, qualis functio vna earum sit binarum reliquarum.

Solutio.

Sit aequatio differentialis proposita:

$$Pdx + Qdy + Rdz = 0$$

in qua P, Q, R eiusmodi sint functiones ipsarum x, y et z , vt character realitatis ante inuentus fa-

Vol. III.

B

tisfa-

tisfaciat. Nisi enim ista aequatio esset realis, ridiculum foret, eius integrationem tentare. Sumamus ergo hanc aequationem esse realem, atque dabitur relatio inter ipsas quantitates x , y et z , aequationi propositae satisfaciens; ad quam inueniendam pendatur, si in aequatione integrali vna variabilium puta z , constans spectetur ex eius differentiali nihilo aequali posito nasci debere aequationem

$$P dx + Q dy = 0.$$

Vicissim ergo vna variabili puta z vt constante tractata, integratio aequationis differentialis

$$P dx + Q dy = 0$$

quae duas tantum variables continet, perducet ad aequationem integram quaesitam, si modo in quantitate constantem per integrationem ingressam illa quantitas z rite inuoluatur. Ex quo hanc regulam pro integratione aequationis propositae colligimus. Consideretur vna variabilium puta z vt constans, vt habeatur haec aequatio $P dx + Q dy = 0$ duas tantum variables x et y implicans; tum eius investigetur aequatio integralis completa, quae ergo constantem arbitrariam C complectetur. Deinde haec constans C consideretur vt functio quaecunque ipsius z , atque hac z nunc etiam pro variabili habita, aequatio integralis inuenta denuo differentietur; vt omnes tres x , y et z tanquam variables tractentur, et aequatio differentialis resultans comparetur cum proposita $P dx + Q dy + R dz = 0$, vbi quidem functiones

ctiones P et Q sponte prodibunt, at functio R cum ea quantitate, qua elementum dz afficitur, collata determinabit rationem, qua quantitas z in illam litteram C ingreditur, sicque obtinebitur aequatio integralis quaesita, quae simul erit completa, cum semper in illa litterae C pars quaedam constans vere arbitraria relinquatur, cum haec determinatio ex differentiali ipsius C sit petenda.

Coroll. 1.

8. Reducitur ergo integratio huiusmodi aequationum differentialium tres variables continentium ad integrationem aequationum differentialium inter duas tantum variables, quae ergo quoties licet per methodos in superiori libro traditas, est instituenda.

Coroll. 2.

9. Haec ergo integratio tribus modis institui potest prout primo vel z vel y vel x tanquam constans spectatur. Semper autem necesse est, vt eadem aequatio integralis resultet, siquidem aequatio differentialis fuerit realis.

Coroll. 3.

10. Quodsi haec methodus tentetur in aequatione differentiali impossibili, determinatio illius constantis C non ita succedet, vt eam variabilem, quae pro constante est habita, solam inuoluat; atque etiam ex hoc criterium realitatis peti poterit.

B 2

Scho-

Scholion.

11. Quo haec operatio facilius intelligatur, periculum faciamus primo in aequatione impossibili hac

$$zdx + xdy + ydz = 0$$

hic sumta z pro constante erit

$$zdx + xdy = 0 \text{ seu } \frac{zdx}{x} + dy = 0$$

cuius integrale est $z/x + y = C$ existente C functione ipsius z . Differentietur ergo haec aequatio sumendo etiam z variabile, positoque $dC = Ddz$, ut D sit etiam functio ipsius z tantum erit:

$$\frac{zdx}{x} + dy + dz/x = Ddz \text{ seu}$$

$$zdx + xdy + dz(x/x - Dx) = 0$$

deberet ergo esse $x/x - Dx = 1$ seu $D = 1/x - \frac{z}{x}$, quod est absurdum.

Deinde in aequatione reali

$$zdx(y+z) + dy(x+zy+zz) + dz(x+y) = 0$$

operatio exposita ita instituat. Sumatur y constans ut sit

$$zdx(y+z) + dz(x+y) = 0 \text{ seu } \frac{zdx}{x+y} + \frac{dz}{y+z} = 0$$

cuius integrale est

$$z l(x+y) + l(y+z) = C,$$

vbi C etiam y inuoluat. Sit ergo $dC = Ddy$, et sumto

sumto etiam y variabili, differentiatio praebet

$$\frac{x dx + y dy}{x+y} + \frac{dy + dz}{y+z} = D dy \text{ seu}$$

$$x dx (y+z) + x dy (y+z) + dy (x+y) + dz (x+y) \\ = D dy (x+y) (y+z)$$

quae expressio cum forma proposita collata praebet $D=0$, ideoque $dC=0$ et C fit constans vera; ita vt integrale sit

$$(x+y)^2 (y+z) = \text{Const.}$$

Huiusmodi igitur exempla aliquot euoluamus.

Exemplum I.

12. *Huius aequationis differentialis realis*

$$dx(y+z) + dy(x+z) + dz(x+y) = 0$$

integrale inuestigare.

Primo quidem patet hanc aequationem esse realem cum sit

$$P = y + z; \quad L = 1 - 1 = 0$$

$$Q = x + z; \quad M = 1 - 1 = 0$$

$$R = x + y; \quad N = 1 - 1 = 0$$

sumatur igitur z constans, et aequatio prodibit

$$dx(y+z) + dy(x+z) = 0 \text{ seu } \frac{dx}{x+z} + \frac{dy}{y+z} = 0$$

cuius integrale est

$$l(x+z) + l(y+z) = f: z,$$

statuatur ergo

$$(x+z)(y+z) = Z,$$

vbi naturā functionis Z ex differentiatione debet erui.

Fit autem

$$dx(y+z) + dy(x+z) + dz(x+y+z) = dZ$$

a qua si proposita auferatur, relinquitur $zxdz = dZ$

hinc $Z = z^2 + C$, ita vt aequatio integralis completa fit

$$(x+z)(y+z) = z^2 + C \text{ seu } xy + xz + yz = C$$

quae quidem ex ipsa proposita

$$ydx + zdx + xdy + zdy + xdz + ydz = 0$$

facile elicitur, cum bina membra iuncta sit integrabilia.

Exemplum 2.

13. *Huius differentialis aequationis realis*

$$dx(ay - bz) + dy(cz - ax) + dz(bx - cy) = 0$$

aequationem integram completam inuenire.

Realitas huius aequationis ita ostenditur:

Cum sit $P = ay - bz$; erit $L = 2c$

$$Q = cz - ax; \quad M = 2b$$

$$R = bx - cy; \quad N = 2a$$

hincque manifesto $LP + MQ + NR = 0$.

Iam

Iam sumatur z constans, vt habeatur:

$$\frac{dx}{cx-ax} + \frac{dy}{ay-bz} = 0 \text{ ergo } \int \frac{ay-bz}{cx-ax} = f:z$$

statuatur ergo $\frac{ay-bz}{cx-ax} = Z$, et differentiatio praebet

$$\frac{a dx (ay-bz) + a dy (cx-ax) + a dz (bx-cy)}{(cx-ax)^2} = dZ$$

ex cuius comparatione cum proposita fit $dZ=0$ et $Z=C$, ita vt aequatio integralis completa sit:

$$\frac{ay-bz}{cx-ax} = n \text{ seu } ay + nax = (b+nz)z.$$

Quod si aequatio integralis ponatur

$$Ax + By + Cz = 0$$

hae constantes ita debent esse comparatae vt sit

$$Ac + Bb + Ca = 0$$

sicque constans arbitraria concinnius inducitur.

Corollarium.

14. Haec ergo aequatio integrabilis redditur, si diuidatur per $(cx-ax)^2$, atque ob eandem rationem etiam hi diuifores:

$$(ay-bz)^2 \text{ et } (bx-cy)^2$$

idem praestant. Vi enim integralis hi diuifores constantem inter se tenent rationem. Namque si $\frac{ay-bz}{cx-ax} = n$ erit

$$\frac{bx-cy}{cx-ax} = \frac{-b-nz}{a} \text{ et } \frac{bx-cy}{ay-bz} = \frac{-b-nz}{na}.$$

Exem-

Exemplum 3.

15. Huius aequationis differentialis realis :

$dx(yy+yz+zz)+dy(zz+xx+xy)+dz(xx+xy+yy)=0$
 aequationem integralem completam inuestigare.

Realitas huius aequationis inde patet, quod fit :

$$P = yy + yz + zz \text{ hincque } L = 2z + x - x - 2y = 2(z - y)$$

$$Q = zz + xz + xx \quad M = 2x + y - y - 2z = 2(x - z)$$

$$R = xx + xy + yy \quad N = 2y + z - z - 2x = 2(y - x)$$

unde fit :

$$LP + MQ + NR = 2(z^2 - y^2) + 2(x^2 - z^2) + 2(y^2 - x^2) = 0.$$

Ad integrale ergo inuestigandum sumatur z constans, eritque

$$\frac{dx}{xx + xz + zz} + \frac{dy}{yy + yz + zz} = 0$$

cuius integrale est

$$\frac{z}{z\sqrt{z}} \text{ Ang. tang. } \frac{x\sqrt{z}}{z+z+x} + \frac{z}{z\sqrt{z}} \text{ Ang. tang. } \frac{y\sqrt{z}}{z+z+y} = f: z$$

quae per collectionem horum angulorum abit in :

$$\frac{z}{z\sqrt{z}} \text{ Ang. tang. } \frac{(xz + yz + xy)\sqrt{z}}{z^2 + xz + yz - xy} = f: z.$$

Statuatur ergo $\frac{xz + yz + xy}{z^2 + xz + yz - xy} = Z$; haecque aequatio differentietur sumtis omnibus tribus x, y et z variabilibus, ac prodibit

$$\frac{zxdx(yz + yz + zz) + zdy(yz + xz + xx) - zdx(zz + yz + yy) - ydz(zz + xz + xx)}{(z^2 + xz + yz - xy)^2} = dZ,$$

cum igitur ex aequatione proposita fit

$$dx(yy + yz + zz) + dy(zz + xz + xx) = -dz(xx + xy + yy)$$

erit

erit facta substitutione

$$\frac{-zdz(xx+xy+yy)-x dz(zx+yz+yy)-y dz(zx+xz+xx)}{(xz+yz+xy)^2} = dZ \text{ seu}$$

$$\frac{-z dz(xz+yz+xy)+x dz(yz+xy+xx)+y dz(zx+xy+xx)}{(xz+yz+xy)^2} = dZ$$

quae in hanc formam reducitur :

$$\frac{-z dz(x+yz)(xy+xz+yz)}{(xz+yz+xy)^2} = dZ.$$

At ob $Z = \frac{xy+xz+yz}{xz+yz+xy-xz}$ erit

$$\frac{-z dz(x+y+z)}{xy+xz+yz} = dZ \text{ seu } \frac{dZ}{Z} = \frac{dz(x+y+z)}{xy+xz+yz}.$$

Necessè ergo est vt etiam $\frac{xy+xz+yz}{x+y+z}$ sit functio
ipius z tantum, quae vocetur Σ , vt sit $-\frac{dZ}{Z} = \frac{d\Sigma}{\Sigma}$.
Verum ex sola forma functionis Z negotium confici
oportet; quod ita expediri potest. Cum sit

$$Z = \frac{xy+xz+yz}{xz+yz+xy-xz} \text{ erit } 1+Z = \frac{xz+xz+yz}{xz+yz+xy-xz}$$

hinc $\frac{1+Z}{Z} = \frac{z(x+y+z)}{xy+xz+yz}$, cuius valoris ope quan-
titates x et y ex aequatione differentiali eliduntur,
fitque

$$-\frac{dZ}{Z} = d\Sigma, \frac{z(x+y+z)}{xy+xz+yz} = d'z, \frac{1+Z}{Z},$$

vnde

$$\frac{-dZ}{Z(1+Z)} = \frac{d\Sigma}{z} = \frac{-dZ}{Z} + \frac{dZ}{1+Z},$$

et integrando $lz = l' \frac{1+Z}{Z} + la$. Ergo

$$\frac{1+Z}{Z} = \frac{z}{a} \text{ et } Z = \frac{a}{z-a}$$

ita vt aequatio integralis quaesita sit

$$\frac{a}{z-a} = \frac{xy+xz+yz}{xz+yz+xy-xz} \text{ seu } xy+xz+yz = a(x+y+z)$$

Vol. III.

C

quae

quae simplicissima forma statim colligitur ex aequatione

$$\frac{z(x+y+z)}{xy+xz+yz} = \frac{1+z}{z} = \frac{x}{z}.$$

Corollarium.

15. Cum aequationis propositae integrale completum sit

$$xy+xz+yz = a(x+y+z) \text{ seu } \frac{xy+xz+yz}{x+y+z} = \text{Const.}$$

ex huius differentiatione etiam ipsa aequatio proposita resultare deprehenditur. Unde patet aequationem propositam integrabilem reddi si diuidatur per $(x+y+z)^2$ vel etiam per $(xy+xz+yz)^2$.

Scholion.

16. Ex hoc exemplo intelligitur, determinationem functionis per integrationem illatae interdum haud exiguis difficultatibus esse obnoxiam; siquidem hic functionem Z non sine ambagibus elucimus. Verum et hic ista inuestigatio multo facilius institui potuisset; statim enim atque inuenimus

$$\frac{xy+xz+yz}{xz+xz+yz-xy} = Z = f:z,$$

hanc ipsam expressionem concinniore reddere licuisset. Nempe cum sit

$$\frac{1}{z} = \frac{z+z+xz+yz-xy}{xy+xz+yz}, \text{ erit}$$

$$1 + \frac{1}{z} = \frac{z(z+x+y+z)}{xy+xz+yz}, \text{ ideoque}$$

$$\frac{xy+xz+yz}{x+y+z} = \frac{z+z}{1+z} = f:z.$$

Relicta

Relicta ergo functione Z statim ponatur

$$\frac{x^2y + x^2z + y^2z}{x + y + z} = \Sigma = f: z,$$

et sumtis differentialibus per se liquebit, fieri $d\Sigma = 0$, ideoque $\Sigma = \text{Const}$. Adhuc facilius hoc problema resoluitur, si etiam sumto y constante eius integrale quaeratur, tum enim simili modo peruenitur ad huiusmodi aequationem

$$\frac{x^2y + x^2z + y^2z}{x + y + z} = Y = f: y;$$

quare cum haec expressio aequae esse debeat functio ipsius z atque ipsius y , necesse est, ut ea sit constans; critque propterea aequatio integralis completa

$$xy + xz + yz = a(x + y + z).$$

Exemplum 4.

17. *Huius aequationis differentialis realis:*

$dx(xx - yy + zz) - zzy + zdz(y - x) + \frac{zdz}{z}(yy - xx) = 0$
aequationem integram completam inuestigare.

Realitas huius aequationis ita ostenditur.

Ob $P = xx - yy + zz$ erit $L = -3z - \frac{xy}{z}$

$Q = -zz$ $M = -3z + \frac{yz}{z} - \frac{yx}{z}$

$R = z(y - x) + \frac{z}{z}(yy - xx)$ $N = -2y$

vnde calculo subducto formula $LP + MQ + NR$ evanescit.

C =

Suma-

Sumamus iam z constans, et habebimus hanc aequationem:

$$dx(xx - yy + zz) - zxdy = 0,$$

cuius quidem integratio non constaret, nisi perspiceremus ei satisfacere particulariter $y = x$. Hinc autem ponendo $y = x + \frac{zv}{v}$ integrale completum erucere poterimus; fit enim

$$dx\left(zz - \frac{xxzv}{v} - \frac{z^2v}{v}\right) - zxdx + \frac{z^2dv}{vv} = 0$$

hincque $dv - \frac{xxvdx}{zz} = \frac{z^2}{v} dx$,

quae per $e^{\frac{-xx}{zz}}$ multiplicata praebet integrale

$$e^{\frac{-xx}{zz}} v = \int e^{\frac{-xx}{zz}} dx + f:z$$

vbi quidem notandum est in integratione formulae $\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$ quantitatem z vt constantem tractari, esseque $v = \frac{zv}{y-x}$: ita vt sit

$$\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx = \frac{e^{\frac{-xx}{zz}} zz}{y-x} + Z.$$

Quodsi iam hanc aequationem differentiari velimus sumpta etiam z variabili, difficultas hic occurrit, quomodo quantitatis $\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$ differentiale ex variabilitate ipsius z oriundum definiari debeat. Hic **ex** principiis repeti debet si fuerit $dV = Sdx + Tdz$;
fore

fore $(\frac{dT}{dx}) = (\frac{dS}{dz})$ ideoque si z constans fumatur
 $T = \int dx (\frac{dS}{dz})$. Iam nostro casu est

$$S = e^{\frac{-xx}{zz}} \text{ et } V = \int e^{\frac{-xx}{zz}} dx,$$

fumta z constans quare cum sit

$$(\frac{dS}{dz}) = e^{\frac{-xx}{zz}} \cdot \frac{-xx}{z^3}, \text{ ergo } T = \frac{1}{z^2} \int e^{\frac{-xx}{zz}} xx dx.$$

Quocirca quantitatis $\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$ differentiale plenum ex
 variabilitate vtriusque x et z oriundum est

$$e^{\frac{-xx}{zz}} dx + \frac{1}{z^2} \int e^{\frac{-xx}{zz}} xx dx$$

cui aequari debet alterius partis $\frac{e^{\frac{-xx}{zz}} z}{y-x} + Z$ diffe-
 rentiale, quod est

$$e^{\frac{-xx}{zz}} \left(\frac{1}{y-x} - \frac{xy}{(y-x)^2} + \frac{xxz}{z(y-x)} - \frac{xxdx}{z(y-x)} \right) + dZ.$$

Turbat vero adhuc formula integralis $\int e^{\frac{-xx}{zz}} xx dx$, in
 qua z pro constans habetur: reduci autem potest
 ad priorem $\int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$, si ponatur

$$\int e^{\frac{-xx}{zz}} xx dx = A e^{\frac{-xx}{zz}} x + B \int e^{\frac{-xx}{zz}} dx$$

prodit enim sola x pro variabili habita, differen-
 tiando

$$xx dx = A dx - \frac{Axx dx}{z} + B dx \text{ ergo}$$

$$A = -\frac{1}{z} \text{ et } B = -A = \frac{1}{z},$$

ita vt fit

$$fe^{\frac{-xx}{zz}} xx dx = -! e^{\frac{-xx}{zz}} xxz + ! zz / e^{\frac{-xx}{zz}} dx$$

quare cum fit

$$fe^{\frac{-xx}{zz}} dx = \frac{e^{\frac{-xx}{zz}} zz}{y-x} + Z \text{ erit}$$

$$fe^{\frac{-xx}{zz}} xx dx = -! e^{\frac{-xx}{zz}} xxz + \frac{e^{\frac{-xx}{zz}} z^2}{2(y-x)} + ! Zzz.$$

Facta ergo substitutione haec orietur aequatio differentialis

$$e^{\frac{-xx}{zz}} (dx - \frac{x dz}{z} + \frac{z dy}{y-x}) + \frac{Z dz}{z} =$$

$$e^{\frac{-xx}{zz}} (\frac{z dz}{y-x} - \frac{zz dy}{(y-x)^2} + \frac{zz dx}{(y-x)^2} - \frac{! x dx}{y-x} + \frac{! xx dz}{z(y-x)}) + dZ$$

quae transit in hanc formam

$$e^{\frac{-xx}{zz}} (\frac{dx(y+x)}{y-x} - \frac{zz dx}{(y-x)^2} + \frac{zz dy}{(y-x)^2} - \frac{! dz}{y-x} - \frac{x! y + ! dx}{z(y-x)}) = \frac{zdZ - Zdz}{z}$$

feu

$$\frac{e^{\frac{-xx}{zz}}}{(y-x)^2} (dx(y-x-zz) + zz dy - zz dz(y-x) - \frac{x! dz}{z}(y-x)) = \frac{zdZ - Zdz}{z}$$

qua cum proposita collata euidentis est esse debere

$$z dZ - Z dz = 0 \text{ feu } Z = nz;$$

ita vt aequationis propositae integrale completum fit:

$$fe^{\frac{-xx}{zz}} dx = \frac{e^{\frac{-xx}{zz}} zz}{y-x} + nz, \quad \text{fiqui-}$$

siquidem in integrali $\int e^{\frac{-x}{z^2}} dx$ quantitas z pro constante habeatur.

Corollarium.

18. Aequatio ergo proposita integrabilis redditur, si multiplicetur per $\frac{1}{(y-x)^2} e^{\frac{-x}{z^2}}$; ac tum integrale est ipsa aequatio, quam inuenimus.

Scholion 1.

19. Exemplum hoc imprimis est notatu dignum, quod in eius solutione quaedam artificia sunt in subsidium vocata, quibus in praecedentibus

non erat opus. Per formulam autem $\int e^{\frac{-x}{z^2}} dx$ integrale non satis determinatum videtur. Cum enim in ea z constans ponatur, constans per integrationem introducenda per z non definitur, siquidem lex

non praescribitur secundum quam integrale $\int e^{\frac{-x}{z^2}} dx$ capi oporteat vtrum ita vt euanescat facto $x=0$, an alio quocunque modo? Dubium autem hoc diluatur, si aequationem inuentam per z diuidamus,

vt formula integralis sit $\int e^{\frac{-x}{z^2}} \frac{dx}{z}$; vbi cum $\frac{dx}{z}$ sit $d\frac{x}{z}$, euidens est ea exprimi functionem quamdam ipsius $\frac{x}{z}$; ac si ponatur $\frac{x}{z}=p$, fore aequationem nostram integram

$$\int e^{-pp} dp + \text{Const.} = e^{-pp} \frac{p}{p-x}$$

neque

neque hic amplius conditio illa, qua in formula integrali quantitas z pro constante sit habenda, locum habet, sed integrale perinde determinatur, ac si aequatio duas tantum variables contineret. Hanc circumstantiam si perpendissemus, plenum differentiale formulae $\int e^{\frac{-xz}{z^2}} dx$, ex variabilitate vtriusque x et z nullam difficultatem peperisset. Postquam enim peruenimus ad aequationem

$$\int e^{\frac{-xz}{z^2}} dx = e^{\frac{-xz}{z^2}} \cdot \frac{zx}{y-z} + f:z$$

eam ita repraesentemus:

$$\int e^{\frac{-xz}{z^2}} \frac{dx}{z} = \int e^{\frac{-xz}{z^2}} d\frac{x}{z} = e^{\frac{-xz}{z^2}} \cdot \frac{z}{y-z} + Z,$$

vbi cum in formulam integram etiam variabilitas ipsius z sit inducta, si ea differentietur sumtis omnibus x , y et z variabilibus orietur:

$$e^{\frac{-xz}{z^2}} \left(\frac{dx}{z} - \frac{zdz}{z^2} \right) = e^{\frac{-xz}{z^2}} \left(\frac{dz}{y-z} + \frac{zdx - zdz}{(y-z)^2} - \frac{zdx}{z(y-x)} + \frac{zxzdz}{z^2(y-x)} \right) + dZ$$

$$e^{\frac{-xz}{z^2}} \left(\frac{dx(y+x)}{z(y-x)} - \frac{zdx}{(y-x)^2} + \frac{zdy}{(y-x)^2} - \frac{z^2(y+x)}{z^2(y-x)} - \frac{dz}{y-x} \right) = dZ$$

quae reducitur ad hanc formam:

$$e^{\frac{-xz}{z^2}} \frac{1}{z(y-x)} (dx(yy - xx - zz) + zdy - zdz(y-x) - \frac{zdz}{z}(yy - xx)) = dZ$$

vnde patet esse debere $dZ = 0$ et $Z = \text{Const.}$ sicque elicitur aequatio integralis ante inuenta.

Scho-

Scholion 2.

20. Idem integrale prodiisset, si loco z altera reliquarum x vel y pro constante fuisset assumpta; vbi in genere notari conuenit, si huiusmodi aequationem:

$$Pdx + Qdy + Rdz = 0$$

sumpta z constante tractare licuerit, etiam resolutionem, quaecumque trium variabilium pro constante assumatur, succedere debere, etiam si id quandoque minus perspicatur. Ita in aequatione proposita si y pro constante habeatur, resoluenda erit haec aequatio:

$$dx(xx + zz - yy) - xdz(x - y) - \frac{x dz}{z}(xx - yy) = 0$$

quae per z multiplicata cum in hanc formam abeat

$$(zdx - xdz)(xx + zz - yy) + yzxdz = 0$$

facile patet eam simpliciore reddi ponendo $x = pz$ tum enim ob

$$zdx - xdz = zdp$$

prodit

$$dp(ppz + zz - yy) + ydz = 0$$

fit porro $z = qy$, fietque

$$dp(ppqq + qq - 1) + dq = 0$$

Vol. III.

D

cui

cui cum satisfiat $q = \frac{1}{p}$, statnatur $q = \frac{1}{p} + \frac{1}{r}$ habiturque

$$dp\left(\frac{1}{r} + \frac{p}{r} + \frac{1}{pp} + \frac{1}{pr} + \frac{1}{rr}\right) - \frac{dp}{pp} - \frac{dr}{rr} = 0$$

feu $dp(2ppr + p^2 + 2r + p) - pdr = 0$

vel $dr - \frac{r dp(p+1)}{p} = dp(pp+1)$

quae multiplicata per $\frac{1}{pp} e^{-pp}$ et integrata dat

$$e^{-pp} \frac{r}{pp} = \int e^{-pp} \frac{dp(1+pp)}{p}$$

$$\text{At } \int e^{-pp} \frac{dp}{p} = -e^{-pp} \frac{1}{p} - \int e^{-pp} dp,$$

$$\text{vnde } e^{-pp} \left(\frac{r}{pp} + \frac{1}{p}\right) = -\int e^{-pp} dp.$$

Cum nunc sit

$$p = \frac{x}{y} \text{ et } \frac{1}{r} = \frac{y}{x} - \frac{x}{y} = \frac{y(x-y)}{xy} \text{ erit}$$

$$r = \frac{xy}{y(x-y)}, \frac{r}{pp} = \frac{y^2}{x(x-y)}, \text{ et } \frac{r}{pp} + \frac{1}{p} = \frac{y}{x-y}$$

Vnde aequatio nostra integralis erit

$$\int e^{-\frac{x^2}{y}} d\frac{x}{y} = e^{-\frac{x^2}{y}} \cdot \frac{x}{y-x} + f(y)$$

cuius differentiale, si etiam y pro variabili habeatur, cum aequatione proposita comparatum dabit vt ante $f(y) = \text{Const.}$

Ceterum cum in his exemplis variables x, y, z vbique eundem dimensionum numerum implent, methodum generalem huiusmodi aequationes tractandi exponam.

Problema 3.

21. Si in aequatione differentiali

$$Pdx + Qdy + Rdz = 0$$

functiones P , Q , R fuerint homogeneae ipsarum x , y et z eiusdem numeri dimensionum; eius integrationem, si quidem fuerit realis, inuestigare.

Solutio.

Sit n numerus dimensionum, quas ternae variables x , y et z in functionibus P , Q , R con-
stituunt; ac posito $x = pz$ et $y = qz$, fiet

$$P = z^n S, \quad Q = z^n T \quad \text{et} \quad R = z^n V.$$

ita ut iam S , T , V futurae sint functiones binarum tantum variarum p et q . Cum iam sit

$$dx = pdz + zdp \quad \text{et} \quad dy = qdz + zdq$$

aequatio nostra hanc induet formam:

$$dz(pS + qT + V) + Szdp + Txdq = 0.$$

$$\text{seu} \quad \frac{dz}{z} + \frac{Sdp + Tdq}{pS + qT + V} = 0$$

quae aequatio realis esse nequit, nisi formula differentialis binas variables p et q inuoluens $\frac{Sdp + Tdq}{pS + qT + V}$ per se fuerit integrabilis; quod eueniet si fuerit:

$$(qT + V) \left(\frac{dS}{dq} \right) + pT \left(\frac{dS}{dp} \right) - (pS + V) \left(\frac{dT}{dq} \right) - qS \left(\frac{dT}{dp} \right) - S \left(\frac{dV}{dq} \right) + T \left(\frac{dV}{dp} \right) = 0.$$

D 2

Quoties

Quoties ergo hic character locum habet, nostra aequatio erit realis, eiusque integrale erit

$$Iz + \int \frac{Sdp + Tdq}{pS + qT + V} = \text{Const.}$$

vbi tantum opus est vt loco litterarum p et q valores assumti $\frac{z}{S}$ et $\frac{z}{T}$ restituantur.

Coroll. 1

22. Ita in nostro primo exemplo (§. 12.) cum sit

$$P = y + z; \quad Q = x + z; \quad R = x + y \text{ erit}$$

$$S = q + 1; \quad T = p + 1; \quad V = p + q \text{ et}$$

$$\frac{dz}{z} + \frac{(q+1)dp + (p+1)dq}{pq + p + q} = 0;$$

cuius integrale est

$$Iz + \int (pq + p + q) = \int (xy + xz + yz) = C.$$

seu $xy + xz + yz = C.$

Coroll. 2.

23. In secundo exemplo (§. 13.) est

$$P = ay - bz; \quad Q = cz - ax; \quad R = bx - cy \text{ hinc}$$

$$S = aq - b; \quad T = c - ap; \quad V = bp - cq.$$

$$\text{Ergo } \frac{dz}{z} + \frac{(aq - b)dp + (c - ap)dq}{bp - cq} = 0$$

hincque

$$(aq - b)dp + (c - ap)dq = 0$$

et integrando

$$\int \frac{aq - b}{c - ap} = \int \frac{aq - b}{c - ap} = C.$$

Coroll. 3.

Coroll. 3.

24. In tertio exemplo (§. 14.) fit

$S = qq + q + 1$; $T = pp + p + 1$; et $V = pp + pq + qq$
hincque

$$\frac{dx}{x} + \frac{dp(qq + q + 1) + dq(pp + p + 1)}{ppq + pqg + pp + 1; pq + qq + p + q} = 0$$

qui denominator est $=(p + q + 1)(pq + p + q)$;
vnde haec fractio resoluitur in has duas

$$\frac{-dp - dq}{p + q + 1} + \frac{dp(q + 1) + dq(p + 1)}{pq + p + q}$$

ex quo integrale a logarithmis ad numeros perdu-
ctum oritur

$$\frac{x(pp + p + q)}{p + q + 1} = \frac{x^2 + 2x + 2}{x + 2} = C.$$

Coroll. 4.

25. In exemplo quarto (§. 17.) fit

$S = pp - qq + 1$; $T = -1$; $V = q - p + p(qq - pp)$,
hincque

$$\frac{dx}{x} + \frac{dp(pp - qq + 1) - dq}{-1} = 0$$

ideoque

$$dq = dp(pp - qq + 1).$$

Cum ergo satisfaciatur $q = p$ ponatur $q = p + \frac{1}{r}$, fiet
 $dr - 2pr dp = dp$; et integrando:

$$e^{-2pr} = \int e^{-2pr} dp = e^{-2pr} \cdot \frac{1}{2-p};$$

ita vt integrale fit

$$e^{\frac{-xz}{z^2}} \cdot \frac{1}{z-x} = f e^{\frac{-xz}{z^2}} d\frac{x}{z} + \text{Const.}$$

Scholion.

16. Cum igitur aequationes differentiales tres variables inuoluentes nullam habeant difficultatem sibi propriam, quoniam earum resolutio, siquidem fuerint reales, semper ad aequationes differentiales duarum variabilium reduci potest; hoc argumentum sufficiens non prosequor. Quod enim ad eiusmodi aequationes differentiales trium variabilium attinet, in quibus ipsa differentia ad plures dimensiones ascendant, veluti est

$$Pdx^2 + Qdy^2 + Rdz^2 + 2Sxdy + 2Txdz + 2Vdydz = 0$$

de iis generatim tenendum est, nisi per radicis extractionem ad formam

$$Pdx + Qdy + Rdz = 0$$

reduci queant, eas semper esse absurdas. Quomocunque enim aequatio integralis esset comparata, ex ea valor ipsius z ita definiti posset, vt z aequetur functioni binarum variabilium x et y , vnde foret $dz = pdx + qdy$; neque hae variables x et y vlllo modo a se penderent. Hic ergo valor $pdx + qdy$ loco dz in aequatione differentiali substitutus, ita satisfacere deberet, vt omnes termini se mutuo destruerent, quod autem fieri non possit, si ex aequa-

quationis resolutione dz ita definiretur, vt differentialia dx et dy signis radicalibus essent innoluta. Hinc aequatio illa exempli loco allata, cum per resolutionem det:

$$dx = \frac{-Tdx - Vdy + \sqrt{(TT - PR)dx^2 + (TV - RS)dx dy + (VV - QR)dy^2}}{R}$$

realis esse nequit, nisi radix extrahi queat, hoc est nisi ipsa aequatio in factores formae

$$P dx + Q dy + R dz$$

resolui possit. Atque etiamsi hoc eueniat, et hi factores nihilo aequales statuatur, tamen aequatio non erit realis, nisi criterium supra traditum locum habeat. Ex his perspicuum est, ne eiusmodi quidem aequationes, quae quatuor pluresue variables innoluant, plus difficultatis habere.

Problema 4.

27. Si V sit functio quaecunque binarum variabilium x et y , in formula autem integrali $\int V dx$ quantitas y pro constante sit habita, definire huius formae $\int V dx$ differentiale, si praeter x etiam y variabilis, assumatur.

Solutio.

Ponatur ista formula integralis $\int V dx = Z$, eritque Z vtique functio ambarum variabilium x et y , etiamsi in ipsa integratione y pro constante habeatur. Euidens autem est, si vicissim in differentiatione y constans sematur, fore $dZ = V dx$. Quare si etiam y varia

variabilis statuatur, differentiale ipsius $Z = \int V dx$ huiusmodi habebit formam:

$$dZ = V dx + Q dy$$

et quaestio huc redit, ut ista quantitas Q determinetur. Quia autem forma $V dx + Q dy$ est verum differentiale, necesse est sit $(\frac{dV}{dy}) = (\frac{dQ}{dx})$; hincque $dx(\frac{dQ}{dx}) = dx(\frac{dV}{dy})$: At $dx(\frac{dQ}{dx})$ est differentiale ipsius Q , si y pro constante habeatur; unde Q reperietur si formula $dx(\frac{dV}{dy})$ ita integretur, ut y tanquam constans tractetur, seu erit $Q = \int dx(\frac{dV}{dy})$. Quocirca formulae $Z = \int V dx$ differentiale ex variabilitate utriusque x et y oriundum erit

$$dZ = V dx + dy \cdot \int dx(\frac{dV}{dy}).$$

Coroll. 1.

28. Quoniam V est functio ipsarum x et y , si ponatur $dV = R dx + S dy$, erit $S = (\frac{dV}{dy})$; unde fit

$$dZ = d \cdot \int V dx = V dx + dy \int S dx$$

scilicet in formulae $\int S dx$ integratione, perinde ac formulae $\int V dx$ sola quantitas x pro variabili est habenda.

Coroll. 2.

29. Si V fuerit functio homogenea ipsarum x et y existente numero dimensionum $= n$, posito $dV = R dx + S dy$ erit $Rx + Sy = nV$, ideoque $S = \frac{nV}{y} - \frac{Rx}{y}$ hinc

hinc $fSdx = \frac{n}{y} fVdx - \frac{1}{y} fRxdx$. At ob y constans est
 $R'dx = dV$ hinc $fRxdx = fxdV = Vx - fVdx$,
 ideoque $fSdx = \frac{n+1}{y} fVdx - \frac{Vx}{y}$, et

$$dZ = d.fVdx = Vdx - \frac{Vx}{y} dy + \frac{(n+1)dy}{y} fVdx.$$

Coroll. 3.

30. Idem facilius inuenitur ex consideratione
 quod functio $Z = fVdx$ futura sit homogenea $n+1$
 dimensionum, quare posito $dZ = Vdx + Qdy$, erit
 $Vx + Qy = (n+1)Z$; ideoque $Q = \frac{(n+1)Z}{y} - \frac{Vx}{y}$,
 ut ante.

Scholion.

31. Problemate iam ante, et in praecedente
 quidem libro sum vsus, neque tamen abs re fore
 putavi, si id data opera hic tractarem, quandoqui-
 dem hic liber in functionibus binarum plurimue
 variabilium occupatur. Praecipuum autem negotium
 non in eiusmodi aequationibus differentialibus, qua-
 les in hoc capite integrare docui, versatur, quod
 quidem breui esset absolutum, sed cum differentiatio
 functionis binarum variabilium x et y duplices for-
 mulas $(\frac{dV}{dx})$ et $(\frac{dV}{dy})$ suppeditet, existente V huius-
 modi functione, hoc loco eiusmodi quaestiones po-
 tissimum contemplabimur, quibus talis functio V ex
 data quacunque relatione harum duarum formula-
 rum $(\frac{dV}{dx})$ et $(\frac{dV}{dy})$ est definienda. Relatio autem
 haec per aequationem inter istas formulas et binas
 variables x et y , quam etiam ipsa functio quaesita V
 ingredi potest, exprimitur, ex cuius aequationis in-

dole diuifio tractationis erit petenda. Problema fcilicet generale, in quo foluendo ifta fectio eft occupata, ita fe habet, vt ea binarum variabilium x et y functio V inueniatur, quae fatifaciat aequationi cuiuscunque inter quantitates x , y , V , $(\frac{dy}{dx})$ et $(\frac{dy}{dy})$ propofita. Quodfi in hanc aequationem altera tantum binarum formularum differentialium $(\frac{dy}{dx})$ vel $(\frac{dy}{dy})$ ingrediatur, refolutio non eft difficilis, atque ad cafum aequationum differentialium duas tantum variables inuoluentium reducitur; quando autem ambae iftae formulae in aequatione propofita infunt, quaefitio multo magis eft ardua ac faepe numero ne refolui quidem poteft, etiamfi refolutio aequationum differentialium duas tantum variables completentium admittatur: in hoc enim negotio, quoties refolutionem ad integrationem aequationum differentialium inter duas variables reducere licet, problema pro refoluto erit habendum. Cum igitur ex aequatione propofita formula $(\frac{dy}{dy})$ aequetur functioni vtunque ex quantitatibus x , y , V et $(\frac{dy}{dx})$ conflatae, ex indole huius functionis, prout fuerit fimplicior, et vel folam formulam $(\frac{dy}{dx})$ vel praeter eam vnicam ex reliquis, vel etiam binas vel adeo omnes comprehendat, tractationem fequentem diftribuemus. Hoc enim ordine feruato facillime apparebit, quantum adhuc praeflare liceat, et quantum adhuc defideretur. Praeterea vero nonnulla fubfidia circa transformationem binarum formularum differentialium ad alias variables exponenda occurrent.

Diuifio

Diuisio huius Sectionis.

32. Quo partes, quas in hac sectione pertrahati conuenit, clarius conspectui exponantur, quoniam hae quaestiones circa functiones binarum variarum versantur, sint x et y binarum variables, et z earum functio ex data quadam differentialium relatione definienda, ita ut aequatio finita inter x , y et z requiratur. Ponamus autem $dz = p dx + q dy$, ita ut sit recepto signandi modo $p = (\frac{dz}{dx})$ et $q = (\frac{dz}{dy})$, atque ideo p et q sint formulae differentiales, quae in relationem propositam ingrediantur. In genere ergo relatio ista erit aequatio quaecumque inter quantitates p , q , x , y et z proposita, atque haec sectio perfecte absolueretur, si methodus constaret, ex data aequatione quacumque inter has quantitates p , q , x , y et z eruendi aequationem inter x , y et z ; quod autem cum in genere ne pro functionibus quidem vnicae variabilis praestari possit, multo minus hic est expectandum, ex quo eos casus tantum euolui conuenit, qui resolutionem admittant. Primo autem resolutio succedit, si in aequatione proposita altera formularum differentialium p vel q plane desit, ita ut aequatio vel inter p , x , y et z vel inter q , x , y et z proponatur. Deinde aequationes, quae solas binas formulas differentiales p et q continent, ita ut altera debeat esse functio quaecumque alterius, commodè resolvere licet. Tum igitur sequentur aequationes, quae praeter p et q vnicae quantitatum finitarum x vel y vel z complectantur, ex quo genere

(. . .)

E 2

cuius-

cuiusmodi casus resolui queant videamus. Ordo porro postulat, vt ad aequationes, quae praeter binas formulas differentiales p et q insuper binas quantitatum finitarum vel x et y , vel x et z , vel y et z , involuunt, progrediamur; ac denique de resolutione aequationum omnes litteras p , q , x , y et z implicantium, agemus, subsidia transformationis deinceps exposituri.

CAPVT II.

DE

RESOLUTIONE AEQVATIONVM

QVIBVS ALTERA FORMVLA DIFFERENTIALIS PER QUANTITATES FINITAS VTCVNQVE DATVR.

Problema 4.

33.

Inuestigare indolem functionis z binarum variabilium x et y , vt formula differentialis $(\frac{dz}{dx})=p$ sit quantitas constans $=a$.

Solutio.

Posito ergo $dz = p dx + q dy$, ea functionis z indoles quaeritur vt sit $p = a$, seu $dz = a dx + q dy$; ad quam inueniendam sumatur y pro constante, erit $dz = a dx$, et integrando $z = ax + \text{Const.}$ vbi notari oportet hanc constantem vtcunqve inuoluere posse quantitatem y . Quare vt solutionem generalem exhibeamus erit $z = ax + f: y$, denotante $f: y$ functionem quamcunqve ipsius y , quae per se nullo modo determinatur, sed penitus ab arbitrio nostro pendet.

E 3

Quod

Quod etiam differentiatio vicissim declarat, si enim huius functionis $f:y$ differentiale per $dyf:y$ indice-
mus, erit vtique $dz=adx+dyf:y$; ideoque $(\frac{dz}{dx})=a$,
prorsus vti quaestio postulat; vnde patet hoc casu
alteram formulam differentialem $q=(\frac{dz}{dy})$, functioni
folius y aequari, cum sit $q=(\frac{dz}{dy})$.

Coroll. 1.

34. Si ergo eiusmodi quaeratur functio z bi-
narum variabilium x et y , vt sit $(\frac{dz}{dx})=a$, erit
 $z=ax+f:y$, et altera formula differentialis $(\frac{dz}{dy})$
necessario aequatur functioni ipsius y tantum.

Coroll. 2.

35. Si talis requiratur functio, vt sit $(\frac{dz}{dx})=0$,
ea necessario erit functio ipsius y tantum, seu quan-
titem x plane non inuoluet; cum enim a varia-
tione ipsius x nullam mutationem pati debeat, haec
quantitas x quoque in eius determinationem plane
non ingredietur.

Coroll. 3.

36. Hinc etiam patet aequationem differen-
tialelem $dz=adx+qdy$ realelem esse non posse, nisi q
sit functio ipsius y tantum; quod etiam character
supra expositus declarat, aequatione enim ad hanc
formam $adx+qdy-dz=0$ reducta, ob $P=a$,
 $Q=q$ et $R=-1$ erit $L=(\frac{dq}{dx})$; $M=0$, et $N=-(\frac{dq}{dx})$;
ideo-

ideoque realitas postulat vt sit $a\left(\frac{d^2q}{dx^2}\right) + \left(\frac{dq}{dx}\right) = 0$. At per hypothefin q non pendet a x , vnde ob $\left(\frac{dq}{dx}\right) = 0$; erit $\left(\frac{d^2q}{dx^2}\right) = 0$, ideoque etiam q ab x non pendet.

Scholion I.

37. Ex allatis fatis patet hanc operationem, qua functionem x determinauimus veram esse integrationem, qua vti in vulgaribus integrationibus aliquid indeterminati introducitur. Hic scilicet ingressa est functio quaecunque ipsius y , cuius indoles per se nullo modo determinatur; eam quoque ita concipere licet, vt descripta curua quacunque, si eius abscissae per y indicentur, applicatae exhibeant eiusmodi functionem ipsius y . Neque vero opus est, vt haec curua sit regularis et aequatione quapiam contenta; sed curua quaecunque libero manus ductu descripta eundem praestat effectum, etiam si sit maxime irregularis, et ex pluribus partibus diuersarum curuarum confata. Huiusmodi functiones irregulares appellare licet discontinuas seu nexu continuitatis destitutas; vnde hoc imprimis notatu dignum occurrit, quod cum prioris generis integrationes alias functiones praeter continuas non admittant, hic etiam functiones discontinuae calculo subiiciantur, quod pluribus insignibus Geometris adeo calculi principii aduersari est visum. Verum integrationum in hoc secundo libro tradendarum vis praecipua in eo consistit, quod etiam functionum discontinuarum sint capaces

paces; ex quo per hunc quasi nouum calculum fines Analyseos maxime proferri sunt censendi.

Scholion 2.

38. Quemadmodum deinde in vulgaribus integrationibus constans arbitraria ingressa, semper ex indole problematis, cuius solutio eo perduxerat, determinatur, ita etiam hic natura problematis, cuius solutio huiusmodi integratione absoluitur, semper indolem functionis arbitrariæ per integrationem ingressæ determinabit. Ita si cordæ tensæ figura quæcunque inducatur, eaque subito dimittatur, vt oscillationes peragat, ope principiorum mechanicorum ad quodvis tempus figura, quam corda tum sit habitura, definiiri potest, hocque fit eiusmodi integratione, qua functio quædam arbitraria introducitur; quam autem deinceps ita determinari conuenit, vt pro ipso motus initio ipsa illa figura cordæ inducta prodeat; et cum solutio debeat esse generalis, vt satisfaciatur figuræ cuiunque initiali, neceffe est vt etiam ad eos casus pateat, quibus cordæ initio figura irregularis nullo continuitatis nexu prædita inducatur, quod fieri non posset, nisi per integrationem eiusmodi functionis arbitrio nostro relicta ingrederetur, quam etiam ad figuras irregulares adaptare liceret. Huiusmodi functiones arbitrarias, prouti hic feci, eiusmodi signandi modo $f:y$ indicabo, vnde cauendum erit ne littera f pro quantitate habeatur, quocirca ipsi colon suffigere visum est. Simili modo

modo in sequentibus haec scriptio $f:(x+y)$ denotabit functionem arbitrariam quantitatis $x+y$; ac ubi plures tales functiones in calculum ingredientur, praeter litteram f etiam his characteribus Φ, Ψ, θ etc. cum simili significatione utar.

Problema 5.

39. Inuestigare indolem functionis z binarum variabilium x et y , ut formula differentialis $(\frac{dz}{dx})=p$ aequalis fiat functioni datae ipsius x , quae sit X , ita ut sit $p=X$.

Solutio.

Posito $dz = p dx + q dy$ ob $p=X$ erit $dz = X dx + q dy$; quia iam huius differentialis pars $X dx$ est data, ad integrale inueniendum accipiat y constans, et cum sit $dz = X dx$, erit integrando $z = \int X dx + \text{Const.}$ quae constans cum etiam quantitatem y utcumque implicare possit, pro ea assumere licebit functionem quamcumque arbitrariam ipsius y , eritque ergo integrale quaesitum $z = \int X dx + f:y$, quae per differentiationem praebet $dz = X dx + dy f:y$, ita ut sit $q = f:y$, atque $(\frac{dz}{dx}) = X$ plane, ut requirebatur.

Coroll. 1.

40. Aequationis ergo $(\frac{dz}{dx}) = X$, existente z functione duarum variabilium x et y , integrale est $z = \int X dx + f:y$ ubi ob X datum, formula integralis

lis $\int X dx$ datam functionem ipsius x denotat; quandoquidem constans hac integratione ingressa in functione arbitraria $f:y$ comprehendi potest.

Coroll. 2.

41. Hinc sequitur aequationem differentialem $dz = X dx + q dy$ realem esse non posse, nisi q sit functio ipsius y ; quod quidem cum hac limitatione est intelligendum, nisi q etiam inuoluat quantitatem z ; quem casum autem hinc remouemus.

Scholion.

42. Si enim q etiam a z pendere queat, aequatio $dz = X dx + q dy$ realis erit, si q fuerit functio quaecunque binarum quantitatum $z - \int X dx$ et y ; id quod hinc facillime patet si ponatur $z - \int X dx = u$, ita ut iam q futura sit functio binarum quantitatum u et y . Tum enim aequatio differentialis, quae fit $du = q dy$, duas tantum continet variables u et y , ideoque certo est realis; et quomodocunque eius integrale se habeat, inde semper u aequabitur certae functioni ipsius y , unde fit $u = z - \int X dx = f:y$, prorsus ut ante. Quoties ergo esse debet $(\frac{d}{dx} z) = X$, etiam ne hocquidem casu excepto, quo forte q ipsam quantitatem z implicat, integrale erit

$$z = \int X dx + f:y,$$

neque vnquam alia solutio locum habere potest. Erit ergo hoc integrale completum, propterea quod
fun-

functionem arbitrariam inuoluit, id quod pro certissimo criterio integralis completi est habendum. Hic igitur ad integrale completum requiritur, vt non tam constans quaedam arbitraria, sed functio adeo variabilis arbitraria ingrediatur; ita si quis pro casu $(\frac{dz}{dx}) = axx$ exhibeat hoc integrale

$$z = \frac{1}{3}ax^3 + A + By + Cy^2 + \text{etc.}$$

id tantum erit particulare, etiamsi plures constantes arbitrarias A, B, C etc. ac fortasse infinitas complectatur; verum enim integrale completum

$$z = \frac{1}{3}ax^3 + f; y$$

infinite latius patet; id quod ad sequentia recte intelligenda probe notari oportet. Occurrent autem vtique casus, quibus ob defectum methodi integrale completum inuestigandi, integralibus particularibus contenti esse debemus, quae etiamsi adeo infinitas constantes arbitrarias comprehendant, tamen pro solutionibus particularibus tantum sunt habenda. Hanc obseruationem in sequentibus perpetuo meminisse oportet, ne circa integralia particularia et completa vnquam decipiamur.

Problema 6.

43. Si z debeat esse eiusmodi functio binarum variabilium x et y , vt formula differentialis $(\frac{dz}{dx}) = p$ aequetur functioni cuiuspiam datae ipsarum x et y , definire in genere indolem functionis quaesitae z .

F 2

Solutio.

Solutio.

Sit V functio ista data ipsarum x et y , cui formula differentialis $(\frac{dz}{dx}) = p$ aequalis esse debet, acposito $dz = p dx + q dy$ requiritur ut sit $p = V$. Iam ad formam functionis z inueniendam consideretur quantitas y tanquam constans, eritque $dz = V dx$. Integretur igitur formula $\int V dx$ spectata sola x ut variabili, quia y pro constante sumitur, ita ut in hac formula vnica insit variabilis x , ideoque eius integratio nulli obnoxia sit difficultati; id tantum est tenendum, constantem integration ingressam vt-cunque inuoluere posse alteram quantitatem y , sicque pro functione quaesita z haec habebitur expressio:

$$z = \int V dx + f:y$$

integrali $\int V dx$ ita sumto, quasi quantitas y esset constans solaque x variabilis; at $f:y$ denotat functionem quamcunque arbitrariam ipsius y ne exclusis quidem formis discontinuis, quae nullis expressionibus analyticis exhiberi queant, atque ob hanc ipsam functionem arbitrariam integratio pro completa est habenda.

Coroll. 1.

44. Cum V sit functio data ipsarum x et y , formula integralis $\int V dx$ erit etiam functio cognita et determinata earundem quantitatum x et y , quod enim per integrationem arbitrarii ingreditur, in altera parte $f:y$ comprehenditur.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

45. Hinc etiam differentialis dz altera pars qdy , ex variabilitate ipsius y oriunda definitur. Nam per (27.) est. formae $\int V dx$ differentiale ex utraque variabili x et y ortum :

$$V dx + dy f dx \left(\frac{dy}{dx} \right)$$

ac si functionis $f:y$ differentiale indicetur per $dyf':y$ erit

$$dz = V dx + dy f dx \left(\frac{dy}{dx} \right) + dy f':y.$$

Coroll. 3.

46. Cum ergo posuerimus $dz = p dx + q dy$, sitque $p = V$ erit

$$q = f dx \left(\frac{dy}{dx} \right) + f':y,$$

vbi ob V functionem datam ipsarum x et y , etiam $\left(\frac{dy}{dx} \right)$ erit functio data, et in integratione $f dx \left(\frac{dy}{dx} \right)$ sola x pro variabili habetur.

Exemplum 1.

47. Quaeratur eiusmodi functio z ipsarum x et y , ut sit $\left(\frac{dz}{dx} \right) = \frac{x}{\sqrt{(xx+yy)}}$.

Ob $V = \frac{x}{\sqrt{(xx+yy)}}$ erit $\int V dx = \sqrt{(xx+yy)}$, ideoque habemus

$$z = \sqrt{(xx+yy)} + f:y$$

F 3

vnde

unde fit

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = q = \frac{y}{\sqrt{(xx+yy)}} + f:y,$$

id quod etiam per regulam datam prodit. Erit enim

$$\left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{-xy}{(xx+yy)^{\frac{3}{2}}}$$

hinc sumpta y constante

$$f dx \left(\frac{dV}{dy}\right) = -yf \frac{xdx}{(xx+yy)^{\frac{3}{2}}} = \frac{y}{\sqrt{(xx+yy)}}$$

Exemplum 2.

48. Quæritur eiusmodi functio z ipsarum x et y ,
 ut fit $\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{y}{\sqrt{(yy-xx)}}$

Cum sit $V = \frac{y}{\sqrt{(yy-xx)}}$ erit

$$fV dx = y \text{ Ang. sin. } \frac{x}{y},$$

hincque

$$z = y \text{ Ang. sin. } \frac{x}{y} + f:y$$

cuius differentiale ex ipsius y variabilitate oriundum, si desideremus, ob

$$\left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{-xx}{(yy-xx)^{\frac{3}{2}}} \text{ erit}$$

$$f dx \left(\frac{dV}{dy}\right) = -f \frac{xx dx}{(yy-xx)^{\frac{3}{2}}} = f \frac{dx}{\sqrt{(yy-xx)}} - yf \frac{dx}{(yy-xx)^{\frac{3}{2}}}$$

ideo-

ideoque

$$\int dx \left(\frac{dy}{ay} \right) = \text{Ang. sin. } \frac{x}{y} - \frac{x}{\sqrt{(yy - xx)}}, \text{ et}$$

$$q = \text{Ang. sin. } \frac{x}{y} - \frac{x}{\sqrt{(yy - xx)}} + f' : y.$$

Idem reperitur ex differentiatione expressionis pro x inuentae:

$$dz = dy \text{ Ang. sin. } \frac{x}{y} + \frac{y dx - x dy}{\sqrt{(yy - xx)}} + dy f' : y$$

vnde pro $q = \left(\frac{dz}{dy} \right)$ idem valor prodit.

Exemplum 3.

49. *Quaeratur eiusmodi functio z ipsarum x et y,*
 ut fit $\left(\frac{dz}{ax} \right) = \frac{a}{\sqrt{(aa - yy - xx)}}$

$$\text{Ob } V = \frac{a}{\sqrt{(aa - yy - xx)}} \text{ erit}$$

$$\int V dx = a \text{ Ang. sin. } \frac{x}{\sqrt{(aa - yy)}}$$

vnde functionis z forma quaesita est

$$z = a \text{ Ang. sin. } \frac{x}{\sqrt{(aa - yy)}} + f : y.$$

Deinde quia

$$\left(\frac{dV}{dy} \right) = \frac{ay}{(aa - yy - xx)^{\frac{3}{2}}}, \text{ erit}$$

$$\int dx \left(\frac{dV}{dy} \right) = ayf \frac{dx}{(aa - yy - xx)^{\frac{3}{2}}} = \frac{ay}{aa - yy} \cdot \frac{x}{V(aa - yy - xx)},$$

ideoque

$$\left(\frac{dz}{dy} \right) = q = \frac{ay}{(aa - yy)\sqrt{(aa - yy - xx)}} + f' : y$$

quae

quae eadem expressio etiam ex ipsa differentiatione ipsius z eruitur.

Scholion I.

50. In hoc calculo tamen adhuc quaedam incertitudo relinquitur, qua valor quantitatis q afficitur. Cum enim valor ipsius $z = \int V dx + f: y$ sit determinatus, quandoquidem integrale $\int V dx$ respectu ipsius x ita fuerit determinatum, vt pro dato ipsius x valore etiam datum valorem obtineat; adeoque in eius differentiali pleno nulla incertitudo inesse potest, sed necesse est, vt valor ipsius q aeque prodeat determinatus atque ipsius p , interim tamen formula integralis $\int dx \left(\frac{dy}{dy}\right)$ non determinatur, sed nouam arbitrariam a priori non pendentem introducere videtur. Vt igitur talis significatus vagus euitetur, spectari oportet conditionem, qua integrale $\int V dx$ determinatur, eademque conditio in formulae $\int dx \left(\frac{dy}{dy}\right)$ integratione adhiberi debet. Nam ponamus integrale $\int V dx$ ita capi vt euanescat posito $x = a$, sitque eius valor determinatus $\int V dx = S$, isque igitur potentia saltem habebit factorem $a - x$ seu $a^n - x^n$; qui cum non contineat y , etiam $\left(\frac{dS}{dy}\right)$ eundem factorem continebit ideoque $\left(\frac{dS}{dy}\right)$ euanescat posito $x = a$. Est vero $\left(\frac{dS}{dy}\right) = \int dx \left(\frac{dy}{dy}\right)$, ex quo perspicitur, si integrale $\int V dx$ ita capiatur vt euanescat posito $x = a$, etiam alterum integrale $\int dx \left(\frac{dy}{dy}\right)$ ita capi debere, vt euanescat posito $x = a$. In allatis binis postremis exemplis, vtraque integratio ita est instituta, vt
euane-

evanescat posito $x=0$, in primo autem nulla huiusmodi regula est obseruata; sin autem eandem legem adhibeamus, habebimus

$$\int V dx = \sqrt{(xx+yy)} - y \text{ et } f dx \left(\frac{dy}{x}\right) = \frac{y}{\sqrt{(xx+yy)}} - 1,$$

vnde quidem eadem solutio emergit; quia ibi $-y$ continetur in $f:y$ et hic -1 in $f':y$. Perinde autem est quacunque lege prior integratio determinetur, dummodo eadem lege et in posteriori utamur.

Scholion 2.

51. Principium huius determinationis isto innotitur Theoremate aequae eleganter ac notatu digno:

Si S sit eiusmodi functio binarum variarum x et y quae evanescat posito $x=a$, fuerisque

$$dS = P dx + Q dy,$$

tum etiam quantitas Q evanescat posito $x=a$.

Vnde simul colligitur, si S evanescat posito $y=b$, tum etiam fieri $P=0$ si ponatur $y=b$. Hic autem probe obseruandum est, quae de simili determinatione binarum formularum integralium $\int V dx$ et $\int dx \left(\frac{dy}{x}\right)$ sunt praecipua, tantum valere, si valor μ ipsi x tribuendus fuerit constans; neque etiam superius Theorema locum habet, si verbi gratia functio S evanescat posito $x=y$, inde enim neutiquam sequitur eodem casu quantitatem Q esse evanituram. Etiam si enim functio S factorem habeat $x-y$ vel

Vol. III.

G

$x^2 - y^2$,

$x^n - y^n$, minime sequitur formulam $(\frac{dS}{dy})$ seu Q eundem factorem esse habituram, quemadmodum vsu venit, si factor fuerit $x - a$ seu $x^n - a^n$. Dixi autem non opus esse, vt talis factor reuera adsit, dum modo quasi potentia in functione S contineatur. Veluti si fuerit

$$S = a - x + y - \sqrt{(aa - xx + yy)},$$

quae functio posito $x = a$ vtique euanescit, etiam si neque factorem $x - a$ neque $x^n - a^n$ contineat; simul vero etiam $(\frac{dS}{dy}) = 1 - \frac{y}{\sqrt{(aa - xx + yy)}}$ posito $x = a$ euanescit. In huiusmodi ergo calculo, quo in his problematibus vtimur, vbi integrale formulae $\int V dx$ exhiberi debet, id semper ex duabus partibus compositum spectamus, altera indeterminata per functionem $f:y$ indicata, altera autem, quam proprie per $\int V dx$ exprimimus determinata, quae scilicet posito $x = a$ euanescat; hicque semper perinde est qualis constans pro a assumatur, dum discrimen perpetuo alteri parti indeterminatae inuoluitur.

Problema 7.

52. Si z debeat ita determinari per binas variables x et y vt formula differentialis $(\frac{dz}{dx}) = p$ aequetur datae cuiuspiam functioni ipsarum y et z , quae sit \sqrt{V} , definire in genere indolem functionis z per x et y .

Solutio.

Solutio.

Cum posito $dz = p dx + q dy$, sit $p = V$, si quantitatem y pro constante capiamus, erit $dz = V dx$, vbi cum V sit functio data ipsarum y et z , et y pro constante habeatur aequatio $\frac{dz}{V} = dx$; erit integrabilis, ex cuius integration completa oritur

$$\int \frac{dz}{V} = x + f(y),$$

qua aequatione relatio inter ternas variables x , y et z ita in genere exprimitur, vt. ex ea z per x et y definiri, indolesque functionis z assignari possit.

Quodsi hinc alteram quoque differentialis partem $q dy$ seu functionem $q = (\frac{dz}{dy})$ indagare velimus, ponamus integrale $\int \frac{dz}{V}$, vbi y vt constans spectatur, ita capi vt euanescat posito $z = c$, eritque quantitatem $\int \frac{dz}{V}$ denuo differentiando vt etiam y variabilis assumatur:

$$d \int \frac{dz}{V} = \frac{dz}{V} + dy f dz (\frac{dV}{dy}) \text{ seu}$$

$$d \int \frac{dz}{V} = \frac{dz}{V} - dy f \frac{dz}{V} (\frac{dV}{dy})$$

vbi in integrali $\int \frac{dz}{V} (\frac{dV}{dy})$ quantitas y iterum pro constante habetur, hocque integrale ita capi debet, vt posito $z = c$ euanescat. Quo facto cum aequationis inuentae differentiale sit:

$$\frac{dz}{V} - dy f \frac{dz}{V} (\frac{dV}{dy}) = dx + dy f' y,$$

pro forma proposita habebimus:

$$dz = V dx + dy \left(V f \frac{dz}{V} \left(\frac{dy}{dy} \right) + V f' : y \right)$$

vnde quantitas q innotescit.

Coroll. 1.

53. In hoc problemate facillime definitur, qualis functio quantitas x futura sit binarum reliquarum y et z , cum sit

$$x = f \frac{dz}{V} - f' : y ;$$

siquidem V per y et z detur. Perinde autem est siue z per x et y , siue x per y et z determinetur.

Coroll. 2.

54. Cum ratio inter ternas variables x , y et z ita sit determinata, vt fiat $\left(\frac{dz}{dx} \right) = V$ functioni datae ipsarum y et z , ob $dx = \frac{dz}{V}$, sumto y constante, erit x eiusmodi functio ipsarum y et z vt sit $\left(\frac{dx}{dz} \right) = \frac{1}{V}$, ideoque $\left(\frac{dz}{dx} \right) \cdot \left(\frac{dx}{dz} \right) = 1$.

Scholion.

55. In genere autem quaecunque ratio inter ternas variables x , y et z proponatur, vnde vnaquaque per binas reliquas determinari et tanquam earundem functio spectari possit; semper erit $\left(\frac{dz}{dx} \right) \cdot \left(\frac{dx}{dz} \right) = 1$. Ponamus enim aequatione illam relationem exprimente differentiatam prodire

$$P dx + Q dy + R dz = 0 ;$$

ac

ac manifestum est sumta y pro constante fore.

$$P dx + R dz = 0,$$

ideoque tam $(\frac{dz}{dx}) = -\frac{P}{R}$ quam $(\frac{dx}{dz}) = -\frac{R}{P}$; simili autem modo erit:

$$(\frac{dz}{dy}) = -\frac{Q}{P}; (\frac{dy}{dz}) = -\frac{P}{Q}; (\frac{dz}{dx}) = -\frac{Q}{R}; (\frac{dx}{dz}) = -\frac{R}{Q}$$

vnde propositum patet, etiamsi relatio inter plures tribus variables locum habeat. Ceterum hic casus a praecedentibus differt, quod hic natura functionis z , quatenus ex binis reliquis x et y formatur, non explicitate exhibeatur, sed per resolutionem demum aequationis inuentae definiri debet, cuius rei aliquot exempla euoluisse iuuabit.

Exemplum I.

56. *Quaeratur eiusmodi functio z ipsarum x et y , ut sit $(\frac{dz}{dx}) = \frac{z}{x}$.*

Cum ergo sit $dz = \frac{z dx}{x} + q dy$ erit y pro constante sumendo

$$x dz = y dx \text{ et } xz = xy + f: y.$$

Pro q inueniendo differentietur haec aequatio generaliter

$$x dz = y dx + x dy + dy f: y$$

critque

$$q = \frac{z}{x} + \frac{1}{y} f: y,$$

quod idem per regulam datam reperitur. Nam ob $V = \frac{z}{x}$, erit $\int \frac{dz}{V} = \frac{z}{x}$ integrali ita sumto vt euascat

nescat posito $z=0$; tum vero ob $(\frac{dy}{dx})=\frac{1}{z}$ erit

$$\int \frac{dx}{\sqrt{V}} (\frac{dy}{dx}) = \int \frac{z dx}{\sqrt{V}} = \frac{z}{\sqrt{V}}$$

eadem integrationis lege obseruata. Hinc fit

$$dz = \frac{y dx}{z} + \frac{y dy}{z} (\frac{z}{y} + f':y) \text{ et } q = \frac{z}{y} + \frac{z}{y} f':y$$

quae expressio cum praecedente conuenit, ex comparatione enim fit

$$x + f':y = \frac{z}{y} + y f':y,$$

vnde x aequatur vt ante quantitati $\frac{z}{y}$ vna cum functione ipsius y . Hoc tantum notetur, quod ad consensum perfectum hic pro $f':y$ scribere debuissimus $y f':y$.

Exemplum 2.

57. Quaeratur eiusmodi functio z binarum variabilium x et y , vt fit $(\frac{dz}{dx}) = \frac{\sqrt{(yy-zz)}}{z}$.

Cum ergo fit

$$dz = \frac{dx \sqrt{(yy-zz)}}{z} + q dy,$$

sumpta y constante fit

$$dx = \frac{z dz}{\sqrt{(yy-zz)}}, \text{ et integrando}$$

$$x = y - \sqrt{(yy-zz)} - f':y;$$

vnde vicissim differentiando oritur

$$dx = dy - \frac{y dy + z dz}{\sqrt{(yy-zz)}} - dy f':y \text{ seu}$$

$$dz = \frac{dx \sqrt{(yy-zz)}}{z} + dy (\frac{y}{z} - \frac{\sqrt{(yy-zz)}}{z} (1 - f':y)).$$

Per

Per regulam autem datam ob $V = \frac{y(yy-zz)}{z}$, fit
 $\int \frac{dz}{V} = y - V(yy-zz)$ integrali ita sumto, vt euane-
 scat posito $z=0$. Iam vero est

$$\left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{y}{zV(yy-zz)} \text{ et } \frac{1}{VV} \left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{yz}{(yy-zz)^2},$$

hinc

$$\int \frac{dz}{VV} \left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{y}{V(yy-zz)} - 1,$$

integrali eadem lege sumto. Quocirca colligitur

$$q = \frac{V(yy-zz)}{z} \left(\frac{y}{V(yy-zz)} - 1 + f':y\right) = \frac{y}{z} - \frac{V(yy-zz)}{z} (1 - f':y)$$

prorsus vt ante.

Problema 8.

§ 8. Si z ita debeat determinari per binas va-
 riabiles x et y , vt formula differentialis $\left(\frac{dz}{dx}\right) = p$
 aequetur functioni cuiusdam datae ipsarum x et z ,
 quae fit $=V$ definire in genere indolem functionis z
 per x et y .

Solutio.

Ponatur $dz = p dx + q dy$, et cum fit $p = V$,
 sumatur quantitas y constans, eritque $dz - V dx = 0$,
 quae aequatio duas tantum quantitates variables x et z
 continens, integrabilis reddetur ope cuiusdam multi-
 plicatoris, qui fit $=M$, ita vt $M dz - M V dx$ fit
 differentiale verum cuiusdam functionis ipsarum x
 et z , quae functio fit $=S$, quantitatem y non in-
 voluens.

voluens. Ex quo aequatio nostra integralis erit $S = f: y$, unde indoles functionis z quemadmodum per x et y determinatur, innotescit. Differentiemus hanc aequationem sumto praeter x et z etiam y variabili, erique

$$dS = Mdz - MVdx = dyf':y \text{ seu}$$

$$dz = Vdx + \frac{dy}{y} f':y \text{ ita ut sit } q = \frac{1}{y} f':y.$$

Coroll. 1.

59. Multiplicator etiam M formulam $dz - Vdx$ integrabilem reddens, quantitatem y non continebit, quia in functione data V non inest y . Statim autem hoc multiplicatore inuenito, valor ipsius $q = \frac{1}{y} f':y$ colligitur.

Coroll. 2.

60. Si formulae differentialis $Mdz - MVdx$ integrale fuerit S functio ipsarum x et z , pro solutione problematis habebimus $S = f:y$, unde patet constantem, quam quis forte ad S adicere voluerit, iam in functione arbitraria $f:y$ contineri.

Exemplum 1.

61. Quaeatur eiusmodi functio z ipsarum x et y , ut fit $(\frac{dz}{dx}) = \frac{nx}{x}$

Posito $dz = \frac{nx dx}{x} + qdy$, sumto y constante erit $dz - \frac{nx dx}{x} = 0$, quae aequatio per $\frac{1}{x}$ multiplicata

cata fit integrabilis, ita ut fit multiplicator $M = \frac{1}{x}$, hincque integrale $S = lz - lx^n$; ergo aequatio nostra integralis quaesita erit $l \frac{z}{x^n} = f: y$; unde etiam $\frac{z}{x^n}$ aequabitur functioni cuiusque ipsius y , ita ut fit $z = x^n f: y$.

Exemplum 2.

62. Quaecratur eiusmodi functio z binarum variabilium x et y , ut fit formula differentialis $(\frac{dz}{dx}) = nx - z$.

Posito $dz = (nx - z)dx + qdy$, sumto y constante erit $dz + zdx - nxdx = 0$, quae ope multiplicatoris $M = e^x$ dat

$$S = e^x z - n \int e^x x dx = e^x z - n e^x x + n e^x;$$

unde aequatio quaesitam relationem inter x , y et z exprimens est

$$e^x z - n e^x x + n e^x = f: y \text{ siue}$$

$$z = n(x - 1) + e^{-x} f: y$$

tum vero erit

$$q = (\frac{dz}{dy}) = e^{-x} f': y.$$

Exemplum 3.

63. Quaecratur eiusmodi functio z binarum variabilium x et y , ut fit formula differentialis $(\frac{dz}{dx}) = \frac{xz}{x+z}$.

Posnatur ergo $dz = \frac{xz dx}{x+z} + qdy$ et posito y constante quaeratur integrale huius aequationis differ-

rentialis:

$$dz - \frac{zx dx}{xx + zz} = 0,$$

quae integrabilis redditur ope cuiusdam diuiforis, qui ob homogeneitatem reperitur scribendo x et z loco differentialium dx et dz , ita vt hic diuifor fit:

$$z - \frac{zxz}{xx + zz} = \frac{z^2}{xx + zz},$$

hincque multiplicator $M = \frac{xx + zz}{z^2}$. Quare erit

$$dS = \frac{(xx + zz) dz - x dx}{z^2}, \text{ ideoque}$$

$$S = \frac{-xz}{xz} + lz,$$

vnde aequatio nostra quaesita erit

$$lz - \frac{xz}{xz} = f: y \text{ et } q = \frac{z^2}{xx + zz} f: y$$

ex qua cum posito $lz - \frac{xz}{xz} = u$ sit $u = f: y$ etiam vicissim concludi potest fore $y = f: u$.

Problema 9.

64. Si z ita debeat determinari per binas variables x et y , vt formula differentialis ($\frac{dz}{dx}$) aequetur functioni cuiusdam datae omnes tres variables x , y et z implicanti, quae sit $= V$, definire in genere indolem functionis z per x et y .

Solutio.

Cum sit $dz = V dx + q dy$, si sumamus y constans, erit $dz = V dx$ quae ergo aequatio duas tantum

tum continet variables x et z , litteram autem y in functione V inuoluens. Dabitur ergo multiplicator M hanc aequationem integrabilem reddens, ita ut sit

$$Mdz - MVdx = dS$$

vnde aequatio integralis relationem inter x , y et z exprimens erit

$$S = f: y$$

vbi S erit functio certa ipsarum x , y et z , fieri: que potest ut etiam M omnes has tres litteras comprehendat. Conuenit autem functioni S per integrationem inuentae, valorem determinatum tribui, quoniam pars indeterminata in functione arbitraria $f: y$ includitur. Ponamus ergo S ita capi ut euaneſcat ſi ponatur $x = a$ et $z = c$.

Quod ſi hinc aequationis differentialis propositae alteram partem qdy inuenire velimus, differentiemus functionem S ſumto etiam y variabili ſitque

$$dS = Mdz - MVdx + Qdy = dyf: y$$

vbi cum ſit

$$\left(\frac{dQ}{dx}\right) = \left(\frac{dM}{dy}\right) \text{ vel } \left(\frac{dQ}{dx}\right) = -\left(\frac{dMV}{dy}\right)$$

erit ſumto iterum y conſtante:

$$dQ = dz\left(\frac{dQ}{dz}\right) + dx\left(\frac{dQ}{dx}\right) = dz\left(\frac{dM}{dy}\right) - dx\left(\frac{dMV}{dy}\right)$$

quae formula certo erit integrabilis. Capi autem Q eadem lege debet, qua S ſumſimus, ita ut euaneſcat poſito $x = a$ et $z = c$, atque inuenta hac quantitate Q , cum habeamus

$$dz = Vdx - \frac{Qdy}{M} + \frac{dyf}{M}: y$$

erit $q = \left(\frac{dz}{dy}\right) = \frac{-Q + f: y}{M}$.

H 2

Haec

Haec determinatio istæ nititur fundamento, quod si S fuerit eiusmodi functio ipsarum x , y et z , quæ posito $x=a$ et $z=c$ euanescat, etiam formula differentialis ($\frac{dz}{dy}$) eodem casu euanescat.

Coroll. 1.

65. Reducitur ergo resolutio huius problematis ad integrationem æquationis differentialis.

$$dz - V dx = 0,$$

in qua quantitas y vt constans spectatur, etiam si V contineat omnes tres litteras x , y et z . Dabitur ergo utique multiplicator M , qui hanc æquationem integrabilem reddat, vt sit

$$M dz - M V dx = dS,$$

existente S certa quadam functione ipsarum x , y et z .

Coroll. 2.

66. Inuento autem hoc multiplicatore M indeque integrali S quantitas z ita per binas variables x et y definitur, vt sit $S = f:y$ vbi $f:y$ denotat functionem quamcunque ipsius y siue continuam siue etiam discontinuam, ob cuius naturam integratio pro completa est habenda.

Coroll. 3.

67. Cum hoc modo relatio inter z , x , y fuerit definita, erit ea ita differentiatâ, vt omnes tres litteræ

litterae x , y et z variables sumantur:

$$dz = V dx + \left(\frac{S \cdot y - Q}{N} \right) dy,$$

vbi quantitas Q ex suo differentiali

$$dQ = dz \left(\frac{dN}{dy} \right) - dx \left(\frac{dNV}{dx} \right)$$

definiri debet, sumta y constante, integrationem ita temperando, vt si S euanescat casu $x=a$ et $z=c$, etiam Q eodem casu euanescat.

Scholion.

68. Hic ergo ad insigne hoc Theorema deducimur:

Quod si fuerit S eiusmodi functio ipsarum x , y et z , quae euanescat ponendo $x=a$ et $z=c$, tum etiam pro eadem positione formulam $\left(\frac{dS}{dy} \right)$ esse euanituram.

Velut si fuerit

$$S = Axx + Bxyz + Czx - Daa - Bacy - Ccc$$

$$\text{erit } \left(\frac{dS}{dy} \right) = Bxz - Bac,$$

quarum vtraque expressio casu $x=a$ et $z=c$ euanescit. Pluribus autem huiusmodi exemplis euolutis veritas Theorematis ita patet, vt demonstratio solennis non desideretur. Interim huiusmodi functio semper quantitates solam y continentes a reliquis separando ita euolui potest, vt in talem formam tranmutetur:

$$S = PY + QY' + RY'' \text{ etc.}$$

H 3.

vbi

vbi per hypothesin P, Q, R etc. sunt functiones ipsarum x et z tantum, et tales quidem quae ponendo $x=a$ et $z=c$ singulae euanescent. Hinc iam perspicuum est fore

$$\left(\frac{dS}{dy}\right) = P \cdot \frac{dy}{dy} + Q \cdot \frac{dz}{dy} + R \cdot \frac{d^2y}{dy^2} \text{ etc.}$$

quae forma manifesto sub iisdem conditionibus euanescit. Quomocunque autem functio S hac indole praedita fuerit tam formulis irrationalibus quam transcendentibus, eam semper in eiusmodi formam euoluere licet, quae etsi in infinitum progrediatur, haec demonstratio tamen vim suam retinet.

Exemplum I.

69. *Quaeratur eiusmodi functio z duarum variabilium x et y ut sit formula differentialis $\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{xz}{ay}$.*

Ponamus ergo $dz = \frac{xz dx}{ay} + q dy$, et sumta y constante habebitur aequatio $dz - \frac{xz dx}{ay} = 0$, ut sit $V = \frac{xz}{ay}$, et multiplicator erit $M = \frac{1}{z}$; vnde fit

$$S = I \frac{z}{a} - \frac{xz + yz}{ay}$$

et aequatio integralis completa functionem z determinans erit

$$I \frac{z}{a} + \frac{az - xz}{ay} = f: y.$$

Porro ad quantitatem q inueniendam, ob $M = \frac{1}{z}$ et $MV = \frac{x}{ay}$, erit $dQ = 0$ et $Q = 0$; vnde fit $q = zf':y$. Hic idem autem valor ex differentiatione aequa-

aequationis inuenta eruitur, quae praebet

$$\frac{dz}{z} - \frac{x dz}{z^2} = dy f' : y \text{ ideoque.}$$

$$dz = \frac{x dz}{z^2} + z dy f' : y, \text{ ita. vt sit } q = z f' : y.$$

Exemplum. 2.

70. Quaeratur binarum: variabilium x et y eius-
modi functio z vt sit. $(\frac{dz}{dx}) = \frac{y}{x+z}$.

Cum sit $V = \frac{y}{x+z}$, habebitur. sumto y constan-
te haec aequatio:

$$dz - \frac{y dz}{x+z} = 0,$$

ad cuius multiplicatorem. inueniendum: multiplicetur
primo per: $x+z$: vt: prodeat.

$$x dz + z dz - y dx = 0. \text{ seu. } dx - \frac{x dz}{y} = \frac{z dz}{y},$$

quae multiplicata per. $e^{-\frac{x}{y}}$ integrabilis euadit, pro-
ditque.

$$e^{-\frac{x}{y}} x = f e^{-\frac{x}{y}} \frac{z dz}{y} = -e^{-\frac{x}{y}} z + f e^{-\frac{x}{y}} dz$$

hincque

$$e^{-\frac{x}{y}} x = -e^{-\frac{x}{y}} z - y e^{-\frac{x}{y}} + C.$$

Quocirca erit multiplicator

$$M = (x+z) \cdot -\frac{1}{y} \cdot e^{-\frac{x}{y}} = -\frac{(x+z)}{y} e^{-\frac{x}{y}} \text{ et}$$

$$S = e^{-\frac{x}{y}} (x+z+y) - e^{-\frac{x}{y}} (a+c+y)$$

ex.

ex quo aequatio integralis completa erit

$$e^{-\frac{x}{y}}(x+z+y) - e^{-\frac{c}{y}}(a+c+y) = f:y.$$

Nunc porro cum fit $MV = -e^{-\frac{x}{y}}$ erit

$$\left(\frac{dM}{dy}\right) = e^{-\frac{x}{y}}\left(\frac{x+z}{y^2} - \frac{x(x+z)}{y^3}\right) = e^{-\frac{x}{y}}(x+z)\left(\frac{1}{y^2} - \frac{x}{y^3}\right)$$

et $\left(\frac{d.M.V}{dy}\right) = -e^{-\frac{x}{y}} \cdot \frac{x}{y^2}$ hincque

$$dQ = e^{-\frac{x}{y}}(dz(x+z)\left(\frac{1}{y^2} - \frac{x}{y^3}\right) + \frac{x dz}{y^2})$$

sumto y constante, vnde integrando obtinebitur:

$$Q = e^{-\frac{x}{y}}\left(\frac{xz}{y^2} + x + \frac{x}{y} + \frac{xz}{y^2}\right) - e^{-\frac{c}{y}}\left(\frac{ac}{y^2} + 1 + \frac{c}{y} + \frac{cc}{y^2}\right)$$

hinc

$$q = \frac{x}{y} + \frac{z+z}{x+z} - e^{-\frac{x-c}{y}}\left(\frac{ac+cc+cy+yy}{y(x+z)}\right) - \frac{y}{x+z}e^{\frac{x}{y}}f:y$$

ita vt fit

$$dz = \frac{y dx}{x+z} + q dy.$$

Aequatio autem inuenta si differentietur dat:

$$-e^{-\frac{x}{y}}\frac{(x+z)dz}{y} + e^{-\frac{x}{y}}dx + e^{-\frac{x}{y}}dy\left(1 + \frac{x}{y} + \frac{xz}{y^2} + \frac{xz}{y^2}\right)$$

$$-e^{-\frac{c}{y}}dy\left(1 + \frac{c}{y} + \frac{c(a+c)}{y^2}\right) = dy f:y$$

vnde idem prorsus valor pro q concluditur.

Excpn-

Exemplum 3.

71. Quaeratur binarum variabilium x et y eiusmodi functio z ut sit $\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{yy+zx}{yy+xx}$.

Posito $dz = \frac{yy+zx}{yy+xx} dx + q dy$, sumatur quantitas y constans et cum sit $dz - \frac{(yy+zx)dx}{yy+xx} = 0$, evidens est multiplicatorem idoneum esse: $M = \frac{y}{yy+xx}$, unde cum sit $\frac{y dz}{yy+xx} - \frac{y dx}{yy+xx} = 0$ erit per integrationem

$$S = A \operatorname{tang} \frac{z}{y} - A \operatorname{tang} \frac{x}{y} + C = A \operatorname{tang} \frac{yz-xy}{y^2+cx} - A \operatorname{tang} \frac{(c-a)y}{ac+yy}$$

et functio quaesita z hac aequatione definitur:

$$A \operatorname{tang} \frac{y(z-x)}{yy+xx} - A \operatorname{tang} \frac{(c-a)y}{ac+yy} = f:y.$$

Cum porro sit $MV = \frac{y}{yy+xx}$ erit

$$\left(\frac{dM}{dy}\right) = \frac{xx-yy}{(yy+xx)^2} \text{ et } \left(\frac{d.MV}{dy}\right) = \frac{xx-yy}{(yy+xx)^2};$$

hincque

$$dQ = \frac{(xx-yy)dx}{(yy+xx)^2} - \frac{(xx-yy)dx}{(yy+xx)^2}$$

sumto y constante. Ergo

$$Q = \frac{-x}{yy+xx} + \frac{x}{yy+xx} + \frac{c}{yy+cc} - \frac{a}{yy+aa}$$

et $q = \frac{-a+fy}{M}$, qui idem valor etiam ex differentiatione prodit.

Ceterum cum constantes a et c pro lubitu accipi queant, sumtis iis nihilo aequalibus, seu saltem $c = a$, erit aequatio integralis:

$$A \operatorname{tang} \frac{y(x-x)}{yy+xx} = f:y,$$

Vol. III.

I

unde

vnde erit etiam

$$\frac{y(z-x)}{yy+zx} = \text{funct. } y \text{ et } \frac{yy+zx}{z-x} = \text{funct. } y,$$

quae functio si dicatur Y habebitur:

$$z = \frac{yy+xy}{Y-x}$$

Scholion.

72. Vix opus est notari saepe fieri posse, vt solutio huiusmodi quaestionum superet vires analyticos, quando scilicet aequatio differentialis resoluenda artificii adhuc cognitis integrari nequit. Veluti si proponatur casus $(\frac{d^2z}{dx^2}) = \frac{yy}{xx+zx}$, vnde sumto y constante fieri debet $yydx = xxdz + zxdz$, cuius integrationem nondum expedire licet. Interim quia integrale per seriem exhiberi potest, modo id fiat complete, etiam solutio per seriem obtinebitur. Posito scilicet $x = \frac{yydz}{u dz}$, et sumto elemento dz constante, oritur haec aequatio differentio-differentialis

$$y^4 ddu + uzdz^2 = 0$$

vnde per series integrando repetitur

$$u = A(1 - \frac{z^2}{2 \cdot 4 \cdot y^4} + \frac{z^4}{2 \cdot 4 \cdot 6 \cdot 8 \cdot y^8} - \text{etc.}) + Bz(1 - \frac{z^2}{4 \cdot 6 \cdot y^4} + \frac{z^4}{4 \cdot 6 \cdot 8 \cdot 10 \cdot y^8} - \text{etc.})$$

vbi pro A et B functiones quaecunque ipsius y accipi possunt. Quare si ponatur $\frac{A}{B} = f : y$ erit

$$x = \frac{y f : y (\frac{z^2}{2 \cdot 4 \cdot y^4} - \frac{z^4}{2 \cdot 4 \cdot 6 \cdot 8 \cdot y^8} + \text{etc.}) - y (1 - \frac{z^2}{4 \cdot 6 \cdot y^4} + \frac{z^4}{4 \cdot 6 \cdot 8 \cdot 10 \cdot y^8} - \text{etc.})}{f : y (1 - \frac{z^2}{2 \cdot 4 \cdot y^4} + \frac{z^4}{2 \cdot 4 \cdot 6 \cdot 8 \cdot y^8} - \text{etc.}) + z (1 - \frac{z^2}{4 \cdot 6 \cdot y^4} + \frac{z^4}{4 \cdot 6 \cdot 8 \cdot 10 \cdot y^8} - \text{etc.})}$$

qua aequatione functio quaesita z , per binas variabiles x et y generalissime exprimitur. Quoniam ergo metho-

methodos aperuimus aequationes differentiales quascun- que per approximationes integrandi, idque complete; his methodis in subsidium vocandis, omnia proble- mata huc pertinentia saltem per approximationem resolui poterunt. Ceterum in hac parte Analyseos sublimiori resolutionem aequationum differentialium ad priorem partem Analysis pertinentium pro concessa assumere possumus, omnino uti, quo longius in Analyfi progredimur, ea semper quae ad partes praecedentes pertinent; etiamsi non penitus sunt euoluta, tanquam confecta spectare solemus.

CAPVT III.

DE

 RESOLUTIONE AEQVATIONVM
 QVIBVS BINARVM FORMVLARVM DIFFE-
 RENTIALIVM ALTERA PER ALTERAM
 VTCVNQVE DATVR.

Problema 10.

73.

Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y , vt formulae differentiales $(\frac{dz}{dx})$ et $(\frac{dz}{dy})$ inter se fiant aequales, indolem istius functionis in genere determinare.

Solutio.

Ponatur $(\frac{dz}{dx}) = p$ et $(\frac{dz}{dy}) = q$, vt fit $dz = p dx + q dy$, haecque formula $p dx + q dy$ integrationem sponte admittat. Quoniam igitur requiritur vt fit $q = p$, erit $dz = p(dx + dy)$, et posito $x + y = u$, fiet $dz = p du$, quae formula cum debeat esse per se integrabilis, necesse est vt p sit functio quantitatis variabilis u , nullam praeterea aliam variabilem inuoluens; hincque integrando ipsa quantitas $z = \int p du$

JUS VITAE

a I

aequa-

aequabitur functioni ipsius u , seu prodibit $z=f:u$, quae functio omnino arbitrio nostro relinquitur, ita ut pro z functio quaecunque ipsius u siue continua siue etiam discontinua assumta problemati satisfaciat. Quare cum sit $u=x+y$, erit pro solutione nostri problematis $z=f:(x+y)$. Quae forma, quo facilius appareat, quomodo conditioni praescriptae satisfaciat, sit $df:u=duf:u$, ideoque ob $u=x+y$ erit

$dz=(dx+dy)f:(x+y)=dx f':(x+y)+dy f''(x+y)$
ideoque et

$\left(\frac{dz}{dx}\right)=p=f':(x+y)$ et $\left(\frac{dz}{dy}\right)=q=f''(x+y)$
ac propterea $\left(\frac{dz}{dx}\right)=\left(\frac{dz}{dy}\right)$ seu $q=p$, omnino vti problema postulat.

Coroll. 1

74. Quaecunque ergo functio quantitatis $x+y$ formetur, ea pro z assumta praescriptam habebit proprietatem, ut sit $\left(\frac{dz}{dx}\right)=\left(\frac{dz}{dy}\right)$. Talem autem functionem indicamus signo $f:(x+y)$, ita ut sit $z=f:(x+y)$.

Coroll. 2.

75. Geometrice haec solutio ita referri potest. Descripta super axe linea curva quaecunque siue regulari siue irregulari, si abscissa exprimitur per $x+y$, applicata semper idoneum valorem pro functione z exhibebit.

Coroll. 3.

76. Vniuersalitas huius solutionis per integrationem erutae in hoc consistit, quod quantitatis $x+y$ functionem qualemcunque siue continuam siue etiam discontinuam pro z inuenerimus; quippe quae conditioni problematis semper satisfacit.

Scholion 1.

77. Fundamentum solutionis hoc nititur principio, quod formula differentialis pdu integrabilis esse nequeat, nisi quantitas p sit functio ipsius u , vel vicissim u functio ipsius p ; ita ut nulla alia variabilis in computum ingrediatur. Quin etiam qualiscunque fuerit p functio ipsius u integrale, nisi actu exhiberi, semper tamen concipi potest; si enim u denotet abscissam, et p applicatam curuae cuiuscunque siue regularis siue irregularis, qua ratione utique functio quaecunque ipsius u in sensu latissimo repraesentari potest, eius curuae area $spdu$ praebet valorem formulae integralis $spdu$, quae iterum ut functio ipsius u spectari potest; ex quo vicissim functio quaecunque ipsius u naturam formulae integralis $spdu$ exhaurit. Quod autem functio quaecunque quantitatis $x+y$ pro z assumpta satisfaciatur conditioni, ut in differentiali $dz = p dx + q dy$, fiat $p = q$ seu $(\frac{dz}{dx}) = (\frac{dz}{dy})$, ita per se est perspicuum, ut illustratione per exempla non egeat. Si enim verbi gratia ponatur:

$$z = aa + b(x+y) + (x+y)^2 = aa + bx + by + xx + 2xy + yy$$

erit

erit differentiando:

$$\text{Hic } \left(\frac{dz}{dx}\right) = b + 2x + 2y \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = b + 2x + 2y,$$

qui valores inter se utique sunt aequales.

Scholion 2.

78. Cum z sit functio binarum variabilium x et y , ac ponatur $dz = p dx + q dy$, ut sit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = p \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = q,$$

in hoc capite eiusmodi quaestiones evolvere est propositum in quibus aequatio quaecunque inter p et q praescribitur, in quam reliquarum variabilium x , y et z nulla ingrediatur. Proposita ergo aequatione quacunque inter binas formulas p et q et constantes, quaeri oportet indolem functionis z binarum variabilium x et y , ut formulis inde per differentiationem natis $p = \left(\frac{dz}{dx}\right)$ et $q = \left(\frac{dz}{dy}\right)$ praescripta illa conditio conveniat. Quam tractationem quidem exorsus sumus ab exemplo simplicissimo $p = q$, cuius solutio etiam ope principii modo expositi, confici potest. At vero idem principium sufficit problemati sequenti latius patenti resolvendo.

Problema II.

79. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y , ut fiat $\alpha\left(\frac{dz}{dx}\right) + \beta\left(\frac{dz}{dy}\right) = \gamma$, indolem istius functionis z in genere definire.

Solutio.

Solutio.

Posito $dz = p dx + q dy$, requiritur ut sit
 $\alpha p + \beta q = \gamma$. Hinc cum sit $q = \frac{\gamma - \alpha p}{\beta}$ erit

$$dz = p dx + \frac{\gamma - \alpha p}{\beta} dy \text{ seu}$$

$$dz = \frac{\gamma}{\beta} dy + \frac{1}{\beta} (\beta dx - \alpha dy)$$

quam formulam integrabilem esse oportet. Cum autem pars $\frac{\gamma}{\beta} dy$ per se sit integrabilis, altera pars etiam integrabilis sit necesse est, unde posito $\beta x - \alpha y = u$ ut altera pars fiat $\frac{1}{\beta} du$, evidens est p functionem esse debere ipsius u , indeque etiam integrale proditorum esse functionem ipsius $u = \beta x - \alpha y$. Quare ponamus

$$fp(\beta dx - \alpha dy) = f(\beta x - \alpha y),$$

eritque

$$z = \frac{\gamma}{\beta} y + \frac{1}{\beta} f(\beta x - \alpha y)$$

seu aequatio quaesita in formam functionis z determinans erit

$$\beta z = \gamma y + f(\beta x - \alpha y)$$

denotante signo f : functionem quamcunque siue continuam siue discontinuam formulae suffixae $\beta x - \alpha y$. Atque indicando formulae $f:u$ differentiale per $duf:u$ erit

$$p = f'(\beta x - \alpha y) \text{ et } q = \frac{\gamma}{\beta} - \frac{\alpha}{\beta} f'(\beta x - \alpha y)$$

unde manifesto resultat $\alpha p + \beta q = \gamma$.

Coroll. x.

Coroll. 1.

80. Eodem solutio redit, si pro p eius valorem $p = \frac{\gamma - \beta y}{\alpha}$ substituamus, unde fit

$$dx = \frac{\gamma}{\alpha} dx + \frac{\alpha}{\alpha} (\alpha dy - \beta dx),$$

hincque eodem modo

$$z = \frac{\gamma x}{\alpha} + \frac{1}{\alpha} f(\alpha y - \beta x).$$

Et si enim haec forma a praecedente differre videtur, tamen facile eo reducitur, ponendo ibi

$$f(\beta x - \alpha y) = \frac{\gamma(\beta x - \alpha y)}{\alpha} + \frac{\beta}{\alpha} \Phi(\alpha y - \beta x),$$

quae forma utique est functio ipsius $\beta x - \alpha y$.

Coroll. 2.

81. Si ergo in forma $dx = p dx + q dy$ debeat esse $p + q = 1$ ob $\alpha = 1$, $\beta = 1$ et $\gamma = 1$, solutio huc redit, ut fiat:

$$z = y + f(x - y).$$

Constructa ergo curua quacunq; si abscissae $x - y$ respondeat applicata v , erit $z = y + v$.

Scholion.

82. Si alia proponatur relatio inter p et q , eadem methodo solutionem obtinere non licet; sed alio principio uti conuenit; cuius quidem veritas ex primis calculi integralis elementis est manifesta.

Vol. III.

K

Notari

Notari scilicet oportet esse

$$p dx = px - \int x dp$$

similique modo

$$q dy = qy - \int y dq,$$

ita ut cum sit

$$z = f(p dx + q dy)$$

futurum sit

$$z = px + qy - f(x dp + y dq).$$

Quomodo autem hoc principium ad solutionem huiusmodi quaestionum, quae ad hoc caput sint referendae, applicandum sit, in sequentibus problematibus docebitur.

Problema 12.

83. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y , ut posito $dz = p dx + q dy$, fiat $pq = 1$, indolem istius functionis z in genere definire.

Solutio.

Ex principio ante stabilito notemus fore

$$z = px + qy + f(x dp + y dq).$$

Cum iam ob $pq = 1$ sit $q = \frac{1}{p}$ erit

$$z = px + \frac{y}{p} - f\left(x dp - \frac{y dp}{p}\right).$$

Integrabilis ergo esse debet haec forma $f\left(x - \frac{y}{p}\right) dp$, at in genere formula $\int u dp$ integrationem non admittit

mittit nisi sit u functio ipsius p . Quare in nostro casu necesse est sit quantitas $x - \frac{z}{p}$ functio ipsius p tantum, unde etiam integrale $\int dp(x - \frac{z}{p})$ erit functio ipsius p tantum, quae si indicetur per $f:p$ eiusque differentiale per $dpf':p$ erit

$$z = px + \frac{z}{p} - f:p \text{ et } x - \frac{z}{p} = f':p.$$

Quare ad problema nostrum soluendum, noua variabilis ϕ introduci debet, ex qua cum altera y coniuncta binae reliquae x et z determinentur. Sumta scilicet variabili p eiusque functione quacunque $f:p$, indeque per differentiationem deriuata $f':p$, capiatur primo

$$x = \frac{z}{p} + f':p, \text{ indeque erit}$$

$$z = \frac{z^2}{p} + pf':p - f:p,$$

quae est solutio problematis quaesita generalis.

COROLL. I.

84. Hic igitur functio quaesita z per ipsas variables x et y explicite euolui nequit; propterea quod quantitatem p ex aequatione $x - \frac{z}{p} = f':p$ in genere per x et y definire non licet.

COROLL. 2.

85. Nihilo vero minus solutio pro idonea et completa est habenda, quoniam introducendo nouam variabilem p ex binis y et p a se inuicem non pendentibus ambae reliquae x et z definiuntur.

K 2

Coroll. 3.

Coroll. 3.

86. Si sumamus $f':p = a + \frac{\beta}{p}$, erit

$$f:p = ap - \frac{\beta}{p} \text{ et } (x-a) = \frac{\beta+y}{p},$$

hinc $p = \sqrt{\frac{\beta+y}{x-a}}$; vnde functio quaesita z ita se habebit

$$z = \frac{xy\sqrt{(x-a)}}{\sqrt{(\beta+y)}} + \frac{ay+\beta x}{\sqrt{(x-a)(\beta+y)}} - \frac{ay+\beta x-a\beta}{\sqrt{(x-a)(\beta+y)}}$$

feu $z = 2\sqrt{(x-a)(y+\beta)}$, quae est solutio particularis, et simplicissima est $z = 2\sqrt{xy}$.

Scholion I.

87. Quemadmodum solutio huius problematis ex alio principio est deducta, ita etiam forma solutionis a praecedentibus discrepat, quod hic aequationem inter x , y et z explicitam exhibere non liceat, sed noua variabilis p introducatur. Cum igitur ante vna aequatio inter ternas variables x , y et z solutionem, continuisset; nunc accedente noua variabili p , solutio geminam aequationem inter has quatuor variables postulat, sicque pro nostro casu inuenimus:

$$z = px + \frac{z}{p} - f:p \text{ et } x - \frac{z}{p} = f':p$$

existente

$$d.f:p = dpf':p,$$

vbi functionis signum indefinitum f : quod etiam functiones discontinuas admittit, vniuersaliter solutionis praestat. Quod si hinc litteram p eliminare liceret,

liceret, aequatio euoluta inter x , y et z obtinere-
tur, haec autem eliminatio succedit, quoties pro $f:p$
functio algebraica ipsius p assumitur; in genere au-
tem nullo modo sperari potest. Nihilo vero minus
ope curuae pro lubitu assumtae problema construi
potest; sumta enim curua quacunque siue regulari
siue irregulari, ponatur abscissa $=p$, sitque appli-
cata $f:p=r$, erit $f:p=frdp$ area eius curuae, quae
si dicatur $=s$, aequationes binae

$$x - \frac{z}{p} = r \text{ et } z = px + \frac{z}{p} - s$$

solutionem completam problematis praebebunt. Scilicet sumto pro x valore quocunque, erit $y = pp(x-r)$ hincque fit $z = 2px - pr - s$, in qua solutione nihil ad praxin spectans desiderari potest. Hinc patet etiam fortasse fieri posse, vt duae nouae variables sint introducendae, ac tum solutio tribus aequationibus contineatur; neque etiam tum quicquam deerit ad vsum practicum.

Scholion 2.

88. Cum pro formula $dz = p dx + q dy$ requiratur vt sit $pq = r$, introducendo angulum indefinitum Φ alia solutio concinnior elici potest. Posito enim $p = \text{tang. } \Phi$ erit $q = \text{cot. } \Phi$, et ob $dz = dx \text{ tang. } \Phi + dy \text{ cot. } \Phi$, fiet per reductionem supra indicatam

$$z = x \text{ tang. } \Phi + y \text{ cot. } \Phi - f d \Phi \left(\frac{x}{\text{cof. } \Phi^2} - \frac{y}{\text{sin. } \Phi^2} \right)$$

vnde patet formulam $\frac{x}{\text{cof. } \Phi^2} - \frac{y}{\text{sin. } \Phi^2}$ esse debere fun-
ctionem

ctionem ipsius Φ , quae si ponatur $f':\Phi$, et formula integralis

$$\int d\Phi. f':\Phi = f:\Phi$$

binæ aequationes solutionem continentes erunt :

$$\frac{x}{\sin.\Phi} - \frac{y}{\cos.\Phi} = f':\Phi \text{ et } z = x \text{ tang. } \Phi + y \text{ cot. } \Phi - f:\Phi$$

Vnde iam pro lubitu x vel y eliminare licet. Quin etiam vtramque eliminare possumus, ac per binas variables z et Φ binæ reliquæ x et y ita exprimentur :

$$x = z \text{ cot. } \Phi + f:\Phi - \text{cot. } \Phi. f':\Phi$$

$$y = z \text{ tang. } \Phi + \text{sin. } \Phi. f':\Phi - f:\Phi$$

Quòd si igitur hinc differentialia capiantur, ac ponatur $dy = 0$, ex posteriori dabitur, relatio inter dx et $d\Phi$, vnde si ipsius $d\Phi$ valor in priori substituitur, necesse est prodeat $dz = dx \text{ tang. } \Phi$; simili autem modo si ponatur $dx = 0$, ex altera oriatur $dz = dy \text{ cot. } \Phi$.

Problema 13.

89. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y , vt posito $dz = p dx + q dy$ fiat $pp + qq = 1$, indolem istius functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Cum per reductionem fiat

$$z = px + qy - \int (x dp + y dq)$$

vt

vt irrationalia eitemus, ponamus

$$p = \frac{1-r}{1+r} \text{ et } q = \frac{r}{1+r}$$

siquidem hinc fit $pp+qq=1$. Erit autem

$$dp = \frac{-rdr}{(1+r)^2} \text{ et } dq = \frac{dr(1-r)}{(1+r)^2}$$

hincque fit:

$$z = \frac{(1-r)x + rxy}{1+r} + 2f \frac{rxdr - ydr(1-r)}{(1+r)^2}$$

quae forma integralis cum fit functio ipsius r , statuatur ea $=f:r$, eiusque differentiale $=drf:r$, ex quo obtinebimus

$$\frac{rxr - y(1-r)}{(1+r)^2} = f':r \text{ et}$$

$$z = \frac{(1-r)x + rxy}{1+r} + 2f:r.$$

Vnde si eliciamus

$$x = \frac{(1-r)y}{r} + \frac{(1+r)^2}{2r} f':r \text{ erit}$$

$$z = \frac{(1+r)y}{2r} + \frac{1-r}{r} f':r + 2f:r.$$

Coroll. 1.

90. Si irrationalitatem non pertimescamus ob $q = \sqrt{1-pp}$ et $dq = \frac{-pd}{\sqrt{1-pp}}$ erit

$$z = px + y\sqrt{1-pp} - fdp(x - \frac{py}{\sqrt{1-pp}}).$$

Posito ergo $z = px + y\sqrt{1-pp} - f:p$ erit

$$x - \frac{py}{\sqrt{1-pp}} = f':p.$$

Coroll. 2.

Coroll. 2.

91. Solutio simplicissima sine dubio prodit sumendo $f:p=0$, unde cum sit $x = \frac{pz}{\sqrt{(1-pp)}}$, erit

$$p = \frac{x}{\sqrt{(xx+yy)}} \text{ et } \sqrt{(1-pp)} = \frac{y}{\sqrt{(xx+yy)}},$$

hincque

$$z = \frac{xx+yy}{\sqrt{(xx+yy)}} = \sqrt{(xx+yy)}.$$

Ex quo valore fit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = p = \frac{x}{\sqrt{(xx+yy)}} \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = \frac{y}{\sqrt{(xx+yy)}} = q,$$

ideoque $pp + qq = 1$.

Coroll. 3.

92. Si ponamus $p = \sin.\Phi$ erit $q = \cos.\Phi$, hincque

$$z = x \sin.\Phi + y \cos.\Phi - f d\Phi (x \cos.\Phi - y \sin.\Phi),$$

erit hoc integrale $= f:\Phi$, cuiusque differentiale $d(f):\Phi$.
Ex quo habebimus

$$z = x \sin.\Phi + y \cos.\Phi - f:\Phi \text{ et } x \cos.\Phi - y \sin.\Phi = f':\Phi$$

Problema 14.

93. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variarum x et y , ut posito $dz = p dx + q dy$, quantitas q aequetur functioni datae ipsius p , indolem huius functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Solutio.

Cum q sit functio data ipsius p , ponatur $dq = r dp$ erit etiam r functio data ipsius p . Aequatio ergo nostra generalis solutionem suppedians induet hanc formam

$$z = px + qy - \int dp(x + ry)$$

vnde patet integrale $\int dp(x + ry)$ fore functionem ipsius p , quae si generatim per $f:p$ exponatur, eiusque differentiale per $df':p$, habebimus:

$$z = px + qy - f:p \text{ et } x + ry = f':p$$

quae duae aequationes solutionem problematis vniuersalissime complectuntur, siquidem $f:p$ functionem quamcumque ipsius p siue continuam siue discontinuam denotare potest.

Coroll. 1.

94. Cum sit q functio data ipsius p , indeque $r = \frac{dq}{dp}$, si functio indefinita ipsius p ponatur $f:p = P$, ob $f':p = \frac{dP}{dp}$, solutio his aequationibus continebitur

$$z = px + qy - P \text{ et } x dp + y dq = dP.$$

Coroll. 2.

95. Si ad constructionem utamur curua quacunque in qua si abscissa capiatur $= p$, applicata sit $= f':p$ area eius curuae dabit valorem ipsius $f:p$.

Vol. III.

L

Sin

Sin autem applicata indicetur per $f:p$, tum $f':p$ exprimet tangentem anguli, quem tangens curvae facit cum axe.

Scholion.

96. Duplici ergo modo curua quaecunque ad libitum descripta siue sit continua seu aequatione quapiam analytica contenta, siue libero manus ductu utcunque delineata, ad constructionem problematis adhiberi potest. Vel enim abscissa per p indicata, applicata sumi potest ad $f:p$ vel ad $f':p$ exprimentum, nec facile dici potest, utrum ad praxin commodius sit futurum? Vbi autem huiusmodi problemata realia occurrunt, reliquae circumstantiae solutionem determinare solent, unde pro quouis casu constructio maxime idonea facile colligetur. Problemata autem mechanica hanc calculi integralis partem postulantia semper ad formulas differentiales secundi altiorumque ordinum deducunt, quarum resolutio ne suscipi quidem posse ante videtur, quam methodus pro formulis differentialibus primi gradus fuerit patefacta. Haecenus quidem problemata proposita absolute resolvere licuit; nunc autem quando conditio praescripta relationem formularum $(\frac{dz}{dx})$ et $(\frac{dz}{dy})$ per reliquas variables x , y et z definit, negotium in genere non amplius succedit, nisi relatio praescripta vnicam tantum variabilem cum binis formulis differentialibus coniungat.

CAPVT IV.

DE

RESOLVTIONE AEQVATIONVM
 QVIBVS RELATIO INTER BINAS FORMVLAS
 DIFFERENTIALES ET VNICAM TRIVM
 QVANTITATVM VARIABILIVM
 PROPONITVR.

Problema 15.

97.

Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y vt posito $dz = p dx + q dy$, sit $q = \frac{2x}{y}$ indolem huius functionis in genere inueſtigare.

Solutio.

Cum fit

$$dz = p dx + \frac{2x}{y} dy = p x \left(\frac{dx}{x} + \frac{dy}{y} \right)$$

haecque formula eſſe debeat integrabilis, neceſſe eſt vt $p x$ ac proinde etiam z ſit functio quantitatis $lx + \frac{z}{y}$. Quare ſolutio noſtri problematis in genere ita ſe habebit, vt ſit

$$z = f: \left(lx + \frac{z}{y} \right) \text{ et } p x = f': \left(lx + \frac{z}{y} \right)$$

L 2

fumen-

sumendo scilicet perpetuo $d.f:u = du f':u$. Hinc autem crit

$$p = \frac{1}{x} f':(lx + \frac{z}{a}) \text{ et } q = \frac{1}{a} f':(lx + \frac{z}{a}),$$

sicque $q = \frac{p}{a}$ omnia vti requiritur.

Coroll. 1.

98. Cum sit

$$z = px - fxdp + f \frac{pxdy}{a} = px + fp x (\frac{dy}{a} - \frac{dp}{y}),$$

hinc alia solutio deduci potest. Si enim ponamus

$$fp x (\frac{dy}{a} - \frac{dp}{y}) = f: (\frac{z}{a} - lp) \text{ erit } px = f': (\frac{z}{a} - lp)$$

indeque

$$z = f': (\frac{z}{a} - lp) + f: (\frac{z}{a} - lp).$$

Coroll. 2.

99. Hac ergo solutione noua introducitur variabilis p , ex qua cum y coniuncta definitur primo

$$x = \frac{1}{p} f': (\frac{z}{a} - lp)$$

tum vero ipsa functio quaesita

$$z = px + f: (\frac{z}{a} - lp).$$

Huius autem solutioni praecedens sine dubio antecedit, cum illa quantitatem z immediate per x et y exprimat.

Scho-

Scholion.

100. Quo has duas solutiones inter se comparare queamus quoniam functio arbitraria in utraque diuersae est indolis, etiam caractere diuersio utamur. Cum igitur prima praebet:

$$z = f: \left(\frac{z}{a} + lx \right) \text{ et } px = f': \left(\frac{z}{a} + lx \right)$$

altera vero:

$$z = \psi: \left(\frac{z}{a} - lp \right) + F': \left(\frac{z}{a} - lp \right) \text{ et } px = F: \left(\frac{z}{a} - lp \right)$$

patet fore:

$$f: \left(\frac{z}{a} + lx \right) = F': \left(\frac{z}{a} - lp \right) \text{ et}$$

$$f: \left(\frac{z}{a} + lx \right) = F: \left(\frac{z}{a} - lp \right) + F': \left(\frac{z}{a} - lp \right)$$

vnde non solum relatio inter utriusque functionis f et F indolem definitur, sed etiam inde sequi debet, fore

$$px = f': \left(\frac{z}{a} + lx \right);$$

id quod non parum videtur absconditum. Verum ob hoc ipsum istud problema eo magis est notatu dignum, quod solutio altera, qua noua variabilis p introducitur, congruit cum priore, ubi z per x et y immediate definitur, neque tamen consensus harum solutionum perspicue monstrari potest. Quamobrem quando ad eiusmodi solutiones peruenimus, uti in problematibus posterioribus, capitis praecedentis usu venit, in quibus noua variabilis introducitur, non omnem statim spem eius eliminan-

dae abicere debemus, cum isto casu altera solutio ad priorem certe sit reductibilis, etiamsi methodus reducendi non perspicatur, quam tamen infra §. 119. exhibebimus.

Problema 16.

101. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y , ut posito $dz = p dx + q dy$, sit $q = pX + T$, existentibus X et T functionibus quibuscunque ipsius x , indolem istius functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Cum ergo sit $dz = p dx + pX dy + T dy$, statuatur $p = r - \frac{T}{X}$ ut prodeat

$$dz = r dx - \frac{T dx}{X} + rX dy = -\frac{T dx}{X} + rX \left(\frac{dx}{X} + dy \right)$$

qua reductione facta perspicuum est tam rX quam $f r X \left(\frac{dx}{X} + dy \right)$

fore functionem quantitatis $y + f \frac{dx}{X}$. Quare si ponamus:

$$f r X \left(\frac{dx}{X} + dy \right) = f : \left(y + f \frac{dx}{X} \right) \text{ erit}$$

$$r X = f' : \left(y + f \frac{dx}{X} \right)$$

ac tum functio quaesita erit:

$$z = -\int \frac{T dx}{X} + f : \left(y + f \frac{dx}{X} \right)$$

quae ob functionem indefinitam f : est completa.
Tum

Tum vero erit

$$p = \frac{-T}{X} + \frac{1}{X} f' : (y + f \frac{dx}{X}) \text{ et}$$

$$q = f' : (y + f \frac{dx}{X})$$

vnde patet fore vtique $q = pX + T$. Quoniam vero X et T sunt functiones datae ipsius x , formulae integrales $\int \frac{dx}{X}$ et $\int \frac{T dx}{X}$ solutionem non turbant.

COROLL. I.

102. Solutio aliquanto facilior redditur sumendo ex conditione praescripta $p = \frac{q}{X} - \frac{T}{X}$, vnde fit

$$dz = -\frac{T dx}{X} + \frac{q dx}{X} + q dy \text{ et}$$

$$z = -\int \frac{T dx}{X} + \int q (dy + \frac{dx}{X}).$$

Iam manifesto est

$$f q (dy + \frac{dx}{X}) = f : (y + f \frac{dx}{X}),$$

sicque ipsa solutio praecedens resultat.

COROLL. 2.

103. Eodem modo resoluitur problema, si proponatur conditio $q = pY + V$ existentibus Y et V functionibus datae ipsius y . Tum enim erit

$$dz = p dx + p Y dy + V dy \text{ et } z = \int V dy + \int p (dx + Y dy).$$

Hic ergo fit

$$\int p (dx + Y dy) = f : (x + f Y dy)$$

et

et solutio erit

$$z = fV dy + f(x + fY dy);$$

vnde fit

$$p = f'(x + fY dy) \text{ et } q = V + Yf'(x + fY dy).$$

Scholion.

104. Ex forma solutionis hic inuentae discere poterimus, quomodo problema comparatum esse debeat, vt eius solutio hac ratione perfici, et functio z per binas variables x et y exhiberi queat. Sint enim K et V functiones quaecunque ipsarum x et y , indeque differentiendo

$$dK = Ldx + Mdy \text{ et } dV = Pdx + Qdy$$

iam a solutione incipiamus, ponamusque

$$z = K + f:V$$

eritque differentiendo

$$dz = Ldx + Mdy + (Pdx + Qdy) f':V.$$

Cum iam hanc formam cum assumpta

$$dz = p dx + q dy$$

comparando fit

$$p = L + Pf':V \text{ et } q = M + Qf':V, \text{ erit}$$

$$Qp - Pq = LQ - MP.$$

Quare si hoc problema proponatur, vt posito

$$dz = p dx + q dy$$

fieri

fieri debeat

$$q = \frac{Q}{P} p + M - \frac{L}{P},$$

solutio erit $z = K + f:V$, dummodo M et L itemque P et Q ita sint comparatae ut sit

$$Ldx + Mdy = dK \text{ et } Pdx + Qdy = dV$$

verum hi casus ad sequens caput sunt referendi.

Problema 17.

105. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y ut posito $dz = p dx + q dy$, sit $q = Px + \Pi$ existentibus P et Π functionibus datis ipsius p ; indolem istius functionis z in genere investigare.

Solutio.

Cum igitur sit

$$dz = p dx + P x dy + \Pi dy \text{ erit}$$

$$z = p x + f(P x dy + \Pi dy - x dp).$$

Statuatur $Px + \Pi = v$, ut sit $x = \frac{v - \Pi}{P}$, fietque

$$z = p x + f(v dy - \frac{v dp}{P} + \frac{\Pi dp}{P}).$$

Quare cum P et Π sint functiones ipsius p , ideoque formula $f \frac{\Pi dp}{P}$ data, habebitur

$$z = p x + f \frac{\Pi dp}{P} + f v (dy - \frac{dp}{P}),$$

unde patet tam v quam $f v (dy - \frac{dp}{P})$ functionem esse

Vol. III.

M

debere

debere formulæ $y - f \frac{d^2 p}{f}$. Ponamus ergo

$$f v (dy - \frac{d^2 p}{f}) = f : (y - f \frac{d^2 p}{f})$$

eritque

$$v = Px + \Pi = f' : (y - f \frac{d^2 p}{f}),$$

et hinc

$$x = \frac{-\Pi}{f} + \frac{1}{f'} f' : (y - f \frac{d^2 p}{f})$$

tum vero

$$z = f \frac{n^2 d^2 p}{f} - \frac{n^2 p}{f} + \frac{p}{f'} f' : (y - f \frac{d^2 p}{f}) + f : (y - f \frac{d^2 p}{f}).$$

COROLL. 1

106. In solutione huius problematis iterum noua variabilis p introducitur, ex qua cum y coniunctim primo variabilis x , tum vero ipsa functio quaesita z determinatur.

COROLL. 2.

107. Neque vero hinc istam nouam variabilem p ex calculo elidere licet; vti ante vsu venit, propterea quod hic P et Π functiones ipsius p denotant, quarum indoles iam in ipsum problema ingreditur.

COROLL. 3.

108. Simili modo problema resoluetur, si permutandis x et y , quantitas p ita per y et q detur vt sit $p = Qy + \Xi$, denotantibus Q et Ξ functiones datas ipsius q .

Scholion.

Scholion.

109. In hoc capite constituimus eiusmodi problemata tractare, quorum conditio aequatione inter binas formulas differentiales $(\frac{dz}{dx})=p$, $(\frac{dz}{dy})=q$ et vnam ex tribus variabilibus x , y et z vtcunque exprimitur. Problemata autem bina euoluta ex hoc genere certos casus complectuntur, quorum solutio peculiari methodo expediri potest simulque ad formulas simpliciores perducitur. In posteriori quidem relationem inter p , q et x ita assumimus, vt sit $q=Px+\Pi$, seu vt in valore ipsius q per p et x expresso quantitas x vnam dimensionem non excedat; in priori vero ita vt sit $q=pX+T$, seu vt in valore ipsius q per p et x expresso, quantitas p vnicam obtineat dimensionem. In genere autem notasse iuuabit, tam quantitates p et x quam q et y inter se esse permutabiles. Cum enim sit

$$f p d x = p x - f x d p,$$

loco

$$z = f(p d x + q d y)$$

erit

$$z = p x + f(q d y - x d p).$$

Simili modo est

$$z = q y + f(p d x - y d q)$$

tum vero etiam

$$z = p x + q y - f(x d p + y d q).$$

Quibus ergo casibus vna harum quatuor formularum

integralium redditur integrabilis, iisdem ternae reliquae etiam integrationem admittent. Cum igitur in superiori capite primam formulam resolverimus, si p vel q quomodocunque detur per x et y ; ita eodem modo resolveretur formula secunda, si q per p et y , tertia autem si p per x et q , at quarta si vel x per p et q vel y per p et q utcunque datur; quae quaestiones cum generaliter expediri queant, cas in sequenti problemate euoluamus.

Problema 18.

110. Posito $dz = p dx + q dy$, si relatio inter p , q et x aequatione quacunque definiatur, indolem functionis z , quemadmodum ex binis variabilibus x et y determinetur in genere inuestigare.

Solutio.

Ex aequatione inter p , q et x proposita quaeratur valor ipsius x qui functioni cuiuspiam ipsarum p et q aequabitur. Cum iam sit

$$z = px + qy - f(xdp + ydq),$$

quoniam x est functio data ipsarum p et q formula $x dp$ integretur sumta quantitate q constante, sitque

$$f x dp = V + f: q,$$

et erit V functio cognita ipsarum p et q , qua differentiatata prodeat

$$dV = x dp + S dq,$$

vbi

vbi S quoque erit functio data ipsarum p et q . Quia iam forma $f(xdp+ydq)$ integrationem admittere debet, aequabitur formae $V+f:q$, vnde differentiando concluditur:

$$x dp + y dq = x dp + S dq + dq f': q$$

ideoque

$$y = S + f': q \text{ et } z = px + qy - V - f: q$$

seu $z = px + Sq + qf': q - f: q - V$

solutio ergo ita se habet: Primo ex conditione praescripta datur x per p et q ; tum sumta q constante sit $V = f x dp$, et vicissim $dV = x dp + S dq$; inuentis autem V et S per p et q , reliquae quantitates y et z ita per easdem exprimentur vt sit

$$y = S + f': q \text{ et } z = px + Sq + qf': q - f: q - V$$

quae solutio, quia $f: q$ functionem quamcunque ipsius q siue continuam siue discontinuam denotat, vtique pro completa latissimeque patente est habenda.

Aliter.

III. Vel ex aequatione inter p , q et x data, quaeratur valor ipsius p per x et q expressus, ita vt p aequetur functioni cuiusdam datae binarum variabilium x et q , per quas etiam reliquas quantitates y et z definire conemur. Ad hoc vtamur formula.

$$z = qy + f(pdx - ydq);$$

(11)

M 3

et

et quia p est functio ipsarum x et q dabitur earundem eiusmodi functio V ut sit

$$dV = p dx + R dq.$$

Statuatur ergo

$$f(p dx - y dq) = V + f: q$$

critque

$$y = -R - f': q \text{ et } z = qy + V + f: q.$$

COROLL. 1.

112. Vtraque solutio aequae commode adhiberi potest, si ex relatione inter p , q et x proposita, tam quantitatem x quam p aequae commode definire liceat. Sin autem earum altera commodius definiri queat, ea solutione, quae ad istum casum est accommodata erit utendum.

COROLL. 2.

113. Sin autem neque p neque x commode elici queat, tum nihilo minus hic resolutio aequationum cuiusque ordinis, quin etiam transcendentium tanquam concessa assumitur. Ceterum etiamsi q facile per p et x definiatur, hinc calculus nihil iuuatur.

COROLL. 3.

114. Ex hoc problemate utpote latissime patente etiam bina praecedentia resolui possunt; solutio autem hinc inuenta a praecedente discrepabit, cum illa

illa ex methodo particulari sit deducta operae autem pretium erit has duplices solutiones inter se comparare.

Exemplum I.

115. Si fuerit $q = pX + T$ existentibus X et T functionibus ipsius x , indolem functionis z inuestigare.

Hic solutio vtendum est posteriori, pro qua est $p = \frac{a-T}{x}$; nunc posita q constante prodit

$$V = \int p dx = q \int \frac{dx}{x} - \int \frac{T dx}{x},$$

hincque

$$R = \left(\frac{dV}{dq} \right) = f \frac{dx}{x};$$

vnde solutio his formulis continetur

$$q = pX + T; \quad y = -f \frac{dx}{x} - f'; \quad q; \quad z = -f \frac{T dx}{x} - qf'; \quad q + f; \quad q$$

solutio autem superior ita se habebat:

$$q = pX + T; \quad q = f'; \quad (y + f \frac{dx}{x}) \quad \text{et} \quad z = -f \frac{T dx}{x} + f; \quad (y + f \frac{dx}{x})$$

Scholion.

116. Consensus harum duarum solutionum ita ostendi potest vt ex ea, quam hic inuenimus, antecedens per legitimam consequentiam formetur. Cum enim sit

$$f: q = -y - f \frac{dx}{x}$$

statuatur breuitatis gratia $y + f \frac{dx}{x} = v$, vt sit $f': q = -v$; erit ergo vicissim q aequalis functioni cuidam ipsius v ,
 quae

quae ponatur $q = F'v$, vnde fit $dq = dvF''v$,
ergo

$$dqf' : q = -v dvF''v = -v d.F'v,$$

ergo integrando

$$f : q = -v d.F'v = -vF''v + f dv.F'v = -vF'v + F'v.$$

Quare cum fit

$$z = -f \int \frac{dx}{x} - qf' : q + f : q \text{ crit}$$

$$z = -f \int \frac{dx}{x} + vF'v - vF''v + F'v \text{ seu}$$

$$z = -f \int \frac{dx}{x} + F'(y + f \frac{dx}{x})$$

quae est ipsa solutio praecedens.

Exemplum 2.

117. Si fuerit $q = Px + \Pi$ existentibus P et Π functionibus datis ipsius p , indolem functionis z , ut fit $dz = pdx + qdy$ inuestigare.

Hic solutione priori utendum, cum sit $x = \frac{z - \Pi}{P}$.
Sumto ergo q constante quaeratur

$$V = f x dp = q f \frac{dp}{P} - f \frac{n dp}{P},$$

vnde fit

$$S = \left(\frac{dv}{dq} \right) = f \frac{dp}{P}.$$

Solutio ergo praebet:

$$y = f \frac{dp}{P} + f' : q \text{ et}$$

$$z = \frac{pq}{P} - \frac{p^n}{P} + q f \frac{dp}{P} + qf' : q - f : q - q f \frac{dp}{P} + f \frac{n dp}{P} \text{ siue}$$

$$z = \frac{p(q-n)}{P} + f \frac{n dp}{P} + qf' : q - f : q.$$

solutio

Solutio autem eiusdem casus supra (105.) inuenta erat:

$$x = \frac{-n}{f} + \frac{1}{f} f' : (y - f \frac{d^2 p}{f^2}) \text{ et } q = Px + \Pi \text{ atque}$$

$$x = \frac{-p^2 n}{f} + f \frac{n d^2 p}{f^2} + \frac{1}{f} f' : (y - f \frac{d^2 p}{f^2}) + f' : (y - f \frac{d^2 p}{f^2}).$$

Scholion I.

118. Videamus quomodo solutio hic inuenta ad superiorem reduci queat. Cum ibi inuenerimus

$$y - f \frac{d^2 p}{f^2} = f' : q,$$

vicissim q acquabitur functioni quantitatis $y - f \frac{d^2 p}{f^2}$, ponatur ergo

$$q = F' : (y - f \frac{d^2 p}{f^2})$$

eritque statim

$$x = \frac{-n}{f} + \frac{1}{f} F' : (y - f \frac{d^2 p}{f^2});$$

fit breuitatis gratia $y - f \frac{d^2 p}{f^2} = v$, vt fiat

$$q = F' : v \text{ et } v = f' : q, \text{ erit}$$

$$F : v = f q d v = q v - f v d q = q v - f d q f' : q.$$

Ergo $F : v = q v - f : q$, ita vt fit

$$f : q = q (y - f \frac{d^2 p}{f^2}) - F : (y - f \frac{d^2 p}{f^2}) \text{ seu}$$

$$f : q = (y - f \frac{d^2 p}{f^2}) F' : (y - f \frac{d^2 p}{f^2}) - F : (y - f \frac{d^2 p}{f^2}).$$

Vol. III.

N

Quibus

Quibus valoribus substitutis habebimus:

$$x = \frac{y}{p} + \frac{1}{p} + f\left(y - f\frac{d p}{p}\right) \text{ et}$$

$$z = \frac{y}{p} + \frac{1}{p} + f\left(y - f\frac{d p}{p}\right) + f\frac{d p}{p} + \left(y - f\frac{d p}{p}\right) f\left(y - f\frac{d p}{p}\right) - \left(y - f\frac{d p}{p}\right) f\left(y - f\frac{d p}{p}\right) + f\left(y - f\frac{d p}{p}\right)$$

$$\text{seu } z = \frac{y}{p} + \frac{1}{p} + f\left(y - f\frac{d p}{p}\right) + f\frac{d p}{p} + f\left(y - f\frac{d p}{p}\right)$$

quae est ipsa solutio ante inuenta.

Scholion 2.

119. Hoc consensu ostenso etiam consensum supra observatum (118.) demonstrare poterimus, qui multo magis absconditus videtur. Altera autem solutio ibi inuenta erat

$$p x = f\left(\frac{z}{a} - l p\right) \text{ et } z = p x + f\left(\frac{z}{a} - l p\right),$$

ex quarum formula priori patet fore vicissim $\frac{z}{a} - l p$ functionem ipsius $p x$; hinc etiam $\frac{z}{a} - l p + l p x$ seu $\frac{z}{a} + l x$ aequabitur functioni ipsius $p x$. Denuo ergo vicissim $p x$ aequabitur functioni cuiuspiam ipsius $\frac{z}{a} + l x$. Ponatur ergo $p x = f\left(\frac{z}{a} + l x\right)$; et cum sit

$$d F\left(\frac{z}{a} - l p\right) = \left(\frac{d z}{a} - \frac{d p}{p}\right) f\left(\frac{z}{a} - l p\right), \text{ erit}$$

$$F\left(\frac{z}{a} - l p\right) = f\left(\frac{d z}{a} - \frac{d p}{p}\right) = p x \left(\frac{d y}{a} + \frac{d x}{x}\right) - f p x \left(\frac{d x}{x} + \frac{d p}{p}\right)$$

$$= f p x \left(\frac{d y}{a} + \frac{d x}{x}\right) - p x.$$

Iam pro $p x$ substituto valore $f\left(\frac{z}{a} + l x\right)$ obtinebitur:

$$F\left(\frac{z}{a} - l p\right) = f p x + f\left(\frac{d p}{a} + \frac{d x}{x}\right) f\left(\frac{z}{a} + l x\right) = p x + f\left(\frac{z}{a} + l x\right)$$

ita

ita ut hinc fiat $z = f: (\frac{z}{r} + lx)$, quae est ipsa solutio altera. Hac igitur reductione haud parum luminis accenditur ad alia mysteria huius generis investiganda. Summa autem huius ratiocinii huc redit, ut si fuerit $r = f: s$ fore etiam $r = F: (s + R)$ denotante R functionem ipsius r, quod quidem per se est evidens, quia utriusque r per s determinatur. Cum ergo sit

$$f: s = r = F: (s + R), \text{ erit}$$

$$f: s = f d s f: s = f r d s = f (d s + d R - d R) = f (d s + d R) F: (s + R) = f r d R,$$

$$\text{ideoque } f: s = F: (s + R) - f r d R;$$

unde loco functionum quantitatis s, functiones quantitatis s + R introduci possunt. Scilicet si sit $r = f: s$ sumi potest $r = F: (s + R)$ existente R functione quacunque ipsius r, tunc vero erit

$$f: s = F: (s + R) - f r d R.$$

Exemplum 3.

120. Posito $dz = p dx + q dy$, si x aequatur functioni homogeneae n dimensionum ipsarum p et q, indolem functionis z. inuestigare.

Cum x detur per p et q, utendum erit solutione priori et ob $x =$ functioni homogeneae n dimensionum ipsarum p et q, ponatur $p = q r$, fictaque $x = q^n R$, existente R functione ipsius r tantum.

Sumatur nunc q constans et quaeratur

$$V = \int x dp = \int q^{n+1} R dr$$

ob $dp = qdr$, critque

$$V = q^{n+1} \int R dr,$$

quod integrale datur. Hinc differentiando erit

$$dV = q^{n+1} R dr + (n+1) q^n dq f R dr$$

Quae ut cum

$$dV = xdp + Sdq = q^n R dp + Sdq$$

comparari possit, quia ob $dp = qdr + r dq$ est

$$dV = q^{n+1} R dr + q^n R r dq + Sdq \text{ erit}$$

$$S = -q^n R r + (n+1) q^n f R dr,$$

unde fit

$$y = -q^n R r + (n+1) q^n f R dr + f' : q \text{ et } x = q^n R \text{ atque} \\ x = n q^{n+1} f R dr + q f' : q - f : q \text{ existente } p = qr.$$

Coroll. 1.

121. Sit $x = \frac{p^m}{q^n}$, et posita $p = qr$ erit $x = r^m$, ideoque $n = 0$ et $R = r^m$; unde fit

$$y = -r^{m+1} + \frac{r^{m+1}}{m+1} + f' : q = \frac{-m}{m+1} r^{m+1} + f' : q \text{ et } x = q f' : q - f : q.$$

Quare ob $r = x^{\frac{1}{m}}$ erit $y = \frac{-m}{m+1} x^{\frac{m+1}{m}} + f' : q.$

Coroll. 2.

122. Eodem casu ergo quo $x = \frac{p^m}{q^n}$, aequabitur

bitur q functioni quantitatis $y + \frac{m}{m+1} x^{\frac{m+1}{m}}$, quae
 quantitas si ponatur $=v$ et $q=F':v$, ut sit $v=f':q$, erit

$$f:q = f dq f':q = f v d v F^m : v \text{ ob } dq = d v F^m : v,$$

unde concluditur

$$f:q = v F^m : v - F : v \text{ et } z = F : v = F : \left(y + \frac{m}{m+1} x^{\frac{m+1}{m}} \right).$$

Exemplum 4.

123. Duarum variabilium x et y eiusmodi
 functionem z inuestigare ut posito

$$dz = p dx + q dy \text{ fiat } p^2 + x^2 = 3 p q x.$$

Solutio.

Consideretur forma

$$z = q y + f(p dx - y dq),$$

vbi iam formulam $p dx - y dq$ integrabilem reddi
 oportet. Statuatur $p = ux$, et conditio praescripta dat

$$x(1 + u^2) = 3 q u;$$

unde fit

$$x = \frac{3 q u}{1 + u^2} \text{ et } p = \frac{3 q u^2}{1 + u^2}$$

tum vero

$$dx = \frac{3 q du(1 - u^2)}{(1 + u^2)^2} + \frac{3 u dq}{1 + u^2},$$

sicque habebitur:

$$z = q y + f\left(\frac{3 q q u u d u (1 - u^2)}{(1 + u^2)^2} + \frac{3 q u^2 d q}{1 + u^2} - y dq\right)$$

$$\text{at } \int \frac{3 q q u u d u (1 - u^2)}{(1 + u^2)^2} = \frac{3 q q (1 + u^2)}{2(1 + u^2)^2} - \int \frac{3 q (1 + u^2) d q}{(1 + u^2)^2}.$$

N 3

Ergo

Ergo $z = qy + \frac{199(1+u^2)}{2(1+u^2)^2} - fdq(y + \frac{19}{1+u^2})$.

Quam necesse est esse $y + \frac{19}{1+u^2}$ functionem ipsius q tantum, quae sit $= -f':q$ unde fit

$$y = -\frac{19}{1+u^2} - f':q \text{ et } z = qy + \frac{199(1+u^2)}{2(1+u^2)^2} + f':q$$

seu $z = \frac{199(2u^2-1)}{2(1+u^2)^2} - qf':q + f':q$ existente $x = \frac{199}{1+u^2}$.

Ex quibus tribus aequationibus si elicientur binae quantitates q et u orietur aequatio inter z et x, y , quae quaeratur.

COROLL. 1.

124. Ex aequatione pro y inuenta colligitur

$\frac{1}{1+u^2} = \frac{-y-f':q}{q}$ aequatio autem pro z inuenta abit in hanc:

$$z = \frac{199}{1+u^2} - \frac{199}{2(1+u^2)^2} - qf':q + f':q$$

quae eliso u transmutatur in hanc

$$z = -qy - 2qf':q - \frac{1}{2}(y+f':q)^2 + f':q;$$

sum vero est

$$x = -u(y+f':q)$$

unde reperitur $u = \frac{-x}{y+f':q}$, hincque

$$x^2 = 3q(y+f':q)^2 + (y+f':q)^2.$$

COROLL. 2.

125. Si sumamus $f':q = a$, erit $f':q = aq + b$, et postrema aequatio praebet $q = \frac{a^2 - (y+a)^2}{2(y+a)}$. Cum deinde pro hoc casu fiat

$$z = -qy - aq - \frac{1}{2}(y+a)^2 + b$$

proue-

proueniet loco q valorem inuentum substituedo

$$z = \frac{6b(y+a) - (y+a)^2 + 2x^2}{8(y+a)}$$

Coroll. 3.

126. Cum in genere sit

$$x^2 = (y+f:q)^2 (y+3q+f:q)$$

ponamus $f:q = a - 3q$, ideoque $f:q = b + aq - 3q$;
vt fiat $(y+a-3q)^2 = \frac{x^2}{y+a}$ erit que

$$y+a-3q = \frac{x\sqrt{x}}{\sqrt{(y+a)}} \text{ et } q = \frac{y+a}{3} - \frac{x\sqrt{x}}{3\sqrt{(y+a)}}$$

Hinc ergo prodit

$$f:q = \frac{x\sqrt{x}}{\sqrt{(y+a)}} - y \text{ et}$$

$$f:q = b + \frac{a(y+a)}{3} - \frac{x\sqrt{x}}{3\sqrt{(y+a)}} - \frac{1}{3}(y+a) + \frac{1}{3}x\sqrt{x(y+a)} - \frac{x^2}{6(y+a)} = b + \frac{aa-yy}{6} + \frac{x\sqrt{x^2}}{3\sqrt{(y+a)}} - \frac{x^2}{6(y+a)}$$

atque

$$z = -\frac{1}{3}y(y+a) + \frac{yy\sqrt{x}}{3\sqrt{(y+a)}} - 2aq + 6qq - \frac{x^2}{6(y+a)} + b + aq - 3qq$$

$$\text{seu } z = b - \frac{1}{3}y(y+a) + \frac{yy\sqrt{x}}{3\sqrt{(y+a)}} - \frac{x^2}{6(y+a)} - aq + 3qq$$

et facta reductione

$$z = b + \frac{1}{3}(y+a)^2 - \frac{1}{3}x\sqrt{x(y+a)}$$

Coroll. 4.

127. Quodsi hic sumatur $a = 0$ et $b = 0$ erit
per expressionem satis simplicem

$$z = \frac{1}{3}yy - \frac{1}{3}x\sqrt{xy}$$

que quomodo conditioni praescriptae satisfaciat, ita
apparet. Per differentiationem colligitur

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) = -\sqrt{xy} \text{ et } q = \left(\frac{dz}{dy}\right) = \frac{1}{3}y - \frac{x\sqrt{x}}{3\sqrt{y}}$$

hinc-

hincque :

$$p' + x' = -xy \sqrt{xy + x^2}, \text{ at}$$

$$3pq = xx - y \sqrt{xy} \text{ ideoque}$$

$$3pqx = x^2 - xy \sqrt{xy} \text{ ergo}$$

$$p' + x' = 3pqx.$$

Scholion.

128. Successit ergo solutio, quando aequatio quaecunque inter p , q et x proponitur, etiamsi casibus, quibus inde neque x neque p elici potest, difficultas quaedam restat, quae autem resolutionem aequationum finitarum potissimum afficit, quam hic merito concedi postulamus. Interim ex postremo exemplo perspicitur, quomodo operatio sit instituenda, si ope substitutionis idoneae aequatio proposita ad resolutionem accommodari queat, cui autem negotio hic amplius non immoror. Neque etiam eos casus, quibus inter p , q et y relatio quaedam praescribitur, hic seorsim evoluam, cum ob permutabilitatem ipsarum x et y , qua etiam p et q permutabletur, hi casus ad praecedentes sponte reuocentur. Superest igitur casus, quo aequatio inter p , q et z proponitur, ubi quidem statim manifestum est, in aequatione $dz = pdx + qdy$, quantitates p et q non uti functiones ipsarum x et y spectari posse, quoniam etiam a z pendent, neque ergo earum indoles inde determinari poterit, ut formula $pdx + qdy$ integrabilis euadat. Verum sine discrimine conditio

ca

ea est definienda, vt aequatio differentialis

$$dz - p dx - q dy = 0$$

fiat possibilis; ad quod ex principiis supra stabilitis (6) requiritur vt posito

$$\left(\frac{dq}{dz}\right) = L; -\left(\frac{dp}{dz}\right) = M \text{ et } \left(\frac{dp}{dz}\right) - \left(\frac{dq}{dz}\right) = N \text{ fit}$$

$$Lp + Mq - N = 0 \text{ seu } p\left(\frac{dq}{dz}\right) - q\left(\frac{dp}{dz}\right) + \left(\frac{dq}{dz}\right) - \left(\frac{dp}{dz}\right) = 0.$$

Quare proposita aequatione quacunq; inter p, q et z eas condiciones in genere inuestigari oportet, vt huic requisito satisfiat.

Problema 19.

129. Si posito $dz = p dx + q dy$, debeat esse $p + q = \frac{z}{a}$, relationem functionis z ad variables x et y in genere inuestigare.

Solutio.

Cum fit $q = \frac{z}{a} - p$, aequatio nostra hanc inducet formam

$$dz = p dx - p dy + \frac{z dy}{a} \text{ seu}$$

$$p(dx - dy) = \frac{adz - z dy}{a} = z\left(\frac{dz}{z} - \frac{dy}{a}\right).$$

Quoniam igitur ambae formulae

$$dx - dy \text{ et } \frac{dz}{z} - \frac{dy}{a}$$

per se sunt integrabiles, ob

$$\frac{dz}{z} - \frac{dy}{a} = \frac{p}{z}(dx - dy),$$

Vol. III.

O

neceffe

neceffe est vt $\frac{z}{a}$ fit functio quantitatis $x-y$, ponatur ergo

$$\frac{z}{a} = f:(x-y) \text{ vt fiat } lz - \frac{z}{a} = f:(x-y).$$

Definiri ergo potest z per x et y , et cum fit $e^{f:(x-y)}$ etiam functio ipsius $x-y$, si ea ponatur $= F:(x-y)$ erit

$$z = e^{\frac{z}{a}} F:(x-y), \text{ vnde fit}$$

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = p = e^{\frac{z}{a}} F:(x-y) \text{ et}$$

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = q = -e^{\frac{z}{a}} F:(x-y) + \frac{z}{a} e^{\frac{z}{a}} F:(x-y)$$

ideoque

$$p + q = \frac{z}{a} e^{\frac{z}{a}} F:(x-y) = \frac{z}{a},$$

vti requiritur.

Coroll. 1.

130. Ex hoc exemplo intelligitur, quomodo certa functio ipsarum p et q , quantitati z acquari possit, etiam si p et q sint functiones ipsarum x et y . Simul scilicet ratio integralis formulæ

$$dz = p dx + q dy$$

introducitur in calculum.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

131. Forma $e^{\frac{z}{a}}$ $F:(x-y)$ pro valore ipsius z inuenta per functionem quamuis ipsius $x-y$ multiplicari potest. Si ergo multiplicetur per

$$e^{\frac{x-y}{a}} \text{ fit } z = e^{\frac{x}{a}} F:(x-y).$$

Sin autem multiplicetur per

$$e^{\frac{x-y}{a}} \text{ fit } z = e^{\frac{x+y}{2a}} F:(x-y),$$

quae formae problemati aequae satisfaciunt.

Problema 20.

132. Si posito $dz = p dx + q dy$, quantitas z aequari debeat functioni datae ipsarum p et q , indolem, qua z per x et y definitur, in genere investigare.

Solutio.

Ex formula proposita habemus $dy = \frac{dz}{q} - \frac{p dx}{q}$; statuatur $p = qr$, vt fit z aequalis functioni ipsarum q et r , et ex $dy = \frac{dz}{q} - r dx$ elicitur

$$y = \frac{z}{q} - rx + f\left(\frac{z dq}{qq} + x dr\right),$$

quam formulam integrabilem reddi oportet. Cum igitur z sit functio data ipsarum q et r , posito r constante quaeratur integrale formulae $\frac{z dq}{qq}$ sitque

$$\int \frac{z dq}{qq} = V + f:r$$

O 2

vnde

unde differentiando prodeat

$$dV = \frac{z \, dq}{q} + R \, dr,$$

ac iam patet esse debere $x = R + f:r$, inleque obtineri

$$y = \frac{z}{q} - Rr - r f:r + V + f:r,$$

quibus duabus aequationibus relatio inter quantitates propositas determinatur. Primo igiturposito $p = qr$ datur z per q et r . Deinde sumto r constante integretur formula $\frac{z \, dq}{q}$, sitque integrale resultans $V = \int \frac{z \, dq}{q}$, quod etiam per q et r datur, unde sumto q constante colligitur $R = \left(\frac{dV}{dr}\right)$. Quibus inventis erit

$$x = R + f:r \text{ et } y = \frac{z}{q} - rx + V + f:r,$$

sicque omnes quantitates per binas variables q et r determinantur.

Coroll. 1.

133. Quia permutatis x et y litterae p et q permutantur, simili modo nostram investigationem incipere potuissimus ab aequatione

$$dx = \frac{dz}{p} - \frac{q \, dy}{p};$$

similisque solutio prodiiisset quae quidem forma diversa at re congruens esset.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

134. Iam scilicet posito $q = ps$, ut sit

$$dx = \frac{dz}{p} - s dy, \text{ erit}$$

$$x = \frac{z}{p} - sy + f\left(\frac{z}{p}, y\right) + y ds.$$

Iam sumto s constante ponatur $f\left(\frac{z}{p}\right) = U$, quae quantitas per p et s determinatur, ex ea vero prodeat $\left(\frac{dz}{ds}\right) = S$, erit

$$y = S + f':s \text{ et } x = \frac{z}{p} - sy + U + f':s.$$

Exemplum 1.

135. Si esse debeat $p + q = \frac{z}{a}$, solutionem pro hoc casu exhibere.

Posito $p = qr$ erit $z = aq(1+r)$, nunc sumto r constante erit:

$$V = f\left(\frac{z}{q}\right) = a(1+r)lq \text{ et } R = \left(\frac{dz}{dr}\right) = alq.$$

Hinc reperitur

$$x = alq + f':r \text{ et } y = \frac{z}{q} - arlq - rf':r + a(1+r)lq + f':r$$

$$\text{seu } y = a(1+r) + alq - rf':r + f':r.$$

Si hinc q elidere velimus ob $q = \frac{z}{a(1+r)}$, solutio his duabus aequationibus continetur

$$x = al\frac{z}{a(1+r)} + f':r \text{ et}$$

$$y = al\frac{z}{a(1+r)} + a(1+r) - rf':r + f':r.$$

Q 3.

Vnde

Vnde sequenti modo praecedens solutio elici potest, ex forma priori est

$$\frac{x}{a} - I \frac{x}{a} = -l(x+r) + \frac{1}{a} f : r = \text{funct. } r$$

ex ambabus vero

$$y - x = a(x+r) - (x+r) f : r + f : r = \text{funct. } r.$$

Cum ergo tam $\frac{x}{a} - I \frac{x}{a}$ seu $ze^{-\frac{x}{a}}$ quam $y-x$ sit functio ipsius r altera forma aequabitur functioni alterius, vnde statui potest

$$ze^{-\frac{x}{a}} = F : (y-x) \text{ seu } z = e^{\frac{x}{a}} F : (y-x),$$

quae est solutio ante inuenta.

Exemplum 2.

136. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $z = apq$, relationem inter x , y et z inuestigare.

Posito $p = qr$ erit $z = aqqr$, et sumto r constante fit $V = \int \frac{z \, dz}{q} = aqr$, hincque $R = \left(\frac{dz}{dr}\right) = aq$. Quocirca habebimus

$$x = aq + f : r \text{ et } y = aqr - rf' : r + f : r$$

seu ob $r = \frac{z}{aqq}$ erit

$$x = aq + f' : \frac{z}{aqq} \text{ et } y = \frac{z}{q} - \frac{z}{aqq} f' : \frac{z}{aqq} + f : \frac{z}{aqq}$$

Hic in genere notemus si sit $f' : r = v$, ponamusque $r = F' : v$ ob $dr = dv F'' : v$ fore

$$f : r = f dr f' : r = f v dv F'' : v = v F' : v - F v$$

seu $f : r = v F' : v - F : v$,

hincque $f : r - rf' : r = -F : v$.

Quare

Quare cum sit $f':r=x-aq$, si ponamus $r=F'(x-aq)$, erit

$$f:r-rf':r=-F:(x-aq) \text{ et}$$

$$y=aqF'(x-aq)-F:(x-aq) \text{ atque}$$

$$z=aqqF'(x-aq).$$

Scholion.

137. Hae postremae formulae ita statim ex conditione quaestionis elici possunt. Nam ob $p=\frac{z}{aq}$ erit

$$dz = \frac{z dx}{aq} + q dy, \text{ et } dy = \frac{dz}{q} - \frac{z dx}{aqq},$$

hincque

$$y = \frac{z}{q} + f\left(\frac{z dx}{qq} - \frac{z dx}{aqq}\right) = \frac{z}{q} + f\frac{z}{q}\left(dq - \frac{dx}{a}\right)$$

vbi manifestum est esse $\frac{z}{qq}$ functionem quantitatis $q - \frac{z}{a}$.

Quare posito

$$\frac{z}{qq} = F':\left(q - \frac{z}{a}\right), \text{ erit}$$

$$y = \frac{z}{q} + F:\left(q - \frac{z}{a}\right).$$

Quin etiam indidem alia solutio deduci potest ponendo

$$dx = \frac{az}{z} (dz - q dy),$$

quae posito $z=qv$ abit in

$$dx = \frac{a}{v}(v dq + q dv - q dy), \text{ unde}$$

$$x = aq + f\frac{a}{v}(dv - dy).$$

Quare ponatur

$$\frac{a}{v} = f':(v-y) \text{ eritque } x = aq + f:(v-y).$$

Iam

Iam restituito valore $v = \frac{z}{q}$ habebitur:

$$\frac{a}{z}q = f':\left(\frac{z}{q} - y\right) \text{ et } x - aq = f:\left(\frac{z}{q} - y\right).$$

Prima autem solutio ad eliminanda q et r est aptissima in exemplis: Si enim ponatur

$$f':r = \frac{b}{\sqrt{r}} + c \text{ erit } f:r = z b \sqrt{r} + cr + d;$$

hinc:

$$z = aqqr \text{ et } x = aq + \frac{b}{\sqrt{r}} + c; y = aqr + b\sqrt{r} + d.$$

Iam ob $r = \frac{z}{a^2q}$ fit

$$x = aq + bq\sqrt{\frac{z}{a}} + c \text{ et } y = \frac{z}{a} + \frac{b}{a}\sqrt{\frac{z}{a}} + d.$$

Hinc

$$x - c = q\left(a + \frac{b\sqrt{z}}{\sqrt{a}}\right) \text{ et } y - d = \frac{z}{a}\left(a + \frac{b\sqrt{z}}{\sqrt{a}}\right)$$

et multiplicando eliditur q fitque

$$(x - c)(y - d) = \frac{z}{a}\left(a + \frac{b\sqrt{z}}{\sqrt{a}}\right)^2 = (b + \sqrt{az})^2$$

ita ut fit

$$b + \sqrt{az} = \sqrt{(x - c)(y - d)}$$

et proinde

$$z = \frac{(x - c)(y - d) - z b \sqrt{(x - c)(y - d)} + b^2}{a}$$

quae si $b = c = d = 0$ dat casum simplicissimum $z = \frac{xy}{a}$.

CAPVT V.

DE

RESOLVTIONE AEQVATIONVM

QVIBVS RELATIO INTER QVANTITATES

$(\frac{dz}{dx})$, $(\frac{dz}{dy})$, ET BINAS TRIVM VARIA-

BILIVM x , y , z QVAECVNQVE

DATVR.

Problema 21.

138.

Si posito $dz = p dx + q dy$, debeat esse $px + qy = 0$ functionis z indolem per x et y in genere investigare.

Solutio.

Cum sit $q = -\frac{px}{y}$ erit

$$dz = p dx - \frac{px dy}{y} = px \left(\frac{dx}{x} - \frac{dy}{y} \right) \text{ seu}$$

$$dz = py \left(\frac{dx}{y} - \frac{x dy}{y^2} \right) = py d \frac{x}{y}.$$

Vnde patet py esse debere functionem ipsius $\frac{x}{y}$; ac si ponatur $py = f' : \frac{x}{y}$ fore $z = f : \frac{x}{y}$. Perpetuo scilicet
Val. III. P cet

et in designandis functionibus hac lege utemur,
ut sit

$$d.f:v = dvf':v$$

sicque porro

$$d.f':v = dvf'':v \text{ et } d.f'':v = dvf''':v \text{ etc.}$$

At $f:\frac{x}{y}$ denotat functionem quaecunque homogēneam ipsarum x et y nullius dimensionis, ac si z fuerit talis functio quaecunque, et differentiando prodeat $dz = pdx + qdy$, semper erit $px + qy = 0$.

Coroll. 1.

139. Quodsi ergo z fuerit functio homogēna nullius dimensionis ipsarum x et y , ob

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ et } q = \left(\frac{dz}{dy}\right) \text{ crit}$$

$$x\left(\frac{dz}{dx}\right) + y\left(\frac{dz}{dy}\right) = 0,$$

quam veritatem quidem iam supra effuimus.

Coroll. 2.

140. Tum vero cum sit

$$p = \frac{1}{y}f':\frac{x}{y} \text{ et } q = -\frac{x}{y^2}f':\frac{x}{y},$$

erit p functio homogēna ipsarum x et y numeri dimensionum $= -1$, et si sit $q = -\frac{p}{y}$, ipsa functio z reperitur ex integratione $z = \int p y d.\frac{x}{y}$.

Scholion.

Scholion.

141. Simili modo soluitur problema, si posito $dz = p dx + q dy$, fieri debeat $mpx + nqy = a$. Tum enim ob $q = \frac{a}{ny} - \frac{m px}{ny}$, erit

$$dz = \frac{ady}{ny} + p dx - \frac{mpx dy}{ny} \text{ seu}$$

$dz = \frac{ady}{ny} + \frac{px}{n} \left(\frac{ndx}{x} - \frac{m dy}{y} \right) = \frac{ady}{ny} + \frac{py^m}{nx^{n-1}} d \frac{x^n}{y^n}$;
unde solutio praebet

$$\frac{py^m}{nx^{n-1}} = f' \frac{x^n}{y^n} \text{ et } z = \frac{a}{n} l y + f \frac{x^n}{y^n}.$$

Quin etiam hoc generalius problema resolui potest quo esse debet $pX + qY = A$; existente X functione ipsius x et Y ipsius y : Cum enim inde fiat $q = \frac{A}{Y} - \frac{pX}{Y}$, erit

$$dz = \frac{A dy}{Y} + p dx - \frac{pX dy}{Y} = \frac{A dy}{Y} + pX \left(\frac{dx}{X} - \frac{dy}{Y} \right).$$

Statui ergo debet

$$pX = f' \left(\int \frac{dx}{X} - \int \frac{dy}{Y} \right),$$

indeque fit

$$z = A \int \frac{dy}{Y} + f \left(\int \frac{dx}{X} - \int \frac{dy}{Y} \right).$$

Problema 22.

142. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $\frac{z}{y}$, aequale functioni datae cuiusque ipsarum x et y , indolem functionis z in genere inuestigare.

P 2

Solutio.

Solutio.

Sit V ista functio data ipsarum x et y , ut sit $q = pV$ et habeatur $dz = p(dx + Vdy)$. Dabitur iam multiplicator M itidem functio ipsarum x et y , ut $M(dx + Vdy)$ fiat integrabile. Ponatur ergo $M(dx + Vdy) = dS$, ac dabitur etiam S functio ipsarum x et y . Cum ergo sit $dz = \frac{p dS}{M}$ perspicuum est, quantitatem $\frac{p}{M}$ aequari debere functioni ipsius S , quare si ponamus $\frac{p}{M} = f' : S$ fiet $z = f : S$, indeque erit

$$p = Mf' : S \text{ et } q = MVf' : S.$$

Coroll. 1.

143. Hoc ergo casu functio quaesita z statim inuenitur per x et y expressa, quoniam S per x et y datur. Fieri autem potest, ut S prodeat quantitas transcendens; quin etiam ut per methodos adhuc cognitas multiplicator M ne inueniri quidem possit.

Coroll. 2.

144. Si V sit functio nullius dimensionis ipsarum x et y , erit $M = \frac{1}{x+V}$. Seu posito $x = vy$, fiet V functio ipsius v , et

$$dS = M(y dv + v dy + V dy).$$

Capiatur $M = \frac{1}{y(v+V)}$, eritque

$$dS = \frac{dy}{y} + \frac{dv}{v+V}; \text{ unde reperitur}$$

$$z = f : (ly + \int \frac{dv}{v+V}).$$

Scholion.

Scholion.

145. Ob permutabilitatem ipsarum p et x item q et y , simili modo sequentia problemata resolui possunt:

I. Si debeat esse $q = xV$, existente V functione quacunq[ue] ipsarum p et y , consideretur forma

$$z = px + f(qdy - xdp) = px + fx(Vdy - dp).$$

Quaeratur multiplicator M ut sit

$$M(Vdy - dp) = dS$$

erit S functio ipsarum p et y atque

$$z = px + f \frac{z dS}{M};$$

ex quo colligitur haec solutio

$$\frac{z}{M} = f' : S \text{ et } z = pMf' : S + f : S.$$

II. Si debeat esse $y = pV$, existente V functione quacunq[ue] ipsarum x et q . Consideretur forma

$$z = qy + f(pdx - ydq) = qy + fp(dx - Vdq).$$

Quaeratur multiplicator M ut sit

$$M(dx - Vdq) = dS$$

erit S functio ipsarum x et q et

$$z = qy + f \frac{z dS}{M};$$

Quare fit

$$\frac{z}{M} = f' : S \text{ et } z = qy + f : S.$$

seu ob $p = \frac{z}{y}$ erit

$$y = M V f' : S \text{ et } z = q M V f' : S + f : S.$$

III. Si debeat esse $y = xV$, existente V functione quacunque ipsarum p et q , consideretur haec forma:

$$z = px + qy - f(xdp + xVdq).$$

Quaeratur multiplicator M vt fiat

$$M (dp + Vdq) = dS$$

erit S functio ipsarum p et q et

$$z = px + qy - f \frac{x \partial S}{x},$$

vnde haec solutio nascitur

$$\frac{z}{x} = f' : S \text{ et } z = px + qy - f : S.$$

Omnes hi casus huc redeunt, vt quaternarum quantitatum p, x, q, y , vel $\frac{z}{p}$, vel $\frac{z}{x}$ vel $\frac{z}{q}$ vel $\frac{z}{y}$ acquetur functioni cuicunque binarum reliquarum.

Problema 23.

146. Si posito $dz = pdx + qdy$, requiratur vt fit $q = pV + U$, existente tam V quam U functione quacunque binarum variabilium x et y , indolem functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Cum ob $q = pV + U$ fit

$$dz = p(dx + Vdy) + Udy$$

quae

quaeratur primo multiplicator M formulam $dx + Vdy$ reddens integrabilem, sitque

$$M(dx + Vdy) = dS,$$

erunt M et S functiones ipsarum x et y , fietque

$$dx = \frac{dS}{M} + Udy.$$

Cum iam sit S functio ipsarum x et y inde x per y et S definiri potest quo valore. introducto fient U et M functiones ipsarum y et S . Nunc sumto S constante, integratur formula Udy sitque.

$$fUdy = T + fS,$$

ac posito

$$dT = Udy + WdS, \text{ fiet}$$

$$\frac{d}{dS} = W + f'S \text{ et } x = T + fS,$$

sicque omnia per binas variables y et S exprimentur.

COROLL. I.

147. Datis ergo binarum variabilium x et y functionibus V et U ut fit $q = pV + U$, solutio problematis primo postulat, ut multiplicator M investigetur formulam $dx + Vdy$ integrabilem reddens, quo inuento habebitur functio S earundem variabilium x et y , ut fit

$$S = \int M(dx + Vdy);$$

Coroll. 2.

Coroll. 2.

148. In hunc finem considerari conveniet æquationem differentialem $dx + Vdy = 0$, hæc enim si integrari poterit, simul inde colligi potest multiplicator M , ut formula $M(dx + Vdy)$ fiat verum differentiale cuiusdam functionis S quæ propterea hinc inuenietur.

Coroll. 3.

149. Inuenta porro hac functione S , quantitas x per y et S exprimi debet, ita ut x æquetur functioni ipsarum y et S , quo valore in quantitate U substituto, quaeratur integrale $\int Udy = T$ spectata S ut constante, sicque obtinebitur T functio ipsarum y et S .

Coroll. 4.

150. Denique inuenta hac functione T sit $W = \left(\frac{dT}{dS}\right)$ vnde tandem colligitur solutio problematis his duabus formulis contenta:

$$\frac{z}{M} = W + f'S \text{ et } z = T + f'S$$

vbi cum S sit functio ipsarum x et y , pro z statim reperitur functio ipsarum x et y .

Coroll. 5.

151. Si U sit functio ipsius y tantum, non opus est illa expressione ipsius x per y et S , sed $T = \int Udy$ erit quoque functio ipsius y tantum,
hinc

hinc $W = \left(\frac{d^2 r}{ds^2}\right) = 0$. Hic autem casus manifeste re-
ducitur ad praecedentem ponendo z loco $z - f U dy$.

Exemplum 1.

152. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse
 $q = \frac{p^2}{y} + \frac{z}{x}$, indolem functionis z investigare.

Hic ergo est

$$V = \frac{x}{y} \text{ et } U = \frac{z}{x};$$

vnde ob

$$dx + V dy = dx + \frac{x dy}{y}$$

erit multiplicator $M = y$, et $dS = y dx - x dy$ hinc
 $S = xy$, sicque habebitur

$$x = \frac{z}{y} \text{ et } U = \frac{yz}{x}.$$

Iam erit

$$T = f U dy = f y \frac{dy}{x} = \frac{y^2}{2x} \text{ et } W = \frac{y^2}{2x}.$$

Quare pro solutione huius exempli habebimus

$$\frac{z}{y} = \frac{y^2}{2x} + f : S \text{ et } z = \frac{y^2}{2x} + f : S$$

seu ob $S = xy$ erit

$$z = \frac{yz}{x} + f : xy.$$

Exemplum 2.

153. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse
 $px + qy = n \sqrt{(xx + yy)}$ indolem functionis z in-
vestigare.

Vol. III.

Q

Cum

Cum hic sit $q = \frac{-p^2}{y} + \frac{n}{y} \sqrt{xx+yy}$, erit

$$V = \frac{-x^2}{y} \text{ et } U = \frac{n}{y} \sqrt{xx+yy}.$$

Ergo $dS = M(dx + \frac{x dy}{y})$, quare capiatur $M = \frac{1}{y}$ ut fiat.

$$dS = \frac{dx}{y} - \frac{x dy}{y^2} \text{ et } S = \frac{x}{y}.$$

Hinc oritur

$$x = Sy \text{ et } U = n \sqrt{x + SS},$$

ideoqueposito S constante erit

$$T = \int U dy = ny \sqrt{x + SS}. \text{ et } W = \left(\frac{dT}{dS} \right) = \frac{n y S}{\sqrt{x + SS}};$$

ita ut solutio nostrae quaestionis sit

$$py = \frac{n y S}{\sqrt{x + SS}} + f' : S. \text{ et } z = ny \sqrt{x + SS} + f : S.$$

Cum igitur sit $S = \frac{x}{y}$, erit

$$z = n \sqrt{xx + yy} + f : \frac{x}{y};$$

vbi $f : \frac{x}{y}$ denotat functionem quamcunque nullius dimensionis ipsarum x et y .

Exemplum 3.

154. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $pxx + qyy = nxy$ functionis z indolem inuestigare.

Cum sit $q = \frac{-p^2}{y} + \frac{n}{y}$ erit

$$V = \frac{-x^2}{y} \text{ et } U = \frac{n}{y}.$$

Quare

Quare ob $dS = M(dx - \frac{xy dy}{x^2})$, capiatur $M = \frac{z}{x^2}$,
 ut fiat $S = \frac{z}{y} - \frac{z}{x} = \frac{x-yz}{xy}$. Hinc erit

$$\frac{z}{x} = \frac{z}{y} - S \text{ et } x = \frac{y}{1 - \frac{S}{z}},$$

ideoque $U = \frac{z}{1 - \frac{S}{z}}$. Sumto igitur S constante habebimus

$$T = \int \frac{z dy}{1 - \frac{S}{z}} = -\frac{z}{S} \log(x - Sy) \text{ et}$$

$$W = +\frac{z}{S} \log(x - Sy) + \frac{xy}{S(1 - \frac{S}{z})}$$

Consequenter ob

$$S = \frac{x-yz}{xy} \text{ et } x - Sy = \frac{z}{x},$$

solutio praebet

$$z = \frac{-\frac{xy}{x-y} \log \frac{z}{x} + f(\frac{x-yz}{xy})}{x}$$

Scholion.

155. Ex solutione huius problematis etiam haec quaestio latius patens resolui potest. Sint P, Q item V, U functiones quaecunque datae ipsarum x et y , et quaeri oporteat functionem z ut sit

$$dz = Pdx + Qdy + L(Vdx + Udy)$$

seu quod eodem redit, functio L inuestigari debet, ut ista formula differentialis integrationem admittat.

Ad hoc praestandum quaeratur primo multiplicator M formulam $Vdx + Udy$ integrabilem efficiens, ponaturque $dS = M(Vdx + Udy)$, unde functio S

Q 2

repe-

reperietur per x et y expressa. Ex ea quaeratur valor ipsius x per y et S expressus; et cum sit

$$dz = Pdx + Qdy + \frac{Lds}{M},$$

hic ubique loco x valor ille substituatur; sit autem inde $dx = E dy + F dS$, unde etiam E et F innovescent, eritque

$$dz = EPdy + Qdy + FPdS + \frac{Lds}{M}$$

sumatur quantitas S pro constante sitque

$$T = f(EP + Q) dy \text{ erit}$$

$$z = T + f : S,$$

quod quidem ad solutionem sufficit; sed ad L inveniendum, differentietur haec expressio:

$$dz = (EP + Q) dy + dS \cdot \left(\frac{dT}{dS}\right) + dS f' : S$$

ac necesse est fiat

$$FP + \frac{L}{M} = \left(\frac{dT}{dS}\right) + f' : S$$

ideoque

$$L = -FMP + M\left(\frac{dT}{dS}\right) + Mf' : S$$

Ceterum ob permutabilitatem ipsarum p , x et q , y etiam hinc sequentia problemata resolvi possunt, quae propterea strictim percurram.

Proble-

Problema 24.

156. Si posito $dx = p dx + q dy$ requiratur vt sit $q = Vx + U$, existente tam V quam U functione quacunque data ipsarum p et y , inuestigare indolem functionis quaesitae z .

Solutio.

Vtatur formula

$$z = px + f(q dy - x dp),$$

et cum loco q valore substituto sit

$$f(q dy - x dp) = f(Vx dy - x dp + U dy)$$

quam formulam integrabilem reddi oportet. Sit ea breuitatis gratia ψ , et cum sit

$$d\psi = x(V dy - dp) + U dy$$

quaeratur primo multiplicator M formulam $V dy - dp$ integrabilem reddens, ponaturque

$$M(V dy - dp) = dS,$$

sicque S dabitur per y et p ; vnde p eliciatur per y et S expressum, quo valore ibi substituto erit

$$d\psi = \frac{x dS}{M} + U dy.$$

Iam sumto S constante sumatur integrale

$$\int U dy = T + f : S, \text{ erisque}$$

$$\frac{x}{M} = \left(\frac{dT}{dS}\right) + f : S \text{ et } \psi = T + f : S.$$

Q 3

Solutio

Solutio igitur per binas variables y et S ita se habebit

$$x = M\left(\frac{dT}{dS}\right) + Mf'S \text{ et } z = px + T + f'S$$

vbi nunc quidem S per p et y datur.

Problema 25.

157. Si posito $dz = p dx + q dy$ requiratur ut sit $p = Vy + U$ existentibus V et U functionibus datis ipsarum x et q , inolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Utamur iam forma

$$z = qy + f(p dx - y dq),$$

ponaturque formula ad integrationem perducenda

$$f(p dx - y dq) = \psi.$$

Hinc pro p valorem assumtum substituendo erit

$$d\psi = Vy dx + U dx - y dq = y(V dx - dq) + U dx.$$

Quaeramus multiplicatorem M ut fiat

$$M(V dx - dq) = dS$$

ac tam M quam S erunt functiones ipsarum x et q , ex quarum posteriori valor ipsius q per x et S expressus eliciatur, in sequenti operatione pro q substituendus. Scilicet cum nunc sit

$$d\psi = \frac{\partial \psi}{\partial x} dx + U dx,$$

sumto

sumto S constante quaeratur $T = \int U dx$, sitque

$$\psi = T + f : S,$$

vnde colligitur

$$\frac{z}{M} = \left(\frac{dT}{dS} \right) + f : S \text{ et } z = qy + T + f : S.$$

ac nunc quidem pro S valorem in x et q restituere licet.

Problema 26.

158. Si posito $dz = p dx + q dy$ requiratur ut sit $y = Vx + U$ existentibus V et U functionibus quibuscumque datis ipsarum p et q , inolem functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Hic utendum est formula

$$z = px + qy + f(xdp + ydq)$$

statuatur $f(xdp + ydq) = \psi$, eritque pro y valorem praescriptum substituendo

$$d\psi = xdp + Vxdq + Udq.$$

Quaeratur iam multiplicator M formulam $dp + Vdq$ integrabilem reddens, sitque

$$M(dp + Vdq) = dS,$$

vbi M et S per p et q dabuntur; et ex posteriori eliciatur valor ipsius p per q et S expressus, quo deinceps uti oportet. Scilicet cum sit

$$d\psi = \frac{z dS}{M} + Udq,$$

sumto

sumto S constante integretur formula Udq , fitque
 $T = \int Udq$, erit $\psi = T + f: S$ hincque

$$\frac{z}{h} = \left(\frac{dT}{dS}\right) + f': S \text{ et } z = px + qy - T - f: S.$$

Omnia ergo per p et q , vnde M, S et T cum $\left(\frac{dT}{dS}\right)$
 dantur, ita determinabuntur vt fit

$$x = M\left(\frac{dT}{dS}\right) + Mf': S; \quad y = Vx + U \text{ et}$$

$$z = px + qy - T - f: S.$$

Exemplum.

159. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeat esse
 $px + qy = apq$ indolem functionis z inuestigare.

Cum ergo fit

$$y = \frac{-px}{q} + ap, \text{ erit}$$

$$V = \frac{-p}{q} \text{ et } U = ap.$$

Quia nunc esse debet

$$M(dp - \frac{pdq}{q}) = dS,$$

capiatur $M = \frac{1}{q}$, fitque

$$S = \frac{p}{q} \text{ et } p = Sq:$$

Hinc $U = aSq$ et sumto S constante

$$T = \int Udq = \frac{1}{2} aSq^2,$$

ideoque $\left(\frac{dT}{dS}\right) = \frac{1}{2} aqq.$

Quo-

Quocirca pro solutione habebimus:

$$x = \frac{1}{2} a q + \frac{1}{2} f \frac{p}{q}; \quad y = \frac{1}{2} a p - \frac{1}{2} f \frac{p}{q} \quad \text{et}$$

$$z = p x + q y - \frac{1}{2} a p q - f \frac{p}{q} = \frac{1}{2} a p q - f \frac{p}{q}.$$

Per reductionem autem supra traditam habebimus:

$$y = (a q - x) F' : (q x - \frac{1}{2} a q q) \quad \text{et}$$

$$z = q y + F : (q x - \frac{1}{2} a q q).$$

Scholion.

160. Quatuor problemata haec coniunctim considerata admodum late patent, atque pro formula $dz = p dx + q dy$ omnes relationes inter p, q, x et y complectuntur, in quibus vel x et y , vel p et y , vel x et q , vel p et q nusquam vnâ dimensionem superscrant. Ex quo saepe fieri potest, ut eadem quaestio per duo pluraue horum quatuor problematum resolui possit; veluti enenit in exemplo hoc postremo, in quo cum non solum x et y , sed etiam x et q , itemque p et y nusquam plus vna dimensione occupant, id ad tria praecedentia problemata referri queat, haecque conditio primo tantum problemati aduerfatur. Quod si autem inter p, q, x, y haec relatio praescribatur, ut esse debeat

$$\alpha p x + \beta q y + \alpha p + \beta q + m x + n y + c = 0,$$

resolutio per omnia quatuor problemata aequè institui potest. Verum etiam resolutiones inde ortae, etiam si forma discrepent, tamen per reductionem

Vgl. III.

R

ante

ante expositam ad consensum reuocari possunt. At sequens casus latissime patens resolutionem quoque admittit, quem propterea euolui conueniet.

Problem'a 27.

161. Si posito $dz = p dx + q dy$ inter p, q et x, y eiusmodi relatio detur, vt functio quaedam ipsarum p et x aequetur functioni cuiuspiam ipsarum q et y ; functionis z indolem in genere inuestigare.

Solutio.

Sit P functio illa ipsarum p et x , et Q functio illa ipsarum q et y , quae inter se aequales esse debent. Cum igitur sit $P=Q$, ponatur vtraque $=v$, vt sit $P=v$ et $Q=v$. Ex priori ergo p definire licebit per x et v , ex posteriori vero q per y et v ; quo facto in formula $dz = p dx + q dy$, cum p sit functio ipsarum x et v , integretur pars $p dx$ sumto v constante sitque $\int p dx = R$, simili modo cum q sit functio ipsarum y et v , integretur quoque altera pars $q dy$ sumto v constante, sitque $\int q dy = S$; erit ergo $R =$ functioni ipsarum x et v , et $S =$ functioni ipsarum y et v . At sumto etiam v variabili sit

$$dR = p dx + V dv \text{ et } dS = q dy + U dv,$$

unde colligitur

$$dz = dR + dS - dv(V + U),$$

quae

quae forma quia integrabilis esse debet, oportet sit $V+U=f:v$. Quare solutio problematis his duabus aequationibus continebitur:

$$V+U=f:v \text{ et } z=R+S-f:v.$$

Scilicet cum p , R et V dentur per x et v ; atque q , S et U per y et v , per aequationem priorem definitur v ex x et y qui valor in altera substitutus determinabit functionem quaesitam z per x et y .

COROLL. 1.

162. Quoties ergo q eiusmodi functioni ipsarum p , x , y aequari debet, ut inde aequatio formari possit, ex cuius altera parte tantum binae litterae x et p , ex altera tantum binae reliquae y et q reperiuntur problema resolui poterit.

COROLL. 2.

163. Si functio illa binarum litterarum p et x , quam posui P , ita sit comparata, ut posita ea $=v$ inde facilius x per p et v definiri possit; tum uti conueniet formula

$$z = p x + f(q dy - x dp),$$

et evolutio perinde se habebit atque ante.

Coroll. 3.

164. Simili modo si ex functione altera $Q=v$, quantitas y facilius per q et v definiatur, resolutio ex forma

$$z = qy + f(pdx - ydq)$$

erit petenda. Sin autem utrumque eueniat, ut tam x per p et v quam y per q et v definiatur, utendum erit formula:

$$z = px + qy - f(xdp + ydq).$$

Scholion.

165. Problema hoc innumerabiles complectitur casus in praecedentibus non comprehensos; atque etiam eius solutio diuerso nititur fundamento. Interim tamen longissime adhuc distamus a solutione problematis generalis, cui hoc caput est destinatum et quo in genere solutio desideratur, si inter quaternas quantitates p, q, x, y aequatio quaecunque proponatur; quae autem ob defectum Analycos ne sperari quidem posse videtur. Contentos ergo nos esse oportet, si quam plurimos casus resoluere docuerimus. Quo autem vis huius problematis magis perspiciatur aliquot exempla adiungamus.

Exemplum 1.

166. Si posito $dz = pdx + qdy$ esse debeat $q = \frac{xy}{x^2 + p}$ indolem functionis z inuestigare.

Quia

Quia hic p , x et q , y separare licet, cum sit
 $\frac{a a q}{y y} = \frac{x x}{a a p}$ ponatur $\frac{x x}{a a p} = v = \frac{a a q}{y y}$, unde p per x
 et v , et q per y et v ita definitur ut sit

$$p = \frac{x x}{a a v} \text{ et } q = \frac{v y y}{a a},$$

ideoque

$$dz = \frac{x x dx}{a a v} + \frac{v y y dy}{a a}.$$

Hinc colligimus

$$z = \frac{x^2}{1 a a v} + \frac{v y^2}{1 a a} + \frac{1}{1 a a} f\left(\frac{x^2 d v}{v v} - y^2 d v\right)$$

sicque $\frac{x^2}{v v} - y^2$ debet esse functio ipsius v . Ac posito

$$\frac{x^2}{v v} - y^2 = f' : v \text{ seu } y^2 = \frac{x^2}{v v} - f' : v \text{ erit}$$

$$z = \frac{1}{1 a a} \left(\frac{x^2}{v} + v y^2 + f : v \right).$$

Corollarium.

167. Hinc facillime v eliminatur, si ponatur
 $f' : v = \frac{b^2}{v v} - c^2$ hincque $f : v = \frac{b^2}{v} - c^2 v$. Iam prior
 aequatio dat $y^2 - c^2 = \frac{x^2 - b^2}{v v}$, unde $v v = \frac{x^2 - b^2}{y^2 - c^2}$,
 et ob

$$3 a a z = \frac{x^2 + v v y^2 - b^2 - c^2 v v}{v} = 2 v (y^2 - c^2), \text{ erit}$$

$$z = \frac{1}{1 a a} \sqrt{(x^2 - b^2)(y^2 - c^2)}.$$

Exemplum 2.

168. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse
 $q = \frac{1}{2} \sqrt{(x x + y y - a a p p)}$ inuestigare indolem fun-
 ctionis z .

R 3

Condi-

Conditio praescripta redit ad

$$bbqq - yy = xx - aapp = v$$

vnde elicimus

$$q = \frac{1}{b} \sqrt{yy + v} \text{ et } p = \frac{1}{a} \sqrt{xx - v}.$$

Nunc vero est

$$\begin{aligned} \int p dx &= \frac{1}{a} \int dx \sqrt{xx - v} = \frac{1}{2a} x \sqrt{xx - v} - \frac{v}{2a} \int \frac{dx}{\sqrt{xx - v}} \\ &= \frac{x}{2a} \sqrt{xx - v} - \frac{v}{2a} l(x + \sqrt{xx - v}) = R; \end{aligned}$$

simili modo est

$$\int q dy = \frac{2}{b} \sqrt{yy + v} + \frac{v}{2b} l(y + \sqrt{yy + v}) = S.$$

Quare cum fit

$$\begin{aligned} V &= \left(\frac{dR}{dv} \right) = \frac{x}{2a \sqrt{xx - v}} - \frac{1}{2a} l(x + \sqrt{xx - v}) \\ &\quad + \frac{v}{2a(x + \sqrt{xx - v}) \sqrt{xx - v}} \end{aligned}$$

quae reducitur ad

$$V = -\frac{1}{2a} - \frac{1}{2a} l(x + \sqrt{xx - v})$$

similique modo

$$U = \left(\frac{dS}{dv} \right) = +\frac{1}{2b} + \frac{1}{2b} l(y + \sqrt{yy + v})$$

vbi cum $V + U = f' : v$ erit

$$\frac{a-b}{4ab} + L. \frac{(y + \sqrt{yy + v})^{\frac{1}{2b}}}{(x + \sqrt{xx - v})^{\frac{1}{2a}}} = f' : v$$

vnde

vnde valor ipſius v per x et y determinatur. Ex quo tandem colligitur:

$$z = \frac{x}{2a} \sqrt{(xx-v)} + \frac{y}{2b} \sqrt{(yy+v)} + vL \frac{(y + \sqrt{(yy+v)})^{\frac{a}{2b}}}{(x + \sqrt{(xx-v)})^{\frac{a}{2b}}} - f:v$$

ſeu

$$z = \frac{x}{2a} \sqrt{(xx-v)} + \frac{y}{2b} \sqrt{(yy+v)} - \frac{(a-b)v}{4ab} + v f':v - f:v.$$

Scholion.

169. Haec ſolutio a formulis logarithmicis liberari poteſt hoc modo. Ponatur

$$f':v = l s + \frac{a-b}{2ab},$$

vt ſit

$$s^{2ab} = \frac{(y + \sqrt{(yy+v)})^a}{(x + \sqrt{(xx-v)})^b}$$

vnde v datur per s . Tum vero ſit $v = sF':s$; et ob $d v f':v = \frac{d s}{s}$ crit

$$f v d v f':v = v f':v - f:v = f \frac{v d s}{s} = F:s,$$

ſicque erit

$$z = \frac{x}{2a} \sqrt{(xx-v)} + \frac{y}{2b} \sqrt{(yy+v)} - \frac{(a-b)v}{2ab} + F:s,$$

vbi eſt

$$v = sF':s \text{ et } s^{2ab} = \frac{(y + \sqrt{(yy+v)})^a}{(x + \sqrt{(xx-v)})^b},$$

vnde

vnde t et v per x et y definiri potest. Hinc statim patet si capiatur $F':t=0$, fore $v=0$, $F:t=0$ et $z=\frac{x^m}{m}+\frac{y^n}{n}$; hincque $p=\frac{x}{m}$ et $q=\frac{y}{n}$, quo pacto vtique conditioni praescriptae satisfit. Ceterum haec ratio quantitates logarithmicas elidendi maxime est notatu digna et in aliis casibus vsum amplissimum habere potest.

Exemplum 3.

170. Si posito $dz=px+qy$ debeat esse $x^m y^n = A p^{\mu} q^{\nu}$ indolem functionis z inuestigare.

Statuatur ergo

$$\frac{x^m}{p^{\mu}} = \frac{A q^{\nu}}{y^n} = v^{\mu},$$

et hinc deducitur

$$p = \frac{x^{\frac{m}{\mu}}}{v^{\nu}} \quad \text{et} \quad q = \frac{1}{a} y^{\frac{n}{\nu}} v^{\mu}$$

posito $A=a^{\nu}$. Vnde habebimus

$$\int p dx = \frac{\mu x^{\frac{m+\mu}{\mu}}}{(m+\mu)v^{\nu}} + \frac{\mu\nu}{m+\mu} \int \frac{x^{\frac{m+\mu}{\mu}}}{v^{\nu+1}} dv \quad \text{et}$$

$$\int q dy = \frac{\nu y^{\frac{n+\nu}{\nu}}}{(n+\nu)a} - \frac{\mu\nu}{(n+\nu)a} \int \frac{y^{\frac{n+\nu}{\nu}}}{v^{\mu+1}} dv.$$

Quocirca

Quocirca erit

$$z = \frac{\mu x^{\frac{n+\mu}{\mu}}}{(m+\mu)v^{\mu}} + \frac{\nu y^{\frac{n+\nu}{\nu}} e^{\mu}}{(n+\nu)a} + \frac{\mu\nu}{(m+\mu)(n+\nu)a}$$

$$f d v \left(\frac{(n+\nu) a x^{\frac{n+\mu}{\mu}}}{v^{\mu+\nu}} - (m+\mu) y^{\frac{n+\nu}{\nu}} v^{\mu-\nu} \right)$$

ita vt si statuamus

$$\frac{x^{\frac{n+\mu}{\mu}}}{(m+\mu)v^{\mu+\nu}} - \frac{y^{\frac{n+\nu}{\nu}} v^{\mu-\nu}}{(n+\nu)a} = f' : v$$

futurum fit

$$z = \frac{\mu x^{\frac{n+\mu}{\mu}}}{(m+\mu)v^{\mu}} + \frac{\nu y^{\frac{n+\nu}{\nu}} e^{\mu}}{(n+\nu)a} + \mu\nu f : v$$

Pro casu simplicissimo ponamus $f' : v = 0$ et $f : v = 0$ eritque

$$y^{\frac{n+\nu}{\nu}} v^{\mu+\nu} = \frac{(n+\nu)a}{m+\mu} x^{\frac{n+\mu}{\mu}} \quad \text{et} \quad v = \left(\frac{(n+\nu) a x^{\frac{n+\mu}{\mu}}}{(m+\mu) y^{\frac{n+\nu}{\nu}}} \right)^{\frac{1}{\mu+\nu}}$$

tum vero

$$z = \frac{x}{v} \left(\frac{\mu}{m+\mu} x^{\frac{n+\mu}{\mu}} + \frac{\nu}{(n+\nu)a} y^{\frac{n+\nu}{\nu}} e^{\mu+\nu} \right) \text{ seu}$$

$$z = \frac{(\mu+\nu)}{(m+\mu)v^{\mu}} x^{\frac{n+\mu}{\mu}} = (\mu+\nu) \left(\frac{x^{m+\mu} y^{n+\nu}}{(m+\mu)^{\mu} (n+\nu)^{\nu} A} \right)^{\frac{1}{\mu+\nu}}$$

Vol. III.

S

Pro

Problema 28.

171. Si posito $dz = p dx + q dy$, inter p , q et x , y eiusmodi detur relatio, ut p et q acquentur functionibus quibusdam ipsarum x , y et nouae variabilis v , explorare casus, quibus, indolem functionis z inuicigare liceat.

Solutio.

Cum sit p functio ipsarum x , y et v , spectatis y et v ut constantibus, quaeratur integrale $\int p dx = P$, sitque sumtis omnibus variabilibus

$$dP = p dx + R dy + M dv,$$

vnde si pro $p dx$ valor substituitur, erit

$$dz = dP + (q - R) dy - M dv.$$

Quodsi iam eueniat ut $q - R$ sit tantum functio ipsarum y et v exclusa x , sumto v constante quaeratur $\int (q - R) dy = T$ sitque deinceps

$$dT = (q - R) dy + V dv.$$

Hinc valor ipsius $(q - R) dy$ ibi substitutus dabit

$$dz = dP + dT - (M + V) dv$$

quae forma quia integrabilis esse debet statuatur

$$M + V = f': v \text{ eritque } z = P + T - f: v.$$

Ex operationibus autem susceptis dantur P , R , M per V x , y et v , at T et V per y et v tantum;

ac

ut resolutio succedit, si modo in forma $q-R$ non amplius x continetur. Pari ratione solutio succedet, si M tantum per y et v detur; tum enim ex y constante quaeratur $\int M dv = L$, sitque

$$dL = M dv + N dy \text{ erit}$$

$$dz = dP + (q - R + N) dy - dL$$

ponique conueniet

$$q - R + N = f : y$$

ut fiat

$$z = P - L + f : y.$$

Simili modo ab altera parte $\int q dy$ calculum incipere et profequi licet.

Introducendo autem functionem ipsarum x , y et v indefinitam K negotium generalius confici poterit: Sit enim

$$dK = F dx + G dy + H dv,$$

ac consideretur haec forma:

$$dz + dK = (p + F) dx + (q + G) dy + H dv.$$

Nunc sumtis y et v constantibus quaeratur

$$\int (p + F) dx = P$$

fitque

$$dP = (p + F) dx + R dy + M dv,$$

vnde habetur:

$$dz + dK = dP + (q + G - R) dy + (H - M) dv.$$

S 2

Quod

Quod si iam eueniat ut vel $q+G-R$ vel $H-M$ tantum binas variables y et v exclusa x contineat, resolutio ut ante est ostensum, absolui poterit.

Problema 29.

172. Si posito $dz = p dx + q dy$ relatio detur inter binas formulas differentiales p , q et binas variables x et z , vel y et z , solutionem problematis quatenus fieri potest, perficere.

Solutio.

Ponamus relationem dari inter p , q et x , z ; atque hunc casum facile ad praecedentem reuocari licet. Consideretur enim haec formula.

$$dy = \frac{dz - p dx}{q}$$

ex principali deriuata; voceturque

$$\frac{1}{q} = m \quad \text{et} \quad \frac{p}{q} = -n,$$

ut habeatur.

$$dy = m dz + n dx; \quad \text{et ob}$$

$$q = \frac{1}{m} \quad \text{et} \quad p = -\frac{n}{m},$$

relatio proposita versabitur inter quaternas quantitates m , n , z et x ideoque quaestio omnino similis est earum, quas antea tractauimus, hoc tantum discrimine, quod hic quantitas y definiatur, cum antea esset z inuestigata. Quoniam autem ista determinatio per aequationes absolvitur, perinde est vtrum tandem inde z , an y elicere velimus. Quodsi ergo
hac

hac reductione facta quaestio in casus ante pertractatos incidat, methodis quoque expositis resolui poterit.

Exemplum.

173. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $q x z = a a p$, indolem functionis z inuestigare.

Consideretur formula $dy = \frac{dz}{q} - p \frac{dx}{q}$. Iam quia $\frac{p}{q} = \frac{xz}{aa}$ erit

$$dy = \frac{dz}{q} - \frac{xz dx}{aa} \text{ et } y = f\left(\frac{dz}{q} - \frac{xz dx}{aa}\right) \text{ at est.}$$

$$f \frac{xz dx}{aa} = \frac{xz x}{aa} - f \frac{xz dx}{aa}; \text{ ergo}$$

$$y = f dz \left(\frac{1}{q} + \frac{xz}{aa}\right) - \frac{xz x}{aa}.$$

Ponatur ergo

$$\frac{1}{q} + \frac{xz}{aa} = f:z \text{ erit } y = \frac{xz x}{aa} + f:z$$

ex qua aequatione utique z per x et y definitur.

Si pro casu simpliciori sumamus $f:z = b + az$ erit

$$y - b = \left(a - \frac{xz}{aa}\right) z \text{ et } z = \frac{aa(y - b)}{aa - xz};$$

et sumtis $a = 0$ et $b = 0$ pro casu simplicissimo

erit $z = \frac{aa y}{xz}$. Hinc autem fit

$$p = \frac{aa y}{xz} \text{ et } q = \frac{aa}{xz}. \text{ Ergo}$$

$$\frac{p}{q} = -\frac{y}{z} \text{ et } \frac{xz}{aa} = -\frac{y}{z}.$$

CAPVT VI.

DE

RESOLVTIONE AEQVATIONVM

QVIBVS RELATIO INTER BINAS FORMV-

LAS DIFFERENTIALES $(\frac{dx}{x})$, $(\frac{dy}{y})$, ETOMNES TRES VARIABLES x , y , z

QVAECVNQVE DATVR.

Problema 30.

174.

Si posito $dz = p dx + q dy$, debeat esse $px + qy$ indolem functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Ope relationis datae elidatur vel p vel q :
 Scilicet cum sit $q = \frac{px}{y} - \frac{p^2 x}{y}$ erit

$$dz = p dx + \frac{px dy}{y} - \frac{p^2 x dy}{y},$$

quae aequatio in hanc formam transfundatur

$$dz - \frac{px dy}{y} = p(dx - \frac{x dy}{y}) = p y d \frac{x}{y}.$$

Vt

Vt prius membrum $dx - \frac{n x^2 y}{y}$ integrabile reddatur, multiplicetur aequatio per $\frac{1}{y}$ funct. $\frac{x}{y^n}$, seu particulariter per $\frac{x}{y^n}$ eritque $d \frac{x}{y^n} = p y^{n-1} d \frac{x}{y}$. Quo facto evidens est poni debere $p y^{n-1} = f' \frac{x}{y}$; vt fiat $\frac{x}{y^n} = f \frac{x}{y}$ seu $x = y^n f \frac{x}{y}$. Vnde patet fore x functionem homogeneam ipsarum x et y dimensionum numero existente $= n$.

Si in genere aequatio multiplicetur per $\frac{1}{y}$ funct. $\frac{x}{y^n}$, erit partis prioris integrale $F = \frac{x}{y^n}$, pro parte autem altera si ponatur $\frac{dx}{y^n}$ funct. $\frac{x}{y^n} = f' \frac{x}{y}$ erit $F = \frac{x}{y^n} = f \frac{x}{y}$ atque vt ante $\frac{x}{y^n}$ aequabitur functioni cuiusvis ipsius $\frac{x}{y}$.

Coroll. 1.

175. Cum x aequetur functioni homogeneae n dimensionum ipsarum x et y , erunt p et q functiones $n-1$ dimensionum. Scilicet cum sit $x = y^n f \frac{x}{y}$ erit

$$p = y^{n-1} f' \frac{x}{y} \text{ et } q = n y^{n-1} f \frac{x}{y} - x y^{n-1} f' \frac{x}{y},$$

vnde fit manifesto $n x = p x + q y$.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

176. Si p et q fuerint functiones $n-1$ dimensionum ipsarum x et y , ac formula $pdx+qdy$ sit integrabilis seu $(\frac{dx}{dy}) = (\frac{dy}{dx})$, tum integrale certo erit $\frac{px+qy}{n}$, quae proprietates nonnunquam insignem usum habere potest.

Scholion.

177. Fundamentum huius solutionis in hoc consistit quod aequatio integranda in duas partes resoluitur, quarum utraque ope certi multiplicatoris integrabilis reddi queat, unde deinceps una quantitas variabilis, cuius differentiale in aequatione non occurrit, determinetur. Hinc aequatio nostra

$$dx - \frac{nzdy}{y} = p(dx - \frac{xy}{y}),$$

etiam ita repraesentari potest

$$\frac{dx}{y} - \frac{xydy}{yy} = \frac{x}{py} (dx - \frac{nzdy}{y}) = \frac{y^{n-1}}{p} (\frac{dx}{y^n} - \frac{nzdy}{y^{n+1}}) \text{ seu}$$

$$d\frac{x}{y} = \frac{y^{n-1}}{p} d\frac{x}{y^n}.$$

Sit ergo

$$\frac{y^{n-1}}{p} = F' : \frac{x}{y^n} \text{ eritque}$$

$$\frac{x}{y} = F : \frac{x}{y^n} \text{ ac vicissim } \frac{x}{y^n} = f : \frac{x}{y} \text{ vt ante.}$$

Possumus

Possimus etiam statim z ex calculo elidere; cum enim sit

$$nz = px + qy \text{ erit}$$

$$ndz = pdx + qdy + xdp + ydq.$$

At est

$$ndz = npdx + nqdy$$

per hypothesin, ideoque

$$(n-1)pdx - xdp + (n-1)qdy - ydq = 0 \text{ seu}$$

$$x^n \left(\frac{(n-1)pdx}{x^n} - \frac{dp}{x^{n-1}} \right) + y^n \left(\frac{(n-1)qdy}{y^n} - \frac{dq}{y^{n-1}} \right) = 0$$

quae reducitur ad hanc formam:

$$-x^n d \frac{p}{x^{n-1}} - y^n d \frac{q}{y^{n-1}} = 0 \text{ seu}$$

$$d \frac{q}{y^{n-1}} = - \frac{x^n}{y^n} d \frac{p}{x^{n-1}}.$$

Statuatur

$$\frac{x^n}{y^n} = -f' : \frac{p}{x^{n-1}} \text{ erit } \frac{q}{y^{n-1}} = f' : \frac{p}{x^{n-1}}.$$

Vel posito $\frac{x}{y} = v$, si ob $v^n = -f' : \frac{p}{x^{n-1}}$ reciproce ponatur

$$\frac{p}{x^{n-1}} = u = \frac{1}{v^{n-1}} F' : v,$$

vt fit

$$f: u = -v^n,$$

reperietur

$$fduf: u = f: u = nF: v - vF': v.$$

Hinc

$$p = \frac{x^{n-1}}{v^{n-1}} F': v = y^{n-1} F': \frac{x}{y} \text{ et}$$

$$q = y^{n-1} f: u = ny^{n-1} F: \frac{x}{y} - xy^{n-1} F': \frac{x}{y};$$

ideoque

$$nz = px + qy = ny^n F: \frac{x}{y} \text{ seu } z = y^n F: \frac{x}{y}$$

vt ante.

Problema 31.

178. Si posito $dz = pdx + qdy$, debeat esse
 $\alpha px + \beta qy = nz$ indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Ex conditione praescripta eliciatur vt ante

$$q = \frac{\alpha z}{\beta y} - \frac{\alpha p x}{\beta y} \text{ critique}$$

$$dz - \frac{\alpha z dy}{\beta y} = p dx - \frac{\alpha p x dy}{\beta y}.$$

quae aequatio per $y^{\frac{\alpha}{\beta}}$ diuisa dat

$$d \frac{z}{y^{\frac{\alpha}{\beta}}} = \frac{p}{y^{\frac{\alpha}{\beta}}} \left(dx - \frac{\alpha x dy}{\beta y} \right) = \frac{p y^{\alpha: \beta}}{y^{\alpha: \beta}} d \frac{x}{y^{\alpha: \beta}}$$

Quodsi

Quod si ergo ponamus

$$p y^{(a-n):\beta} = f' : \frac{x}{y^{a:\beta}}$$

habebimus solutionem

$$z = y^{a:\beta} f : \frac{x}{y^{a:\beta}}$$

At functio ipsius $\frac{x}{y^{a:\beta}}$ reducitur ad functionem

ipfius $\frac{x^\beta}{y^a}$, vnde z etiam ita per x et y determinatur vt fit

$$z = y^{a:\beta} f : \frac{x^\beta}{y^a},$$

vel etiam

$$z^{\frac{1}{\beta}} = y^{\frac{a}{\beta}} f : \frac{x^{\frac{1}{\beta}}}{y^{\frac{a}{\beta}}}.$$

Quod si ergo quantitates $x^{\frac{1}{\beta}}$ et $y^{\frac{a}{\beta}}$ vnâ dimensionem constituere censantur, $z^{\frac{1}{\beta}}$ aequabitur earundem functioni vnus dimensionis, ipsa autem quantitas z earundem functioni n dimensionum. Vel sumta pro z functione quacunque homogenea n dimensionum binarum variabilium t et u , scribatur deinde $t = x^{\frac{1}{\beta}}$ et $u = y^{\frac{a}{\beta}}$ ac prodibit functio conueniens pro z .

vt fit

$$f': u = -v^n,$$

reperietur

$$f du f': u = f: u = nF: v - vF': v.$$

Hinc

$$p = \frac{x^{n-1}}{v^{n-1}} F': v = y^{n-1} F': \frac{x}{y} \text{ et}$$

$$q = y^{n-1} f: u = n y^{n-1} F: \frac{x}{y} - x y^{n-1} F': \frac{x}{y};$$

ideoque

$$nz = px + qy = n y^n F: \frac{x}{y} \text{ seu } z = y^n F: \frac{x}{y}$$

vt ante.

Problema 31.

178. Si posito $dz = p dx + q dy$, debeat esse $\alpha px + \beta qy = nz$ indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Ex conditione praescripta eliciatur vt ante

$$q = \frac{nz}{\beta y} - \frac{\alpha pz}{\beta y} \text{ critique}$$

$$dz - \frac{nz dy}{\beta y} = p dx - \frac{\alpha pz dy}{\beta y}.$$

quae aequatio per $y^{\frac{n}{\beta}}$ diuisa dat

$$d \frac{z}{y^{\frac{n}{\beta}}} = \frac{p}{y^{\frac{n}{\beta}}} \left(dx - \frac{\alpha x dy}{\beta y} \right) = \frac{p y^{\frac{n}{\beta}}}{y^{\frac{n}{\beta}}} d \frac{x}{y^{\frac{n}{\beta}}}$$

Quodsi

Quod si ergo ponamus

$$p y^{(a-n):\beta} = f: \frac{x}{y^{a:\beta}}$$

habebimus solutionem

$$z = y^{a:\beta} f: \frac{x}{y^{a:\beta}}$$

At functio ipsius $\frac{x}{y^{a:\beta}}$ reducitur ad functionem ipsius $\frac{x^\beta}{y^a}$, vnde z etiam ita per x et y determinatur vt sit

$$z = y^{n:\beta} f: \frac{x^\beta}{y^a}$$

vel etiam

$$z^{\frac{1}{\beta}} = y^{\frac{n}{\beta}} f: \frac{x^\beta}{y^a}$$

Quodsi ergo quantitates $x^{\frac{1}{a}}$ et $y^{\frac{1}{b}}$ vnâ dimensionem constituere censeantur, $x^{\frac{1}{a}}$ aequabitur earundem functioni vnus dimensionis, ipsa autem quantitas z earundem functioni n dimensionum. Vel sumta pro z functione quacunque homogenea n dimensionum binarum variabilium s et u , scribatur deinde $s = x^{\frac{1}{a}}$ et $u = y^{\frac{1}{b}}$ ac prodibit functio conueniens pro z .

Problema 32.

179. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $Z = pX + qY$ denotante Z functionem ipsius z , X ipsius x et Y ipsius y indolem functionis Z in genere inuestigare.

Solutio.

Ex conditione praescripta elicitur $q = \frac{z}{y} - p \frac{x}{y}$, qui valor substitutus praebet

$$dz - \frac{z dy}{y} = p(dx - \frac{x dy}{y}),$$

hincque

$$\frac{dz}{z} - \frac{dy}{y} = \frac{p}{z} (dx - \frac{x dy}{y}) = \frac{p x}{z} (\frac{dx}{x} - \frac{dy}{y}),$$

vbi iam resolutio est manifesta. Statuatur scilicet

$$\frac{p x}{z} = f: (f \frac{dx}{x} - f \frac{dy}{y})$$

eritque

$$f \frac{dx}{x} - f \frac{dy}{y} = f: (f \frac{dx}{x} - f \frac{dy}{y}),$$

unde valor ipsius z per x et y definitur.

Coroll. 1.

180. Hic ergo z ita per x et y definitur debet, vt si X , Y et Z datae sint functiones sigillationem ipsarum x , y et z fiat:

$$X(\frac{dx}{x}) + Y(\frac{dy}{y}) = Z;$$

cuius

enim ergo aequationis resolutionem hic inuenimus
hac aequatione finita contentam:

$$f \frac{dz}{z} = f \frac{dy}{y} + f : (f \frac{dx}{x} - f \frac{dy}{y}).$$

Coroll. 2.

181. Quemadmodum autem hic valor conditioni problematis satisfaciat, ex eius differentiatione statim patet. Cum enim fit:

$$\frac{dz}{z} = \frac{dy}{y} + (\frac{dx}{x} - \frac{dy}{y}) f' : (f \frac{dx}{x} - f \frac{dy}{y}) \text{ erit}$$

$$(\frac{dz}{dx}) = \frac{z}{x} f' : (f \frac{dx}{x} - f \frac{dy}{y}) \text{ et}$$

$$(\frac{dz}{dy}) = \frac{z}{y} - \frac{z}{y} f' : (f \frac{dx}{x} - f \frac{dy}{y})$$

vnde fit

$$X (\frac{dz}{dx}) + Y (\frac{dz}{dy}) = Z.$$

Scholion.

182. Solutio ergo eodem modo, vt fecimus sine introductione nouarum litterarum p et q absoluti potest, retinendo earum loco valores differentiales $(\frac{dz}{dx})$ et $(\frac{dz}{dy})$; facilius autem singulae litterae scribuntur, calculusque fit breuior. Ceterum ex hoc problematum genere, vbi omnes tres variables x , y et z praeter binos valores differentiales p et q in determinationem ingrediuntur, paucissima resolueri licet; ac praeter hoc, quod tractauimus vix vnum aut alterum insuper adiungere

poterimus. Vnde hic insignia adhuc calculi incrementa desiderantur. Quo autem huius problematis vis penitus inspiciatur, nonnulla exempla subiungamus.

Exemplum 1.

183. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $zz = pxx + qyy$, indolem functionis z in genere investigare.

Hic ergo est $Z = zz$, $X = xx$, et $Y = yy$; vnde habemus

$$f \frac{dz}{dx} = -\frac{1}{x}; f \frac{dz}{dy} = -\frac{1}{y} \text{ et } f \frac{dz}{dz} = -\frac{1}{z}$$

quibus valoribus substitutis pro solutione adipiscimur:

$$-\frac{1}{z} = -\frac{1}{y} + f : \left(\frac{1}{y} - \frac{1}{x} \right), \text{ seu}$$

$$z = \frac{y}{1 - y f : \left(\frac{1}{y} - \frac{1}{x} \right)}$$

sumatur ergo functio quaecunque quantitatis

$$\frac{1}{y} - \frac{1}{x} = \frac{x-y}{xy},$$

quae si ponatur V erit $z = \frac{y}{1 - Vy}$.

Veluti si ponamus $V = \frac{n}{y} - \frac{n}{x}$, erit

$$\frac{1}{z} = \frac{1}{y} - \frac{n}{y} + \frac{n}{x} = \frac{xy - (n-1)x}{xy},$$

hincque $z = \frac{xy}{xy - (n-1)x}$, vnde fit

$$p = \left(\frac{dz}{dx} \right) = \frac{xy}{(xy - (n-1)x)^2} \text{ et } q = \left(\frac{dz}{dy} \right) = \frac{-(n-1)xy}{(xy - (n-1)x)^2}$$

sicque $pxx + qyy = \frac{xy^2}{(xy - (n-1)x)^2} = xz$.

Exam.

Exemplum 2.

184. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse
 $\frac{z}{x} = \frac{p}{x} + \frac{q}{y}$, indolem functionis z investigare.

Cum hic fit

$$X = \frac{1}{x}; Y = \frac{1}{y} \text{ et } Z = \frac{z}{x} \text{ erit}$$

$$f \frac{dz}{z} = i x x; f \frac{dy}{y} = i y y \text{ et } f \frac{dz}{z} = \frac{i}{x} z x$$

unde solutio ita erit comparata:

$$\frac{i}{x} z x = i y y + f: (x x - y y) \text{ siue}$$

$$z x = n y y + f: (x x - y y)$$

non enim est necesse functionem per $2x$ multiplicari, cum ea omnes operationes iam per se involuat.

Si pro hac functione sumatur $a(x x - y y)$ habebitur solutio particularis

$$z x = a x x + (n - a) y y \text{ et } z = \sqrt{(a x x + (n - a) y y)}$$

hincque

$$p = \left(\frac{dz}{dx} \right) = \frac{a x}{\sqrt{(a x x + (n - a) y y)}} \text{ et}$$

$$q = \left(\frac{dz}{dy} \right) = \frac{(n - a) y}{\sqrt{(a x x + (n - a) y y)}}$$

fit $\frac{p}{x} = \frac{a}{x}$ et $\frac{q}{y} = \frac{n - a}{y}$, ideoque $\frac{p}{x} + \frac{q}{y} = \frac{n}{x}$.

Problema

Problema 32.

185. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $q = pT + V$ existente T functione quacunq; ipsarum x et y , ac V functione ipsarum y et z , investigare indolem functionis z .

Solutio.

Substituto loco q valore praescripto, huic aequationi inducatur forma:

$$dz - V dy = p(dx + T dy).$$

Cum iam V tantum binas variables y et z involuat, dabitur multiplicator M prius membrum $dz - V dy$ integrabile reddens; ponatur ergo

$$M(dz - V dy) = dS.$$

Simili modo quia T tantum x et y continet, dabitur multiplicator L membrum quoque posterius $dx + T dy$ integrabile efficiens; sit igitur

$$L(dx + T dy) = dR,$$

ita ut nunc sint R et S functiones cognitae, illa ipsarum x et y , haec vero ipsarum y et z . Hinc nostra aequatio induet hanc formam

$$\frac{dS}{M} = \frac{p dR}{L} \text{ seu } dS = \frac{p M dR}{L},$$

cuius integrabilitas necessario postulat ut sit $\frac{p M}{L}$ functio ipsius R . Ponamus ergo

$$\frac{p M}{L} = f' : R \text{ eritque } S = f : R$$

qua aequatione relatio inter z et x, y definitur.

Coroll. 1.

Coroll. 1.

186. In hoc problemate praecedens tanquam casus particularis continetur: cum enim ibi esset $Z = pX + qY$ erit $q = -\frac{x}{y}p + \frac{z}{y}$, ideoque huius problematis applicatione facta fit $T = -\frac{x}{y}$ et $V = \frac{z}{y}$.

Coroll. 2

187. Quanquam autem hoc problema infinite latius patet quam praecedens, arctissimis tamen adhuc limitibus continetur, neque eius ope vel hunc casum simplicissimum $z = py + qx$ resolvere licet.

Scholion.

188. Omnino est haec forma $z = py + qx$ digna notatu quod nulla ratione haecenus cognita resolui posse videtur. Siue enim inde eliciatur $q = \frac{z - py}{x}$, vnde fit

$$dz - \frac{z dy}{x} = p(dx - \frac{y dy}{x})$$

siue simili modo p nulla via ad solutionem patet; cuius difficultatis causa in hoc manifesto est posita, quod formula $dz - \frac{z dy}{x}$ nullo multiplicatore integrabilis reddi potest; seu quod haec aequatio $dz - \frac{z dy}{x} = 0$ plane est impossibilis, cum x perinde sit variabilis atque y et z . Supra scilicet iam notavi non omnes aequationes differentiales inter ternas variables esse possibiles, simulque characterem possibilitatis

Vcl. III.

V

exhi-

exhibui, qui pro tali forma

$$dz + P dx + Q dy = 0$$

huc reducitur vt fit

$$P\left(\frac{dQ}{dx}\right) - Q\left(\frac{dP}{dx}\right) = \left(\frac{dQ}{dx}\right) - \left(\frac{dP}{dx}\right)$$

nostro iam casu est $P=0$ et $Q=\frac{-z}{x}$, vnde hic character dat $0 = \frac{z}{x^2}$, quod cum sit falsum, etiam aequatio illa $dz - \frac{z}{x} \frac{dx}{x} = 0$ est impossibilis, quod quidem per se est manifestum. Verum tamen pro hoc casu $z = py + qx$ solutio particularis est obuia scilicet $z = n(x+y)$, vnde fit $p = q = n$. Deinceps autem methodum dabimus ex huiusmodi solutione particulari generalem eruendi.

Exemplum 1.

189. Si posuo $dz = p dx + q dy$ debeat esse $py + qx = \frac{z^n}{y}$, indolem functionis z inuestigare.

Cum hinc sit $q = -\frac{pz}{y} + \frac{nz}{y}$ erit

$$T = \frac{-z}{y} \quad \text{et} \quad V = \frac{nz}{y}$$

vnde fit

$$dS = M\left(dz - \frac{nz}{y} \frac{dz}{z}\right) \quad \text{et} \quad dR = L\left(dx - \frac{z}{y} \frac{dx}{x}\right).$$

Sumatur ergo $M = \frac{1}{y^n}$ vt fiat $S = \frac{z}{y^n}$ et $L = 2x$

vt

vt fiat $R = xx - yy$; Quocirca hanc adipiscimur solutionem:

$$\frac{z}{y^2} = f:(xx - yy) \text{ seu } z = y^2 f:(xx - yy).$$

Exemplum 2.

190. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $p x x + q y y = n y z$ definire indolem functionis z .

Cum ergo sit $q = -\frac{p x x}{y y} + \frac{n z}{y}$, erit

$$T = -\frac{x x}{y y} \text{ et } V = \frac{n z}{y}$$

ficque hic casus in nostro problemate continetur. Vnde colligi oportet:

$$dR = L(dx - \frac{x x dy}{y y}) \text{ et } dS = M(dz - \frac{n z dy}{y}).$$

Quare sumto $L = \frac{1}{x x}$ fit $R = \frac{1}{y} - \frac{1}{x} = \frac{x - y}{x y}$ et sumto

$M = \frac{1}{y^2}$, fit $S = \frac{z}{y^2}$, ideoque solutio prodit ista:

$$\frac{z}{y^2} = f: \frac{x - y}{x y} \text{ et } z = y^2 f: \frac{x - y}{x y}.$$

Problema 33.

191. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $p = q T + V$ existente T functione ipsarum x et y , at V functione ipsarum x et z , indolem functionis z inuestigare.

V 2

Solutio.

Solutio.

Simili modo vt ante si loco p valor praescriptus substituatur obtinebitur:

$$dz - Vdx = q(dy + Tdx).$$

Iam ob indolem functionum V et T sequentes integrationes instituere licebit:

$$M(dz - Vdx) = dS \text{ et } N(dy + Tdx) = dR$$

vnde fit

$$\frac{dS}{M} = \frac{q dR}{N} \text{ seu } dS = \frac{Mq}{N} dR.$$

Atque hinc facillime colligitur haec solutio:

$$\frac{Mq}{N} = f' : R \text{ et } S = f : R.$$

Problema 34.

192. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $z = Mp + Nq$ existentibus M et N functionibus quibusuis binarum variabilium x et y ; ex quadam solutione particulari, qua constat esse $z = V$, indolem functionis z in genere determinare.

Solutio.

Valor iste particularis V , qui est functio ipsarum x et y differentietur, sitque

$$dV = P dx + Q dy,$$

qui

qui valor quia loco z substitutus fatiscit, vbi fit $p=P$ et $q=Q$, erit per hypothefin

$$V = MP + NQ.$$

Iam generatim ponatur $z = Vf:T$ fitque

$$dT = R dx + S dy,$$

et nunc quaeri oportet hanc functionem T . **Ex** differentiatione autem erimus:

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) = Pf:T + VRf':T \text{ et}$$

$$q = \left(\frac{dz}{dy}\right) = Qf:T + VSf':T.$$

Quare cum fit

$$z = Mp + Nq = Vf:T \text{ erit}$$

$$Vf:T = (MP + NQ)f:T + V(MR + NS)f':T$$

et ob $V = MP + NQ$ per hypothefin habebitur

$$MR + NS = 0, \text{ hinc}$$

$$dT = R \left(dx - \frac{Mdy}{N} \right).$$

Iam nosse non oportet R , sed fufficit confiderari formulam $Ndx - Mdy$ quae ope multiplicatoris cuiusdam integrabilis reddi potest. Solutio ergo facillime huc redit, vt ex conditione praefcripta $z = Mp + Nq$ formetur aequatio realis:

$$dT = R (Ndx - Mdy),$$

inuento enim multiplicatore idoneo R , per integrationem reperitur quantitas T , qua inuenta erit $z = Vf:T$.

Aliter.

Facilius valor generalis hoc modo inuenitur; ob valorem ipsius z cognitum V statuatur $z = V\varphi$, fitque $d\varphi = rdx + sdy$; erit

$$p = P\varphi + Vr \text{ et } q = Q\varphi + Vs,$$

ideoque

$$z = Mp + Nq = (MP + NQ)\varphi + V(Mr + Ns) = V\varphi.$$

At est $V = MP + NQ$; ergo

$$Mr + Ns = 0 \text{ seu } s = -\frac{Mr}{N}.$$

Vnde fit

$$d\varphi = r(dx - \frac{Mdy}{N}) = \frac{r}{N}(Ndx - Mdy).$$

Statuatur ergo idoneum multiplicatorem inuestigando

$$R(Ndx - Mdy) = dT \text{ erit } d\varphi = \frac{r}{NR} dT$$

ex quo colligitur

$$\frac{r}{NR} = f': T \text{ et } \varphi = f: T$$

ita vt in genere fit vt ante $z = V\varphi$.

Coroll. 1.

193. Proposita ergo conditione $z = Mp + Nq$ vt fit $dz = pdx + qdy$ statim consideretur aequatio differentialis $R(Ndx - Mdy) = dT$, vnde tam multiplicator R quam inde integrale T reperitur; haecque operatio non pendet a valore particulari cognito V .

Coroll. 2.

Coroll. 2.

194. Inuenta autem quantitate T, si vnde-
cunque innotuerit solutio particulariter satisfaciens
 $z=V$, erit solutio generalis $z=Vf:T$. Probe
autem notetur ex solutione particulari generalem
elici non posse nisi conditio praescripta sit huius-
modi $z=Mp+Nq$.

Exemplum 1.

195. Si posito $dz=px+qy$ debeat esse
 $z=py+qx$ ex valore particulari $z=x+y$ genera-
lem definire.

Cum hic sit $M=y$ et $N=x$, habebimus hanc
aequationem

$$R(xdx-ydy)=dT, \text{ hincque}$$

$$T=f:(xx-yy)$$

ergo solutio generalis erit

$$z=(x+y)f:(xx-yy).$$

Exemplum 2.

196. Si posito $dz=px+qy$ debeat esse
 $z=p(x+y)+q(y-x)$ ex valore particulari
 $z=V(xx+yy)$ generalem inuenire.

Ob $M=x+y$ et $N=y-x$ formula $Ndx-Mdy$
deducit ad hanc aequationem:

$$R(ydx-xdx-xdy-ydy)=dT.$$

Suma-

Sumatur $R = \frac{1}{xx+yy}$, vt fit

$$dT = \frac{ydx - xdy}{xx+yy} - \frac{xdx - ydy}{xx+yy} \text{ erit}$$

$$T = \text{Ang. tang. } \frac{x}{y} - \int l(x x + y y).$$

Atque ex valore hoc dupliciter transcendente erit

$$z = \sqrt{(x x + y y)} f : T,$$

simulque patet nullum alium dari valorem particularem, qui fit algebraicus, praeter datum $z = \sqrt{(x x + y y)}$.

Exemplum 3.

197. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeat esse $z = p(ax + \beta y) + q(\gamma x + \delta y)$ ex inuento valore particulari $z = V$; indolem functionis z in genere definire.

Hic est $M = ax + \beta y$ et $N = \gamma x + \delta y$, vnde deducimur ad hanc aequationem;

$$R((\gamma x + \delta y)dx - (ax + \beta y)dy) = dT$$

vbi ob formam homogeam debet esse

$$R = \frac{1}{\gamma xx + (\delta - \alpha)xy - \beta yy}$$

vt fit

$$dT = \frac{(\gamma x + \delta y)dx - (ax + \beta y)dy}{\gamma xx + (\delta - \alpha)xy - \beta yy},$$

ad quod integrale inueniendum ponatur $y = ux$, ac prohibet

$$dT = \frac{dx}{x} - \frac{(\alpha + \beta u)du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu}$$

$$\text{fit } \int \frac{(\alpha + \beta u)du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu} = lU, \text{ erit } T = lx - lU$$

et

et cum functio ipsius T sit etiam functio ipsius $\frac{x}{v}$ erit in genere $x = Vf: \frac{x}{v}$. Patet autem, cum U sit functio ipsius $u = \frac{z}{x}$ fore U functionem homogeneam nullius dimensionis ipsarum x et y , ideoque $\frac{x}{v}$ functionem vnius dimensionis.

Scholion.

198. Hoc ergo exemplo difficultas restat, quomodo solutio particularis $x = V$ obtineri queat; nisi enim vna saltem huiusmodi solutio particularis constet, solutio generalis ne absolui quidem potest. Pro hoc autem casu solutionem particularem sequenti modo elicere licet, qui cum aliquid singulare habeat, nullum est dubium, quin eius ope hoc calculi genus haud parum adiumenti sit consecuturum.

Problema 35.

199. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse

$$z = p(ax + \beta y) + q(\gamma x + \delta y)$$

valorem particularem inuestigare, qui loco z substitutus huic conditioni satisfaciat.

Solutio.

Negotium hoc succedet, si pro z eiusmodi valorem quaeramus, qui sit functio nullius dimensionis ipsarum x et y , seu posito $y = ux$, qui sit

Vol. III.

X

functio

functio ipsius u tantum. Ponamus ergo

$$z = f: u = f: \frac{\gamma}{x}, \text{ eritque}$$

$$f': u = \frac{d \frac{z}{x}}{d u}; \text{ at ob}$$

$$d u = \frac{d \gamma}{x} - \frac{\gamma d x}{x^2} \text{ erit}$$

$$d z = \left(\frac{d \gamma}{x} - \frac{\gamma d x}{x^2} \right) f': u, \text{ hinc}$$

$$p = -\frac{\gamma}{x} f': u = -\frac{\gamma d z}{x d u} \text{ et } q = \frac{1}{x} f': u = \frac{d z}{x d u}.$$

Quibus valoribus pro p et q substitutis, conditio praescripta praebet:

$$z = x(\alpha + \beta u)p + x(\gamma + \delta u)q = \frac{-\alpha z(\alpha + \beta u) + d z(\gamma + \delta u)}{d u}$$

unde fit

$$\frac{d z}{z} = \frac{d u}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta u^2}$$

Ponamus

$$\int \frac{d u}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta u^2} = I V$$

ut fiat $z = V$ eritque V valor particularis pro z satisfaciens.

COROLL. I.

200. Inuento hoc valore V praecedentis exempli ope solutio generalis facile inuenitur. Erit scilicet $z = V f: \frac{x}{U}$ existente

$$\frac{d U}{U} = \frac{(\alpha + \beta u) d u}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta u^2};$$

unde patet quantitatem U ex ipso valore particulari V inueniri posse.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

201. Erit enim

$$IU = -IV(\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu) + \int \frac{\frac{1}{2}(\delta + \alpha)du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu}$$

ideoque

$$IU = -IV(\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu) + \frac{1}{2}(\alpha + \delta)IV$$

sic

$$U = \frac{\sqrt{\frac{1}{2}(\alpha + \delta)}}{\sqrt{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu}}; \text{ hinc}$$

$$\frac{x}{U} = \frac{\sqrt{\gamma xx + (\delta - \alpha)xy - \beta yy}}{\sqrt{\frac{1}{2}(\alpha + \delta)}}.$$

Coroll. 3.

202. Quocirca inuento valore particulari $z = V$

vt fit

$$\frac{dz}{V} = \frac{du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu} \text{ existente } u = \frac{y}{x};$$

erit valor generaliter satisfaciens:

$$z = Vf: \frac{\gamma xx + (\delta - \alpha)xy - \beta yy}{\sqrt{\alpha + \delta}} = Vf: \frac{x(\gamma x + \delta y) - y(\alpha x + \beta y)}{\sqrt{\alpha + \delta}}.$$

Coroll. 4.

202. Hinc colligitur alius valor particularis, qui semper est algebraicus, erit is scilicet

$$z = (x(\gamma x + \delta y) - y(\alpha x + \beta y))^{\frac{1}{\alpha + \delta}}$$

X 2

vel

vel eius multipulum quodcunque. Nisi autem V sit
quantitas algebraica omnes reliqui valores erunt,
transcendentes, et in hac forma contenti:

$$z = (x(\gamma x + \delta y) - y(\alpha x + \beta y))^{\frac{1}{\alpha + \delta}} f: \frac{x(\gamma x + \delta y) - y(\alpha x + \beta y)}{\sqrt{\alpha + \delta}}.$$

Scholion.

204. Vnicus casus quo $\delta = -\alpha$, et conditio
proposita

$$z = p(\alpha x + \beta y) + q(\gamma x - \alpha y),$$

peculiarem evolutionem postulat. Primo autem
posito $u = \frac{z}{x}$ pro valore particulari $z = V$, erit

$$IV = f \frac{du}{\gamma - \alpha u - \beta u^2}.$$

Tum vero ob

$$\frac{dV}{V} = \frac{(\alpha + \beta u) du}{\gamma - \alpha u - \beta u^2} \text{ erit}$$

$$U = \frac{1}{\sqrt{(\gamma - \alpha u - \beta u^2)}} \text{ et } \frac{z}{V} = V(\gamma x x - 2\alpha x y - \beta y y),$$

ita ut iam valor generalis sit

$$z = Vf: (\gamma x x - 2\alpha x y - \beta y y).$$

Per se enim manifestum est formam $f: VT$ exprimi
posse per $f: T$. Nisi ergo V sit functio algebraica,
hoc casu nulla solutio particularis algebraica locum
habet.

Exem-

Exemplum 1.

205. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeat esse
 $nz = py - qx$; inolem functionis z inuestigare.

Comparatione cum forma nostra generali instituta fit

$$\alpha = 0; \beta = \frac{1}{n}; \gamma = -\frac{1}{n}; \delta = 0.$$

Hic ergo casus ob $\delta = -\alpha$ pertinet ad §. precedentem vnde fit

$$IV = f\left(\frac{ndu}{1-nu}\right) = -n \text{Ang. tang. } u.$$

Cum igitur sit $u = \frac{z}{x}$, forma generalis est

$$z = e^{-n \text{Ang. tang. } \frac{z}{x}} f\left(\frac{z}{x}\right).$$

Exemplum 2.

206. Si posito $dz = pdx + qdy$ debeat esse
 $z = p(x+y) - q(x+y)$ inolem functionis z inuestigare.

Comparatione facta fit

$$\alpha = 1; \beta = 1; \gamma = -1; \delta = -1$$

hincque

$$IV = f\left(\frac{du}{1-nu-nu}\right) = \frac{1}{1-nu} \text{ et } V = e^{\frac{1}{1-nu}}$$

et solutio generalis est

$$z = e^{\frac{z}{x+y}} f\left(\frac{z}{x+y}\right).$$

Exemplum 3.

207. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse
 $z = p(x - 2y) + q(2x - 3y)$ indolem functionis z in-
 vestigare.

Cum ergo hic sit

$$\alpha = 1; \beta = -2; \gamma = 2 \text{ et } \delta = -3.$$

erit primo

$$IV = f \frac{du}{1 - u + 2uu} = \frac{+1}{1(1-u)} = \frac{x}{x-y}$$

et quia non est $\delta = -\alpha$ solutio generalis statim
 prodit:

$$z = (2xx - 4xy + 2yy)^{\frac{-1}{2}} f: \frac{(2xx - 4xy + 2yy)}{V^{-1}}$$

et ob

$$V = e^{\frac{x}{x-y}} \text{ erit}$$

$$z = \frac{1}{x-y} f: (x-y)^2 e^{\frac{x}{x-y}}.$$

Vnde solutio simplicissima est $z = \frac{1}{x-y}$.

Scholion.

208. Hic merito quaerimus, quo pacto haec
 solutio generalis statim sine adiumento solutionis
 specialis inueniri potuisset, sequenti autem modo
 ista inuestigatio instituenda videtur. Cum sit

$$p(ax + \beta y) = z - q(\gamma x + \delta y) \text{ et}$$

$$q(\gamma x + \delta y) = z - p(ax + \beta y)$$

fi

si uterque valor seorsim in forma

$$dz = p dx + q dy$$

substituatur, prodibunt binae sequentes aequationes

$$(ax + \beta y) dz = z dx - q(\gamma x + \delta y) dx + q(ax + \beta y) dy$$

$$(\gamma x + \delta y) dz = z dy + p(\gamma x + \delta y) dx - p(ax + \beta y) dy.$$

Multiplisetur prior indefinite per M posterior per N, et productorum summa dabit

$$dz(M(ax + \beta y) + N(\gamma x + \delta y)) - z(M dx + N dy) \\ = (Np - Mq)((\gamma x + \delta y) dx - (ax + \beta y) dy)$$

vbi iam M et N ita capi debent, vt prius membrum integrationem admittat, tum enim eius integrale acquabitur functioni cuiusque quantitatis

$$\int \frac{(\gamma x + \delta y) dx - (ax + \beta y) dy}{\gamma x x + (\delta - \alpha) xy - \beta y y},$$

quam supra (§. 197.) definire docuimus: vnde patet illud integrale fieri $= f: \frac{z}{V}$. Manifestum autem est M et N eiusmodi functiones esse oportere vt haec aequatio fiat possibilis

$$\frac{dz}{z} = \frac{M dx + N dy}{N(ax + \beta y) + N(\gamma x + \delta y)}$$

seu vt membrum posterius integrationem admittat; quod si enim eius integrale sit $= IV$ erit $\frac{z}{V} = f: \frac{z}{V}$. Pro hac integrabilitate ponamus $y = ux$, et M et N functiones ipsius u , erit

$$\frac{dz}{z} = \frac{(M + Nu) dx + Nx du}{Nx(ax + \beta u) + Nx(\gamma + \delta u)}$$

Vbi

Vbi integratio succedit sumendo $M = -Nu$, vt fit

$$\frac{dz}{z} = \frac{+\frac{du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu}}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu} \text{ feu}$$

$$IV = \int \frac{du}{\gamma + (\delta - \alpha)u - \beta uu},$$

prorsus vt ante.

Problema 36.

209. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $Z = pP + qQ$ existente Z functione ipsius z tantum, P et Q autem functionibus ipsarum x et y quibusuis datis, indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Formentur sequentes aequationes ex propositis:

$$Ldz = Lp dx + Lq dy; \quad MZ dx = MpP dx + MqQ dx;$$

$$NZ dy = NpP dy + NqQ dy$$

quae in vnâ summam collectae dabunt:

$$Ldz + Z(M dx + N dy) = p((L + MP) dx + NP dy) \\ + q((L + NQ) dy + MQ dx).$$

Vt iam pars posterior habeat factorem a litteris p et q liberum, fiat

$$L + MP : NP = MQ : L + NQ$$

vnde fit

$$LL + LNQ + LMP = 0 \text{ feu } L = -MP - NQ$$

quo valore inducto erit

$$-dz(MP + NQ) + Z(M dx + N dy) = (Mq - Np)(Q dx - P dy).$$

Cum

Cum nunc P et Q sint functiones datae ipsarum x et y dabitur multiplicator R ut fiat

$R(Qdx - Pdy) = dU$ ideoque

$$-dz(MP + NQ) + Z(Mdx + Ndy) = \frac{Nq - Np}{R} dU$$

Pro parte priori capiantur functiones indefinitae M et N ita ut formula $\frac{Mdx + Ndy}{MP + NQ}$ integrabilis evadat id quod semper fieri licet. Sitque

$$\frac{Mdx + Ndy}{MP + NQ} = dV,$$

et ob

$$Mdx + Ndy = (MP + NQ)dV$$

aequatio nostra hanc induet formam:

$$(MP + NQ)(-dz + ZdV) = \frac{Nq - Np}{R} dU \text{ seu}$$

$$\frac{dz}{Z} - dV = \frac{Np - Nq}{R(MP + NQ)} dU.$$

Statuatur iam

$$\frac{Np - Nq}{R(MP + NQ)} = f:U,$$

atque habebitur:

$$f \frac{dz}{Z} - dV = f:U \text{ seu } f \frac{dz}{Z} = V + f:U$$

unde z determinatur per x et y .

Coroll. 1.

210. Pro solutione ergo problematis quaeratur primo ad formulam $Qdx + Pdy$ multiplicator R

Vol. III.

Y-1.

cam

eam reddens integrabilem statuatque

$$R(Qdx - Pdy) = dU$$

unde colligitur quantitas U per binas variables x et y expressa.

Coroll. 2.

211. Deinde quantitates M et N ita capiuntur, ut formula $\frac{Mdx + Ndy}{x^m + Ny}$ fiat integrabilis, cuius integrale si statuatur $= V$ statim habetur solutio generalis problematis, quae dat

$$\int \frac{dx}{x} = V + f: U.$$

Exemplum.

212. Si P et Q sint functiones homogeneae ipsarum x et y utraque dimensionum numeri $= n$, solutionem problematis perficere.

Ponatur $y = ux$, et tam P quam Q fiet productum ex potestate x^n in functionem quandam ipsius u . Sit ergo

$$P = x^n S \text{ et } Q = x^n T,$$

eruntque S et T functiones datae ipsius u . Tum vero ob $dy = udx + xdu$, formula $Qdx - Pdy$ abit in $U = x^n(T - Su)dx - Sxdu$.

$$x^n T dx - x^n S u dx - x^{n+1} S du = x^n ((T - Su) dx - Sx du).$$

Sumatur ergo

$$R = \frac{x}{x^{n+1} (T - Su)}, \text{ fietque}$$

$$dU = \frac{dx}{x} - \frac{S du}{T - Su}, \text{ unde colligitur } U.$$

Deinde

Deinde pro altera quantitate V habebimus hanc aequationem

$$dV = \frac{(M + Nu)dx + Nxdu}{x^n(MS + NT)}$$

vbi iam facile est pro M et N eiusmodi functiones ipsius u assumere vt haec formula integrationem admittat. Integrale scilicet erit

$$V = \frac{Mx - Nu}{(n-1)x^{n-1}(MS + NT)}$$

at M et N seu $\frac{M}{N} = K$ ita accipi debet vt fiat

$$\frac{1}{(n-1)x^{n-1}} d \frac{K+u}{KS+T} = \frac{1}{x^{n-1}} \frac{du}{KS+T}$$

$$-KKdS + KSdu - uKdS - uSdK + TdK - KdT + Tdu - udT + (n-1)du(KS+T) = 0$$

quae ad hanc formam reducitur:

$$(T - Su)dK + K(nSdu - u dS - dT) - KKdS + nTdu - u dT = 0.$$

Ex qua, concessa aequationum resolutione cognoscitur quantitas K , qua inuenta erit

$$V = \frac{-K - u}{(n-1)x^{n-1}(KS+T)}$$

Cum autem illa aequatio solutu difficilis videatur, ponat

ponatur statim $\frac{x+s}{ks+t} = v$, eritque

$$K = \frac{t-vu}{1-sv} \quad \text{et} \quad KS + T = \frac{t-su}{1-sv}$$

unde fit

$$dv + \frac{(n-1)du(1-sv)}{1-sv} = 0,$$

qua resoluta erit $V = \frac{-v}{(n-1)x^{n-1}}$.

Corollarium.

213. Casus autem quo $n=1$ singulari evolutione eget. Facile autem patet tum sumi debere $M = -Nu$, ut fiat $dV = \frac{du}{1-su}$ unde postquam quantitas V fuerit inventa, erit semper

$$f \frac{dz}{z} = V + f: U.$$

Scholion.

214. Cum ternae variables x, y, z sint inter se permutabiles patet hoc problema multo latius extendi posse. Scilicet si conditio proposita hac contineatur aequatione $pP + qQ + R = 0$ non solum soluendi methodus adhibita succedit, si R sit functio ipsius z , et P cum Q functiones ipsarum x et y , sed etiam si fuerit P functio ipsius x et Q et R functiones ipsarum y et z . Tum vero etiam si Q functio ipsius y , et P et R functiones binarum reliquarum x et z . Haec vero conditio cum ante tractatis co.redit, ut bipae formulae differentiales p et q sint a se invicem separatae, neque plus una dimensione occupent, etiam si

etiam si et his casibus ingens restrictio accedat. Quod si autem conditio magis sit complicata solutio vix unquam sperari posse videtur, interim tamen casum eiusmodi proferam, quo solutionem expedire licet.

Problema 37.

215. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse

$$q = A p^{\lambda} x^{\lambda} y^{\mu} z^{\nu},$$

indolem functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Posito hoc valore loco q habebimus :

$$dz = p dx + A p^{\lambda} x^{\lambda} y^{\mu} z^{\nu} dy,$$

unde fit

$$A y^{\mu} dy = p^{-\lambda} x^{-\lambda} z^{-\nu} (dz - p dx),$$

Ponatur $p^{-\lambda} x^{-\lambda} z^{-\nu} = s$ vt fit

$$p = s^{-\frac{1}{\lambda}} x^{-\frac{\lambda}{\lambda}} z^{-\frac{\nu}{\lambda}} \text{ eritque}$$

$$A y^{\mu} dy = s dz - s^{\frac{\nu-1}{\lambda}} x^{-\frac{\lambda}{\lambda}} z^{-\frac{\nu}{\lambda}} dx.$$

Statuatur porro

$$s^{\nu-1} z^{-\nu} = u^{\nu} \text{ seu } s = z^{\frac{\nu}{\nu-1}} u^{\frac{\nu}{\nu-1}} \text{ erit}$$

$$A y^{\mu} dy = u^{\frac{\nu}{\nu-1}} z^{\frac{\nu}{\nu-1}} dz - u x^{-\frac{\lambda}{\lambda}} dx.$$

Y 3

Iam

Iam partibus quoad fieri licet integratis adipiscimur:

$$\frac{A}{\mu+1} y^{\mu+1} = \frac{n-1}{n+\nu-1} u^{\frac{n-1}{n-1}} z^{\frac{n+\nu-1}{n-1}} + \frac{nu}{n-\lambda} x^{\frac{n-\lambda}{n}} - \int du \left(\frac{n}{n+\nu-1} u^{\frac{n}{n+\nu-1}} z^{\frac{n+\nu-1}{n-1}} + \frac{n-\lambda}{n-\lambda} x^{\frac{n-\lambda}{n}} \right)$$

ac nunc solutionem per praecepta supra data expedire licet; scilicet statuatur

$$\frac{1}{n+\nu-1} u^{\frac{n}{n+\nu-1}} z^{\frac{n+\nu-1}{n-1}} + \frac{n-\lambda}{n-\lambda} x^{\frac{n-\lambda}{n}} = f' : u$$

eritque

$$\frac{A}{\mu+1} y^{\mu+1} = \frac{n-1}{n+\nu-1} u^{\frac{n-1}{n-1}} z^{\frac{n+\nu-1}{n-1}} + \frac{n-\lambda}{n-\lambda} u x^{\frac{n-\lambda}{n}} - n f : u$$

atque ex his binis aequationibus si elidatur u , dabitur utique z per x et y .

Coroll. 1.

216. Casus $n=1$ peculiarem postulat tractationem, cum enim posito $p = i x^{-\lambda} z^{-\nu}$ sit

$$A y^{\mu} dy = i dz - x^{-\lambda} z^{-\nu} dx, \text{ erit}$$

$$\frac{A}{\mu+1} y^{\mu+1} = \frac{i}{\lambda-1} x^{1-\lambda} z^{-\nu} + \int dz \left(i - \frac{\nu}{\lambda-1} x^{1-\lambda} z^{-\nu-1} \right)$$

atque hinc statim concluditur

$$\frac{A}{\mu+1} y^{\mu+1} = \frac{i}{\lambda-1} x^{1-\lambda} z^{-\nu} + f : z.$$

Coroll. 2.

217. Casus autem $n+\nu-1=0$ et $n-\lambda=0$ nullam faciunt molestiam cum sit priori casu.

$$\frac{n-1}{n+\nu-1} z^{\frac{n+\nu-1}{n-1}} = i z,$$

post-

posteriori autem

$$x^{\frac{n}{n-\lambda}} = lx,$$

quos valores in solutionem introduci oportet.

Exemplum.

218. Si posito $dz = p dx + q dy$ debeat esse $p q x y = a z$, seu $q = \frac{a z}{p x y}$, functionem z investigare.

Erit ergo

$$dz = p dx + \frac{a z dy}{p x y} \text{ seu } \frac{a dy}{y} = \frac{p z}{x} (dz - p dx).$$

Ponatur

$$\frac{p z}{x} = t \text{ seu } p = \frac{t x}{z} \text{ erit}$$

$$\frac{a dy}{y} = t dz - \frac{t t x dx}{x}.$$

Statuatur porro

$$t t z = u u \text{ seu } t = \frac{u}{\sqrt{z}}$$

ut sit

$$\frac{a dy}{y} = \frac{u dz}{\sqrt{z}} - \frac{u u dx}{x},$$

et quoad fieri potest integrando:

$$a ly = 2u \sqrt{z} - u u l x - f du (2 \sqrt{z} - 2 u l x)$$

ita ut iam post signum integrale unicum differentiale du reperiat. Posito ergo

$$\sqrt{z} - u l x = f; u \text{ erit}$$

$$a ly = 2u \sqrt{z} - u u l x - 2f; u = u u l x + 2u f; u - 2f; u.$$

Pro

Pro casu simplicissimo sumatur $f:u=0$ et $f:u=0$
erit $u=\frac{\sqrt{z}}{1x}$ ideoque

$$aly = \frac{z}{1x} - \frac{z}{1x} = \frac{z}{1x},$$

ita vt pro casu simplicissimo sit $z=a1x.1y$.

Si ponatur

$f:u=ulc$ et $f:u=1u1c$ erit

$$u = \frac{\sqrt{z}}{1x+1c} = \frac{\sqrt{z}}{1cx} \text{ et}$$

$$aly = \frac{z}{1cx} - \frac{z1x}{(1cx)^2} - \frac{z1c}{(1cx)^2} = \frac{1z}{1cx},$$

ita vt sit

$$z = aly(1c+1x),$$

magis generaliter autem erit

$$z = a(1b+1y)(1c+1x).$$

Scholion.

219. Methodi hæcenus traditæ haud mediocriter amplificabuntur, si loco binarum variabilium x et y , quarum functio esse debet z binæ alie variabiles t et u introducantur, quarum relatio ad illas detur. Ita si z sit functio binarum variabilium x et y , vt inde prodeat

$$dz = p dx + q dy;$$

ac loco x et y alie nouæ variabiles t et u introducantur, vt iam differentiatione instituta prodeat

$$dz = r dt + s du;$$

quæ-

quaeritur quomodo r et s per p et q determinentur, pro relatione inter pristinas variables x , y et novas t et u stabilita. Hinc ergo tam x quam y certae cuidam functioni ipsarum t et u aequabitur, quae cum detur sit

$$dx = Pdt + Qdu \text{ et } dy = Rdt + Sdu,$$

ita ut facta hac substitutione z iam sit functio ipsarum t et u . Cum igitur esset

$$dz = p dx + q dy$$

erit nunc

$$dz = (Pp + Rq)dt + (Qp + Sq)du.$$

Est vero per hypothesin

$$dz = r dt + s du,$$

unde habebitur

$$r = Pp + Rq \text{ et } s = Qp + Sq.$$

Quare facta hac substitutione valores differentiales novi ex praecedentibus ita determinabuntur ut fit

$$\left(\frac{dz}{dt}\right) = P\left(\frac{dx}{dt}\right) + R\left(\frac{dy}{dt}\right) \text{ et } \left(\frac{dz}{du}\right) = Q\left(\frac{dx}{du}\right) + S\left(\frac{dy}{du}\right).$$

Unde etiam cum sit vicissim

$$Qr - Ps = (QR - PS)q \text{ et } Sr - Rs = (PS - QR)p,$$

concludimus fore

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{S}{PS - QR}\left(\frac{dz}{dt}\right) - \frac{R}{PS - QR}\left(\frac{dz}{du}\right) \text{ et}$$

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = \frac{-Q}{PS - QR}\left(\frac{dz}{dt}\right) + \frac{P}{PS - QR}\left(\frac{dz}{du}\right).$$

Vol. III.

Z

Vel

Vel cum x et y perinde ac z sint functiones ipsarum t et u haec relatio ita exprimi potest, vt fit

$$\left(\frac{dz}{dt}\right) = \left(\frac{dx}{dt}\right)\left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{dt}\right)\left(\frac{dz}{dy}\right) \text{ et}$$

$$\left(\frac{dz}{du}\right) = \left(\frac{dx}{du}\right)\left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{du}\right)\left(\frac{dz}{dy}\right).$$

Hinc efficitur, vt quae problemata pro data quadam relatione inter p, q, x, y, z resolui possunt, ea quoque pro relatione inde resultante inter r, s, t, u et z resolui queant; vnde saepe problemata nascuntur, quae soluta vehementer difficilia videantur; ex quo non contemnenda subsidia in hanc Analysis partem inferri possent; sed quia vsus praecipue in formulis differentialibus secundi gradus spectatur, his non fufius immorans ad eas euoluendas progredior.

CALCVLI INTEGRALIS LIBER POSTERIOR.

PARS PRIMA

S E V

INVESTIGATIO FVNCTIONVM DVA-
RVM VARIABILIVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
CVIVSVIS GRADVS RELATIONE.

SECTIO SECVNDA

INVESTIGATIO DVARVM VARIABILIVM
FVNCTIONVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
SECVNDI GRADVS RELATIONE.

Z z

CAPVT

CAPVT I.

DE
FORMVLIS DIFFERENTIALIBVS
SECVNDI GRADVS IN GENERE.

Problema 38.

220.

Si z sit functio quaecunque binarum variabilium x et y , eius formulas differentiales secundi gradus exhibere.

Solutio.

Cum z sit functio binarum variabilium x et y , eius differentiale huiusmodi habebit formam

$$dz = p dx + q dy,$$

ex qua p et q sunt formulae differentiales primi gradus,

Z 3

gradus, quas ita denotare solemus:

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ et } q = \left(\frac{dz}{dy}\right).$$

Cum nunc sint quoque p et q functiones ipsarum x et y , formulae differentiales inae natae erunt formulae differentiales secundi gradus ipsius z , vnde intelligitur quatuor huiusmodi formulas nasci:

$$\left(\frac{dp}{dx}\right); \left(\frac{dp}{dy}\right); \left(\frac{dq}{dx}\right); \left(\frac{dq}{dy}\right)$$

quarum autem secundam ac tertiam inter se congruere in Calculo differentiali est demonstratum. Sed cum sit $p = \left(\frac{dz}{dx}\right)$, simili scribendi ratione erit $\left(\frac{dp}{dx}\right) = \left(\frac{d}{dx} \frac{dz}{dx}\right)$ cuius scripturae significatus hinc sponte Patet. Deinde eodem modo erit $\left(\frac{dp}{dy}\right) = \left(\frac{ddz}{dx dy}\right)$; atque ob $q = \left(\frac{dz}{dy}\right)$ habebimus

$$\left(\frac{dq}{dx}\right) = \left(\frac{ddz}{dy dx}\right) \text{ et } \left(\frac{dq}{dy}\right) = \left(\frac{ddz}{dy^2}\right).$$

Quia ergo est $\left(\frac{ddz}{dy dx}\right) = \left(\frac{ddz}{dx dy}\right)$, functioni z convenient tres formulae differentiales secundi gradus, quae sunt:

$$\left(\frac{ddz}{dx^2}\right); \left(\frac{ddz}{dx dy}\right) \text{ et } \left(\frac{ddz}{dy^2}\right).$$

COROLL. I.

221. Vt ergo functio z duarum variabilium x et y duas habet formulas differentiales primi gradus

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right),$$

ita habet tres formulas differentiales secundi gradus

$$\left(\frac{ddz}{dx^2}\right); \left(\frac{ddz}{dx dy}\right) \text{ et } \left(\frac{ddz}{dy^2}\right).$$

Coroll. 2.

Coroll. 2.

222. Hae ergo formulae per duplicem differentiationem nascuntur, unam tantum quantitatem pro variabili accipienda. In prima scilicet bis eadem x variabilis sumitur, in secunda vero in altera differentiatione x , in altera autem y variabilis accipitur; in tertia autem bis y .

Coroll. 3.

223. Simili modo patet eiusdem functionis z quatuor dari formulas differentiales tertii gradus, scilicet:

$$\left(\frac{d^3 z}{dx^3}\right); \left(\frac{d^2 z}{dx^2 dy}\right); \left(\frac{d^2 z}{dx dy^2}\right); \left(\frac{d^3 z}{dy^3}\right)$$

quarti autem gradus quinque; quinti, sex etc.

Scholion.

224. Formulae hae differentiales secundi gradus ope substitutionis saltem ad formam primi gradus reuocari possunt. Veluti formula $\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right)$, si ponatur $\left(\frac{dz}{dx}\right) = p$, transformabitur in $\left(\frac{dp}{dx}\right)$; formula autem $\left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right)$ eadem substitutione in hanc $\left(\frac{d^2 p}{dy}\right)$. At posito $\left(\frac{dz}{dy}\right) = q$, formula $\left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right)$ transmutatur in hanc $\left(\frac{dq}{dx}\right)$, formula autem $\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right)$ in hanc $\left(\frac{dq}{dy}\right)$. Vicissim autem vti ex aequalitate $p = \left(\frac{dz}{dx}\right)$ deduximus

$$\left(\frac{dp}{dx}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) \text{ et } \left(\frac{dp}{dy}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right),$$

ita

ita ex his vltcrius progrediendo colligemus:

$$\left(\frac{d^2 p}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right); \left(\frac{d^2 p}{dx dy}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right); \left(\frac{d^2 p}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right).$$

Tum vero etiam si ponamus $\left(\frac{d^2 p}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right)$, hinc sequentur istae aequalitates

$$\left(\frac{d^2 p}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) \text{ et } \left(\frac{d^2 p}{dx dy}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right).$$

Hicque est quasi nouus algorithmus, cuius principia per se ita sunt manifesta, vt maiore illustratione non indigeant.

Exemplum 1.

225. Si fit $z = xy$ eius formulas differentiales secundi gradus exhibere.

Cum fit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = y \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = x \text{ erit}$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = 0; \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right) = 1 \text{ et } \left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = 0.$$

Exemplum 2.

226. Si fit $z = x^m y^n$ eius formulas differentiales secundi gradus exhibere.

Cum fit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = mx^{m-1}y^n \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = nx^m y^{n-1} \text{ erit}$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = m(m-1)x^{m-2}y^n; \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right) = mnx^{m-1}y^{n-1};$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = n(n-1)x^m y^{n-2}.$$

Exem-

Exemplum 3.

227. Si fit $z = \sqrt{xx + yy}$, eius formulas differentiales secundi gradus exhibere.

Cum fit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{x}{\sqrt{xx+yy}} \quad \text{et} \quad \left(\frac{dz}{dy}\right) = \frac{y}{\sqrt{xx+yy}} \quad \text{erit}$$

$$\left(\frac{ddz}{dx^2}\right) = \frac{yy}{(xx+yy)^{\frac{3}{2}}}; \quad \left(\frac{ddz}{dxdy}\right) = \frac{-xy}{(xx+yy)^{\frac{3}{2}}};$$

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \frac{-xx}{(xx+yy)^{\frac{3}{2}}}$$

Scholion.

228. Quemadmodum binæ formulæ differentiales primi gradus cuiusque functionis z ita sunt comparatae, ut fit

$$dz = dx\left(\frac{dz}{dx}\right) + dy\left(\frac{dz}{dy}\right),$$

et integrando

$$z = f\left(dx\left(\frac{dz}{dx}\right) + dy\left(\frac{dz}{dy}\right)\right)$$

ita quoque in formulis secundi gradus erit:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = f\left(dx\left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + dy\left(\frac{ddz}{dxdy}\right)\right) \quad \text{et}$$

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = f\left(dx\left(\frac{ddz}{dxdy}\right) + dy\left(\frac{ddz}{dy^2}\right)\right).$$

Tres igitur formulæ secundi gradus semper ita sunt comparatae, ut geminam integrationem præbeant,
Sol. III. A 2 fi

fr scilicet cum differentialibus dx et dy rite combinentur, haecque proprietates quae probe notentur, in sequentibus insigni adiumentum afferet.

Problema 39.

229. Si z sit functio binarum variabilium x et y , loco x et y introducantur binae novae variables t et u , ita ut tam x quam y sequatur certae functioni ipsarum t et u , formulas differentiales secundi gradus ipsius z respectu harum novarum variabilium definire.

Solutio.

Quatenus z per x et y datur, datae sunt eius formulae differentiales tam primi gradus $(\frac{dz}{dx})$, $(\frac{dz}{dy})$, quam secundi gradus $(\frac{d^2z}{dx^2})$, $(\frac{d^2z}{dx dy})$, $(\frac{d^2z}{dy^2})$, ex quibus quomodo formulae differentiales respectu novarum variabilium t et u determinentur definiri oportet. Pro primo gradu autem cum sit

$$dz = dx(\frac{dz}{dx}) + dy(\frac{dz}{dy}),$$

quia tam x quam y datur per t et u erit

$$dx = dt(\frac{dx}{dt}) + du(\frac{dx}{du}) \text{ et } dy = dt(\frac{dy}{dt}) + du(\frac{dy}{du})$$

quibus valoribus substitutis habebitur ipsius z differentiale plenum ex variatione utriusque t et u ortum:

$$dz = dt(\frac{dx}{dt})(\frac{dz}{dx}) + du(\frac{dx}{du})(\frac{dz}{dx}) + dt(\frac{dy}{dt})(\frac{dz}{dy}) + du(\frac{dy}{du})(\frac{dz}{dy}).$$

Quodsi

Quodsi iam vel sola t variabilis sumatur, vel sola u , prodibunt formulae differentiales primi gradus:

$$\left(\frac{dx}{dt}\right) = \left(\frac{dx}{dt}\right) \left(\frac{dx}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{dt}\right) \left(\frac{dx}{dy}\right); \quad \left(\frac{dx}{du}\right) = \left(\frac{dx}{du}\right) \left(\frac{dx}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{du}\right) \left(\frac{dx}{dy}\right).$$

Simili modo ulterius progrediendo, differentiemus formulas

$$\left(\frac{dx}{dt}\right) = p \quad \text{et} \quad \left(\frac{dx}{dy}\right) = q$$

primo generaliter, tum vero loco x et y etiam t et u introducamus; hincque nasciscemur:

$$\left(\frac{dp}{dt}\right) = \left(\frac{dx}{dt}\right) \left(\frac{dp}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{dt}\right) \left(\frac{dp}{dy}\right); \quad \left(\frac{dp}{du}\right) = \left(\frac{dx}{du}\right) \left(\frac{dp}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{du}\right) \left(\frac{dp}{dy}\right)$$

$$\left(\frac{dq}{dt}\right) = \left(\frac{dx}{dt}\right) \left(\frac{dq}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{dt}\right) \left(\frac{dq}{dy}\right); \quad \left(\frac{dq}{du}\right) = \left(\frac{dx}{du}\right) \left(\frac{dq}{dx}\right) + \left(\frac{dy}{du}\right) \left(\frac{dq}{dy}\right)$$

vnde poterimus formulas $\left(\frac{dx}{dt}\right)$ et $\left(\frac{dx}{dy}\right)$ pro variabilitate tam solius t quam solius u assignare; scilicet eum sit:

$$\left(\frac{dx}{dt}\right) = p \left(\frac{dx}{dt}\right) + q \left(\frac{dy}{dt}\right) \quad \text{et} \quad \left(\frac{dx}{du}\right) = p \left(\frac{dx}{du}\right) + q \left(\frac{dy}{du}\right)$$

inueniemus:

$$\left(\frac{d^2x}{dt^2}\right) = \left(\frac{d^2x}{dt^2}\right) \left(\frac{dx}{dx}\right) + \left(\frac{d^2y}{dt^2}\right) \left(\frac{dx}{dy}\right) + \left(\frac{dx}{dt}\right)^2 \left(\frac{d^2x}{dx^2}\right) \\ + 2 \left(\frac{dx}{dt}\right) \left(\frac{dy}{dt}\right) \left(\frac{d^2x}{dx dy}\right) + \left(\frac{dy}{dt}\right)^2 \left(\frac{d^2x}{dy^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2x}{du^2}\right) = \left(\frac{d^2x}{du^2}\right) \left(\frac{dx}{dx}\right) + \left(\frac{d^2y}{du^2}\right) \left(\frac{dx}{dy}\right) + \left(\frac{dx}{du}\right) \left(\frac{dx}{du}\right) \left(\frac{d^2x}{dx^2}\right) \\ + \left(\frac{dy}{du}\right) \left(\frac{dx}{du}\right) \left(\frac{d^2x}{dx dy}\right) + \left(\frac{dy}{du}\right) \left(\frac{dy}{du}\right) \left(\frac{d^2x}{dy^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2x}{du^2}\right) = \left(\frac{d^2x}{du^2}\right) \left(\frac{dx}{dx}\right) + \left(\frac{d^2y}{du^2}\right) \left(\frac{dx}{dy}\right) + \left(\frac{dx}{du}\right)^2 \left(\frac{d^2x}{dx^2}\right) \\ + 2 \left(\frac{dx}{du}\right) \left(\frac{dy}{du}\right) \left(\frac{d^2x}{dx dy}\right) + \left(\frac{dy}{du}\right)^2 \left(\frac{d^2x}{dy^2}\right).$$

A 2 2

Coroll. r.

Coroll. 1.

230 Proposita ergo conditione quadam inter formulas differentiales functionis z quatenus per variables t et u definitur, eadem conditio pro eadem functione z transfertur ad alias binas variables x et y , ab illis utrunque pendentes.

Coroll. 2.

231. Formulae quidem

$$\left(\frac{dx}{dt}\right), \left(\frac{dy}{dt}\right), \left(\frac{dx}{du}\right), \left(\frac{dy}{du}\right) \text{ etc.}$$

per t et u exprimuntur, ex relatione, quae inter x , y et t , u assumitur verum indidem eadem formulae ad variables x et y reuocari possunt.

Scholion.

232. Quemadmodum hic variabilitas quantitatum t et u per formulas differentiales ex variabilibus x et y natas est expressa, ita vicissim si variables t et u proponantur, ex quibus certo modo alterae x et y determinentur, sequentes reductiones habebuntur, facta tantum variabilium permutatione. Primo scilicet pro formulis primi gradus

$$\left(\frac{dx}{dt}\right) = \left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{dx}{dt}\right) + \left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{dx}{du}\right); \quad \left(\frac{dx}{dy}\right) = \left(\frac{dy}{dx}\right)\left(\frac{dx}{dy}\right) + \left(\frac{du}{dy}\right)\left(\frac{dx}{du}\right)$$

Pro

Pro formulis autem differentialibus secundi gradus:

$$\left(\frac{ddz}{dx^2}\right) = \left(\frac{ddt}{dx^2}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) + \left(\frac{ddu}{dx^2}\right)\left(\frac{dz}{du}\right) + \left(\frac{dt}{dx}\right)^2\left(\frac{d^2dz}{dt^2}\right) \\ + 2\left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{d^2dz}{dtdu}\right) + \left(\frac{du}{dx}\right)^2\left(\frac{d^2dz}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{ddz}{dx dy}\right) = \left(\frac{ddt}{dx dy}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) + \left(\frac{ddu}{dx dy}\right)\left(\frac{dz}{du}\right) + \left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{dt}{dy}\right)\left(\frac{d^2dz}{dt^2}\right) \\ + \left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{du}{dy}\right)\left(\frac{d^2dz}{dtdu}\right) + \left(\frac{dt}{dy}\right)\left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{d^2dz}{dtdu}\right) + \left(\frac{du}{dy}\right)\left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{d^2dz}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddt}{dy^2}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) + \left(\frac{ddu}{dy^2}\right)\left(\frac{dz}{du}\right) + \left(\frac{dt}{dy}\right)^2\left(\frac{d^2dz}{dt^2}\right) \\ + 2\left(\frac{dt}{dy}\right)\left(\frac{du}{dy}\right)\left(\frac{d^2dz}{dtdu}\right) + \left(\frac{du}{dy}\right)^2\left(\frac{d^2dz}{du^2}\right)$$

vbi determinatio litterarum t et u per alteras x et y considerari debet. Quoniam scilicet in conditionibus praescriptis binis variabilibus x et y vti solemus, earum loco alias quascunque t et u introducendo, loco illarum formularum differentialium has novas formas ad variables t et u relatas adhibere poterimus, vbi deinceps relatio inter variables x , y et t , u ita est constituenda, vt quaestio soluti facilius euadat. Pro variis igitur huiusmodi relationibus exempla euoluamus.

Exemplum 1.

233. Si inter variables x , y et t , u haec relatio constituatur, vt fit

$$t = \alpha x + \beta y \quad \text{et} \quad u = \gamma x + \delta y,$$

reductionem formularum differentialium exhibere.

Cum fit

$$\left(\frac{dt}{dx}\right) = \alpha; \left(\frac{dt}{dy}\right) = \beta; \left(\frac{du}{dx}\right) = \gamma; \left(\frac{du}{dy}\right) = \delta;$$

hincque formulae pro secundo gradu evanescent; habebimus pro formulis primi gradus:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \alpha\left(\frac{dz}{dt}\right) + \gamma\left(\frac{dz}{du}\right); \left(\frac{dz}{dy}\right) = \beta\left(\frac{dz}{dt}\right) + \delta\left(\frac{dz}{du}\right)$$

pro formulis autem secundi gradus:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \alpha\alpha\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + 2\alpha\gamma\left(\frac{d^2z}{dt\,du}\right) + \gamma\gamma\left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx\,dy}\right) = \alpha\beta\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + (\alpha\delta + \beta\gamma)\left(\frac{d^2z}{dt\,du}\right) + \gamma\delta\left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \beta\beta\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + 2\beta\delta\left(\frac{d^2z}{dt\,du}\right) + \delta\delta\left(\frac{d^2z}{du^2}\right).$$

Coroll. 1.

234. Si fumatur $t = x$ et $u = x + y$, erit

$\alpha = 1$, $\beta = 0$, $\gamma = 1$, et $\delta = 1$, erit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \left(\frac{dz}{dt}\right) + \left(\frac{dz}{du}\right), \left(\frac{dz}{dy}\right) = \left(\frac{dz}{du}\right) \text{ atque}$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + 2\left(\frac{d^2z}{dt\,du}\right) + \left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx\,dy}\right) = \left(\frac{d^2z}{dt\,du}\right) + \left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2z}{du^2}\right).$$

Coroll. 2.

235. Etsi ergo hic est $t = x$ tamen non est $\left(\frac{dz}{dt}\right) = \left(\frac{dz}{dx}\right)$ cuius rei ratio est, quod in forma $\left(\frac{dz}{dx}\right)$ quan-

quantitas y sumitur constans, in $(\frac{dx}{dt})$ vero quantitas $u = x + y$, id quod in genere notasse iuvat, ne ex aequalitate $t = x$ ad aequalitatem formularum $(\frac{dx}{dx})$ et $(\frac{dx}{dt})$ concludamus.

Exemplum 2.

236. Si inter variables t , u et x , y haec relatio constituatur ut sit $t = \alpha x^m$ et $u = \beta y^n$, reductionem exhibere.

Hic ergo erit

$$\left(\frac{dt}{dx}\right) = m\alpha x^{m-1}; \left(\frac{dt}{dy}\right) = 0; \left(\frac{d^2t}{dx^2}\right) = m(m-1)\alpha x^{m-2}; \left(\frac{d^2u}{dx^2}\right) = 0;$$

$$\left(\frac{du}{dy}\right) = n\beta y^{n-1}; \left(\frac{d^2du}{dy^2}\right) = n(n-1)\beta y^{n-2};$$

unde obtinemus pro formulis primi gradus:

$$\left(\frac{dx}{dx}\right) = m\alpha x^{m-1} \left(\frac{dx}{dt}\right); \left(\frac{dx}{dy}\right) = n\beta y^{n-1} \left(\frac{dx}{du}\right)$$

pro formulis autem secundi gradus:

$$\left(\frac{d^2dx}{dx^2}\right) = m(m-1)\alpha x^{m-2} \left(\frac{dx}{dt}\right) + m m \alpha x^{m-2} \left(\frac{d^2dx}{dt^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2dx}{dx dy}\right) = m n \alpha \beta x^{m-1} y^{n-1} \left(\frac{d^2dx}{dt du}\right)$$

$$\left(\frac{d^2dx}{dy^2}\right) = n(n-1)\beta y^{n-2} \left(\frac{dx}{du}\right) + n n \beta y^{n-2} \left(\frac{d^2dx}{du^2}\right)$$

in quibus formulis iam loco x et y earum valores per t et u induci debent.

Exem-

Exemplum 3.

237. Si inter variables t , u et x , y haec relatio constituatur ut sit $x=t$ et $\frac{x}{y}=u$, formularum differentialium reductionem exhibere.

Cum sit $s=x$ et $u=\frac{x}{y}$ erit

$$\left(\frac{ds}{dx}\right) = 1; \left(\frac{ds}{dy}\right) = 0;$$

hincque formulae inuoluentes ddi euanescent. Porro

$$\left(\frac{dx}{dx}\right) = 1 = \frac{u}{y}; \left(\frac{dx}{dy}\right) = \frac{-x}{y^2} = -\frac{uu}{t}; \left(\frac{ddx}{dx^2}\right) = 0;$$

$$\left(\frac{ddx}{dx dy}\right) = \frac{-1}{y^2} = -\frac{uu}{t^2}; \left(\frac{ddx}{dy^2}\right) = \frac{x}{y^3} = \frac{uu^2}{t^2};$$

vnde pro formulis primi gradus habebimus:

$$\left(\frac{dx}{dx}\right) = \left(\frac{dx}{dt}\right) + \frac{u}{t} \left(\frac{dx}{du}\right); \left(\frac{dx}{dy}\right) = -\frac{uu}{t} \left(\frac{dx}{du}\right)$$

pro formulis autem secundi gradus:

$$\left(\frac{ddx}{dx^2}\right) = \left(\frac{ddx}{dt^2}\right) + \frac{2u}{t} \left(\frac{ddx}{dt du}\right) + \frac{uu}{t^2} \left(\frac{ddx}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{ddx}{dx dy}\right) = -\frac{uu}{t^2} \left(\frac{dx}{du}\right) - \frac{uu}{t} \left(\frac{ddx}{dt du}\right) - \frac{uu^2}{t^2} \left(\frac{ddx}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{ddx}{dy^2}\right) = \frac{2uu^2}{t^2} \left(\frac{dx}{du}\right) + \frac{uu^3}{t^2} \left(\frac{ddx}{du^2}\right).$$

Exemplum 4.

238. Si inter variables t , u et x , y haec relatio constituatur, ut sit $t=e^x$ et $u=e^xy$, seu $x=\frac{1}{t}$ et $y=\frac{u}{t}$, reductionem formularum differentialium exhibere.

Hic

Hic ergo est

$$\left(\frac{dt}{dx}\right) = e^x = t; \quad \left(\frac{dt}{dy}\right) = 0; \quad \left(\frac{ddt}{dx^2}\right) = e^x = t; \quad \left(\frac{ddt}{dx dy}\right) = 0.$$

Deinde

$$\left(\frac{du}{dx}\right) = e^x y = u; \quad \left(\frac{du}{dy}\right) = e^x = t;$$

tum vero

$$\left(\frac{ddu}{dx^2}\right) = e^x y = u; \quad \left(\frac{ddu}{dx dy}\right) = e^x = t; \quad \left(\frac{ddu}{dy^2}\right) = 0.$$

Quare pro formulis primi gradus habebimus:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = t\left(\frac{dz}{dt}\right) + u\left(\frac{dz}{du}\right); \quad \left(\frac{dz}{dy}\right) = t\left(\frac{dz}{du}\right).$$

Pro formulis autem secundi gradus:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = t\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + u'\left(\frac{d^2z}{du^2}\right) + t t\left(\frac{ddz}{dt^2}\right) + 2 t u\left(\frac{ddz}{dt du}\right) + u u\left(\frac{ddz}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) = t\left(\frac{d^2z}{du^2}\right) + t t\left(\frac{ddz}{dt du}\right) + t u\left(\frac{ddz}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = t t\left(\frac{ddz}{du^2}\right).$$

Scholion.

239. In formulis generalibus §. 231. datis, assumimus valores variabilium t et u per x et y expressos dari, et uniuersa euolutione facta tum demum pro x et y variables t et u restitui. Commodius ergo videatur, si statim variabilium x et y valores per t et u expressi habeantur, verum inde valores formularum $\left(\frac{dz}{dx}\right)$, $\left(\frac{dz}{dy}\right)$ etc. nimis complicate exprimerentur, quam ut eas in calculum introducere liceret. Scilicet si x et y per t et u den-

Vol. III.

Bb

tur,

tur, inde fit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{\left(\frac{dz}{du}\right)}{\left(\frac{dx}{dt}\right)\left(\frac{dy}{du}\right) - \left(\frac{dx}{du}\right)\left(\frac{dy}{dt}\right)}$$

ac formulae secundi gradus multo magis proditurae sunt perplexae. Quouis ergo casu, quo huiusmodi, reductione utendum videtur, coniectura potius quam certa ratione idoneam variabilium immutationem colligi conueniet. Alia vero etiam datur reductio saepe insignem utilitatem afferens, dum ipsius functionis z quaesitae forma mutatur, veluti si ponatur $z = Vv$, denotante V functionem datam ipsarum x et y , ita ut iam v sit functio quaesita; quin etiam haec noua quaesita v alio modo cum datis implicari potest.

Problema 40.

240. Proposita functione z binarum variabilium x et y , ac posita $z = Pv$, ita ut P sit data quaedam functio ipsarum x et y , formulas differentiales ipsius z per formulas differentiales novae functionis v exprimere.

Solutio.

Cum sit $z = Pv$ ex regulis differentiandi traditis habebimus primo formulas differentiales primi gradus:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \left(\frac{dP}{dx}\right)v + P\left(\frac{dv}{dx}\right) \quad \text{et} \quad \left(\frac{dz}{dy}\right) = \left(\frac{dP}{dy}\right)v + P\left(\frac{dv}{dy}\right).$$

Atque

Atque hinc deinceps formulae differentiales secundi ordinis ita prodibunt expressae :

$$\left(\frac{ddz}{dx^2}\right) = \left(\frac{ddp}{dx^2}\right)\psi + 2\left(\frac{dp}{dx}\right)\left(\frac{dv}{dx}\right) + P\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right)$$

$$\left(\frac{ddz}{dx dy}\right) = \left(\frac{ddp}{dx dy}\right)\psi + \left(\frac{dp}{dx}\right)\left(\frac{dv}{dy}\right) + \left(\frac{dp}{dy}\right)\left(\frac{dv}{dx}\right) + P\left(\frac{d^2v}{dx dy}\right)$$

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddp}{dy^2}\right)\psi + 2\left(\frac{dp}{dy}\right)\left(\frac{dv}{dy}\right) + P\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right)$$

vbi cum P sit functio data ipsarum x et y , eius formulae differentiales simul habentur.

Coroll. 1.

241. Si P esset functio ipsius x tantum, puta X tum posito $z = X\psi$ erit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{dX}{dx}\psi + X\left(\frac{d\psi}{dx}\right) \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = X\left(\frac{d\psi}{dy}\right) \text{ tum}$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \frac{d^2X}{dx^2}\psi + \frac{dX}{dx}\left(\frac{d\psi}{dx}\right) + X\left(\frac{d^2\psi}{dx^2}\right) \dots$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) = \frac{dX}{dx}\left(\frac{d\psi}{dy}\right) + X\left(\frac{d^2\psi}{dx dy}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = X\left(\frac{d^2\psi}{dy^2}\right).$$

Coroll. 2.

242. Transformatio haec easdem variables x et y servat et tantum loco functionis z alia ψ introducitur; cum ante manente eadem functione z , binae variables x et y ad alias i et θ sint reductae. Ex quo haec duae transformationes generè sunt diversae.

Scholion 1.

243. Casus simplicior fuisset, si per additionem posuissemus $z = P + v$, ut esset P functio quaedam data ipsarum x et y ; verum tum transformatio ita fit obuia, ut inuestigatione non indigeat: est enim manifesto

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \left(\frac{dP}{dx}\right) + \left(\frac{dv}{dx}\right); \quad \left(\frac{dz}{dy}\right) = \left(\frac{dP}{dy}\right) + \left(\frac{dv}{dy}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2P}{dx^2}\right) + \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) = \left(\frac{d^2P}{dx dy}\right) + \left(\frac{d^2v}{dx dy}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2P}{dy^2}\right) + \left(\frac{d^2v}{dy^2}\right).$$

Neque vero etiam formas magis compositas euolui necesse est, veluti, si ponamus $z = \sqrt{PP + v^2}$, quandoquidem talis forma vix vnquam vsum foret habitura.

Scholion 2.

244. Praemissis his principiis et transformationibus, negotium aggrediamur, et methodos aperiamus, ex data relatione inter formulas differentiales secundi gradus, et primi gradus, itemque ipsas quantitates principales, harum ipsarum relationem inuestigandi. Hic scilicet praeter ipsas quantitates x , y , et z , earumque formulas differentiales primi gradus $\left(\frac{dz}{dx}\right)$ et $\left(\frac{dz}{dy}\right)$ considerandae veniunt tres formulae differentiales secundi gradus $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right)$; $\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right)$ et $\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right)$; quarum vel vna vel binae, vel omnes tres in relationem propositam ingredi possunt, vbi
in

insuper ingens discrimen formulae primi gradus, siue in relationem ingrediantur, siue secus, constituunt. Non solum autem nimis longum foret omnes combinationes vti in praecedente sectione fecimus, prosequi, sed etiam defectus idonearum methodorum impedit, quo minus singula quaestionum huc pertinentium genera percurramus. Capita igitur pertractanda ita instituamus, prout methodus soluendi patietur, ea, vbi nihil praestare licet penitus praetermissuri.

CAPVT II.

DE

VNA FORMVLA DIFFERENTIALI
SECVNDI GRADVS PER RELI-
QVAS QVANTITATES VTCVNQVE
DATA.

Problema 41.

245.

Si z debeat esse eiusmodi functio ipsarum x et y ut formula secundi gradus ($\frac{d^2 z}{dx^2}$), acquetur functioni datae ipsarum x et y ; indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Sit P functio ista data ipsarum x et y , ita ut esse debeat ($\frac{d^2 z}{dx^2}$) = P . Sumatur iam y constans, et cum sit

$$d.(\frac{dz}{dx}) = dx(\frac{d^2 z}{dx^2}) \text{ erit } d.(\frac{dz}{dx}) = P dx,$$

vnde integrando prodit

$$(\frac{dz}{dx}) = \int P dx + \text{Const.}$$

vbi in integratione $\int P dx$ quantitas y pro constante habetur, et constans adiicienda functionem quamcunque

cunq̄ue ipsius y denotabit, ita. vt haec prima integratio praebeat

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = fP dx + f:y.$$

Nunc iterum quantitate y vt constante spectata erit

$$dz = dx \left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ seu } dz = dx fP dx + dx f:y$$

vbi cum $fP dx$ fit functio ipsarum x et y , quarum haec y constans assumitur, integratio de nouo instituta dabit:

$$z = \int dx fP dx + x f:y + F:y$$

quod est integrale completum aequationis differentio-differentialis propositae $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = P$; propterea quod duas functiones arbitrarias $f:y$ et $F:y$ complectitur, quarum vtramque ita pro lubitu accipere licet; vt etiam functiones discontinuae non excludantur.

Coroll. 1.

246. Quodsi ergo proponatur haec conditio $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = 0$ eius integratio completa dabit

$$z = x f:y + F:y$$

ob $P=0$, cuius veritas ex differentiatione perspicitur, vnde fit primo $\left(\frac{dz}{dx}\right) = f:y$, tum vero $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = 0$.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

247. Eodem modo in genere integrale inuentum per differentiationem comprobatur. Cum enim inuenerimus

$$z = \int dx f P dx + x f : y + F : y,$$

prima differentiatio praebet

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = f P dx + f : y,$$

repetita vero $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = P.$

Coroll. 3.

248. Simili modo si haec proponatur conditio $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = Q$ existente Q functione quacunque ipsarum x et y , integrale completum reperitur:

$$z = \int dy f Q dy + y f : x + F : x$$

vbi in geminato integrali $\int dy f Q dy$ quantitas x pro constante habetur.

Scholion.

249. Hinc ratio integralium completorum, quae ex formulis differentialibus secundi gradus nascuntur, in genere perspicitur quae in hoc est sita, vt duae functiones arbitrariae inuehantur, vbi iterum notandum est, has functiones tam discontinuas quam continuas esse posse. Nisi ergo per totam hanc sectionem integralia duas huiusmodi functiones arbitrarias inuoluant, ea pro completis haberi nequeunt.

queant. Quotiescunque enim problema ad huiusmodi aequationem $(\frac{d^2z}{dx^2})=P$ perducit, eius indoles semper ita est comparata, vt tributo ipsi x certo quodam valore $x=a$, tam formula $(\frac{d^2z}{dx^2})$ quam ipsa quantitas z datae cuiusdam functioni ipsius y aequari possit. Quare si tam integrale $\int P dx$ quam hoc $\int dx \int P dx$ ita accipiat, vt posito $x=a$ euanescat, erit pro eodem casu $x=a$, valor

$$(\frac{dz}{dx})=f:y \text{ et } z=a f:y + F:y,$$

vnde ex problematis natura vtraque functio $f:y$ et $F:y$ definitur. Haec autem applicatio ad omnes casus fieri non posset, nisi integrale completum haberetur; quamobrem in hoc praecipue est incumbendum, vt omnium huiusmodi problematum integralia completa habeantur. Ceterum hic in perpetuum monendum duco, quoties huiusmodi formula integralis $\int P dx$ occurrit, semper solam quantitatem x variabilem accipi esse intelligendam; siquidem si etiam y variabilis acciperetur, formula $\int P dx$ ne significatum quidem admitteret. Simili modo in formula $\int dx \int P dx$ intelligi debet, in vtraque integratione solam x variabilem assumi. Sin autem talis forma $\int dy \int P dx$ occurrat, intelligendum est integrale $\int P dx$ ex variabilitate solius x colligi debere, quod si ponatur $=R$, vt habeatur $\int R dy$, hic iam sola y pro variabili erit habenda.

Exemplum 1.

250. *Quaeratur binarum variabilium x et y eiusmodi functio z ut sit $(\frac{dz}{dx}) = \frac{x \cdot y}{a}$.*

Cum hic sit $P = \frac{x \cdot y}{a}$, erit

$$\int P dx = \frac{x \cdot y}{a} \text{ et } \int dx \int P dx = \frac{x^2 \cdot y}{2a};$$

sicque habebitur ex prima integratione:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{x \cdot y}{a} + f : y,$$

ita utposito $x = a$, formula $\left(\frac{dz}{dx}\right)$ functioni cuiunque ipsius y acquari possit, seu applicatae curvae cuiuscunque, respondentis abscissae y . Tum vero altera integratione instituta, erit

$$z = \frac{x^2 \cdot y}{2a} + x f : y + F : y,$$

qui valor casu $x = a$ denuo functioni cuiunque ipsius y acquari potest.

Exemplum 2.

251. *Quaeratur binarum variabilium x et y eiusmodi functio z ut sit $(\frac{dz}{dx}) = \frac{ax}{\sqrt{(xx+yy)}}$.*

Ob $P = \frac{ax}{\sqrt{(xx+yy)}}$ erit

$$\int P dx = a \sqrt{(xx+yy)}, \text{ et}$$

$$\int dx \int P dx = a \int dx \sqrt{(xx+yy)} = a x \sqrt{(xx+yy)} + a y y \int (x + \sqrt{(xx+yy)})^{-1} dx$$

vnde

vnde prima integratio praebet :

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = a\sqrt{(xx+yy)} + f:y \text{ altera vero}$$

$$z = a x \sqrt{(xx+yy)} + ayy \int (x + \sqrt{(xx+yy)}) + xfy + F:y.$$

Exemplum 3.

252. *Quaeratur binarum variarum x et y eiusmodi functio z, ut sit* $\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{1}{\sqrt{(aa-xx-yy)}}$

Cum sit $P = \frac{1}{\sqrt{(aa-xx-yy)}}$ erit

$$\int P dx = \text{Ang. sin. } \frac{x}{\sqrt{(aa-yy)}}$$

tum vero

$$\int dx \int P dx = x \text{ Ang. sin. } \frac{x}{\sqrt{(aa-yy)}} - \int \frac{xdx}{\sqrt{(aa-xx-yy)}}$$

Quare integratio prima praebet :

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \text{Ang. sin. } \frac{x}{\sqrt{(aa-yy)}} + f:y$$

hincque ipsa functio quaesita erit

$$z = x \text{ Ang. sin. } \frac{x}{\sqrt{(aa-yy)}} + \sqrt{(aa-xx-yy)} + xfy + F:y.$$

Exemplum 4.

253. *Quaeratur binarum variarum x et y eiusmodi functio z, ut sit* $\left(\frac{dz}{dx}\right) = x \sin.(x+y).$

Ob $P = x \sin.(x+y)$, erit

$$\int P dx = \int x dx \sin.(x+y) = -x \cos.(x+y) + \int dx \cos.(x+y)$$

$$= -x \cos.(x+y) + \sin.(x+y).$$

C c 2

Tum

Tum vero est:

$$f dx \operatorname{cof.}(x+y) = x \operatorname{fin.}(x+y) + \operatorname{cof.}(x+y)$$

ideoque

$$f dx \int P dx = -2 \operatorname{cof.}(x+y) - x \operatorname{fin.}(x+y).$$

Quocirca ambo nostra integralia erunt

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \operatorname{fin.}(x+y) - x \operatorname{cof.}(x+y) + f:y \text{ et}$$

$$z = -2 \operatorname{cof.}(x+y) - x \operatorname{fin.}(x+y) + x f:y + E:y.$$

Problema 42.

254. Si z debeat esse cuiusmodi functio variabilium x et y , vt sit

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = P \left(\frac{dz}{dx}\right) + Q,$$

existentibus P et Q functionibus quibusuis ipsarum x et y , indolem functionis z in genere inuestigare.

Solutio.

Ponamus hic $\left(\frac{dz}{dx}\right) = v$, vt sit $\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = \left(\frac{dv}{dx}\right)$, erit nostra aequatio integranda:

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) = P v + Q$$

spectetur ergo sola x vt variabilis, et ob $dv = dx \left(\frac{dv}{dx}\right)$ erit

$$dv = P v dx + Q dx;$$

quae

quae per $e^{-\int P dx}$ multiplicata et integrata dat:

$$e^{-\int P dx} v = \int e^{-\int P dx} Q dx + f; y$$

ideoque

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = e^{\int P dx} \int e^{-\int P dx} Q dx + e^{\int P dx} f; y.$$

Retineatur sola x variabilis, spectata y vt constante et ob $dx = dx \left(\frac{dz}{dx}\right)$ erit

$$z = \int e^{\int P dx} dx \int e^{-\int P dx} Q dx + f; y \int e^{\int P dx} dx + F; y$$

quod ob binas functiones arbitrarias $f; y$ et $F; y$ est integrale completum.

Coroll. 1.

255. Problema hoc multo latius patet praecedente, cum conditio proposita etiam formulam primi gradus $\left(\frac{dz}{dx}\right)$ inuoluat, nihilo vero minus solutio feliciter successit.

Coroll. 2.

256. Hic ergo quadruplici integratione est opus, primo scilicet quaeri debet integrale $\int P dx$, quod si ponatur $= R$ quaeri porro debet integrale

$$\int e^{\int P dx} dx = \int R dx,$$

quod si ponamus $= S$, restat integrale

$$\int R dx \int \frac{Q dx}{R} = \int dS \int \frac{Q dx}{R},$$

et

C c 3

quod

quod abit in

$$S \int \frac{Q dx}{R} - \int \frac{Q S dx}{R},$$

ita ut infuper hae duae formae integrari debeant.

Coroll. 3.

257. Eodem omnino modo refolvitur problema, quo esse debet

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2} \right) = P \left(\frac{dz}{dy} \right) + Q,$$

fi P et Q fuerint functiones quaecunque datae ipsarum x et y. Reperitur enim:

$$\left(\frac{dz}{dy} \right) = e^{\int P dy} \int e^{-\int P dy} Q dy + e^{\int P dy} f: x \text{ et}$$

$$z = \int e^{\int P dy} dy \int e^{-\int P dy} Q dy + f: x \cdot \int e^{\int P dy} dy + F: x.$$

Exemplum 1.

258. Quærat^{ur} binarum variabilium x et y eiusmodi functio z, ut fit $\left(\frac{d^2 z}{dx^2} \right) = \frac{n}{x} \left(\frac{dz}{dx} \right)$.

Posito $\left(\frac{dz}{dx} \right) = v$, sumtoque solo x variabili, erit $\frac{dv}{dx} = \frac{nv}{x}$, ideoque $\frac{dv}{v} = \frac{n dx}{x}$, cuius integrale dat

$$v = \left(\frac{dz}{dx} \right) = x^n f: y.$$

Iam iterum sola x pro variabili habita, erit

$$dz = x^n dx f: y$$

cuius integrale completum est:

$$z = \frac{1}{n+1} x^{n+1} f: y + F: y.$$

Casu

Casu autem $n = -1$ seu $(\frac{d^2z}{dx^2}) = -\frac{1}{x}(\frac{dz}{dx})$ erit
 $(\frac{dz}{dx}) = \frac{1}{x}f:y$ et $z = \int x.f:y + F:y.$

Exemplum 2.

259. Quaeratur binarum variarum x et y
 eiusmodi functio z , ut sit $(\frac{d^2z}{dx^2}) = \frac{n}{x}(\frac{dz}{dx}) + \frac{a}{x^2}y.$

Posito $(\frac{dz}{dx}) = v$, sumtoque solo x variabili
 erit

$$dv = \frac{v dx}{x} + \frac{a dx}{x^2}$$

quae aequatio per x^n diuisa et integrata praebet

$$\frac{v}{x^n} = \frac{a}{y} \int \frac{dx}{x^{n+1}} = \frac{-a}{n x^n y} + f:y \text{ seu}$$

$$v = (\frac{dz}{dx}) = \frac{-a}{x^n y} + x^n f:y.$$

Sit iterum sola x variabilis ut habeatur

$$dz = \frac{-a dx}{x^n y} + x^n dx f:y,$$

proditurque integrale completum

$$z = \frac{-a x}{x^n y} + \frac{1}{n+1} x^{n+1} f:y + F:y.$$

Exemplum 3.

260. Quaeratur binarum variarum x et y
 eiusmodi functio z , ut sit $(\frac{d^2z}{dx^2}) = \frac{1-nx}{x^2+y^2}(\frac{dz}{dx}) + \frac{x}{y^2}.$

Posito

Posito $(\frac{dz}{dx}) = v$, erit sumendo y constans :

$$dv = \frac{nxv + dx}{xx + yy} + \frac{xdx}{ay}$$

quae aequatio per $(xx + yy)^n$ diuisa et integrata dat :

$$\frac{v}{(xx + yy)^n} = \frac{1}{ay} \int \frac{xdx}{(xx + yy)^n} = -\frac{1}{2(n-1)ay(xx + yy)^{n-1}} + f:y$$

$$\text{seu } v = (\frac{dz}{dx}) = \frac{(xx + yy)}{2(n-1)ay} + (xx + yy)^n f:y.$$

Hinc sumto iterum y constante fit

$$z = -\frac{x(xx + yy)}{2(n-1)ay} + f:y \cdot f(xx + yy)^n dx + F:y.$$

Casu quo $n=1$ seu

$$(\frac{dz}{dx}) = \frac{xx}{xx + yy} (\frac{dz}{dx}) + \frac{x}{ay} \text{ erit}$$

$$\frac{v}{xx + yy} = \frac{1}{ay} \int \frac{xdx}{xx + yy} = \frac{1}{2ay} l((xx + yy)) + f:y \text{ hinc}$$

$$(\frac{dz}{dx}) = \frac{xx + yy}{2ay} l(xx + yy) + (xx + yy) f:y \text{ et}$$

$$z = \frac{x(xx + yy)}{2ay} l(xx + yy) - \frac{1}{2ay} (x^2 + 6xy^2 - 6y^3 \text{ Ang. tang. } \frac{x}{y}) \\ + \frac{1}{2} x(xx + 3yy) f:y + F:y.$$

Problema 43.

261. Si z debeat esse eiusmodi functio binarum variabilium x et y , vt fit

$$(\frac{dz}{dx^2}) = P(\frac{dz}{dx}) + Q,$$

existentibus P et Q functionibus quibuscunque datis omnium trium variabilium x , y et z , indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Solutio.

Posita quantitate y constante, erit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{dz}{dx} \text{ et } \left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{dz}{dx};$$

ideoque habebitur aequatio differentialis secundi gradus ad librum praecedentem pertinens:

$$ddz = P dx dz + Q dx^2$$

quae duas tantum variables x et z inuoluere est censenda, quia y in ea tanquam constans spectatur. Tentetur ergo integratio huius aequationis per methodos ibi expositas; quae si successerit loco binarum constantium, quas duplex integratio inuehit scribantur ipsius y functiones indefinitae $f:y$ et $F:y$, quae adeo discontinuae accipi possunt, sicque habebitur aequationis propositae integrale completum.

Coroll. I

162. Reducitur ergo solutio huius problematis ad methodum integrandi in superiori libro traditam, ubi functionem vnus variabilis ex data differentialium secundi gradus relatione inuestigari oportebat.

Coroll. 2.

163. Quodsi ergo resolutionem omnium aequationum differentialium secundi gradus, quae binas tantum variables inuoluunt, hic nobis concedi postulemus, solutio nostri problematis pro confecta est censenda.

Vol. III.

D d

Coroll. 3.

Coroll. 3.

264. Me non monente intelligitur, eodem modo aequationem

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = P\left(\frac{dz}{dy}\right) + Q$$

tractari oportere, eiusque solutionem tanquam confectam spectari posse, quaecunque fuerint P et Q functiones ipsarum x, y et z .

Scholion 1.

265. Ex solutionis ratione intelligitur problema multo latius patens simili modo resolui posse: si enim formula $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right)$ quomodocunque per quantitates principales x, y et z ac praeterea formulam $\left(\frac{dz}{dx}\right)$ determinetur, ita ut etiam huius formulae $\left(\frac{dz}{dx}\right)$ potestates aliaeue functiones quaecunque ingradientur, solutio semper ad librum superiorem reuocabitur; quia ponendo y constans fit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{dz}{dx} \quad \text{et} \quad \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \frac{d^2z}{dx^2},$$

ideoque resultat aequatio differentialis secundi gradus formae consuetae duas tantum variables x et z involuens. Hoc tantum teneatur loco constantium per utramque integrationem ingredientium scribi oportere formas $f:y$ et $F:y$. Satis igitur notabilem partem propositi nostri expediuimus, scilicet cum vel $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right)$ utcumque per x, y, z et $\left(\frac{dz}{dx}\right)$, vel $\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right)$ utcumque per x, y, z et $\left(\frac{dz}{dy}\right)$ determinatur, ibi nempe excluditur formula primi gradus $\left(\frac{dz}{dy}\right)$ hinc
 vero

vero formula $(\frac{dz}{dx})$. Quae si accederet, quaestio hac methodo neuti quam tractari posset; quemadmodum vel ex hoc casu simplicissimo $(\frac{d^2 dz}{dx^2}) = (\frac{dz}{dx})$ intelligere licet, cuius resolutio maxime ardua est putanda.

Scholion 2.

266. Cum igitur trium formularum differentialium secundi gradus $(\frac{d^2 dz}{dx^2})$, $(\frac{d^2 dz}{dx dy})$, $(\frac{d^2 dz}{dy^2})$ primam ac tertiam hactenus sim contemplatus, quatenus earum per reliquas quantitates determinatio resolutionem admittit methodo quidem hic adhibita: superest vt formulam quoque secundam $(\frac{d^2 dz}{dx dy})$ consideremus, et quibusnam determinationibus per reliquas quantitates x, y, z , $(\frac{dz}{dx})$, $(\frac{dz}{dy})$ solutio absolui queat, inuestigemus, in quo negotio a casibus simplicissimis exordiri conueniet.

Problema 44.

267. Si z eiusmodi debeat esse functio binarum variabilium x et y vt fiat $(\frac{d^2 dz}{dx dy}) = P$, existente P functione quacunque data ipsarum x et y , indolem functionis z generaliter determinare.

Solutio.

Ponatur $(\frac{dz}{dx}) = v$, eritque $(\frac{d^2 dz}{dx dy}) = (\frac{dv}{dy})$, ideoque habebitur $(\frac{dv}{dy}) = P$. Iam spectetur quantitas x

D d 2

vt

vt constans, ita vt P solam variabilem y contineat, eritque $dv = Pdy$, vnde in hypothesi quantitatis x constantis integrando prodit

$$v = \left(\frac{dz}{dx}\right) = \int Pdy + f':x$$

vbi $\int Pdy$ erit functio data ipsarum x et y . Nunc porro spectetur x vt variabilis, y vero vt constans, vt adipiscamur hanc aequationem differentialem:

$$dx = dx \int Pdy + dx f':x$$

quae integrata dat:

$$z = \int dx \int Pdy + f':x + F:y$$

vbi cum habeantur duae functiones arbitrariae, id indicio est, hoc integrale esse completum.

COROLL. I.

268. Si ordine inuerso primum y tum vero x constans posuissimus, inuenissimus

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = \int Pdx + f':y \text{ et } z = \int dy \int Pdx + f':y + F:x,$$

qui valor aequae satisfacit ac praecedens.

COROLL. 2.

269. Patet ergo vel fore

$$\int dx \int Pdy = \int dy \int Pdx,$$

vel differentiam saltem exprimi per aggregatum ex functione ipsius x et functione ipsius y . Quod etiam inde

patet quod posito

$$\int dx f P dy = \int dy f P dx = V$$

fiat utrinque $P = \left(\frac{dV}{dx dy} \right)$.

Coroll. 3.

270. Si fit $P=0$, seu debeat esse $\left(\frac{dV}{dx dy} \right) = 0$ reperitur pro indole functionis z haec forma

$$z = f : x + F : y.$$

Scholion.

271. Hic casus in doctrina solidorum frequenter occurrit, si enim natura superficiei exprimitur aequatione inter ternas coördinatas x, y et z , erit soliditas $= \int dx \int dy \int dz$, quare si soliditas exprimitur per z , erit $\left(\frac{dV}{dx dy} \right) = z$, ordinatae scilicet ad binas x et y normali. Tum vero si ponatur

$$dz = p dx + q dy,$$

superficies huius solidi erit

$$= \int dx \int dy \sqrt{(1 + pp + qq)},$$

quae superficies si exprimitur littera z , erit

$$\left(\frac{dV}{dx dy} \right) = \sqrt{(1 + pp + qq)}.$$

Quando ergo in nostro problemate eiusmodi functio z ipsarum x et y quaeritur, ut fit $\left(\frac{dV}{dx dy} \right) = P$, idem est ac si quaeratur soliditas respondens superficiei, cuius natura aequatione inter ternas coordi-

Tum vero est:

$$f dx \cos.(x+y) = x \sin.(x+y) + \cos.(x+y)$$

ideoque

$$f dx / P dx = -2 \cos.(x+y) - x \sin.(x+y).$$

Quocirca ambo nostra integralia erunt

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \sin.(x+y) - x \cos.(x+y) + f:y \text{ et}$$

$$z = -2 \cos.(x+y) - x \sin.(x+y) + x f:y + E:y.$$

Problema 42.

254. Si z debeat esse eiusmodi functio variabilium x et y , ut sit

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q,$$

existentibus P et Q functionibus quibusvis ipsarum x et y , indolem functionis z in genere investigare.

Solutio.

Ponamus hic $\left(\frac{dz}{dx}\right) = v$, ut sit $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \left(\frac{dv}{dx}\right)$, erit nostra aequatio integranda:

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) = P v + Q$$

spectetur ergo sola x ut variabilis, et ob $dv = dx \left(\frac{dv}{dx}\right)$ erit

$$dv = P v dx + Q dx;$$

quae

quae per e^{-fPdx} multiplicata et integrata dat:

$$e^{-fPdx}v = \int e^{-fPdx}Qdx + f:y$$

ideoque

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = e^{fPdx} \int e^{-fPdx}Qdx + e^{fPdx}f:y.$$

Retineatur sola x variabilis, spectata y vt constante et ob $dx = dx\left(\frac{dz}{dx}\right)$ erit

$$z = \int e^{fPdx}dx \int e^{-fPdx}Qdx + f:y \int e^{fPdx}dx + F:y$$

quod ob binas functiones arbitrarias $f:y$ et $F:y$ est integrale completum.

Coroll. 1.

255. Problema hoc multo latius patet praecedente, cum conditio proposita etiam formulam primi gradus $\left(\frac{dz}{dx}\right)$ inuoluat, nihilo vero minus solutio feliciter successit.

Coroll. 2.

256. Hic ergo quadruplici integratione est opus, primo scilicet quaeri debet integrale $\int Pdx$, quod si ponatur $=lR$ quaeri porro debet integrale

$$\int e^{fPdx}dx = \int Rdx,$$

quod si ponamus $=S$, restat integrale

$$\int Rdx \int \frac{Qdx}{R} = \int dS \int \frac{Qdx}{R},$$

R.

C c 3

quod

quod abit in

$$S \int \frac{Q dx}{R} - f \frac{Q S dx}{R},$$

ita vt infuper hae duae formae integrari debeant.

Coroll. 3.

257. Eodem omnino modo refolvitur problema, quo esse debet

$$\left(\frac{d dx}{dy^2} \right) = P \left(\frac{dx}{dy} \right) + Q,$$

fi P et Q fuerint functiones quaecunque datae ipsarum x et y. Reperitur enim:

$$\begin{aligned} \left(\frac{dx}{dy} \right) &= e^{\int P dy} \int e^{-\int P dy} Q dy + e^{\int P dy} \cdot f : x \text{ et} \\ z &= \int e^{\int P dy} dy \int e^{-\int P dy} Q dy + f : x \cdot e^{\int P dy} dy + F : x. \end{aligned}$$

Exemplum 1.

258. Quaeratur binarum variabilium x et y eiusmodi functio z, vt fit $\left(\frac{d dx}{x^2} \right) = \frac{n}{x} \left(\frac{dx}{x} \right)$.

Posito $\left(\frac{dx}{x} \right) = v$, sumtoque solo x variabili, erit $\frac{dv}{dx} = \frac{n v}{x}$, ideoque $\frac{dv}{v} = \frac{n dx}{x}$, cuius integrale dat

$$v = \left(\frac{dx}{x} \right) = x^n f : y.$$

Iam iterum sola x pro variabili habita, erit

$$dz = x^n dx f : y$$

cuius integrale completum est:

$$z = \frac{1}{n+1} x^{n+1} f : y + F : y.$$

Casu

Casu autem $n = -1$ seu $(\frac{d^2z}{dx^2}) = -\frac{1}{x}(\frac{dz}{dx})$ erit
 $(\frac{dz}{dx}) = \frac{1}{x}f:y$ et $z = lx.f:y + F:y.$

Exemplum 2.

259. Quærat^r binarum variabilium x et y
 eiusmodi functio z , ut sit $(\frac{d^2z}{dx^2}) = \frac{n}{x}(\frac{dz}{dx}) + \frac{a}{xy}$

Posito $(\frac{dz}{dx}) = v$, sumtoque solo x variabili
 erit

$$dv = \frac{nv dx}{x} + \frac{a dx}{xy}$$

quæ æquatio per x^n diuisa et integrata præbet

$$\frac{v}{x^n} = \frac{a}{y} \int \frac{dx}{x^{n+1}} = \frac{-a}{n x^n y} + f:y \text{ seu}$$

$$v = (\frac{dz}{dx}) = \frac{-a}{n y} + x^n f:y.$$

Sit iterum sola x variabilis ut habeatur

$$dz = \frac{-a dx}{ny} + x^n dx f:y,$$

prodibitque integrale completum

$$z = \frac{-ax}{ny} + \frac{1}{n+1} x^{n+1} f:y + F:y.$$

Exemplum 3.

260. Quærat^r binarum variabilium x et y
 eiusmodi functio z , ut sit $(\frac{d^2z}{dx^2}) = \frac{nx}{x^2+yy}(\frac{dz}{dx}) + \frac{x}{ay}$.

Posito

Posito $(\frac{dz}{dx}) = v$, erit sumendo y constans :

$$dv = \frac{nxv dx}{xx+yy} + \frac{x dx}{ay}$$

quae aequatio per $(xx+yy)^n$ diuisa et integrata dat :

$$\frac{v}{(xx+yy)^n} = \frac{x}{ay} \int \frac{x dx}{(xx+yy)^n} = -\frac{x}{2(n-1)ay(xx+yy)^{n-1}} + f:y$$

$$\text{seu } v = (\frac{dz}{dx}) = -\frac{(xx+yy)}{2(n-1)ay} + (xx+yy)^n f:y.$$

Hinc sumto iterum y constante fit

$$z = -\frac{x(xx+yy)}{2(n-1)ay} + f:y \cdot f(xx+yy)^n dx + F:y.$$

Casu quo $n=1$ seu

$$(\frac{dz}{dx}) = \frac{xx}{xx+yy} (\frac{dz}{dx}) + \frac{x}{ay} \text{ erit}$$

$$\frac{v}{xx+yy} = \frac{1}{ay} \int \frac{x dx}{xx+yy} = \frac{1}{2ay} l((xx+yy)) + f:y \text{ hinc}$$

$$(\frac{dz}{dx}) = \frac{xx+yy}{2ay} l(xx+yy) + (xx+yy) f:y \text{ et}$$

$$z = \frac{x(xx+yy)}{2ay} l(xx+yy) - \frac{1}{6ay} (x^3 + 6xy^2 - 6y^3 \text{ Ang. tang. } \frac{x}{y}) \\ + \frac{1}{2} x(xx+3yy) f:y + F:y.$$

Problema 43.

261. Si z debeat esse eiusmodi functio binarum variabilium x et y , vt fit

$$(\frac{d^2z}{dx^2}) = P(\frac{dz}{dx}) + Q,$$

existentibus P et Q functionibus quibuscunque datis omnium trium variabilium x , y et z , indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Solutio.

Posita quantitate y constante, erit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{dz}{dx} \text{ et } \left(\frac{dz}{dx}\right) = \frac{dz}{dx};$$

ideoque habebitur aequatio differentialis secundi gradus ad librum praecedentem pertinens:

$$ddz = P dx dz + Q dx^2$$

quae duas tantum variables x et z inuoluere est censenda, quia y in ea tanquam constans spectatur. Tentetur ergo integratio huius aequationis per methodos ibi expositas; quae si successerit loco binarum constantium, quas duplex integratio inuehit scribantur ipsius y functiones indefinitae $f:y$ et $F:y$, quae adeo discontinuae accipi possunt, sicque habebitur aequationis propositae integrale completum.

Coroll. 1

162. Reducitur ergo solutio huius problematis ad methodum integrandi in superiori libro traditam, vbi functionem vnus variabilis ex data differentialium secundi gradus relatione inuestigari oportebat.

Coroll. 2.

263. Quodsi ergo resolutionem omnium aequationum differentialium secundi gradus, quae binas tantum variables inuoluunt, hic nobis concedi postulemus, solutio nostri problematis pro confecta est censenda.

Vol. III.

D d

Coroll. 3.

Coroll. 3.

264. Me non monente intelligitur, eodem modo aequationem

$$\left(\frac{d}{dy} \frac{d}{dx}\right) = P \left(\frac{d}{dy}\right) + Q$$

tractari oportere, eiusque solutionem tanquam confectam spectari posse, quaecumque fuerint P et Q functiones ipsarum x, y et z .

Scholion I.

265. Ex solutionis ratione intelligitur problema multo latius patens simili modo resolui posse: si enim formula $\left(\frac{d}{dx} \frac{d}{dy}\right)$ quomocumque per quantitates principales x, y, z ac praeterea formulam $\left(\frac{d}{dz}\right)$ determinetur, ita ut etiam huius formulae $\left(\frac{d}{dz}\right)$ potestates aliaeue functiones quaecumque ingrediantur, solutio semper ad librum superiorem reuocabitur; quia ponendo y constans fit

$$\left(\frac{d}{dz}\right) = \frac{d}{dz} \quad \text{et} \quad \left(\frac{d}{dx} \frac{d}{dz}\right) = \frac{d}{dx} \frac{d}{dz},$$

ideoque resultat aequatio differentialis secundi gradus formae consuetae duas tantum variables x et z involuens. Hoc tantum teneatur loco constantium per utramque integrationem ingredientium scribi oportere formas $f:y$ et $F:z$. Satis igitur notabilem partem propositi nostri expediuimus, scilicet cum vel $\left(\frac{d}{dx} \frac{d}{dy}\right)$ utcumque per x, y, z et $\left(\frac{d}{dz}\right)$, vel $\left(\frac{d}{dy} \frac{d}{dz}\right)$ utcumque per x, y, z et $\left(\frac{d}{dx}\right)$ determinatur, ibi nempe excluditur formula primi gradus $\left(\frac{d}{dy}\right)$ hic
vero

vero formula $(\frac{dz}{dx})$. Quae si accederet, quaestio hac methodo neuiquam tractari posset; quemadmodum vel ex hoc casu simplicissimo $(\frac{d^2dz}{dx^2}) = (\frac{d^2z}{dy^2})$ intelligere licet, cuius resolutio maxime ardua est putanda.

Scholion 2.

266. Cum igitur trium formularum differentialium secundi gradus $(\frac{d^2dz}{dx^2})$, $(\frac{d^2dz}{dx dy})$, $(\frac{d^2dz}{dy^2})$ primam ac tertiam haecenus sim contemplatus, quatenus earum per reliquas quantitates determinatio resolutionem admittit methodo quidem hic adhibita: superest vt formulam quoque secundam $(\frac{d^2dz}{dx dy})$ consideremus, et quibusnam determinationibus per reliquas quantitates x , y , z , $(\frac{dz}{dx})$, $(\frac{dz}{dy})$ solutio absolui queat, inuestigemus, in quo negotio a casibus simplicissimis exordiri conuenit.

Problema 44.

267. Si z eiusmodi debeat esse functio binarum variabilium x et y vt fiat $(\frac{d^2dz}{dx dy}) = P$, existente P functione quacunque data ipsarum x et y , indolem functionis z generaliter determinare.

Solutio.

Ponatur $(\frac{dz}{dx}) = v$, critque $(\frac{d^2dz}{dx dy}) = (\frac{dv}{dy})$, ideoque habebitur $(\frac{dv}{dy}) = P$. Iam spectetur quantitas x

D d 2

vt

vt constans, ita vt P solam variabilem y contineat, eritque $d\psi = Pdy$, vnde in hypothesi quantitatis x constantis integrando prodit

$$\psi = \left(\frac{d\psi}{dy}\right) = \int Pdy + f':x$$

vbi $\int Pdy$ erit functio data ipsarum x et y . Nunc porro spectetur x vt variabilis, y vero vt constans, vt adipiscamur hanc aequationem differentialem:

$$dx = dx \int Pdy + dx f':x$$

quae integrata dat:

$$x = \int dx \int Pdy + f':x + F:y$$

vbi cum habeantur duae functiones arbitrariae, id indicio est, hoc integrale esse completum.

COROLL. I.

268. Si ordine inuerso primum y tum vero x constans posuissimus, inuenissimus

$$\left(\frac{d\psi}{dx}\right) = \int Pdx + f':y \text{ et } z = \int dy \int Pdx + f':y + F:x,$$

qui valor aequae satisfacit ac praecedens.

COROLL. 2.

269. Patet ergo vel fore

$$\int dx \int Pdy = \int dy \int Pdx,$$

vel differentiam saltem exprimi per aggregatum ex functione ipsius x et functione ipsius y . Quod etiam inde

patet quod posito

$$\int dx f P dy = \int dy f P dx = V$$

fiat utrinque $P = \left(\frac{d^2 V}{dx dy} \right)$.

Coroll. 3.

270. Si fit $P=0$, seu debeat esse $\left(\frac{d^2 z}{dx dy} \right) = 0$ reperitur pro indole functionis z hæc forma

$$z = f : x + F : y.$$

Scholion.

271. Hic casus in doctrina solidorum frequenter occurrit, si enim natura superficiei exprimitur aequatione inter ternas coordinatas x, y et u , erit soliditas $= \int dx \int dy$, quare si soliditas exprimitur per z , erit $\left(\frac{d^2 z}{dx dy} \right) = u$, ordinatae scilicet ad binas x et y normali. Tum vero si ponatur

$$du = p dx + q dy,$$

superficies huius solidi erit

$$= \int dx \int dy \sqrt{(1 + pp + qq)},$$

quae superficies si exprimitur littera z , erit

$$\left(\frac{d^2 z}{dx dy} \right) = \sqrt{(1 + pp + qq)}.$$

Quando ergo in nostro problemate eiusmodi functio z ipsarum x et y quaeritur, ut sit $\left(\frac{d^2 z}{dx dy} \right) = P$, idem est ac si quaeratur soliditas respondens superficiei, cuius natura aequatione inter ternas coordi-

natas x , y et P exprimitur. Exemplis igitur aliquot hunc calculum illustremus.

Exemplum 1.

272. *Quaeratur binarum variarum x et y eiusmodi functio z , ut sit $(\frac{d^2z}{dx^2dy}) = ax + \beta y$.*

Cum hic sit $P = ax + \beta y$ erit

$$\int P dy = axy + \frac{1}{2}\beta yy \text{ et}$$

$$\int dx \int P dy = \frac{1}{2}axxy + \frac{1}{2}\beta xyy = \frac{1}{2}xy(ax + \beta y),$$

unde functio quaesita z ita exprimitur ut sit

$$z = \frac{1}{2}xy(ax + \beta y) + f \cdot x + F \cdot y.$$

Exemplum 2.

273. *Quaeratur binarum variarum x et y eiusmodi functio z , ut sit $(\frac{d^2z}{dx^2dy}) = V(aa - yy)$.*

Hic est $P = V(aa - yy)$, ergo

$$\int P dx = xV(aa - yy),$$

ubi quia perinde est, a variabilitate ipsius x incipio. Hinc igitur fit

$$\int dy \int P dx = x \int dy V(aa - yy) = \frac{1}{2}xyV(aa - yy) + \frac{1}{2}aax \int \frac{dy}{\sqrt{(aa - yy)}}$$

ex quo integrale completum erit

$$z = \frac{1}{2}xyV(aa - yy) + \frac{1}{2}aax \text{Ang. sin. } \frac{y}{a} + f \cdot x + F \cdot y.$$

Exem-

Exemplum 3.

274. Quaeratur binarum variabilium x et y eiusmodi functio z , ut sit $(\frac{d^2 z}{dx dy}) = \frac{a}{\sqrt{(aa - xx - yy)}}$

Ob $P = \frac{a}{\sqrt{(aa - xx - yy)}}$ erit

$\int P dy = a \text{ Ang. sin. } \frac{y}{\sqrt{(aa - xx)}}$ hinc

$\int dx \int P dy = a \int dx \text{ Ang. sin. } \frac{y}{\sqrt{(aa - xx)}}$

Ponatur breuitatis gratia

$\text{Ang. sin. } \frac{y}{\sqrt{(aa - xx)}} = \Phi$, erit

$\int dx \int P dy = a \int \Phi dx = ax\Phi - a \int x dx (\frac{d\Phi}{dx})$

in hac enim integratione y pro constante habetur.

Quare ob $\frac{y}{\sqrt{(aa - xx)}} = \sin. \Phi$, erit

$$\frac{yx}{(aa - xx)^{\frac{3}{2}}} = (\frac{d\Phi}{dx}) \cos. \Phi.$$

At vero est

$\cos. \Phi = \frac{\sqrt{(aa - xx - yy)}}{\sqrt{(aa - xx)}}$, hincque

$(\frac{d\Phi}{dx}) = \frac{yx}{(aa - xx)\sqrt{(aa - xx - yy)}}$ et

$\int x dx (\frac{d\Phi}{dx}) = y \int \frac{xx dx}{(aa - xx)\sqrt{(aa - xx - yy)}}$,

quo integrali inuento erit

$z = ax \text{ Ang. sin. } \frac{y}{\sqrt{(aa - xx)}} - ay \int \frac{xx dx}{(aa - xx)\sqrt{(aa - xx - yy)}} + f: x + F: y$
quae

quae forma per integrationem euoluta reducitur ad hanc

$$z = ax \text{ Ang. fin. } \frac{y}{\sqrt{(aa - xx)}} + ay \text{ Ang. fin. } \frac{x}{\sqrt{(aa - yy)}} \\ - aa \text{ Ang. fin. } \frac{xy}{\sqrt{(aa - xx)(aa - yy)}} + f : x + F : y.$$

Formulae enim $\int \frac{aadx}{(aa - xx)\sqrt{(aa - xx - yy)}}$ integrale ita facillime elicitur. Ponatur $\frac{x}{\sqrt{(aa - xx - yy)}} = p$, erit $xx = \frac{pp(aa - yy)}{1 + pp}$, et ob y constans per logarithmos differentiando

$$\frac{dx}{x} = \frac{dp}{p} - \frac{pdp}{1 + pp} = \frac{dp}{p(1 + pp)},$$

sum per illam formulam multiplicando

$$\frac{dx}{\sqrt{(aa - xx - yy)}} = \frac{dp}{1 + pp}.$$

Porro est

$$aa - xx = \frac{aa + ppyy}{1 + pp},$$

unde formula integralis fit

$$\int \frac{aadx}{(aa - xx)\sqrt{(aa - xx - yy)}} = \int \frac{aadp}{aa + ppyy} = \frac{aa}{yy} \int \frac{dp}{\frac{aa}{yy} + pp} \\ = \frac{a}{y} \text{ Ang. tang. } \frac{py}{a} = \frac{a}{y} \text{ Ang. tang. } \frac{xy}{a\sqrt{(aa - xx - yy)}} \\ = \frac{a}{y} \text{ Ang. fin. } \frac{xy}{\sqrt{(aa - xx)(aa - yy)}}.$$

Problema

Problema 45.

275. Si z eiusmodi esse debeat functio binarum variabilium x et y , ut sit

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q,$$

existentibus P et Q functionibus quibuscunque ipsarum x et y , inuestigare indolem functionis z .

Solutio.

Ponatur $\left(\frac{dz}{dx}\right) = v$, ut oriatur ista aequatio

$$\left(\frac{dv}{dy}\right) = P v + Q$$

quae continet quantitates x , y et v , fiatnatur ergo x constans, eritque

$$d v = P v d y + Q d y,$$

quae per $e^{-\int P d y}$ multiplicata praebet:

$$e^{-\int P d y} v = \int e^{-\int P d y} Q d y + \int e^{-\int P d y} v^0 d y,$$

ideoque

$$v = \left(\frac{dz}{dx}\right) = e^{\int P d y} \int e^{-\int P d y} Q d y + e^{\int P d y} \int v^0 d y.$$

Nunc cum haec integralia determinate contineant x et y , spectetur y ut constans, et sequens integratio praebet

$$z = \int e^{-\int P d y} d x \int e^{-\int P d y} Q d y + \int e^{\int P d y} d x \int v^0 d y + F y$$

quae integralia quouis casu euoluta sunt manifesta.

Coroll. 1.

276. Ad hoc ergo problema resoluendum per integrationem primo quaeratur R ut sit $\int P dy = IR$; deinde quaeratur S ut sit $\int \frac{Q dx}{x} = S$. Denique sit $\int R S dx = T$; ita ut in illis sola quantitas y hic vero sola x pro variabili habeatur. Quo facto erit nostrum integrale completum

$$z = T + \int R dx f: x + F: y.$$

Coroll. 2.

277. Hic ergo functio arbitraria $f: x$ in formula integrali est inuoluta, quae tamen si per applicatam curvae cuiuscunque respondentem abscissae x exhibeatur, hoc integrale $\int R dx f: x$ pro quouis valore ipsius y seorsim construi poterit, siquidem in hac integratione quantitas y ut constans spectatur.

Scholion.

278. Eodem plane modo resoluitur permittendis variabilibus x et y , hoc problema, quo functio z quaeritur, ut sit

$$\left(\frac{d dx}{dx dy} \right) = P \left(\frac{dz}{dz} \right) + Q,$$

dammodo P et Q sint functiones ipsarum x et y tantum, ipsam functionem z non implicantes; solutio enim ita se habebit

$$z = \int e^{\int P dx} dy \int e^{-\int P dx} Q dx + \int e^{\int P dx} dy f: y + F: x.$$

Quin

Quin etiam vtrumque problema latius extendi potest, ac prius resolutionem admittet, si formula $(\frac{d^2z}{dx dy})$ aequetur functioni cuiunque trium quantitatum x, y et $(\frac{dz}{dx})$, posterius vero si $(\frac{d^2z}{dx dy})$ aequetur functioni cuiunque harum trium quantitatum x, y et $(\frac{dz}{dy})$; vtroque enim casu res reducitur ad aequationem differentialem primi gradus. Neque vero haec soluendi methodus succedit, si vtraque formula primi gradus $(\frac{dz}{dx})$ et $(\frac{dz}{dy})$ simul ingrediantur, vel si functiones P et Q etiam ipsam quantitatem z complectantur.

Exemplum I.

279. Quæritur binarum variabilium x et y functio z , ut sit $(\frac{d^2z}{dx dy}) = \frac{n}{y}(\frac{dz}{dx}) + \frac{m}{x}$.

Sit $(\frac{dz}{dx}) = v$ erit

$$(\frac{dv}{dy}) = \frac{nv}{y} + \frac{m}{x},$$

et spectata x vt constante erit

$$dv = \frac{nv dy}{y} + \frac{m dy}{x},$$

unde per y^n diuidendo prodit

$$\frac{v}{y^n} = \frac{m}{x} \int \frac{dy}{y^n} = \frac{-m}{(n-1)y^{n-1}} + f': x$$

ita vt sit

$$v = (\frac{dz}{dx}) = \frac{-m}{(n-1)y^{n-1}} + y^n f': x$$

E c z

toma-

sumatur iam y constans, et denotio integrando obtinetur

$$z = \frac{-n}{n-1} y^1 x + y^n f: x + F: y.$$

Exemplum 2.

280. Quæratür binarum variarum x et y funktio z , ubi fit $(\frac{dz}{dx}) = \frac{y}{xx+yy} (\frac{dz}{dx}) + \frac{a}{xx+yy}$.

Posito $(\frac{dz}{dx}) = v$ et sumto x constante erit

$$0 = \frac{vydy}{xx+yy} + \frac{ady}{xx+yy}$$

quæ æquatio per $\sqrt{(xx+yy)}$ diuisa dat:

$$\frac{v}{\sqrt{(xx+yy)}} = af \frac{dy}{(xx+yy)^{\frac{3}{2}}} = \frac{ay}{xx\sqrt{(xx+yy)}} + f: x.$$

Ergo $v = (\frac{dz}{dx}) = \frac{ay}{x^2} + \sqrt{(xx+yy)} \cdot f: x$

fit iam y constans reperieturque

$$z = \frac{-ay}{x} + \int f: x \cdot dx \sqrt{(xx+yy)} + F: y$$

ubi quidem integrale

$$\int f: x \cdot dx \sqrt{(xx+yy)}$$

ob functionem indeterminatam $f: x$, etsi y constans ponitur, in genere exprimi sequit, ita ut explicite per y et functiones ipsius x exhiberi possit.

Scholion.

281. Formula ergo secundi gradus $(\frac{dz}{dx})$ non tam largam casuum resolubilium copiam admittit, quam

quam binæ reliquæ ($\frac{d^2z}{dx^2}$) et ($\frac{d^2z}{dy^2}$), cùm in his solutio succedat, etiamsi ipsa quantitas z quoque in earum determinationem ingrediatur, quod hic secus euenit, cùm methodus non pateat huiusmodi æquationem ($\frac{d^2z}{dx^2}$) = P($\frac{dz}{dx}$) + Q, quando litteræ P et Q quantitatem z continent resoluendi; neque etiam solutio locum habet; quando præter formulam primi gradus ($\frac{dz}{dx}$) simul quoque altera adest. Interim tamen dantur casus, quibus solutiones particulares exhiberi possunt, eæque adeo infinitæ, quæ iunctim sumtæ solutioni generali æquivalentes videntur, etiamsi in applicatione ad vsum practicum parum subsidii plerumque afferant; formas tamen huiusmodi solutionum notasse iuuabit.

Problema 46.

282. Si z eiusmodi debeat esse functio binarum variabilium x et y , vt fiat ($\frac{d^2z}{dx^2}$) = az , indolem huius functionis z particulariter saltem investigare.

Solutio.

Cum quantitas z vnâ vbique teneat dimensionem euidentis est, si statuatur $z = e^{pq}$, quantitatem exponentialem e^p ex calculo euanescere. Ponamus igitur $z = e^{ax}Y$ ita vt Y functionem ipsius y tantum contineat, critique

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = ae^{ax}Y \text{ et } \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = ae^{ax}\frac{d^2Y}{dy^2} = ae^{ax}Y,$$

E c 3

vnde

unde fit

$$\frac{a dy}{Y} = a dy \text{ et } Y = e^{\frac{ay}{a}},$$

ficque iam solutionem particularem habemus

$$z = A e^{ax + \frac{ay}{a}};$$

quae autem satis late patet, cum tam A quam a pro lubitu assumi possit. Plures autem valores ipsius z seorsim satisfaciētes, etiam iunctim sumti satisfaciunt, unde huiusmodi expressionem multo generaliore deducimus:

$$z = A e^{ax + \frac{a}{\alpha}y} + B e^{\beta x + \frac{a}{\beta}y} + C e^{\gamma x + \frac{a}{\gamma}y} \\ + D e^{\delta x + \frac{a}{\delta}y} \text{ etc.}$$

vbi cum A , B , C , etc. item α , β , γ , etc. omnes valores posibles recipere queant, haec forma pro maxime vniuersali est habenda, neque si ad amplitudinem spectamus, quicquam cedere videtur superioribus solutionibus, quae binas functiones arbitrarias inuoluunt, propterea quod hic duplicis generis coefficientes arbitrarii occurrunt, interim tamen haud liquet, quomodo functiones discontinuae hac relatione repraesentari queant.

COROLL. I.

283. Pro solutione ergo particulari inuenienda, fumantur bini numeri m et n , vt eorum productum fit

fit $mn = a$, eritque $z = Ae^{mx+ny}$. Atque etiam ex iisdem numeris permutatis erit $z = Ae^{nx+my}$.

Coroll. 2.

284. Ex tali numerorum m et n pari ut fit $mn = a$, solutiones quoque per sinus et cosinus exhiberi possunt; erit enim

$z = B \sin.(mx - ny)$, vel $z = B \cos.(mx - ny)$,
vel etiam permutando

$z = B \sin.(nx - my)$ vel $z = B \cos.(nx - my)$.

Coroll. 3.

285. Cum igitur huiusmodi formulae innumerabiles exhiberi queant, singulae per constantes quascunque multiplicatae et in unam summam collectae dabunt solutionem generalem problematis.

Scholion.

286. Neque tamen haec solutio, etsi infinitis infinitas determinationes recipit, ita est comparata, ut eiusmodi solutionibus, quae binas functiones arbitrarias inuoluunt, aequiualens aestimari possit; propterea quod non patet, quomodo singulas litteras assumi oporteat; ut pro dato casu verbi gratia $y = 0$, quantitas z vel $(\frac{dz}{dx})$ seu $(\frac{dz}{dy})$ datae functioni ipsius x aequalis euadat, cuiuscunque etiam indolis fuerit

facrit haec functio. Semper autem solutio generalis duplicis huiusmodi determinationis capax esse debet. Quando autem talem solutionem impetrare non licet, utique eiusmodi solutionibus, uti hic inuenimus, contenti esse debemus. Ac tales quidem solutiones simili modo obtinere possumus si proponatur eiusmodi aequatio:

$$\left(\frac{d}{dx} \frac{dz}{dy}\right) + P \left(\frac{dz}{dx}\right) + Q \left(\frac{dz}{dy}\right) + Rz = 0$$

si modo litterae P, Q, R denotent functiones ipsius x tantum. Posito enim $z = e^{\alpha y} X$, ut X sit functio solius x, ob

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = e^{\alpha y} \frac{dX}{dx} \text{ et } \left(\frac{dz}{dy}\right) = \alpha e^{\alpha y} X \text{ erit}$$

$$\frac{\alpha dX}{dx} + \frac{P dX}{dx} + \alpha QX + RX = 0,$$

vnde reperitur

$$\frac{dX}{X} = \frac{-dx(\alpha Q + R)}{\alpha + P}$$

sicque elicitur pro quouis numero α idoneus valor ipsius X. Quare sumendis infinitis numeris α , hoc modo expressio infinitis infinitas determinaciones recipiens colligitur:

$$z = Ae^{\alpha y} X + Be^{\beta y} X' + Ce^{\gamma y} X'' \text{ etc.}$$

Verum tamen dantur etiam casus eiusmodi aequationum, quae solutiones vere completas admittunt, quarum rationem in sequente problemate indagemus.

Problema

Problema 47.

287. Proposita aequatione resoluenda:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2dy}\right) + P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q\left(\frac{dz}{dy}\right) + Rz + S = 0$$

inuestigare cuiusmodi functiones ipsarum x et y esse debeant quantitates P , Q , R et S ; vt haec aequatio solutionem vere completam admittat.

Solutio.

Sit V functio quaecunque ipsarum x et y , ac ponatur $z = e^V \psi$, ita vt iam ψ sit quantitas incognita, cuius valorem inuestigari oporteat. Cum igitur sit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = e^V \left(\left(\frac{dV}{dx}\right) + \psi \left(\frac{dV}{dx}\right)\right); \quad \left(\frac{dz}{dy}\right) = e^V \left(\left(\frac{dV}{dy}\right) + \psi \left(\frac{dV}{dy}\right)\right)$$

facta substitutione totaque aequatione per e^V diuisa prodibit sequens aequatio;

$$\left. \begin{aligned} e^{-V} S + \left(\frac{d^2\psi}{dx^2dy}\right) + \left(\frac{dV}{dy}\right) \left(\frac{d\psi}{dx}\right) + \left(\frac{dV}{dx}\right) \left(\frac{d\psi}{dy}\right) + \left(\frac{dV}{dx}\right) \left(\frac{dV}{dy}\right) \psi \\ + P \left(\frac{dV}{dx}\right) + Q \left(\frac{dV}{dy}\right) + \left(\frac{d^2V}{dx^2dy}\right) \psi \\ + P \left(\frac{dV}{dx}\right) \psi \\ + Q \left(\frac{dV}{dy}\right) \psi \\ + R \psi \end{aligned} \right\} = 0$$

Efficiendum iam est, vt haec aequatio resolutionem completam admittat; cum igitur ante viderimus talem aequationem

$$\left(\frac{d^2\psi}{dx^2dy}\right) + T \left(\frac{d\psi}{dx}\right) + e^{-V} S = 0$$

Vol. III.

F f

gene-

generaliter resolui posse, qualescunque etiam functiones ipsarum x et y pro S et V accipiantur, ad hanc aequationem illam redigamus. Necessse igitur est statui:

$$P + \left(\frac{dv}{dy}\right) = T; \quad Q + \left(\frac{dv}{dx}\right) = 0 \text{ et}$$

$$R + Q\left(\frac{dv}{dy}\right) + P\left(\frac{dv}{dx}\right) + \left(\frac{dv}{dx}\right)\left(\frac{dv}{dy}\right) + \left(\frac{d^2v}{dx^2 dy}\right) = 0$$

vnde obtinemus:

$$P = T - \left(\frac{dv}{dy}\right), \quad Q = -\left(\frac{dv}{dx}\right) \text{ et}$$

$$R = \left(\frac{dv}{dx}\right)\left(\frac{dv}{dy}\right) - T\left(\frac{dv}{dx}\right) - \left(\frac{d^2v}{dx^2 dy}\right).$$

Cum igitur per §. 275. reperiat:ur:

$$v = -\int e^{-\int T dy} dy \int e^{\int T dy} - v S dy + \int e^{-\int T dy} dx f: x + F: y$$

erit aequationis propositae

$$\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q\left(\frac{dz}{dy}\right) + Rz + S = 0$$

si modo litterae P , Q , R assignatos teneant valores, integrale completum:

$$z = -e^{\int P dx} \int e^{-\int P dx} dx \int e^{\int P dx} - v S dy + e^{\int P dx} \int e^{-\int P dx} dx f: x + e^{\int P dx} F: y$$

quandoquidem hic formae $f: x$ et $F: y$ functiones quascunque ipsius x et ipsius y denotant.

Coroll. I.

288. Quaecunque ergo functiones ipsarum x et y pro litteris T et V accipiantur, inde oriuntur valores idonei pro litteris P , Q , R assumendi, ut
aequa-

aequatio resolutionem completam admittat, functio autem S arbitrio nostro relinquatur.

Coroll. 2.

289. Possunt etiam in aequatione proposita functiones P et Q indefinitae relinqui, eritque tum

$$V = -fQdx \text{ et } \left(\frac{dV}{dy}\right) = -fdx\left(\frac{dQ}{dy}\right), \text{ atque}$$

$$\left(\frac{d^2V}{dx dy}\right) = -\left(\frac{dQ}{dy}\right);$$

Unde tantum quantitas R ita determinari debet, ut fit

$$R - PQ - \left(\frac{dQ}{dy}\right) = 0 \text{ seu}$$

$$R = PQ + \left(\frac{dQ}{dy}\right).$$

Coroll. 3.

290. Quia hic pro $\int Qdx$ scribi potest $\int Qdx + Y$, denotante Y functionem quamcunque ipsius y, ob $V = -\int Qdx - Y$ complete integrabilis erit haec aequatio:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) + P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q\left(\frac{dz}{dy}\right) + \left(PQ + \left(\frac{dQ}{dy}\right)\right)z + S = 0$$

cuius integrale est

$$z = e^{-\int Qdx - Y} \psi,$$

existente

$$\left(\frac{d^2\psi}{dx dy}\right) + \left(P - fdx\left(\frac{dQ}{dy}\right) - \frac{dY}{dy}\right)\left(\frac{d\psi}{dx}\right) + e^{-Y}S = 0$$

existente

$$T = P - fdx\left(\frac{dQ}{dy}\right) - \frac{dY}{dy},$$

F f 2

ac

ac propterea

$$\int T dy = \int P dy - \int Q dx - Y,$$

vnde valor ipsius ψ facile definitur.

Scholion.

291. In hoc calculo quo differentialia formularum integralium capi oportet, dum alia quantitas variabilis assumitur, atque in integratione supponitur, haec regula est tenenda, quod si fuerit $V = \int Q dx$, fore $(\frac{dV}{dy}) = \int dx (\frac{dQ}{dy})$. Cum enim sit $(\frac{dV}{dx}) = Q$ erit $(\frac{d}{dx} \frac{dV}{dy}) = (\frac{dQ}{dy})$. Quodsi ergo statuatur $(\frac{dV}{dy}) = S$ erit $(\frac{dS}{dx}) = (\frac{dQ}{dy})$, et $S = (\frac{dV}{dy}) = \int dx (\frac{dQ}{dy})$; vnde vicissim colligitur si fuerit $S = \int dx (\frac{dQ}{dy})$ fore ob $\int S dy = V$, integrando $\int S dy = \int Q dx$; quod cum ex principiis ante stabilitis per se sit manifestum, non opus esse iudico, pro hoc quasi nouo algorithmi genere praecepta seorsim tradere. Videamus autem in aliquot exemplis, cuiusmodi aequationes opo huius methodi complete resolvere liceat.

Exemplum 1.

292. Proposita aequatione differentio-differentiali

$$(\frac{d dx}{dx dy}) + a(\frac{dx}{dx}) + b(\frac{dx}{dy}) + Rz + S = 0$$

definire indolem functionis R , ut haec aequatio resolutionem admittat, existente S functione quacunque ipsarum x et y .

Cum

Cum sit $P=a$, et $Q=b$ erit $R=ab$, et $V=-bx$ tuto enim functio Y omitti potest, quia in sequente integratione iam binæ functiones arbitrariæ introducuntur, erit $T=a$. Vnde posito $z=e^{-bx}v$, habebitur hæc æquatio

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + a\left(\frac{dv}{dx}\right) + e^{bx}S = 0$$

ac posito $\left(\frac{dv}{dx}\right) = u$ fit

$$\left(\frac{du}{dx}\right) + au + e^{bx}S = 0,$$

et sumto x constante

$$e^{ay}u = -f e^{ay} + b^x S dy + f':x \text{ ergo}$$

$$u = \left(\frac{dv}{dx}\right) = -e^{-ay} f e^{ay} + b^x S dy + e^{-ay} f':x$$

et sumto iam y constante:

$$v = -e^{-ay} \int dx f e^{ay} + b^x S dy + e^{-ay} f':x + F:y$$

sumendo

$$\int dx f':x = f':x.$$

Quod si iam pro $e^{-bx}f':x$ scribatur $f':x$ erit

$$z = -e^{-ay-bx} \int dx f e^{ay+bx} S dy + e^{-ay} f':x + e^{-bx} F:y.$$

Aliter.

Si sumissemus $V = -bx - ay$, prodisset $T = a - a = 0$; ideoque posito $z = e^{-bx-ay}v$, quantitas v ex hac æquatione

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + e^{bx+ay}S = 0,$$

F f 3

defi-

definiri deberet quae dat

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) = -f e^{bx+ay} S dy + f' : x \text{ et}$$

$$v = -f dx f e^{bx+ay} S dy + f : x + F : y \text{ et}$$

$$\approx e^{-bx-ay} (-f dx f e^{bx+ay} S dy + f : x + F : y),$$

quae forma simplicior est praecedente, etiamsi eodem redeat, estque hoc integrale completum aequationis :

$$\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + a\left(\frac{dz}{dx}\right) + b\left(\frac{dz}{dy}\right) + abz + S = 0.$$

Exemplum 2.

293. *Proposita aequatione differentio-differentiali :*

$$\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + \frac{a}{y}\left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{b}{x}\left(\frac{dz}{dy}\right) + Rz + S = 0$$

definire indolem functionis R, ut haec aequatio resolutionem admittat, existente S functione quacunquae ipsarum x et y.

Cum fit $P = \frac{a}{y}$ et $Q = \frac{b}{x}$, erit $V = -b/x - Y$, hincque $R = \frac{ab}{xy}$, et aequatio integrabilis erit

$$\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + \frac{a}{y}\left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{b}{x}\left(\frac{dz}{dy}\right) + \frac{ab}{xy}z + S = 0.$$

Quoniam igitur fit

$$T = P + \left(\frac{d^2v}{dy^2}\right) = \frac{a}{y} - \frac{d^2v}{dy^2},$$

sumamus $Y = +aly$, ut fiat $T = 0$, ac posito

$$z = e^{-b/x - a/y} \psi = x^{-b} y^{-a} \psi,$$

quan-

quantitas v ex hac aequatione definiri debet:

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2dy}\right) + x^b y^a S = 0,$$

vnde fit

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) = -x^b y^a S dy + f':x \text{ et}$$

$$v = -f x^b dx y^a S dy + f':x + F:y$$

ideoque

$$z = \frac{-f x^b dx y^a S dy + f':x + F:y}{x^b y^a}.$$

Scholion 1.

294. Hinc igitur patet hanc aequationem ope istius methodi in genere integrari posse:

$$\left(\frac{d^2dz}{dx^2dy}\right) + P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q\left(\frac{dz}{dy}\right) + (PQ + \left(\frac{dQ}{dy}\right))z + S = 0$$

quaecunque functiones ipsarum x et y pro P , Q et S accipiantur. Ac resolutio quidem ita se habet, vt posito $z = e^{-\int Q dx - Y} v$, hac quantitas v determinetur hac aequatione:

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2dy}\right) + (P - f dx \left(\frac{dQ}{dy}\right) - \frac{dY}{dy})\left(\frac{dv}{dx}\right) + e^{\int Q dx + Y} S = 0$$

vbi iam pro Y talis functio ipsius y accipi potest, vt huius aequationis forma simplicissima euadat; id quod potissimum euenit si expressio

$$P - f dx \left(\frac{dQ}{dy}\right) - \frac{dY}{dy}$$

ad

ad nihilum redigi queat. In genere autem reperitur

$$Q = -f e^{-f P d y + f Q d x + Y} d x f e^{f P d y} S d y + f e^{-f P d y + f Q d x + Y} d x f : x + F : Y$$

qui valor ergo per $e^{-f Q d x - Y}$ multiplicatus præbet formam functionis z . Hoc modo autem functio Y ab arbitrio nostro pendens penitus e calculo egreditur, fitque

$$z = -e^{-f Q d x} f e^{-f P d y + f Q d x} d x f e^{f P d y} S d y \\ + e^{-f Q d x} f e^{-f P d y + f Q d x} d x f : x + e^{-f Q d x} F : y$$

quod est integrale completum huius æquationis

$$\left(\frac{d d z}{d x d y}\right) + P\left(\frac{d z}{d x}\right) + Q\left(\frac{d z}{d y}\right) + (PQ + \left(\frac{d Q}{d y}\right))z + S = 0.$$

Scholion 2.

295. Permutandis autem variabilibus x et y etiam hæc æquatio complete integrari potest:

$$\left(\frac{d d z}{d x d y}\right) + P\left(\frac{d z}{d x}\right) + Q\left(\frac{d z}{d y}\right) + (PQ + \left(\frac{d P}{d x}\right))z + S = 0$$

cuius integrale erit:

$$z = -e^{-f P d y} f e^{-f Q d x + f P d y} d y f e^{f Q d x} S d x \\ + e^{-f P d y} f e^{-f Q d x + f P d y} d y f : y + e^{-f P d y} F : x$$

vbi præcipue hic casus in vtraque forma contentus notari meretur, si fuerit $P=Y$ et $Q=X$, existente X functione ipsius x et Y ipsius y tantum; tum enim huius æquationis

$$\left(\frac{d d z}{d x d y}\right) + Y\left(\frac{d z}{d x}\right) + X\left(\frac{d z}{d y}\right) + X Y z + S = 0$$

into-

integrale completum erit

$$z = e^{-\int X dx - \int Y dy} \int e^{\int X dx} dx \int e^{\int Y dy} S dy + e^{-\int X dx - \int Y dy} (f : x + F : Y)$$

quod etiam ita exhiberi potest:

$$e^{\int X dx + \int Y dy} z = f : x + F : y - \int e^{\int X dx} dx \int e^{\int Y dy} S dy$$

vel etiam hoc modo

$$e^{\int X dx + \int Y dy} z = f : x + F : y - \int e^{\int Y dy} dy \int e^{\int X dx} S dx$$

CAPVT III.

SI DVAE VEL OMNES FORMV-
LAE SECVNDI GRADVS PER RELIQVAS
QVANTITATES DETERMINANTVR.

Problema 48.

246.

Si z eiusmodi debeat esse functio ipsarum x et y ,
vt fiat $(\frac{ddz}{dy^2}) = a a (\frac{ddz}{dx^2})$, indolem functio-
nis z determinare.

Solutio.

Introducuntur binæ novæ variables t et u ,
vt fit $t = \alpha x + \beta y$ et $u = \gamma x + \delta y$, atque ex §. 231.
omnes formulæ differentiales sequentes mutationes
subibunt :

$$(\frac{dz}{dx}) = \alpha (\frac{dz}{dt}) + \gamma (\frac{dz}{du}); \quad (\frac{dz}{dy}) = \beta (\frac{dz}{dt}) + \delta (\frac{dz}{du})$$

$$(\frac{ddz}{dx^2}) = \alpha \alpha (\frac{ddz}{dt^2}) + 2 \alpha \gamma (\frac{ddz}{dt du}) + \gamma \gamma (\frac{ddz}{du^2})$$

$$(\frac{ddz}{dx dy}) = \alpha \beta (\frac{ddz}{dt^2}) + (\alpha \delta + \beta \gamma) (\frac{ddz}{dt du}) + \gamma \delta (\frac{ddz}{du^2})$$

$$(\frac{ddz}{dy^2}) = \beta \beta (\frac{ddz}{dt^2}) + 2 \beta \delta (\frac{ddz}{dt du}) + \delta \delta (\frac{ddz}{du^2})$$

T. ()

vide

vnde nostra aequatio tranfibit in hanc:

$$(\beta\beta - \alpha\alpha\alpha\alpha)\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + 2(\beta\delta - \alpha\gamma\alpha\alpha)\left(\frac{d^2z}{dtdu}\right) \\ + (\delta\delta - \gamma\gamma\alpha\alpha)\left(\frac{d^2z}{du^2}\right) = 0$$

ponatur ergo

$$\beta\beta = \alpha\alpha\alpha\alpha \text{ et } \delta\delta = \gamma\gamma\alpha\alpha, \text{ feu}$$

$$\alpha = 1; \gamma = 1; \beta = \alpha \text{ et } \delta = -\alpha,$$

vt binæ formulæ extremæ eueniant quod fit ponendo

$$t = x + ay \text{ et } u = x - ay,$$

eritque

$$-2(\alpha\alpha + \alpha\alpha)\left(\frac{d^2z}{dtdu}\right) = 0 \text{ feu } \left(\frac{d^2z}{dtdu}\right) = 0$$

vnde per §. 269. colligitur integrale completum

$$z = f: t + F: u$$

ac pro t et u restitutis valoribus:

$$z = f:(x + ay) + F:(x - ay)$$

quæ forma manifesto fatiscit cum sit

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = f'':(x + ay) + F'':(x - ay); \left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = af'':(x + ay) \\ - aF'':(x - ay)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = f'':(x + ay) + F'':(x - ay); \left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = aaf'':(x + ay) \\ + aaF'':(x - ay).$$

G g 2

Coroll. 1.

Coroll. 1.

297. Valor igitur ipsius z aequatur aggregato duarum functionum arbitrariarum alterius ipsius $x+ay$, alterius ipsius $x-ay$, atque ambae hae functiones ita ad arbitrium assumi possunt, ut etiam functiones discontinuas earum loco capere liceat.

Coroll. 2.

298. Pro lubitu ergo binae curvae quaecunque etiam libero manus tractu descriptae ad hunc usum adhiberi possunt. Scilicet si in una abscissa capiatur $=x+ay$, in altera vero abscissa $=x-ay$, summa applicatarum semper valorem idoneum pro functione z suppeditabit.

Scholion 1.

299. Hoc fere primum est problema, quod in hoc nouo calculi genere soluendum occurrit; perduxerat autem solutio generalis problematis de cordis vibrantibus ad hanc ipsam aequationem, quam hic tractauimus. Celeb. *Alembertus*, qui hoc problema primus felici successu est aggressus, methodo singulari aequationem integravit; scilicet cum esse oporteat $(\frac{d}{dy} \frac{dz}{dx}) = a^2 (\frac{d}{dx} \frac{dz}{dy})$, posito $dz = p dx + q dy$, indeque $dp = r dx + s dy$ et $dq = s dx + t dy$, illa aequatio

quatio postulat ut sit $s = aar$. Consideratis porro illis aequationibus

$$\begin{array}{l} dp = rdx + sdy \\ dq = sdx + aady \end{array} \quad \left| \quad \begin{array}{l} \text{elicitur combinando} \\ adp + dq = ar(dx + ady) + s(ady + dx) \end{array} \right.$$

$$\text{seu } adp + dq = (ar + s)(dx + ady)$$

vnde patet $ar + s$ functioni ipsius $x + ay$ aequari debere ex quo etiam $ap + q$ tali functioni aequatur. Atque quia a aequae negatiue ac positiue accipi potest, habentur duae huiusmodi aequationes:

$$ap + q = 2af'(x + ay) \quad \text{et} \quad q - ap = 2aF'(x - ay)$$

vnde colligitur:

$$q = af'(x + ay) + aF'(x - ay) \quad \text{et}$$

$$p = f'(x + ay) - F'(x - ay)$$

hincque aequatio $dz = pdx + qdy$ sponte integratur, fitque

$$z = f(x + ay) - F(x - ay).$$

Hoc modo sagacissimus Vir integrale completum est adeptus, sed non animaduertit, loco functionum harum introductarum, non solum omnis generis functiones continuas sed etiam omni continuitatis lege destitutas accipi licere.

Scholion 2.

300. Cum plurimum interfit, in hoc nouo calculi genere quam plurimas methodos persequi, ab aliis solutio nostrae aequationis ita est tentata,

vt ponerent $(\frac{dz}{dy}) = k(\frac{dz}{dx})$, vnde fit primo $(\frac{ddz}{dx dy}) = k(\frac{ddz}{dx^2})$,
 tum vero $(\frac{ddz}{dy^2}) = k(\frac{ddz}{dx dy})$ ex quo colligitur
 $(\frac{ddz}{dx^2}) = kk(\frac{ddz}{dx^2})$. Euidens ergo est pro nostro
 casu capi debere $kk = aa$ seu $k = \pm a$. Sit ergo
 $k = a$, et ob $(\frac{dz}{dy}) = a(\frac{dz}{dx})$, fiet

$$dz = dx(\frac{dz}{dx}) + dy(\frac{dz}{dy}) = (\frac{dz}{dx})(dx + a dy)$$

hincque manifestum est fore $z = f:(x + ay)$, et ob a
 ambiguum, quoniam bini valores seorsim satis-
 facientes etiam iuncti satisficient, concluditur ipsa
 solutio inuenta. Hoc etiam modo negotium confici
 potest. Statuatur

$$(\frac{ddz}{dx^2}) = aa(\frac{ddz}{dx^2}) = (\frac{ddv}{dx dy})$$

eritque

$$(\frac{dz}{dy}) = (\frac{dv}{dx}) \text{ et } aa(\frac{dz}{dx}) = (\frac{dv}{dy})$$

Inuentis nunc formulis primi gradus $(\frac{dv}{dx})$ et $(\frac{dv}{dy})$ ob

$$dv = dx(\frac{dv}{dx}) + dy(\frac{dv}{dy}),$$

habebimus has aequationes:

$$dz = dx(\frac{dz}{dx}) + dy(\frac{dz}{dy}) \text{ et}$$

$$dv = dx(\frac{dv}{dx}) + aa dy(\frac{dz}{dx})$$

ex quarum combinatione colligimus:

$$dv + adz = (dx + a dy)(\frac{dv}{dx} + a(\frac{dz}{dx})),$$

hincque

$$v + az = f:(x + ay) \text{ et } v - az = F:(x - ay)$$

ficque

ficque pro x eadem forma exurgit. Methodus vero, quam in solutione sum secutus, ad naturam rei magis videtur accommodata, cum etiam in aliis problematibus magis complicatis insignem utilitatem afferat.

Scholion 3.

301. Nostra autem solutio hoc habet incommodi, quod pro hac aequatione $(\frac{d^2z}{dx^2}) + aa(\frac{d^2z}{dy^2}) = 0$ ad expressionem imaginariam deducit scilicet:

$$z = f:(x + ay\sqrt{-1}) + F:(x - ay\sqrt{-1})$$

quoties autem functiones f et F sunt continuæ, cuiuscunque demum fuerint indolis, semper earum valores ad hanc formam $P \pm Q\sqrt{-1}$ reduci possunt, unde sequens forma ex illa facile deducenda semper valorem realem exhibebit:

$$z = \frac{1}{2}f:(x + ay\sqrt{-1}) + \frac{1}{2}f:(x - ay\sqrt{-1}) + \frac{1}{2\sqrt{-1}}F:(x + ay\sqrt{-1}) - \frac{1}{2\sqrt{-1}}F:(x - ay\sqrt{-1})$$

pro cuius ad realitatem reductione notasse iuuabit, posito

$$x = r \cos \Phi \text{ et } ay = r \sin \Phi \text{ fore:}$$

$$(x \pm ay\sqrt{-1})^n = r^n (\cos n\Phi \pm \sqrt{-1} \sin n\Phi).$$

Quare quoties functiones propositæ per operationes analyticas sunt conflatae, hoc est, continuæ, earum valores realiter per cosinus et sinus angulorum multiploꝝ ipsius Φ exhiberi possunt. Quando autem

autem functiones illae sunt discontinuae, talis reductio neuitquam locum habet, etiamsi certum videatur, etiam tunc formam allatam valorem realem esse adepturam. Quis autem in curua quacunque libero manus ductu descripta applicatas abscissis $x + ay\sqrt{-1}$ et $x - ay\sqrt{-1}$ respondentes animo faltem imaginari, ac summam earum realem assignare valuerit; aut differentiam, quae per $\sqrt{-1}$ diuisa etiam erit realis? Hic ergo haud exiguus defectus calculi cernitur, quem nullo adhuc modo supplere licet; atque ob hunc ipsum defectum huiusmodi solutiones vniuersales plurimum de sua vi perdunt.

Problema 49.

302. Proposita aequatione $(\frac{d^2 dz}{dy^2}) = PP(\frac{d^2 dz}{dx^2})$, inquirere, quales functiones ipsarum x et y pro P assumere liceat, vt integratio ope reductionis succedat.

Solutio.

Reductionem hanc ita fieri assumo, vt loco x et y , binæ aliae variables t et u introducuntur, qua substitutione secundum §. 231. in genere facta prodit haec aequatio:

$$\left. \begin{aligned} & + \left(\frac{ddt}{dy}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) + \left(\frac{ddu}{dy}\right)\left(\frac{dz}{du}\right) + \left(\frac{dt}{dy}\right)^2\left(\frac{ddz}{dt^2}\right) + 2\left(\frac{dt}{dy}\right)\left(\frac{du}{dy}\right)\left(\frac{ddz}{dt du}\right) + \left(\frac{du}{dy}\right)^2\left(\frac{ddz}{du^2}\right) \\ & - PP\left(\frac{ddt}{dx}\right) - PP\left(\frac{ddu}{dx}\right) - PP\left(\frac{dt}{dx}\right)^2 - 2PP\left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{du}{dx}\right) - PP\left(\frac{du}{dx}\right)^2 \end{aligned} \right\} = 0$$

Iam relatio inter binas variables t , u et praecedentes

dentes x, y eiusmodi statuatur ut binæ formulæ $(\frac{ddz}{dt^2})$ et $(\frac{ddz}{du^2})$ ex calculo egrediantur, id quod fiet ponendo

$$(\frac{dt}{dy}) + P(\frac{dt}{dx}) = 0 \text{ et } (\frac{du}{dy}) - P(\frac{du}{dx}) = 0.$$

Tum autem erit

$$-(\frac{ddt}{dy^2}) = -P(\frac{ddt}{dx dy}) - (\frac{dP}{dy})(\frac{dt}{dx}),$$

at cum sit indidem

$$(\frac{ddt}{dx dy}) = -P(\frac{ddt}{dx^2}) - (\frac{dP}{dx})(\frac{dt}{dx}), \text{ erit}$$

$$(\frac{ddt}{dy^2}) = PP(\frac{ddt}{dx^2}) + P(\frac{dP}{dx})(\frac{dt}{dx}) - (\frac{dP}{dy})(\frac{dt}{dx})$$

fimilique modo fumendo P negative

$$(\frac{ddu}{dy^2}) = PP(\frac{ddu}{dx^2}) + P(\frac{dP}{dx})(\frac{du}{dx}) + (\frac{dP}{dy})(\frac{du}{dx}).$$

Quibus substitutis nostra æquatio hanc induet formam:

$$[P(\frac{dP}{dx}) - (\frac{dP}{dy})](\frac{dt}{dx})(\frac{dz}{dt}) + [P(\frac{dP}{dx}) + (\frac{dP}{dy})](\frac{du}{dx})(\frac{dz}{du}) - 4PP(\frac{dt}{dx})(\frac{du}{dx})(\frac{ddz}{dt dx}) = 0$$

quæ cum unicam formulam secundi gradus $(\frac{ddz}{dt dx})$ contineat integrationem admittit si vel $(\frac{dz}{dt})$ vel $(\frac{dz}{du})$ e calculo excefferit. Ponamus ergo insuper

$$P(\frac{dP}{dx}) - (\frac{dP}{dy}) = 0,$$

qua æquatione indoles quæsitæ functionis P definitur; quo factò æquatio integranda per $2P(\frac{du}{dx})$ diuisa erit

$$(\frac{dP}{dx})(\frac{dz}{du}) - 2P(\frac{dt}{dx})(\frac{ddz}{dt dx}) = 0$$

Vol. III.

H h

cuius

cuius integrale posito $(\frac{dz}{ax}) = v$, fit

$$2 I v = \int \frac{dt (\frac{dP}{ax})}{P (\frac{dt}{ax})} = I \left(\frac{dz}{du} \right).$$

Verum prius ipsam functionem P per x et y defini oportet. Cum fit $(\frac{dt}{ay}) = P (\frac{dP}{ax})$ erit

$$dP = dx \left(\frac{dP}{ax} \right) + P dy \left(\frac{dP}{ax} \right),$$

hincque ponendo breuitatis ergo $(\frac{dP}{ax}) = p$, fit

$$dx = \frac{dP}{p} - P dy, \text{ atque}$$

$$x = -Py + \int dP (y + \frac{1}{p}).$$

Statuatur ergo $y + \frac{1}{p} = f:P$, ac reperitur

$$x + Py = f:P \text{ et } p = \left(\frac{dP}{ax} \right) = \frac{f':P}{f:P - y},$$

ac $(\frac{dP}{ay}) = \frac{P}{f:P - y}$ vnde ratio determinationis quantitatis P per x et y definitur. Pro nouis autem variabilibus t et u, ob $(\frac{dt}{ay}) = -P (\frac{dt}{ax})$ erit

$$dt = \left(\frac{dt}{ax} \right) (dx - P dy) \text{ et ob } x = -Py + f:P \text{ fit}$$

$$dt = \left(\frac{dt}{ax} \right) (dP f':P - 2P dy - y dP) = P^2 \left(\frac{dt}{ax} \right) \left(\frac{dP}{P} f':P - 2 dy \sqrt{P} - \frac{y dP}{\sqrt{P}} \right)$$

cuius postremae formulae cum integrale fit

$$\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f':P - 2y \sqrt{P} \text{ erit}$$

$$t = F : \left(\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f':P - 2y \sqrt{P} \right).$$

Deinde ob $(\frac{du}{ay}) = P (\frac{du}{ax})$ habetur

$$du = \left(\frac{du}{ax} \right) (dx + P dy) = \left(\frac{du}{ax} \right) (dP f':P - y dP),$$

ideoque

ideoque

$$du = \left(\frac{dx}{y}\right) (f' : P - y) dP;$$

quare u aequabitur functioni ipsius P . In hoc autem negotio functiones quascunque accipere licet, quia sequente demum integratione vniuersalitas solutionis obtinetur. Quare ponamus:

$$t = f \sqrt{\frac{P}{y}} f' : P - 2y \sqrt{P} \text{ et } u = P \text{ existente}$$

$$x + Py = f : P.$$

Denique ad ipsum integrale inueniendum, quia est

$$2 I \left(\frac{dx}{u}\right) = \int \frac{dt \left(\frac{dP}{dx}\right)}{P \left(\frac{dt}{dx}\right)}$$

in qua integratione u seu P sumitur constans, per superiora est

$$\left(\frac{dt}{dx}\right) = dP f' : P - 2P dy - y dP = -2P dy$$

ob P constans, et $\left(\frac{dP}{dx}\right) = \frac{1}{f' : P - y}$, vnde fit

$$2 I \left(\frac{dx}{u}\right) = \int \frac{-2 dy}{f' : P - y} = 2 I (f' : P - y) + 2 I F : P \text{ seu}$$

$$\left(\frac{dx}{u}\right) = (f' : P - y) F : P,$$

hincque porro

$$z = \int dP (f' : P - y) F : P$$

sumendo hic t constans. Cum igitur sit

$$y = -t \frac{1}{2\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P - \frac{t}{2\sqrt{P}}$$

H h 2

ideoque

ideoque

$$f: P - y = f': P - \frac{1}{\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P + \frac{1}{\sqrt{P}};$$

vnde conficitur

$$z = \int dP \left(f: P - \frac{1}{\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P \right) F: P + \left(\frac{1}{\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P - y \sqrt{P} \right) \int \frac{dP}{\sqrt{P}} F: P \\ + \Phi: \left(\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P - 2y \sqrt{P} \right)$$

quae expressio duas continet functiones arbitrarias
F et Φ .

Coroll. 1.

303. Primum huius formae membrum ita transformari potest:

$$\int \frac{dP}{\sqrt{P}} \left(\sqrt{P} f': P - \frac{1}{\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P \right) F: P, \text{ at}$$

$$\sqrt{P} f': P - \frac{1}{\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P = f dP \sqrt{P} f'': P,$$

vnde primum membrum erit

$$\int \frac{dP}{\sqrt{P}} F: P. f dP \sqrt{P} f'': P.$$

Coroll. 2.

304. Cum autem hoc primum membrum sit functio indefinita ipsius P si ea indicetur per $\Pi: P$, erit

$$\frac{dP}{\sqrt{P}} F: P = \frac{dP \Pi': P}{\int dP \sqrt{P} f'': P},$$

vnde forma integralis fit

$$z = \Pi: P + \Phi: \left(\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P - 2y \sqrt{P} \right) + \left(\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P - 2y \sqrt{P} \right) \\ \int \frac{dP \Pi': P}{\int dP \sqrt{P} f'': P}.$$

Coroll. 3.

Coroll. 3.

305. Solutio magis particularis nascitur sumendo $\Pi:P=0$ hincque z aequabitur functioni cuiunque quantitatis $f \frac{dx}{\sqrt{r}} : P - 2 \gamma \sqrt{P}$, quae ob $x + Py = f:P$ per x et y exhiberi censenda est.

Scholion.

306. Quanquam hic eadem methodo sum vsus atque in problemate praecedente, tamen quod mirum videatur, casus praecedentis problematis quo erat $P=a$ in hac solutione non continetur. Ratio huius paradoxii in resolutione aequationis $(\frac{dx}{dy}) = P(\frac{dx}{ax})$ est sita cui manifesto satisfacit valor $P=a$, etiam si in forma inde derivata $x + Py = f:P$ non contineatur. Hic scilicet simile quiddam vsu venit, quod iam supra obseruauimus, saepe aequationi differentiali valorem quendam satisfacere posse, qui in integrali non contineatur, veluti aequationi $dy \sqrt{a-x} = dx$ satisfacere videmus valorem $x=a$, quem tamen integralis $y = C - 2\sqrt{a-x}$ excludit. Quare etiam nostro casu valor $P=a$ peculiarem euolutionem postulat in priore problemate peractam de reliquis, vbi pro $f:P$ certa quaedam functio ipsius P assumitur exempla quaedam euoluamus.

ideoque

$$f': P - y = f': P - \frac{1}{\sqrt{r}} \int \frac{d^2 P}{\sqrt{r}} f': P + \frac{1}{\sqrt{P}},$$

vnde conficitur

$$\begin{aligned} z = \int dP (f': P - \frac{1}{\sqrt{r}} \int \frac{d^2 P}{\sqrt{r}} f': P) F: P + (\int \frac{d^2 P}{\sqrt{P}} f': P - y \sqrt{P}) \int \frac{d^2 P}{\sqrt{P}} F: P \\ + \Phi: (\int \frac{d^2 P}{\sqrt{P}} f': P - 2y \sqrt{P}) \end{aligned}$$

quae expressio duas continet functiones. arbitrarias. F et Φ .

COROLL. I.

303. Primum huius formae membrum ita transformari potest:

$$\int \frac{d^2 P}{\sqrt{P}} (\sqrt{P} f': P - \frac{1}{2} \int \frac{d^2 P}{\sqrt{P}} f': P) F: P, \text{ at}$$

$$\sqrt{P} f': P - \frac{1}{2} \int \frac{d^2 P}{\sqrt{P}} f': P = \int dP \sqrt{P} f'': P,$$

vnde primum membrum erit

$$\int \frac{d^2 P}{\sqrt{P}} F: P \int dP \sqrt{P} f'': P.$$

COROLL. 2.

304. Cum autem hoc primum membrum sit functio indefinita ipsius P si ea indicetur per $\Pi: P$, erit

$$\frac{d^2 P}{\sqrt{P}} F: P = \int \frac{d^2 P \Pi': P}{dP \sqrt{P} f'': P},$$

vnde forma integralis fit

$$\begin{aligned} z = \Pi: P + \Phi: (\int \frac{d^2 P}{\sqrt{P}} f': P - 2y \sqrt{P}) + (\int \frac{d^2 P}{\sqrt{P}} f': P - 2y \sqrt{P}) \\ \int \frac{d^2 P \Pi': P}{dP \sqrt{P} f'': P}. \end{aligned}$$

Coroll. 3.

Coroll. 3.

305. Solutio magis particularis nascitur sumendo $\Pi:P=0$ hincque z aequabitur functioni cuiunque quantitatis $\int \frac{dx}{x} f:P-2 \sqrt{P}$, quae ob $x+Py=f:P$ per x et y exhiberi censenda est.

Scholion.

306. Quanquam hic eadem methodo sum vsus atque in problemate praecedente, tamen quod mirum videatur, casus praecedentis problematis quo erat $P=a$ in hac solutione non continetur. Ratio huius paradoxii in resolutione aequationis $(\frac{dy}{y})=P(\frac{dx}{x})$ est sita cui manifesto satisfacit valor $P=a$, etiam si in forma inde deriuata $x+Py=f:P$ non contineatur. Hic scilicet simile quiddam vsu venit, quod iam supra obseruauimus, saepe aequationi differentiali valorem quendam satisfacere posse, qui in integrali non contineatur, veluti aequationi $dy \sqrt{a-x}=dx$ satisfacere videmus valorem $x=a$, quem tamen integralis $y=C-2\sqrt{a-x}$ excludit. Quare etiam nostro casu valor $P=a$ peculiarem euolutionem postulat in priore problemate peractam de reliquis, vbi pro $f:P$ certa quaedam functio ipsius P assumitur exempla quaedam euoluamus.

Exemplum I.

307. Sumto $f:P=0$, et fit $P=-\frac{x}{y}$, integrale completum huius æquationis

$$\left(\frac{d dx}{d y^2}\right) = \frac{x x}{y y} \left(\frac{d dx}{d x^2}\right)$$

inuestigare.

Cum fit $f':P=0$, solutio inuenta ob $f\frac{dP}{\sqrt{P}};P=C$ præbet

$$z = -\frac{C}{y} f\frac{dP}{\sqrt{P}};P + (C - y\sqrt{P}) f\frac{dP}{\sqrt{P}};P + \Phi:(C - 2y\sqrt{P}).$$

Statuatur $f\frac{dP}{\sqrt{P}};P = \Pi:P$ prodibitque:

$$z = -y\sqrt{P}.\Pi:P + \Phi:y\sqrt{P}.$$

Restituatur pro P valor $-\frac{x}{y}$, et ob $y\sqrt{P} = \sqrt{-xy}$, imaginarium $\sqrt{-1}$ in functiones inuoluendo erit:

$$z = \sqrt{xy}.\Pi;\frac{x}{y} + \Phi:\sqrt{xy}$$

quæ forma facile in hanc transfunditur:

$$z = x\Gamma;\frac{x}{y} + \Theta:xy$$

vbi $x\Gamma;\frac{x}{y}$ denotat functionem quamcunque homogeneam vnius dimensionis ipsarum x et y . Resolutio autem instituetur loco x et y has novas variables t et u introducendo vt fit $t = C - 2\sqrt{-xy}$ et $u = -\frac{x}{y}$ vel etiam simplicius $t = 2\sqrt{xy}$ et $u = \frac{x}{y}$, vnde fit:

$$\left(\frac{dt}{dx}\right) = \frac{y}{\sqrt{x}}; \left(\frac{dt}{dy}\right) = \frac{\sqrt{x}}{y}; \left(\frac{d dt}{d x^2}\right) = -\frac{y}{2x\sqrt{x}}; \left(\frac{d dt}{d y^2}\right) = -\frac{y}{2y\sqrt{y}}$$

$$\left(\frac{du}{dx}\right) = \frac{1}{y}; \left(\frac{du}{dy}\right) = -\frac{x}{y^2}; \left(\frac{d du}{d x^2}\right) = 0; \left(\frac{d du}{d y^2}\right) = \frac{2x}{y^3}.$$

et

et ob $PP = \frac{x}{y}$ aequatio proposita hanc induit formam :

$$0 \left(\frac{dx}{dt} \right) + \frac{x}{y^2} \left(\frac{dy}{dt} \right) - \frac{x \sqrt{x}}{y^2 \sqrt{y}} \left(\frac{d \frac{dx}{dt}}{dt} \right) = 0.$$

Nunc cum fit

$$t u = 4 x x, \text{ et } x = \frac{1}{2} t \sqrt{u},$$

arque $y = \frac{t}{x \sqrt{u}}$, habebimus :

$$\frac{x u u}{t t} \left(\frac{d u}{dt} \right) - \frac{x u u}{t} \left(\frac{d \frac{d u}{dt}}{dt} \right) = 0 \text{ seu } \left(\frac{d u}{dt} \right) = t \left(\frac{d \frac{d u}{dt}}{dt} \right).$$

Fiat $\left(\frac{d u}{dt} \right) = v$, vt fit $v = t \left(\frac{d v}{dt} \right)$ et sumto u constante $\frac{d t}{t} = \frac{d v}{v}$, ergo $v = \left(\frac{d u}{dt} \right) = t f' : u$. Sit iam t constans fietque

$$z = t f : u + F : t = 2 \sqrt{x y} . f : \frac{x}{y} + F : \sqrt{x y}$$

vt ante.

Corollarium.

308. Quemadmodum autem expressio inuenta $z = x \Gamma : \frac{x}{y} + \Theta : x y$ satisfaciat, differentialibus rite sumtis perspicietur :

$$\left(\frac{d z}{d x} \right) = \Gamma : \frac{x}{y} + \frac{x}{y} F' : \frac{x}{y} + y \Theta' : x y ; \left(\frac{d z}{d y} \right) = \frac{-x x \Gamma' : \frac{x}{y}}{y^2} + x \Theta' : x y$$

vnde porro fit :

$$\left(\frac{d d z}{d x^2} \right) = \frac{x}{y} \Gamma'' : \frac{x}{y} + \frac{x}{y^2} \Gamma'' : \frac{x}{y} + y y \Theta'' : x y \text{ et}$$

$$\left(\frac{d d z}{d y^2} \right) = \frac{-x x \Gamma' : \frac{x}{y}}{y^3} + \frac{x^2 \Gamma'' : \frac{x}{y}}{y^2} + x x \Theta'' : x y.$$

Exem-

Exemplum 2.

309. Sumto $f:P = \frac{P^2}{2a}$, et fit

$$PP = 2aPy + 2ax \text{ et } P = ay + \sqrt{(aayy + 2ax)},$$

huius aequationis

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = (2aayy + 2ax + 2ay\sqrt{(aayy + 2ax)})\left(\frac{d^2dx}{dx^2}\right)$$

integrale completum in:estigare.

Cum fit $f:P = \frac{P^2}{2a}$ erit

$$f':P = \frac{P}{a}, \text{ et } \int \frac{d^2P}{\sqrt{P}} f':P = \int \frac{d^2P}{\sqrt{P}} P = \frac{2}{3} P\sqrt{P},$$

unde forma generalis supra inuenta abit in

$$z = \int dP \cdot \frac{P^2}{2a} F:P + \left(\frac{P^2}{2a} - y\sqrt{P}\right) \int \frac{d^2P}{\sqrt{P}} F:P + \Phi:\left(\frac{2}{3} P\sqrt{P} - 2y\sqrt{P}\right)$$

statuatur $\int \frac{d^2P}{\sqrt{P}} F:P = \Pi:P$ erit

$$dP \cdot F:P = dP\sqrt{P} \cdot \Pi/P$$

atque

$$z = \frac{2}{3} \int P^{\frac{3}{2}} dP \cdot \Pi:P + \left(\frac{P^2}{2a} - y\sqrt{P}\right) \Pi:P + \Phi:\left(\frac{2}{3} P\sqrt{P} - 2y\sqrt{P}\right).$$

Est autem

$$\frac{P}{2a} - y = -\frac{2}{3}y + \frac{1}{3}\sqrt{(yy + \frac{2x}{a})};$$

quarum formarum euolutio deducit ad expressiones nimis perplexas. At substitutiones ad scopum perducentes sunt

$$t = \frac{2}{3}P\sqrt{P} - 2y\sqrt{P} \text{ et } u = P.$$

Corol-

Corollarium.

310. Si pro solutione magis restricta ponatur

$$\Pi: P = P^{n-\frac{1}{2}} \text{ erit}$$

$$\Pi': P = (n-\frac{1}{2})P^{n-\frac{3}{2}},$$

hincque colligitur

$$z = \frac{x}{(n+\frac{1}{2})a} P^{n+\frac{1}{2}} - P^2 y + \Phi: \left(\frac{P \sqrt{P}}{2a} - y \sqrt{P} \right)$$

fit $n=1$ et functio Φ evanescat erit

$$z = \frac{1}{2a} PP - Py = x$$

at casus $n=2$ dat

$$z = \frac{1}{2a} P^2 - P^2 y = \frac{1}{2} axy + \frac{1}{2} P(2x + ayy), \text{ seu}$$

$$z = aay^2 + 3axy + (ayy + 2x) \sqrt{aayy + 2ax}.$$

Scholion.

311. Forma integralis inventa sequenti modo simplicior effici potest: Ponatur

$$\int \frac{dP}{\sqrt{P}} F: P = \Pi: P \text{ erit}$$

$$F: P = \sqrt{P} \cdot \Pi': P$$

critque omittendo postremum membrum

$$\Phi \left(\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f: P - 2y \sqrt{P} \right)$$

Vol. III.

I i

quod

cuius integrale posito $(\frac{dx}{dx}) = v$, fit

$$2 \int v = \int \frac{dt (\frac{dP}{dx})}{P (\frac{dt}{dx})} = \int \left(\frac{dx}{du} \right).$$

Verum prius ipsam functionem P per x et y defini-
niri oportet. Cum fit $(\frac{dt}{dy}) = P (\frac{dP}{dx})$ erit

$$dP = dx (\frac{dP}{dx}) + P dy (\frac{dP}{dx}),$$

hincque ponendo breuitatis ergo $(\frac{dP}{dx}) = p$, fit

$$dx = \frac{dP}{p} - P dy, \text{ atque}$$

$$x = -Py + \int dP (y + \frac{1}{p}).$$

Statuatur ergo $y + \frac{1}{p} = f:P$, ac reperitur

$$x + Py = f:P \text{ et } p = (\frac{dP}{dx}) = \frac{f'}{f-P-y},$$

ac $(\frac{dP}{dy}) = \frac{P}{f-P-y}$ vnde ratio determinationis quanti-
tatis P per x et y definitur. Pro nouis autem va-
riabilibus t et u, ob $(\frac{dt}{dy}) = -P (\frac{dt}{dx})$ erit

$$dt = (\frac{dt}{dx})(dx - Pdy) \text{ et ob } x = -Py + f:P \text{ fit}$$

$$dt = (\frac{dt}{dx})(dP f':P - 2Pdy - ydP) = P^2 (\frac{dt}{dx}) (\frac{dP}{dP} f':P - 2dy \sqrt{P} - \frac{y dP}{\sqrt{P}})$$

cuius postremae formulae cum integrale fit

$$\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f':P - 2y \sqrt{P} \text{ erit}$$

$$t = F : (\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f':P - 2y \sqrt{P}).$$

Deinde ob $(\frac{du}{dy}) = P (\frac{du}{dx})$ habetur

$$du = (\frac{du}{dx})(dx + Pdy) = (\frac{du}{dx})(dP f':P - ydP),$$

ideoque

ideoque

$$du = \left(\frac{du}{dx}\right) (f' : P - y) dP;$$

quare u aequabitur functioni ipsius P . In hoc autem negotio functiones quascunque accipere licet, quia sequente demum integratione vniuersalitas solutionis obtinetur. Quare ponamus:

$$t = f \sqrt[2]{P} f' : P - 2y \sqrt{P} \text{ et } u = P \text{ existente}$$

$$x + Py = f : P.$$

Denique ad ipsum integrale inueniendum, quia est

$$2 I \left(\frac{dz}{du}\right) = \int \frac{dt \left(\frac{dP}{dx}\right)}{P \left(\frac{dt}{dx}\right)}$$

in qua integratione u seu P sumitur constans, per superiora est

$$\left(\frac{dt}{dx}\right) = dP f' : P - 2P dy - y dP = -2P dy$$

ob P constans, et $\left(\frac{dP}{dx}\right) = \frac{1}{f' : P - y}$, vnde fit

$$2 I \left(\frac{dz}{dP}\right) = \int \frac{-2 dy}{f' : P - y} = 2 I (f' : P - y) + 2 I F : P \text{ seu}$$

$$\left(\frac{dz}{dP}\right) = (f' : P - y) F : P,$$

hincque porro

$$z = \int dP (f' : P - y) F : P$$

sumendo hic t constans. Cum igitur fit

$$y = + \frac{1}{2\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P - \frac{t}{2\sqrt{P}}$$

H h 2

ideoque

autem functiones illae sunt discontinuae, talis reductio nequiquam locum habet, etiamsi certum videatur, etiam tunc formam allatam valorem realem esse adepturam. Quis autem in curua quacunque libero manus ductu descripta applicatas abscissis $x + ay\sqrt{-1}$ et $x - ay\sqrt{-1}$ respondentes animo fultem imaginari, ac summam earum realem assignare valuerit; aut differentiam, quae per $\sqrt{-1}$ diuisa etiam erit realis? Hic ergo haud exiguus defectus calculi cernitur, quem nullo adhuc modo supplere licet; atque ob hunc ipsum defectum huiusmodi solutiones vniuersales plurimum de sua vi perdunt.

Problema 49.

302. Proposita aequatione $(\frac{d^2 dx^2}{dy^2}) = PP(\frac{d^2 dx^2}{dx^2})$, inquirere, quales functiones ipsarum x et y pro P assumere liceat, vt integratio ope reductionis succedat.

Solutio.

Reductionem hanc ita fieri assumo, vt loco x et y , binae aliae variables t et u introducuntur, qua substitutione secundum §. 231. in genere facta prodit haec aequatio:

$$\left. \begin{aligned} & + \left(\frac{d^2 dt}{dy^2}\right) \left(\frac{dx}{dt}\right) + \left(\frac{d^2 du}{dy^2}\right) \left(\frac{dx}{du}\right) + \left(\frac{dt}{dy}\right)^2 \left(\frac{d^2 dx}{dt^2}\right) + 2 \left(\frac{dt}{dy}\right) \left(\frac{du}{dy}\right) \left(\frac{d^2 dx}{dt du}\right) + \left(\frac{du}{dy}\right)^2 \left(\frac{d^2 dx}{du^2}\right) \\ & - PP \left(\frac{d^2 dt}{dx^2}\right) - PP \left(\frac{d^2 du}{dx^2}\right) - PP \left(\frac{dt}{dx}\right)^2 - 2 PP \left(\frac{dt}{dx}\right) \left(\frac{du}{dx}\right) - PP \left(\frac{du}{dx}\right)^2 \end{aligned} \right\} = 0$$

Iam relatio inter binas variables t , u et praecedentes

dentes x, y eiusmodi statuat ut binæ formulæ
 $(\frac{d^2z}{dt^2})$ et $(\frac{d^2z}{du^2})$ ex calculo egrediantur, id quod
 fiet ponendo

$$(\frac{dt}{dy}) + P(\frac{dt}{dx}) = 0 \text{ et } (\frac{du}{dy}) - P(\frac{du}{dx}) = 0.$$

Tum autem erit

$$(\frac{d^2dt}{dy^2}) = -P(\frac{d^2dt}{dx dy}) - (\frac{dP}{dy})(\frac{dt}{dx}),$$

at cum sit indidem

$$(\frac{d^2dt}{dx dy}) = -P(\frac{d^2dt}{dx^2}) - (\frac{dP}{dx})(\frac{dt}{dx}), \text{ erit}$$

$$(\frac{d^2dt}{dy^2}) = PP(\frac{d^2dt}{dx^2}) + P(\frac{dP}{dx})(\frac{dt}{dx}) - (\frac{dP}{dy})(\frac{dt}{dx})$$

similique modo sumendo P negative

$$(\frac{d^2du}{dy^2}) = PP(\frac{d^2du}{dx^2}) + P(\frac{dP}{dx})(\frac{du}{dx}) + (\frac{dP}{dy})(\frac{du}{dx}).$$

Quibus substitutis nostra æquatio hanc induet for-
 mam :

$$[P(\frac{dP}{dx}) - (\frac{dP}{dy})](\frac{dt}{dx})(\frac{dz}{dt}) + [P(\frac{dP}{dx}) + (\frac{dP}{dy})](\frac{du}{dx})(\frac{dz}{du}) \\ - 4PP(\frac{dt}{dx})(\frac{du}{dx})(\frac{d^2dz}{dt du}) = 0$$

quæ cum unicam formulam secundi gradus $(\frac{d^2dz}{dt du})$
 contineat integrationem admittit si vel $(\frac{dz}{dt})$ vel $(\frac{dz}{du})$
 e calculo excefferit. Ponamus ergo insuper

$$P(\frac{dP}{dx}) - (\frac{dP}{dy}) = 0,$$

quæ æquatione indeoles quæsitæ functionis P defi-
 nitur; quo facto æquatio integranda per $2P(\frac{du}{dx})$
 diuisa erit

$$(\frac{dP}{dx})(\frac{dz}{du}) - 2P(\frac{dt}{dx})(\frac{d^2dz}{dt du}) = 0$$

Vol. III.

H h

cuius

cuius integrale posito $(\frac{dz}{du}) = v$, fit

$$2lv = \int \frac{dt(\frac{dP}{dx})}{P(\frac{dt}{dx})} = l(\frac{dz}{du}).$$

Verum prius ipsam functionem P per x et y defini-
niri oportet. Cum fit $(\frac{dP}{dy}) = P(\frac{dP}{dx})$ erit

$$dP = dx(\frac{dP}{dx}) + P dy(\frac{dP}{dx}),$$

hincque ponendo breuitatis ergo $(\frac{dP}{dx}) = p$, fit

$$dx = \frac{dP}{p} - P dy, \text{ atque}$$

$$x = -Py + \int dP(y + \frac{1}{p}).$$

Statuatur ergo $y + \frac{1}{p} = f':P$, ac reperitur

$$x + Py = f:P \text{ et } p = (\frac{dP}{dx}) = \frac{f':P}{f:P - y},$$

ac $(\frac{dP}{dy}) = \frac{P}{f:P - y}$ unde ratio determinationis quanti-
tatis P per x et y definitur. Pro nouis autem va-
riabilibus t et u, ob $(\frac{dt}{dy}) = -P(\frac{dt}{dx})$ erit

$$dt = (\frac{dt}{dx})(dx - Pdy) \text{ et ob } x = -Py + f:P \text{ fit}$$

$$dt = (\frac{dt}{dx})(dPf':P - 2Pdy - ydP) = P^2(\frac{dt}{dx})(\frac{dP}{dy} f':P - 2dy \sqrt{P} - \frac{y dP}{\sqrt{P}})$$

cuius postremae formulae cum integrale fit

$$\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f':P - 2y \sqrt{P} \text{ erit}$$

$$t = F: (\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f':P - 2y \sqrt{P}).$$

Deinde ob $(\frac{du}{dy}) = P(\frac{du}{dx})$ habetur

$$du = (\frac{du}{dx})(dx + Pdy) = (\frac{du}{dx})(dPf':P - ydP),$$

ideoque

ideoque

$$du = \left(\frac{dx}{dy}\right) (f' : P - y) dP;$$

quare u aequabitur functioni ipsius P . In hoc autem negotio functiones quascunque accipere licet, quia sequente demum integratione vniuersalitas solutionis obtinetur. Quare ponamus:

$$t = f \frac{dx}{\sqrt{P}} f' : P - 2y \sqrt{P} \text{ et } u = P \text{ existente}$$

$$x + Py = f : P.$$

Denique ad ipsum integrale inueniendum, quia est

$$2 \int l\left(\frac{dx}{u}\right) = \int \frac{dt \left(\frac{dx}{dy}\right)}{P \left(\frac{dt}{dx}\right)}$$

in qua integratione u seu P sumitur constans, per superiora est

$$\left(\frac{dt}{dx}\right) = dP f' : P - 2P dy - y dP = -2P dy$$

ob P constans, et $\left(\frac{dx}{dy}\right) = \frac{x}{f' : P - y}$, vnde fit

$$2 \int l\left(\frac{dx}{u}\right) = \int \frac{x dy}{f' : P - y} = 2 \int (f' : P - y) + 2 \int F : P \text{ seu}$$

$$\left(\frac{dx}{dy}\right) = (f' : P - y) F : P,$$

hincque porro

$$z = \int dP (f' : P - y) F : P$$

sumendo hic t constans. Cum igitur sit

$$y = + \frac{1}{2\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P - \frac{t}{\sqrt{P}}$$

H h 2

ideoque

ideoque

$$f': P - y = f': P - \frac{1}{2\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P + \frac{1}{2\sqrt{P}},$$

vnde conficitur

$$\begin{aligned} z = \int dP \left(f': P - \frac{1}{2\sqrt{P}} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P \right) F: P + \left(\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P - y \sqrt{P} \right) \int \frac{dP}{\sqrt{P}} F: P \\ + \Phi: \left(\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P - 2y \sqrt{P} \right) \end{aligned}$$

quae expressio duas continet functiones arbitrarías. F et Φ .

COROLL. I.

303. Primum huius formae membrum ita transformari potest :

$$\int \frac{dP}{\sqrt{P}} \left(\sqrt{P} \cdot f': P - \frac{1}{2} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P \right) F: P, \text{ at}$$

$$\sqrt{P} \cdot f': P - \frac{1}{2} \int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P = \int dP \sqrt{P} \cdot f'': P,$$

vnde primum membrum erit

$$\int \frac{dP}{\sqrt{P}} F: P \cdot \int dP \sqrt{P} \cdot f'': P.$$

COROLL. 2.

304. Cum autem hoc primum membrum sit functio indefinita ipsius P si ea indicetur per $\Pi: P$, erit

$$\frac{dP}{\sqrt{P}} F: P = \frac{dP \cdot \Pi': P}{\int dP \sqrt{P} \cdot f'': P},$$

vnde forma integralis fit

$$\begin{aligned} z = \Pi: P + \Phi: \left(\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P - 2y \sqrt{P} \right) + \left(\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f': P - 2y \sqrt{P} \right) \\ \int \frac{dP \cdot \Pi': P}{2 \int dP \sqrt{P} \cdot f'': P} \end{aligned}$$

Coroll. 3.

Coroll. 3.

305. Solutio magis particularis nascitur sumendo $\Pi:P=0$ hincque z aequabitur functioni cui-cunque quantitatis $f \frac{dy}{y^2} f:P-2y \vee P$, quae ob $x+Py=f:P$ per x et y exhiberi censenda est.

Scholion.

306. Quanquam hic eadem methodo sum-
 vsus atque in problemate praecedente, tamen quod
 mirum videatur, casus praecedentis problematis quo
 erat $P=a$ in hac solutione non continetur. Ratio
 huius paradoxii in resolutione aequationis $(\frac{dy}{y})=P(\frac{dy}{ax})$
 est sita cui manifesto satisfacit valor $P=a$, etiam si
 in forma inde deriuata $x+Py=f:P$ non contineat-
 ur. Hic scilicet simile quiddam vsu venit, quod
 iam supra obseruauimus, saepe aequationi differentiali
 valorem quendam satisfacere posse, qui in integrali
 non contineatur, veluti aequationi $dy \vee (a-x)=dx$
 satisfacere videmus valorem $x=a$, quem tamen
 integralis $y=C-2\vee(a-x)$ excludit. Quare etiam
 nostro casu valor $P=a$ peculiarem euolutionem
 postulat in priore problemate peractam de reliquis,
 vbi pro $f:P$ certa quaedam functio ipsius P assumi-
 tur exempla quaedam euoluamus.

Exemplum I.

307. Sumto $f:P=0$, et fit $P=-\frac{x}{y}$, integrale completum huius aequationis

$$\left(\frac{d dz}{d y^2}\right) = \frac{xz}{y^2} \left(\frac{d dz}{d x^2}\right)$$

investigare.

Cum fit $f':P=0$, solutio inuenta ob $f\frac{dP}{dP}f':P=C$ praebet

$$z = -\frac{C}{x} f\frac{dP}{dP}F:P + \left(\frac{1}{2}C - y\sqrt{P}\right) f\frac{dP}{dP}F:P + \Phi:(C - 2y\sqrt{P}).$$

Statuatur $f\frac{dP}{dP}F:P = \Pi:P$ prodibitque:

$$z = -y\sqrt{P}.\Pi:P + \Phi:y\sqrt{P}.$$

Restituatur pro P valor $-\frac{x}{y}$, et ob $y\sqrt{P} = \sqrt{-xy}$, imaginarium $\sqrt{-x}$ in functiones inuoluendo erit:

$$z = \sqrt{xy}.\Pi:\frac{x}{y} + \Phi:\sqrt{xy}$$

quae forma facile in hanc transfunditur:

$$z = x\Gamma:\frac{x}{y} + \Theta:xy$$

vbi $x\Gamma:\frac{x}{y}$ denotat functionem quamcunque homogeneam vnius dimensionis ipsarum x et y . Resolutio autem instituetur loco x et y has nouas variables t et u introducendo vt fit $t = C - 2\sqrt{-xy}$ et $u = -\frac{x}{y}$ vel etiam simplicius $t = 2\sqrt{xy}$ et $u = \frac{x}{y}$, vnde fit:

$$\left(\frac{dt}{dx}\right) = \frac{y}{\sqrt{x}}; \left(\frac{dt}{dy}\right) = \frac{y}{\sqrt{y}}; \left(\frac{d dt}{d x^2}\right) = \frac{-y}{2x\sqrt{x}}; \left(\frac{d dt}{d y^2}\right) = \frac{y}{2y\sqrt{y}}.$$

$$\left(\frac{du}{dx}\right) = \frac{1}{y}; \left(\frac{du}{dy}\right) = \frac{-x}{y^2}; \left(\frac{d du}{d x^2}\right) = 0; \left(\frac{d du}{d y^2}\right) = \frac{2x}{y^3}.$$

et

et ob $PP = \frac{x^2}{y^2}$ aequatio proposita hanc induit formam :

$$0 \left(\frac{dx}{dt} \right) + \frac{x^2}{y^2} \left(\frac{dz}{du} \right) - \frac{x^2 \sqrt{x}}{y^2 \sqrt{y}} \left(\frac{d^2 z}{dt du} \right) = 0.$$

Nunc cum fit

$$t u = 4 x x, \text{ et } x = \frac{1}{2} t \sqrt{u},$$

arque $y = \frac{t}{x \sqrt{u}}$, habebimus :

$$\frac{x^2 u}{t^2} \left(\frac{dz}{du} \right) - \frac{x^2 u}{t} \left(\frac{d^2 z}{dt du} \right) = 0 \text{ seu } \left(\frac{dz}{du} \right) = t \left(\frac{d^2 z}{dt du} \right).$$

Fiat $\left(\frac{dz}{du} \right) = v$, vt fit $v = t \left(\frac{dv}{dt} \right)$ et sumto u constante $\frac{dt}{t} = \frac{dv}{v}$, ergo $v = \left(\frac{dz}{du} \right) = t f' : u$. Sit iam t constans fietque

$$z = t f : u + F : t = 2 \sqrt{xy} . f : \frac{x}{y} + F : \sqrt{xy}$$

vt ante.

Corollarium.

308. Quemadmodum autem expressio inuenta $z = x \Gamma : \frac{x}{y} + \Theta : xy$ satisfaciat, differentialibus rite sumtis perspicitur :

$$\left(\frac{dz}{dx} \right) = \Gamma : \frac{x}{y} + \frac{x}{y} F' : \frac{x}{y} + y \Theta' : xy ; \left(\frac{dz}{dy} \right) = -\frac{xx}{yy} \Gamma' : \frac{x}{y} + x \Theta' : xy$$

vnde porro fit :

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2} \right) = \frac{1}{y} \Gamma' : \frac{x}{y} + \frac{x}{y^2} \Gamma'' : \frac{x}{y} + yy \Theta'' : xy \text{ et}$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2} \right) = -\frac{2xx}{y^2} \Gamma' : \frac{x}{y} + \frac{x^2}{y^2} \Gamma'' : \frac{x}{y} + xx \Theta'' : xy.$$

Exem-

Exemplum 2.

309. Sumto $f:P = \frac{P^2}{16}$, et fit

$PP = 2aPy + 2ax$ et $P = ay + \sqrt{(2a^2yy + 2ax)}$,
huius aequationis

$(\frac{ddz}{dy^2}) = (2a^2yy + 2ax + 2ay\sqrt{(2a^2yy + 2ax)})(\frac{ddz}{dx^2})$
integrale completum inuestigare.

Cum fit $f:P = \frac{P^2}{16}$ erit

$f':P = \frac{P}{8}$, et $f \frac{dP}{\sqrt{P}} f':P = f \frac{dP}{\sqrt{P}} \sqrt{P} = \frac{1}{16} P \sqrt{P}$,

vnde forma generalis supra inuenta abit in

$z = \int dP \cdot \frac{P^2}{16} F:P + (\frac{P\sqrt{P}}{16} - y\sqrt{P}) \int \frac{dP}{\sqrt{P}} F:P + \Phi:(\frac{1}{16} P\sqrt{P} - 2y\sqrt{P})$

statuatur $\int \frac{dP}{\sqrt{P}} F:P = \Pi:P$ erit

$dP \cdot F:P = dP \sqrt{P} \cdot \Pi'P$

atque

$z = \frac{1}{16} \int P^{\frac{5}{2}} dP \cdot \Pi':P + (\frac{P\sqrt{P}}{16} - y\sqrt{P}) \Pi:P + \Phi:(\frac{P\sqrt{P}}{16} - y\sqrt{P})$.

Est autem

$\frac{P}{16} - y = \frac{1}{16}y + \frac{1}{16}\sqrt{(yy + \frac{1}{16}x)}$;

quarum formularum euolutio deducit ad expressiones nimis perplexas. At substitutiones ad scopum perducentes sunt

$t = \frac{1}{16}P\sqrt{P} - 2y\sqrt{P}$ et $u = P$.

Corol-

Corollarium.

310. Si pro solutione magis restricta ponatur

$$\Pi: P = P^{n-\frac{1}{2}} \text{ erit}$$

$$\Pi': P = (n-1)P^{n-\frac{3}{2}},$$

hincque colligitur

$$z = \frac{n}{(n+1)a} P^{n+1} - P^n y + \Phi: \left(\frac{P \sqrt{P}}{1+a} - y \sqrt{P} \right)$$

fit $n=1$ et functio Φ evanescat erit

$$z = \frac{1}{1+a} PP - Py = x$$

at casus $n=2$ dat

$$z = \frac{2}{1+a} P^2 - P^2 y = \frac{2}{1+a} axy + \frac{2}{1+a} P(2x + ayy), \text{ seti}$$

$$z = aay^2 + 2axy + (ayy + 2x)\sqrt{(aayy + 2ax)}.$$

Scholion.

311. Formâ integralis inuenta sequenti modo simplicior effici potest: Ponatur

$$\int \frac{dP}{\sqrt{P}} F: P = \Pi: P \text{ erit}$$

$$F: P = \sqrt{P}. \Pi': P$$

eritque omittendo postremum membrum

$$\Phi \left(\int \frac{dP}{\sqrt{P}} f: P - 2y \sqrt{P} \right)$$

Vol. III.

I i

quod

quod nulla reductione indiget

$$z = f d P (\sqrt{P} \cdot f' \cdot P - \frac{1}{2} f \frac{dP}{\sqrt{P}} f' \cdot P) \Pi' : P + \frac{1}{2} \Pi : P \cdot f \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P - y \sqrt{P} \cdot \Pi : P$$

$$\text{at } \frac{1}{2} \Pi : P \cdot f \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P = f (\frac{1}{2} d P \Pi' : P \cdot f \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P + \frac{1}{2} \frac{dP}{\sqrt{P}} \Pi : P \cdot f' : P)$$

vnde fit

$$z = f \Pi' : P \cdot d P \sqrt{P} f' : P + \frac{1}{2} f \Pi : P \cdot \frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P - y \sqrt{P} \cdot \Pi : P.$$

Porro est

$$f d P \cdot \Pi : P \cdot \sqrt{P} \cdot f' : P = \Pi : P \cdot \sqrt{P} \cdot f' : P - f \Pi : P (\frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P + d P \sqrt{P} f' : P)$$

ideoque

$$z = \Pi : P \cdot \sqrt{P} \cdot f' : P - f d P \cdot \Pi : P \cdot \sqrt{P} \cdot f' : P - y \sqrt{P} \cdot \Pi : P$$

statuatur porro

$$f d P \cdot \Pi : P \cdot \sqrt{P} \cdot f' : P = \Theta : P, \text{ crit}$$

$$\Pi : P = \frac{\Theta : P}{\sqrt{P} \cdot f' : P} \text{ et}$$

$$z = \frac{\Theta : P}{\sqrt{P} \cdot f' : P} (f' : P - y) - \Theta : P + \Theta (\frac{dP}{\sqrt{P}} f' : P - 2 y \sqrt{P})$$

quae forma sine dubio multo est simplicior quam primo inuenta.

Problema 50.

312. Propofita aequatione

$$(\frac{d^2 z}{d y^2}) - P P (\frac{d^2 z}{d x^2}) + Q (\frac{d z}{d y}) + R (\frac{d z}{d x}) = 0$$

inuenire casus quantitatum P, Q, R, quibus integratio ope reductionis ante adhibitae succedit.

Solutio.

Solutio.

Introducitis binis novis variabilibus t et u , habebimus :

$$\begin{aligned} 0 &= \left(\frac{d^2 t}{dy^2}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) + \left(\frac{d^2 du}{dy^2}\right)\left(\frac{dz}{du}\right) + \left(\frac{dt}{dy}\right)^2 \left(\frac{d^2 dz}{dt^2}\right) + 2\left(\frac{dt}{dy}\right)\left(\frac{du}{dy}\right)\left(\frac{d^2 dz}{dt du}\right) + \left(\frac{du}{dy}\right)^2 \left(\frac{d^2 dz}{du^2}\right) \\ &- PP\left(\frac{d^2 dt}{dx^2}\right) - PP\left(\frac{d^2 du}{dx^2}\right) - PP\left(\frac{dt}{dx}\right)^2 - 2PP\left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{du}{dx}\right) - PP\left(\frac{du}{dx}\right)^2 \\ &+ Q\left(\frac{dt}{dy}\right) + Q\left(\frac{du}{dy}\right) \\ &+ R\left(\frac{dt}{dx}\right) + R\left(\frac{du}{dx}\right). \end{aligned}$$

Statuamus ergo ut ante

$$\left(\frac{dt}{dy}\right) = P\left(\frac{dt}{dx}\right) \text{ et } \left(\frac{du}{dy}\right) = -P\left(\frac{du}{dx}\right)$$

unde fit

$$\left(\frac{d^2 dt}{dx dy}\right) = P\left(\frac{d^2 dt}{dx^2}\right) + \left(\frac{dP}{dx}\right)\left(\frac{dt}{dx}\right) \text{ et}$$

$$\left(\frac{d^2 du}{dy^2}\right) = PP\left(\frac{d^2 du}{dx^2}\right) + P\left(\frac{dP}{dx}\right)\left(\frac{du}{dx}\right) + \left(\frac{dP}{dy}\right)\left(\frac{dt}{dx}\right)$$

atque

$$\left(\frac{d^2 dz}{dy^2}\right) = PP\left(\frac{d^2 dz}{dx^2}\right) + P\left(\frac{dP}{dx}\right)\left(\frac{dz}{dx}\right) - \left(\frac{dP}{dy}\right)\left(\frac{du}{dx}\right)$$

et aequatio resoluenda erit :

$$\begin{aligned} 0 &= \left(P\left(\frac{d^2 P}{dx^2}\right) + \left(\frac{dP}{dy}\right) + PQ + R\right)\left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{dz}{dt}\right) - 4PP\left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{d^2 dz}{dt du}\right) \\ &+ \left(P\left(\frac{d^2 P}{dx^2}\right) - \left(\frac{dP}{dy}\right) - PQ + R\right)\left(\frac{du}{dx}\right)\left(\frac{dz}{du}\right) \end{aligned}$$

Iam evidens est integrationem institui posse, si alterutra formula $\left(\frac{dz}{dt}\right)$ vel $\left(\frac{dz}{du}\right)$ ex calculo abeat.

Ponamus ergo esse

$$P\left(\frac{d^2 P}{dx^2}\right) - \left(\frac{dP}{dy}\right) - PQ + R = 0 \text{ seu}$$

$$R = PQ + \left(\frac{dP}{dy}\right) - P\left(\frac{d^2 P}{dx^2}\right)$$

I i z

et

et aequatio resultans per $(\frac{dt}{dx})$ diuisa fit

$$0 = 2(PQ + (\frac{dP}{dy})(\frac{dz}{dx})) - 4PP(\frac{du}{dx})(\frac{d^2u}{dt dx})$$

Fiat $(\frac{dz}{dt}) = v$, erit

$$(PQ + (\frac{dP}{dy}))v - 2PP(\frac{du}{dx})(\frac{dv}{du}) = 0$$

sumatur t constans, vt fiat

$$\frac{dv}{v} = \frac{(PQ + (\frac{dP}{dy}))du}{2PP(\frac{du}{dx})}$$

vb̄i necesse est, vt quantitates P , Q , $(\frac{dP}{dy})$ et $(\frac{du}{dx})$ per nouas variables t et u exprimantur. Has ergo primum definiiri conuenit. Cum sit

$$(\frac{dt}{dy}) = P(\frac{dt}{dx}) \text{ et } (\frac{du}{dy}) = -P(\frac{du}{dx})$$

erit

$$dt = (\frac{dt}{dx})(dx + Pdy) \text{ et } du = (\frac{du}{dx})(dx - Pdy)$$

sunt ergo $(\frac{dt}{dx})$ et $(\frac{du}{dx})$ factores integrabiles reddentes formulas $dx + Pdy$ et $dx - Pdy$, non enim opus est vt hinc valores t et u generalissime definiantur. Sint p et q tales multiplicatores, per x et y dati eritque

$$t = \int p(dx + Pdy) \text{ et } u = \int q(dx - Pdy)$$

unde superior integratio fit

$$\frac{dv}{v} = \frac{(PQ + (\frac{dP}{dy}))du}{2PPq}$$

in qua integratione quantitas $t = \int p(dx + Pdy)$ constans est spectanda. Seu ob $du = q(dx - Pdy)$ erit

$$\frac{dv}{v} = \frac{(PQ + (\frac{dP}{dy}))(dx - Pdy)}{2PP}$$

Verum ob $dt = 0$ est $dx = -Pdy$, ita ut prodeat

$$\frac{dv}{v} = -\frac{dy}{P}(PQ + (\frac{dP}{dy}))$$

vbi ob t constans, et datum per x et y , valor ipsius x per y et t expressus substitui potest, ut sola y variabilis insit et inuento integrali

$$-\int \frac{dy}{P}(PQ + (\frac{dP}{dy})) = IV$$

erit $v = V$: $t = (\frac{dx}{dt})$.

Nunc ponatur u constans erit

$$z = \int V dt f: t + F: u.$$

Conditio autem sub qua haec integratio locum habet, postulat ut sit

$$R = PQ + (\frac{dP}{dy}) - P(\frac{dP}{dx}).$$

COROLL. I.

313. Eodem modo aequatio proposita resolutionem admittet, si fuerit

$$R = -PQ - (\frac{dP}{dy}) - P(\frac{dP}{dx});$$

manetque ut ante

$$s = \int p(dx + Pdy) \text{ et } u = \int q(dx - Pdy).$$

li 3

Tum

Tum vero fit:

$$0 = -(PQ + (\frac{dP}{dy})(\frac{dz}{du}) - 2PP(\frac{dt}{dx})(\frac{ddz}{dt du}))$$

quae posito $(\frac{dz}{du}) = v$, sumtoque u constante dat

$$\frac{dv}{v} = \frac{-(PQ + (\frac{dP}{dy}))dt}{2PP(\frac{dt}{dx})} = \frac{-(PQ + (\frac{dP}{dy})(dx + Pdy))}{2PP}$$

Coroll. 2.

314. Si porro habita ratione, quod

$$u = fq(dx - Pdy)$$

fit constans et $dx = Pdy$, ponatur

$$f - \frac{dy(PQ + (\frac{dP}{dy}))}{P} = IV, \text{ crit}$$

$$v = Vf: u = (\frac{dz}{du}),$$

unde tandem sumendo iam

$$t = fp(dx + Pdy),$$

colligitur:

$$z = fVduf: u + F:t.$$

Exemplum 1.

315. Si sumatur $P = a$, et $R = aQ$, quaecunque fuerit Q functio ipsarum x et y , integrare aequationem:

$$(\frac{ddz}{dy^2}) - 2a(\frac{ddz}{dx^2}) + Q(\frac{dz}{dy}) + aQ(\frac{dz}{dx}) = 0.$$

Cum

Cum hic sit $P=a$, erit $p=1$; $q=1$ et
 $t=x+ay$ atque $u=x-ay$ vnde posito $(\frac{dx}{dt})=v$ fit

$$\frac{dv}{v} = \frac{aQdu}{2aa} = \frac{Qdu}{2a}.$$

Quoniam igitur est

$$x = \frac{t+u}{2} \text{ et } y = \frac{t-u}{2a},$$

his valoribus substitutis fit Q functio ipsarum t et u ,
 ac spectata t vt constante erit

$$lv = \frac{1}{2a} fQ du + lf: t \text{ seu}$$

$$\left(\frac{dv}{v}\right) = e^{\frac{1}{2a}} fQ du f: t$$

et sumta iam u constante

$$z = f e^{\frac{1}{2a}} fQ du dt f: t + F: u.$$

COROLL. I.

316. Si Q sit constans $= 2ab$ aequationis
 huius:

$$\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) - aa\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + 2ab\left(\frac{dz}{dy}\right) + 2aab\left(\frac{dz}{dx}\right) = 0$$

integrale erit:

$$z = e^{bx} f: t + F: u = e^{b(x-ay)} f: (x+ay) + F: (x-ay)$$

sive

$$z = e^{b(x-ay)} (f: (x+ay) + F: (x-ay)).$$

COROLL. 2.

COROLL. 2.

317. Si $Q = \frac{a}{x}$ huius aequationis

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) - aa\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + \frac{a}{x}\left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{aa}{x}\left(\frac{dz}{dx}\right) = 0$$

integrale ob

$$\int Q du = \int \frac{a du}{x} = \int \frac{a du}{t+u} = 2al(t+u) \text{ erit}$$

$$z = \int (t+u) dt f : t + F : u = \int t dt f : t + u \int dt f : t + F : u.$$

Vel sit $f : t = \Pi'' : t$ erit

$$f dt f : t = \Pi' : t \text{ et}$$

$$f t dt f : t = f t d. \Pi' : t = t \Pi' : t - f dt. \Pi' : t = t \Pi' : t - \Pi : t$$

ergo

$$z = (t+u)\Pi' : t - \Pi : t + F : u \text{ seu}$$

$$z = 2x\Pi' : (x+ay) - \Pi : (x+ay) + F : (x-ay).$$

Exemplum 2.

318. Sit $P = \frac{x}{y}$, et $R = -\frac{x}{y}Q + \frac{x}{yy} - \frac{x}{yy} = -\frac{x}{y}Q$,
sumaturque $Q = \frac{1}{x}$ vt sit $R = -\frac{1}{y}$, et haec aequatio
integrari debeat

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) - \frac{xx}{yy}\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + \frac{1}{x}\left(\frac{dz}{dy}\right) - \frac{1}{y}\left(\frac{dz}{dx}\right) = 0.$$

Cum ergo sit

$$z = \int p(dx + \frac{x dy}{y}) \text{ et } u = \int q(dx - \frac{x dy}{y})$$

sumatur $p = y$ et $q = \frac{1}{y}$ vt fiat $t = xy$ et $w = \frac{x}{y}$;

Posito

Posito nunc $(\frac{dz}{dx}) = v$ sumtoque u constante ex
Coroll. I. fit:

$$\frac{dv}{v} = \frac{-(\frac{1}{y} - \frac{x}{y^2})dt}{\frac{1}{y^2}xy} = \frac{-(y-x)dt}{2xy}$$

Est vero $tu = xx$ hincque $x = \sqrt{tu}$ et $y = \sqrt{\frac{t}{u}}$,
atque $2xy = 2t\sqrt{tu}$ vnde fit

$$\frac{dv}{v} = \frac{(\sqrt{tu} - \sqrt{\frac{t}{u}})dt}{2t\sqrt{tu}} = \frac{dt}{2t} - \frac{dt}{2tu},$$

et ob u constans

$$lv = \frac{1}{2}lt - \frac{1}{2u}lt, \text{ ergo}$$

$$(\frac{dz}{dx}) = t^{\frac{1}{2}} - \frac{1}{2u}f:u.$$

Quare sumto iam t constante erit

$$z = t^{\frac{1}{2}}ft - \frac{1}{2u}duf:u + F:t.$$

Vel ponatur $-\frac{1}{2u} = s$, vt fit $s = -\frac{t}{2x}$, eritque

$$z = t^{\frac{1}{2}}ft^s dsf:s + F:t.$$

In hac integratione $ft^s dsf:s$ sola s est variabilis,
ac demum integrali sumto restitui debet $t = xy$ et
 $s = -\frac{t}{2x}$. Ceterum patet functionem quamcumque
ipsum xy particulariter satisfacere.

Problema 51.

319. Proposita aequatione generali

$$\left(\frac{d dz}{d y^2}\right) - 2P\left(\frac{d dz}{d x d y}\right) + (PP - QQ)\left(\frac{d dz}{d x^2}\right) + R\left(\frac{d z}{d y}\right) \\ + S\left(\frac{d z}{d x}\right) + Tz + V = 0$$

inuenire conditiones quantitatum P , Q , R , S , T ,
vt integratio ope reductionis adhibitae succedat.

Solutio.

Facta eadem substitutione introducendis binis
nouis variabilibus t et u , aequatio nostra sequentem
induct formam :

$$\begin{array}{ccccccc} V + Tz + \left(\frac{d dt}{d y^2}\right)\left(\frac{d u}{d t}\right) & + \left(\frac{d d u}{d y^2}\right)\left(\frac{d z}{d u}\right) & + \left(\frac{d t}{d y}\right)^2 \left(\frac{d dz}{d t^2}\right) & + 2\left(\frac{d t}{d y}\right)\left(\frac{d u}{d y}\right)\left(\frac{d dz}{d t d u}\right) & + \left(\frac{d u}{d y}\right)^2 \left(\frac{d dz}{d u^2}\right) & & \\ - 2P\left(\frac{d dt}{d x d y}\right) & - 2P\left(\frac{d d u}{d x d y}\right) & - 2P\left(\frac{d t}{d x}\right)\left(\frac{d t}{d y}\right) & - 2P\left(\frac{d t}{d x}\right)\left(\frac{d u}{d y}\right) & - 2P\left(\frac{d u}{d x}\right)\left(\frac{d u}{d y}\right) & & \\ + (PP - QQ)\left(\frac{d dt}{d x^2}\right) & + (PP - QQ)\left(\frac{d d u}{d x^2}\right) & + (PP - QQ)\left(\frac{d t}{d x}\right)^2 & - 2P\left(\frac{d t}{d x}\right)\left(\frac{d t}{d y}\right) & + (PP - QQ)\left(\frac{d u}{d x}\right)^2 & & \\ + R\left(\frac{d t}{d y}\right) & + R\left(\frac{d u}{d y}\right) & & + 2(PP - QQ)\left(\frac{d t}{d x}\right)\left(\frac{d u}{d x}\right) & & & \\ + S\left(\frac{d t}{d x}\right) & + S\left(\frac{d u}{d x}\right) & & & & & \end{array} = 0$$

Determinentur iam hae duae nouae variables t et u
ita per x et y , vt formulae $\left(\frac{d dz}{d t^2}\right)$ et $\left(\frac{d dz}{d u^2}\right)$ euan-
nescant: debeatque esse

$$\left(\frac{d t}{d y}\right) = (P + Q)\left(\frac{d t}{d x}\right) \text{ et } \left(\frac{d u}{d y}\right) = (P - Q)\left(\frac{d u}{d x}\right);$$

vnde patet has variables sequenti modo determi-
nari :

$$t = \int p(dx + (P + Q)dy) \text{ et } u = \int q(dx + (P - Q)dy)$$

sumendo

sumendo p et q ita ut hae formulae integrationem admittant. Cum nunc sit

$$\left(\frac{d^2 t}{dx dy}\right) = (P+Q)\left(\frac{d^2 t}{dx^2}\right) + \left[\left(\frac{dP}{dx}\right) + \left(\frac{dQ}{dx}\right)\right]\left(\frac{dt}{dx}\right)$$

$$\left(\frac{d^2 t}{dy^2}\right) = (P+Q)^2\left(\frac{d^2 t}{dx^2}\right) + (P+Q)\left[\left(\frac{dP}{dx}\right) + \left(\frac{dQ}{dx}\right)\right]\left(\frac{dt}{dx}\right) \\ + \left[\left(\frac{dP}{dy}\right) + \left(\frac{dQ}{dy}\right)\right]\left(\frac{dt}{dx}\right)$$

$$\left(\frac{d^2 u}{dx dy}\right) = (P-Q)\left(\frac{d^2 u}{dx^2}\right) + \left[\left(\frac{dP}{dx}\right) - \left(\frac{dQ}{dx}\right)\right]\left(\frac{du}{dx}\right)$$

$$\left(\frac{d^2 u}{dy^2}\right) = (P-Q)^2\left(\frac{d^2 u}{dx^2}\right) + (P-Q)\left[\left(\frac{dP}{dx}\right) - \left(\frac{dQ}{dx}\right)\right]\left(\frac{du}{dx}\right) \\ + \left[\left(\frac{dP}{dy}\right) - \left(\frac{dQ}{dy}\right)\right]\left(\frac{du}{dx}\right).$$

Hinc reperitur formulae $2\left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right)$ coefficientis: $-2QQ\left(\frac{dt}{dx}\right)\left(\frac{du}{dx}\right)$
termini $\left(\frac{d^2 z}{dt}\right)$ coefficientis:

$$\left[-(P-Q)\left(\frac{dP}{dx} + \frac{dQ}{dx}\right) + \left(\frac{dP}{dy} + \frac{dQ}{dy}\right) + R(P+Q) + S\right]\left(\frac{dt}{dx}\right)$$

termini vero $\left(\frac{d^2 z}{du}\right)$ coefficientis:

$$\left[-(P+Q)\left(\frac{dP}{dx} - \frac{dQ}{dx}\right) + \left(\frac{dP}{dy} - \frac{dQ}{dy}\right) + R(P-Q) + S\right]\left(\frac{du}{dx}\right).$$

Est vero $\left(\frac{dt}{dx}\right) = p$ et $\left(\frac{du}{dx}\right) = q$: unde si breuitatis gratia vocetur:

$$S + R(P+Q) + \left(\frac{dP}{dy} + \frac{dQ}{dy}\right) - (P-Q)\left(\frac{dP}{dx} + \frac{dQ}{dx}\right) = M \text{ et}$$

$$S + R(P-Q) + \left(\frac{dP}{dy} - \frac{dQ}{dy}\right) - (P+Q)\left(\frac{dP}{dx} - \frac{dQ}{dx}\right) = N$$

aequatio nostra resoluenda erit

$$0 = V + Tx + Mp\left(\frac{dz}{dt}\right) + Nq\left(\frac{dz}{du}\right) - 4QQpq\left(\frac{d^2 z}{dt du}\right)$$

feu ut cum formis supra §. §. 294 et 295. exhibitis comparari queat:

$$\left(\frac{d^2 z}{dt du}\right) - \frac{N}{4QQq}\left(\frac{dz}{dt}\right) - \frac{M}{4QQp}\left(\frac{dz}{du}\right) - \frac{T}{4QQpq}z - \frac{V}{4QQpq} = 0$$

K k z quae

quae si porro breuitatis gratia ponatur

$$\frac{M}{\sqrt{Q} \sqrt{q}} = K \text{ et } \frac{N}{\sqrt{Q} \sqrt{p}} = L$$

duplici casu integrationem admittit: altero si fuerit

$$-\frac{T}{\sqrt{Q} \sqrt{p} \sqrt{q}} = +KL - \left(\frac{dL}{dx}\right) \text{ seu } T = +QQpq \left(\frac{dL}{dx}\right) - \frac{MN}{\sqrt{Q} \sqrt{q}}$$

altero vero si fuerit

$$-\frac{T}{\sqrt{Q} \sqrt{p} \sqrt{q}} = KL - \left(\frac{dK}{dy}\right) \text{ seu } T = +QQpq \left(\frac{dK}{dy}\right) - \frac{MN}{\sqrt{Q} \sqrt{p}}$$

Quoniam vero K et L per x et y dantur, formulae illae $\left(\frac{dK}{dx}\right)$ et $\left(\frac{dL}{dy}\right)$ ita reduci possunt ut sit

$$\left(\frac{dK}{dx}\right) = \frac{Q-p}{\sqrt{Q} \sqrt{p}} \left(\frac{dK}{dx}\right) + \frac{1}{\sqrt{Q} \sqrt{p}} \left(\frac{dK}{dy}\right) \text{ et}$$

$$\left(\frac{dL}{dy}\right) = \frac{p+Q}{\sqrt{Q} \sqrt{p}} \left(\frac{dL}{dy}\right) - \frac{1}{\sqrt{Q} \sqrt{p}} \left(\frac{dL}{dx}\right).$$

Quemadmodum autem ipsa integralia his casibus inveniri debeant, id quidem supra est declaratum: unde superfluum foret calculos illos taediosos hic repetere: quovis enim casu oblato solutio inde peti poterit.

Scholion I.

920. Quod ad hanc reductionem formularum attinet, ea sequenti modo instituitur: Cum sit in genere

$$dz = dx \left(\frac{dz}{dx}\right) + dy \left(\frac{dz}{dy}\right),$$

ex formulis

$$dt = p dx + p(P+Q) dy \text{ et } du = q dx + q(P-Q) dy$$

$$\text{erit } q dt - p du = 2pqQ dy \text{ seu } dy = \frac{q dt - p du}{2pqQ}$$

$$\text{et } q(P-Q) dt - p(P+Q) du = -2Qpq dx$$

$$\text{seu. } dx = \frac{p(P+Q) du - q(P-Q) dt}{2Qpq}$$

Quibus

Quibus valoribus substitutis obtinebitur:

$$dz = \left(\frac{P+Q}{sQq} \frac{du}{dt} - \frac{(P-Q)dt}{sQp} \right) \left(\frac{dz}{dx} \right) + \left(\frac{dt}{sQp} - \frac{du}{sQq} \right) \left(\frac{dz}{dy} \right)$$

ita vt dz per differentialia dt et du exprimatur.

Posito ergo u constante et $du = 0$ erit

$$\left(\frac{dz}{dt} \right) = \frac{Q-P}{sQp} \left(\frac{dz}{dx} \right) + \frac{1}{sQp} \left(\frac{dz}{dy} \right)$$

at positò t constante et $dt = 0$ erit

$$\left(\frac{dz}{du} \right) = \frac{P+Q}{sQq} \left(\frac{dz}{dx} \right) - \frac{1}{sQq} \left(\frac{dz}{dy} \right).$$

Scholion 2.

321. Methodus igitur hoc capite tradita in hoc consistit vt huiusmodi aequationes ope introductionis binarum novarum variabilium t et u ad hanc formam reducantur:

$$\left(\frac{d^2 z}{dt du} \right) + P \left(\frac{dz}{dt} \right) + Q \left(\frac{dz}{du} \right) + Rz + S = 0$$

de qua in praecedente capite vidimus, quibusnam casibus ea integrari queat: hisdem igitur quoque casibus omnes aequationes, quae ad talem formam se reduci patiuntur, integrationem admittent. Est vero eiusdem formae casus quidam maxime singularis, cuius integratio absolui potest, vnde denuo infinita multitudo aliarum aequationum, quae quidem eo reduci queant, oritur integrationem pariter admittentium. Quem propterea casum sequenti capite diligentius euoluamus.

CAPVT IV.

 ALIA METHODVS PECV-
 LIARIS HVIVSMODI AEQVATIONES
 INTEGRANDI.

Problema 52.

Si aequatio proposita hanc habuerit formam:
 $322.$
 $(x+y)^n \left(\frac{d^2z}{dx^2 dy} \right) + m(x+y) \left(\frac{dz}{dx} \right) + m(x+y) \left(\frac{dz}{dy} \right) + nz = 0$
 eius integrale completum inuestigare.

Solutio.

Cum hic binae variables x et y aequaliter in-
 sint ponatur primo

$$z = A(x+y)^\lambda f: x + B(x+y)^{\lambda+1} f': x + C(x+y)^{\lambda+2} f'': x \\ + D(x+y)^{\lambda+3} f''': x \text{ etc.}$$

vbi pro faciliori substitutione notetur, posito
 $v = (x+y)^\mu F: x$ fore

$$\left(\frac{dv}{dx} \right) = \mu(x+y)^{\mu-1} F: x + (x+y)^\mu F': x$$

$$\left(\frac{dv}{dy} \right) = \mu(x+y)^{\mu-1} F: x \text{ et}$$

$$\left(\frac{d^2v}{dx dy} \right) = \mu(\mu-1)(x+y)^{\mu-2} F: x + \mu(x+y)^{\mu-1} F': x.$$

Facta

Facta ergo substitutione obtinebimus hanc aequationem

$$\begin{aligned}
 0 &= nA(x+y)^{\lambda} f : x + nB(x+y)^{\lambda+1} f' : x + nC(x+y)^{\lambda+2} f'' : x + \text{etc} \\
 &+ 2m\lambda A \quad + mA \quad + mB \\
 &+ \lambda(\lambda-1)A \quad + 2m(\lambda+1)B \quad + 2m(\lambda+2)C \\
 &\quad + \lambda A \quad + (\lambda+1)B \\
 &\quad + (\lambda+1)\lambda B \quad + (\lambda+2)(\lambda+1)C
 \end{aligned}$$

vbi totum negotium ad coefficientium A, B, C, D etc. determinationem reuocatur; facile autem erat praevidere, forma superiori assumta potestates ipsius (x+y) in singulis membris pares esse prodituras: Fieri igitur necesse est

$$n + 2m\lambda + \lambda\lambda - \lambda = 0$$

$$(n + 2m\lambda + 2m + \lambda\lambda + \lambda)B + (m + \lambda)A = 0$$

$$(n + 2m\lambda + 4m + \lambda\lambda + 3\lambda + 2)C + (m + \lambda + 1)B = 0$$

$$(n + 2m\lambda + 6m + \lambda\lambda + 5\lambda + 6)D + (m + \lambda + 2)C = 0$$

etc.

quae determinationes ope primae $n + 2m\lambda + \lambda\lambda - \lambda = 0$ ita commodius exprimuntur:

$$\begin{array}{l}
 B = -\frac{(m+\lambda)A}{2(m+\lambda)} \\
 C = -\frac{(m+\lambda+1)B}{2(2m+2\lambda+1)} \\
 D = -\frac{(m+\lambda+2)C}{2(2m+2\lambda+2)} \\
 E = -\frac{(m+\lambda+3)D}{2(2m+2\lambda+3)}
 \end{array}
 \quad \left| \quad
 \begin{array}{l}
 F = -\frac{(m+\lambda+4)E}{2(2m+2\lambda+4)} \\
 G = -\frac{(m+\lambda+5)F}{2(2m+2\lambda+5)} \\
 H = -\frac{(m+\lambda+6)G}{2(2m+2\lambda+6)} \\
 \text{etc.}
 \end{array}$$

vnde

vnde lex progressionis est manifesta. At pro exponente λ duplicem eriuimus valorem

$$\lambda = \frac{1}{2} - m \pm \sqrt{\frac{1}{4} - m - n + mm}$$

quorum vtrumque aeque pro λ accipere licet. Hic autem praecipue notandi sunt casus, quibus series assumpta abruptitur, quod fit, quoties $m + \lambda + i = 0$ denotante i numerum quemcunque integrum posituum cyphra non exclusa. Hoc ergo euenit quoties fuerit

$$\frac{1}{2} + i \pm \sqrt{\frac{1}{4} - m - n + mm} = 0$$

id quod fieri nequit nisi $\frac{1}{2} - m - n + mm$ fuerit quadratum. Inuenta autem huiusmodi serie siue finita siue in infinitum excurrente, alia similis pro functionibus ipsius y reperitur, vnde valor ipsius z ita reperietur expressus

$$\begin{aligned} z = & A(x+y)^\lambda (f : x + F : y) + B(x+y)^{\lambda+1} (f' : x + F' : y) \\ & + C(x+y)^{\lambda+2} (f'' : x + F'' : y) + D(x+y)^{\lambda+3} (f''' : x + F''' : y) \\ & + E(x+y)^{\lambda+4} (f^{IV} : x + F^{IV} : y) + F(x+y)^{\lambda+5} (f^V : x + F^V : y) \\ & \text{etc.} \end{aligned}$$

vbi cum binae functiones arbitrariae adsint, id certum est signum, hanc formam esse integrale completum aequationis propositae.

COROLL. I.

323. Si fuerit $\lambda = -m$, hoc est $n - mm + m = 0$ seu $n = mm - m$, integrale ex vnico membro constabit

stabit ob $B=0$, eritque integrale

$$z = A(x+y)^{-m}(f:x+F:y).$$

Coroll. 2.

324. Integrale autem duo membra continebit, si $\lambda = -m-1$ vel $n = mm-m-2 = (m+1)(m-2)$; tum erit $B = -\frac{1}{2}A$ et integrale erit

$$z = (x+y)^{-m-1}(f:x+F:y) - \frac{1}{2}(x+y)^{-m}(f':x+F'y).$$

Coroll. 3.

325. Integrale tribus terminis constabit, si $\lambda = -m-2$ vel $n = (m+2)(m-3)$; tum erit

$$B = -\frac{1}{3}A; \text{ et } C = -\frac{1}{3}B = +\frac{1}{9}A;$$

integrale vero

$$z = (x+y)^{-m-2}(f:x+F:y) - \frac{1}{3}(x+y)^{-m-1}(f':x+F'y) + \frac{1}{9}(x+y)^{-m}(f'':x+F''y).$$

Coroll. 4.

326. Ex quatuor autem membris integrale constabit, si fuerit $\lambda = -m-3$, seu $n = (m+3)(m-4)$; tum autem erit

$$B = -\frac{1}{4}A; C = -\frac{1}{4}B = +\frac{1}{16}A; D = -\frac{1}{12}C = -\frac{1}{192}A$$

et integrale:

$$z = (x+y)^{-m-3}(f:x+F:y) - \frac{1}{4}(x+y)^{-m-2}(f':x+F'y) + \frac{1}{16}(x+y)^{-m-1}(f'':x+F''y) - \frac{1}{192}(x+y)^{-m}(f''':x+F'''y).$$

Scholion.

327. Quod si in genere ponamus $\lambda + m = -i$ erit $n = (m+i)(m-i-1)$, tum vero

$$B = -\frac{1}{2}A; C = -\frac{(i-1)B}{2(i-1)}; D = -\frac{(i-1)C}{2(i-2)}; E = -\frac{(i-2)D}{2(i-3)}$$

unde fit omnes ad primum reducendo:

$$B = -\frac{1}{2}A; C = \frac{(i-1)}{2 \cdot 2(i-1)}A; D = \frac{-(i-2)}{2 \cdot 2 \cdot 2(i-1)(i-2)}A;$$

$$E = \frac{+(i-2)(i-3)}{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2(i-1)(i-2)(i-3)}A; F = \frac{-(i-3)(i-4)}{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2(i-1)(i-2)(i-3)}A \text{ etc.}$$

qui ita se habent

	A	B	C	D	E	F
$i=1$	1	$-\frac{1}{2}$	0	0	0	0
$i=2$	1	$-\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	0	0	0
$i=3$	1	$-\frac{1}{2}$	$\frac{2}{3}$	$-\frac{1}{3}$	0	0
$i=4$	1	$-\frac{1}{2}$	$\frac{3}{8}$	$-\frac{3}{8}$	$\frac{2 \cdot 1}{2 \cdot 2}$	0
$i=5$	1	$-\frac{1}{2}$	$\frac{4}{8}$	$-\frac{7 \cdot 3}{8}$	$\frac{2 \cdot 2}{2 \cdot 2}$	$\frac{2 \cdot 1}{2 \cdot 2}$
$i=6$	1	$-\frac{1}{2}$	$\frac{5}{24}$	$-\frac{6}{11 \cdot 24}$	$\frac{2 \cdot 2 \cdot 2}{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2}$	$\frac{2 \cdot 1}{2 \cdot 2}$

Ita huius aequationis:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2 dy}\right) + \frac{m}{x+y} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{m}{x+y} \left(\frac{dz}{dy}\right) + \frac{(m+i)(m-i-1)}{(x+y)^2} z = 0$$

integrale completum erit:

$$\begin{aligned} z = & + (x+y)^{-m-i} (f^I: x + F^I: y) \\ & - \frac{i}{2} (x+y)^{-m-i+1} (f^II: x + F^II: y) \\ & + \frac{i(i-1)}{2 \cdot 2 \cdot 2(i-1)} (x+y)^{-m-i+2} (f^III: x + F^III: y) \\ & - \frac{i(i-1)(i-2)}{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2(i-1) \cdot 2(i-2)} (x+y)^{-m-i+3} (f^IV: x + F^IV: y) \\ & + \frac{i(i-1)(i-2)(i-3)}{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2(i-1) \cdot 2(i-2) \cdot 2(i-3)} (x+y)^{-m-i+4} (f^V: x + F^V: y) \\ & - \frac{i(i-1)(i-2)(i-3)(i-4)}{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2(i-1) \cdot 2(i-2) \cdot 2(i-3) \cdot 2(i-4)} (x+y)^{-m-i+5} (f^VI: x + F^VI: y) \\ & \text{etc.} \end{aligned}$$

quae

quae forma quoties i fuerit numerus integer positius; finito constat terminorum numero: locus autem in infinitum excurrit. Imprimis autem ista integratio hoc habet singulare, quod non solum ipsas functiones arbitrarias $f:x$ et $F:y$ complectatur, sed etiam earum formulas differentiales.

Exemplum.

328. Si occurrat ista aequatio

$$\left(\frac{dx}{dy}\right) + \frac{m}{x+y} \left(\frac{dx}{x}\right) + \frac{m}{x+y} \left(\frac{dy}{y}\right) = 0$$

definire casus, quibus eius integrale per formam finitam exhiberi potest.

Cum hic sit $n = (m+i)(m-i-1) = 0$ sumendo pro i numeros integros positivos, duo ordines habebuntur casuum, quibus integratio succedit, alter quo est $m = -i$, alter quo $m = i+1$ ita ut in genere integratio finita locum habeat, quoties m fuerit numerus integer siue positius siue negatius. Primo ergo si sit $m = -i$ erit

$$\begin{aligned} z = x(f:x + F:y) - \frac{1}{2i}(x+y)(f':x + F':y) \\ + \frac{1}{2i} \frac{i(i-1)}{2i(2i-1)}(x+y)^2(f'':x + F'':y) \\ - \frac{1}{6} \frac{i(i-1)(i-2)}{2i(2i-1)(2i-2)}(x+y)^3(f''':x + F''':y) \\ + \frac{1}{24} \frac{i(i-1)(i-2)(i-3)}{2i(2i-1)(2i-2)(2i-3)}(x+y)^4(f^{IV}:x + F^{IV}:y) \\ \text{etc.} \end{aligned}$$

32

L I 2

Deinde

Deinde si sit $m=i+1$ erit

$$\begin{aligned} (x+y)^{i+1}z &= 1(f:x+F:y) - \frac{1}{2}(x+y)(f':x+F':y) \\ &+ \frac{1}{6} \cdot \frac{i(i-1)}{2i(i-1)}(x+y)^2(f'':x+F'':y) \\ &- \frac{1}{24} \cdot \frac{i(i-1)(i-2)}{2i(2i-1)(2i-2)}(x+y)^3(f''':x+F''':y) \\ &+ \frac{1}{240} \cdot \frac{i(i-1)(i-2)(i-3)}{2i(2i-1)(2i-2)(2i-1)}(x+y)^4(f^{IV}:x+F^{IV}:y) \\ &\text{etc.} \end{aligned}$$

utrinque scilicet eadem habetur expressio, cui casu priori ipsa quantitas z , posteriori quantitas $(x+y)^{i+1}z$ aequatur. Ad singulos hos casus distinctius euolvendos ponamus:

$$A=(f:x+F:y)$$

$$B=(f:x+F:y) - \frac{1}{2}(x+y)(f':x+F':y)$$

$$C=(f:x+F:y) - \frac{1}{6}(x+y)(f':x+F':y) + \frac{1}{24}(x+y)^2(f'':x+F'':y)$$

$$\begin{aligned} D &=(f:x+F:y) - \frac{1}{2}(x+y)(f':x+F':y) + \frac{1}{6}(x+y)^2(f'':x+F'':y) \\ &- \frac{1}{240}(x+y)^3(f''':x+F''':y) \\ &\text{etc.} \end{aligned}$$

vel posito brevitatis gratia:

$$\mathfrak{A} = f: x + F: y;$$

$$\mathfrak{B} = (x+y)(f': x + F': y);$$

$$\mathfrak{C} = (x+y)^2(f'': x + F'': y);$$

$$\mathfrak{D} = (x+y)^3(f''': x + F''': y);$$

$$\mathfrak{E} = (x+y)^4(f^{IV}: x + F^{IV}: y);$$

etc.

fit

fit

$$A = \alpha$$

$$B = \alpha - \frac{1}{2} \beta$$

$$C = \alpha - \frac{1}{3} \beta + \frac{1}{4} \gamma$$

$$D = \alpha - \frac{1}{4} \beta + \frac{1}{6} \gamma - \frac{1}{6 \cdot 5 \cdot 4} \delta$$

$$E = \alpha - \frac{1}{5} \beta + \frac{6}{8 \cdot 7} \gamma - \frac{4}{8 \cdot 7 \cdot 6} \delta + \frac{1}{8 \cdot 7 \cdot 6 \cdot 5} \epsilon$$

$$F = \alpha - \frac{5}{10} \beta + \frac{10}{10 \cdot 9} \gamma - \frac{10}{10 \cdot 9 \cdot 8} \delta + \frac{5}{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7} \epsilon - \frac{1}{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7 \cdot 6} \zeta$$

$$G = \alpha - \frac{6}{12} \beta + \frac{15}{12 \cdot 11} \gamma - \frac{15}{12 \cdot 11 \cdot 10} \delta + \frac{15}{12 \cdot 11 \cdot 10 \cdot 9} \epsilon - \frac{6}{12 \cdot 11 \cdot 10 \cdot 9 \cdot 8} \zeta$$

$$+ \frac{1}{12 \cdot 11 \cdot 10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7} \eta$$

etc.

Quibus valoribus inuentis erit, pro duplici ordine:

$$\text{fi } m = 0; z = A$$

$$m = -1; z = B$$

$$m = -2; z = C$$

$$m = -3; z = D$$

$$m = -4; z = E$$

$$m = -5; z = F$$

$$m = -6; z = G$$

etc.

$$\text{fi } m = 1; z = A$$

$$m = 2; (x+y)z = B$$

$$m = 3; (x+y)^2 z = C$$

$$m = 4; (x+y)^3 z = D$$

$$m = 5; (x+y)^4 z = E$$

$$m = 6; (x+y)^5 z = F$$

$$m = 7; (x+y)^6 z = G$$

etc.

Scholion.

329. Si pro i fumatur numerus negatiuus, expressio in infinitum excurrit. Sit enim $i = -k$,

L 1 3

et

et ex formula prima erit $m=k$ ideoque

$$z = \mathcal{A} - \frac{k}{2k} \mathcal{B} + \frac{1}{2} \frac{k(k+1)}{2k(2k+1)} \mathcal{C} - \frac{1}{6} \frac{k(k+1)(k+2)}{2k(2k+1)(2k+2)} \mathcal{D} + \text{etc.}$$

in infinitum. Pro eodem autem casu $m=k$ altera forma ob $i=k-1$ dat

$$(x+y)^{2k-1} z = \mathcal{A} - \frac{(k-1)}{2k-2} \mathcal{B} + \frac{1}{2} \frac{(k-1)(k-2)}{(2k-2)(2k-2)} \mathcal{C} - \frac{1}{6} \frac{(k-1)(k-2)(k-3)}{(2k-2)(2k-2)(2k-2)} \mathcal{D} + \text{etc.}$$

quae autem formae non absolute aequales sunt censendae sed in altera functiones $f:x$ et $F:y$ alias formas habebunt, vt nihilominus ambae aequae satisficiant. Casu quidem $k=\frac{1}{2}$, ambae conueniunt perfecte: ponamus autem $k=0$ vt prior det

$$z = \mathcal{A} = f:x + F:y,$$

at posterior praebet

$$\frac{z}{x+y} = \mathcal{A} - \frac{1}{2} \mathcal{B} + \frac{1}{6} \mathcal{C} - \frac{1}{24} \mathcal{D} + \frac{1}{120} \mathcal{E} - \text{etc.}$$

Quarum consensus vt appareat sit, in hac posteriori

$$f:x = ax^2 \text{ et } F:y = by^2 \text{ erit:}$$

$$\mathcal{A} = ax^2 + by^2; \mathcal{B} = (x+y)(3axx + 2by); \\ \mathcal{C} = (x+y)^2(6ax + 2b); \mathcal{D} = (x+y)^3 6a$$

at reliquae partes euanescent. Obtinebimus ergo ex posteriori

$$z = (x+y)(ax^2 + by^2) - \frac{1}{2}(x+y)^2(3axx + 2by) \\ + \frac{1}{6}(x+y)^3(6ax + 2b) - \frac{1}{24}(x+y)^4 a$$

quae euoluta praebet

$$\frac{1}{2}ax^2 - \frac{1}{2}ay^2 + \frac{1}{2}bx^2 + \frac{1}{2}by^2 = \frac{1}{2}x^2,$$

quae

quae forma vtique in priori $z = f : x + F : y$ continetur. Consensus ergo binarum illarum formarum generalium eo magis est notatu dignus.

Problema 53.

330. Inuenire casus quibus haec aequatio generalis :

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) - QQ\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + R\left(\frac{dz}{dy}\right) + S\left(\frac{dz}{dx}\right) + Tz = 0$$

ad formam praecedentem reduci, ideoque iisdem casibus integrari potest.

Solutio.

Introducendo binas nouas variables t et u , vt fit quemadmodum reductio §. 319. adhibita, vbi $P = 0$ et $V = 0$, declarat :

$$t = fp(dx + Qdy) \text{ et } u = fq(dx - Qdy)$$

¶ ponamus ad abbreviandum :

$$M = S + QR + \left(\frac{dQ}{dy}\right) + Q\left(\frac{dQ}{dx}\right)$$

$$N = S - QR - \left(\frac{dQ}{dy}\right) + Q\left(\frac{dQ}{dx}\right)$$

prodibit haec aequatio :

$$\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) - \frac{m}{Q \cdot Q \cdot q} \left(\frac{dz}{dt}\right) - \frac{N}{Q \cdot Q \cdot p} \left(\frac{dz}{du}\right) - \frac{r}{Q \cdot Q \cdot p \cdot q} z = 0$$

quam ergo ad hanc formam reuocari oportet :

$$\left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + \frac{m}{t + u} \left(\frac{dz}{dt}\right) + \frac{n}{t + u} \left(\frac{dz}{du}\right) + \frac{v}{(t + u)^2} z = 0$$

cuius

cuius casus integrabilitatis aote designauimus, scilicet quoties fuerit $n = (m+i)(m-i-x)$, denotante i numerum integrum quemcunque positium, cyphra non exclusa. Ad hoc ergo necesse est ut fiat:

$$M = \frac{-mQQy}{t+u}; N = \frac{-mQQp}{t+u} \text{ et } T = \frac{-nQQp^2}{(t+u)^2}.$$

Quia autem hic integrabilitatis formularum t et u ratio haberi debet, sumamus $Q = \frac{\Phi'y}{\pi'x}$, sitque

$$p = a\pi'x \text{ et } q = b\pi'x$$

eritque

$$t = a\pi x + a\Phi y \text{ et } u = b\pi x - b\Phi y.$$

Hinc fit:

$$M + N = 2S + 2Q \left(\frac{dQ}{dx} \right) = \frac{-m(a+b)QQ\pi'x}{t+u} \text{ et}$$

$$M - N = 2QR + 2 \left(\frac{dQ}{dy} \right) = \frac{m(a-b)QQ\pi'x}{t+u}$$

ideoque

$$R = \frac{m(a-b)Q\pi'x}{t+u} - \frac{1}{Q} \left(\frac{dQ}{dy} \right)$$

$$S = \frac{-m(a+b)QQ\pi'x}{t+u} - Q \left(\frac{dQ}{dx} \right) \text{ et}$$

$$T = \frac{-nabQQ\pi'x}{(t+u)^2} = \frac{-nab\Phi'y}{(t+u)^2}$$

ob $Q = \frac{\Phi'y}{\pi'x}$; vnde est

$$\left(\frac{dQ}{dy} \right) = \frac{\Phi''y}{\pi'x} \text{ et } \left(\frac{dQ}{dx} \right) = \frac{-\pi''x \Phi'y}{\pi'^2 x}$$
 et

$$t+u = (a+b)\pi x + (a-b)\Phi y.$$

Ideoque habebimus:

$$R = \frac{m(a-b)\Phi'y}{t+u} - \frac{\Phi''y}{\Phi'y} \text{ et}$$

$$\frac{S}{QQ} = \frac{-m(a+b)\pi'x}{t+u} + \frac{\pi''x}{\pi'^2 x}.$$

Qua

Quo aequatio fiat simplicior, duo casus praecipue sunt considerandi, alter vbi $b=a$, alter $b=-a$. Priori est $t+u=2a\pi:x$ et aequatio nostra erit

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) - \frac{\Phi':y \cdot \Phi':y}{\pi':x \cdot \pi':x} \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) - \frac{\Phi''':y}{\Phi':y} \left(\frac{dz}{dy}\right) + \left(\frac{\Phi':y}{\pi':x}\right)^2 \left(\frac{\pi''':x}{\pi':x} - \frac{2m\pi':x}{\pi':x}\right) \left(\frac{dz}{dx}\right) - \frac{n \Phi':y \cdot \Phi':y}{\pi'x \cdot \pi'x} z = 0.$$

Altero vero casu $b=-a$ fit $t+u=2a\Phi:y$ et

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) - \left(\frac{\Phi':y}{\pi':x}\right)^2 \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + \left(\frac{2m\Phi':y}{\Phi':y} - \frac{\Phi''':y}{\Phi':y}\right) \left(\frac{dz}{dy}\right) + \left(\frac{\Phi':y}{\pi':x}\right)^2 \cdot \frac{\pi''':x}{\pi':x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{n \Phi':y \cdot \Phi':y}{\Phi':y \cdot \Phi':y} z = 0$$

quae ambae aequationes integrationem admittunt casibus $n=(m+i)(m-i-1)$.

COROLL. 1.

331. Aequationes postremo inuentae a se invicem non differunt, nisi quod binae variables x et y inuicem permutantur vade sufficit alterutram solam considerasse. Prior autem transformatur ponendo

$$t = \pi:x + \Phi:y \text{ et } u = \pi:x - \Phi:y;$$

posterior vero ponendo

$$t = \pi:x + \Phi:y \text{ et } u = \Phi:y - \pi:x.$$

COROLL. 2.

332. Hae aequationes etiam sequenti forma magis perspicua repraesentari possunt, prior quidem

$$\left(\frac{1}{(\Phi':y)^2}\right) \left(\frac{ddz}{dy^2}\right) - \frac{1}{(\pi':x)^2} \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) - \frac{\Phi''':y}{(\Phi':y)^3} \left(\frac{dz}{dy}\right) + \left(\frac{\pi''':x}{(\pi':x)^2} - \frac{2m}{\pi'x \cdot \pi':x}\right) \left(\frac{dz}{dx}\right) - \frac{n}{(\pi':x)^2} z = 0$$

Vol. III.

M m

et

et posterior

$$\frac{1}{(\Phi'y)^2} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{1}{(\pi'x)^2} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) + \left(\frac{m}{\Phi'y\Phi'y} - \frac{\Phi''y}{(\Phi'y)^2} \right) \left(\frac{dz}{dy} \right) + \frac{\pi''x}{(\pi'x)^2} \left(\frac{dz}{dx} \right) + \frac{n}{(\Phi'y)^2} z = 0.$$

Cafus I.

333. Ponamus $\pi'x = a$, et $\Phi'y = b$, erit $\pi:x = ax$ et $\Phi:y = by$ tum vero $\pi''x = 0$ et $\Phi''y = 0$; vnde forma prior prodibit:

$$\frac{1}{bb} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{1}{aa} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) - \frac{m}{aax} \left(\frac{dz}{dx} \right) - \frac{n}{aaxy} z = 0$$

quae reducitur ad formam supra refolutam ponendo

$$t = ax + by \text{ et } u = ax - by.$$

Posterior vero forma est:

$$\frac{1}{bb} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{1}{aa} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) + \frac{m}{bb y} \left(\frac{dz}{dy} \right) + \frac{n}{bb y^2} z = 0.$$

quae reducitur ad formam supra refolutam ponendo

$$t = ax + by \text{ et } u = by - ax$$

utraque autem est integrabilis casu

$$n = (m+i)(m-i-1).$$

Reductiōne enim ad variables t et u facta oritur haec aequatio

$$\left(\frac{ddz}{dtdu} \right) + \frac{m}{t+u} \left(\frac{dz}{dt} \right) + \frac{m}{t+u} \left(\frac{dz}{du} \right) + \frac{n}{(t+u)^2} z = 0.$$

Coroll. x.

Coroll. 1.

334. Si fumatur $n=0$, hae ambae aequationes:

$$\frac{aa}{bb} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \left(\frac{ddx}{dx^2} \right) - \frac{1}{x} \left(\frac{dz}{dx} \right) = 0 \text{ et}$$

$$\left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{bb}{aa} \left(\frac{ddx}{dx^2} \right) + \frac{1}{y} \left(\frac{dz}{dy} \right) = 0$$

sunt integrabiles, quoties m fuerit numerus integer, ideoque $2m$ numerus par.

Coroll. 2.

335. En ergo aequationes ob simplicitatem notatu dignas, ex tribus tantum terminis constantes, quae infinitis casibus integrationem admittunt. Integrale autem quouis casu facile exhibetur ex ex §. 328, si modo ibi loco x et y scribatur z et u .

Casus 2.

336. Sit $\pi':x = ax^2$ et $\Phi':y = b$, erit

$$\pi:x = \frac{1}{\mu+1} ax^{\mu+1} \text{ et } \Phi:y = by$$

tum vero

$$\pi'':x = \mu ax^{\mu-1} \text{ et } \Phi'':y = 0.$$

Vnde forma prior provenit

$$\frac{x}{bb} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{x}{aax^{\mu}} \left(\frac{ddx}{dx^2} \right) + \frac{\mu - 2m}{aax^{\mu+1}} \left(\frac{dz}{dx} \right) - \frac{n'(\mu+1)^2}{aax^{\mu+1}} z = 0$$

M m z

quae

quae reducitur ad formam supra resolutam ponendo

$$s = \frac{1}{\mu+1} ax^{\mu+1} + by \text{ et } u = \frac{1}{\mu+1} ax^{\mu+1} - by.$$

Posterior vero forma fit

$$\frac{x}{bb} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{x}{aa x^{\mu}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) + \frac{2m}{bby} \left(\frac{dz}{dy} \right) + \frac{\mu}{aa x^{\mu+1}} \left(\frac{dz}{dx} \right) + \frac{n}{bby} z = 0$$

cuius reductio absoluitur ponendo :

$$s = \frac{1}{\mu+1} ax^{\mu+1} + by \text{ et } u = by - \frac{1}{\mu+1} ax^{\mu+1}.$$

Haecque ambae aequationes integrationem admittunt, quoties fuerit $n = (m+i)(m-i-1)$.

Coroll. 1.

337. Ex priori forma casus maxime notabilis existit, si capiatur $m = \frac{n}{2\mu+2}$, et $n = 0$, tum enim erit

$$\frac{aa}{bb} x^{2\mu} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) = \left(\frac{ddz}{dx^2} \right),$$

quae est integrabilis, quoties $\frac{n}{2\mu+2}$ fuerit numerus integer m siue positivus siue negativus.

Coroll. 2.

338. Vel cum sit $\mu = \frac{-2m}{2m-1}$, haec aequatio

$$\frac{aa}{bb} x^{2m-1} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) = \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) \text{ seu } \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) = \frac{bb}{aa} x^{2m-1} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right)$$

erit

erit integrabilis, quoties m fuerit numerus integer siue positius siue negatiuus, reductio autem fit ponendo

$$s = -(2m - 1)ax^{\frac{-1}{m-1}} + by \text{ et}$$

$$u = -(2m - 1)ax^{\frac{-1}{m-1}} - by.$$

Cafus 3.

339. Sit $\pi':x = ax^\mu$ et $\Phi':y = by^\nu$, erit
 $\pi:x = \frac{1}{\mu+1}ax^{\mu+1}$ et $\Phi:y = \frac{1}{\nu+1}by^{\nu+1}$,

tum vero

$$\pi'':x = \mu ax^{\mu-1} \text{ et } \Phi'':y = \nu by^{\nu-1}.$$

Hinc prior forma resultat :

$$\frac{x}{bby^{\nu+1}} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{x}{aax^{\mu+1}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) - \frac{y}{bby^{\nu+1}} \left(\frac{dz}{dy} \right) \\ + \frac{\mu - 2m\mu - 2m}{aax^{\mu+1}} \left(\frac{dz}{dx} \right) - \frac{n(\mu+1)^2}{aax^{\mu+1}} z = 0$$

quae reducitur ponendo

$$s = \frac{1}{\mu+1}ax^{\mu+1} + \frac{1}{\nu+1}by^{\nu+1} \text{ et}$$

$$u = \frac{1}{\mu+1}ax^{\mu+1} - \frac{1}{\nu+1}by^{\nu+1}.$$

Posterior vero forma euadit

$$\frac{x}{bby^{\nu+1}} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{x}{aax^{\mu+1}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) + \frac{2m\nu + 2m - \nu}{bby^{\nu+1}} \left(\frac{dz}{dy} \right) \\ + \frac{\mu}{aax^{\mu+1}} \left(\frac{dz}{dx} \right) + \frac{n(\nu+1)^2}{bby^{\nu+1}} z = 0$$

M m 3

cuius

cuius reductio fit hac substitutione

$$z = \frac{1}{\mu+1} a x^{\mu+1} + \frac{1}{\nu+1} b y^{\nu+1} \text{ et}$$

$$u = \frac{-1}{\mu+1} a x^{\mu+1} + \frac{1}{\nu+1} b y^{\nu+1}.$$

Vel cum hic tantum ratio inter a et b in computum ingrediatur, pro priori poni poterit:

$$z = \frac{1}{2} x^{\mu+1} + \frac{(\mu+1)b}{2(\nu+1)a} y^{\nu+1} \text{ et}$$

$$u = \frac{1}{2} x^{\mu+1} - \frac{(\mu+1)b}{2(\nu+1)a} y^{\nu+1}$$

vt fiat $z+u = x^{\mu+1}$ quo expressio integralis fiat simplicior.

COROLL. I.

340. Si ponatur in forma priori $\mu = \frac{-2m}{2m-1}$, minuetur ea vno termino fietque:

$$\frac{x}{bby^{2m}} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{x}{aa} x^{\frac{4m}{2m-1}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) - \frac{y}{bby^{2m+1}} \left(\frac{dz}{dy} \right) \\ - \frac{n}{(2m-1)^2} \frac{1}{aa} x^{\frac{2}{2m-1}} z = 0.$$

Statuatur $a=b$ et capiatur quoque $v = \frac{-2m}{2m-1}$, vt prodeat

$$y^{\frac{4m}{2m-1}} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - x^{\frac{4m}{2m-1}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) + \frac{2m}{2m-1} y^{\frac{2m+1}{2m-1}} \left(\frac{dz}{dy} \right) \\ - \frac{n}{(2m-1)^2} x^{\frac{2}{2m-1}} z = 0.$$

COROLL. 2.

Coroll. 2.

341. Sumatur porro in priori forma $\nu = \mu$ at fiat $\mu - 2m \mu - 2m = -\mu$, seu $m = \frac{\mu}{\mu+1}$, vt prodeat

$$\frac{1}{bby^{\mu}} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \frac{1}{aax^{\mu}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) - \frac{\mu}{bby^{\mu+1}} \left(\frac{dz}{dy} \right) \\ - \frac{\mu}{aax^{\mu+1}} \left(\frac{dz}{dx} \right) - \frac{n(\mu+1)^2}{aax^{\mu+1}} z = 0$$

quae integrabilis existit, quoties fuerit

$$n = - \frac{(\mu + (\mu+1)i)(\mu+1)}{(\mu+1)^2} \text{ seu} \\ n = - \left(i + \frac{\mu}{\mu+1} \right) \left(i + \frac{1}{\mu+1} \right).$$

Scholion.

342. Largissima ergo hinc nobis suppeditatur copia aequationum satis concinnarum, quas ope methodi hic traditae integrare licet. Atque hic imprimis duo casus conspiciuntur, quorum alter

$$\left(\frac{ddz}{dy^2} \right) = \frac{bb}{aa} x^{\frac{m}{\mu+1}} \left(\frac{ddz}{dx^2} \right)$$

pro motu cordarum inaequali crassitie praeditarum determinando est inuentus, alter autem hac aequatione

$$\frac{aa}{bb} \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) - \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) - \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx} \right) = 0$$

contentus ideo est memorabilis, quod in analysi pro soni propagatione instituta, ad talem formam per-

peruenitur. Hae igitur binae aequationes prae ceteris merentur, vt pro casibus integrabilitatis integralia exhibeamus.

Problema 54.

343. Proposita aequatione differentiali

$$\frac{a a}{b b} \left(\frac{d d z}{a y^2} \right) - \left(\frac{d d z}{a x^2} \right) - \frac{1}{x} \left(\frac{d z}{d x} \right) = 0$$

casibus quibus m est numerus integer siue positius siue negatiuus, eius integrale completum exhibere.

Solutio.

Facta substitutione $t = \frac{1}{2}x + \frac{b}{2a}y$ et $u = \frac{1}{2}x - \frac{b}{2a}y$, aequatio nostra hanc induit formam

$$\left(\frac{d d z}{d t d u} \right) + \frac{m}{t+u} \left(\frac{d z}{d t} \right) + \frac{m}{t+u} \left(\frac{d z}{d u} \right) = 0.$$

Cum igitur sit $t+u=x$, si ponamus:

$$\mathfrak{A} = f; \frac{a x + b y}{2a} + F; \frac{a x - b y}{2a}$$

$$\mathfrak{B} = x \left(f'; \frac{a x + b y}{2a} + F'; \frac{a x - b y}{2a} \right)$$

$$\mathfrak{C} = x^2 \left(f''; \frac{a x + b y}{2a} + F''; \frac{a x - b y}{2a} \right)$$

$$\mathfrak{D} = x^3 \left(f'''; \frac{a x + b y}{2a} + F'''; \frac{a x - b y}{2a} \right)$$

$$\mathfrak{E} = x^4 \left(f^{IV}; \frac{a x + b y}{2a} + F^{IV}; \frac{a x - b y}{2a} \right)$$

$$\mathfrak{F} = x^5 \left(f^V; \frac{a x + b y}{2a} + F^V; \frac{a x - b y}{2a} \right)$$

etc.

Casus

Casus integrabiles ita se habebunt, primo negatiui

$$\text{si } m=0; z=A$$

$$\text{si } m=-1; z=A-\frac{1}{2}B$$

$$\text{si } m=-2; z=A-\frac{1}{3}B+\frac{1}{4}C$$

$$\text{si } m=-3; z=A-\frac{1}{4}B+\frac{5}{5 \cdot 4}C-\frac{1}{6 \cdot 5 \cdot 4}D$$

$$\text{si } m=-4; z=A-\frac{1}{5}B+\frac{6}{7}C-\frac{4}{2 \cdot 7 \cdot 6}D+\frac{1}{2 \cdot 7 \cdot 6 \cdot 5}E$$

$$\text{si } m=-5; z=A-\frac{5}{10}B+\frac{10}{10 \cdot 9}C-\frac{10}{10 \cdot 9 \cdot 8}D+\frac{5}{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7}E$$

$$-\frac{1}{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7 \cdot 6}F$$

etc.

Tum vero pro valoribus posituius ipsius m

$$\text{si } m=1; xz=A$$

$$\text{si } m=2; x^2z=A-\frac{1}{2}B$$

$$\text{si } m=3; x^3z=A-\frac{1}{3}B+\frac{1}{4}C$$

$$\text{si } m=4; x^4z=A-\frac{1}{4}B+\frac{1}{6 \cdot 5}C-\frac{1}{6 \cdot 5 \cdot 4}D$$

$$\text{si } m=5; x^5z=A-\frac{1}{5}B+\frac{6}{8 \cdot 7}C-\frac{4}{8 \cdot 7 \cdot 6}D+\frac{1}{8 \cdot 7 \cdot 6 \cdot 5}E$$

$$\text{si } m=6; x^6z=A-\frac{5}{10}B+\frac{10}{10 \cdot 9}C-\frac{10}{10 \cdot 9 \cdot 8}D+\frac{5}{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7}E$$

$$-\frac{1}{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7 \cdot 6}F$$

etc.

Cui ergo expressioni casu $m=-i$ aequatur valor z , eadem aequatur casu $m=i+1$ valor ipsius $x^{i+1}z$.

Scholion.

344. Valores ipsarum t et u ita hic assumi, ut fieret $t+u=x$; atque eisdem valores quoque in functionibus adhiberi oportet. Etsi enim $f:\frac{ax+by}{a}$ etiam est functio ipsius $ax+by$, tamen functiones per differentiationem inde deriuatae discrepant. Namque si ponamus

$$f:\frac{ax+by}{a} = \Phi:(ax+by)$$

erit differentiando

$$\left(\frac{a dx + b dy}{a}\right) f:\left(\frac{ax+by}{a}\right) = (a dx + b dy) \Phi'(ax+by)$$

vnde erit

$$f:\frac{ax+by}{a} = 2a \Phi:(ax+by),$$

neque ergo hae functiones differentiales sunt aequales, etiamsi principales assumtae sint aequales, simili modo erit

$$f':\left(\frac{ax+by}{a}\right) = 4aa \Phi':(ax+by), \text{ et}$$

$$f'':\frac{ax+by}{a} = 8a^2 \Phi'':(ax+by) \text{ etc.}$$

et ita porro.

Problema 55.

345. Proposita aequatione differentiali:

$$\left(\frac{d dx}{d y^2}\right) = \frac{b^2}{a^2} x^{\frac{a}{m}-1} \left(\frac{d dx}{d x^2}\right)$$

casibus quibus m est numerus integer siue positius siue negatiuus, integrale completum exhibere.

Solutio.

Solutio.

Introducitur notis variabilibus t et u , ita ut sit

$$t = \frac{1}{a} x^{2m-1} - \frac{b}{2(m-1)a} y \quad \text{et} \quad u = \frac{1}{a} x^{2m-1} + \frac{b}{2(m-1)a} y$$

aequatio nostra hanc induit formam

$$\left(\frac{d^2 z}{dt^2}\right) + \frac{m}{t+u} \left(\frac{dz}{dt}\right) + \frac{m}{t+u} \left(\frac{dz}{du}\right) = 0$$

vbi est

$$t + u = x^{2m-1}.$$

Posito igitur:

$$\mathfrak{A} = f: t + F: u; \quad \mathfrak{B} = x^{2m-1} (f': t + F': u)$$

$$\mathfrak{C} = x^{2m-1} (f'': t + F'': u); \quad \mathfrak{D} = x^{2m-1} (f''': t + F''': u)$$

$$\mathfrak{E} = x^{2m-1} (f^{IV}: t + F^{IV}: u); \quad \mathfrak{F} = x^{2m-1} (f^V: t + F^V: u)$$

etc.

percurramus primo casus, quibus m a cyphra per numeros negatiuos decrefcit.

I. Si $m = 0$; erit aequationis

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = \frac{b^2}{a^2} \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) \quad \text{integrale}$$

$$z = f\left(\frac{1}{a}x + \frac{b}{2a}y\right) + F\left(\frac{1}{a}x - \frac{b}{2a}y\right).$$

II. Si $m = -1$; ob

$$t = \frac{1}{a}x^2 + \frac{b}{2a}y \quad \text{et} \quad u = \frac{1}{a}x^2 - \frac{b}{2a}y$$

erit aequationis

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = \frac{b^2}{a^2} x^2 \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) \quad \text{integrale}$$

$$z = f: t + F: u - \frac{1}{a} x^2 (f': t + F': u).$$

N n 2

III.

III. Si $m = -2$; ob

$$t = \frac{1}{a}x^{\frac{1}{2}} + \frac{b}{10a}y \quad \text{et} \quad u = \frac{1}{a}x^{\frac{1}{2}} - \frac{b}{10a}y$$

erit aequationis

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \frac{bb}{aa}x^{\frac{1}{2}}\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) \text{ integrale}$$

$$z = f:t + F:u - \frac{1}{a}x^{\frac{1}{2}}(f':t + F':u) + \frac{1}{11a}x^{\frac{3}{2}}(f'':t + F'':u).$$

IV. Si $m = -3$; ob

$$t = \frac{1}{a}x^{\frac{1}{3}} + \frac{b}{14a}y \quad \text{et} \quad u = \frac{1}{a}x^{\frac{1}{3}} - \frac{b}{14a}y$$

erit aequationis

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \frac{bb}{aa}x^{\frac{1}{3}}\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) \text{ integrale}$$

$$z = f:t + F:u - \frac{1}{a}x^{\frac{1}{3}}(f':t + F':u) + \frac{1}{6a^2}x^{\frac{2}{3}}(f'':t + F'':u) - \frac{1}{6 \cdot 3 \cdot 4}x^{\frac{4}{3}}(f''':t + F''':u).$$

V. Si $m = -4$; ob

$$t = \frac{1}{a}x^{\frac{1}{4}} + \frac{b}{18a}y \quad \text{et} \quad u = \frac{1}{a}x^{\frac{1}{4}} - \frac{b}{18a}y$$

erit aequationis

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \frac{bb}{aa}x^{\frac{1}{4}}\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) \text{ integrale}$$

$$z = f:t + F:u - \frac{1}{a}x^{\frac{1}{4}}(f':t + F':u) + \frac{1}{6a^2}x^{\frac{3}{4}}(f'':t + F'':u) - \frac{1}{6 \cdot 7 \cdot 6}x^{\frac{5}{4}}(f''':t + F''':u) + \frac{1}{6 \cdot 7 \cdot 6 \cdot 5}x^{\frac{7}{4}}(f^{IV}:t + F^{IV}:u)$$

et ita porro.

Pro

Pro altero vero casu vbi m habet valores positivos, integralia sequenti modo exprimentur:

I. Si fit $m=1$, seu $(\frac{ddz}{dz^2}) = \frac{bb}{aa} x^4 (\frac{ddz}{dx^2})$

ob $t = \frac{1}{a} x^{-1} - \frac{b}{10a} y$ et $u = \frac{1}{a} x^{-1} + \frac{b}{10a} y$

erit integrale

$$x^{-1} z = f:t + F:u \text{ seu } z = x(f:t + F:u).$$

II. Si fit $m=2$, seu $(\frac{ddz}{dz^2}) = \frac{bb}{aa} x^{\frac{5}{2}} (\frac{ddz}{dx^2})$

ob $t = \frac{1}{a} x^{-\frac{1}{2}} - \frac{b}{10a} y$ et $u = \frac{1}{a} x^{-\frac{1}{2}} + \frac{b}{10a} y$

erit integrale

$$z = x(f:t + F:u) - \frac{1}{a} x^{\frac{3}{2}} (f':t + F':u).$$

III. Si fit $m=3$, seu $(\frac{ddz}{dz^2}) = \frac{bb}{aa} x^{\frac{11}{2}} (\frac{ddz}{dx^2})$

ob $t = \frac{1}{a} x^{-\frac{3}{2}} - \frac{b}{10a} y$ et $u = \frac{1}{a} x^{-\frac{3}{2}} + \frac{b}{10a} y$

erit integrale

$$z = x(f:t + F:u) - \frac{3}{a} x^{\frac{5}{2}} (f':t + F':u) + \frac{1}{a} x^{\frac{7}{2}} (f'':t + F'':u).$$

IV. Si fit $m=4$, seu $(\frac{ddz}{dz^2}) = \frac{bb}{aa} x^{\frac{16}{2}} (\frac{ddz}{dx^2})$

ob $t = \frac{1}{a} x^{-\frac{5}{2}} - \frac{b}{10a} y$ et $u = \frac{1}{a} x^{-\frac{5}{2}} + \frac{b}{10a} y$

erit integrale

$$z = x(f:t + F:u) - \frac{5}{a} x^{\frac{6}{2}} (f':t + F':u) + \frac{5}{a} x^{\frac{8}{2}} (f'':t + F'':u) - \frac{1}{a} x^{\frac{10}{2}} (f''':t + F''':u).$$

N n 3

V.

V. Si sit $m=5$, seu $(\frac{d^2 z}{dy^2}) = \frac{b}{a} x^{\frac{5}{2}} (\frac{d^2 z}{dx^2})$

ob $t = \frac{1}{2} x^{-\frac{1}{2}} - \frac{b}{11a} y$ et $u = \frac{1}{2} x^{-\frac{1}{2}} + \frac{b}{11a} y$

erit integrale

$$z = x(f:t + F:u) - \frac{1}{5} x^{\frac{5}{2}} (f':t + F':u) + \frac{1}{11} x^{\frac{5}{2}} (f'':t + F'':u) \\ - \frac{1}{17.6} x^{\frac{5}{2}} (f''':t + F''':u) + \frac{1}{17.6.5} x^{\frac{5}{2}} (f^{IV}:t + F^{IV}:u) \\ \text{etc.}$$

vnde lex, qua has expressiones ulterius continuare licet, per se est manifesta.

Scholion I.

346. Casus isti integrabilitatis congruunt cum iis, qui in aequatione *Riccatiâna* dicta deprehenduntur, nouimus scilicet aequationem hanc

$$dy + y dx = a x^{\frac{m-1}{m}} dx$$

integrari posse quoties m est numerus integer siue positius siue negatiuus. Haec autem aequatio haud leui vinculo cum nostra forma est connexa, quod ita ostendi potest. Proposita forma generali

$$(\frac{d^2 z}{dy^2}) = X (\frac{d^2 z}{dx^2})$$

pro integralibus particularibus inueniendis statuatur $z = e^{ay} v$, vt v sit functio ipsius x tantum, erit

$$(\frac{d^2 z}{dy^2}) = e^{2ay} \cdot \frac{d^2 v}{dx^2} \text{ et } (\frac{d^2 z}{dx^2}) = e^{ay} \cdot \frac{d^2 v}{dx^2};$$

tum

tum vero $(\frac{d^2z}{dx^2}) = \alpha \alpha e^{\alpha x} v$ unde prodit haec aequatio $\alpha \alpha v = \frac{x d^2v}{dx^2}$; in qua si porro statuatur $v = e^{\int p dx}$

oritur $\frac{\alpha \alpha dx}{x} = dp + p p dx$; ac si $X = A x^{\frac{\alpha m}{\alpha m - 1}}$ ut in nostro casu haec aequatio fit

$$dp + p p dx = a x^{\frac{-\alpha m}{\alpha m - 1}} dx.$$

Haud temere igitur euenire putandum est, quod utraque aequatio iisdem casibus integrationem admittat. Interim tamen notatu dignum occurrit, quod casus $m = \infty$, qui in forma *Riccatiana* fit facillimus, idem in nostra aequatione neququam integrationem admittat. Habetur quippe haec aequatio

$$(\frac{d^2z}{dx^2}) = \frac{b b}{a a} x x (\frac{dz}{dx^2}),$$

cuius reductio modo supra §. 330. adhibito non succedit. Nam ob

$$Q = \frac{b x}{a}, R = 0, S = 0 \text{ et } T = 0,$$

pro nouis variabilibus ponitur

$$z = \int p(dx + \frac{b x dz}{a}) \text{ et } u = \int q(dx - \frac{b x dz}{a});$$

unde ob $M = \frac{b b x}{a a} = N$ oritur haec aequatio

$$(\frac{d^2z}{dx^2}) - \frac{1}{q x} (\frac{dz}{dx}) - \frac{1}{p x} (\frac{dz}{dx}) = 0$$

quae sumendo

$$p = \frac{1}{x} \text{ et } q = \frac{1}{x}$$

ut fit

$$z = \int x + \frac{b z}{a} \text{ et } u = \int x - \frac{b z}{a},$$

transit

transit in

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) - \lambda\left(\frac{dz}{dx}\right) - \lambda\left(\frac{dz}{dx}\right) = 0$$

cuius integratio haud perspicitur.

Scholion 2.

347. Aequationis autem $\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = xx\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right)$ integralia particularia infinita exhibere licet, in hac forma $z = Ax^\lambda e^{\mu y}$ contenta. Cum enim hinc sit:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \mu Ax^\lambda e^{\mu y} \text{ et } \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \lambda Ax^{\lambda-1} e^{\mu y} \text{ erit}$$

$$\mu \mu Ax^\lambda e^{\mu y} = \lambda(\lambda-1) Ax^{\lambda-1} e^{\mu y} \text{ ideoque}$$

$\mu = \sqrt{\lambda(\lambda-1)}$, unde ex quouis numero pro λ assumpto bini valores pro μ oriuntur ita vt habeatur

$$z = Ax^\lambda e^{\sqrt{\lambda(\lambda-1)}y} + Bx^\lambda e^{-\sqrt{\lambda(\lambda-1)}y},$$

et huiusmodi membrorum numerus variando λ in infinitum multiplicari potest. Interim tamen singula haec membra adhuc generaliora reddi possunt. Posito enim $z = x^\lambda e^{\mu y} v$, videamus an v necessario constans esse debeat: hinc autem fit

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \mu x^\lambda e^{\mu y} v + x^\lambda e^{\mu y} \left(\frac{dv}{dx}\right) \text{ et}$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \lambda x^{\lambda-1} e^{\mu y} v + x^\lambda e^{\mu y} \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right)$$

ideoque nostra aequatio praebet per $x^\lambda e^{\mu y}$ diuisa

$$\mu \mu v + 2\mu \left(\frac{dv}{dx}\right) + \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) = \lambda(\lambda-1)v + 2\lambda x \left(\frac{dv}{dx}\right) + xx \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right).$$

Statuatur vt ante $\mu \mu = \lambda(\lambda-1)$, sitque $v = \alpha lx + \beta y$, erit

$$2\beta \mu = 2\alpha \lambda - \alpha \text{ seu } \frac{\alpha}{\beta} = \frac{2\mu}{2\lambda-1} = \frac{2\sqrt{\lambda(\lambda-1)}}{2\lambda-1}$$

unde

vnde cuiusque membri ex numero λ nati forma erit :

$$z = x^\lambda (e^{\sqrt{\lambda}(\lambda-1)} (A + \frac{2\sqrt{\lambda}(\lambda-1)}{\lambda} lx + \frac{2\lambda-1}{\lambda} y) + e^{-\sqrt{\lambda}(\lambda-1)} (B - \frac{2\sqrt{\lambda}(\lambda-1)}{\lambda} lx + \frac{2\lambda-1}{\lambda} y)).$$

Quomodocumque igitur non solum exponens λ sed etiam quantitates A , \mathfrak{A} , B , \mathfrak{B} varientur, infinita huiusmodi membra formari possunt, quae omnia iunctim sumta valorem completum functionis z praebere sunt censenda. Quin etiam pro λ imaginaria assumi possunt, posito enim

$$\lambda = a + b\sqrt{-1} \text{ fit } \mu = p + q\sqrt{-1}$$

existente

$$pp - qq = aa - a - bb \text{ et}$$

$$pp + qq = \sqrt{(aa + bb)(aa - 2a + 1 + bb)}$$

tum vero est

$$x^\lambda = x^a (\cos b lx + \sqrt{-1} \sin b lx) \text{ et}$$

$$e^{\mu y} = e^{py} (\cos qy + \sqrt{-1} \sin qy),$$

vnde colligitur forma realis :

$$z = x^a e^{py} (A \cos(b lx + qy) + \mathfrak{A}(2plx + (2a-1)y) \cos(b lx + qy) - B' 2qlx + 2by) \sin(b lx + qy) + \mathfrak{A} \sin(b lx + qy) + \mathfrak{B}(2plx + (2a-1)y) \sin(b lx + qy) + \mathfrak{B}'(2qlx + 2by) \cos(b lx + qy))$$

vbi quantitates a et b pro lubitu assumere licet, vnde simul p et q definiuntur. Quodsi hic litteras b et q vt datas spectemus, binae reliquae a et p ex iis ita determinantur, vt fit

$$2a - 1 = q\sqrt{\left(\frac{1}{qq - bb} - 4\right)} \text{ et } p = \frac{b}{2}\sqrt{\left(\frac{1}{qq - bb} - 4\right)}$$

Vol. III.

O o

hic

hic ergo necesse est sit $qq > bb$ et $qq < bb + \frac{1}{4}$,
 seu q^2 inter hos arctos limites bb et $bb + \frac{1}{4}$ con-
 tineri debet statuatur $q = c$ et $\sqrt{\frac{1}{qq - bb} - 4} = 2f$,
 ut sit

$$\frac{1}{qq - bb} = 4(1 + ff) \text{ seu } cc - bb = \frac{1}{4(1 + ff)}$$

atque $2a - 1 = 2cf$ et $p = bf$

ex quo forma integralium particularium erit

$$z = x^{cf + \frac{1}{2}} e^{bfy} \left(A \cos(blx + cy) + 2Bf(blx + cy) \cos(blx + cy) - 2B(c lx + by) \sin(blx + cy) \right. \\ \left. + A \sin(blx + cy) + 2Bf(blx + cy) \sin(blx + cy) + 2B(c lx + by) \cos(blx + cy) \right)$$

quae posito breuitatis gracia angulo $blx + cy = \Phi$
 transformatur in hanc

$$z = x^{cf + \frac{1}{2}} e^{bfy} \left(A \cos(\Phi + \alpha) + Bf(blx + cy) \sin(\Phi + \beta) \right. \\ \left. + B(c lx + by) \cos(\Phi + \beta) \right)$$

vbi quantitates $b, c, A, B, \alpha, \beta$ ab arbitrio
 nostro pendunt.

Scholion 3.

348. Resolutio ergo aequationis

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2} \right) = x x \left(\frac{dz}{dx} \right)$$

ita institui potest, ut singatur

$$z = x^\lambda e^{ny} (m/x + ny),$$

unde fit

$$\left(\frac{dz}{dx} \right) = \lambda x^{\lambda-1} e^{ny} (m/x + ny) + m x^{\lambda-2} e^{ny} \text{ et}$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2} \right) = \mu x^\lambda e^{ny} (m/x + ny) + \mu \lambda^\lambda e^{ny}$$

hinc-

Hincque vterius differentiando :

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = x^{\lambda-1} e^{\mu y} (m(2\lambda-1) + \lambda(\lambda-1)mx + \lambda(\lambda-1)ny) \text{ et}$$

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = x^{\lambda} e^{\mu y} (2\mu n + \mu\mu mx + \mu\mu ny).$$

Ex quo colligitur primo $\mu = \sqrt{\lambda(\lambda-1)}$, deinde $2n\sqrt{\lambda(\lambda-1)} = m(2\lambda-1)$ vt fit $\frac{m}{n} = \frac{2\sqrt{\lambda(\lambda-1)}}{2\lambda-1}$, sicque eadem prodit integratio quam modo ante dedimus.

CAPVT V.

TRANSFORMATIO SINGVLARIS
EARVNDEM AEQVATIONVM.

Problema 56.

349.

Proposita hac aequatione

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = P\left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + Q\left(\frac{dz}{dx}\right) + Rz$$

in qua P, Q, R sint functiones ipsius x tantum, eam ope substitutionis

$$z = M\left(\frac{dv}{dx}\right) + Nv,$$

vbi quoque sint M et N functiones ipsius x tantum, in aliam eiusdem formae transmutare vt prodeat:

$$\left(\frac{ddv}{dy^2}\right) = F\left(\frac{ddv}{dx^2}\right) + G\left(\frac{dv}{dx}\right) + Hv$$

existentibus F, G, H functionibus solius x.

Solutio.

Quia quantitates M et N ab y sunt immunes erit

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = M\left(\frac{d^2v}{dx dy^2}\right) + N\left(\frac{ddv}{dy^2}\right)$$

FINIS

quae

quae forma per aequationem, quam tandem resultare assumimus, abit in hanc :

$$\begin{aligned} \left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = MF \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + \frac{M^2P}{dx} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{MIG}{dx} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{MdH}{dx} v \\ + MG \quad + MH \quad + NH \\ + NF \quad + NG. \end{aligned}$$

Deinde vero pro altero aequationis propositae membro nostra substitutio praebet :

$$\begin{aligned} \left(\frac{dz}{dx}\right) = M \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + \frac{dM}{dx} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{dN}{dx} v \\ + N \end{aligned}$$

hincque porro

$$\begin{aligned} \left(\frac{d^2dz}{dx^2}\right) = M \left(\frac{d^3v}{dx^3}\right) + \left(\frac{2dM}{dx} + N\right) \left(\frac{d^2dv}{dx^2}\right) \\ + \left(\frac{d^2dM}{dx^2} + \frac{2d^2dN}{dx^2}\right) \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{d^2dN}{dx^2} v. \end{aligned}$$

Cum nunc sit per hypothesin :

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = P \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + Q \left(\frac{dz}{dx}\right) + Rz$$

si hic valores modo inuenti substituuntur, singulaque membra $\left(\frac{d^3v}{dx^3}\right)$; $\left(\frac{d^2dv}{dx^2}\right)$; $\left(\frac{dv}{dx}\right)$ et v seorsim ad nihilum redigantur, quatuor sequentes aequationes orientur, scilicet

ex	colligitur aequatio
$\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right)$	$MF = MP$
$\left(\frac{d^2dv}{dx^2}\right)$	$\frac{M^2P}{dx} + MG + NF = \left(\frac{2dM}{dx} + N\right)P + MQ$
$\left(\frac{dv}{dx}\right)$	$\frac{M^2G}{dx} + MH + NG = \left(\frac{d^2M}{dx^2} + \frac{2dN}{dx}\right)P + \left(\frac{dM}{dx} + N\right)Q + MR$
v	$\frac{M^2H}{dx} + NH = \frac{d^2dN}{dx^2}P + \frac{d^2dN}{dx^2}Q + NR$

ex quibus commodissime primo quaeruntur P; Q et R. Verum prima dat statim $P=F$, vade secunda fit

$$\frac{M dF - s P dM}{M d x} + G = Q.$$

Ex binis vltimis autem eliminando R colligitur:

$$\frac{M(N d G - M d H)}{d x} + N N G = \left(\frac{N d d M - M d d N}{d x^2} + \frac{s N d N}{d x} \right) F \\ + \left(\frac{N d M - M d N}{d x} + N N \right) Q$$

et illum valorem pro Q substituendo:

$$0 = \frac{M M d H}{d x} - \frac{M N d G}{d x} + \left(\frac{N d d M - M d d N}{d x^2} \right) F + \frac{s N P d N}{d x} \\ + \frac{N d M - M d N}{d x} G + \left(\frac{N d M - M d N}{d x^2} \right) dF + \frac{N N d P}{d x} \\ - \frac{s P d M (N d M - M d N)}{M d x^2} - \frac{s N N P d M}{M d x}$$

quae aequatio per $\frac{d x}{M}$ multiplicata commode integrabilis redditur, inueniturque integrale:

$$C = H - \frac{N}{M} G + \frac{N d M - M d N}{M M d x} F + \frac{N N P}{M M}.$$

Quod si ergo breuitatis gratia ponamus $N=M s$ erit

$$C = H - G s - F \frac{d s}{d x} + F s s \text{ seu}$$

$$d s + \frac{C}{s} s d x - s s d x + \frac{(C - H) d x}{s} = 0.$$

Sive iam hinc definiatur quantitas $s = \frac{N}{M}$ siue vna functionum F, G et H, pro ipsa aequatione proposita litterae P, Q et R, ita determinabuntur, vt fit

$$I. P = F$$

$$II. Q = G + \frac{d P}{d x} - \frac{s P d N}{M d x}$$

et

et ex vltima aequatione deriuatur

$$R = H + \frac{M dH}{N dx} - \frac{P d dN}{N d x^2} - \frac{dN}{N dx} \left(G + \frac{dP}{dx} - \frac{s P dM}{M dx} \right)$$

qui valor ob $N = Ms$ euadit:

$$R = H + \frac{dH}{s dx} - \frac{C ds}{s dx} - \frac{C dM}{M dx} - \frac{P d ds}{s dx^2} - \frac{P d dM}{M dx^2} + \frac{s P d M^2}{M M dx^2} \\ - \frac{d P ds}{s dx^2} - \frac{d P d M}{M dx^2}$$

et cum aequatio inuenta, si differentietur det

$$0 = dH - G ds - s dG - \frac{P d ds}{dx} - \frac{d P ds}{dx} + 2 F s ds + s s dP$$

obtinebimus

$$\text{III. } R = H - \frac{C dM}{M dx} + \frac{dG}{dx} - \frac{P d dM}{M dx^2} - \frac{s P ds}{dx} + \frac{s P d M^2}{M M dx^2} \\ - \frac{s dP}{dx} - \frac{d P d M}{M dx^2}$$

vnde si aequatio

$$\left(\frac{d dv}{dy^2} \right) = F \left(\frac{d dv}{dx^2} \right) + G \left(\frac{dv}{dx} \right) + H v$$

resolutionem admittat, etiam resolutio succedet huius aequationis

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2} \right) = P \left(\frac{d^2 z}{dx^2} \right) + Q \left(\frac{dz}{dx} \right) + R z$$

cum sit

$$z = M \left(\frac{dv}{dx} \right) + N v = M \left(s v + \left(\frac{dv}{dx} \right) \right)$$

COROLL. I.

350. Si ponatur $M = x$ vt fiat $z = s v + \left(\frac{dv}{dx} \right)$

erit

$$P = F, \quad Q = G + \frac{dP}{dx}; \quad \text{et } R = H + \frac{dG}{dx} - \frac{s P ds}{dx}$$

neque

neque hoc modo usus istius reductionis restringitur, quoniam si deinceps loco z ponatur Mz , etiam aequationis hinc orae resolutio est in promptu.

Coroll. 2.

351. Quoties ergo aequationis

$$\left(\frac{d^2 v}{dy^2}\right) = F\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) + G\left(\frac{dv}{dx}\right) + H v$$

resolutio est in potestate, toties etiam huius aequationis:

$$\left(\frac{d^2 dz}{dx^2}\right) = F\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) + \left(G + \frac{dF}{dx}\right)\left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(H + \frac{dG}{dx} - \frac{F d^2 z}{dx^2}\right)z$$

resolutio succedit, si modo capiatur s ex hac aequatione

$$F ds + G s dx - F s s dx + (C - H) dx = 0$$

tum enim erit $z = s v - \left(\frac{dv}{dx}\right)$. Sunt autem litterae F, G, H functiones ipsius x tantum.

Scholion.

352. Haec reductio methodum maxime naturalem suppeditare videtur eiusmodi integrationes perficiendi, quae simul functionum differentialia involuunt. Si enim aequationis pro v datae integrale sit $v = \Phi: t$ existente t functione ipsarum x et y , ob $dv = dt \Phi': t$ erit $\left(\frac{dv}{dx}\right) = \left(\frac{dt}{dx}\right) \Phi': t$ aequationis inde derivatae pro z habebimus:

$$z = s \Phi: t + \left(\frac{dt}{dx}\right) \Phi': t.$$

Deinde

Deinde si fuerit generalius $v = u\Phi:t$ fiet:

$$z = s u \Phi:t + \left(\frac{du}{dx}\right) \Phi:t + u \left(\frac{d\Phi}{dx}\right) \Phi:t$$

vnde ratio perspicitur ad eiusmodi aequationes perveniendi, quarum integralia praeter functionem $\Phi:t$ etiam functiones ex eius differentiatione natas $\Phi':t$, atque adeo etiam sequentes $\Phi'':t$, $\Phi''':t$ etc. complectantur. Quamobrem operae pretium erit hanc reductionem accuratius evolueri.

Problema 57.

353. Concessa resolutione huius aequationis:

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{n}{xx} v$$

invenire aliam aequationem huius formae

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = P \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + Q \left(\frac{dz}{dx}\right) + R z$$

pro qua fit

$$z = sv + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

Solutio.

Facta comparatione cum praecedente problemate habemus:

$$F = 1, G = \frac{m}{x} \text{ et } H = \frac{n}{xx}$$

vnde quantitatem s ex hac aequatione definiri oportet

$$ds + \frac{m dx}{x} - s s dx + \left(f - \frac{n}{xx}\right) dx = 0$$

Vol. III.

P p

qua

qua inuenta ob $\frac{dG}{dx} = -\frac{m}{xx}$, aequatio quaesita erit

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(\frac{n-m}{xx} - \frac{1}{dx}\right)z$$

seu loco ds valore inde substituto:

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \left(2f - \frac{m-n}{xx} + \frac{1}{x} - 2fs\right)z$$

pro qua est

$$z = sv + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

I. Ponamus primo quantitatem constantem $f=0$,
vt fit

$$ds + \frac{m+dx}{x} - sdx - \frac{vdx}{xx} = 0$$

cuius integrale particulare est $s = \frac{\alpha}{x}$ existente:

$$-\alpha + m\alpha - \alpha\alpha - n = 0, \text{ seu } \alpha\alpha - (m-1)\alpha + n = 0$$

ex quo ob $\frac{ds}{dx} = -\frac{\alpha}{xx}$ oritur haec aequatio

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{1-\alpha-m+n}{xx}z$$

pro qua est

$$z = \frac{\alpha}{x}v + \left(\frac{dv}{dx}\right)$$

seu exclusa $n = \alpha(m-1-\alpha)$, si constet resolutio
huius aequationis:

$$\left(\frac{ddv}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddv}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{\alpha(m-1-\alpha)}{xx}v$$

pro hac

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{(\alpha-1)(m-\alpha)}{xx}z$$

erit

$$z = \frac{\alpha}{x}v + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

II. Maneat $f=0$, et quaeramus pro s valorem completum ponendo $s = \frac{a}{x} + i$, fietque ob

$$n = (m-1)a - a^2; dt + \frac{(2a-m)t dx}{x} + dx = 0$$

quae per x^{2a-m} multiplicata et integrata praebet:

$$s = \frac{cx^{m-2a}}{2a-m+1} - \frac{x}{2a-m+1}$$

hincque

$$s = \frac{ax^{m-2a-1} + a-m+1}{x(cx^{m-2a-1} - 1)} = \frac{a}{x} + \frac{2a-m+1}{x(cx^{m-2a-1} - 1)}$$

vnde fit

$$\frac{ds}{dx} = \frac{-a}{xx} + \frac{(m-2a-1)(m-2a)}{xx(cx^{m-2a-1} - 1)} + \frac{(m-2a-1)^2}{xx(cx^{m-2a-1} - 1)^2}$$

Hic praecipue notetur casus $c=0$ quo fit

$$s = \frac{m-a-1}{x} \text{ et } \frac{ds}{dx} = \frac{-m+a+1}{xx},$$

ita vt data aequatione

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{a(m-1-a)}{xx} v$$

pro hac aequatione

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{(a+1)(m-1-a)}{xx} z$$

futurum fit

$$z = \frac{m-a-1}{x} v + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

Pro generali autem valore fit $m - 2\alpha - 1 = \beta$, vt habetur

$$s = \frac{\alpha}{x} - \frac{\beta}{x(cx^\beta - 1)} \text{ et } \frac{ds}{dx} = \frac{-\alpha}{xx} + \frac{\beta(\beta + 1)}{xx(cx^\beta - 1)} + \frac{\beta\beta}{xx(cx^\beta - 1)^2}$$

vnde si detur haec aequatio

$$\left(\frac{ddv}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2dv}{dx^2}\right) + \frac{2\alpha + \beta + 1}{x} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{\alpha(\alpha + \beta)}{xx} v$$

cuius ope resoluetur haec :

$$\left(\frac{ddz}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right) + \frac{2\alpha + \beta + 1}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \{(\alpha - 1)(\alpha + \beta + 1) - \frac{2\beta(\beta + 1)}{cx^\beta - 1}\} \frac{z}{xx} - \frac{2\beta\beta}{(cx^\beta - 1)^2} \frac{z}{xx}$$

cum fit

$$z = \left(\alpha - \frac{\beta}{cx^\beta - 1}\right) \frac{v}{x} + \left(\frac{dv}{dx}\right)$$

III. Rationem quoque habeamus constantis f , ponamusque $f = \frac{1}{aa}$, vt facto $n = \alpha(m - 1 - \alpha)$ habeamus

$$ds + \frac{m-1}{x} dx - s dx - \frac{\alpha(m-1-\alpha)}{xx} dx + \frac{dx}{aa} = 0$$

quae posito $s = \frac{\alpha}{x} + t$ abit in

$$dt - \frac{(m-1-\alpha)t dx}{x} + dx = \frac{dx}{aa}$$

Sit $m - 2\alpha = \gamma$ vt aequatio data fit :

$$\left(\frac{d^2dv}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2dv}{dx^2}\right) + \frac{2\alpha + \gamma}{x} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{\alpha(\alpha + \gamma - 1)}{xx} v$$

et

et inuenta quantitate s prodeat haec aequatio:

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 s}{dx^2}\right) + \frac{\alpha + \gamma}{x} \left(\frac{ds}{dx}\right) + \left(\frac{\alpha - 1}{x^2} + \frac{\alpha + \gamma}{x} - \gamma - \frac{s}{dx}\right) z$$

feu

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 s}{dx^2}\right) + \frac{\alpha + \gamma}{x} \left(\frac{ds}{dx}\right) + \left(\frac{(\alpha - 1)(\alpha + \gamma)}{x^2} + \frac{s}{dx}\right) z$$

pro qua est

$$z = \left(\frac{\alpha}{x} + 1\right) s + \left(\frac{ds}{dx}\right)$$

vbi totum negotium ad inuentionem quantitatis s redit ex aequatione

$$dt - \frac{\gamma dx}{x} + dx = \frac{t}{\alpha} dx.$$

Hunc in finem statuatur $t = a - \frac{\alpha dx}{u dx}$, ac reperitur:

$$\frac{d^2 u}{dx^2} - \frac{\gamma du}{x dx} - \frac{s du}{\alpha dx} + \frac{\gamma u}{\alpha x} = 0$$

cuius duplex solutio datur altera ponendo

$u = A + Bx + Cx^2 + Dx^3 + Ex^4 + Fx^5$ etc. existente:

$$B = \frac{\gamma A}{\gamma \alpha}; C = \frac{(\gamma - 1)B}{2(\gamma - 1)\alpha}; D = \frac{(\gamma - 1)C}{3(\gamma - 1)\alpha}; E = \frac{(\gamma - 1)D}{4(\gamma - 1)\alpha} \text{ etc.}$$

altera vero ponendo:

$u = Ax^{\gamma+1} + Bx^{\gamma+2} + Cx^{\gamma+3} + Dx^{\gamma+4} + Ex^{\gamma+5}$ etc. vbi

$$B = \frac{(\gamma+1)A}{(\gamma+1)\alpha}; C = \frac{(\gamma+1)B}{2(\gamma+1)\alpha}; D = \frac{(\gamma+1)C}{3(\gamma+1)\alpha};$$

$$E = \frac{(\gamma+1)D}{4(\gamma+1)\alpha} \text{ etc.}$$

quarum illa abrumpitur si sit γ numerus integer par positius, haec vero si negatiuus. Qui valores etfi sunt particulares, tamen supra iam ostendimus quomodo inde, valores completi sint eliciendi.

Coroll. 1.

354. Supra autem vidimus (333) hanc aequationem

$$\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dv}{dx}\right) - \frac{(m+i)(m-i-1)}{x^2} v$$

esse integrabilem si sit i numerus integer quicunque, unde colligimus, hanc aequationem:

$$\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dv}{dx}\right) + \frac{\alpha(m-i-1-\alpha)}{x^2} v$$

integrationem admittere quoties fuerit vel $\alpha = m+i$ vel $\alpha = m-i-1$, seu $m-2\alpha$ numerus integer par siue positivus siue negativus, qui casus ob $m-2\alpha = \gamma$ cum casibus integrabilitatis, pro valore generali ipsius s inveniendi congruunt.

Coroll. 2.

355. Quando autem ex hac aequatione functionem v definire licet, tum etiam hae duae sequentes aequationes illi similes resolvi poterunt:

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{(a-1)(m-a)}{x^2} z \text{ et}$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) + \frac{m}{x} \left(\frac{dz}{dx}\right) + \frac{(a+1)(m-a-1)}{x^2} z$$

cum pro illa sit

$$z = \frac{a}{x} v + \left(\frac{dv}{dx}\right)$$

pro hac vero

$$z = \frac{m-a-1}{x} v + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

Coroll. 3.

Coroll. 3.

356. Praeterea vero etiam aequationes alius generis, vbi postremus terminus non est formae $\frac{z}{x^2}$, resolui possunt qui inueniuntur, si quantitatis s valor generalius inuestigatur, atque adeo constantis f ratio habetur.

Exemplum 1.

357. Proposita aequatione $(\frac{d^2v}{dy^2}) = (\frac{ddz}{dx^2})$ pro qua est

$$v = \pi:(x+y) + \Phi:(x-y)$$

inuenire aequationes magis complicatas, quae huius ope integrari queant.

Cum hic sit $F=1$, $G=0$ et $H=0$, resolvatur haec aequatio

$$ds - ss dx + C dx = 0$$

et huius aequationis

$$(\frac{ddz}{dy^2}) = (\frac{ddz}{dx^2}) - \frac{2dz}{dx} z$$

integrale erit

$$z = sv + (\frac{dv}{dx}).$$

Sumta autem primo constante $C=0$, fit $\frac{ds}{s} = dx$ et $\frac{1}{s} = c-x$ seu $s = \frac{1}{c-x}$ atque $\frac{dz}{dx} = (\frac{1}{c-x})^2$, vbi quidem sine vlla restrictione poni potest $c=0$, vt huius aequationis

$$(\frac{ddz}{dy^2}) = (\frac{ddz}{dx^2}) - \frac{2}{xx} z$$

inte-

integrale fit

$$z = -\frac{1}{2}(\pi:(x+y) + \Phi:(x-y)) + \pi:(x+y) + \Phi:(x-y).$$

Sit deinde $C = aa$, et ob $ds = dx(ss - aa)$ fiet

$$x = \frac{1}{2a} l \frac{s-a}{s+a}, \text{ hincque}$$

$$\frac{s-a}{s+a} = A e^{2ax} \text{ et } s = \frac{a(1 + A e^{2ax})}{1 - A e^{2ax}} \text{ vnde}$$

$$\frac{ds}{dx} = \frac{4Aaa e^{2ax}}{(1 - A e^{2ax})^2},$$

et aequationis

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) - \frac{8Aaa e^{2ax}}{(1 - A e^{2ax})^2} z$$

integrale est

$$z = \frac{a(1 + A e^{2ax})}{1 - A e^{2ax}} v + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

fit tandem $C = -aa$ et ob $ds = dx(aa + ss)$ fit

$$ax + b = \text{Ang. tang. } \frac{s}{a},$$

hincque

$$s = a \text{ tang.}(ax + b) \text{ et } \frac{ds}{dx} = \frac{aa}{\cos^2(ax + b)},$$

quocirca huius aequationis:

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) - \frac{2aa}{\cos^2(ax + b)} z$$

integrale est

$$z = \frac{a \sin(ax + b)}{\cos(ax + b)} v + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

Exem-

Exemplum 2.

359. *Proposita aequatione*

$$\left(\frac{ddv}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddv}{dx^2}\right) - \frac{v}{xx}v,$$

cuius integrale constat, inuenire alias eius ope integrabiles.

Pro hoc casu habemus:

$$ds - s dx + \left(C + \frac{v}{xx}\right) dx = 0$$

qua resoluta erit huius aequationis

$$\left(\frac{ddx}{dy^2}\right) = \left(\frac{ddx}{dx^2}\right) - 2\left(\frac{v}{xx} + \frac{d}{dx}\right)x$$

integrale

$$x = sv + \left(\frac{dv}{dx}\right).$$

I. Sit primo $C=0$, et ex aequatione

$$ds - s dx + \frac{v dx}{xx} = 0$$

fit particulariter $s = \frac{1}{x}$ vel $s = -\frac{v}{x}$. Ponatur ergo

$s = \frac{1}{x} + \frac{1}{x}$ eritque

$$ds + \frac{v dx}{x} + dx = 0,$$

hinc

$$sxx + \frac{1}{2}x^2 = \frac{1}{2}a^2.$$

Ergo

$$s = \frac{a^2 - x^2}{2xx} \text{ et } s = \frac{a^2 + x^2}{2(a^2 - x^2)}$$

ideoque

$$\frac{dx}{dx} + \frac{v}{xx} = \frac{x(2a^2 + x^2)}{(a^2 - x^2)^2}$$

Vol. III.

Qq

vnde

vnde huius aequationis:

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) - \frac{cx(a^2 + x^2)}{(a^2 - x^2)^2} z$$

integrale est

$$z = \frac{a^2 + x^2}{x(a^2 - x^2)} v + \left(\frac{dv}{dx}\right)$$

II. Sit $C = \frac{1}{c^2}$, etposito $s = \frac{1}{x} + \frac{1}{c}$ fit

$$ds + \frac{1}{x} ds + dx = \frac{1}{c} \frac{dx}{x}$$

cui particulariter satisfacit $s = c + \frac{cx}{x}$; vt fit

$$s = \frac{cx + cx + xx}{cx(c+x)} \text{ et } \frac{ds}{dx} + \frac{1}{x}s = \frac{1}{(c+x)^2}$$

atque huius aequationis

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) - \frac{1}{(c+x)^2} z$$

integrale fit

$$z = \frac{cx + cx + xx}{cx(c+x)} v + \left(\frac{dv}{dx}\right)$$

Ad integrale autem pro s completum inveniendum statuatur

$$s = c + \frac{cx}{x} + \frac{1}{u}$$

fictque

$$du + \frac{1}{u} dx + \frac{dx}{c} = 0 \text{ seu } dx = \frac{-cdu}{1+cu}$$

hinc

$$x = b - \frac{c}{2} \log(1 + 2cu)$$

ergo

$$u = \frac{e^{\frac{2(b-x)}{c}} - 1}{2c}$$

vnde

unde

$$s = c + \frac{cc}{x} + \frac{2c}{e^{\frac{1}{c}(b-x)} - 1} \text{ et}$$

$$s = \frac{1}{x} + \frac{x(e^{\frac{1}{c}(b-x)} - 1)}{c((c+x)e^{\frac{1}{c}(b-x)} + c - x)}$$

atque

$$\frac{ds}{dx} + \frac{s}{zx} = \frac{-dt}{t(dx)} = \frac{1}{t} \left(1 + \frac{1}{x} - \frac{1}{c} \right) = \frac{1}{t} \left(\frac{cc}{xx} - \frac{1}{(c-x)^2} \right).$$

Scholion.

359. Quoniam supra inuenimus hanc aequationem:

$$\left(\frac{d^2 v}{dy^2} \right) = \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) - \frac{1}{x} \frac{dv}{dx}$$

integrationem admittere, quippe qui casus oritur ex generali forma (354.) sumto $m=0$, erit problemate huc transito

$$ds - s s dx + \left(f + \frac{1}{x} \frac{dv}{dx} \right) dx = 0,$$

hincque inuenta quantitate s huius aequationis

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2} \right) = \left(\frac{d^2 z}{dx^2} \right) + \left(2f + \frac{1}{x} \frac{dz}{dx} \right) - 2 s s z$$

integrale erit

$$z = s v + \left(\frac{dv}{dx} \right).$$

I. Quod si iam capiamus $f=0$, erit particulariter $s = \frac{1}{x}$ vel $s = \frac{1-x}{x}$, unde quidem aequatio-

Qq 2

nis

nis integrabilis forma non mutatur. At facte
 $s = \frac{i}{x} + \frac{1}{i}$ oritur

$$dt + \frac{i dx}{x} + dx = 0$$

eius integrale est

$$x^{i+1} + \frac{1}{i+1} x^{i+1} = \frac{x}{i+1}$$

ideoque

$$s = \frac{ig + (i+1)x^{i+1}}{x(g - x^{i+1})}$$

et aequatio integrabilis fit

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = \frac{dz}{dx} \frac{(i(i-1)gg + 6i(i+1)gx^{i+1} + (i+1)(i+2)x^{i+1})x}{xx(g - x^{i+1})^2}$$

II. At non reiecto f fit $s = \frac{i}{x} + u$ fietque

$$-du + \frac{i dx}{x} + u dx = f dx$$

quae ut in aequationem differentialem secundi gradus facile per seriem resolubilem conuertatur, ponatur

$$u = Vf - \frac{i}{x} - \frac{dr}{r dx}$$

et prodit :

$$\frac{dVr}{dx} - \frac{2dr}{dx} Vf - \frac{i(i+1)r}{xx} = 0$$

fit $Vf = a$ et statuatur

$$r = Ax^{i+1} + Bx^{i+2} + Cx^{i+3} + Dx^{i+4} \text{ etc.}$$

ac reperitur :

$$B = \frac{i(i+1)a}{i(i+2)} A; C = \frac{i(i+2)a}{i(i+3)} B; D = \frac{i(i+3)a}{i(i+4)} C; E = \frac{i(i+4)a}{i(i+5)} D \text{ etc.}$$

quae

quae abruptitur quoties i est numerus integer negatiuus. Sin autem statuatur

$$r = Ax^{-i} + Bx^{i-1} + Cx^{2-i} + Dx^{3-i} \text{ etc.}$$

sequens relatio nascitur

$$B = \frac{2ia}{2i} A; C = \frac{2(i-1)a}{2(2i-1)} B; D = \frac{2(i-2)a}{2(2i-2)} C; E = \frac{2(i-3)a}{2(2i-3)} D \text{ etc.}$$

quae abruptitur quoties i est numerus integer positius.

Problema 58.

360. Proposita aequatione

$$\left(\frac{d^2 v}{dy^2}\right) = \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) - \frac{2aa}{\cos^2(ax+b)} v$$

cuius integrale est:

$$v = a \text{ tang.}(ax+b) \cdot (\pi : (x+y) + \Phi : (x-y)) \\ + \pi' : (x+y) + \Phi' : (x-y)$$

per transformationem hic traditam alias inuenire aequationes eius ope integrabiles.

Solutio.

Ponamus breuitatis gratia angulum $ax+b=\omega$, ut fit $d\omega = a dx$; et ex §. 351. cum fit $F=1$, $G=0$, $H = -\frac{2aa}{\cos^2 \omega}$ quaeratur quantitas s ex hac aequatione

$$ds - s s dx + \left(C + \frac{2aa}{\cos^2 \omega}\right) dx = 0$$

eritque huius aequationis

$$\left(\frac{d^2 s}{dx^2}\right) = \left(\frac{d^2 s}{d\omega^2}\right) - \left(\frac{2aa}{\cos^2 \omega} + \frac{2 ds}{d\omega}\right) s$$

Qq 3.

in-

integrale

$$x = sv + \left(\frac{dv}{dx}\right) \text{ feu}$$

$$\begin{aligned} x &= a \operatorname{tang.} \omega (\pi:(x+y) + \Phi:(x-y)) + s(\pi^t:(x+y) + \Phi^t:(x-y)) \\ &+ \frac{a}{\operatorname{coj.} \omega^2} (\pi:(x+y) + \Phi:(x-y)) + a \operatorname{tang.} \omega (\pi^t:(x+y) + \Phi^t:(x-y)) \\ &+ \pi^u:(x+y) + \Phi^u:(x-y). \end{aligned}$$

Totum ergo negotium ad inuentionem quantitatis s reducitur quem in finem ponamus:

$$s = a \operatorname{tang.} \omega - \frac{dv}{u dx},$$

sietque

$$\frac{dx}{dx} = \frac{a}{\operatorname{coj.} \omega^2} - \frac{d^2v}{u dx^2} + \frac{dv^2}{u dx^2},$$

et facta substitutione prodit

$$\begin{aligned} \frac{a}{\operatorname{coj.} \omega^2} - \frac{d^2v}{u dx^2} + \frac{dv^2}{u dx^2} \operatorname{tang.} \omega &= 0 \\ - \frac{a \operatorname{fm.} \omega^2}{\operatorname{coj.} \omega^2} & \\ + C + \frac{2av}{\operatorname{coj.} \omega^2} & \end{aligned}$$

Iam ob

$$- \frac{a \operatorname{fm.} \omega^2}{\operatorname{coj.} \omega^2} = - \frac{a}{\operatorname{coj.} \omega^2} + a,$$

sumatur a ita vt fiat

$$-aa + aa + 2aa = 0.$$

Capiatur ergo $a = -a$, vt fit

$$s = -a \operatorname{tang.} \omega - \frac{dv}{u dx}$$

et pro quantitate u inuenienda haec habetur aequatio

$$\frac{d^2v}{u dx^2} + \frac{2av}{u dx} \operatorname{tang.} \omega + naa = 0$$

posito

posito $C = -aa - nau$

$$\text{feu } \frac{d^2 u}{d\omega^2} + \frac{1}{d\omega} \text{ tang. } \omega + nu = 0$$

$$\text{ob } \varphi x = \frac{d\omega}{\omega}$$

cuius resolutio non parum ardua videtur, inter complures autem modos eam tractandi hic ad institutum maxime idoneus videtur. Fingatur:

$$u = A \text{ cof. } \lambda \omega + B \text{ cof. } (\lambda + 2) \omega + C \text{ cof. } (\lambda + 4) \omega + \text{etc.}$$

eritque

$$\frac{d^2 u}{d\omega^2} = -\lambda A \text{ fin. } \lambda \omega - (\lambda + 2) B \text{ fin. } (\lambda + 2) \omega \\ - (\lambda + 4) C \text{ fin. } (\lambda + 4) \omega \text{ etc.}$$

$$\frac{d^2 u}{d\omega^2} = -\lambda \lambda A \text{ cof. } \lambda \omega - (\lambda + 2)^2 B \text{ cof. } (\lambda + 2) \omega \\ - (\lambda + 4)^2 C \text{ cof. } (\lambda + 4) \omega \text{ etc.}$$

et aequatio hac forma representata

$$\frac{d^2 u}{d\omega^2} \text{ cof. } \omega + \frac{d^2 u}{d\omega^2} \text{ fin. } \omega + 2nu \text{ cof. } \omega = 0$$

dabit:

$$0 = -\lambda \lambda A \text{ cof. } (\lambda - 1) \omega - (\lambda + 2)^2 B \text{ cof. } (\lambda + 1) \omega - (\lambda + 4)^2 C \text{ cof. } (\lambda + 3) \omega \text{ etc.}$$

	$-\lambda \lambda A$	$-(\lambda + 2)^2 B$
$-2\lambda A$	$-2(\lambda + 2) B$	$-2(\lambda + 4) C$
	$+2\lambda A$	$+2(\lambda + 2) B$
$+nA$	$+nB$	$+nC$
	$+nA$	$+nB$

vnde

vnde λ ita capi oportet vt fit

$$\lambda\lambda + 2\lambda = n \text{ seu } \lambda = -1 \pm \sqrt{(n+1)},$$

duplexque pro λ habeatur valor. Praeterea vero secundus terminus ob $n = \lambda\lambda + 2\lambda$ praebet: $B = \frac{\lambda}{\lambda+1} A$ tertius vero commode dat $C = 0$, vnde et sequentes omnes euanescent.

Sumamus $n = mm - 1$ vt fit

$$\lambda = -1 \pm m \text{ et } B = -\frac{1 \pm m}{1 \mp m} A;$$

atque integrale completum concludi videtur

$$u = A \left(\text{cof.}(m-1)\omega + \frac{m-1}{m+1} \text{cof.}(m+1)\omega \right) \\ + \mathfrak{A} \left(\text{cof.}(m+1)\omega + \frac{m+1}{m-1} \text{cof.}(m-1)\omega \right)$$

fit

$$A = (m+1)B \text{ et } \mathfrak{A} = (m-1)\mathfrak{B}$$

fiet

$$u = (m+1)(B+\mathfrak{B})\text{cof.}(m-1)\omega + (m-1)(B+\mathfrak{B})\text{cof.}(m+1)\omega$$

vbi cum binae constantes in vnam coalescant, hoc integrale tantum est particulare ex quo autem deinceps completum elici poterit. Cum ergo fit

$$\frac{du}{u d\omega} = \frac{(mm-1) \sin(m-1)\omega - (mm-1) \sin(m+1)\omega}{(m+1) \text{cof.}(m-1)\omega + (m-1) \text{cof.}(m+1)\omega} \text{ et}$$

$$\frac{s}{a} = -\text{tang. } \omega + \frac{(mm-1) \sin(m-1)\omega + \sin(m+1)\omega}{(m+1) \text{cof.}(m-1)\omega + (m-1) \text{cof.}(m+1)\omega}$$

pro aequatione:

$$\frac{ds}{a d\omega} - \frac{ss}{aa} - mm + \frac{s}{\text{cof. } \omega^2} = 0$$

ob $C = -(n+1)aa = -mmaa.$

Illud

Illud autem integrale [inuentum ad hanc formam
reducitur

$$\frac{z}{a} = -\text{tang. } \omega + \frac{(m-1) \text{ tang. } m\omega}{m + \text{tang. } m\omega \text{ tang. } \omega}$$

quae expressio substituta illi aequationi egregie satisfacere deprehenditur. Scribamus eius loco Θ , ac ponamus $\frac{z}{a} = \Theta + \frac{1}{t}$ pro integrali completo eliciendo, prodibitque :

$$-\frac{dt}{t^2 d\omega} - \frac{2\Theta}{t} - \frac{1}{t^2} = 0 \text{ seu}$$

$$dt + 2\Theta t d\omega + d\omega = 0.$$

Erat autem modo ante

$$\Theta = \frac{z}{a} = -\text{tang. } \omega - \frac{d\omega}{u d\omega},$$

unde

$$\int \Theta d\omega = \int \text{cof. } \omega - \int \frac{1}{u} \text{ et } e^{\int \Theta d\omega} = \frac{\text{cof. } \omega^2}{u},$$

qui est multiplicator pro illa aequatione, sicque fit

$$\frac{t \text{ cof. } \omega^2}{u u} = C - \int \frac{d\omega \text{ cof. } \omega^2}{u u}$$

at est

$$u = 2m \text{ cof. } m\omega \text{ cof. } \omega + 2 \text{ sin. } m\omega \text{ sin. } \omega,$$

ideoque :

$$\frac{t}{(\text{mcof. } m\omega + \text{sin. } m\omega \text{ tang. } \omega)^2} = A - \int \frac{d\omega}{(\text{mcof. } m\omega + \text{sin. } m\omega \text{ tang. } \omega)^2}$$

cuius postremi membri integrale deprehenditur

$$\frac{-m \text{ tang. } m\omega + \text{cof. } m\omega}{m(m-1)(m + \text{tang. } m\omega \text{ tang. } \omega)} = \frac{-m \text{ sin. } m\omega + \text{tang. } \omega \text{ cof. } m\omega}{m(m-1)(\text{mcof. } m\omega + \text{sin. } m\omega \text{ tang. } \omega)}$$

ita vt fit

$$\frac{t}{(\text{mcof. } m\omega + \text{sin. } m\omega \text{ tang. } \omega)^2} = A + \frac{\text{cof. } m\omega \text{ tang. } \omega - m \text{ sin. } m\omega}{m(m-1)(\text{mcof. } m\omega + \text{sin. } m\omega \text{ tang. } \omega)}$$

Vol. III.

R r

seu

feu

$$\frac{1}{i} = \frac{m(m-1)}{C(\operatorname{cof}.m\omega + \sin.m\omega \operatorname{ang}\omega) + \operatorname{cof}.m\omega \operatorname{ang}\omega - m \sin.m\omega (\operatorname{cof}.m\omega + \sin.m\omega \operatorname{ang}\omega)}$$

cui addatur

$$\Theta = -\operatorname{tang}.\omega + \frac{(m-1)\sin.m\omega}{m \operatorname{cof}.m\omega + \sin.m\omega \operatorname{ang}\omega}$$

vt prodeat $\frac{x}{a}$ eritque

$$\frac{x}{a} = -\operatorname{tang}.\omega + \frac{(mm-1)C\sin.m\omega + \operatorname{cof}.m\omega}{C(\operatorname{cof}.m\omega + \sin.m\omega \operatorname{ang}\omega) + \operatorname{cof}.m\omega \operatorname{ang}\omega - m \sin.m\omega}$$

feu

$$\frac{x}{a} = \frac{(mm-1) \operatorname{tang}\omega^2 C\sin.m\omega + \operatorname{cof}.m\omega - m \operatorname{tang}\omega \operatorname{Cof}.m\omega - \sin.m\omega}{C(\operatorname{cof}.m\omega + \sin.m\omega \operatorname{ang}\omega) + \operatorname{cof}.m\omega \operatorname{ang}\omega - m \sin.m\omega}$$

COROLL. I.

361. Hic praecipue notandum est huius aequationis

$$\frac{d^2 u}{d\omega^2} + \frac{d u}{d\omega} \operatorname{tang}.\omega + (mm-1)u = 0$$

integrale particulare esse

$$u = m \operatorname{cof}.\omega \operatorname{cof}.m\omega + \sin.m\omega \sin.\omega$$

aliud vero integrale particulare reperitur simili modo:

$$u = m \sin.m\omega \operatorname{cof}.\omega - \operatorname{cof}.m\omega \sin.\omega,$$

vnde concluditur completum

$$u = A (m \operatorname{cof}.m\omega \operatorname{cof}.\omega + \sin.m\omega \sin.\omega) + B (m \sin.m\omega \operatorname{cof}.\omega - \operatorname{cof}.m\omega \sin.\omega).$$

COROLL. 2.

362. Si hic ponatur

$$A = C \operatorname{cof}.\alpha \text{ et } B = -C \sin.\alpha$$

hoc

hoc integrale completum ad hanc formam redigitur:

$$u = C(m \operatorname{cof}(\omega + \alpha) \operatorname{cof} \omega + \sin(\omega + \alpha) \sin \omega)$$

quod quidem ex integrali particulari primum invento statim concludi potuisset, cum ibi loco anguli $m\omega$ scribere liceat $m\omega + \alpha$.

Coroll. 3.

363. Hinc multo facilius reperitur valor

$$\frac{z}{a} = -\operatorname{tang} \omega - \frac{d u}{u d \omega}$$

cum enim sit

$$\frac{d u}{d \omega} = -C(m m - 1) \sin(\omega + \alpha) \operatorname{cof} \omega$$

erit

$$\frac{z}{a} = -\operatorname{tang} \omega + \frac{(m m - 1) \sin(\omega + \alpha) \operatorname{cof} \omega}{m \operatorname{cof}(\omega + \alpha) \operatorname{cof} \omega + \sin(\omega + \alpha) \sin \omega}$$

hincque

$$\frac{d z}{a d \omega} = \frac{d z}{a d x} = \frac{-1}{\operatorname{cof} \omega^2} + \frac{(m m - 1) \sin^2 \operatorname{cof} \omega^2 - \sin(\omega + \alpha)^2}{(m \operatorname{cof}(\omega + \alpha) \operatorname{cof} \omega + \sin(\omega + \alpha) \sin \omega)^2}$$

et aequatio, cuius integrationem inuenimus, erit

$$\left(\frac{d z}{d x} \right) = \left(\frac{d z}{d x} \right) = \frac{1(m m - 1) \sin^2 \operatorname{cof} \omega^2 - \sin(\omega + \alpha)^2}{(m \operatorname{cof}(\omega + \alpha) \operatorname{cof} \omega + \sin(\omega + \alpha) \sin \omega)^2} z$$

eiusque integrale colligitur

$$z = \frac{m a \operatorname{cof}(\omega + \alpha) \sin \omega + \operatorname{cof}(\omega + \alpha) \operatorname{cof} \omega}{m \operatorname{cof}(\omega + \alpha) \operatorname{cof} \omega + \sin(\omega + \alpha) \sin \omega} (\pi^i(x+y) + \Phi^i(x-y)) \\ + \frac{(m m - 1) \operatorname{cof}(\omega + \alpha) \operatorname{cof} \omega}{m \operatorname{cof}(\omega + \alpha) \operatorname{cof} \omega + \sin(\omega + \alpha) \sin \omega} (\pi^i(x+y) + \Phi^i(x-y)) \\ + (\pi^i(x+y) + \Phi^i(x-y))$$

existente $\omega = ax + b$.

R r 2

Scho-

Scholion I.

364. Omnino memoratu digna est integratio huius aequationis

$$\frac{d^2 u}{d\omega^2} + \frac{2du}{u d\omega} \text{ tang. } \omega + (mm - 1)u = 0,$$

vnde occasione carpo hanc aequationem generaliorrem tractandi :

$$\frac{d^2 u}{d\omega^2} + \frac{2fdu}{u d\omega} \text{ tang. } \omega + gu = 0$$

quam primum obseruo posito

$$\frac{du}{u} = -(2f+1)d\omega \text{ tang. } \omega + \frac{dv}{v}$$

vt sit

$$u = \text{cof. } \omega^{2f+1} v$$

abire in hanc formam :

$$\frac{d^2 v}{d\omega^2} - \frac{2(f+1)}{d\omega} \frac{dv}{d\omega} \text{ tang. } \omega + (g-2f-1)v = 0$$

ita vt si illa integrabilis existat casu $f=n$, integrabilis quoque sit casu $f=-n-1$. Iam pro illa aequatione ponatur

$$u = A \sin. \lambda \omega + B \sin. (\lambda + 2)\omega + C \sin. (\lambda + 4)\omega \\ + D \sin. (\lambda + 6)\omega + \text{etc.}$$

et facta substitutione in aequatione :

$$\frac{2d^2 u}{d\omega^2} \text{ cof. } \omega + \frac{4fdu}{u d\omega} \sin. \omega + 2gu \text{ cof. } \omega = 0$$

repe-

reperitur

$$\begin{array}{r}
 -\lambda\lambda A \text{ fin. } (\lambda-1)\omega - (\lambda+2)^2 B \text{ fin. } (\lambda+1)\omega - (\lambda+4)^2 C \text{ fin. } (\lambda+3)\omega - (\lambda+6)^2 D \text{ fin. } (\lambda+5)\omega \\
 -2\lambda A f \quad \quad \quad -\lambda\lambda A \quad \quad \quad -(\lambda+2)^2 B \quad \quad \quad -(\lambda+4)^2 C \\
 +Ag \quad \quad \quad +2\lambda A f \quad \quad \quad +2(\lambda+2)Bf \quad \quad \quad +2(\lambda+4)Cf \\
 \quad \quad \quad -2(\lambda+2)Bf \quad \quad \quad -2(\lambda+4)Cf \quad \quad \quad -2(\lambda+6)Df \\
 \quad \quad \quad +Ag \quad \quad \quad +Bg \quad \quad \quad +Cg \\
 \quad \quad \quad +Bg \quad \quad \quad +Cg \quad \quad \quad +Dg.
 \end{array}$$

Oportet ergo sit $g = \lambda\lambda + 2\lambda f$ tum vero coefficientes assumti ita determinantur:

$$B = \frac{\lambda f A}{\lambda + f + 1}; \quad C = \frac{(\lambda + 1)(f - 1)B}{2(\lambda + f + 1)}; \quad D = \frac{(\lambda + 1)(f - 1)C}{2(\lambda + f + 1)} \text{ etc.}$$

Statuamus ergo $g = mm - ff$, vt fiat $\lambda = m - f$, et aequationes nostrae sint

$$\begin{aligned}
 \frac{d^2 u}{d\omega^2} + \frac{2f}{d\omega} \text{ tang. } \omega + (mm - ff)u &= 0 \text{ et} \\
 \frac{d^2 v}{d\omega^2} - \frac{2(f+1)}{d\omega} \text{ tang. } \omega + (mm - (f+1)^2)v &= 0
 \end{aligned}$$

existente

$$u = v \text{ cof. } \omega^{f+1} \text{ seu } v = \frac{u}{\text{cof. } \omega^{f+1}}.$$

Quoniam nunc series nostra abrumpitur, quoties est f numerus integer, percurramus casus simpliciores.

I Sit $f = 0$, erit

$$\lambda = m \text{ et } B = 0, C = 0 \text{ etc.}$$

ideoque

$$u = A \text{ fin. } m\omega \text{ et } v = \frac{A \text{ fin. } m\omega}{\text{cof. } \omega}.$$

R r 3

II.

II. Sit $f=1$, erit

$$\lambda = m-1 \text{ et } B = \frac{(m-1)A}{m+1}, C=0 \text{ etc.}$$

ergo

$$\frac{n}{a} = (m+1)\sin.(m-1)\omega + (m-1)\sin.(m+1)\omega \text{ et } v = \frac{n}{\cos.\omega^2}$$

$$\text{feu } \frac{n}{a} = m \sin. m \omega \cos. \omega - \cos. m \omega \sin. \omega.$$

III. Sit $f=2$, erit $\lambda = m-2$, et

$$B = \frac{2(m-1)A}{m+1}; C = \frac{(m-1)B}{2(m+2)} = \frac{(m-1)(m-2)A}{2(m+1)(m+2)}; D=0 \text{ etc.}$$

hinc

$$\frac{n}{a} = (m+1)(m+2)\sin.(m-2)\omega + 2(m-2)(m+2)\sin. m \omega \\ + (m-1)(m-2)\sin.(m+2)\omega \text{ indeque } v = \frac{n}{\cos.\omega^2}$$

$$\text{feu } \frac{n}{a} = (m+2)\sin. m \omega \cos. 2 \omega + 2(m-4)\sin. m \omega \\ - 3m \cos. m \omega \sin. 2 \omega.$$

IV. Sit $f=3$, erit $\lambda = m-3$ et

$$B = \frac{2(m-1)A}{m+1}; C = \frac{2(m-2)B}{2(m+2)} \text{ et } D = \frac{(m-1)C}{2(m+1)}; E=0 \text{ etc.}$$

Ergo

$$\frac{n}{a} = +(m+1)(m+2)(m+3)\sin.(m-3)\omega + 3(m+2)(m-9)\sin.(m-1)\omega \\ + (m-1)(m-2)(m-3)\sin.(m+3)\omega + 3(m-2)(m-9)\sin.(m+1)\omega \\ \text{existente } v = \frac{n}{\cos.\omega^2}.$$

V.

V. Sit $f=4$ erit $\lambda=m-4$ ac reperitur :

$$\frac{u}{\omega} = + (m+1)(m+2)(m+3)(m+4) \sin(m-4)\omega + 4(m+2)(m+3)(mm-16) \sin(m-2)\omega \\ + (m-1)(m-2)(m-3)(m-4) \sin(m+4)\omega + 4(m-2)(m-3)(mm-16) \sin(m+2)\omega \\ + 6(mm-9)(mm-16) \sin m\omega$$

existente $v = \frac{u}{\cos \omega^2}$

vnde ratio progressionis per se est manifesta. Notari autem conuenit si posuiffemus :

$u = A \cos \lambda \omega + B \cos (\lambda + 2) \omega + C \cos (\lambda + 4) \omega + \text{etc.}$,
 eas sem coefficientium determinationes prodituras fuisse
 ex qua hi duo valores coniuncti integrale completum exhibebunt : quod etiam ex forma inuenta colligitur, si modo loco anguli $m\omega$ generalius scribatur $m\omega + \alpha$.

Scholion 2.

365. Pluribus autem aliis modis eadem aequatio

$$\frac{d}{d\omega} \frac{d u}{\omega^2} + \frac{2f}{d\omega} \frac{d u}{\omega} \text{tang. } \omega + g u = 0$$

tractari et eius integrale per series exprimi potest, vnde alii casus integrabilitatis obtinentur. Ad hoc primum notetur posito $u = \sin. \omega^\lambda$ fore

$$\frac{d}{d\omega} \frac{u}{\omega} = \lambda \sin. \omega^{\lambda-1} \cos \omega \text{ hincque}$$

$$\frac{d}{d\omega} \frac{u}{\omega} \text{tang. } \omega = \lambda \sin. \omega^\lambda \text{ et}$$

$$\frac{d}{d\omega} \frac{d u}{\omega^2} = \lambda(\lambda-1) \sin. \omega^{\lambda-2} \cos. \omega^2 - \lambda \sin. \omega^\lambda = \lambda(\lambda-1) \sin \omega^{\lambda-2} \\ - \lambda \lambda \sin. \omega^\lambda.$$

Hinc

Hinc ū ponamus :

$$u = A \sin. \omega^\lambda + B \sin. \omega^{\lambda+1} + C \sin. \omega^{\lambda+2} + D \sin. \omega^{\lambda+3} + \text{etc.}$$

facta substitutione adipiscimur :

$$\begin{aligned} 0 = & \lambda(\lambda-1)A \sin. \omega^{\lambda-1} + (\lambda+2)(\lambda+1)B \sin. \omega^\lambda + (\lambda+4)(\lambda+3)C \sin. \omega^{\lambda+1} + \text{etc.} \\ & - \lambda \lambda A & - (\lambda+2)^2 B \\ & + 2 \lambda f A & + 2(\lambda+2) f B \\ & + g A & + g B \end{aligned}$$

vnde ūmi oportet vel $\lambda = 0$ vel $\lambda = 1$, tum vero erit

$$B = \frac{\lambda \lambda - 2 \lambda f - g}{(\lambda+1)(\lambda+2)} A ; C = \frac{(\lambda+2)^2 - 2(\lambda+2)f - g}{(\lambda+1)(\lambda+3)} B \text{ etc.}$$

hiac duo casus euolui conuenit

$\lambda = 0$	$\lambda = 1$
$B = \frac{1}{1 \cdot 2} g A$	$B = \frac{1 - 2f - g}{2 \cdot 3} A$
$C = \frac{2 - 4f - g}{2 \cdot 3} B$	$C = \frac{3 - 6f - g}{3 \cdot 4} B$
$D = \frac{16 - 8f - g}{3 \cdot 6} C$	$D = \frac{25 - 10f - g}{6 \cdot 7} C$
$E = \frac{2^4 - 12f - g}{3 \cdot 8} D$	$E = \frac{40 - 16f - g}{12 \cdot 9} D$
etc.	etc.

Integratio ergo succedit, quoties fuerit $g = ii - 2if$ denotante i numerum integrum positium. Quare cum posito $u = v \cos. \omega^{2f+1}$ aequatio transformata sit

$$\frac{d^2 v}{d \omega^2} - 2(f+1) \frac{d v}{d \omega} \tan. \omega + (g - 2f - 1)v = 0$$

haec ideoque et illa erit integrabilis quoties fuerit :

$$g = (i+1)^2 + 2(i+1)f$$

quos

quos binos casus ita vno complecti licet, vt integratio succedat dum sit $g = ii + 2if$.

Scholion 3.

366. Eidem aequationi adhuc inhaerens, cum posito $u = \text{cof. } \omega^\lambda$, fit

$$\frac{d u}{d \omega} = -\lambda \text{ cof. } \omega^{\lambda-1} \sin. \omega,$$

ideoque

$$\frac{d u}{d \omega} \text{ tang. } \omega = -\lambda \text{ cof. } \omega^{\lambda-1} + \lambda \text{ cof. } \omega^\lambda \text{ et}$$

$$\frac{d d u}{d \omega^2} = \lambda(\lambda-1) \text{ cof. } \omega^{\lambda-2} - \lambda \lambda \text{ cof. } \omega^\lambda,$$

statuo:

$$u = A \text{ cof. } \omega^\lambda + B \text{ cof. } \omega^{\lambda+2} + C \text{ cof. } \omega^{\lambda+4} + D \text{ cof. } \omega^{\lambda+6} + \text{etc.}$$

et facta substitutione orietur:

$$0 = \lambda(\lambda-1)A \text{ cof. } \omega^{\lambda-2} + (\lambda+2)(\lambda+1)B \text{ cof. } \omega^\lambda + (\lambda+4)(\lambda+3)C \text{ cof. } \omega^{\lambda+2} + \text{etc.}$$

$-2\lambda f A$	$-\lambda \lambda A$	$-(\lambda+2)^2 B$
	$-2(\lambda+2) f B$	$-2(\lambda+4) f C$
	$+2\lambda f A$	$+2(\lambda+2) f B$
	$+g A$	$+g B.$

Oportet ergo fit vel $\lambda = 0$ vel $\lambda = 2f + 1$, tum vero

$$B = \frac{\lambda \lambda - 2\lambda f - g}{(\lambda+2)(\lambda+1-2f)} A; C = \frac{(\lambda+2)^2 - 2(\lambda+2)f - g}{(\lambda+4)(\lambda+3-2f)} B \text{ etc.}$$

Vol. III.

S s

et

et ambo casus ita se habebant:

$\lambda = 0$	$\lambda = 2f + 1$
$B = \frac{1 - 2f - g}{2(1 - 2f)} A$	$B = \frac{1 + 2f - g}{2(2f + 1)} A$
$C = \frac{1 - 2f - g}{4(1 - 2f)} B$	$C = \frac{1 + 2f - g}{4(2f + 1)} B$
$D = \frac{1 - 2f - g}{6(1 - 2f)} C$	$D = \frac{1 + 2f - g}{6(2f + 1)} C$
etc.	etc.

Ex priori integratio succedit si $g = 4ii - 4if$, ex posteriori si $g = (2i + 1)^2 + 2(2i + 1)f$, qui casus cum iis, qui ex transformata nascuntur iuncti, eodem redeunt ac in §. praec. inuenti. Omnes ergo haecenus inuenti integrabilitatis casus huc reuocantur ut posito $g = mm - ff$, sit vel $f = \pm i$ vel $m = i + f$, hoc est vel $f = \pm i$ vel $f = \pm i \pm m$. Ceterum hi posteriores casus etiam ex prima resolutione (364.) sequuntur, vbi series quoque abrumptur si $\lambda = -i$, ideoque $g = mm - ff = ii - 2if$ ergo $i - f = \pm m$, et transformatione in subsidium vocata $f = \pm i \pm m$. Contra vero casus primo inuenti in resolutionibus posterioribus non occurrunt.

Problema 59.

367. Concessa huius aequationis integratione

$$\left(\frac{d^2 v}{dy^2}\right) = F\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) + G\left(\frac{dv}{dx}\right) + H v$$

inuenire aequationem huius formae:

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = P\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) + Q\left(\frac{dz}{dx}\right) + Rz$$

pro

pro qua fit

$$z = \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) + r \left(\frac{dv}{dx} \right) + s v$$

vbi F, G, H; P, Q, R; et r, s sunt functiones ipsius x tantum.

Solutio.

Cum fit

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2} \right) = \left(\frac{d^4 v}{dx^2 dy^2} \right) + r \left(\frac{d^2 v}{dx dy^2} \right) + s \left(\frac{dv}{dy^2} \right), \text{ ob}$$

$$\left(\frac{d^2 v}{dy^2} \right) = F \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) + G \left(\frac{dv}{dx} \right) + H v \text{ erit}$$

$$\left(\frac{d^2 v}{dx dy^2} \right) = F \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) + \frac{dP}{dx} \left(\frac{dv}{dx} \right) + \frac{dQ}{dx} \left(\frac{dv}{dx} \right) + \frac{dH}{dx} v \text{ etc.}$$

$$+ G \quad + H$$

$$\left(\frac{d^4 v}{dx^2 dy^2} \right) = F \left(\frac{d^4 v}{dx^4} \right) + \frac{dP}{dx} \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) + \frac{d^2 P}{dx^2} \left(\frac{dv}{dx} \right) + \frac{d^2 Q}{dx^2} \left(\frac{dv}{dx} \right) + \frac{d^2 H}{dx^2} v$$

$$+ G \quad + \frac{dG}{dx} \quad + \frac{dH}{dx}$$

$$+ H.$$

Deinde vero ob

$$z = \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) + r \left(\frac{dv}{dx} \right) + s v \text{ fit}$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2} \right) = \left(\frac{d^4 v}{dx^4} \right) + r \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) + \frac{d^2 r}{dx^2} \left(\frac{dv}{dx} \right) + \frac{d^2 s}{dx^2} v \text{ et}$$

$$+ s$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2} \right) = \left(\frac{d^4 v}{dx^4} \right) + r \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) + \frac{d^2 r}{dx^2} \left(\frac{dv}{dx} \right) + \frac{d^2 r}{dx^2} \left(\frac{dv}{dx} \right) + \frac{d^2 s}{dx^2} v$$

$$+ s \quad + \frac{d^2 s}{dx^2}.$$

His iam substitutis necesse est, vt omnes termini affecti per $\left(\frac{d^4 v}{dx^4} \right)$, $\left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right)$, $\left(\frac{dv}{dx} \right)$, $\left(\frac{dv}{dx} \right)$ et v scorsim

sim evanescent unde sequentes resultant aequationes:

$$\begin{array}{l}
 \text{ex} \\
 \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) \text{ I. } F = P \\
 \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) \text{ II. } G + \frac{r dP}{dx} + Fr = Pr + Q \\
 \left(\frac{ddv}{dx^2} \right) \text{ III. } H + \frac{rdG}{dx} + \frac{ddP}{dx^2} + Gr + \frac{rdP}{dx} + Fs = P \left(s + \frac{rdP}{dx} \right) + Qr + R \\
 \left(\frac{dv}{dx} \right) \text{ IV. } \frac{rdH}{dx} + \frac{ddG}{dx^2} + Hr + \frac{rdG}{dx} + Gs = P \left(\frac{rdH}{dx} + \frac{ddr}{dx^2} \right) + Q \left(s + \frac{dr}{dx} \right) + Rr \\
 v \text{ V. } \frac{ddH}{dx^2} + \frac{rdH}{dx} + Hs = P \frac{ddr}{dx^2} + Q \frac{ds}{dx} + Rs.
 \end{array}$$

Ex prima fit $P = F$ ex secunda $Q = G + \frac{r dP}{dx}$, et tertia $R = H + \frac{rdG}{dx} + \frac{ddP}{dx^2} - \frac{rdP}{dx} - \frac{r dP}{dx} - \frac{r dP}{dx}$, qui valores in binis ultimis substituti praebent:

$$\begin{aligned}
 \frac{rdH}{dx} + \frac{ddG}{dx^2} - \frac{rdG}{dx} - \frac{Gdr}{dx} - \frac{rddP}{dx^2} - \frac{rdPr}{dx^2} - \frac{rdP}{dx} - \frac{rdP}{dx} \\
 + \frac{rddP}{dx} + \frac{rPrdr}{dx} - \frac{Pddr}{dx^2} = 0 \text{ et} \\
 \frac{ddH}{dx^2} + \frac{rdH}{dx} - \frac{rddP}{dx^2} - \frac{rdPr}{dx} - \frac{rdG}{dx} - \frac{Gdr}{dx} + \frac{r(rdP + rPdr)}{dx} = 0
 \end{aligned}$$

quarum illa sponte est integrabilis praebens:

$$2H + \frac{dG}{dx} - Gr - \frac{rdP}{dx} - \frac{Pdr}{dx} - 2Fs + Fr = A,$$

deinde binis illis aequationibus ita repraesentatis

$$\begin{aligned}
 - \frac{d d P}{dx^2} - \frac{r d P s}{dx} + \frac{d P r r}{dx} + \frac{d d G}{dx^2} - \frac{d G r}{dx} + \frac{r d H}{dx} = 0 \\
 - \frac{d d P s}{dx^2} + \frac{r d P r r}{dx} - \frac{r d G - G d s}{dx} + \frac{r d H}{dx} + \frac{d d H}{dx^2} = 0
 \end{aligned}$$

vel adeo hoc modo

$$\frac{d d (G - P r)}{dx} - d r (G - P r) + 2 d (H - F s) = 0$$

$$\frac{d d (H - P s)}{dx} + 2 F s d r + r s d F - G d s - 2 s d G + r d H = 0$$

ultima

ultima vero ita repraesentari potest

$$\frac{d d. (H-Fs)}{dx} - 2s d. (G-Fr) - ds (G-Fr) + rd. (H-Fs) = 0.$$

Quod si iam prior per $H-Fs$ haec vero per $-(G-Fr)$ multiplicetur summa fit

$$\frac{(H-Fs)d d. (G-Fr) - (G-Fr)d d. (H-Fs)}{dx} - (G-Fr)(H-Fs)dr = 0$$

$$+ 2(H-Fs)d. (H-Fs) - r(H-Fs)d. (G-Fr)$$

$$+ 2s(G-Fr)d. (G-Fr) + (G-Fr)^2 ds - r(G-Fr)d. (H-Fs)$$

cuius integrale manifesto est

$$\frac{H-Fs}{dx} d. (G-Fr) - (G-Fr) d. (H-Fs) + (H-Fs)^2 + (G-Fr)^2 s - (G-Fr)(H-Fs)r = B$$

integrale autem prius inuentum est

$$\frac{d. (G-Fr)}{dx} - (G-Fr)r + 2(H-Fs) = A$$

quae per $H-Fs$ multiplicata et ab illa subtracta relinquit

$$- \frac{(G-Fr)d. (H-Fs)}{dx} - (H-Fs)^2 + (G-Fr)^2 s = B - A(H-Fs)$$

sicque habentur duae aequationes simpliciter differentiales ex quibus binas quantitates r et s definiri oportet, quibus cognitis etiam functiones P , Q et R innotescunt.

Coroll. I.

368. Si sit $F = x$, $G = 0$ et $H = 0$, aequationes inuentae, erunt

$$- \frac{dr}{dx} + rr - 2s = a \quad \text{et} \quad \frac{sdr - rds}{dr} + ss = b,$$

S s 3

vnde

unde dx eliminando fit

$$\frac{rds - sdr}{dr} = \frac{b - ss}{a + st - rr} \text{ seu } \frac{rdt - b + st + st - rrs}{dr} = \frac{b + st + st - rrs}{a + st - rr}$$

cuius resolutio in genere vix suscipienda videtur.

Suntis autem constantibus $a = 0$ et $b = 0$ aequatio

$\frac{rdt - rrs}{st - rr}$ posito $s = rrs$ transit in:

$$\frac{rdt + stdr}{dr} = \frac{st - t}{st - 1} \text{ seu } \frac{rdt}{dr} = \frac{-st + t}{st - 1},$$

unde fit

$$\frac{dr}{r} = \frac{dt(1 - st)}{t(st - 1)} = \frac{-dt}{t} + \frac{dt}{st - 1}, \text{ et}$$

$$r = \frac{a\sqrt{st - 1}}{t} \text{ hinc}$$

$$s = \frac{aa\sqrt{(st - 1)^3}}{t},$$

Coroll. 2.

369. Pro eodem casu singulari ponamus

$st - 1 = u^2$, ut fiat

$$r = \frac{au}{1 + u^2} \text{ et } s = \frac{aaau}{1 + u^2}.$$

Iam ob $a = 0$ est

$$dx = \frac{dr}{rr - ss} = \frac{dr}{rr(1 - st)} = \frac{dr}{rr(1 - 2u^2)} \text{ at}$$

$$\frac{dr}{rr} = \frac{du}{aau} - \frac{2udu}{2a} = \frac{du(1 - 2u^2)}{2aau}$$

ita ut fit

$$dx = \frac{du}{auu} \text{ hincque}$$

$$\frac{1}{u} = \beta - ax \text{ et } u = \frac{1}{\beta - ax};$$

vbi

vbi quidem salua generalitate sumi potest

$$\beta = 0 \text{ et } u = \frac{-1}{ax},$$

vnde fit

$$r = \frac{-1 \cdot x}{x^2 + c^2} \text{ facto}$$

$$a = -\frac{1}{c} \text{ et } s = \frac{x}{x^2 + c^2}.$$

Tandem ergo colligitur

$$P = 1, Q = 0 \text{ et } R = -\frac{1}{c} \frac{dr}{dx} = -\frac{cx(1-c^2-x^2)}{(c^2+x^2)^2}.$$

Coroll. 3.

370. Proposita ergo aequatione $(\frac{d^2v}{dy^2}) = (\frac{d^2v}{ax^2})$,
cuius integrale est

$$v = \Gamma:(x+y) + \Delta:(x-y),$$

huius aequationis integrale assignari poterit:

$$(\frac{d^2z}{dx^2}) = (\frac{d^2z}{ax^2}) + \frac{cx(1-c^2-x^2)}{(c^2+x^2)^2} z$$

est enim

$$z = (\frac{d^2v}{dx^2}) - \frac{1 \cdot x}{c^2 + x^2} (\frac{dv}{dx}) + \frac{x}{c^2 + x^2} v.$$

Scholion 1.

371. Haec pro casu

$$F = 1, G = 0 \text{ et } H = 0$$

multo facilius atque generalius computari possunt
pro quocunque valore quantitatis a , dum fit $b = 0$,
tum

tum enim altera aequatio statim dat

$$dx = \frac{r ds - s dr}{11} \text{ hincque}$$

$$x = \frac{-r}{s} \text{ et } s = \frac{-r}{x},$$

ex quo prima aequatio hanc induit formam

$$\frac{dr}{dx} - rr - \frac{r}{x} + a = 0.$$

Ponamus $r = \frac{a}{t}$, fiet

$$dt + \frac{t dx}{x} - t dx + a dx = 0$$

cui particulariter satisfacit

$$t = \sqrt{a} + \frac{1}{x}.$$

Statuatur ergo

$$t = \sqrt{a} + \frac{1}{x} + \frac{1}{u}$$

ac prodit:

$$du + dx + 2u dx \sqrt{a} = 0,$$

quae per $e^{2x\sqrt{a}}$ multipl. et integrata praebet:

$$e^{2x\sqrt{a}} u + \frac{1}{2\sqrt{a}} e^{2x\sqrt{a}} = \frac{n}{2\sqrt{a}},$$

ideoque.

$$\frac{1}{u} = \frac{2e^{2x\sqrt{a}} \sqrt{a}}{n - e^{2x\sqrt{a}}} = \frac{2\sqrt{a}}{ne^{-2x\sqrt{a}} - 1} \text{ et}$$

$$t = \frac{1}{x} + \frac{ne^{-2x\sqrt{a}} + 1}{ne^{-2x\sqrt{a}} - 1} \sqrt{a} = \frac{1}{x} + \frac{n + e^{2x\sqrt{a}}}{n - e^{2x\sqrt{a}}} \sqrt{a} \text{ et}$$

$$r = \frac{ax(n - e^{2x\sqrt{a}})}{n(x\sqrt{a} + 1) + e^{2x\sqrt{a}}(x\sqrt{a} - 1)}$$

ac propterea

$$s = \frac{-a(n - e^{2xya})}{n(x\sqrt{a+1}) + e^{2xya}(x\sqrt{a-1})}$$

tum vero postremo

$$P = -1, Q = 0 \text{ et } R = -\frac{dP}{dx} = -2r - \frac{r}{x} + 2a \text{ seu}$$

$$R = \frac{-2a(nn - 4naaxxe^{2xya} - 2ne^{2xya} + e^{2xya})}{(n(x\sqrt{a+1}) + e^{2xya}(x\sqrt{a-1}))^2}$$

$$= \frac{-2a(n - e^{2xya})^2 + 8naaxxe^{2xya}}{(n(x\sqrt{a+1}) + e^{2xya}(x\sqrt{a-1}))^2}$$

Si iam fumatur a euanesceat et $n = 1 + \frac{1}{2}ac^2\sqrt{a}$ formulae ante inuentae resultant. At si a sit quantitas negatiua puta $a = -m^2$, capiaturque $n = \frac{ax-1+\sqrt{a^2-1}}{ax-1-\sqrt{a^2-1}}$ reperitur

$$r = \frac{-m m x (\beta \cos mx + \alpha \sin mx)}{\beta \cos mx + \alpha \sin mx - m x (\alpha \cos mx - \beta \sin mx)} = \frac{-m m x \cos (mx + \gamma)}{\cos (mx + \gamma) - m x \sin (mx + \gamma)}$$

et $s = \frac{m m \cos (mx + \gamma)}{\cos (mx + \gamma) - m x \sin (mx + \gamma)}$

indeque

$$R = \frac{m m (\cos (mx + \gamma)^2 + m m x x)}{(\cos (mx + \gamma) - m x \sin (mx + \gamma))^2}$$

Quantitas R reducitur ad hanc

$$R = \frac{8naaxx - 2a(ne^{-xya} - e^{xya})^2}{(n(1+x\sqrt{a})e^{-xya} - (1-x\sqrt{a})e^{xya})^2}$$

quae forma sumto a valde paruo abit in

$$R = \frac{8naaxx - 2a(n-1-(n+1)x\sqrt{a} + \frac{(n-1)}{2}axx - \frac{(n+1)}{6}ax^2\sqrt{a} + \text{etc.})^2}{(n-1-\frac{1}{2}(n-1)axx + \frac{1}{6}(n+1)ax^2\sqrt{a})^2}$$

Statuatur $n = 1 + \beta a \sqrt{a}$, vt fit

$$n - 1 = \beta a \sqrt{a} \text{ et } n + 1 = 2 + \beta a \sqrt{a}$$

erit

$$R = \frac{8naaxx - 2a(\beta a \sqrt{a} - 2x\sqrt{a} - \beta aax + \frac{\beta aax\sqrt{a}}{2} - \frac{1}{2}ax^2\sqrt{a})^2}{(\beta a \sqrt{a} - \frac{1}{2}\beta aax\sqrt{a} + \frac{1}{2}ax^2\sqrt{a})^2}$$

vbi numerator fit

$$8aaxx + 8\beta a^2xx\sqrt{a} - 2a(\beta\beta a^2 - 4\beta aax - 2\beta\beta a^2x\sqrt{a} + 4aaxx + \frac{1}{2}aax^2)$$

vbi cum termini per aa affecti se destruant, retineantur ii soli qui per a^2 sunt affecti, erit idem in denominatore obseruato:

$$R = \frac{8\beta a^2x - \frac{1}{2}a^2x^2}{a^2(\beta + \frac{1}{2}x^2)^2} = \frac{8x(\beta - \frac{1}{2}x^2)}{(\beta + \frac{1}{2}x^2)^2}$$

quae iam facile ad formam

$$R = \frac{6x(\frac{2}{3}c^2 - \frac{1}{3}x^2)}{(c^2 + x^2)^2}$$

reducitur fumendo

$$3\beta = 2c^2 \text{ vt fit } \beta = \frac{2}{3}c^2.$$

Quare hic casus oritur fumendo a euanesçens et

$$n = 1 + \frac{2}{3}c^2 a \sqrt{a}.$$

Scholion 2.

372. Cum euolutio solutionis inuentae fit difficillima, neque vlla via pateat, quomodo ambae quan-

quantitates incognitae r et s ex binis aequationibus erutis defini queant, in scientiae incrementum haud parum iuuabit obseruasse, idem problema, per repetitionem transformationis in primo problem. huius capituli quoque solui posse, neque proinde vsu carebit has duas solutiones inter se comparasse. Proposita ergo aequatione:

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) = F\left(\frac{dv}{dx}\right) + G\left(\frac{dv}{dx}\right) + H v$$

ponamus primo

$$u = \left(\frac{dv}{dx}\right) + p v,$$

ac p ex hac aequatione determinetur:

$$F dp + G p dx - F p p dx + (C - H) dx = 0$$

ac tum ista resultabit aequatio

$$\left(\frac{d^2u}{dx^2}\right) = F\left(\frac{du}{dx}\right) + \left(G + \frac{dF}{dx}\right)\left(\frac{du}{dx}\right) + \left(H + \frac{dG}{dx} - \frac{rFdp + p dF}{dx}\right)u.$$

Nunc pro hac aequatione porro transformando statuamus simili modo

$$z = \left(\frac{du}{dx}\right) + q u,$$

ita vt sit quoque

$$z = \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + (p + q)\left(\frac{dv}{dx}\right) + \left(\frac{d^2p}{dx^2} + p q\right)v$$

et quantitate q ex hac aequatione definita

$$F dq + \left(G + \frac{dF}{dx}\right)q dx - F q q dx + \left(D - H - \frac{dG}{dx} + \frac{rFdp + p dF}{dx}\right)dx = 0$$

oriatur haec aequatio:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = P\left(\frac{dz}{dx}\right) + Q\left(\frac{dz}{dx}\right) + R z$$

T t 2

cuius

cuius quantitates P, Q, R ita se habent :

$$P = F; Q = G + \frac{1}{2} \frac{dP}{dx} \text{ et}$$

$$R = H + \frac{1}{2} \frac{dG}{dx} - \frac{1}{2} \frac{F dP}{dx} + \frac{d^2 P}{dx^2} - \frac{1}{2} \frac{F d^2 P}{dx^2}$$

Cum hac ergo solutione conuenire debet ea, quam postremum problema suppeditauit, in quo cum statim posuerimus :

$$z = \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) + r \left(\frac{dv}{dx} \right) + sv$$

erit utique

$$r = p + q \text{ et } s = \frac{d^2 P}{dx^2} + pq,$$

vnde quidem statim valores pro P, Q et R manifesto prodeunt iidem. Verum multo minus apparet, si pro r et s isti valores per p et q substituantur, tum istas binas aequationes :

$$\frac{d(G - Fr)}{dx} - (G - Fr)r + 2(H - Fs) = A \text{ et}$$

$$\frac{(G - Fr)d(H - Fs)}{dx} + (H - Fs)^2 - (G - Fr)^2 s - A(H - Fs) = B$$

ad eas quas ante inuenimus reduci :

$$\frac{F dp}{dx} + Gp - Fpp - H + C = 0 \text{ et}$$

$$\frac{F dq}{dx} + \left(G + \frac{dP}{dx} \right) q - Fqq - H - \frac{dG}{dx} + \frac{1}{2} \frac{F dp + p dP}{dx} + D = 0$$

ita vt hae constantes C et D ad illas A et B certam teneant relationem. Interim patet has postremas aequationes multo esse simpliciores, dum prior duas tantum variables p et x complectitur, indeque p per x, cuius F, G et H sunt functiones datae, deter-

determinari debet, qua inuenta quantitatem q simili modo ex altera aequatione elici oportet. Verum in ambabus superioribus aequationibus binae variables r et s ita inter se sunt permixtae, vt nulla methodus eas resoluendi vel adeo ad aequationem inter duas tantum variables perueniendi habeatur. Cum igitur certum sit priores solutu difficillimas ad posteriores multo faciliores ope substitutionum assignatarum perducere posse, sine dubio methodus hanc reductionem efficiendi haud contemnenda subsidia in Analysis esse allatura videtur.

Scholion 3.

373. Cum adeo consensus harum duarum solutionum maxime sit absconditus, casum specialem accuratius perpendi expediet. Sit igitur

$$F = x, G = 0 \text{ et } H = 0,$$

ac binae priores aequationes inter r et s has induent formas:

$$\text{I. } \frac{dr}{dx} + rr - 2s = A \text{ et}$$

$$\text{II. } \frac{rds}{dx} + ss - rrs + As = B$$

posteriores vero istas:

$$\text{III. } \frac{dp}{dx} - pp + C = 0 \text{ et}$$

$$\text{IV. } \frac{dq}{dx} - qq + \frac{rds}{dx} + D = 0$$

T t 3

quas

quas cum illis certum est ita cohaerere vt fit :

$$r = p + q \text{ et } s = \frac{dp}{dx} + pq.$$

Vt saltem consensum a posteriori agnoscamus, fit
 $C = -mm$ et tertia dat

$$dx = \frac{dp}{m + p}, \text{ hinc}$$

$$x = \frac{1}{m} \text{ang. tang. } \frac{p}{m} \text{ et } p = m \text{ tang. } mx.$$

Hinc cum fit

$$\frac{dp}{dx} = mm + pp \text{ crit}$$

$s = mm + pp + pq = mm + pr = m(m + r \text{ tang. } mx)$,
 qui valor in I. substitutus dat

$$\frac{dr}{dx} + rr - 2mr \text{ tang. } mx - 2mm = A, \text{ seu}$$

$$\frac{dr}{dx} = rr - 2mr \text{ tang. } mx - 2mm - A$$

secunda vero ob

$$\frac{ds}{dx} = \frac{m dr}{dx} \text{ tang. } mx + \frac{m m r}{\text{coj. } mx^2}$$

abit in :

$$\frac{m r dr}{dx} \text{ tang. } mx = m r^2 \text{ tang. } mx - 2 m m r r \text{ tang. } mx^2 \\ - m(A + 2mm) r \text{ tang. } mx - m^2 - A m m + B$$

ex quibus dr eliminando fit

$$B = A m m + m^2.$$

Pro quarta vero ob

$$q = r - p = r - m \text{ tang. } mx,$$

reful-

refultat :

$$\frac{dr}{dx} = rr - 2mrtang. mx - mm - D$$

ita vt fit

$$D = mm + A.$$

Consensus ergo nostrarum aequationum in hac constantiam relatione consistit vt ob $mm = -C$ fit

$$D = A - C \text{ et } B = -C(A - C) = -CD.$$

In genere vero etiam eadem relationes locum habent nam si III. et IV. in vnam summam colligantur ob

$$C + D = A \text{ et } p + q = r \text{ erit}$$

$$\frac{Fdr}{dx} + Gr + \frac{rdp}{dx} - Fpp - Fqq - 2H - \frac{dG}{dx} + \frac{Fdp}{dx} + A = 0$$

cum vero fit $\frac{dp}{dx} = s - pq$, fit

$$\frac{Fdr + rdp - dG}{dx} + Gr - Frr - 2H + 2Fs + A = 0 \text{ seu,}$$

$$\frac{d(G - Fr)}{dx} - (G - Fr)r + 2(H - Fs) = A$$

quae est ipsa aequatio prima. Porro aequatio III.

ob $\frac{dp}{dx} = s - pq$ dat

$$Fs - Fpr + Gp - H + C = 0 \text{ seu } C = H - Fs - p(G - Fr)$$

quarta vero reducitur ad hanc formam :

$$\frac{Fdr}{dx} + Gq + \frac{qdp}{dx} - Fqq - H - \frac{dG}{dx} + Fs - Fpq + \frac{pdp}{dx} + D = 0$$

seu

$$\frac{d(Fr - G)}{dx} + q(G - Fr) - H + Fs + D = 0.$$

hincque

$$D = \frac{d(G - Fr)}{dx} - q(G - Fr) + H - Fs$$

ex

ex quibus concluditur :

$$CD = \frac{(H-Fr)d(G-Fr)}{dx} - q(G-Fr)(H-Fs) + (H-Fs)^2 \\ - \frac{p(G-Fr)d(G-Fr)}{dx} + pq(G-Fr)^2 - p(G-Fr)(H-Fs).$$

Ex secunda vero habemus :

$$B = \frac{(G-Fr)d(H-Fs)}{dx} - \frac{(H-Fs)d(G-Fr)}{dx} - (H-Fs)^2 \\ + (G-Fr)(H-Fs)r - (G-Fr)^2s$$

quibus expressionibus coniunctis fit

$$\frac{CD+B}{G-Fr} = \frac{d(H-Fs)}{dx} - \frac{pd(G-Fr)}{dx} - \frac{dp(G-Fr)}{dx} \\ = \frac{d(H-Fs) - dp(G-Fr)}{dx} = 0$$

liquidem est

$$C = H - Fs - p(G - Fr),$$

ex quo etiam in genere est

$$B = -CD \text{ et } A = C + D.$$

Interim tamen hinc non perspicitur, quomodo ex aeqq. I. et II. binæ reliquæ III. et IV. deriuari queant.

Scholion 4.

374. Omnibus his diligenter pensatis manifestum fiet totum negotium ope substitutionis satis simplicis confici posse. Quod quo facilius ostendatur, ponamus breuitatis causa

$$G - Fr = R \text{ et } H - Fs = S$$

vt habeantur hae duae aequationes :

$$I. A = \frac{dR}{dx} - \frac{GR}{F} + \frac{RR}{F} + 2S$$

$$II. B = \frac{Rds - sdr}{dx} - \frac{HRR}{F} + \frac{GRS}{F} - SS$$

ex quibus duas quantitates R et S erui oporteat, dum F, G, H sunt functiones quaecunque ipsius x, at A et B quantitates constantes. Ad hoc adhibeatur ista substitutio $S = C + Rp$ ita adornanda, vt binae illae aequationes coalescant in vnâ, in qua praeter x vnica insit noua variabilis p deinceps per methodos cognitâs inuestiganda. Hinc ob

$$dS = Rdp + p dR \text{ habebitur}$$

$$I. A = \frac{dR}{dx} - \frac{GR}{F} + \frac{RR}{F} + 2C + 2Rp$$

$$II. B = \frac{RRdp}{dx} - \frac{Cdr}{dx} - \frac{HRR}{F} + \frac{CGR}{F} + \frac{CRRp}{F} \\ - CC - 2CRp - RRpp$$

vnde primo eliminando dR concluditur :

$$B + AC = \frac{RRdp}{dx} + \frac{CRR}{F} + CC - \frac{HRR}{F} - RRpp$$

dummodo ergo constantem C ita assumamus, vt fit $CC = B + AC$, per diuisionem etiam ipsa quantitas R tolletur, resultabitque haec aequatio :

$$0 = \frac{dp}{dx} + \frac{C}{F} - \frac{H}{F} - pp$$

cuius resolutio ad methodos, magis cognitâs pertinet. Cum igitur ista methodus maximi sit momenti, sequens problema, etiamsi ad primam

Vol. III.

V v

partem

partem calculi integralis sit referendum, hic adiciere operae pretium videtur.

Problema 60.

375. Propositis huiusmodi duabus aequationibus differentialibus:

$$\text{I. } 0 = \frac{dy}{dx} + F + Gy + Hz + Iyy + Kyz + Lzz$$

$$\text{II. } 0 = \frac{dz}{dx} + P + Qy + Rz + Syy + Tyz + Vzz.$$

vbi F, G, H etc. P, Q, R etc. sint functiones ipsius x , methodum exponere has aequationes, siquidem fieri licet, resoluendi.

Solutio.

Methodus indicata in hoc consistit, vt operatione substitutionis $z = a + yv$ ex illis aequationibus vna elici queat duas tantum variables x et v implicans. Quoniam igitur est,

$$ydz - zdy = yydv - a dy.$$

ex I. a + II. nascitur haec aequatio:

$$0 = \frac{yydv}{dx} + P + Qy + Rz + Syy + Tyz + Vzz.$$

$$+ aF + aGy + aHz + aIyy + aKyz + aLzz:$$

quae loco z substituto valore $a + yv$ ita exhibeatur, secundum potestates ipsius y

$$\begin{aligned} 0 = & \frac{yydv}{dx} + y^0(P + aF + a(R + aH) + aa(V + aL)) \\ & + y^1(Q + aG + v(R + aH) + a(T + aK) + 2av(V + aL)) \\ & + y^2(S + aI + v(T + aK) + vv(V + aL)). \end{aligned}$$

nunc--

nuncque efficiendum est, vt tota aequatio per y diuidi queat, ideoque partes per y^0 et y^1 affectae euanescent. Ex parte ergo y^0 fieri oportet:

$$P + aF + a(R + aH) + aa(V + aL) = 0$$

ex parte autem y^1 , quia v est noua variabilis in calculum inducta hae duae conditiones nascuntur:

$$Q + aG + a(T + aK) = 0 \text{ et}$$

$$R + aH + 2a(V + aL) = 0$$

vnde prima dabit

$$P + aF - aa(V + aL) = 0.$$

Conditiones ad istam reductionem requisitae sunt hae tres:

$$\text{I. } P + aF - aa(V + aL) = 0$$

$$\text{II. } Q + aG + a(T + aK) = 0$$

$$\text{III. } R + aH + 2a(V + aL) = 0$$

vnde vel P, Q et R vel F, G et H commode definiuntur.

His autem conditionibus stabilitis totum negotium ad resolutionem huius aequationis reuocatur:

$$0 = \frac{d}{dx} + S + aI + v(T + aK) + vv(V + aL)$$

quae duas tantum continet variables x et v , ex qua v per x determinari oportet. Cum deinde posito $z = a + yv$ prima aequatio induat hanc

V V 2

for-

formam :

$$0 = \frac{dy}{dx} + F + aH + aaL + y(G + Hv + aK + 2aLv) \\ + yy(I + Kv + Lvv)$$

secunda vero istam

$$0 = \frac{yy \frac{dv}{dx} - a \frac{dy}{dx}}{dx} + P + aR + aaV + y(Q + Rv + aT + 2aVv) \\ + yy(S + Tv + Vvv)$$

seu hinc superiorem per yy multiplicatam subtra-

$$0 = \frac{-a \frac{dy}{dx}}{dx} + P + aR + aaV + y(Q + Rv + aT + 2aVv) \\ - yy(I + Kv + aLvv)$$

quae quidem cum illa congruit, ut natura rei po-
stulat.

COROLL. I.

373. Si ergo huiusmodi binae aequationes fuerint propositae

$$0 = \frac{dy}{dx} + F + Gy + Hz + Iyy + Kyz + Lzx$$

$$0 = \frac{ydx - xdy}{dx} - aF - aGy - aHz + Syy + Tyz + Vzx \\ + a^2L - aaKy - 2aaLz \\ + aaV - aTy - 2aVz$$

facto $z = a + yv$ primo resolui debet haec aequatio:

$$0 = \frac{dv}{dx} + S + aI + v(T + aK) + vv(V + aL),$$

vnde

vnde definita v per x hanc aequationem tractari oportet :

$$0 = \frac{dy}{dx} + F + aH + aaL + y(G + aK) + yy(I + Kv + Lv) \\ + vy(H + 2aL)$$

quo facto habebitur quoque $z = a + vy$.

Coroll. 2.

377. Si $F = A$, $K = 0$, $L = 0$, $H = -2b$, $V = b$ et $T = -G$ casus supra 374. tractatus resultat, harum aequationum :

$$0 = \frac{dz}{dx} + A + Gy - 2bz + Iyy \\ 0 = \frac{y^2 dz - z dy}{dx} - aA + Syy - Gyz + bzz \\ + aab$$

vbi G , I et S sunt functiones quaecunque ipsius x , et resolutio ita se habet, vt posito $z = a + yv$ hae aequationes successiue debeant expediri :

$$0 = \frac{dv}{dx} + S + aI - Gv + bvv \text{ et} \\ 0 = \frac{dz}{dx} + A - 2ab + y(G - 2bv) + Iyy.$$

Coroll. 3.

378. Euidens est postremam aequationem nulla labore difficultate etiam in genere dum sit

$$F + aH + aqL = 0,$$

prioris autem solutio in promptu est si sit vel $S + aT = 0$,
vel $V + aL = 0$.

CALCVLI INTEGRALIS
LIBER. POSTERIOR.

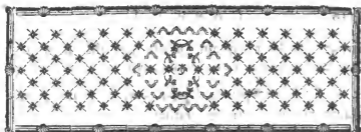
PARS PRIMA

SEV

INVESTIGATIO FVNCTIONVM DVA-
RVM VARIABILIVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
CVIVSVIS GRADVS RELATIONE.

SECTIO TERTIA

INVESTIGATIO DVARVM VARIABILIVM
FVNCTIONVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
TERTII ALTIORVMQVE GRADVVM
RELATIONE.

C A P V T I.

DE

RESOLUTIONE AEQVATIONVM SIMPLICISSIMARVM VNICAM FORMVLAM DIFFERENTIALIEM INVOLVENTIVM.

Problema 61.

379.

Indolem functionis binarum variabilium x et y indagare, si eius quaepiam formula differentialis tertii gradus evanescat.

Solutio.

Sit z functio illa quaesita, et cum eius sint quatuor formulae differentiales tertii gradus

$$\left(\frac{d^3 z}{dx^3}\right), \left(\frac{d^2 z}{dx^2 dy}\right), \left(\frac{d^2 z}{dx dy^2}\right) \text{ et } \left(\frac{d^3 z}{dy^3}\right),$$

Vol. III.

X x

prout

prout quaelibet harum nihilo aequalis statuitur, totidem habemus casus euoluendos.

I. Sit igitur primo $(\frac{d^2 z}{dx^2}) = 0$, et sumta y constante prima integratio praebet

$$(\frac{dz}{dx}) = \Gamma : y ;$$

tum simili modo secunda integratio dat

$$(\frac{dz}{dx}) = x\Gamma : y + \Delta : y ,$$

vnde tandem fit

$$z = \frac{1}{2} x x \Gamma : y + x \Delta : y + \Sigma : y$$

vbi $\Gamma : y$, $\Delta : y$ et $\Sigma : y$ denotant functiones quasunque ipsius y , ita vt ob triplicem integrationem tres functiones arbitrariae in calculum sint ingressae, vt rei natura postulat.

II. Sit $(\frac{d^2 z}{dx^2 dy}) = 0$, ac primo bis integrando per solius x variabilitatem reperitur vt ante :

$$(\frac{dz}{dy}) = x \Gamma' : y + \Delta' : y$$

nunc autem sola y pro variabili habita, adipiscimur :

$$z = x \Gamma : y + \Delta : y + \Sigma : x$$

quandoquidem apices signis functionum inscripti hic semper hunc habent significatum vt fit

$$\int dy \Gamma' : y = \Gamma : y \text{ et } \int dy \Delta' : y = \Delta : y.$$

III. Sit $(\frac{d^2 z}{dx dy^2}) = 0$, et quia hic casus a praecedente non differt, nisi quod binae variables x et y inter

inter se sint permutatae, integrale quaesitum est

$$z = y \Gamma : x + \Delta : x + \Sigma : y.$$

IV. Sit $(\frac{d^2 z}{dy^2}) = 0$ et ob similem permutationem
 ex casu primo intelligitur fore:

$$z = \frac{1}{2} y^2 \Gamma : x + y \Delta : x + \Sigma : x.$$

Coroll. 1.

380. Tres functiones arbitrariae, hic per triplicem integrationem ingressae sunt vel ipsius x , vel ipsius y tantum; omnes tres sunt ipsius y tantum casu primo $(\frac{d^2 z}{dx^2}) = 0$, ipsius x vero tantum casu quarto $(\frac{d^2 z}{dy^2}) = 0$; duae vero sunt ipsius y et vna ipsius x casu secundo $(\frac{d^2 z}{dx dy}) = 0$; contra autem duae ipsius x et vna ipsius y casu tertio $(\frac{d^2 z}{dx dy^2}) = 0$.

Coroll. 2.

381. Porro obseruasse iuuabit, si eiusdem variabilis puta x duae pluresue occurrant functiones arbitrariae, vnam quidem absolute poni, alteram per y multiplicari, tertiam vero si addit per $\frac{1}{2} yy$ seu quod eodem redit per yy multiplicatam accedere.

Coroll. 3.

382. Perpetuo autem tenendum est has functiones ita arbitrio nostro relinqui, vt etiam functiones discontinuae seu nulla continuitatis lege contentae non excludantur. Scilicet si libero manus tractu linea quaecunque describatur, applicata respondens abscissae x huiusmodi functionem $\Gamma : x$ referet.

XX 2

Scho-

Scholion I.

383. Minus hic immorandum arbitror transformationi formularum differentialium altioris gradus, dum loco binarum variarum x et y aliae quaecunque in calculum introducuntur, quoniam in genere expressiones nimis fierent complicatae vixque vllum usum habiturae, tum vero imprimis quod methodus has transformationes inveniendi iam supra (229.) satis luculenter est tradita. Casum tantum simpliciore, quo binae novae variables t et u loco x et y introducendae ita accipiuntur, ut sit

$$t = \alpha x + \beta y \quad \text{et} \quad u = \gamma x + \delta y$$

hic quoque ad formulas differentiales altiores accomodabo. Cum igitur viderimus esse

pro formulis primi gradus:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) = \alpha \left(\frac{dz}{dt}\right) + \gamma \left(\frac{dz}{du}\right)$$

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = \beta \left(\frac{dz}{dt}\right) + \delta \left(\frac{dz}{du}\right)$$

et pro formulis secundi gradus:

$$\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) = \alpha^2 \left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + 2\alpha\gamma \left(\frac{d^2z}{dt du}\right) + \gamma^2 \left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) = \alpha\beta \left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + (\alpha\delta + \beta\gamma) \left(\frac{d^2z}{dt du}\right) + \gamma\delta \left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

$$\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = \beta^2 \left(\frac{d^2z}{dt^2}\right) + 2\beta\delta \left(\frac{d^2z}{dt du}\right) + \delta^2 \left(\frac{d^2z}{du^2}\right)$$

erit

erit pro formulis tertii gradus :

$$\begin{aligned} \left(\frac{d^3z}{dx^3}\right) &= \alpha^3 \left(\frac{d^3x}{dt^3}\right) + 3\alpha^2\gamma \left(\frac{d^3x}{dt^2 du}\right) + 3\alpha\gamma^2 \left(\frac{d^3x}{dt du^2}\right) + \gamma^3 \left(\frac{d^3x}{du^3}\right) \\ \left(\frac{d^3z}{dx^2 dy}\right) &= \alpha^2\beta \left(\frac{d^3x}{dt^2}\right) + (\alpha^2\delta + 2\alpha\beta\gamma) \left(\frac{d^3x}{dt^2 du}\right) + (\beta\gamma^2 + 2\alpha\gamma\delta) \left(\frac{d^3x}{dt du^2}\right) + \gamma^3 \delta \left(\frac{d^3x}{du^3}\right) \\ \left(\frac{d^3z}{dx dy^2}\right) &= \alpha\beta^2 \left(\frac{d^3x}{dt^2}\right) + (\beta\beta\gamma + 2\alpha\beta\delta) \left(\frac{d^3x}{dt^2 du}\right) + (\alpha\delta^2 + 2\beta\gamma\delta) \left(\frac{d^3x}{dt du^2}\right) + \gamma\delta^2 \left(\frac{d^3x}{du^3}\right) \\ \left(\frac{d^3z}{dy^3}\right) &= \beta^3 \left(\frac{d^3x}{dt^2}\right) + 3\beta^2\delta \left(\frac{d^3x}{dt^2 du}\right) + 3\beta\delta^2 \left(\frac{d^3x}{dt du^2}\right) + \delta^3 \left(\frac{d^3x}{du^3}\right) \end{aligned}$$

et pro formulis quarti gradus :

$\left(\frac{d^4z}{dx^4}\right)$	$\left(\frac{d^4x}{dt^4 du}\right)$	$\left(\frac{d^4x}{dt^3 du^2}\right)$	$\left(\frac{d^4x}{dt^2 du^3}\right)$	$\left(\frac{d^4x}{du^4}\right)$
$\left(\frac{d^4z}{dx^3}\right) = \alpha^4$	$+4\alpha^3\gamma$	$+6\alpha^2\gamma^2$	$+4\alpha\gamma^3$	$+ \gamma^4$
$\left(\frac{d^4z}{dx^2 dy}\right) = \alpha^3\beta$	$\alpha^2\delta + 3\alpha^2\beta\gamma$	$3\alpha^2\gamma\delta + 3\alpha\beta\gamma^2$	$+3\alpha\gamma^2\delta + \beta\gamma^3$	$+ \gamma^3\delta$
$\left(\frac{d^4z}{dx dy^2}\right) = \alpha^2\beta^2$	$2\alpha^2\beta\delta + 2\alpha\beta^2\gamma$	$\alpha^2\delta^2 + 4\alpha\beta\gamma\delta + \beta^2\gamma^2$	$2\alpha\gamma\delta^2 + 2\beta\gamma^2\delta$	$+ \gamma^2\delta^2$
$\left(\frac{d^4z}{dx dy^2}\right) = \alpha\beta^3$	$3\alpha\beta^2\delta + \beta^3\gamma$	$3\alpha\beta\delta^2 + 3\beta^2\gamma\delta$	$\alpha\delta^3 + 3\beta\gamma\delta^2$	$+ \gamma\delta^3$
$\left(\frac{d^4z}{dy^4}\right) = \beta^4$	$+4\beta^3\delta$	$+6\beta^2\delta^2$	$+4\beta\delta^3$	$+ \delta^4$

vnde simul lex pro altioribus gradibus elucet pro

formula scilicet generali $\left(\frac{d^{m+n}z}{dx^m dy^n}\right)$ hi coefficientes

iidem sunt qui oriuntur ex evolutione huius formae

$$(a + \gamma v)^m (\beta + \delta v)^n,$$

liquidem termini secundum potestates ipsius v disponantur.

Scholion 2.

384. Haud alienum fore arbitror evolutionem istius formulae ex principiis ante stabilitis accuratius docere. Sit igitur

$$s = (a + \gamma v)^m (\beta + \delta v)^n$$

X x 3

ac

ac ponatur :

$$s = A + Bv + Cv^2 + Dv^3 + Ev^4 + Fv^5 + \text{etc.}$$

vbi quidem primo patet esse $A = \alpha^m \beta^n$; pro reliquis vero coefficientibus inueniendis, sumtis differentialibus logarithmorum habebimus:

$$\frac{ds}{s dv} = \frac{m\gamma}{\alpha + \gamma v} + \frac{n\delta}{\beta + \delta v} \text{ ideoque}$$

$$\frac{ds}{s} (\alpha\beta + (\alpha\delta + \beta\gamma)v + \gamma\delta v^2) - s(m\beta\gamma + n\alpha\delta + (m+n)\gamma\delta v) = 0$$

vbi si loco s series assumta substituitur, oritur haec aequatio

$$\begin{aligned} 0 = & \alpha\beta B + 2\alpha\beta Cv + 3\alpha\beta Dv^2 + 4\alpha\beta Ev^3 + 5\alpha\beta Fv^4 + \text{etc.} \\ & + \alpha\delta B + 2\alpha\delta C + 2\alpha\delta D + 4\alpha\delta E \\ & + \beta\gamma B + 2\beta\gamma C + 3\beta\gamma D + 4\beta\gamma E \\ & + \gamma\delta B + 2\gamma\delta C + 3\gamma\delta D \\ -m\beta\gamma A & -m\beta\gamma B -m\beta\gamma C -m\beta\gamma D -m\beta\gamma E \\ -n\alpha\delta A & -n\alpha\delta B -n\alpha\delta C -n\alpha\delta D -n\alpha\delta E \\ & -(m+n)\gamma\delta A - (m+n)\gamma\delta B - (m+n)\gamma\delta C - (m+n)\gamma\delta D \end{aligned}$$

vnde quilibet coefficientis ex praecedentibus ita definitur

$$A = \alpha^m \beta^n$$

$$B = \frac{m\beta\gamma + n\alpha\delta}{\alpha\beta} A$$

$$C = \frac{(m-1)\beta\gamma + (n-1)\alpha\delta}{2\alpha\beta} B + \frac{(m+n)\gamma\delta}{2\alpha\beta} A$$

$$D = \frac{(m-2)\beta\gamma + (n-2)\alpha\delta}{3\alpha\beta} C + \frac{(m+n-1)\gamma\delta}{3\alpha\beta} B$$

$$E = \frac{(m-3)\beta\gamma + (n-3)\alpha\delta}{4\alpha\beta} D + \frac{(m+n-2)\gamma\delta}{4\alpha\beta} C$$

etc.

His

His igitur coefficientibus inuentis, si ponatur:

$$t = \alpha x + \beta y \text{ et } u = \gamma x + \delta y$$

transformatio formulae differentialis cuiuscunque ita se habeat, ut sit

$$\left(\frac{d^{m+n}z}{dx^m dy^n}\right) = A\left(\frac{d^{m+n}z}{dt^{m+n}}\right) + B\left(\frac{d^{m+n}z}{dt^{m+n-1} du}\right) \\ + C\left(\frac{d^{m+n}z}{dt^{m+n-2} du^2}\right) + \text{etc.}$$

Problema 62.

385. Indolem functionis binarum variabilium x et y inuestigare, si eius formulae differentialis cuiuscunque gradus euanescat.

Solutio.

Ex iis quae de formulis differentialibus tertii gradus nihilo aequatis ostendimus in praecedente problemate satis perspicuum est solutionem huius problematis pro formulis differentialibus quarti gradus ita se habere.

I. Si sit $\left(\frac{d^4 z}{dx^4}\right) = 0$ erit

$$z = x^3 \Gamma : y + x^2 \Delta : y + x \Sigma : y + \Theta : y.$$

II. Si sit $\left(\frac{d^4 z}{dx^2 dy^2}\right) = 0$ erit

$$z = x^2 \Gamma : y + x \Delta : y + \Sigma : y + \Theta : x.$$

III.

III. Si fit $(\frac{d^4 z}{d x^3 d y^2}) = 0$ erit

$$z = x\Gamma : y + \Delta : y + y\Sigma : x + \Theta : x.$$

IV. Si fit $(\frac{d^4 z}{d x d y^3}) = 0$ erit

$$z = \Gamma : y + y^2 \Delta : x + y\Sigma : x + \Theta : x.$$

V. Si fit $(\frac{d^4 z}{d y^4}) = 0$ erit

$$z = y^3 \Gamma : x + y^3 \Delta : x + y\Sigma : x + \Theta : x$$

vnde simul progressus ad altiores gradus est manifestus.

Coroll. 1.

386. Cum hic quatuor functiones arbitrarie occurrant totidem scilicet, quot integrationes inflitui oportet, in hoc ipso criterium integrationis completae continetur.

Coroll. 2.

387. Quin etiam vicissim facile ostenditur formas inuentas aequationi propositae satisfacere. Sic cum pro casu tertio inuenerimus:

$$z = x\Gamma : y + \Delta : y + y\Sigma : x + \Theta : x$$

differentiando hinc colligimus:

$$\text{Primo } (\frac{d z}{d x}) = \Gamma : y + y\Sigma' : x + \Theta' : x.$$

$$\text{deinde } (\frac{d d z}{d x^2}) = y\Sigma'' : x + \Theta'' : x$$

$$\text{tertio } (\frac{d^3 z}{d x^2 d y}) = \Sigma''' : x \text{ et}$$

$$\text{quarto } (\frac{d^4 z}{d x^3 d y^2}) = 0$$

codem.

eodemque peruenitur, quocunque ordine differentiationes vel solam x vel solam y variabilem sumendo, instituantur.

Scholion I.

388. Hactenus vnā formulam differentialem nihilo esse æqualem assumimus, calculus autem perinde succedit, si huiusmodi formula functioni cuiuscunque ipsarum x et y æqualis statuatur: quemadmodum in sequentibus problematibus sum ostensurus. Hoc tantum inculcandum censeo si V fuerit functio quaecunque binarum variabilium x et y , tum $\int V dx$ id denotare integrale, quod obtinetur si sola x pro variabili habeatur, in hac vero formula $\int V dy$ solam y pro variabili haberi: quod idem tenendum est de integrationibus repetitis veluti $\int dx \int V dx$, vbi in vtraque sola x variabilis assumitur, in hac vero $\int dy \int V dx$, postquam integrale $\int V dx$ ex sola ipsius x variabilitate fuerit erutum, tum in altera integratione $\int dy \int V dx$ solam y variabilem accipiendam esse. Et cum perinde vtra integratio prior instituat, etiam hoc discrimen e modo signandi tolli potest hocque integrale geminatum ita $\iint V dx dy$ exhiberi: hincque intelligitur, quomodo has formulas:

$$\iint V dx^2 dy \text{ seu } \int^2 V dx^2 dy \text{ et } \int^{m+n} V dx^m dy^n$$

interpretari oporteat; hic scilicet signo integrationis \int indices suffigimus, prorsus vti signo differentia-

Vol. III.

Y y

tia-

tiationis d suffigi solent, quippe qui indicant, quoties integratio sit repetenda.

Scholion 2.

389. Singulas has integrationes repetendas ita institui hic assumimus, ut nulla relatio inter binas variables x et y in subsidium vocetur, quae circumstantia eo diligentius est animaduertenda, cum vulgo, ubi talibus integrationibus opus est, calculus prorsus diuerso modo institui debeat. Quodsi enim proposito quopiam corpore geometrico eius soliditas seu superficies sit inuestiganda per duplicem integrationem huiusmodi formula $\iint V dx dy$ euolui debet, existente V certa functione ipsarum x et y ; ubi quidem primo quaeritur integrale $\int V dy$ spectata x ut constante; at absoluta integratione ad terminos integrationi praescriptos respici oportet, dum scilicet altero praescribitur, ut hoc integrale $\int V dy$ euanescat posito $y=0$, altero vero id eo usque extendendum est, donec y datae cuiusdam functioni ipsius x aequetur. Tum vero postquam hoc integrale $\int V dy$ isto modo fuerit determinatum, altera demum integratio formulae $dx \int V dy$ suscipitur, in qua quantitas y non amplius inest, dum eius loco certa quaedam functio ipsius x est substituta, eaque formula iam reuera unicam variabilem x complectitur. Hic ergo prima integratione absoluta variabilis y in functionem ipsius x abire est censenda, quam propterea in altera integratione, ubi x est varia-

variabilis, minime vt constantem spectare licebit. Ex quo patet hunc casum toto coelo esse diuersum ab iis integrationibus repetendis, quas hic contemplanur, ad quem propterea hic eo minus respicimus, cum ista peculiaris ratio tantum in formula $\iint V dx dy$ locum habere possit; reliquis vero vbi alterum differentiale dx vel dy saepius repetitur, adeo aduerfetur. Quam ob causam hinc omnem relationem, quae forte perfecta vna integratione inter binas variables x et y statui posset, merito remouemus.

Problema 63.

390. Si formula quaequam differentialis tertii altiorisue gradus aequetur functioni cuiusque binarum variabilium x et y , indolem functionis z definire.

Solutio.

Sit V functio quaecunque binarum variabilium x et y et incipientes a formulis tertii ordinis sit primo $(\frac{d^3 z}{dx^3}) = V$, et posita sola x variabili erit

$$(\frac{d^3 z}{dx^3}) = \int V dx + \Gamma : y ;$$

tum vero porro

$$(\frac{d^2 z}{dx^2}) = \int dx \int V dx + x \Gamma : y + \Delta : y = \iint V dx^2 + x \Gamma : y + \Delta : y$$

ac denique

$$z = \int^2 \int^2 V dx^2 + \frac{1}{2} x^2 \Gamma : y + x \Delta : y + \Sigma : y$$

Y y 2

simili

simili modo patet si fuerit $(\frac{d^2 z}{dx^2 dy}) = V$ fore

$$z = f^1 V dx^2 dy + x \Gamma : y + \Delta : y + \Sigma : x$$

ac si fit $(\frac{d^2 z}{dx dy^2}) = V$ erit

$$z = f^2 V dx dy^2 + \Gamma : y + y \Delta : x + \Sigma : x$$

si fit $(\frac{d^3 z}{dx^3}) = V$ erit

$$z = f^3 V dy^3 + y^2 \Gamma : x + y \Delta : x + \Sigma : x.$$

Eodem modo ad formulas altiorum graduum progredientes reperimus vt sequitur :

si fit $(\frac{d^4 z}{dx^4}) = V$ fore

$$z = f^4 V dx^4 + x^3 \Gamma : y + x^2 \Delta : y + x \Sigma : y + \Theta : y$$

si fit $(\frac{d^4 z}{dx^3 dy}) = V$ fore

$$z = f^4 V dx^3 dy + x^2 \Gamma : y + x \Delta : y + \Sigma : y + \Theta : x$$

si fit $(\frac{d^4 z}{dx^2 dy^2}) = V$ fore

$$z = f^4 V dx^2 dy^2 + x \Gamma : y + \Delta : y + y \Sigma : x + \Theta : x$$

si fit $(\frac{d^4 z}{dx dy^3}) = V$ fore

$$z = f^4 V dx dy^3 + \Gamma : y + y^2 \Delta : x + y \Sigma : x + \Theta : x$$

si fit $(\frac{d^4 z}{dy^4}) = V$ fore

$$z = f^4 V dy^4 + y^3 \Gamma : x + y^2 \Delta : x + y \Sigma : x + \Theta : x$$

neque pro altioribus gradibus res eget ulteriori explicatione.

Coroll. 1.

Coroll. 1.

391. Quemadmodum signum^p integrationis in primo libro vſitatum iam per ſe inuoluit conſtantiem per integrationem ingredientem ita quoque hic functiones arbitrariae per integrationem ingreſſae iam in formula integrali inuolui ſunt cenſendae, ita vt non ſit opus eas exprimere.

Coroll. 2.

392. Sufficit ergo pro aequatione $(\frac{d^2 z}{dx^2}) = V$ integrale triplicatum hoc modo dediſſe $z = \int^2 V dx^2$, quae forma iam poteſtate complectitur partes ſupra adiectas:

$$xx\Gamma : y + x\Delta : y + \Sigma : y :$$

quod idem de reliquis eſt tenendum.

Coroll. 3.

393. Si ergo in genere haec habeatur aequatio

$$\left(\frac{d^{m+n} z}{dx^m dy^n}\right) = V$$

eius integrale ſtatim hoc modo exhibetur:

$$z = \int^{m+n} V dx^m dy^n$$

quae poteſtate iam inuoluit omnes illas functiones arbitrarias numero $m+n$ per totidem integrationes inuectas.

Scholion.

394. Hi casus utique sunt simplicissimi, qui ad hoc caput referendi videntur, pro magis autem complicatis vix certa praecepta tradere licet, cum ista calculi integralis pars vix adhuc coli sit coepta. Interim tamen iam intelligitur, si aequationes magis complicatae ope cuiusdam transformationis ad has simplicissimas reuocare liceat, etiam earum integrationem in promptu esse futuram; quod quidem negotium hic non copiosius persequendum videtur. Progredior igitur ad casus magis reconditos, eosque ita comparatos, ut ope aequationum inferiorum ordinum expediri queant, unde quidem insignis methodus satis late patens colligi poterit, qua saepius haud sine successu uti licebit. Neque tamen in hac pertractatione nimis diffusum esse conuenit, sed sufficet praecipuos fontes adhuc quidem cognitos patefecisse.

CAPVT II.

DE INTEGRATIONE AEQVA- TIONVM ALTIORVM PER RE- DVCTIONEM AD INFE- RIORES.

Problema 64.

395.

Proposita hac aequatione tertii gradus $(\frac{d^3z}{dx^3}) = a^3 z$
indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Fingatur huic aequationi satisfacera haec sim-
plicior primi gradus

$$(\frac{dz}{dx}) = n z,$$

et cum hinc differentiando obtineatur

$$(\frac{d^2dz}{dx^2}) = n (\frac{dz}{dx}) = n n z$$

hincque porro

$$(\frac{d^3z}{dx^3}) = n n (\frac{dz}{dx}) = n^3 z,$$

euidens est quaesito satisfieri, dum sit $n^3 = a^3$, id
quod

quod triplici modo euenire potest :

$$\text{I. } n = a ;$$

$$\text{II. } n = \frac{-1 + \sqrt{-1}}{2} a ;$$

$$\text{III. } n = \frac{-1 - \sqrt{-1}}{2} a .$$

Pro quolibet ergo valore quaeratur integrale completum aequationis $(\frac{dz}{dx}) = nz$, et tria haec integralia coniuncta praebent integrale completum aequationis propositae. Cum autem in aequatione $(\frac{dz}{dx}) = nz$ quantitas y constans sumatur, erit

$$dz = nz dx \text{ seu } \frac{dz}{z} = n dx$$

vnde fit

$$lz = nx + l\Gamma y \text{ seu } z = e^{nx} \Gamma y .$$

Tribuantur iam ipsi n terni valores, eritque pro aequatione proposita :

$$z = e^{ax} \Gamma y + e^{\frac{-1 + \sqrt{-1}}{2} ax} \Delta y + e^{\frac{-1 - \sqrt{-1}}{2} ax} \Sigma y .$$

Cum autem fit

$$e^{m\sqrt{-1}} = \cos. m + \sqrt{-1} \sin. m ,$$

erit functionum arbitrariarum formam mutando :

$$z = e^{ax} \Gamma y + e^{-\frac{1}{2} ax} \cos. \frac{ax\sqrt{-1}}{2} \Delta y + e^{-\frac{1}{2} ax} \sin. \frac{ax\sqrt{-1}}{2} \Sigma y .$$

Coroll. 1.

Coroll. 1.

396. Integrale hoc etiam ita repræsentari potest :

$$z = e^{ax} \Gamma : y + e^{-\frac{1}{2}ax} \Delta : y \cdot \cos\left(\frac{ax\sqrt{-1}}{2}\right) + Y$$

denotante Y functionem quamcunque ipsius y .

Coroll. 2.

397. Quia tribus integrationibus est opus, et in singulis quantitas y ut constans tractatur; secundum præcepta libri primi hæc æquatio $d^3z = a^3z dx^3$ resoluetur, et loco trium constantium functiones quaecunque ipsius y introducantur; unde eadem solutio elicitur.

Problema 65.

398. Proposita hac æquatione cuiuscunque gradus :

$$Pz + Q\left(\frac{dz}{dx}\right) + R\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + S\left(\frac{d^3z}{dx^3}\right) + T\left(\frac{d^4z}{dx^4}\right) \text{ etc.} = 0$$

vbi litterae P, Q, R, S, T etc. functiones denotant quascunque binarum variabilium x et y , indolem functionis z definire.

Solutio.

Cum in omnibus integrationibus instituendis quantitas y perpetuo ut constans spectetur, hæc
Vol. III. Z z æqua-

aequatio inter duas tantum variables x et z consistere est censenda. Quare per praecepta libri primi haec tractanda erit aequatio:

$$Pz + \frac{Q \, d z}{d x} + \frac{R \, d d z}{d x^2} + \frac{S \, d^2 z}{d x^2} + \frac{T \, d^3 z}{d x^3} + \text{etc.} = 0$$

cuius resolutio si succedat, tantum opus est, ut loco constantium per singulas integrationes inuestigatarum functiones quaecunque ipsius y scribantur; sicque habebitur integrale desideratum, idque completum si quidem hanc aequationem complete integrare licuerit.

Coroll. 1.

399. Si ergo litterae P , Q , R , S etc. sint constantes vel solam variabilem y involuant, integratio semper succedit, quoniam in primo libro huiusmodi aequationes in genere integrare docuimus.

Coroll. 2.

400. Deinde etiam resolutio succedit huius aequationis

$$Az + Bx \left(\frac{dz}{dx} \right) + Cx^2 \left(\frac{d^2 z}{dx^2} \right) + Dx^3 \left(\frac{d^3 z}{dx^3} \right) + \text{etc.} = 0$$

sive litterae A , B , C etc. sint constantes sive functiones ipsius y tantum.

Coroll. 3.

401. Tum vero etiam si hae formae non sint aequales nihilo, sed functioni cuicunque ipsarum

rum x et y aequentur resolutio nihilo minus succedit, per ea, quae in postremis capitibus libri primi sunt exposita.

Scholion.

402. Haec etiam multo latius extendi possunt ad omnes plane aequationes, in quibus nullae aliae formulae differentiales praeter has

$$\left(\frac{dx}{dy}\right), \left(\frac{d^2x}{dy^2}\right), \left(\frac{d^3x}{dy^3}\right) \text{ etc.}$$

quae solum x ut variabilem implicant occurrunt. Quomocunque enim istae formulae cum quantitatibus finitis x , y et z fuerint complicatae, aequatio semper ad librum primum pertinere est censenda; quoniam in omnibus integrationibus insistentis quantitas y perpetuo ut constans tractatur. Confectis demum integrationibus discrimen in hoc consistit, ut loco constantium arbitrariarum functiones arbitrarie ipsius y in calculum introducantur. Superfluum foret hic monere, quae de altera variabilium y sunt dicta, etiam de altera x esse intelligenda.

Problema 66.

403. Proposita hac aequatione

$$\left(\frac{d^2x}{dy^2}\right) + b\left(\frac{dx}{dy}\right) - a\left(\frac{dx}{dy}\right) - ab\left(\frac{dx}{dy}\right) + aax = 0$$

inuestigare indolem functionis x .

Z z 2

Solutio.

Solutio.

Facile patet huic aequationi satisfacere hanc aequationem simplicem $(\frac{dz}{dx}) = az$, unde fit $z = e^{ax}$; statuamus ergo $z = e^{ax}v$ eritque:

$$(\frac{dz}{dx}) = e^{ax}(av + (\frac{dv}{dx})), (\frac{dz}{dy}) = e^{ax}(\frac{dv}{dy})$$

hincque

$$(\frac{d^2z}{dx^2}) = e^{ax}(aav + 2a(\frac{dv}{dx}) + (\frac{d^2v}{dx^2})) \text{ et}$$

$$(\frac{d^2z}{dx dy}) = e^{ax}(a(\frac{dv}{dy}) + (\frac{d^2v}{dx dy}))$$

quibus valoribus substitutis et diuisa aequatione per e^{ax} habebimus:

$$(\frac{d^2v}{dx^2}) + b(\frac{dv}{dx dy}) = 0.$$

Quia nunc hic vbique occurrit $(\frac{dv}{dx})$ faciamus $(\frac{dv}{dx}) = u$ erit

$$(\frac{du}{dx}) + b(\frac{du}{dy}) = 0;$$

cuius integrale est

$$f: (y - bx) = u$$

scribamus ergo

$$u = (\frac{dv}{dx}) = -b\Gamma:(y - bx),$$

vt prodeat

$$v = \Gamma:(y - bx) + \Delta:y,$$

ideoque integrale quaesitum erit:

$$z = e^{ax}(\Gamma:(y - bx) + \Delta:y)$$

quae

quae forma ob duas functiones arbitrarias utique est integrale completum.

Problema 67.

404. Proposita hac aequatione :

$$0 = (a + 2b)z - (2a + 3b)\left(\frac{dz}{dx}\right) + c\left(\frac{dz}{dy}\right) + a\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) - 2c\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + b\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) + c\left(\frac{d^3z}{dx^2 dy}\right)$$

indolem functionis z inuestigare.

Solutio.

Aequatio haec ita est comparata vt ei manifesto satisfaciatur $z = e^x$, statuamus ergo $z = e^x v$ eritque

$$\begin{aligned} \left(\frac{dz}{dx}\right) &= e^x\left(v + \frac{dv}{dx}\right); \quad \left(\frac{dz}{dy}\right) = e^x\left(\frac{dv}{dy}\right) \\ \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) &= e^x\left(v + 2\left(\frac{dv}{dx}\right) + \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right)\right); \quad \left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) = e^x\left(\left(\frac{dv}{dy}\right) + \left(\frac{d^2v}{dx dy}\right)\right) \\ \left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) &= e^x\left(v + 3\left(\frac{dv}{dy}\right) + 3\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right) + \left(\frac{d^3v}{dy^3}\right)\right) \\ \left(\frac{d^3z}{dx^2 dy}\right) &= e^x\left(\left(\frac{dv}{dy}\right) + 2\left(\frac{d^2v}{dx dy}\right) + \left(\frac{d^3v}{dx^2 dy}\right)\right) \end{aligned}$$

quibus valoribus substitutis emergit haec satis simplex aequatio :

$$0 = (a + 3b)\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + b\left(\frac{d^3v}{dx^2 dy}\right) + c\left(\frac{d^3v}{dy^3}\right)$$

in qua commodè euenit vt in singulis terminis formula $\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right)$ contineatur, quare posito $\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) = u$, prodit haec aequatio primi gradus

$$0 = (a + 3b)u + b\left(\frac{du}{dx}\right) + c\left(\frac{du}{dy}\right)$$

Z z 3

ex

ex qua patet si ponatur

$$du = p dx + q dy$$

esse debere

$$(a + 3b)u + bp + cq = 0$$

quae ita resolvitur.

Cum posito $a + 3b = f$ sit

$$q = -\frac{bp}{c} - \frac{fu}{c} \text{ erit}$$

$$du = p dx - \frac{bp}{c} dy - \frac{fu}{c} dy \text{ seu}$$

$$dx - \frac{b dy}{c} = \frac{1}{p} (du + \frac{fu dy}{c}) = \frac{u}{p} (\frac{du}{u} + \frac{f dy}{c})$$

ficque necesse est ut sit $\frac{u}{p}$ functio ipsius $x - \frac{by}{c}$,
vnde fit

$$1u + \frac{fy}{c} = f : (cx - by) \text{ et}$$

$$u = e^{-\frac{fy}{c}} \Gamma^{\eta} : (x - \frac{by}{c}) = (\frac{d^{\eta} v}{dx^{\eta}}).$$

Iam ob y constans spectandum prima integratio dat

$$(\frac{dv}{dx}) = e^{-\frac{fy}{c}} \Gamma^{\eta} : (x - \frac{by}{c}) + \Delta : y$$

et altera

$$v = e^{-\frac{fy}{c}} \Gamma : (x - \frac{by}{c}) + x \Delta : y + \Sigma : y.$$

Quare posito $a + 3b = f$ aequationis propositae integrale completum est

$$z = e^{x - \frac{fy}{c}} \Gamma : (x - \frac{by}{c}) + e^{\alpha} x \Delta : y + e^{\alpha} \Sigma : y.$$

Problema

Problema 63.

405. Propofita hac aequatione differentiali tertii gradus

$$0 = Px - 3P\left(\frac{dz}{dx}\right) + 3P\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) - P\left(\frac{d^3z}{dx^3}\right) + Q\left(\frac{dz}{dy}\right) - 2Q\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + Q\left(\frac{d^3z}{dx^2 dy}\right)$$

vbi P et Q fint functiones quaecunque ipfarum x et y inueftigare indolem functionis z .

Solutio.

Facta fubftitutione $z = e^x v$, quandoquidem ex data forma facile perfpicitur valorem e^x loco z pofitum fatifacere, peruenitur ad hanc aequationem:

$$-P\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + Q\left(\frac{d^2v}{dx dy}\right) = 0$$

quae porro pofito $\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) = u$ vt fit $v = \iint u dx^2$ abit in hanc

$$-P\left(\frac{dv}{dx}\right) + Q\left(\frac{dv}{dy}\right) = 0.$$

Statuamus $du = p dx + q dy$ erit $Qq = Pp$, hinc $q = \frac{p}{Q}$ ideoque

$$du = p\left(dx + \frac{p}{Q} dy\right);$$

ex quo intelligitur quantitatem p ita comparatam effe debere, vt formula

$$dx + \frac{p}{Q} dy$$

per eam multiplicata integrabilis euadat. Quaeratur ergo multiplicator M formulam

$$Q dx + P dy$$

inte-

integrabilem reddens ita vt fit

$$\int M(Qdx + Pdy) = s,$$

quam ergo functionem s ipsarum x et y inueniri posse assumo et ob

$$Qdx + Pdy = \frac{ds}{M}$$

habebimus $du = \frac{p ds}{M Q}$, vnde patet $\frac{p}{M Q}$ functionem denotare quantitatis s . Posito ergo $\frac{p}{M Q} = \Gamma':s$, statim erit $u = \Gamma:s$, hincque $v = \int dx / dx \Gamma:s$ in qua vtraque integratione quantitas y vt constans spectatur. Quocirca resolutio problematis ita se habebit:

Pro formula differentiali $Qdx + Pdy$ quaeratur multiplicator M eam reddens integrabilem, vt fit

$$M(Qdx + Pdy) = ds,$$

et inuenta hac ipsarum x et y functione s erit

$$z = e^x \int dx / dx \Gamma:s + e^x x \Delta:y + e^x \Sigma:y.$$

Scholion.

406. In istis aequationibus hoc commodi vsu venit, vt facta substitutione $z = e^x v$ eiusmodi induant formam, quae facile porro ad speciem simplicem in prima sectione consideratam reuocari queat, etiamsi enim differentia tertii gradus non sint destructa, tamen reliqua membra ista e calculo ex-cesserunt, vt deinceps noua substitutione $(\frac{d}{dx} v) = u$ vti, eiusque ope ad aequationem differentialem primi gradus

gradus peruenire licuerit. Vnica igitur substitutio hoc praestitura fuisset, si statim posuiffemus $z = e^x / u dx^2$. Vtinam praecepta haberentur, quorum ope huiusmodi substitutiones facile dignosci possent! Interim postremo problemate multo latius patente in subsidium vocato §. 209. resolui poterit.

Problema 67.

407. Proposita hac aequatione differentiali tertii gradus:

$$0 = (P + Q)z - (2P + 3Q) \left(\frac{dz}{dx} \right) + (P + 3Q) \left(\frac{d^2z}{dx^2} \right) - Q \left(\frac{d^3z}{dx^3} \right) \\ - R \left(\frac{dz}{dy} \right) + 2R \left(\frac{d^2z}{dx dy} \right) - R \left(\frac{d^3z}{dx^2 dy} \right)$$

vbi P, Q et R sint functiones quaecunq; datae ipsarum x et y, inuestigare indolem functionis z.

Solutio.

Eadem adhibita substitutione $z = e^x v$, qua haecenus sumus vsi, aequatio proposita transmutatur in sequentem:

$$0 = P \left(\frac{d^3v}{dx^3} \right) - Q \left(\frac{d^2v}{dx^2} \right) - R \left(\frac{d^2v}{dx^2 dy} \right)$$

vbi commode euenit, vt posito $\left(\frac{d^2v}{dx^2} \right) = u$ ista resultat aequatio differentialis primi gradus

$$0 = Pu - Q \left(\frac{du}{dx} \right) - R \left(\frac{du}{dy} \right)$$

vnde qualis ipsarum x et y functio sit u est inquirendum. Ponamus esse

$$du = p dx + q dy,$$

et quia iam illa conditio praebet

$$Pu = Qp + Rq,$$

Vol. III.

A a a

secun-

secundum artificium supra §. 209. usurpatum formemus hinc tres sequentes aequationes :

$$Ldu = Lpdx + Lqdy$$

$$MPudx = MQpdx + MRqdx$$

$$NPudy = NQpdy + NRqdy$$

quae in vnam summam collectae dabunt :

$$Ldu + Pu(Mdx + Ndy) = p((L + MQ)dx + NQdy) + q((L + NR)dy + MRdx)$$

vbi cum tres quantitates L, M et N ab arbitrio nostro pendeant, inter eas statuatur primo eiusmodi relatio, vt binae partes posterioris membri communem obtineant factorem, sit scilicet :

$$L + MQ : NQ = MR : L + NR \text{ seu } L = -MQ - NR$$

et habebimus :

$$-du(MQ + NR) + Pu(Mdx + Ndy) = (Mq - Np)(Rdx - Qdy)$$

Quaeratur multiplicator T formulam $Rdx - Qdy$ reddens integrabilem, vt sit

$$T(Rdx - Qdy) = ds,$$

ex quo tam functio T quam s vt cognita spectari poterit et quia nunc habemus :

$$-du(MQ + NR) + Pu(Mdx + Ndy) = (Mq - Np) \frac{ds}{T} \text{ seu}$$

$$\frac{ds}{u} = \frac{P(Mdx + Ndy)}{MQ + NR} = \frac{Np - Mq}{u(MQ + NR)} ds$$

Nunc cum P, Q, R sint functiones datae ipsarum x et y, probe notandum est inter binas nondum defi-

definitas M et N semper eiusmodi relationem statui posse vt formula $\frac{P(Mdx+Ndy)}{MQ+NR}$ integrationem admittat; sit ergo eius integrale $=lw$, ita vt fit

$$Mdx + Ndy = \frac{MQ+NR}{P} \cdot \frac{dw}{w}, \text{ et,}$$

$$\frac{dw}{w} = \frac{dM}{M} + \frac{Np - Mq}{T(MQ+NR)} \cdot ds.$$

Necessse ergo est quantitates p et q ita sint comparatae vt fiat

$$\frac{Np - Mq}{T(MQ+NR)} = f : s,$$

hincque

$$lw = lw + f : s.$$

Loco $f : s$ scribamus $\Gamma : s$, vt prodeat:

$$n = w \Gamma : s$$

ac propterea

$$v = \int dx f w dx \Gamma : s + x \Delta : y + \Sigma : y.$$

Consequenter

$$z = e^x \int dx f w dx \Gamma : s + e^x x \Delta : y + e^x \Sigma : y.$$

Coroll. 1.

408. Ad hanc ergo solutionem ex forma proposita statim cruendam, primo quaeratur eiusmodi functio ipsarum x et y , quae vocetur s , vt fit

$$ds = T(Rdx - Qdy)$$

A a a 2

id

id quod expediatur multiplicatorem T inuestigando, quo formula differentialis $Rdx - Qdy$ integrabilis reddatur.

Coroll. 2.

409. Praeterea vero quoque quantitatem w inuestigari oportet. In hunc finem inter quantitates M et N eiusmodi rationem indagari conuenit ut fiat

$$\int \frac{P(Mdx + Ndy)}{MQ + NR} = Iw$$

quae quidem inuestigatio semper est concedenda.

Scholion.

410. Cum statim totum negotium eo fit perductum ut functio u ex hac aequatione definiri debeat

$$Pu = Q\left(\frac{du}{dx}\right) + R\left(\frac{du}{dy}\right)$$

sine ambagibus, quibus in solutione sum vsus, solutio sequenti modo multo facilius absolui poterit, id quod insigne supplementum in sectionem primam suppeditat. Statuatur

$$\left(\frac{du}{dx}\right) = LM u \text{ et } \left(\frac{du}{dy}\right) = LN u$$

erit primo

$$P = L(MQ + NR), \text{ hinc}$$

$$L = \frac{P}{MQ + NR} \text{ deinde ob}$$

$$du = dx\left(\frac{du}{dx}\right) + dy\left(\frac{du}{dy}\right) \text{ habebimus}$$

$$\frac{du}{u} = L(Mdx + Ndy) = \frac{P(Mdx + Ndy)}{MQ + NR}$$

vbi

vbi M et N ita accipi oportet, vt integratio succedat, quod cum innumeris modis fieri possit, solutio hinc completa obtineri est aestimanda. Verum dum casus integrationis particularis constet, multo commodius inde solutio completa sequenti ratione elicietur. Posito scilicet

$$\frac{dw}{w} = \frac{P(Mdx + Ndy)}{MQ + NR},$$

ita vt valor ipsius w pro u sumtus iam particulariter satisfaciat, sitque

$$Pw = Q\left(\frac{dw}{dy}\right) + R\left(\frac{dw}{dx}\right).$$

Statuamus pro valore completo $u = w\Gamma : s$, et facta substitutione consequimur:

$$Pw\Gamma : s = Q\left(\frac{dw}{dx}\right)\Gamma : s + R\left(\frac{dw}{dy}\right)\Gamma : s \\ + Qw\left(\frac{d\Gamma}{dx}\right)\Gamma^h : s + Rw\left(\frac{d\Gamma}{dy}\right)\Gamma^h : s$$

quae aequatio subito in hanc contrahitur:

$$Q\left(\frac{ds}{dx}\right) + R\left(\frac{ds}{dy}\right) = 0,$$

ex qua concludimus

$$\left(\frac{ds}{dx}\right) = TR \text{ et } \left(\frac{ds}{dy}\right) = -TQ$$

ac propterea

$$ds = T(Rdx - Qdy),$$

vnde patet hanc quantitatem s inueniri ex formula $Rdx - Qdy$ pro qua primo factor T eam reddens, integrabilem quaeri, tum vero eius integrale pro s sumi debet. Imprimis igitur hic attendatur, quam

concinne eandem solutionem elicere liceat, ad quam per tantas ambages perueneramus.

Problema 68.

411. Proposita hac æquatione differentiali quarti gradus:

$$\left(\frac{d^4 z}{dx^4}\right) = aa \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right)$$

functionis z inuentionem saltem ad resolutionem æquationis simplicioris reducere.

Solutio.

Hanc æquationem attentius contemplanti mox patebit ei satisfacere huiusmodi simpliciore

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = b \left(\frac{dz}{dx}\right)$$

hinc enim per y differentiando fit

$$\left(\frac{d^3 z}{dy^3}\right) = b \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right)$$

ac denuo eodem modo

$$\left(\frac{d^4 z}{dy^4}\right) = b \left(\frac{d^3 z}{dx dy^2}\right)$$

at ex ipsa assumpta per x differentiata prodit

$$\left(\frac{d^5 z}{dx dy^4}\right) = b \left(\frac{d^4 z}{dx^2 dy^2}\right)$$

quo valore ibi inducto colligitur

$$\left(\frac{d^4 z}{dy^4}\right) = bb \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right),$$

quæ forma cum proposita congruit, dum fit $bb = aa$,
quod

quod cum duplici modo euenire queat

$$b = +a \text{ et } b = -a,$$

postquam has aequationes simpliciores resolverimus:

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) - a\left(\frac{dz}{dy}\right) = 0 \text{ quae praebat } z = P$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) + a\left(\frac{dz}{dy}\right) = 0 \text{ quae praebat } z = Q$$

erit pro aequatione proposita:

$$z = P + Q,$$

et quia tam P quam Q binas functiones arbitrias inuoluit integrale hoc modo inuentum quatuor eiusmodi functiones complectetur, ideoque erit completum.

COROLL. I.

412. Solutiones particulares infinitae facile eliciuntur ponendo.

$$z = e^{\mu y + \nu},$$

facta enim substitutione fieri necesse est

$$\nu^2 = \mu \mu a a \text{ et } \mu = \pm \frac{\nu}{a}.$$

Sit $\nu = \lambda a$ erit $\mu = \pm \lambda$ et integrale satisfaciens

$$z = e^{\lambda a (y \pm \lambda x)}.$$

COROLL. 2.

413. Poni etiam potest:

$$z = e^{\mu y} \cos(\nu y + a),$$

vnde

vnde fit

$$v^2 = \mu \mu a a$$

vt ante, ita vt alia forma integralium particularium fit

$$z = e^{\pm \lambda \lambda a x} \text{ cof. } (\lambda a y + a).$$

Huiusmodi formulae infinitae coniunctae integrale completum quasi exhaurire sunt putandae.

Coroll. 3.

414. Eaedem solutiones reperiuntur ponendo generalius $z = XY$, vnde fit

$$\frac{x d^2 y}{d y^2} = \frac{a a y d d x}{d x^2},$$

qua aequatione ita repraesentata

$$\frac{d^2 y}{y d y^2} = \frac{a a d d x}{x d x^2},$$

utrumque membrum eidem constanti aequari debet.

Scholion.

415. Aequatio autem ad quam totum negotium reduximus

$$\left(\frac{d d x}{d y^2}\right) = b \left(\frac{d x}{d x}\right)$$

ex earum est numero, quae nullo modo in genere resolui posse videntur, ita vt in solutionibus particularibus acquiescere debamus. Aequatio autem proposita non in mera speculatione est posita, sed quando laminarum elasti-

elasticarum vibrationes quam minimae in genere investigantur; ad huiusmodi aequationem quarti gradus resoluendam peruenitur, quae etiam causa est quod haec quaestio, non perinde atque cordarum vibrantium in genere adhuc resolui potuerit. Simili autem modo facile intelligitur hanc aequationem quarti gradus

$$\left(\frac{d^4 z}{dy^4}\right) = aa\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) + 2ab\left(\frac{dz}{dx}\right) + bbz .$$

reduci ad hanc geminatam secundi gradus

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = \pm a\left(\frac{dz}{dx}\right) \pm bz$$

neque difficile est alios casus a posteriori eruere, vbi huiusmodi reductio ad gradum inferiorem locum inueniunt.

CAPVT III.

DE

INTEGRATIONE AEQUATIONVM
HOMOGENEARVM VBI
SINGVLI TERMINI FORMVLAS
DIFFERENTIALES EIVSDEM
GRADVS CONTINENT.

Problema 69.

416.

Aequationis homogeneae secundi gradus

$$A\left(\frac{d^2z}{dx^2}\right) + B\left(\frac{d^2z}{dx dy}\right) + C\left(\frac{d^2z}{dy^2}\right) = 0$$

integrale, seu indolem functionis z inuestigare, denotantibus litteris A , B , C quantitates quascunque constantes.

Solutio.

Hanc aequationem voco homogeneam, quia formulis differentialibus secundi gradus constat, neque praeterea alias quantitates variabiles inuoluit. Ad hanc resoluendam obseruo ei satisfacere huiusmodi aequationem homogeneam primi gradus:

$$\left(\frac{dz}{dx}\right) + \alpha\left(\frac{dz}{dy}\right) = \Delta = \text{Const.}$$

hac

hac enim duplici modo per x et y differentiatur oritur:

$$\text{I. } \left(\frac{d dz}{d x^2}\right) + \alpha \left(\frac{d dz}{d x d y}\right) = 0$$

$$\text{II. } \left(\frac{d dz}{d x d y}\right) + \alpha \left(\frac{d dz}{d y^2}\right) = 0.$$

Iam illa per A hac vero per $\frac{C}{\alpha}$ multiplicata iunctim propositam producent si fuerit

$$A\alpha + \frac{C}{\alpha} = B \text{ seu}$$

$$A\alpha\alpha - B\alpha + C = 0,$$

unde duplex valor pro α resultat, quorum uterque per aequationem assumptam dabit partem functionis quaesitae z . Cum igitur sit

$$\left(\frac{d z}{d x}\right) = \Delta - \alpha \left(\frac{d z}{d y}\right) \text{ erit}$$

$$d z = \Delta d x + (d y - \alpha d x) \left(\frac{d z}{d y}\right),$$

patet $\left(\frac{d z}{d y}\right)$ functionem esse debere iplius $y - \alpha x$,

qua posita $= \Gamma'(y - \alpha x)$ erit

$$z = f x + \Gamma(y - \alpha x)$$

denotante f constantem quamcunque. Quocirca aequationis propositae solutio ita se habebit. Formetur primo aequatio algebraica:

$$A u u + B u + C = 0$$

cuius factores simplices sint

$$u + \alpha \text{ et } u + \beta,$$

B b b 2

ita

ita vt fit

$$Auu + Bu + C = A(u+a)(u+\beta)$$

tum integrale quaesitum erit

$$z = fx + \Gamma:(y-\alpha x) + \Delta:(y-\beta x)$$

vbi cum prima pars fx iam in binis functionibus indefinitis contineri sit censenda ob

$$fx = \frac{f(y-\alpha x) - f(y-\beta x)}{\beta - \alpha}$$

succinctius ita exprimetur

$$z = \Gamma:(y-\alpha x) + \Delta:(y-\beta x)$$

quod ob binas functiones arbitrarias vtique pro completo est habendum: vnico casu excepto, quo est $\beta = \alpha$.

Pro quo casu statuamus $\beta = \alpha + d\alpha$, et cum sit

$$\Delta:(y-(\alpha+d\alpha)x) = \Delta:(y-\alpha x) - x d\alpha \Delta':(y-\alpha x)$$

quia pars prior iam in membro priori continetur, et loco posterioris scribere licet $x \Delta:(y-\alpha x)$ erit pro casu $\beta = \alpha$ seu $BB = 4AC$ integrale

$$z = \Gamma:(y-\alpha x) + x \Delta:(y-\alpha x).$$

COROLL. 1.

417. Pro casu $\beta = \alpha$ manifestum est integrale etiam hoc modo exprimi posse:

$$z = \Gamma:(y-\alpha x) + \gamma \Delta:(y-\alpha x)$$

quae autem forma ab illa non discrepat.

COROLL. 2.

418. Si $C = 0$ vt fit

$$A\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) + B\left(\frac{dz}{dx}\right) = 0,$$

hinc-

hincque

$$Auu + Bu = Au(u + \frac{B}{A}), \text{ fit}$$

$$\alpha = 0 \text{ et } \beta = \frac{B}{A},$$

et integrale

$$z = \Gamma : y + \Delta : (y - \frac{B}{A}x) = \Gamma : y + \Delta : (Ay - Bx)$$

simili modo aequationis

$$B \frac{ddz}{dx dy} + C \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) = 0$$

integrale est

$$z = \Gamma : x + \Delta : (Cx - By).$$

Coroll. 3.

419. Porro huius aequationis:

$$aa \left(\frac{ddz}{dx^2} \right) + 2ab \left(\frac{ddz}{dx dy} \right) + bb \left(\frac{ddz}{dy^2} \right) = 0 \text{ ob}$$

$$aa uu + 2abu + bb = aa \left(u + \frac{b}{a} \right)^2$$

est integrale

$$z = \Gamma : (ay - bx) + x \Delta : (ay - bx).$$

Scholion.

420. Harum integralium forma nulla laborat difficultate quamdiu aequatio

$$Auu + Bu + C = 0$$

duas habet radices reales siue sint inaequales siue

Bbb 3

aequa-

aequales; quando autem hae radices fiunt imaginariae ut fit

$$\alpha = \mu + \nu\sqrt{-1} \text{ et } \beta = \mu - \nu\sqrt{-1},$$

tum functiones arbitrariae omni fere vsu destituuntur. Etsi enim indoles functionum Γ et Δ lineis curvis vtcunque ductis repraesentatur, ut $\Gamma: \psi$ et $\Delta: \psi$ denotent in iis applicatas abscissae ψ conuenientes nullo modo patet, quomodo valores

$$\Gamma: (p + q\sqrt{-1}) \text{ et } \Delta: (p - q\sqrt{-1})$$

exhiberi debeant, etiamsi imaginaria se mutuo tollant. In quo ingens cernitur discrimen inter functiones continuas et discontinuas, cum in illis semper valores ita expressi

$$\Gamma: (p + q\sqrt{-1}) + \Gamma: (p - q\sqrt{-1}) \text{ et}$$

$$\frac{\Delta: (p + q\sqrt{-1}) - \Delta: (p - q\sqrt{-1})}{\sqrt{-1}}$$

realiter exhiberi queant, id quod si Γ et Δ significant functiones discontinuas nullo modo succedit. His igitur casibus solutio generalis hic inuenta ad solas functiones continuas restringenda videtur, quandoquidem discontinuae applicationi et executioni aduersantur.

Proble-

Problema 70.

421. Proposita hac aequatione tertii gradus homogenea :

$$A\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) + B\left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right) + C\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) + D\left(\frac{dz}{dy}\right) = 0$$

eius integrale completum inuenire.

Solutio.

Huic quoque aequationi, vti in praecedente problemate, satisfacere aequationem differentialem simplicem primi gradus, satis luculenter perspicitur, ex quo integrale particulare talem habebit formam

$$z = \Gamma : (y + nx),$$

colligantur hinc singulae formulae differentiales tertii gradus, quae crunt

$$\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) = +n^2 \Gamma''' : (y + nx); \quad \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right) = n^2 \Gamma''' : (y + nx)$$

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = +n \Gamma''' : (y + nx); \quad \left(\frac{dz}{dy}\right) = \Gamma''' : (y + nx)$$

quibus substitutis, quoniam diuisio per

$$\Gamma''' : (y + nx)$$

succedit nascitur ista aequatio:

$$An^2 + Bn^2 + Cn + D = 0$$

cuius tres radices si fuerint $n = \alpha$, $n = \beta$, $n = \gamma$, euidens est, aequationi propositae satisfacere hanc formam

$$z = \Gamma : (y + \alpha x) + \Delta : (y + \beta x) + \Sigma : (y + \gamma x)$$

quae

quae cum tres functiones arbitrarias complectatur, dubium non est, quin ea sit integrale completum. Hoc tantum notetur, si duae radices sint aequales puta $\gamma = \beta$, integrale fore:

$$z = \Gamma:(y + \alpha x) + \Delta:(y + \beta x) + x\Sigma:(y + \beta x)$$

sin autem adeo omnes tres fuerint inter se aequales: $\gamma = \beta = \alpha$, tum erit integrale quaesitum:

$$z = \Gamma:(y + \alpha x) + x\Delta:(y + \alpha x) + xx\Sigma:(y + \alpha x).$$

Quodsi duae radices fuerint imaginariae, eadem erunt tenenda, quae modo ante sunt obseruata.

COROLL. I.

422. Vltimus casus, quo tres radices sunt aequales, etiam inde est manifestus, quod si loco variabilium x et y binae nouae

$$t = x \text{ et } u = y + \alpha x$$

introducantur, aequatio proposita contrahatur in hanc formam $(\frac{d^2 z}{dt^2}) = 0$, cuius integrale manifesto est

$$z = \Gamma:u + x\Delta:u + xx\Sigma:u.$$

COROLL. 2.

423. Hinc ergo etiam intelligitur, quomodo in aequationibus homogeneis altioris gradus si aequationes algebraicae inde formatae plures habeant radices aequales, integralia futura sint comparata.

Ita

Ita ut etiam tum neque casus radicum aequalium neque integralium vlli difficultati sit obnoxius.

Scholion.

424. Casus autem binarum radicum imaginariarum, quibus functiones arbitrariae nullum usum habere videntur, ratione functionum continuarum, quae satisfaciunt, vberiore evolutionem merentur. Formulae autem his casibus in integrale ingredientibus semper ad hanc formam reduci possunt:

$$\Gamma: v(\cos. \Phi + \sqrt{-1. \sin. \Phi}) + \Delta: v(\cos. \Phi - \sqrt{-1. \sin. \Phi})$$

vnde primum si, functiones sint potestates, huiusmodi valores colliguntur:

$$A v^n \cos. n\Phi + B v^n \sin. n\Phi \text{ seu } A v^n \cos.(n\Phi + \alpha);$$

quotcumque enim huiusmodi valores, constantes A, B et α utcumque mutando adhiberi possunt. Deinde si functiones denotent logarithmos, procedunt tales valores:

$$A \log. v + B \Phi.$$

Tertio si functiones sint exponentiales, oriuntur hi:

$$e^{v \cos. \Phi} (A \cos.(v \sin. \Phi) + B \sin.(v \sin. \Phi)) = A e^{v \cos. \Phi} \cos.(v \sin. \Phi + \alpha)$$

et generalius

$$A e^{v^n \cos. n\Phi} \cos.(v^n \sin. n\Phi + \alpha).$$

Plurimae autem aliae huiusmodi formulae ex doctrina imaginariarum elici possunt, quae utcumque cum his combinatae, pro parte integrali ex binis radici-

bus imaginariis nata vsurpari poterunt, unde infinita functionum multitudo nascitur, quae solutionem completam mentiri videtur, neque tamen pro completa perinde haberi potest, atque vsu venit iis casibus, quibus omnes radices sunt reales. Hic autem obseruetur, nullum adhuc problema mechanicum seu physicum occurrisse, quod ab huiusmodi casu penderet.

Problema 71.

425. Proposita huiusmodi aequatione homogenea gradus cuiuscunque

$$A\left(\frac{d^{\lambda}z}{dx^{\lambda}}\right) + B\left(\frac{d^{\lambda}z}{dx^{\lambda-1}dy}\right) + C\left(\frac{d^{\lambda}z}{dx^{\lambda-2}dy^2}\right) + \text{etc.} = 0$$

eius integrale completum inuenire.

Solutio.

Formetur hinc aequatio algebraica ordinis λ

$$A n^{\lambda} + B n^{\lambda-1} + C n^{\lambda-2} + \text{etc.} = 0$$

cuius radices numero λ sint:

$$n = \alpha, n = \beta, n = \gamma, n = \delta \text{ etc.}$$

quae si omnes fuerint inaequales, integrale completum aequationis propositae erit

$$z = \Gamma:(y + \alpha x) + \Delta:(y + \beta x) + \Sigma:(y + \gamma x) + \Theta:(y + \delta x) \text{ etc.}$$

quarum functionum disparium numerus erit $= \lambda$.
Sin autem cueniat, vt inter has radices duae pluresue

resue reperiantur aequales, scilicet $\beta = a$, $\gamma = a$,
 rum functiones has radices aequales inuoluentes re-
 spectiue multiplicari debent per terminos progressio-
 nis geometricae huius x , x , x^2 etc. vel huius
 y , y , y^2 etc. ita vt functionum arbitrariarum numerus
 non minuatur. De radicibus autem imaginariis per-
 petuo ea sunt notanda quae ante obseruauimus, nisi
 forte functiones arbitrarias formularum imaginaria-
 rum excludere nolimus.

Coroll. 1.

426. Casu radicum aequalium perinde est, vtra
 serie geometrica vtatur, siquidem functiones ne-
 que sint ipsius x neque ipsius y tantum. Sin autem
 hae functiones fuerint vel ipsius x vel ipsius y tan-
 tum tum alterius variabilis diuersae progressionem
 geometrica vti oportet.

Coroll. 2.

427. Si in aequatione algebraica termini ini-
 tiales A, B, C etc. euanescant, vt radicum nume-
 rus exponents λ minor esse videatur, tum radices
 deficientes pro infinite magnis sunt habendae, quibus
 functiones ipsius x tantum respondebunt, in integrale
 introducendae.

Coroll. 3.

428. Ita si fuerit $A=0$, $B=0$ et $C=0$,
 tres radices α , β , γ in infinitum excrecere sunt
 censendae, ex quibus nascetur pars integralis:

$$\Gamma : x + y \Delta : x + y^2 + \Sigma : x.$$

Ccc 2

Scholion.

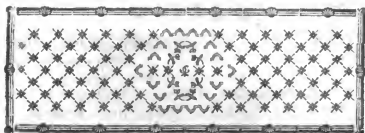
Scholion.

429. Quoniam haec pars calculi integralis vix excoli coepit, ideoque huius generis inuestigationes adhuc prorsus sunt reconditae, de hac sectione plura proferre non licet, ideoque his partem primam libri secundi, quae in inuestigatione functionum binarum variabilium ex data quadam differentialium relatione versatur, concludere cogor. Multo autem pauciora circa partem alteram huius libri in medium afferre conceditur, vbi calculus integralis ad functiones trium variabilium accommodatur, hancque ob causam ne operae quidem erit pretium istam partem in sectiones subdiuidere multo minus sequentes partes attingere.

CALCVLI INTEGRALIS
LIBER POSTERIOR.

PARS ALTERA
INVESTIGATIO FVNCTIONVM TRIVM
VARIABLEIVM EX DATA DIFFERENTIALIVM
RELATIONE.

C A P V T I.

DE

FORMVLIS DIFFERENTIALIBVS

FVNCTIONVM TRES VARIABILES IN-
VOLVENTIVM.

Problema 72.

430.

Si v sit functio quaecunque trium quantitatum
variabilium x, y et z , eius formulas diffe-
rentiales primi gradus exhibere.

Solutio.

Cum v sit functio trium variabilium x, y
et z , si ea more solito differentietur, eius diffe-
rentiale in genere ita reperietur expressum:

$$dv = p dx + q dy + r dz.$$

Tribus

Tribus scilicet id constabit partibus, quarum prima pdx seorsim inuenitur, si in differentiatione sola quantitas x vt variabilis tractetur, binis reliquis y et z vt constantibus spectatis. Simili modo pars secunda qdy impetratur differentiatione functionis v ita instituta vt sola quantitas y pro variabili, binae reliquae vero x et z pro constantibus habeantur, quod idem de parte tertia rdz est tenendum, quae est differentiale ipsius v variabilitatis solius quantitatis z ratione habita. Hinc patet, quomodo per differentiationem quantitates istae p , q et r seorsim sint inueniendae, quas hic formulas differentiales primi gradus functionis v appellabo, et ne nouis litteris in calculum introducendis sit opus, eas naturae suae cohuenienter ita indicabo:

$$p = \left(\frac{dv}{dx}\right); \quad q = \left(\frac{dv}{dy}\right); \quad r = \left(\frac{dv}{dz}\right).$$

Quaelibet ergo functio v trium variabilium x , y et z tres habet formulas differentiales primi gradus ita designandas

$$\left(\frac{dv}{dx}\right); \quad \left(\frac{dv}{dy}\right); \quad \left(\frac{dv}{dz}\right),$$

in quarum qualibet vnicae variabilis ratio habetur, dum binae reliquae vt constantes spectantur, et quoniam differentia per diuisionem tolluntur, hae formulae differentiales ad classem quantitatum finitarum sunt referendae.

Coroll. I.

Coroll. 1.

431. Ex tribus formulis differentialibus functionis v inuentis eius differentiale solito more sumtum ita conflatur, vt sit

$$dv = dx \left(\frac{dv}{dx} \right) + dy \left(\frac{dv}{dy} \right) + dz \left(\frac{dv}{dz} \right);$$

cuius ergo formae vicissim integrale est ipsa illa functio v , vel etiam eadem quantitate quacunque siue aucta siue minuta.

Coroll. 2.

432. Si trium variabilium x , y et z functio v fuerit data eius formulae differentiales singulae

$$\left(\frac{dv}{dx} \right); \left(\frac{dv}{dy} \right); \left(\frac{dv}{dz} \right)$$

iterum erunt functiones certae earundem variabilium x , y et z per differentiationem facile inueniendae. Interim tamen euenire potest; vt vna pluresue variabilium ex huiusmodi formulis differentialibus prorsus excedant.

Scholion 1.

433. Nihil etiam impedit, quominus quantitas v vt functio trium variabilium x , y et z spectari possit, etiamsi forte duas tantum inuoluat, dum scilicet ratio compositionis ita est comparata, vt tertia quasi casu excefferit; quod eo minus est

Vol. III.

D d d

miran-

mirandum, cum idem in functionibus tam vnius quam duarum variabilium euenire possit. Quoniam enim functiones vnius variabilis commodissime per applicatas cuiuspiam lineae curuae repraesentari solent, siquidem pro curuae natura applicatae eius ut certae functiones abscissae x spectari possunt casu quo linea curua abit in lineam rectam axi parallelam, etsi tum applicata quantitati constanti aequatur, propterea tamen ex illa idea generali, qua ut functio abscissae x spectatur, neuiquam excluditur, neque enim si quaeratur, qualis sit functio y ipsius x ? incongrue is respondere est censendus, qui dicat hanc functionem y aequari quantitati constanti. Quod deinde ad functiones binarum variabilium x et y attinet, quas semper per interualla, quibus singula cuiusdam superficiei puncta a quopiam plano distant, repraesentare licet, dum binae variables x et y in hoc plano accipiuntur, manifestum est utique superficiem ita comparatam esse posse, ut functio illa, vel per solam x vel per solam y determinetur. Quin etiam si superficies fuerit plana ipsique illi plano parallela, functio illa adeo abit in quantitatem constantem; neque propterea minus tanquam functio binarum variabilium considerari debbit. Quamobrem etiam quando tractatio circa functiones trium variabilium versatur, in eo genere etiam eiusmodi functiones, quae tantum vel per binas vel unicam trium variabilium x , y et z determinantur, vel adeo ipsae sunt quantitates constantes.

Scho-

Scholion 2.

434. In calculo differentiali iam est ostensum, functionum plures variables inuoluentium differentiaia inueniri, si vnaquaeque variabilium seorsim tanquam sola esset variabilis spectetur, atque omnia differentiaia inde nata in vnam summam coniiciantur. Quodsi ergo differentiatio hoc modo instituitur, singulae istae operationes, deletum tantum differentiali, praebunt formulas differentiales, quas his signis

$$\left(\frac{dv}{dx}\right), \left(\frac{dv}{dy}\right) \text{ et } \left(\frac{dv}{dz}\right)$$

indicamus: simulque intelligitur, quomodo etiam functionum quatuor pluresue variabiles inuoluentium formulae differentiales sint inueniendae. Circa functiones autem trium variabilium x, y et z exempla aliquot subiungamus, quibus earum ternas formulas differentiales exhibebimus.

Exemplum 1.

435. Si functio trium variabilium sit

$$v = \alpha x + \beta y + \gamma z$$

eius formulae differentiales ita se habebunt.

Cum per differentiationem prodeat

$$dv = \alpha dx + \beta dy + \gamma dz$$

manifestum est fore:

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) = \alpha; \left(\frac{dv}{dy}\right) = \beta; \left(\frac{dv}{dz}\right) = \gamma$$

D d d 2

ficque

sicque omnes tres formulas differentiales esse constantes.

Exemplum 2.

436. Si functio trium variabilium sit

$$v = x^\lambda y^\mu z^\nu,$$

eius formulae differentiales ita se habebunt.

Differentiatione more solito peracta fit :

$$dv = \lambda x^{\lambda-1} y^\mu z^\nu dx + \mu x^\lambda y^{\mu-1} z^\nu dy + \nu x^\lambda y^\mu z^{\nu-1} dz$$

vnde perspicuum est fore formulas differentiales :

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) = \lambda x^{\lambda-1} y^\mu z^\nu; \quad \left(\frac{dv}{dy}\right) = \mu x^\lambda y^{\mu-1} z^\nu; \quad \left(\frac{dv}{dz}\right) = \nu x^\lambda y^\mu z^{\nu-1}$$

quae ergo singulae sunt nouae functiones omnium trium variabilium x, y, z nisi exponentes λ, μ, ν sint vel nihilo vel unitati aequales.

Exemplum 3.

437. Si functio v duas tantum inuoluat variables x et y , tertia z in eius compositionem non ingrediente, formulae differentiales ita se habebunt.

Quia functio v duas tantum variables x et y implicat, eius differentiale huiusmodi formam induet :

$$dv = p dx + q dy + 0 dz$$

tertia scilicet parte ex variabilitate ipsius z orta euanescente, vnde habebimus :

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) = p; \quad \left(\frac{dv}{dy}\right) = q \quad \text{et} \quad \left(\frac{dv}{dz}\right) = 0.$$

Corol-

Corollarium.

438. Hinc ergo vicissim patet, si fuerit $(\frac{dv}{dz})=0$ tum fore v functionem quamcunque binarum variabilium x et y , quam in posterum ita indicabimus $v=\Gamma:(x,y)$ denotante $\Gamma:(x,y)$ functionem quamcunque binarum variabilium x et y .

Scholion.

439. Mox ostendemus, quando functio trium variabilium ex data quadam relatione seu conditione formularum differentialium inuestiganda proponitur, qualibet integratione introduci functionem quamcunque arbitrariam binarum variabilium, atque adeo in hoc consistere criterium, quo haec pars calculi integralis a praecedentibus distinguitur. Quemadmodum enim, dum natura functionum unicae variabilis ex data differentialium conditione inuestigatur, in quo vniuersus liber primus est occupatus, per quamlibet integrationem quantitas constans arbitraria in calculum inuehitur, ita in parte praecedente huius secundi libri vidimus, si functiones binarum variabilium ex data formularum differentialium relatione inuestigari debeant, tum ad essentiam huius tractationis id pertinere, quod qualibet integratione non quantitas constans sed adeo functio vnius variabilis prorsus arbitraria in calculum introducatur; effi enim plerumque hae functiones veluti $\Gamma:(\alpha x + \beta y)$ ambas variables x et y implicabant, tamen ibi tota

D d d 3

quan-

quantitas $\alpha x + \beta y$ ut vnica spectatur, cuius functionem quamcunque illa formula $\Gamma: (\alpha x + \beta y)$ denotat. Nunc igitur, vbi de functionibus trium variabilium agitur probe notandum est, qualibet integratione functionem arbitrariam duarum adeo variabilium in calculum introduci: ex quo simul indolem integrationum, quae circa functiones plurium variabilium versantur, colligere licet.

Problema 73.

440. Si sit v functio quaecunque trium variabilium x, y et z eius formulas differentiales secundi altiorumque graduum exhibere.

Solutio.

Cum eius formulae differentiales primi gradus sint tres

$$\left(\frac{dv}{dx}\right), \left(\frac{dv}{dy}\right), \left(\frac{dv}{dz}\right),$$

quaelibet instar nouae functionis considerata iterum tres suppeditabit formulas differentiales, quae autem ob

$$\left(\frac{ddv}{dx dy}\right) = \left(\frac{ddv}{dy dx}\right)$$

reducentur ad sex sequentes:

$$\left(\frac{ddv}{dx^2}\right); \left(\frac{ddv}{dy^2}\right); \left(\frac{ddv}{dz^2}\right); \left(\frac{ddv}{dx dy}\right); \left(\frac{ddv}{dy dz}\right); \left(\frac{ddv}{dx dz}\right)$$

ex quarum denominatoribus intelligitur, quatenus trium quantitatum x, y, z in vtraque differentiatione pro sola variabili haberi debeat. Simili modo cui-

euidens est formulas differentiales tertii gradus dari decem sequentes :

$$\left(\frac{d^3 v}{dx^3}\right); \left(\frac{d^3 v}{dx^2 dy}\right); \left(\frac{d^3 v}{dx dy^2}\right);$$

$$\left(\frac{d^3 v}{dx^2 dz}\right); \left(\frac{d^3 v}{dx dy dz}\right); \left(\frac{d^3 v}{dy^2 dz}\right);$$

$$\left(\frac{d^3 v}{dx dz^2}\right); \left(\frac{d^3 v}{dx^2 dx}\right); \left(\frac{d^3 v}{dx dz dx}\right).$$

Formularum porro differentialium quarti gradus numerus est, 15 quinti 21 etc. secundum numeros triangulares, simulque ex cuiusque forma perspicuum est, quomodo eius valor ex data functione v per repetitam differentiationem, in qualibet unicam variabilem considerando elici debeat.

Coroll. 1.

441. En ergo omnes formulas differentiales cuiusque gradus, quas ex qualibet functione trium variabilium deriuare licet per differentiationem, quae porro vt functiones trium variabilium spectari possunt.

Coroll. 2.

442. Quemadmodum ergo ex huiusmodi functione data omnes eius formulae differentiales ope calculi differentialis inueniuntur, ita vicissim ex data quapiam formula differentiali, vel duarum pluriumue relatione quadam ope calculi integralis ipsa illa functione vnde eae nascuntur, inuestigari debet.

Scho-

Scholion I.

443. In calculo quidem differentiali parum refert, vtrum functio differentianda vnam pluresue variables inuoluat, cum praecepta differentiandi pro quouis variabilium numero maneant eadem; quam ob causam etiam calculum differentialem secundum hanc functionum varietatem in diuersas partes distingui non erat opus. Longe secus autem accidit in calculo integrali, quem secundum hanc functionum varietatem omnino in partes diuidi necesse est, quippe quae partes tam ratione propriae indolis quam ratione praeceptorum maxime inter se discrepant. Quemadmodum igitur hanc partem circa functiones trium variabilium occupatam tractari conueniat, exponendum videtur. Ac primo quidem ii casus commodissime euoluentur, quibus vnus cuiusdam formulae differentialis valor datur, ex quo indolem functionis quaesitae definiri oporteat, quoniam haec inuestigatio nulla laborat difficultate. Deinde huiusmodi quaestiones aggrediar, quibus relatio quaecpiam inter duas pluresue formulas differentiales proponitur; vbi quidem plurimum refert, cuiusnam gradus ea fuerint, siquidem ex primo gradu plures casus expedire licet, dum ex altioribus vix adhuc quicquam in medium afferri potest: hunc ergo ordinem in ista tractatione obseruabo.

Scho-

Scholion 2.

444. Videri hic posset ad functiones trium variabilium definiendas duas adeo conditiones seu relationes inter formulas differentiales admitti posse, neque vnica praescripta quaestionem esse determinatam. Quodsi enim ponatur

$$dv = p dx + q dy + r dz,$$

vbi litterae p , q , r vicem gerunt formularum differentialium primi gradus, atque verbi gratia hae duae proponantur conditiones vt sit

$$q = p \text{ et } r = p$$

ac propterea

$$dv = p(dx + dy + dz),$$

manifestum est solutionem dari posse scilicet

$$v = \Gamma:(x + y + z).$$

Verum ad hanc obiectionem respondeo, in hoc exemplo casu euenire, vt binae conditiones simul consistere possint, altera enim parumper immutata vt manente $q = p$ esse debeat $r = px$ ideoque

$$dv = p(dx + dy + x dz),$$

perspicuum est, nullum pro p valorem exhiberi posse, per quem formula differentialis

$$dx + dy + x dz$$

multiplicata integrabilis reddatur, quod vnicum exemplum sufficit ad demonstrandum, duabus con-

Vol: III.

E e e

ditio-

ditionibus praescribendis huiusmodi quaestiones evadere plusquam determinatas, neque propterea solutionem admittere nisi certis casibus quibus quasi altera conditio iam in altera inuoluitur. Quocirca semper unica relatio inter formulas differentiales proposito omnino sufficit problemati determinando, quod idcirco, quia per integrationem functio arbitraria indefinita ingreditur, aeque parum pro indeterminato est habendum ac problemata calculi integralis communis quorum solutio constantem arbitrariam introducit.

CAPUT II.

DE

INVENTIONE FUNCTIONVM

TRIVM VARIABILIVM EX DATO

CVIVSPIAM FORMVLAE DIF-

FERENTIALIS VALORE.

Problema 74.

445.

Dato valore cuiuspiam formulae differentialis primi gradus, inuestigare ipsam functionem trium variabilium, ex qua illa formula differentialis nascitur.

Solutio.

Sit v functio quaesita trium variabilium x , y et z et S earundem functio data quaecunque, cui formula differentialis $(\frac{dv}{dx})$ debeat esse aequalis. Cum igitur sit $(\frac{dv}{dx})=S$, erit posita sola quantitate x varibili binis reliquis vero y et z vt constantibus spectatis $dv=Sdx$ ideoque

$$v=fSdx+Const.$$

vbi notandum est in integratione formulae Sdx ambas quantitates y et z pro constantibus haberi, et

Ecc 2

loco

loco *Conf.* functionem quamcunque ipsarum y et z scribi debere, ex quo functio quaesita ita exhiberi poterit:

$$v = \int S dx + T: (y \text{ et } z)$$

hic scilicet $T: (y \text{ et } z)$ quantitatem quamcunque ex binis quantitibus y , et z una cum constantibus utcunque conflata denotat.

Simili modo si proponatur $(\frac{dv}{dx}) = S$ erit

$$v = \int S dy + T: (x \text{ et } z)$$

et haec aequatio $(\frac{dv}{dx}) = S$ integrata praebet

$$v = \int S dz + T: (x \text{ et } y).$$

COROLL. 1.

446. Hic iam abunde intelligitur integratione huiusmodi functionum loco constantis introduci functionem arbitrariam duarum quantitatum variabilium, atque adeo in hoc characterem harum integrationum esse constituendum.

COROLL. 2.

447. Hic ergo istud problema solutum dedimus, quo quaeritur functio v trium variabilium x, y, z , ut posito

$$dv = p dx + q dy + r dz,$$

fiat vel $p = S$, vel $q = S$, vel $r = S$, existente S functio-

functione quacunq̄ue data eadem variables, vel duas, vel vnicam inuolvente.

COROLL. 3.

448. Quodsi igitur esse debeat $(\frac{dv}{dx})=0$, seu $p=0$, functio quaesita erit $v=\Gamma:(y \text{ et } z)$, et vt fiat $(\frac{dv}{dy})=0$ erit $v=\Gamma:(x \text{ et } z)$, tum vero vt fiat $(\frac{dv}{dz})=0$, necesse est sit $v=\Gamma:(x \text{ et } y)$.

Scholion 1.

449. Quemadmodum in praecedente parte functiones arbitrariae vnus variabilis per applicatas curuarum quarumcunq̄ue siue regularium siue etiam irregularium repraesentari poterant, ita in hac parte functiones binarum variabilium arbitrariae per superficiem pro lubitu descriptam repraesentari possunt. Ita si super plano, in quo binae coordinatae x et y more solito assumuntur, superficies quaecunq̄ue expansa concipiatur, tertia coordinata distantiam cuiusvis superficiei puncti ab illo plano designans, functionem quamcunq̄ue binarum variabilium x et y repraesentabit. Hocque modo aptissime vera idea huiusmodi functionum constitui videtur, cum ex ea non solum ratio harum functionum regularium sed etiam irregularium perspiciatur.

Scholion 2.

450. Hic etiam notari conuenit huiusmodi functiones binarum variabilium infinitis diuersis mo-

Ecc 3

dis

dis etiam designari posse. Variatis enim in plano memorato binis coordinatis x et y , in binas alias t et u , ut sit $t = \alpha x + \beta y$ et $u = \gamma x + \delta y$, manifestum est functionem binarum variabilium t et u seu $\Gamma:(t \text{ et } u)$ conuenire cum functione ipsarum x et y seu $\Gamma:(x \text{ et } y)$; si enim loco t et u illi valores pro x et y substituuntur vtique prodit functio duas tantum variabiles x et y inuoluens. Atque multo generalius si t aequetur u huiusmodi alii functioni, tum $\Gamma:(t \text{ et } u)$ facta substitutione abit in functionem ipsarum x et y ita exprimendam $\Delta:(x \text{ et } y)$; non enim necesse est vt idem functionis character Γ rationem compositionis quasi denotans vtrinque sit idem cum hic in genere de functionibus quibuscunque agatur. Quare si in sequentibus forte eiusmodi functiones occurrant:

$\Gamma:(ax + by \text{ et } fxx + gyy)$, vel $\Gamma:(\sqrt{xx + yy} \text{ et } \frac{x}{y})$ etc. earum loco semper haec forma simplex $\Gamma:(x \text{ et } y)$ scribi potest.

Scholion 3.

451. Solutionis, quam dedimus, consideratio nobis suppeditat sequentes reflexiones. Primo posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

si debeat esse $p = (\frac{d v}{d x}) = 0$, fiet

$$dv = q dy + r dz,$$

vnde patet v eiusmodi esse quantitatem, cuius differen-

ferentiale hanc habiturum sit formam $qdy + rdz$; quod fieri nequit, nisi quantitas v fuerit functio binarum variabilium y et z tantum, tertia x penitus exclusa; et quia circa quantitates q et r nulla conditio praescribitur, recte pronunciamus, loco quantitatis v accipi posse functionem quamcunque binarum variabilium y et z seu esse $v = \Gamma:(y \text{ et } z)$, quam eandem solutionem consideratio formulae $(\frac{dv}{dx}) = 0$ suggestit. Deinde si esse debeat generalius $(\frac{dv}{dx}) = p = S$ denotante S quantitatem quamcunque ex variabilibus x, y, z conflatam, habebimus

$$dv = Sdx + qdy + rdz$$

quae aequatio ita resoluitur. Quaeratur primo integrale formulae Sdx sola quantitate x ut variabili spectata, quod sit $= V$; haecque quantitas per omnes tres variables differentiata praebeat

$$dV = Sdx + Qdy + Rdz,$$

ex quo cum sit

$$Sdx = dV - Qdy - Rdz \text{ erit}$$

$$dv = dV + (q - Q)dy + (r - R)dz \text{ seu}$$

$$d(v - V) = (q - Q)dy + (r - R)dz,$$

vnde ut ante patet quantitatem $v - V$ functioni cuiusque binarum variabilium y et z , aequari posse. Quare ob $V = \int Sdx$, prodit ut ante

$$v = \int Sdx + \Gamma:(y \text{ et } z);$$

hocque ratiocinium, quo isthuc peruenimus, diligenter

genter notari meretur, cum etiam in parte prima
eximium vsum praestare possit. Proposita enim
aequatione

$$\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right) = aa\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right),$$

quia est

$$d.\left(\frac{dz}{dx}\right) = dx\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) + dy\left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right) \text{ et}$$

$$d.\left(\frac{dz}{dy}\right) = dx\left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right) + dy\left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right)$$

erit :

$$a d.\left(\frac{dz}{dx}\right) + d.\left(\frac{dz}{dy}\right) = \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right)(a dx + a dy) \\ + \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right)(ady + dx)$$

feu

$$ad.\left(\frac{dz}{dx}\right) + d.\left(\frac{dz}{dy}\right) = (dx + a dy)\left(a\left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right) + \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right)\right)$$

cuius posterioris membri integrale manifesto est
F:(x+ay) hincque

$$\left(\frac{dz}{dy}\right) = -a\left(\frac{dz}{dx}\right) + a\Gamma'(x+ay),$$

quo vna integratio absoluta est censenda. Quare
cum sit

$$dz = dx\left(\frac{dz}{dx}\right) + dy\left(\frac{dz}{dy}\right)$$

habebitur

$$dz = \left(\frac{dz}{dx}\right)(dx - a dy) + a dy \Gamma'(x+ay).$$

Sit $\left(\frac{dz}{dx}\right) = p$ et $x - ay = t$,

vt fiat

$$dz = p dt + a dy \Gamma'(t + ay),$$

pro

pro duabus variabilibus t et y hincque

$$z = \int \Gamma : (t + 2ay) + f dt (p - \int \Gamma' : (t + 2ay)) \\ = \Gamma : (x + ay) + \Delta : (x - ay)$$

quia

$$\Delta : t = \Delta : (x - ay) \text{ et } \Gamma : (t + 2ay) = \Gamma : (x + ay).$$

Problema 75.

452. Investigare indolem functionis trium variabilium x, y, z cuius formula quaedam differentialis secundi gradus aequetur datae cuiuspiam functioni S .

Solutio.

Denotet v functionem quaesitam, et cum eius sex dentur formulae differentiales secundi gradus, ponamus primo esse debere $(\frac{d^2 v}{dx^2}) = S$, et integratione semel instituta prodit

$$(\frac{d^2 v}{dx^2}) = f S dx + \Gamma : (y \text{ et } z),$$

iterumque integrando

$$v = \int dx f S dx + x \Gamma : (y \text{ et } z) + \Delta : (y \text{ et } z)$$

ubi in formulae $\int dx f S dx$ duplici integratione sola quantitas x ut variabilis spectatur, quemadmodum iam supra est inculcatum. Similis autem omnino est integratio ac questionum

$$(\frac{d^2 v}{dx^2}) = S \text{ et } (\frac{d^2 v}{dz^2}) = S.$$

Pro reliquis formulis differentialibus secundi gradus

Vol. III.

F ff

sufficit

sufficit hanc vnam $(\frac{d^2v}{dx^2 dy}) = S$ resoluisse; quae primo per solam variabilem x integrata dabit:

$$(\frac{d^2v}{dx^2 dy}) = f S dx + f:(y \text{ et } z).$$

Deinde altera integratione per solam variabilem y instituta colligitur:

$$v = f dy f S dx + f dy f:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z)$$

vbi primum obseruo partem primam nullo discrimine ordinis inter binas variables x et y habito ita $\iint S dx dy$ exprimi posse. Deinde quaecunque fuerit $f:(y \text{ et } z)$ functio ipsarum y et z , si ea per dy multiplicetur et spectata z vt constante integretur, euident est denuo functionem ipsarum y et z prodire, et quia illa nullo modo determinatur, etiam hanc fore indeterminatam ideoque arbitrariam, vnde statuere poterimus:

$$v = \iint S dx dy + \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z).$$

COROLL. I.

453. Hic obseruo per integrationem formulae $f dy f:(y \text{ et } z)$ iam sponte formulam $\Delta:(x \text{ et } z)$ inueni; cum enim ibi sola quantitas y vt variabilis spectetur, loco quantitatis constantis per integrationem adiciendae functio quaecunque ipsarum x et z scribi poterit.

Coroll. 2.

Coroll. 2.

454. Quodsi functio illa data S euanescat, sequentes integrationes proueniunt:

$$\text{si } \left(\frac{ddv}{dx^2}\right) = 0, \text{ erit } v = x\Gamma : (y \text{ et } z) + \Delta : (y \text{ et } z)$$

$$\text{si } \left(\frac{ddv}{dy^2}\right) = 0, \text{ erit } v = y\Gamma : (x \text{ et } z) + \Delta : (x \text{ et } z)$$

$$\text{si } \left(\frac{ddv}{dz^2}\right) = 0, \text{ erit } v = z\Gamma : (x \text{ et } y) + \Delta : (x \text{ et } y)$$

$$\text{si } \left(\frac{ddv}{dx dy}\right) = 0, \text{ erit } v = \Gamma : (x \text{ et } z) + \Delta : (y \text{ et } z)$$

$$\text{si } \left(\frac{ddv}{dx dz}\right) = 0, \text{ erit } v = \Gamma : (x \text{ et } y) + \Delta : (y \text{ et } z)$$

$$\text{si } \left(\frac{ddv}{dy dz}\right) = 0, \text{ erit } v = \Gamma : (x \text{ et } y) + \Delta : (x \text{ et } z)$$

Coroll. 3.

455. Quia hic duplici opus est integratione, atque etiam duae functiones arbitrariae, vtraque binarum variabilium in calculum sunt inuectae; hoc certissimum est criterium haec integralia inuenta esse completa.

Scholion.

456. Alio etiam modo haec eadem integralia erui possunt, qui nititur principio supra (451.) indicato, quod si fuerit

$$dv = Sdx + qdy + rdz \text{ fore}$$

$$v = fSdx + f : (y \text{ et } z).$$

Fff a

Secun-

Secundum hoc principium ergo si fuerit $(\frac{d^2v}{dx^2}) = S$ erit

$$d(\frac{dv}{dx}) = S dx + dy(\frac{d^2v}{dx dy}) + dz(\frac{d^2v}{dx dz}),$$

qua forma cum illa collata loco v habemus $(\frac{dv}{dx})$ et loco q et r has formulas

$$(\frac{d^2v}{dx dy}) \text{ et } (\frac{d^2v}{dx dz}),$$

ex quo integrale erit

$$(\frac{dv}{dx}) = \int S dx + f: (y \text{ et } z).$$

Cum iam porro fit

$$dv = (\frac{dv}{dx}) dx + (\frac{dv}{dy}) dy + (\frac{dv}{dz}) dz \text{ erit}$$

$$dv = dx \int S dx + dx f: (y \text{ et } z) + dy(\frac{dv}{dy}) + dz(\frac{dv}{dz})$$

vnde pariter manifesto sequitur:

$$v = \int dx \int S dx + x \Gamma: (y \text{ et } z) + \Delta: (y \text{ et } z).$$

Pari modo operatio est instituenda pro aequatione $(\frac{d^2v}{dx dy}) = S$, inde enim fit

$$d(\frac{dv}{dy}) = S dx + dy(\frac{d^2v}{dy^2}) + dz(\frac{d^2v}{dy dz})$$

cuius integrale est

$$(\frac{dv}{dy}) = \int S dx + f: (y \text{ et } z);$$

altera integratio instituat in hac forma

$$dv = dy \int S dx + dy f: (y \text{ et } z) + dx(\frac{dv}{dx}) + dz(\frac{dv}{dz})$$

vnde ob

$$\int dy f: (y \text{ et } z) = \Gamma: (y \text{ et } z)$$

obti-

obtinetur vt ante:

$$v = \iint S dx dy + \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z).$$

Problema 76.

457. Inuestigare indolem functionis trium variabilium x, y et z , cuius quaedam formulae differentialis tertii gradus aequetur datae cuiuspiam quantitatis S ex illis variabilibus et constantibus utcumque compositae.

Solutio.

Posita functione quaesita $= v$, percurramus non tam singulas eius formulas differentiales tertii gradus, quam eas quarum ratio est diuersa.

Sit igitur primo $(\frac{d^2 v}{dx^2}) = S$, et prima integratio statim dat

$$(\frac{d^2 v}{dx^2}) = S dx + 2\Gamma:(y \text{ et } z),$$

tum vero altera

$$(\frac{d^2 v}{dx^2}) = f dx + 2x\Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z)$$

vnde tandem colligitur:

$$v = f dx + x\Gamma:(y \text{ et } z) + x\Delta:(y \text{ et } z) + \Sigma:(y \text{ et } z).$$

Sit secundo $(\frac{d^2 v}{dx^2 dy}) = S$ et binae priorae integratione vt ante dant:

$$(\frac{d^2 v}{dx^2 dy}) = f dx + x\Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z)$$

.....

fff 3

quia

quia nunc vt vidimus pro $\int dy \Gamma:(y \text{ et } z)$ scribere licet: $\Gamma:(y \text{ et } z)$ per tertiam integrationem inuenimus:

$$v = \int^2 S dx^2 dy + x \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z) + \Sigma:(x \text{ et } z).$$

In his autem duobus casibus omnes formulae differentiales tertii gradus, variabilibus permutandis, continentur, sola excepta vltima hac $(\frac{d^3 v}{dx dy dz})$, quam idcirco seorsim tractari oportet:

Sit igitur $(\frac{d^3 v}{dx dy dz}) = S$ et prima integratione per solam variabilem x instituta obtinetur

$$\frac{d^2 v}{dy dz} = \int S dx + f:(y \text{ et } z)$$

nunc secundo integratur per solam variabilem y ac reperietur

$$(\frac{d^2 v}{dz}) = \iint S dx dy + \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z)$$

vnde tandem tertia integratio per z dabit

$$v = \int^3 S dx dy dz + \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z) + \Sigma:(x \text{ et } y)$$

sicque problema perfecte est resolutum.

COROLL. I.

458. Quoniam hic triplici opus erat integratione, integralia inuenta etiam tres functiones arbitrarias complectuntur, easque singulas binarum variabilium, quemadmodum natura integralium completorum postulat.

COROLL. 2.

Coroll. 2.

459. Si quantitas data S euanescat, integralia haec sequenti modo se habebunt:

si fuerit $(\frac{d^2 v}{dx^2}) = 0$ erit

$$v = xx\Gamma:(y \text{ et } z) + x\Delta:(y \text{ et } z) + \Sigma:(y \text{ et } z)$$

si fuerit $(\frac{d^2 v}{dx^2 dy}) = 0$ erit

$$v = x\Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(y \text{ et } z) + \Sigma:(x \text{ et } z)$$

si fuerit $(\frac{d^3 v}{dx dy dz}) = 0$ erit

$$v = \Gamma:(y \text{ et } z) + \Delta:(x \text{ et } z) + \Sigma:(x \text{ et } y).$$

Scholion.

460. Eadem integralia etiam altera methodo supra exposita inueniri possunt, superfluumque foret singulas operationes hic apponere. Aequè parum autem opus erit has inuestigationes ad formulas differentiales altiorum graduum profèqui, cum lex progressionis functionum arbitrariarum singulas integralium partes constituentium cum per se tum per ea quae supra sunt exposita, satis sit manifesta. Quare huic capiti, quo vna quaedam formula differentialis quantitati datae aequari debet, plene est satisfactum. Antequam autem vltèrius progredior duos adhuc casus satis late patentes proponam, quorum resolutio facile ad praecedentes iam tractatas calculi integralis partes reducitur, quam propterea hic

hic tanquam concessam assumere licet, siquidem difficultates, quae in iis occurrunt, non ad praesens institutum sunt referendae.

Problema 77.

461. Si in relationem propositam ex qua naturam functionis trium variabilium x, y et z defini oportet, aliae formulae differentiales non ingrediantur, nisi quae ex vnica variabili x oriuntur, quae sunt

$$\left(\frac{dv}{dx}\right), \left(\frac{d^2v}{dx^2}\right), \left(\frac{d^3v}{dx^3}\right) \text{ etc.}$$

functionem quaesitam inuestigare.

Solutio.

Cum aequatio proposita continens relationem alias formulas differentiales praeter memoratas non comprehendat, in ea binae quantitates y et z pro constantibus habentur, ideoque etiam in singulis integrationibus tanquam tales tractari possunt. Hinc aequatio proposita duas tantum variables x et v inuoluere est censenda, et reiectis formularum differentialium vinculis, habebitur aequatio differentialis ad librum primum referenda in qua, si ad altiores gradus exsurgat, elementum dx constans tantum est putandum. Quodsi ergo praeceptorum ibidem traditorum ope haec aequatio integrari queat, tum loco constantium per singulas integrationes ingressa-

gressarum substituantur functiones arbitrariae binarum variabilium y et z , veluti

$$\Gamma:(y \text{ et } z), \Delta:(y \text{ et } z) \text{ etc.}$$

sicque habebitur solutio completa problematis propositi.

Coroll. 1.

462. Praeter plurimos igitur integrabilitatis casus in libro I expositis, etiam sequentes aequationes differentiales quantumvis alti gradus resolutionem admittent:

$$S = Av + B\left(\frac{dv}{dx}\right) + C\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + D\left(\frac{d^3v}{dx^3}\right) + \text{etc. et}$$

$$S = Av + Bx\left(\frac{dv}{dx}\right) + Cx^2\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + Dx^3\left(\frac{d^3v}{dx^3}\right) + \text{etc.}$$

Coroll. 2.

463. Vinculis enim abiectis eiusmodi habentur aequationes differentiales, quales in extremis capitibus libri I. integrare docuimus. Tantum opus est, vt loco constantium per integrationes ingressarum scribantur tales functiones:

$$\Gamma:(y \text{ et } z); \Delta:(y \text{ et } z); \Sigma:(y \text{ et } z) \text{ etc.}$$

vt hoc pacto integralia completa obtineantur.

Scholion.

464. Huc etiam referri possunt eiusmodi relationes propositae, in quibus formulae differentiales

Vol. III.

G g g

les

les bina elementa dx et dy inuoluentes ita continentur, vt hoc dy vbique eundem habeat dimensionum numerum, cuiusmodi sunt

$$\left(\frac{dv}{dy}\right); \left(\frac{d^2v}{dx dy}\right); \left(\frac{d^2v}{dx^2 dy}\right); \left(\frac{d^2v}{dx dy^2}\right) \text{ etc. vel}$$

$$\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right); \left(\frac{d^2v}{dx dy^2}\right); \left(\frac{d^2v}{dx^2 dy^2}\right); \left(\frac{d^2v}{dx^2 dy^3}\right) \text{ etc.}$$

ipsa autem tum quantitas v nusquam occurrat. Si enim tum pro priori casu ponatur $\left(\frac{dv}{dy}\right)=u$, pro posteriori vero $\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right)=u$, relatio ad casum problematis reuocabitur, alias, formulas differentiales non contiens praeter

$$\left(\frac{du}{dx}\right), \left(\frac{d^2u}{dx^2}\right), \left(\frac{d^2u}{dx^2}\right) \text{ etc.}$$

et ipsam forte functionem u . Quare si aequationem per praeepta supra tradita integrare, in eque functionem u definire licuerit, tum restituendo loco u vel $\left(\frac{dv}{dy}\right)$ vel $\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right)$ vt fiat $\left(\frac{dv}{dy}\right)=S$ vel $\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right)=S$, etiam hinc per praeepta huius capituli ipsa functio v determinabitur. Quin etiam hoc modo resoluji poterunt aequationes huiusmodi tantum formulas differentiales complectentes:

$$\left(\frac{d^{\mu+\nu}v}{dy^\mu dz^\nu}\right); \left(\frac{d^{\mu+\nu+\nu}v}{dx dy^\mu dz^\nu}\right); \left(\frac{d^{\mu+\nu+\nu}v}{dx^2 dy^\mu dz^\nu}\right) \text{ etc.}$$

vbi omnia tria elementa dx , dy , dz occurrunt; posito enim $\left(\frac{d^{\mu+\nu}v}{dy^\mu dz^\nu}\right)=u$, tota aequatio alias formulas non continebit praeter

$$\left(\frac{du}{dx}\right), \left(\frac{d^2u}{dx^2}\right), \left(\frac{d^2u}{dx^2}\right) \text{ etc.}$$

vna cum ipsa functione u , sicque ad casum huius problematis erit referenda ex cuius resolutione si prodierit $u = S = \left(\frac{d^{m+r} \psi}{dy^m dz^r} \right)$, existente iam S functione cognita, inuestigatio ipsius functionis ψ iam nulla amplius laborat difficultate. Datur autem praeterca alius casus ad libri II. partem priorem reducibilis, quem sequenti problemate sum expediturus.

Problema 78.

465. Si in relationem propositam, ex qua trium variabilium x, y, z functionem ψ definiri oportet, aliae formulae differentiales non ingrediuntur, nisi quae ex variabilitate binarum x et y tantum nascuntur, tertio elemento dz penitus excluso, functionem ψ inuestigare.

Solutio.

Quoniam in aequationem resoluendam, qua relatio proposita continetur, quantitas z non vt variabilis ingreditur, quotcunque integrationes fuerint instituendae, in iis ita quantitas z tanquam esset constans tractari debet. Huius ergo aequationis resolutio ad partem praecedentem est referenda, cum functio binarum tantum variabilium x et y ex formularum differentialium relatione data sit inuestiganda; quodsi itaque negotium successerit et integrale fuerit inuentum, in eo totidem occurrent

G g g 2

fun-

functiones arbitrariae vnus variabilis certo modo ex x et y conflatæ, quot integrationibus fuerit opus; sit $\Gamma:t$ huiusmodi functio, vbi t per x et y dari assumitur: ac nunc vt ista solutio ad præfens institutum accommodetur, vbi quantitas z variabilibus annumeratur, loco cuiusque functionis arbitrariae $\Gamma:t$ scribatur hic $\Gamma:(t \text{ et } z)$ functio scilicet duarum variabilium, sicque habebitur integrale completum.

Coroll. 1.

466. Si ergo hæc proposita fuerit æquatio

$$\left(\frac{ddv}{dy^2}\right) = aa \left(\frac{ddv}{dx^2}\right)$$

quia in parte præcedente inuenimus

$$v = \Gamma:(x+ay) + \Delta:(x-ay)$$

pro casu præfente, quo v debet esse functio trium variabilium x , y et z integrale ita se habebit:

$$v = \Gamma:(x+ay \text{ et } z) + \Delta:(x-ay \text{ et } z).$$

Coroll. 2.

467. Hic scilicet meminisse oportet formam

$$\Gamma:(x+ay \text{ et } z)$$

designare functionem quancunq̃ue binarum variabilium, quarum altera sit $=x+ay$, altera vero $=z$; vnde ipsam functionem per applicatam ad certam superficiem relatam repræsentare licebit.

Scholion.

Scholion.

468. Non solum autem aequationes in problemate descriptae ad partem praecedentem calculi integralis reducuntur, sed etiam innumerabiles aliae, quae facta quadam substitutione ad eam formam revocantur. Veluti si in aequatione proposita aliae formulae differentiales non occurrant, nisi in quibus omnibus unica dimensio elementi dx reperitur, quae sunt:

$$\left(\frac{dv}{dz}\right); \left(\frac{d^2v}{dx dz}\right); \left(\frac{d^2v}{dy dz}\right); \left(\frac{d^2v}{dx^2 dz}\right); \left(\frac{d^2v}{dx dy dz}\right); \left(\frac{d^2v}{dy^2 dz}\right) \text{ etc}$$

manifestum est posito $\left(\frac{dv}{dz}\right) = u$, aequationem illam in aliam transformari, ex qua iam functionem u inuestigare oporteat, eamque ad casum in problemate expositum referri. Quare si inde indeoles functionis u definiri potuerit, ut sit $u = S$, restat ut haec aequatio $\left(\frac{dv}{dz}\right) = S$ resolvatur, vnde ut ante vidimus, fit

$$v = \int S dz + \Gamma:(x \text{ et } y).$$

Hoc idem tenendum est, si aequatio proposita ope substitutionis

$$\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) = u \text{ vel } \left(\frac{d^2v}{dx dy}\right) = u \text{ etc.}$$

ad casum problematis reduci queat. Quia etiam per se est perspicuum si ope transformationis cuiuscunque, aequatio proposita ad casum problematis reduci queat; tales autem transformationes supra plures exposui, dum vel loco functionis quaesitae v

alia u introducitur ponendo $v = Su$, vel ipsae variables x, y, z in alias p, q, r mutantur, quae ad illas certam teneant rationem, quod negotium pro casu duarum variarum supra fufus explicauimus; hocque ita perspicuum est, vt similis reductio ad hunc casum trium variarum facile accommodari queat. In sequentibus tamen forte eiusmodi transformationes occurrunt; ad alios ergo casus, vbi omnis generis formulae differentiales occurrunt progredior, vix ultra prima elementa rem producturus.

CAPVT III.

DE

RESOLVTIONE AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM PRIMI GRADVS.

Problema 79.

469.

Si pro functione v trium variabilium x, y, z posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

fuert

$$\alpha p + \beta q + \gamma r = 0,$$

indolem functionis v definire.

Solutio.

Cum fit

$$\gamma dv = \gamma p dx + \gamma q dy - (\alpha p + \beta q) dz \text{ erit}$$

$$\gamma dv = p(\gamma dx - \alpha dz) + q(\gamma dy - \beta dz)$$

ideoque ponendo

$$\gamma x - \alpha z = t \text{ et } \gamma y - \beta z = u,$$

habebitur

$$\gamma dv = p dt + q du$$

vnde

unde patet quantitatem ψ aequari functioni cuicumque binarum variabilium t et u , ita ut sit

$$\psi = \Gamma:(t \text{ et } u)$$

et restituis valoribus assumtis

$$\psi = \Gamma:(\sqrt{\gamma x - \alpha} \text{ et } \sqrt{\gamma y - \beta z})$$

quae ergo est solutio problematis, si inter formulas differentiales proponatur haec conditio ut sit

$$\alpha \left(\frac{d^2 \psi}{dx^2} \right) + \beta \left(\frac{d^2 \psi}{dy^2} \right) + \gamma \left(\frac{d^2 \psi}{dz^2} \right) = 0$$

cuius itaque aequationis integrale clarius ita exhibetur:

$$\psi = \Gamma: \left(\sqrt{\frac{x}{\alpha} - \frac{z}{\gamma}} \text{ et } \sqrt{\frac{y}{\beta} - \frac{z}{\gamma}} \right).$$

COROLL. 1.

470. Euidens est hoc integrale etiam ita exprimi posse

$$\psi = \Gamma: \left(\sqrt{\frac{x}{\alpha} - \frac{z}{\beta}} \text{ et } \sqrt{\frac{y}{\beta} - \frac{z}{\gamma}} \right)$$

quandoquidem in genere uti supra obseruauimus est

$$\Gamma:(x \text{ et } y) = \Delta:(t \text{ et } u),$$

siquidem t et u utcumque per x et y determinantur.

COROLL. 2.

471. Quin etiam affirmare licet, constitutis his tribus formulis

$$\frac{x}{\alpha} - \frac{z}{\beta}; \quad \frac{y}{\beta} - \frac{z}{\gamma}; \quad \frac{x}{\gamma} - \frac{z}{\alpha}$$

quantitatem ψ esse functionem quamcumque trium harum

harum formularum; siquidem vnaquaeque iam per binas reliquas datur, ac propterea ψ nihilominus functioni duarum tantum quantitatum variabilium aequatur.

Problema 80.

472. Si posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

haec conditio requiratur ut fit

$$px + qy + rz = nv \text{ seu}$$

$$nv = x \left(\frac{dv}{dx} \right) + y \left(\frac{dv}{dy} \right) + z \left(\frac{dv}{dz} \right)$$

indolem huius functionis ψ inuestigare.

Solutio.

Ex conditione praescripta capiatur valor

$$r = \frac{nv - px - qy}{z} \text{ quo substituto fit}$$

$$dv - \frac{nv dz}{z} = p \left(dx - \frac{x dz}{z} \right) + q \left(dy - \frac{y dz}{z} \right) \text{ seu}$$

$$dv - \frac{nv dz}{z} = pz d \frac{x}{z} + qz d \frac{y}{z}.$$

Quo primum membrum integrabile reddatur multiplicetur per $\frac{x}{z^n}$, ita ut iam habeamus:

$$d \frac{v}{z^n} = \frac{pz}{z^n} d \frac{x}{z} + \frac{qz}{z^n} d \frac{y}{z}.$$

Cum nunc quantitates p et q non sint determinatae

quoniam in genere ex tali aequatione

$$dV = PdX + QdY$$

sequitur

$$V = \Gamma : (X \text{ et } Y),$$

pro nostro casu colligimus :

$$\frac{v}{z^n} = \Gamma : \left(\frac{x}{z} \text{ et } \frac{y}{z} \right) \text{ seu}$$

$$v = z^n \Gamma : \left(\frac{x}{z} \text{ et } \frac{y}{z} \right).$$

Si scilicet functio quaecunque binarum quantitatum $\frac{x}{z}$ et $\frac{y}{z}$ per z^n seu etiam quod eodem redit per x^n vel y^n multiplicetur oritur valor idoneus pro functione v conditioni praescriptae satisfaciens.

Coroll. I.

473. Perspicuum autem est formam $\Gamma : \left(\frac{x}{z} \text{ et } \frac{y}{z} \right)$ exprimere eiusmodi functionem in qua tres variables x, y, z vbique constituent nullum dimensionum numerum, ac vicissim omnes huiusmodi functiones in forma illa contineri.

Coroll. 2.

474. Multiplicatione autem porro facta per z^n oritur functio homogenea trium variabilium x, y, z , cuius dimensionum numerus est $=n$; vnde solutio nostri problematis ita enunciari potest, vt quantitas quae-

quaesita v sit functio homogenea trium variabilium x, y et z dimensionum numero existente $=n$.

Coroll. 3.

475. Quodsi ergo conditio praescripta sit

$$px + qy + rz = 0 \text{ seu}$$

$$x\left(\frac{dv}{dx}\right) + y\left(\frac{dv}{dy}\right) + z\left(\frac{dv}{dz}\right) = 0,$$

quantitas v erit functio homogenea nullius dimensionis trium variabilium x, y et z .

Scholion.

476. Simili modo solutio succedit, si conditio praescripta postulet ut sit

$$apx + \beta qy + \gamma rz = nv \text{ seu}$$

$$ax\left(\frac{dv}{dx}\right) + \beta y\left(\frac{dv}{dy}\right) + \gamma z\left(\frac{dv}{dz}\right) = nv$$

tum enim ob

$$r = \frac{nv - apx - \beta qy}{\gamma z} \text{ fit}$$

$$dv - \frac{nv dz}{\gamma z} = p(dx - \frac{ax dz}{\gamma z}) + q(dy - \frac{\beta \gamma dz}{\gamma z})$$

quae aequatio sequenti forma exhibeatur:

$$\frac{\gamma dv}{v} - \frac{ndz}{z} = \frac{px}{v}\left(\frac{\gamma dz}{z} - \frac{adz}{z}\right) + \frac{qy}{v}\left(\frac{\gamma dy}{y} - \frac{\beta dz}{z}\right)$$

ex qua concludimus integrale primi membri $\gamma lv - nlz$ aequari functioni cuicumque binarum quantitatum

$$\gamma lx - alz \text{ et } \gamma ly - \beta lz,$$

H h h a

et

et logarithmorum numeris sumtis fore

$$\frac{v^{\gamma}}{z^{\alpha}} = \Gamma : \left(\frac{x^{\lambda}}{z^{\alpha}} \text{ et } \frac{y^{\mu}}{z^{\beta}} \right).$$

Ponamus $\alpha = \frac{1}{\lambda}$, $\beta = \frac{1}{\mu}$ et $\gamma = \frac{1}{\nu}$, vt conditio praescripta sit

$$\frac{v^{\frac{1}{\nu}}}{z^{\frac{1}{\lambda}}} + \frac{v^{\frac{1}{\nu}}}{z^{\frac{1}{\mu}}} + \frac{v^{\frac{1}{\nu}}}{z^{\frac{1}{\nu}}} = n v$$

et solutio reducetur ad hanc formam :

$$v = z^{n\nu} \Delta : \left(\frac{x^{\lambda}}{z^{\alpha}} \text{ et } \frac{y^{\mu}}{z^{\beta}} \right).$$

Quodsi porro scribamus

$$x^{\lambda} = X, y^{\mu} = Y \text{ et } z^{\nu} = Z \text{ fiet}$$

$$v = Z^n \Delta : \left(\frac{X}{Z} \text{ et } \frac{Y}{Z} \right),$$

ideoque quantitas quaesita v est functio homogenea, in qua tres variables X , Y et Z ubique eundem dimensionum numerum $= n$ adimplent.

Problema 81.

477. Si posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

haec conditio praescribatur vt sit

$$p x + q y + r z = n v + S,$$

existente S functione quacunque data variabilium x, y, z inuestigare naturam functionis quaesitae v .

Solutio.

Solutio.

Cum conditio praescripta praebeat

$$r = \frac{pv + S - px - qy}{z} \text{ erit}$$

$$dv - \frac{rv dz}{z} = \frac{S dz}{z} + p(dx - \frac{x dz}{z}) + q(dy - \frac{y dz}{z}) \text{ seu}$$

$$d \cdot \frac{v}{z} = \frac{S dz}{z^{n+1}} + \frac{p}{z^{n-1}} d \cdot \frac{x}{z} + \frac{q}{z^{n-1}} d \cdot \frac{y}{z}.$$

Sit $x = tz$ et $y = uz$, ut iam S fiat functio trium variabilium t , u et z , et formula differentialis:

$\frac{S dz}{z^{n+1}}$ ita integretur, ut quantitates t et u constan-

tes habeantur, quo integraliposito $= V$ erit.

$$v = Vz^n + z^n \Gamma \left(\frac{x}{z} \text{ et } \frac{y}{z} \right)$$

vbi pars posterior significat functionem homogeneam trium variabilium x , y , z numero dimensionum existente $= n$.

Coroll. I.

478. Si S sit quantitas constans $= C$ erit

$$V = \int \frac{C dz}{z^{n+1}} = -\frac{C}{nz^n}$$

hincque primum integralis membrum:

$$Vz^n = -\frac{C}{n};$$

ex quo perspicuum est eundem valorem proditurum fuisse, quantitatibus x , y , z inter se permutatis.

Coroll. 2.

479. Si S sit functio homogenea ipsarum x, y, z dimensionum numero existente $=m$, quia tum posito $x=tz$ et $y=uz$ fit $S=Mz^m$, ita ut M tantum quantitates t et u inuoluat, ideoque pro constante fit habenda: prodit

$$V = \int Mz^{m-n-1} dz = \frac{Mz^{m-n}}{m-n} = \frac{S}{(m-n)z^n}$$

sicque primum integralis membrum erit $=\frac{S}{m-n}$.

Coroll. 3.

480. At si hoc casu sit $m=n$, fit

$$V = M/z + C = M/z$$

et primum integralis membrum

$$= Mz^n / az = S / az.$$

Pari iure id autem erit

$$= S/by \text{ vel } S/lax,$$

id quod satis est manifestum cum horum valorum differentia fiat functio homogenea n dimensionum, ideoque in altero integralis membro contineatur.

Scholion.

481. Principium huius solutionis in hoc lemmate latissime patente continetur, quod si fuerit

$$dV = SdZ + PdX + QdY$$

vbi

vbi S denotat functionem datam, P et Q vero functiones indefinitas, futurum fit

$$V = \int S dZ + \Gamma : (X \text{ et } Y)$$

at hic non sufficit indicasse in integratione formulae SdZ solam quantitatem Z pro variabili haberi, sed insuper notari conuenit binas X et Y tanquam constantes tractari debere. Quare si forte S sit propofita functio aliarum trium variabilium x, y, z , ex quibus haec X, Y, Z , quarum ratio hic est habenda, certo modo nascantur, primum loco x, y, z istae X, Y et Z introduci debent, vt fiat S functio harum X, Y et Z ; tum vero demum binis X et Y pro constantibus solaque Z pro variabili sumta integrale $\int S dZ$ est capiendum. Ita

in casu problematis pro integrali $\int \frac{S dz}{z^{n+1}}$, quantitates

$\frac{x}{z}$ et $\frac{y}{z}$ vt constantes sunt spectandae, sola z pro variabili sumta; ex quo in functione S statui oportet $x = tz$ et $y = uz$, vt S fiat functio ipsarum $z, t = \frac{x}{z}$ et $u = \frac{y}{z}$, quarum binae posteriores pro constantibus sunt habendae. Hoc ergo casu insignis error committeretur, si quis sumta z variabili reliquas x et y vt constantes tractare voluerit, quoniam ambae x et y etiam variabilem z inuoluere sunt censendae. Quod autem variabilibus permutatis primum integralis membrum idem resultare debeat, vt fit

$$z^n \int \frac{S dz}{z^{n+1}} = x^n \int \frac{S dx}{x^{n+1}}$$

inde

inde patet, quod posito $x=tz$ et $dx=t dz$ ob t constantem sumendam fiat

$$x^n \int \frac{S dx}{x^{n+1}} = t^n z^n \int \frac{S t dz}{t^{n+1} z^{n+1}} = z^n \int \frac{S dz}{z^{n+1}};$$

in vtraque enim integratione rationes variabilium $\frac{x}{z}$, $\frac{z}{y}$, $\frac{z}{y}$ pro constantibus sunt habendae, hincque in reductione facta quantitas $t = \frac{x}{z}$ recte vt constans spectatur.

Problema 82.

482. Si posito

$$d\psi = p dx + q dy + r dz$$

haec conditio praescribatur, vt esse debeat

$$pL + qM + rN = 0,$$

existentibus L , M , N functionibus datis respectiue variabilium x , y et z nempe L ipsius x , M ipsius y et N ipsius z tantum, naturam functionis quaesitae ψ definire.

Solutio.

Ob $r = -\frac{pL + qM}{N}$ aequatio principalis fit

$$d\psi = p \left(dx - \frac{L dz}{N} \right) + q \left(dy - \frac{M dz}{N} \right) \text{ vel}$$

$$d\psi = pL \left(\frac{dx}{L} - \frac{dz}{N} \right) + qM \left(\frac{dy}{M} - \frac{dz}{N} \right).$$

Statuatur

$$t = \int \frac{dx}{L} - \int \frac{dz}{N} \text{ et } u = \int \frac{dy}{M} - \int \frac{dz}{N}$$

vt

vt fiat

$$d\psi = pLdt + qMdu,$$

et manifestum est quantitatem ψ aequari debere functioni cuicunque binarum variabilium t et u , quas ita quoque describere licet, vt positis formulis tribus integralibus $\int \frac{dx}{L}$; $\int \frac{dy}{M}$; et $\int \frac{dz}{N}$; pro t et u sumi oporteat differentias inter binas earum.

Scholion I.

483. Solutio etiam successisset, dummodo $\frac{L}{N}$ fuisset functio ipsarum x et z , et $\frac{M}{N}$ ipsarum y et z tantum; tum enim multiplicatores P et Q ad integrationem apti quaeri debuissent vt fieret

$$P(dx - \frac{L}{N} dz) = dt \text{ et } Q(dy - \frac{M}{N} dz) = du$$

et ob

$$d\psi = \frac{pdx}{P} + \frac{qdz}{Q} \text{ foret}$$

$$\psi = \Gamma(t, \text{et } u).$$

Permutandis vero variabilibus x , y et z etiam alii casus resolubiles prodeunt. Quando autem quantitates L , M , N aliter sunt comparatae, va non patet certa ad solutionem perueniendi, quae certe haud parum abstrusa videtur, cum pro hoc casu factus simplici

$$(y+z)p + (x+z)q + (x+y)z = 0$$

Vol. III.

l i i

per

per plures ambages tandem ad hanc peruenerim
solutionem vt posito

$$t = (x+y+z)(x-z)^2 \text{ et } u = (x+y+z)(y-z)^2$$

fiat $v = \Gamma: (t \text{ et } u)$;

quoniam igitur binae quantitates t et u , quarum
functio quaecunque loco v posita conditioni satisfacit,
hoc casu tantopere sunt complicatae generaliter
multo minus solutionem expectare licebit.

Scholion 2.

484. Ad plures autem alios casus solutio ex-
tendi potest. Si functiones datae L , M , N ita
fuerint comparatae, vt alias E , F , G , H reperire
liceat, quibus fiat:

$$E(dx - \frac{Ldz}{N}) + F(dy - \frac{Mdz}{N}) = dt \text{ et}$$

$$G(dx - \frac{Ldz}{N}) + H(dy - \frac{Mdz}{N}) = du$$

tum enim posito

$$p = PE + QG \text{ et } q = PF + QH, \text{ fiet}$$

$$dv = Pdt + Qdu,$$

vbi P et Q sunt functiones indefinitae loco p et q
introducetae, quantitas v aequabitur functioni cui-
cunque binarum variabilium t et u seu erit

$$v = \Gamma: (t \text{ et } u).$$

Totum ergo negotium huc redit, vt pro datis functio-
nibus L, M, N functiones E, F et G, H inueniantur, quod
quidem semper praestari posse videtur, sed haec ipsa
quae-

quaestio plerumque difficilior euadit quam ipsa proposita. Sufficit autem binas eiusmodi functiones E et F indeque quantitatem t inuestigare; quia deinceps permutandis variabilibus x, y, z vna cum respondentibus functionibus L, M, N sponte idoneus valor pro u elicitor. Ita in exemplo ante allato

$$L = y + z, \quad M = x + z, \quad N = x + y$$

postquam inuenerimus

$$t = (x + y + z)(x - z),$$

sola permutatio statim praebet

$$u = (x + y + z)(y - z)$$

vel etiam

$$u = (x + y + z)(x - y),$$

perinde enim est, utro valore utamur.

Problema 83.

485. Si posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

haec conditio praescribatur ut sit $pqr = 1$, naturam functionis v inuestigare.

Solutio.

Ob $r = \frac{1}{pq}$ erit

$$dv = p dx + q dy + \frac{dx}{pq},$$

I i i 2

vnde

vnde colligimus

$$v = px + qy + \frac{z}{pq} - f(xdp + ydq - \frac{zdp}{ppq} - \frac{z dq}{pq q})$$

qua transformatione id sumus affecti, vt formula integralis bina tantum differentialia dp et dq inuoluat. His igitur in locum principalium inductis, concludimus illam formulam integram aequari debere functioni cuicumque binarum variabilium p et q . Sit S talis functio, vt fiat

$$v = px + qy + \frac{z}{pq} - S,$$

et iam superest, vt cum litterae p et q in calculo retineantur aliae duae elidentur, id quod inde est petendum, quod sit:

$$dS = (x - \frac{z}{ppq})dp + (y - \frac{z}{pq q})dq$$

ideoque

$$x - \frac{z}{ppq} = (\frac{dS}{dp}) \text{ et } y - \frac{z}{pq q} = (\frac{dS}{dq}).$$

Nunc igitur solutio ita se habebit. Introductis his ternis variabilibus p , q et z sumtaque binarum p et q functione quacunque S , capiatur:

$$x = \frac{z}{ppq} + (\frac{dS}{dp}) \text{ et } y = \frac{z}{pq q} + (\frac{dS}{dq})$$

ac tum functio quaesita v ita definietur vt sit

$$v = \frac{z}{pq} + p(\frac{dS}{dp}) + q(\frac{dS}{dq}) - S.$$

Vel si malimus v per ipsas tres variables x , y , z exprimere, ex binis aequationibus:

$$x = \frac{z}{ppq} + (\frac{dS}{dp}) \text{ et } y = \frac{z}{pq q} + (\frac{dS}{dq})$$

quae-

quaerantur valores ipsarum p et q , quibus in functione S substitutis erit

$$v = px + qy + \frac{z}{pq} - S$$

sicque quaesito erit satisfactum.

Coroll. 1.

486. Si functio S sumatur quantitas constans C , ob

$$ppq = \frac{z}{x} \text{ et } pqq = \frac{z}{y} \text{ erit}$$

$$pq = \sqrt[3]{\frac{zx}{xy}}, \text{ hincque}$$

$$p = \sqrt[3]{\frac{yz}{xz}} \text{ et } q = \sqrt[3]{\frac{xz}{yz}}; \text{ vnde sit}$$

$$v = 3\sqrt[3]{xyz} - C$$

qui est valor particularis problemati satisfaciens.

Coroll. 2.

487. Quoniam in conditione praescripta

$$pqr = 1 \text{ seu } \left(\frac{dv}{dx}\right)\left(\frac{dv}{dy}\right)\left(\frac{dv}{dz}\right) = 1,$$

tantum differentialia trium variabilium x , y et z occurrunt, eas quantitibus constantibus quibusuis augere licet, vnde nascitur solutio aliquanto latius patens

$$v = 3\sqrt[3]{(x+a)(y+b)(z+c)} - C.$$

Scholion I.

488. Alius datur praeterea casus facilem euolutionem admittens ponendo $S = 2c\sqrt{pq}$, unde colligitur

$$p = \frac{\sqrt{y}}{\sqrt{x}} \sqrt[3]{\frac{z}{\sqrt{xy}-c}} \quad \text{et} \quad q = \frac{\sqrt{x}}{\sqrt{y}} \sqrt[3]{\frac{z}{\sqrt{xy}-c}},$$

$$\text{ideoque } S = 2c \sqrt[3]{\frac{z}{\sqrt{xy}-c}}.$$

Affequimur ergo

$$v = 3 \sqrt[3]{z(\sqrt{xy}-c)^2};$$

et permutandis variabilibus simili modo habebimus:

$$v = 3 \sqrt[3]{y(\sqrt{xz}-b)^2} \quad \text{et} \quad v = 3 \sqrt[3]{x(\sqrt{yz}-a)^2}$$

vbi porro pro x, y, z scribere licet $x+f, y+g, z+h$. Ceterum patet solutionem generalem perinde succedere; si quantitas r functioni cuiunque ipsarum p et q aequari debeat, seu si inter p, q, r aequatio quaecunque proponatur.

Scholion 2.

489. Quodsi enim posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

inter binas formulas

$$p = \left(\frac{dv}{dx}\right), \quad q = \left(\frac{dv}{dy}\right), \quad r = \left(\frac{dv}{dz}\right)$$

aequatio proponatur quaecunque, quae differentiatia praebet:

$$Pdp + Qdq + Rdr = 0;$$

tum

tum facto

$$S = \int (x dp + y dq + z dr)$$

vt fit

$$v = px + qy + rz - S,$$

sumatur functio quaecunque trium quantitatum p , q , r , quae sit V haecque differentiatia praebet

$$dV = L dp + M dq + N dr$$

tum vero est

$$0 = P u dp + Q u dq + R u dr$$

ideoque

$$dV = (L + Pu) dp + (M + Qu) dq + (N + Ru) dr$$

quae forma ob nouam introductam variabilem u latissime patet. Statuatur iam $S = V$, fietque

$$x = L + Pu; y = M + Qu; z = N + Ru$$

ita vt nunc praeter variables p , q , r , quarum vna per binas reliquas datur, noua habeatur u , ex quibus iam tres x , y et z ita definiuimus, vt per eas vicissim hae p , q , r et u determinantur, tum vero erit

$$v = px + qy + rz - V,$$

Quare pro V sumta quacunque functione trium quantitatum p , q , r , inter quas eiusmodi conditio praefcribitur, vt fit

$$P dp + Q dq + R dr = 0,$$

sumatur:

$$x = Pu + \left(\frac{\partial v}{\partial p}\right); y = Qu + \left(\frac{\partial v}{\partial q}\right); z = Ru + \left(\frac{\partial v}{\partial r}\right)$$

erit-

eritque :

$v = (Pp + Qq + Rr)u + p\left(\frac{dv}{dx}\right) + q\left(\frac{dv}{dy}\right) + r\left(\frac{dv}{dz}\right) - V$
 quae solutio praecedenti ideo est anteferenda, quod
 in hac tres quantitates p, q, r aequaliter ingre-
 diuntur.

Problema 84.

490. Si posito

$$dv = p dx + q dy + r dz$$

haec conditio praescribatur ut esse debeat $pqr = \frac{v^2}{x^2 y^2 z^2}$,
 naturam functionis v definire.

Solutio.

Ponamus $p = \frac{p \cdot v}{x}$, $q = \frac{q \cdot v}{y}$, $r = \frac{r \cdot v}{z}$, et ob con-
 ditionem praescriptam debet esse $PQR = 1$; tum
 vero erit

$$\frac{dv}{v} = \frac{p dx}{x} + \frac{q dy}{y} + \frac{r dz}{z}.$$

Statuamus nunc

$$lv = V; lx = X; ly = Y; lz = Z$$

et habebimus hanc aequationem

$$dV = PdX + QdY + RdZ$$

pro qua esse debet $PQR = 1$, quae quaestio cum
 non discrepet a problemate praecedente, eadem so-
 lutio huc quoque facillime transferetur.

Scho-

Scholion.

491. Plures casus, quos forte in hoc capite expedire liceat, hic non euoluo, cum quia usus nondum perspicitur, tum vero imprimis, quoniam huius partis calculi integralis prorsus adhuc incognitae prima tantum principia adumbrare constitui. Pro formulis autem differentialibus altiorum graduum, quae in conditionem praescriptam ingrediantur, vix quicquam proferre licet, praeter quasdam obseruationes ad aequationes homogeneas pertinentes, quibus ergo hanc partem calculi integralis sum finiturus, simulque toti operi finem impositurus.

CAPUT IV.

DE

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIUM
HOMOGENEARVM RESOLVTIONE.

Problema 85.

492.

Si v aequetur functioni cuiunque binarum quantitatum t et u , ita per tres variables x, y et z determinatarum ut sit

$$t = \alpha x + \beta z \text{ et } u = \gamma y + \delta z$$

eius formulas differentiales omnium graduum inde definire.

Solutio.

Cum v sit functio quantitatum

$$t = \alpha x + \beta z \text{ et } u = \gamma y + \delta z,$$

eius formulae differentiales ex his duabus variabilibus natae innotescunt, scilicet:

$$\left(\frac{dv}{dt}\right); \left(\frac{dv}{du}\right); \left(\frac{d^2v}{dt^2}\right); \left(\frac{d^2v}{dt du}\right); \left(\frac{d^2v}{du^2}\right) \text{ etc.}$$

hinc autem statim colligimus:

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) = \alpha \left(\frac{dv}{dt}\right); \left(\frac{dv}{dy}\right) = \gamma \left(\frac{dv}{du}\right); \left(\frac{dv}{dz}\right) = \beta \left(\frac{dv}{dt}\right) + \delta \left(\frac{dv}{du}\right)$$

formu-

formulas scilicet differentiales primi gradus. Pro
formulis autem differentialibus secundi gradus adi-
piscimur :

$$\begin{aligned} \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) &= \alpha \alpha \left(\frac{d^2 v}{dt^2}\right); \left(\frac{d^2 v}{dy^2}\right) = \gamma \gamma \left(\frac{d^2 v}{du^2}\right) \\ \left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) &= \beta \beta \left(\frac{d^2 v}{dt^2}\right) + 2 \beta \delta \left(\frac{d^2 v}{dt du}\right) + \delta \delta \left(\frac{d^2 v}{du^2}\right) \\ \left(\frac{d^2 v}{dx dy}\right) &= \alpha \gamma \left(\frac{d^2 v}{dt du}\right); \left(\frac{d^2 v}{dx dz}\right) = \alpha \beta \left(\frac{d^2 v}{dt^2}\right) + \alpha \delta \left(\frac{d^2 v}{dt du}\right) \\ \text{et } \left(\frac{d^2 v}{dy dz}\right) &= \beta \gamma \left(\frac{d^2 v}{dt du}\right) + \gamma \delta \left(\frac{d^2 v}{du^2}\right). \end{aligned}$$

Simili modo ad tertium gradum ascendimus :

$$\begin{aligned} \left(\frac{d^3 v}{dx^3}\right) &= \alpha^3 \left(\frac{d^3 v}{dt^3}\right); \left(\frac{d^3 v}{dy^3}\right) = \gamma^3 \left(\frac{d^3 v}{du^3}\right) \\ \left(\frac{d^3 v}{dx^2}\right) &= \beta^3 \left(\frac{d^3 v}{dt^3}\right) + 3 \beta^2 \delta \left(\frac{d^3 v}{dt^2 du}\right) + 3 \beta \delta^2 \left(\frac{d^3 v}{dt du^2}\right) + \delta^3 \left(\frac{d^3 v}{du^3}\right) \\ \left(\frac{d^3 v}{dx^2 dy}\right) &= \alpha \alpha \gamma \left(\frac{d^3 v}{dt^2 du}\right); \left(\frac{d^3 v}{dx dy^2}\right) = \alpha \gamma \gamma \left(\frac{d^3 v}{dt du^2}\right) \\ \left(\frac{d^3 v}{dx^2 dz}\right) &= \alpha \alpha \beta \left(\frac{d^3 v}{dt^2}\right) + \alpha \alpha \delta \left(\frac{d^3 v}{dt du}\right) \\ \left(\frac{d^3 v}{dy^2 dz}\right) &= \beta \gamma \gamma \left(\frac{d^3 v}{dt du^2}\right) + \gamma \gamma \delta \left(\frac{d^3 v}{du^3}\right) \\ \left(\frac{d^3 v}{dx dy dz}\right) &= \alpha \beta \beta \left(\frac{d^3 v}{dt^2}\right) + 2 \alpha \beta \delta \left(\frac{d^3 v}{dt^2 du}\right) + \alpha \delta \delta \left(\frac{d^3 v}{dt du^2}\right) \\ \left(\frac{d^3 v}{dy dz^2}\right) &= \beta \beta \gamma \left(\frac{d^3 v}{dt^2 du}\right) + 2 \beta \gamma \delta \left(\frac{d^3 v}{dt du^2}\right) + \gamma \delta \delta \left(\frac{d^3 v}{du^3}\right) \\ \left(\frac{d^3 v}{dx dy dz}\right) &= \alpha \beta \gamma \left(\frac{d^3 v}{dt^2 du}\right) + \alpha \gamma \delta \left(\frac{d^3 v}{dt du^2}\right) \end{aligned}$$

vnde facile patet quomodo has formulas differentia-
les ad altiores gradus continuari oporteat.

Scholion I.

493. Hoc problema fortasse generalius con-
cipi debuisse videbitur, quantitates t et u ita per

K k k 2

tres

tres variables x, y, z definiendo, vt esset

$$t = \alpha x + \beta y + \gamma z \text{ et } u = \delta x + \epsilon y + \zeta z$$

verum cum haec hypothesis in eum tantum finem sit facta; vt ψ fieret functio ipsarum t et u , euidens tum quoque ψ spectari posse vt functionem harum duarum quantitatum $\epsilon t - \beta u$ et $\delta t - \alpha u$, quarum illa ab y haec vero ab x erit libera. Quocirca hypothesis assumta latissime patere est censenda, exceptio tamen forte hinc admittenda videbitur, si fuerit $t = x + z$ et $u = x - z$ quia hic ipsius u valor non continetur, verum etiam hoc casu quantitas ψ vt functio ipsarum $t + u$ et $t - u$ spectata fiet functio ipsarum x et z qui casus vtique in hypothesis continetur, sumtis $\beta = 0$ et $\gamma = 0$.

Scholion 2.

494. Hoc problema ideo praemisi, quia alias aequationes differentiales tractare hic non sustineo, nisi quibus eiusmodi valor satisfacit, vt ψ aequetur functioni cuicumque binarum nouarum variabilium t et u , quae ab principalibus x, y, z ita pendeant, vt sit quemadmodum assumsi

$$t = \alpha x + \beta z \text{ et } u = \gamma y + \delta z.$$

Huiusmodi autem aequationes, quibus hoc modo satisfieri potest, esse homogeneas, facile patet, ita vt aequatio resoluenda constet nonnisi formulis differentialibus eiusdem gradus, singulis per constantes quantitates multiplicatis, et inter se additis, qua

qua appellatione aequationum homogenearum iam in parte praecedente sum vsus. Proposita ergo huiusmodi aequatione homogenea, loco singularum formularum differentialium per elementa dx, dy, dz formatarum substituuntur valores hic inuenti per elementa dt et du formati, et tum singula membra, quatenus certam formulam differentialem ex elementis dt et du natam complectuntur, seorsim ad nihilum redigantur; indeque rationes $\frac{\beta}{\alpha}$ et $\frac{\delta}{\gamma}$ determinantur; quandoquidem quaestio non tam circa has ipsas quantitates, quam earum rationes versatur. Quoniam igitur duae tantum res inuestigationi relinquuntur, si pluribus aequationibus fuerit satisfaciendum, eiusmodi aequationes homogeneae hac ratione resolui nequeunt, nisi casu plures illae aequationes ad duas tantum reuocentur, id quod in sequentibus clarius explicabitur.

Problema 86.

495. Proposita aequatione homogenea primi gradus:

$$A\left(\frac{dv}{dx}\right) + B\left(\frac{dv}{dy}\right) + C\left(\frac{dv}{dz}\right) = 0$$

inuestigare naturam functionis v trium variabilium x, y et z .

Solutio.

Fingatur $v = \Gamma: (t \text{ et } u)$ existente

$$t = \alpha x + \beta z \text{ et } u = \gamma y + \delta z$$

Kkk 3

et

et facta substitutione ex probl. praeced. aequatio nostra in duas partes diuidetur :

$$\left(\frac{dv}{dt}\right)(A\alpha + C\beta) + \left(\frac{dv}{dt}\right)(B\gamma + C\delta) = 0$$

quarum vtraque seorsim ad nihilum reducta praebet

$$\frac{\beta}{\alpha} = -\frac{A}{C} \quad \text{et} \quad \frac{\delta}{\gamma} = -\frac{B}{C}$$

vnde fit

$$v = Cx - Az \quad \text{et} \quad v = Cy - Bz.$$

Quare aequationis propositae integrale completum erit

$$v = \Gamma : (\overline{Cx - Az} \quad \text{et} \quad \overline{Cy - Bz})$$

quod etiam concinnius ita exhiberi potest:

$$v = \Gamma : \left(\frac{x}{A} - \frac{z}{C} \quad \text{et} \quad \frac{y}{B} - \frac{z}{C} \right).$$

Coroll. 1.

496. Permutandis variabilibus hoc integrale etiam ita exprimi posse euidens est

$$v = \Gamma : \left(\frac{x}{A} - \frac{z}{B} \quad \text{et} \quad \frac{y}{B} - \frac{z}{C} \right) \quad \text{vel}$$

$$v = \Gamma : \left(\frac{x}{A} - \frac{z}{B} \quad \text{et} \quad \frac{x}{A} - \frac{z}{C} \right).$$

quoniam est

$$\frac{x}{A} - \frac{z}{B} = \left(\frac{x}{A} - \frac{z}{C} \right) - \left(\frac{z}{B} - \frac{z}{C} \right)$$

Coroll. 2.

Coroll. 2.

497. Quin etiam constitutis ex aequatione proposita his tribus formulis:

$$\frac{x}{A} - \frac{y}{B}; \frac{x}{A} - \frac{z}{C}; \frac{y}{B} - \frac{z}{C}$$

functio quaecunque ex iis utcunque constata valorem idoneum pro v suppeditabit. Quoniam enim harum binarum formularum vnaquaeque est differentia binarum reliquarum, talis functio duas tantum variables complecti est censenda.

Coroll. 3.

498. Perinde est quam harum trium formarum integralium utamur, quando autem binae novae variables t et u inter se fuerint aequales, tum alia est utendum. Veluti si esset $C=0$ prima forma $v=\Gamma:(z \text{ et } z)$, ut potefunctio solius z foret inutilis, et integrale completum esset futurum:

$$v = \Gamma: \left(\frac{x}{A} - \frac{y}{B} \text{ et } z \right) \text{ seu}$$

$$v = \Gamma: (Bx - Ay \text{ et } z).$$

Problema 87.

499. Proposita aequatione homogenea secundi gradus:

$$A\left(\frac{ddv}{dx^2}\right) + B\left(\frac{ddv}{dy^2}\right) + C\left(\frac{ddv}{dz^2}\right) + 2D\left(\frac{ddv}{dx dy}\right) + 2E\left(\frac{ddv}{dx dz}\right) + 2F\left(\frac{ddv}{dy dz}\right) = 0$$

casus

casus inuestigare, quibus eius integrale hac forma
 Γ : (t et u) exprimi potest existente

$$t = ax + \beta z \text{ et } u = \gamma y + \delta z.$$

Solutio.

Facta substitutione secundum formulas in probl. 85.
 traditas aequatio proposita in tria membra sequentia
 resoluetur :

$$\left. \begin{aligned} & \left(\frac{d^2 v}{dt^2} \right) (A\alpha\alpha + C\beta\beta + 2E\alpha\beta) \\ & \left(\frac{d^2 v}{dt du} \right) (2C\beta\delta + 2D\alpha\gamma + 2E\alpha\delta + 2F\beta\gamma) \\ & \left(\frac{d^2 v}{du^2} \right) (B\gamma\gamma + C\delta\delta + 2F\gamma\delta) \end{aligned} \right\} = 0$$

quorum singula scorsim nihilo debent aequari. At
 primum praebet

$$\frac{\beta}{\alpha} = \frac{-E + \sqrt{(EE - AC)}}{C},$$

ultimum vero

$$\frac{\delta}{\gamma} = \frac{-F + \sqrt{(FF - BC)}}{C}$$

qui valores in media, quae ita referatur

$$\frac{C\beta\delta}{\alpha\gamma} + D + \frac{E\delta}{\gamma} + \frac{F\beta}{\alpha} = 0$$

substituti suppeditant hanc aequationem :

$$EF - CD = \sqrt{(EE - AC)}(FF - BC)$$

qua aequatione conditio inter coefficientes A, B,
 C, D, E, F continetur, vt solutio hic applicata
 locum inuenire possit. Haec autem aequatio euo-
 luta dat

$$CCDD - 2CDEF + BCEE + ACFF - ABCC = 0$$

vnde

vnde fit

$$C = \frac{2DEF - BEE - AFF}{DD - AB},$$

quia factor C per multiplicationem est ingressus. Quoties autem haec conditio habet locum vt fit:

$$AFF + BEE + CDD = ABC + 2DEF$$

toties haec expressio algebraica ex aequatione proposita formanda

$$Axx + Byy + Czz + 2Dxy + 2Exz + 2Fyz$$

in duos factores potest resolui, neque ergo aliis casibus solutio hic adhibita locum habere potest. Quo ergo hos casus solutionem admittentes rite euoluamus, ponamus huius formae factores esse:

$$(ax + by + cz)(fx + gy + bz)$$

quod ergo eueniet, si fuerit

$$A = af; \quad B = bg; \quad C = cb$$

$$2D = ag + bf; \quad 2E = ab + cf; \quad 2F = bb + cg$$

vnde vtique fit

$$AFF + BEE + CDD = ABC + 2DEF.$$

Hinc autem pro solutione colligitur:

$$\text{vel } \frac{\beta}{a} = \frac{-a}{c} \text{ vel } \frac{\beta}{a} = \frac{-f}{b} \text{ et}$$

$$\text{vel } \frac{\delta}{\gamma} = \frac{-b}{c} \text{ vel } \frac{\delta}{\gamma} = \frac{-g}{b}$$

vbi obseruari oportet pro fractionibus $\frac{\beta}{a}$ et $\frac{\delta}{\gamma}$ valores sibi subscriptos coniungi oportere, ita vt fit.

$$\text{vel } t = cx - az \text{ et } u = cy - bz$$

$$\text{vel } t = bx - fz \text{ et } u = by - gz.$$

Vol. III.

L 11

Quo-

Quocirca pro his casibus solutionem admittentibus integrale completum erit

$$v = \Gamma : (\sqrt{cx - az} \text{ et } \sqrt{cy - bz}) + \Delta : (\sqrt{bx - fz} \text{ et } \sqrt{by - gz})$$

scu

$$v = \Gamma : \left(\frac{x}{a} - \frac{z}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{z}{c} \right) + \Delta : \left(\frac{x}{f} - \frac{z}{b} \text{ et } \frac{y}{g} - \frac{z}{b} \right).$$

COROLL. I.

500. Hoc ergo modo aliae aequationes homogeneae secundi gradus resolui nequeunt, nisi quae in hac forma continentur:

$$af \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) + bg \left(\frac{d^2 v}{dy^2} \right) + cb \left(\frac{d^2 v}{dz^2} \right) + (ag + bf) \left(\frac{d^2 v}{dx dy} \right) \\ + (ab + cf) \left(\frac{d^2 v}{dx dz} \right) + (bb + cg) \left(\frac{d^2 v}{dy dz} \right) = 0$$

tum vero integrale completum erit

$$v = \Gamma : \left(\frac{x}{a} - \frac{z}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{z}{c} \right) + \Delta : \left(\frac{x}{f} - \frac{z}{b} \text{ et } \frac{y}{g} - \frac{z}{b} \right).$$

COROLL. 2.

501. Quo autem facilius dignoscatur, utrum aequatio quaequam proposita:

$$A \left(\frac{d^2 v}{dx^2} \right) + B \left(\frac{d^2 v}{dy^2} \right) + C \left(\frac{d^2 v}{dz^2} \right) + 2D \left(\frac{d^2 v}{dx dy} \right) + 2E \left(\frac{d^2 v}{dx dz} \right) \\ + 2F \left(\frac{d^2 v}{dy dz} \right) = 0$$

eo reduci possit nec ne? formetur inde haec forma algebraica

$$Axx + Byy + Czz + 2Dxy + 2Exz + 2Fyz$$

quae si resolui patiatur in duos factores rationales,

$$(ax + by + cz)(fx + gy + bz)$$

cuius

eius integrale completum hinc statim exhiberi potest.

Coroll. 3.

502. Vnicus tantum casus quo duo isti factores inter se fiunt aequales, exceptionem postulat, quoniam tum binae functiones inuentae in vnam coalescerent. Verum ex superioribus colligitur, si hoc eueniat vt sit $f=a$, $b=g$ et $b=c$ integrale completum ita exprimi

$$z = x\Gamma : \left(\frac{x}{a} - \frac{z}{c} \text{ et } \frac{z}{b} - \frac{z}{c} \right) + \Delta : \left(\frac{x}{a} - \frac{z}{c} \text{ et } \frac{z}{b} - \frac{z}{c} \right).$$

Scholion 1.

503. Quibus ergo casibus aequatio homogenea secundi gradus resolutionem admittit, iis quoque in se complectitur duas aequationes homogeneas primi gradus

$$a\left(\frac{dv}{dx}\right) + b\left(\frac{dv}{dy}\right) + c\left(\frac{dv}{dz}\right) = 0 \text{ et}$$

$$f\left(\frac{dv}{dx}\right) + g\left(\frac{dv}{dy}\right) + b\left(\frac{dv}{dz}\right) = 0$$

quippe quarum vtraque illi satisfacit, et harum integralia completa iunctim sumta illius integrale completum suppeditant. Hinc alia via aperitur aequationum homogenearum secundi gradus integralia inueniendi fingendo aequationem primi gradus ipsius satisfaciendam :

$$a\left(\frac{dv}{dx}\right) + b\left(\frac{dv}{dy}\right) + c\left(\frac{dv}{dz}\right) = 0$$

L 11 2

tum

tum ex hac per triplicem differentiationem tres nouae formentur :

$$a\left(\frac{ddv}{dx^2}\right) + b\left(\frac{ddv}{dxdy}\right) + c\left(\frac{ddv}{dydz}\right) = 0$$

$$a\left(\frac{ddv}{dxdy}\right) + b\left(\frac{ddv}{dy^2}\right) + c\left(\frac{ddv}{dydz}\right) = 0$$

$$a\left(\frac{ddv}{dxdz}\right) + b\left(\frac{ddv}{dydz}\right) + c\left(\frac{ddv}{dz^2}\right) = 0$$

quarum prima per f , secunda per g et tertia per h multiplicatae et in vnam summam collectae, ipsam illam aequationem generalem producant, cuius integrale supra exhibuimus. Ea ergo quasi productum ex binis aequationibus homogeneis primi gradus spectari poterit, ex quibus coniunctis integrale completum formatur.

Scholion 2.

504. Infinitae ergo aequationes homogeneae secundi gradus hic excluduntur, quae hoc modo integrationem respuunt, seu ad aequationes primi gradus reduci nequeunt; qui casus exclusi omnes ex hoc criterio agnoscuntur, si non fuerit

$$AFF + BEE + CDD = ABC + 2DEF.$$

Huius generis est ista aequatio $\left(\frac{ddv}{dxdy}\right) = \left(\frac{ddv}{dz^2}\right)$, quae ergo tale integrale, cuiusmodi hic assumimus non admittit, neque etiam alia patet via eius integrale completum inuestigandi. Integralia autem particularia facile innumera exhiberi possunt, et quae adeo functiones arbitrarias complectuntur, sed tantum vnus

vnius quantitatis variabilis, quae in praesenti instituto nonnisi integralia particularia constituere sunt censendae. Si enim ponatur

$$v = \Gamma : (\alpha x + \beta y + \gamma z)$$

facta substitutione fieri debet $\alpha\beta = \gamma\gamma$, seu sumto $\gamma = 1$, debet esse $\alpha\beta = 1$; quare innumerabiles adeo huiusmodi formulae coniunctae satisfaciunt ut sit

$$v = \Gamma : \left(\frac{\alpha}{\beta} x + \frac{\beta}{\alpha} y + z \right) + \Delta : \left(\frac{\gamma}{\delta} x + \frac{\delta}{\gamma} y + z \right) \\ \Sigma : \left(\frac{\xi}{\zeta} x + \frac{\zeta}{\xi} y + z \right) \text{ etc.}$$

vbi pro α , β , γ , δ etc. numeros quosunque accipere licet, quamvis autem infinitae huiusmodi formulae diuersae coniungantur, tamen integrale nonnisi pro particulari haberi potest. Ex quo intelligitur integrationem completam istius aequationis $\left(\frac{d^2 v}{dx dy} \right) = \left(\frac{d^2 v}{dz^2} \right)$ maximi esse momenti, methodumque eo perueniendi fines analyticos non mediocriter esse prolaturam. Aequationes autem homogeneae tertii gradus multo maiorem restrictionem exigunt, ut integratio completa hoc modo succedat, vti sequenti problemate ostendetur.

Problema 83.

505. Aequationum homogenearum tertii gradus eos casus definire, quibus integrale completum per formam assumptam exhiberi, seu ad formam aequationum homogenearum primi gradus reduci potest.

L 11 3

Solutio.

Solutio.

In aequatione homogenea tertii gradus fingatur contineri haec primi gradus

$$a\left(\frac{dv}{dx}\right) + b\left(\frac{dv}{dy}\right) + c\left(\frac{dv}{dz}\right) = 0,$$

quae ut satisficiat aequationi tertii gradus:

$$\left. \begin{aligned} A\left(\frac{d^2v}{dx^2}\right) + B\left(\frac{d^2v}{dy^2}\right) + C\left(\frac{d^2v}{dz^2}\right) + D\left(\frac{d^2v}{dx^2 dy}\right) + E\left(\frac{d^2v}{dx dy^2}\right) \\ + F\left(\frac{d^2v}{dx^2 dz}\right) + G\left(\frac{d^2v}{dx dz^2}\right) \\ + H\left(\frac{d^2v}{dy^2 dz}\right) + I\left(\frac{d^2v}{dy dz^2}\right) \\ + K\left(\frac{d^2v}{dx dy dz}\right) \end{aligned} \right\} = 0$$

neceffe est vt expressio haec algebraica:

$$\begin{aligned} Ax^3 + By^3 + Cz^3 + Dxyz + Fxxz + Hyyz + Kxyz \\ + Exyy + Gxzz + Iyzz \end{aligned}$$

factorem habeat $ax + by + cz$, nisi autem alter factor denuo in duos simplices sit resolubilis, ad aequationem homogeneam secundi gradus referetur, quae solutionem respuit. Quare vt integritatem completa succedat necesse est, istam expressionem tribus constare factoribus simplicibus, qui sint

$$(ax + by + cz)(fx + gy + bz)(kx + my + nz)$$

hincque aequationis generalis coefficientes ita se habebunt:

$$\begin{aligned} A = afk; \quad D = afm + agk + bfk; \quad H = bgn + bhm + cgm \\ B = bgm; \quad E = agm + bfm + bgk; \quad I = bkn + cgn + cbm \\ C = cbn; \quad F = afn + abk + cfk; \quad K = agn + abm + bfn \\ G = abn + cfn + cbk; \quad + bbk + cfm + cgk \end{aligned}$$

ac

ac tum integrale completum erit

$$v = \Gamma: \left(\frac{x}{a} - \frac{x}{b} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{z}{c} \right) + \Delta: \left(\frac{x}{f} - \frac{z}{b} \text{ et } \frac{y}{g} - \frac{z}{m} \right) \\ + \Sigma: \left(\frac{x}{k} - \frac{z}{n} \text{ et } \frac{y}{m} - \frac{z}{n} \right)$$

quilibet scilicet factor simplex praebet functionem arbitrariam duarum variabilium.

Coroll. 1.

506. In qualibet harum functionum variables x, y, z inter se permutare licet; quin etiam quaelibet quasi ex tribus variabilibus conflatam spectari potest, prima nempe ex his

$$\frac{x}{a} - \frac{y}{b}; \frac{y}{b} - \frac{z}{c}; \text{ et } \frac{x}{a} - \frac{z}{c},$$

similique modo de ceteris.

Coroll. 2.

507. Si duo factores fuerint aequales $f = a, g = b, h = c$ quo casu duae priores functiones in unam coalescerent, earum loco scribi debet

$$x\Gamma: \left(\frac{x}{a} - \frac{z}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{z}{c} \right) + \Delta: \left(\frac{x}{a} - \frac{z}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{z}{c} \right),$$

at si omnes tres fuerint aequales, ut insuper sit $k = a, m = b, n = c$ integrale completum erit:

$$v = xx\Gamma: \left(\frac{x}{a} - \frac{z}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{z}{c} \right) + x\Delta: \left(\frac{x}{a} - \frac{z}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{z}{c} \right) \\ + \Sigma: \left(\frac{x}{a} - \frac{z}{c} \text{ et } \frac{y}{b} - \frac{z}{c} \right).$$

Coroll. 3.

508. Quemadmodum hic duas priores partes per xx et x multiplicauimus, ita eas quoque per yy et y item zz et z multiplicare possemus, perinde enim est quamam variabili hic utamur, dum ne sit ea quae forte sola post signum functionis occurrit, scilicet

licet si effet $a=0$, et functiones quantitatum x et $\frac{y}{z} - \frac{x}{z}$ capi debeant, tum multiplicatores xx et x excludi deberent.

Scholion 1.

509. Simili modo patet aequationes homogeneas quarti gradus hac methodo resolui non posse, nisi in quatuor eiusmodi aequationes simplices resolui, et quasi earum producta spectari queant. Et si enim hic reuera nulla resolutio in factores locum habeat tamen ex allatis exemplis clare perspicitur, quemadmodum ex aequatione differentiali homogenea cuiuscunque gradus expressio algebraica eiusdem gradus ternas variables x, y, z inuolvens debeat formari; quae si in factores simplices formae $ax+by+cz$ resolui queat, simul inde aequationis differentialis integrale completum facile exhibebitur, cum quilibet factor functionem duarum variabilium suppeditet, integralis partem constituentem; ita ut etiam haec pars seorsim sumta aequationi differentiali satisfaciat et pro integrali particulari haberi possit. At si illa expressio algebraica ita fuerit comparata, ut factores quidem habeat simplices sed non tot, quot dimensiones, singuli quidem integralia particularia praebunt, quae autem iunctim sumta non integrale completum suppeditabunt. Veluti si proponatur haec aequatio differentialis tertii gradus:

$$a\left(\frac{d^3 v}{dx^2 dy}\right) + b\left(\frac{d^3 v}{dx dy^2}\right) - a\left(\frac{d^3 v}{dx dz^2}\right) - b\left(\frac{d^3 v}{dy dz^2}\right) = 0$$

quia forma algebraica $axxy + bxyy - axzz - byzz$ factorem habet simplicem $ax+by$, illi utique satisfaciet

faciet valor $v = \Gamma : (\frac{x}{a} - \frac{y}{b} \text{ et } z)$ pro integrali autem completo adhuc defunt duae functiones arbitrariae, integrale completum huius aequationis $(\frac{dy}{dx}) - (\frac{dy}{dz}) = 0$ continentes, ex qua quippe alter factor $xy - z$ illius expressionis nascitur. Quoties ergo hae expressiones algebraicae ex aequationibus differentialibus homogeneis altiorum graduum formatae resolutionem in factores, etsi non simplices, admittant; hinc saltem discimus, quomodo earum integratio ad aequationes inferiorum graduum reuocari possit, quod in huiusmodi arduis inuestigationibus sine dubio maximi est momenti.

Scholion 2.

§ 10. Haec sunt quae de functionibus trium variabilium ex data quadam differentialium relatione inuestigandis proferre potui, in quibus utique nonnulli prima elementa huius scientiae continentur, quorum vltior evolutio sagacitati Geometrarum summo studio est commendanda. Tanquam enim abest, ut hae speculationes pro sterilibus sint habendae, ut potius pleraque, quae adhuc in Theoria motus fluidorum desiderantur, ad has Analyseos partes sublimiores sint referenda; quarum propterea utilitas neutiquam parti priori calculi integralis postponenda videtur. Eo magis autem hae partes posteriores excoli merentur, quod Theoria fluidorum adeo circa functiones quatuor variabilium versetur, quarum naturam ex aequationibus differentialibus secundi gradus inuestigari oportet, quam partem ob penuriam materiae ne attingere quidem volui. In hac autem Theoria resolutio huius

Vol. III.

M m m

aequa-

aequationis :

$$\left(\frac{d^2 v}{dx^2}\right) = \left(\frac{ddv}{dx^2}\right) + \left(\frac{ddv}{dy^2}\right) + \left(\frac{ddv}{dz^2}\right)$$

maximi est momenti, vbi litterae x, y, z ternas coordinatas, t vero tempus elapsum expriment, harumque quatuor variabilium functio quaeritur, quae loco v substituta illi aequationi satisfaciat. Ex haecenus autem allatis facile colligitur, integrale completum huius aequationis duas complecti debere functiones arbitrarias, quarum vtraque sit functio trium variabilium, aliasque solutiones omnes minus lato patentes pro incompletis esse habendas. Facili autem negotio innumeras solutiones particulares exhibere licet, veluti si ponamus $v = \Gamma : (\alpha x + \beta y + \gamma z + \delta t)$ reperitur: $\delta\delta = \alpha\alpha + \beta\beta + \gamma\gamma$, quod cum infinitis modis fieri possit infinitae huiusmodi functiones aditae valorem idoneum pro v exhibebunt. Deinde etiam satisfaciunt isti valores

$$v = \frac{r_1(t \pm \sqrt{(xx + yy + zz)})}{\sqrt{xx - yy + zz}}$$

$$v = \frac{r_1(x \pm \sqrt{(t - y - z)})}{\sqrt{(t - yy - zz)}}$$

$$v = \frac{r_1(y \pm \sqrt{(t - xx - zz)})}{\sqrt{(t - xx - zz)}}$$

$$v = \frac{r_1(z \pm \sqrt{(t - xx - yy)})}{\sqrt{(t - xx - yy)}}$$

quorum quidem investigatio iam est difficilior. Cum autem hae functiones tantum sint vnus variabilis integralia maxime particularia exhibent; quae adeo etiamnum forent particularia, si pro v functiones biparum variabilium haberentur, quales autem ne suspicari quidem licet. Quare cum integrale completum duas adeo functiones arbitrarias trium variabilium complecti debeat, facile intelligitur, quantopere adhuc ab hoc scopo finius remoti.

APPEN-

APPENDIX
DE
CALCVLO
VARIATIONVM.

THE
MUSEUM
OF
ARTS
AND
CRAFTS
LONDON

CAPVT I.
DE
CALCVLO VARIATIONVM
IN GENERE.

Definitio I.

*Relatio inter binas variables variari dicitur, si
valor, quo altera inde per alteram determina-
tur; incremento infinite paruo augeri concipiatur, quod
incrementum variationem eius quantitatis, cui adii-
tur, vocabimus.*

Explicatio.

1. Primum ergo hic consideratur relatio in-
ter binas variables, x et y quaecunque, aequatione
quacunq; inter easdem expressa, qua pro singulis

M m m 3

valo-

valoribus ipsi x tributis valores ipsius y conuenientes determinentur, tum vero singuli valores ipsius y particulis infinite parulis utcumque augeri concipiuntur, ita ut hi valores variati a veris, quos ex relatione proposita sortiuntur infinite parum discrepent, atque hoc modo relatio illa inter x et y variari dicitur, simulque particulae illae infinite paruae valoribus veris ipsius y adiunctae appellantur. Imprimis autem hic notandum est has variationes, quibus singuli valores ipsius y augeri concipiuntur, neque inter se statui aequales, neque vilo modo a se inuicem pendentes, sed ita arbitrio nostro permitti, ut omnes praeter vnam, vel aliquas certis valoribus ipsius y respondentes plane ut nullas spectare liceat. Nulli scilicet legi hae variationes adstrictae sunt concipiendae, neque relatio inter x et y data vllam determinationem in istas variationes inferre est censenda, quas ut prorsus arbitrarias spectare oportet.

COROLL. I.

3. Hinc patet variationes toto coelo differre a differentialibus etiam si utraque sint infinite parua ideoque plane evanescant variatio enim afficit eundem valorem ipsius y , eidem valori ipsius x conuenientem, dum eius differentiale dy simul sequentem valorem $x+dx$ respicit.

COROLL. 2.

4. Si enim ex relatione inter x et y proposita ipsi x conueniat y , ipsi $x+dx$ vero valor ipsius y conueniens ponatur y' , tum est $dy = y' - y$;

at

at variatio ipsius y neutiquam pendet a valore sequente y' , quin potius vtrique y et y' pro lubitu suam variationem seorsim tribuere licet.

Scholion.

5. Haec variationum idea quae per se tam nimis vaga quam sterlis videri queat, maxime illustrabitur, si eius originem et quo pacto ad eam est peruentum, accuratius exposuerimus. Perduxit autem eo potissimum quaestio de curuis inueniendis, quae certa quadam maximi minimive proprietate sint praeditae, vnde ne rem in genere considerandò obscuritas offundatur, problema contemplemur, quo linea curua quaeritur, super qua graue delabens e dato puncto citissime ad aliud punctum datum descendat. Atque hic quidem ex natura maximorum et minimorum statim constat, curuam ita debere esse comparatam, vt si eius loco alia curua quaecunque infinite parum ab illa discrepans substituatur tempus descensus super ea idem prorsus sit futurum. Solutionem ergo ita institui oportet, vt dum curua quaesita tanquam data spectatur, calculus quoque ad aliam curuam infinite parum ab ea discrepantem accommoletur, indeque discrimen quod in temporis expressionem redundat, supputetur; tum enim hoc ipsum discrimen nihilo aequale positum naturam curuae, quaesitae declarabit. Curuae autem istae infinite parum a quaesita discrepantes commodissime ita considerantur, vt applicatae singulis abscissis respondentibus particulis infinite paruis

paruis vel augeantur vel minuantur, hoc est, ut *variationes* recipere concipiantur. Vulgo quidem sufficit huiusmodi variationem in vnica applicata constituisse, nihil autem impedit, quominus pluribus atque adeo omnibus applicatis tales variationes assignentur, cum semper ad eandem solutionem perducitur sit necesse. Hoc autem modo non solum vis methodi multo luculentius illustratur sed etiam inde solutiones quaestionum huius generis pleniores obtinentur, unde etiam quaestiones ad alias condiciones spectantes enucleare licet. Quam ob causam omnino necessarium videtur, ut calculus variationum in amplissima extensione, cuius quidem est capax, pertractetur.

Definitio 2.

6. *Pro data relatione inter binas variables quantitates utraque earum variari dicitur, si utraque seorsim incremento infinite paruo augeatur concipiatur; unde patet quomodo intelligendum sit si utriusque variabili sua tribuatur variatio.*

- Explicato.

7. Si proposita sit aequatio quaecunque inter binas variables x et y qua earum relatio mutua exprimitur, haec relatio per definitionem duplici modo variari potest, altero quo manentibus valoribus x , singulis y variatio tribuitur, altero vero quo manentibus valoribus y , singuli x variari concipiuntur. Nihil igitur prohibet, quo minus utraque

que variabilis simul suas variationes recipere intelligatur, quas adeo ita capere licet, vt nullo plane nexu inter se cohaereant, duplex ergo hic variatio consideratur, cum in definitione prima vnica tantum sit admissa. Rem autem hic ita generaliter contemplamur, vt neutra variatio vlli legi sit adstricta neque etiam variationes ipsius y vilo modo a variationibus ipsius x pendeant.

Coroll. 1.

8. Ex casu ergo quo duplex variatio statuitur, casus prior tanquam species nascitur, si variationes alterius variabilis plane reiiciantur, vnde manifestum est casum definitionis secundae in se complecti casum primae.

Coroll. 2.

9. Hinc magis elucet, quemadmodum data relatio inter binas variabiles infinitis modis variari possit, sin. ulque intelligitur, quoniam has variationes nulli legi adstrictas assumimus, omnes omnino illius relationis variationes possibiles hac ratione indicari.

Scholion 1.

10. Variationes quidem alterutri tantum variabili inductae iam omnes variationes possibiles, quae in propositam relationem inter binas variabiles cadere possunt, comprehendunt, vt superfluum

Vol. III.

N n n

videri

videri possit calculum ad duplicem variationem accommodari, verum si indolem rei, vsumque cui destinatur, attentius contemplemur, duplicis variationis consideratio neququam superuacanea deprehenderetur, id quod per Geometriam euidentissime sequentem in modum illustrabitur. Cum relatio quaecunq; inter binas variables distinctissime per lineam curuam in plano descriptam repraesentetur, sit AYM linea curua, aequatione inter coordinatas $AX = x$ et $XY = y$ definita, quae ergo datam illam relationem exhibeat, iam igitur quaelibet linea curua alia Aym ab illa infinite parum discrepans relationem illam variatam repraesentabit, quae quomodocunq; se habeat; semper ita considerari potest, vt eidem abscissae $AX = x$ conueniat applicata variata Xv existente particula Xv eius variatione, quae consideratio quoque pro plerisque circa maxima et minima prolatis quaestionibus sufficit, vbi adeo curua AM in nonnullis tantum elementis variari solet concipi. At si quaestio ita sit comparata vt inter omnes curuas, quas a dato puncto A ad datam quampiam curuam CD vsque ducere licet, ea definiatur AYM cui maximi minimae proprietates quaedam conueniant, tum eadem proprietates in aliam quamcunq; curuam proximam Aym etiam in alio lineae CD puncto m terminatam aequae competere debet, sicque pro vltimo curuae quaesitae puncto M tam abscissa AP quam applicata PM variationem recipere est censenda, et huiusmodi quidem, quae naturae lineae CD

Fig. 1.

CD sit consentanea. Quo igitur calculus ad talem variationem ultimo elemento inductam accommodari queat, omnino necesse est, ut pro singulis curvae AM punctis intermediis Y generalissime tam abscissae $AX = x$ quam applicatae $XY = y$ variationes tribuantur quaecunque, illiusque variatio statuatur particula Xx huius vero $= xy - XY$, ex quo indoles simulque vsus huiusmodi duplicis variationis clarissime perspicitur.

Scholion 2.

II. Quemadmodum consideratio ultimi puncti curvae inuestigandae nobis hanc insignem dilucidationem suppeditavit ita etiam subinde primo puncto variationem tribui oportet. Veluti si inter omnes lineas, quas a data quadam curua AB ad aliam quandam itidem datam CD ductas concipere licet ea sit quaerenda, quae maximi minimive cuiuspiam proprietate sit praedita, tum multo magis erit necessarium tam singulis abscissis AX quam applicatis XY variationes quascunque nulla lege adstrictas in calculo assignari, ut deinceps tam ad initium G curvae quaesitae, quam eius finis M variationem transferri possint. Quanquam autem haec illustratio ex Geometria est desumpta, tamen facile intelligitur ideam variationum inde petitam multo latius patere, atque in Analyfi absoluta summo vsu non esse carituram. Celeberrimus autem *de la Grange* Acutissimus

mus Geometra Taurinensis, cui primas speculationes de calculo variationum acceptas referre debemus hanc methodum adeo ingeniosissime transtulit ad lineas non continuas veluti ad polygonorum genus referendas, in quo negotio hae duplices variationes ipsi summam praestiterunt vtilitatem.

Definitio 3.

12. *Relatio inter tres variables, duabus aequationibus determinata, variari dicitur, si earum vel vna, vel duae, vel omnes tres particulis infinite parvis augeantur, quae earum variationes appellantur.*

Explicatio.

13. Cum tres proponantur variables quantitates veluti x , y et z , inter quas duae aequationes dari concipiuntur, ex vna quaque earum binas reliquas determinare licet, ita vt tam y quam z tanquam functio ipsius x spectari possit. Hoc autem modo definiri solet linea curua non in eodem plano descripta, dum singula eius puncta per has ternas coordinatis x , y et z more solito assignantur. Quodsi iam talis curua alia quacunque sibi proxima comitetur, vt differentia sit infinite parua, haec noua curua propositae erit variata, ac relatio illa inter ternas variables x , y , z variata eius naturam exprimere est concipienda. Ex quo prout bina puncta proxima alterum in ipsa curua proposita, alterum in

in variata comitante assumtum inter se comparantur, fieri potest vt pro variata vel omnes tres coordinatae prodeant diuersae, vel duae tantum, vel saltem vnica harumque differentiae a coordinatis principalis curuae earum variationes repraesentabunt; quas autem hic ita generalissime contemplari conuenit, vt ad omnes omnino curuas proximas extendantur, siue cae per totum tractum a curua proposita fuerint diuersae, siue tantum in quibusdam portionibus ab ea aberrent, ita vt etiam lineae non continuae dummodo principali sint proximae; hinc non excludantur. Neque enim hae curuae variatae vlli continuitatis legi sunt adstringendae, vt omnes plane curuas possibiles infinite parum a principali aberrantes in se complectantur.

Coroll. 1.

14. Cum puncto ergo quocunque curuae propositae seu principalis comparatur punctum quoddam curuae variatae infinite parum ab illo distitum, et hincque coordinatarum variationes definiri intelliguntur.

Coroll. 2.

15. Quia porro ex assumta variabili vna x , binae reliquae y et z ideoque punctum curuae propositae determinatur, etiam variationes singularum coordinatarum tanquam functiones ipsius x spectare licet, dummodo earum quantitas vt infinite parua spectetur.

N n n 3

Coroll. 3.

Coroll. 3.

16. Tres ergo quascunque functiones ipsius x vtrunque inter se diuersas concipere licet, quae per factores infinite paruos multiplicatae idoneae erunt ad ternas variationes coordinatarum representandas. Quod idem de ternis quibuscunque variabilibus est tenendum etiamsi non ad geometriam referantur.

Coroll. 4.

17. Simili quoque modo si ratio tantum inter duas variables proponatur, earum variationes tanquam functiones alterius variabilis spectari possunt, modo sint infinitae paruae, seu quod eodem redit per quantitatem infinite paruam multiplicatae.

Scholion 1.

18. Consideratio autem geometrica maxime est idonea ad has speculationes illustrandas, quae in genere consideratae nimis abstractae atque etiam vagae videri queant. Casus igitur trium variabilium quarum ratio duabus aequationibus definiri assumitur, luculentissime per curuam non in eodem plano descriptam explicatur, dum illis variabilibus ternae coordinatae designantur. Quodsi enim de huiusmodi curuis quaestio instituat, ut inter eas definiatur ea quae maximi minimae proprietate quam sit praedita necesse est ut eadem proprietas in omnes alias curuas ab ea infinite parum aberrantes

rantes aequae competat, id quod ex variationibus debite in calculum introductis est diiudicandum. Cuiusnam autem vsui summa generalitas in variationibus hic stabilita sit futura, inde intelligere licet, si loco Fig. 2. duarum curvarum AB et CD datae sint duae quaecunque superficies a quarum illa ad hanc eiusmodi lineam curuam duci oporteat, quae maximi minimae quapiam gaudeat proprietate. Tum enim ternarum coordinatarum variationes ita generales considerari oportet, vt curuae quaesitae puncto ad initium in superficiem AB translato variationes ibi ad eandem superficiem accommodari possint, idque simili modo in fine ad superficiem CD fieri queat. Ex quo perspicuum est in genere tres variationes in calculum introduci debere, vt eas tam pro initio quam pro fine curuae inuestigandae ad superficies terminatrices transferre liceat, quippe quarum indoles in utroque termino relationem mutuam iuxta variationes determinabit.

Scholion 2.

19. Quemadmodum hic tres variables sumus contemplati quarum relatio duabus aequationibus determinatur, ita etiam calculus variabilium ad quatuor pluresue extendi potest, siquidem relatio per tot aequationes exprimitur vt per vnicam variabilem reliquae omnes determinationem suam nanciscantur, etiamsi huius casus illustratio non amplius ex

ex Geometria tribus tantum dimensionibus inclusa peti queat; nisi forte tempus in subsidium vocare velimus, fluium continuum a superficie AB ad superficiem CD profluentem sed temporis lapsu iugiter immutatum considerantes ita ut tum etiam temporis momentum sit assignandum quo quaequam fluii vena a superficie AB ad superficiem CD porrecta maximi vel minimi proprietate quadam sit praedita. Ad quas variables si insuper celeritatis mutabilitatem adiciamus, haec maiori variationum numero illustrando inferuire poterunt. Imprimis autem hinc intelligitur, etiamsi omnes variables per vnicam determinari assumantur, rationem investigationis tamen ab ea vbi duae tantum variables admittuntur, maxime discrepare, propterea quod singulis suae variationes a reliquis non pendentes tribui debent; neque enim inde, quod inter variables ipsas certa quaedam relatio agnoscitur, ideo quoque earum variationes vlli relationi adstrictae sunt censendae. Veluti ex casu ante allato manifestum est, vbi curua inter binas superficies AB et CD porrecta et certa maximi minimiue proprietate praedita utique ita est in se determinata, ut sumta coordinatarum vna binae reliquae determinentur; nihilo vero minus curuae variatae omnes quae in omnes plagas ab illa deflectere possunt, pro singulis coordinatis recipiunt variationes neutiquam a se inuicem pendentes, solo initio ac fine excepto, vbi eas ad datas superficies accommodari oportet.

Defini-

Definitio 4.

30. *Relatio inter ternas variables vnica aequatione definita vt vna earum aequetur functioni binarum reliquarum, variari dicitur, si vel vna vel omnes tres illae variables particulis infinite paruis augeantur, quae earum variationes vocantur.*

Explicatio.

21. Quoniam hic relatio inter ternas variables vnica aequatione definiri ponitur, duabus pro arbitrio sumtis tertia demum determinatur, ita vt pro functione duarum variabilium sit habenda. Ea ergo relatione non quaedam linea curua, si rem ad figuras transferre velimus, indicatur, sed tota quaedam superficies, cuius natura aequatione inter ternas coordinatas exprimitur, ex quo intelligitur, eadem relatione variata aliam superficiem ab illa infinite parum dissidentem repraesentari, quae variatio ita latissime patere debet, vt variatio vel tantum ad quampiam superficiem portionem restringi vel per totam extendi possit. Prout igitur cum quouis superficiem datae puncto aliud punctum superficiem variatae illi quidem proximum comparatur, fieri potest, vt non solum trium coordinatarum vna sed etiam duae vel adeo omnes tres varientur; vnde quo tractatio in omni amplitudine instituat, conueniet statim singulis coordinatis suas tribui variationes, quas propterea ita comparatas esse oportet,

Vol. III.

O o o

tet,

tet, vt tanquam functiones binarum variabilium spectari possint, cum binis demum determinatis superficiei punctum determinetur.

Coroll. 1.

22. Si igitur tres variables seu coordinatae sint x , y et z , quemadmodum ex relatione binis x et y pro lubitu valores tribuere licet, vnde z valorem determinatum obtineat, itidem variatio ipsius z ab vtraque illarum x et y pendere censenda est, quandoquidem siue alterutra siue ambae mutantur, alia variatio ipsius z resultare debet.

Coroll. 2.

23. Quod hic de variatione vnus z obseruatum est perinde de binis reliquis est intelligendum, ita vt singularum variationes sint tanquam functiones binarum variabilium considerandae; quoniam vero inter x et y et z aequatio datur, perinde est, quarumnam binarum functiones concipiantur, quia functio ipsarum y et z per aequationem ad functionem ipsarum x et y reuocari potest, si scilicet loco z suus valor per x et y expressus substituatur.

Scholion 1.

24. Hac variationum institutione erit vtendum, si superficies fuerit inuestiganda, quae maxime minimae quapiam proprietate sit praedita, quandoquidem

doquidem calculum tum ita instrui oportet vt eadem proprietas in superficies illi proximas ac variatas acque competat. Deinde cum in curuis maximi minimue proprietate praeditis amborum terminorum ratio praefcribi solet, vt vel in datis punctis, vel ad datas lineas curuas, vel adeo superficies terminentur, similis conditio hic est admittenda, vt superficies quaerenda circumquaque definiatur, vel data quadam superficie circumscribatur; cuius posterioris conditionis vt ratio haberi possit, omnino necesse est, vt omnibus tribus coordinatis variationes generalissimae a se inuicem neutiquam pendentibus tribuantur, quo eae deinceps in extrema ora ad naturam superficiei, terminantis accommodari queant. Hic quidem fatendum est methodum maximorum et minimorum vix adhuc ad huiusmodi inuestigationes esse promotam tantasque difficultates hic occurrere, ad quas superandas multo maiora Analyticos incrementa requiri videntur. Verum ob hanc ipsam causam eo magis erit enitendum vt principia huius methodi, quae calculo variationum continentur, solide stabiliantur, simulque clare ad distincte proponantur.

Scholion 2.

25. Vix opus esse arbitror hic animaduertere, istum calculum simili modo ad plures tribus variabiles amplificari posse, etiamsi quaestiones geometricae non amplius dilucidationem suppeditent; ipsa enim Analysis non vti Geometria certo dimensionum

num numero limitari est censenda. Quando autem plures variables considerantur, ante omnia perpendi conuenit, vtrum earum relatio mutua vnica tantum aequatione exprimatur, an pluribus? quae tot esse possunt, vt multiudo vnitae tantum a numero variabilium deficiat, quo casu omnes tanquam functiones vnus spectare licet. Sin autem paucioribus aequationibus constet relatio, singulae variables erunt functiones duarum pluriusue variabilium, et quolibet quoque casu variationes singulis tributae tanquam functiones totidem variabilium tractari debent, siquidem hunc calculum generalissime expedire velimus.

Definitio 5.

26. *Calculus variationum est methodus inueniendi variationem, quam recipit expressio ex quocumque variabilibus vtrunque constata, dum variabilibus vel omnibus vel aliquibus variationes tribuuntur.*

Explicatio.

27. In hac definitione nulla fit mentio relationis, quam haecenus inter variables dari assumimus, cum enim hic calculus potissimum in hac ipsa relatione inuestiganda sit occupatus, quae scilicet maximi minimiue proprietate sit praedita quamdiu ea adhuc est incognita, eius rationem in calculo neutiquam habere licet, sed potius eum ita tractari conuenit, quasi variables nulla plane relatione

tione inter se essent connexae. Calculum igitur ita instrui conuenit, vt si singulis variabilibus, quae in calculum ingrediuntur, variationes tribuantur quaecunque omnis generis expressionum, quae vtcunque ex iis fuerint conflatae, variationes inde oriundae inuestigari doceantur, quibus in genere inuentis tum demum eiusmodi quaestiones euoluendae occurrunt, qualem relationem inter variables statui oporteat vt variatio illa inuenta sit vel nulla, vti in inuestigatione maximorum seu minimorum vsu venit, vel alio certo quodam modo sit comparata, prout natura quaestionum exegerit. Hoc modo si istius calculi praecepta tradantur, nihil impedit, quo minus etiam eiusmodi quaestiones tractentur, in quibus statim relatio quaedam inter variables tanquam data assumitur ac certae cuiusdam expressionis ex iis formatae variatio ex variabilium variationibus nata desideratur. Ex quo intelligitur, hunc calculum ad quaestiones plurimas diuersissimi generis accommodari posse.

Coroll. 1.

28. Quaestiones ergo in hoc calculo tractandae huc redeunt, vt proposita expressione quacunque ex quotcunque variabilibus vtcunque conflata, eius incrementum definiatur, si singulae variables suis variationibus augeantur.

Coroll. 2.

29. Similis igitur omnino est calculus variationum calculo differentiali, dum in utroque variabilibus incrementa infinite parua tribuuntur. Quatenus autem uti iam obseruauimus, variationes a differentialibus discrepant, adeoque simul cum iis consistere possunt, eatenus summum discrimen inter utrumque calculum est agnoscendum.

Scholion.

30. Ex obseruationibus supra allatis discrimen hoc maxime fit manifestum, ubi enim calculus refertur ad lineam curuam, quam cum alia sibi proxima comparari oportet, per differentialia a puncto quouis curuae ad alia puncta eiusdem curuae progredimur, quando autem ab hac curua ad alteram sibi proximam transilimus, transitus quatenus est infinite paruus, fit per variationes. Idem euenit in superficiebus ad alias sibi proximas relatis, ubi differentialia in eadem superficie concipiuntur, variationibus vero ab vna in alteram transilitur. Eadem omnino est ratio, si res analytice consideretur sine villo respectu ad figuras geometricas, ubi semper variationes quantitatum variabilium a suis differentialibus sollicitè distingui oportet quem in finem variationes signo diuerso indicari conueniet.

Hypo-

Hypothesis.

31. Variationem cuiusque quantitatis variabilis altera δ eidem quantitati praefixa in posterum designabimus, ita ut δx , δy , δz designent variationes quantitatum x , y , z , ac si V fuerit expressio quaecunque ex iis conflata eius variatio hoc modo δV nobis indicabitur.

Coroll. 1.

32. Significat ergo δx incrementum illud infinite paruum quo quantitas x augeri concipitur, ut eiusdem valor variatus prodeat ex quo vicissim intelligitur valorem variatum ipsius x fore $x + \delta x$.

Coroll. 2.

33. Quatenus ergo expressio V ex variabilibus x , y et z conflatur, si earum loco scribantur valores variati $x + \delta x$, $y + \delta y$ et $z + \delta z$, atque a valore hoc modo pro V resultante subtrahatur ipsa V residuum erit variatio δV .

Coroll. 3.

34. Haecenus ergo omnia perinde se habent atque in calculo differentiali, ac si V fuerit functio quaecunque ipsarum x , y et z , sumto eius differentiali more solito tantum ubique loco d scribatur δ , et habebitur eius variatio δV .

Scho-

Scholion 1.

35. Quoties ergo V est functio quaecunque quantitatum variabilium x, y, z eius variatio lisdem regulis inde elicitur ac differentiale eius, ex quo calculus variationum prorsus cum calculo differentiali congruere videri posset, cum sola signi diversitas leuis sit momenti. Verum probe perpendendum est hic non omnes quantitates, quarum variationes requiruntur, in genere functionum comprehendendi posse; quamobrem etiam in definitione vocabulo *expressionis* sum usus, cui longe amplio rem significatum attribuo. Quatenus enim ad relationem mutuum variabilium respicere non licet, quia est incognita, catenus eiusmodi expressiones seu formulae in quas variabilium differentialia atque etiam integralia ingrediuntur, non amplius tanquam merae functiones variabilium spectari possunt, ac formularum tam differentialium quam integralium variatio peculiaris praeccepta postulat; sicque totum negotium huc redit, vt quemadmodum formularum vtriusque generis variationes inuestigari conueniat, doceamus, ex quo tractatio nostra euadit bipartita.

Scholion 2.

36. In ipsa autem tractatione maximum exoritur discrimen ex numero variabilium, qui si binarium superet, vix adhuc perspicitur, quomodo calculus sit expediendus. Cum enim pluribus intro-

productis variabilibus, etiam differentialium consideratio longe aliter expendatur, dum plerumque binarum tantum differentialia ita inter se comparari solent, quasi reliquae variables manerent constantes, similis quoque ratio in variationibus erit habenda in quo etiam nunc tantae difficultates occurrunt, ut vix pateat quomodo eas superare liceat; autem omnia certe prima huius calculi principia accuratissime euolui erit necesse, ut ex intima rei natura calculi praecipua repetantur, in quo plerumque summae difficultates offendi solent. Primum igitur hunc calculum ad duas tantum variables accommodatum, quemadmodum is quidem adhuc tractari est solitus, explicare conabor, variationes tam formularum differentialium quam integralium inuestigaturus, tum vero si quid lucis ex ipsa hac tractatione affuerit quoque ad tres pluresue variables contemplandas progrediar.

CAPVT II.

DE

VARIATIONE FORMVLARVM

DIFFERENTIALIVM DVAS VARIABI-

LES INVOLVENTIVM.

Theorema. I.

37.

Variatio differentialis semper aequalis est differentiali variationis, seu est $\delta dV = d\delta V$, quaecunque fuerit quantitas V , quae dum per differentialem crescit, etiam variationem recipit.

Demonstratio.

Quantitas variabilis V spectari potest, tanquam applicata curvae cuiuspiam, quae suis differentialibus per eandem curvam progrediatur, suis variationibus vero in aliam curvam illi proximam transfiliat. Dum autem in eiusdem curvae punctum proximum promouetur, fit eius valor $= V + dV$ qui fit $= V'$ ideoque $dV = V' - V$; ex quo variatio ipsius dV hoc est δdV erit $= \delta V' - \delta V$. Verum $\delta V'$ est valor proximus, in quem δV suo differentiali

rentiali auctum abit, ita vt fit $\delta V' = \delta V + d\delta V$
 seu $\delta V' - \delta V = d\delta V$ vnde euidentis est fore $\delta dV = d\delta V$,
 seu variationem differentialis esse aequalem differenti
 ali variationis, prorsus vti Theorema affirmat.

Coroll. 1.

38. Hinc variatio differentialis secundi $d\delta V$
 ita definitur vt fit $\delta d\delta V = d\delta \cdot dV$, ac cum fit
 $\delta dV = d\delta V$ aequalitas erit inter has formulas:

$$\delta d\delta V = d\delta dV = dd\delta V.$$

Coroll. 2.

39. Eodem modo pro differentialibus tertii
 ordinis erit

$$\delta d^2 V = d\delta ddV = dd\delta dV = d^2 \delta V$$

et pro differentialibus quarti ordinis variatio ita se
 habebit vt fit

$$\delta d^3 V = d\delta d^2 V = dd\delta ddV = d^2 \delta dV = d^3 \delta V$$

similique modo pro altioribus gradibus.

Coroll. 3.

40. Si igitur variatio desideretur differentialis
 cuiuscunque gradus signum variationis δ vbiunque
 libuerit inter signa differentiationis d inferi potest;
 in vltimo autem loco positum declarat, variatio-
 nem differentialis cuiusuis gradus aequalem esse dif-
 ferentiali eiusdem gradus ipsius variationis.

(11):

P p p 2

Coroll. 4.

Coroll. 4.

41. Cum igitur sit $\delta d^2V = d^2\delta V$, res semper eo reducitur, ut variationis quantitatis V seu ipsius δV differentialia cuiusque gradus capi possint; atque in hac reductione praecipua vis huius noui calculi est constituenda.

Scholion 1.

42. Vis demonstrationis in hoc potissimum est sita, quod δV abeat in $\delta V'$, si quantitas V suo differentiali increuit, quod quidem ex natura differentialium per se est manifestum; interim tamen iuuabit id per Geometriam illustrasse. Pro curva quacunquē EF sint coordinatae $AX = x$ et $XY = y$, in qua si per interuallum infinite paruum YY' progrediamur erit in differentialibus

Fig. 3.

$$AX' = x + dx \text{ et } X'Y' = y + dy,$$

ideoque

$$dx = AX' - AX \text{ et } dy = X'Y' - XY.$$

Nunc concipiamus aliam curuam ef illi proximam, cuius puncta y et y' cum illius punctis Y et Y' comparantur, ad quae propterea per variationis transitus fiat; ac sumtis suis illi modo coordinatis erit

$$Ax = x + \delta x \text{ et } xy = y + \delta y,$$

ideoque

$$\delta x = Ax - AX \text{ et } \delta y = xy - XY,$$

tum

tum vero erit

$Ax' = x + dx + \delta(x + dx)$ et $x'y' = y + dy + \delta(y + dy)$
 quatenus a puncto Y' per variationem in punctum y'
 transilimus. Verum ad idem punctum y' quoque
 ex puncto y per differentiationem peruenimus vnde
 colligitur :

$Ax' = x + \delta x + d(x + \delta x)$ et $x'y' = y + \delta y + d(y + \delta y)$.

His iam valoribus cum illis collatis prodit

$$x + dx + \delta x + \delta dx = x + \delta x + dx + d\delta x \text{ et}$$

$$y + dy + \delta y + \delta dy = y + \delta y + dy + d\delta y$$

vnde manifesto sequitur fore :

$$\delta dx = d\delta x \text{ et } \delta dy = d\delta y.$$

Quae si attentius consideremus, principium, cui
 demonstratio innititur, huc redire comperimus, vt
 si quantitas variabilis primo per differentiationem
 deinde vero per variationem proferatur, idem pro-
 veniat, ac si ordine inuerso primo per variationem
 tum vero per differentiationem promoueretur. Ve-
 luti in figura ex puncto Y primo per differentia-
 tionem peruenitur in Y' , hinc vero per variatio-
 nem in y' : inuerso autem ordine primum ex pun-
 cto Y per variationem peruenitur in y , hinc vero
 per differentiationem in punctum y' , idem quod
 ante.

Scholion 2.

43. Theorema hoc latissime patet, neque enim ad casum duarum variabilium tantum restringitur, sed veritati est etiam consentaneum, quotcumque variables in calculum ingrediantur, quandoquidem in demonstratione solius illius variabilis cuius tam differentiale quam variatio consideratur, ratio habetur sine vilo respectu ad reliquas variables. Ne autem hic vili dubio locus relinquatur, consideremus superficiem quamcumque, cuius punctum quoduis Z per coordinatas ternas

$$AX = x, \quad XY = y \quad \text{et} \quad YZ = z$$

definiatur, a quo si ad aliud punctum proximum Z' in eadem superficie progrediamur, hae coordinatae suis differentialibus incremententur. Tum vero aliam quamcumque superficiem concipiamus proximam cuius puncta z et z' cum illis Z et Z' conferantur, quod fit per variationem. His positis perspicuum est duplici modo ad punctum z' perueniri posse, altero per variationem ex puncto Z' , altero per differentiale ex puncto z , sicque fore:

$$Ax' = Ax + \delta. \quad AX' = Ax + d.Ax$$

$$x'y' = X'Y' + \delta. \quad X'Y' = xy + d.xy$$

$$y'z' = Y'Z' + \delta. \quad Y'Z' = yz + d.yz$$

quod etiam de omnibus aliis quantitatibus variabilibus ad haec puncta referendis valet. Hinc autem luculenter sequitur fore

$$\delta dx = d\delta x, \quad \delta dy = d\delta y, \quad \delta dz = d\delta z.$$

Scho-

Scholion 3.

44. Memorabile prorsus est, quod casu differentialium altioris ordinis signum variationis δ pro lub tu inter signa differentiationis d inscribi possit, atque hinc intelligere licet hanc permutabilitatem locum quoque esse habituram, etiamsi signum variationis δ perinde ac differentiationis d aliquoties repetatur, quod fortasse in aliis speculationibus vsu venire posset. Verum in praesenti instituto repetitio variationis δ nullo modo locum habere potest; quoniam lineam vel superficiem tantum cum vnica alia sibi proxima comparamus, etsi enim haec generalissime consideratur, vt omnes possibiles itidem proximas in se complectatur, tamen tanquam vnica spectatur, neque postquam e principali in proximam transiuerimus, nouus transitus in aliam conceditur. Hinc ergo eiusmodi speculationes, quibus variationum variationes essent quaerendae, omnino excluduntur. Vicissim autem hic variationum differentialia, cuiusque ordinis hic admitti debent, et cum in formulis differentialibus quae quidem significatum habent finitum, ratio differentialium tantum spectetur, quae si binae variables sint x et y , huiusmodi positionibus

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx \text{ etc.}$$

ad formas finitas reuocari solent, harum quantum p, q, r , etc. variationes potissimum assignari necesse est.

Problema

Problema I.

45. Datis binarum variabilium x et y variationibus δx et δy , formulæ differentialis $p = \frac{dy}{dx}$ variationem definire.

Solutio.

Cum sit $\delta dy = d\delta y$ et $\delta dx = d\delta x$, variatio quaesita δp per notas differentiationis regulas reperitur, dummodo loco signi differentiationis d scribatur, signum variationis δ , vnde cum oriatur

$$\delta p = \frac{dx \delta dy - d\delta y dx}{dx^2},$$

erit per conuersionem ante demonstratam :

$$\delta p = \frac{dx \delta dy - d\delta y dx}{dx^2}$$

vbi cum δx et δy sint variationes ipsarum x et y , hincque $\delta x + d\delta x$ et $\delta y + d\delta y$ variationes ipsarum $x + dx$ et $y + dy$ notandum est fore uti iam obseruauimus :

$$d\delta x = \delta(x + dx) - \delta x \text{ et } d\delta y = \delta(y + dy) - \delta y.$$

Idem inuenitur ex primis principiis cum enim valor ipsius variatus sit $p + \delta p$ isque prædeat si loco x et y earum valores variati, qui sunt $x + dx$ et $y + dy$ substituuntur erit

$$p + \delta p = \frac{d(y + \delta y)}{d(x + \delta x)} = \frac{dy + d\delta y}{dx + d\delta x},$$

vnde

unde ob $p = \frac{dy}{dx}$ fit

$$\delta p = \delta \cdot \frac{dy}{dx} = \frac{dy + d\delta y}{dx + d\delta x} - \frac{dy}{dx} = \frac{dx d\delta y - dy d\delta x}{dx^2}$$

quoniam in denominatore particula $dx d\delta x$ prae dx^2 euanescit.

Coroll. 1.

46. Si dum per differentialia progredimur, variables x et y continuo auctas designemus, per x' , x'' , x''' etc. y' , y'' , y''' etc. ut fit

$$x' = x + dx \text{ et } y' = y + dy, \text{ erit}$$

$$d\delta x = \delta x' - \delta x \text{ et } d\delta y = \delta y' - \delta y$$

hincque

$$\delta p = \delta \cdot \frac{dy}{dx} = \frac{dx(\delta y' - \delta y) - dy(\delta x' - \delta x)}{dx^2}$$

Coroll. 2.

47. Quoniam variationes ambarum variabilium x et y neutquam a se inuicem pendent, sed prorsus arbitrio nostro relinquuntur, si ipsi x nullas tribuamus variationes ut fit

$$\delta x = 0 \text{ et } \delta x' = 0, \text{ erit}$$

$$\delta p = \frac{d\delta y}{dx} = \frac{\delta y' - \delta y}{dx}$$

Coroll. 3.

48. Si praeterea vnicae variabili y variationem δy tribuamus, ut fit $\delta y' = 0$ erit $\delta p = -\frac{d\delta y}{dx}$, quae hypothesis minime naturae refragatur, quia

Vol. III.

Qq q

cur

curuam proximam ita cum principali congruentem assumi licet, vt in vnico tantum puncto ab ea discrepet.

Scholion.

49. Vulgo in solutione problematum isoperimetricorum aliorumque ad id genus pertinentium, curua variata ita congruens statui solet, vt tantum in vno quasi elemento discrepet. Ita si quaerenda sit curua EF certa quadam maximi minimiue proprietate gaudens, vnicum punctum Y in locum proximum y transferri solet vt curua variata EM_yY'F tantum in interuallo minimo MY' a quaesita deflectat ita vt positis

$$AX = x \text{ et } XY = y$$

fit pro variata curua

$$Ax = x + \delta x \text{ et } xy = y + \delta y, \text{ seu}$$

$$\delta x = Ax - AX \text{ et } \delta y = xy - XY,$$

pro sequentibus vero punctis, ad quae differentialia ducunt fit vbique

$$\delta x' = 0, \delta y' = 0, \delta x'' = 0, \delta y'' = 0, \text{ etc.}$$

itemque pro antecedentibus. Quin etiam ad calculi commodum variatio $Xx = \delta x$ nulla sumi solet, vt omnis variatio ad solum elementum δy perducatur, quo casu vtiq; habebitur $\delta p = -\frac{\delta y}{x}$, haecque vnica variatio vtiq; sufficit ad problemata huius generis quae quidem fuerint tractata, resoluenda. Verum si,

vti

vti hic instituimus, haec problemata latius extendimus, vt curua quaesita circa initium et finem certas determinationes recipere queat, vti iuc necessarium est calculum variationum quam generalissime absolute, atque in omnibus curuae punctis variationes indefinitas coordinatis tribuere. Quod etiam maxime est necessarium si huiusmodi inuestigationes ad lineas curuas non continuas accommodare velimus.

Problema 2.

50. Datis binarum variabilium x et y variationibus δx et δy , si ponatur $dy = p dx$ et $dp = q dx$, inuenire variationem quantitatis q , seu valorem ipsius δq .

Solutio.

Cum sit $q = \frac{dp}{dx}$, erit pro valore variato

$$q + \delta q = \frac{d(p + \delta p)}{d(x + \delta x)} = \frac{dp + d\delta p}{dx + d\delta x},$$

vnde auferendo quantitatem p relinquitur

$$\delta q = \frac{dx d\delta p - dp d\delta x}{dx^2},$$

quae variatio ergo etiam ex differentiatione formulae $q = \frac{dp}{dx}$ resultat, si more consueto differentiatio instituat, loco vero signi differentialis d scribatur signum variationis δ ; vbi quidem meminisse iuuabit esse

$$\delta dx = d\delta x \text{ et } \delta dp = d\delta p.$$

Q q q 2

Supra

Supra autem inuenimus ob $p = \frac{dy}{dx}$ esse

$$\delta p = \frac{dx d\delta y - dy d\delta x}{dx^2},$$

vnde porro per consuetam differentiationem valor ipsius $d\delta p$ scilicet differentiale ipsius δp colligitur.

Coroll. 1.

51. Cum sit $\frac{dy}{dx} = p$ et $\frac{d^2y}{dx^2} = q$, erit primo:

$$\delta p = \frac{d\delta y}{dx} - p \frac{d\delta x}{dx}$$

tum vero

$$\delta q = \frac{d\delta p}{dx} - q \frac{d\delta x}{dx}.$$

Pro vsu autem futuro praestat hic particulam $d\delta p$ relinqui, quam eius valorem ex praecedente formula erui.

Coroll. 2.

52. Interim tamen cum prior per differentiationem det

$$d\delta p = \frac{dd\delta y}{dx} - \frac{d dx d\delta y}{dx^2} - \frac{p dd\delta x}{dx} - q d\delta x + \frac{p dd dx d\delta x}{dx^2}$$

hoc valore substituto prodit

$$\delta q = \frac{dd\delta y}{dx^2} - \frac{d dx d\delta y}{dx^3} - \frac{p dd\delta x}{dx^2} - \frac{q d\delta x}{dx} + \frac{p dd dx d\delta x}{dx^3}.$$

Coroll. 3.

53. Quod si soli variabili y variationes tribuantur, vt particulae δx et quae inde deriuantur euane-

evanescent, habebimus:

$$\delta p = \frac{d\delta y}{dx} \text{ et } \delta q = \frac{d\delta p}{dx} = \frac{d^2\delta y}{dx^2} - \frac{d dx d\delta y}{dx^2}$$

ac si differentiale dx constans accipiat, erit
 $\delta q = \frac{d^2\delta y}{dx^2}$.

Scholion I.

54. Quo haec facilius intelligantur, consideremus in curva EF, per relationem inter variables AX=x et XY=y, plura puncta Y, Y', Y'' etc. secundum differentialia continuo promota, ut fit Fig. 5.

$$AX = x; AX' = x + dx; AX'' = x + 2dx + ddx;$$

$$AX''' = x + 3dx + 3ddx + d^2x$$

$$XY = y; X'Y' = y + dy; X''Y'' = y + 2dy + ddy;$$

$$X'''Y''' = y + 3dy + 3ddy + d^2y$$

quae differentialia cuiusque ordinis indicantes ita brevitatis gratia represententur:

$$AX = x; AX' = x'; AX'' = x''; AX''' = x''' \text{ etc.}$$

$$XY = y; X'Y' = y'; X''Y'' = y''; X'''Y''' = y''' \text{ etc.}$$

quibus singulis suae variationes nullo modo a se inuicem pendentes tribui concipiuntur, ita ut omnes istae variationes:

$$\delta x, \delta x', \delta x'', \delta x''' \text{ etc.}$$

$$\delta y, \delta y', \delta y'', \delta y''' \text{ etc.}$$

a libitu nostro pendentes tanquam cognitae spectari queant. His iam ita constitutis differentialia cuius-

Qq q 3

que

que ordinis variationum in hunc modum repræsentabuntur ut sit

$$\begin{aligned} d\delta x &= \delta x' - \delta x; & dd\delta x &= \delta x'' - 2\delta x' + \delta x; \\ d^2\delta x &= \delta x''' - 3\delta x'' + 3\delta x' - \delta x; \\ d\delta y &= \delta y' - \delta y; & dd\delta y &= \delta y'' - 2\delta y' + \delta y; \\ d^2\delta y &= \delta y''' - 3\delta y'' + 3\delta y' - \delta y. \end{aligned}$$

Quodsi iam vnicum punctum curvæ Y variari sumamus, erit

$$\begin{aligned} d\delta x &= -\delta x; & dd\delta x &= +\delta x; & d^2\delta x &= -\delta x \text{ etc.} \\ d\delta y &= -\delta y; & dd\delta y &= +\delta y; & d^2\delta y &= -\delta y \text{ etc.} \end{aligned}$$

hincque

$$\begin{aligned} \delta p &= -\frac{\delta y}{dx} + \frac{p\delta x}{dx} \text{ et} \\ \delta q &= \frac{\delta y}{dx^2} + \frac{d dx \delta y}{dx^3} - \frac{p\delta x}{dx^2} + \frac{1 q \delta x}{dx} - \frac{p d dx \delta x}{dx^3} \end{aligned}$$

vbi omissis partibus reliquarum respectu evanescentibus, erit

$$\delta q = \delta y \cdot \frac{1}{dx^2} - \delta x \cdot \frac{p}{dx^2}.$$

Denique si soli applicatae XY = y variatio tribuatur, habebitur:

$$\delta p = -\frac{1}{dx} \cdot \delta y \text{ et } \delta q = \frac{1}{dx^2} \cdot \delta y.$$

Scholion 2.

55. Hinc patet si in vnicò curvæ puncto variatio statuatur, insigniter contra recepta differentialium principia impingi, cum variationum differentialia superiora nequiquam prae inferioribus evanescant

neſcant ſed iugiter eundem valorem retineant, atque adeo variationes quantitatum p et q in infinitum excreſcant, ſiquidem infinite parua δx et δy ex eodem ordine quo differentialia dx et dy aſſumantur. Quin etiam hinc in calculo maxime cavendum eſt ne in enormes errores praecipitemur, cum calculi praecepta, legi continuitatis innitantur, qua lineae curvae continuo puncti fluxu deſcribi concipiuntur, ita vt in earum curvatura nuſquam ſaltus agnoſcatur. Quodſi autem vnicum curvae punctum Y in y diducatur reliquo curvae tractu praeſter bina quaſi elementa My et yY' invariato relicto euidens eſt curvaturae ingentem irregularitatem induci, cum vulgares calculi regulae non amplius applicari queant. Cui incommodo vt occurramus tutiſſimum crit remedium, vt ſingulis curvae punctis mente ſaltem variationes tribuantur, quae continuitatis quapiam lege contineantur, neque ante irregularitas in calculo admittatur, quam omnes differentiationes et integrationes fuerint peractae; hocque modo ſaltem ſpecies continuitatis in calculo retineatur. Quamvis ergo variationum differentialia

Fig. 5.

$$d\delta y, d\delta\delta y, d^2\delta y \text{ etc. Item}$$

$$d\delta x, d\delta\delta x, d^2\delta x \text{ etc.}$$

forte in facta hypotheſi ad ſimplices variationes revocare liceat, tamen expedit illas formas in calculo retineri ad eaſque ſequentes integrationes accommodari, atque huc etiam redeunt operationes, quas olim

olim, cum idem argumentum de inueniendis curuis maximi minimi proprietate praeditis tractassem, expedire docueram.

Problema 3.

56. Datis binarum variabilium x et y variationibus δx et δy , rationum inter differentialia cuiuscunque gradus variationes inuestigare.

Solutio.

Quaestio huc redit vt positis continuo

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx, dr = s dx \text{ etc.}$$

quantitatum p, q, r, s etc. variationes assignentur, cum ad has quantitates omnes differentialium cuiuscunque ordinis rationes quae quidem finitis valoribus continentur reducantur. Ac de harum quidem duabus primis p et q iam vidimus esse

$$\delta p = \frac{d\delta y}{dx} - \frac{p d\delta x}{dx} \text{ et } \delta q = \frac{d\delta p}{dx} - \frac{q d\delta x}{dx}.$$

Quoniam igitur porro est

$$r = \frac{dq}{dx} \text{ et } s = \frac{dr}{dx} \text{ etc.}$$

harum variationes simili modo per differentiationis regulas inueniuntur:

$$\delta r = \frac{d\delta q}{dx} - \frac{r d\delta x}{dx}; \delta s = \frac{d\delta r}{dx} - \frac{s d\delta x}{dx} \text{ etc.}$$

vbi si iuberit loco $d\delta p, d\delta q, d\delta r$, etc. differentialia variationum $\delta p, \delta q, \delta r$ etc. ante inuentarum

tarum substitui possunt. Hoc autem non solum in formulas nimis prolixas induceret, sed etiam vti ex sequentibus patebit ne quidem est necessarium, cum hinc multo facilius omnes reductiones, quibus opus erit, institui queant.

Coroll. 1.

57. Si soli variabili y variationes tribuantur, seu manentibus abscissis x tantum applicatae y suis variationibus augeantur, habebimus:

$$\delta p = \frac{d\delta y}{dx}; \delta q = \frac{d\delta p}{dx}; \delta r = \frac{d\delta q}{dx}; \delta s = \frac{d\delta r}{dx}.$$

Coroll. 2.

58. Quodsi praeterea omnia ipsius x incrementa dx aequalia capiantur, seu elementum dx constans statuatur, substitutis differentialibus praecedentium formularum in sequentibus obtinebitur:

$$\delta p = \frac{d\delta y}{dx}; \delta q = \frac{d^2\delta y}{dx^2}; \delta r = \frac{d^3\delta y}{dx^3}; \delta s = \frac{d^4\delta y}{dx^4} \text{ etc.}$$

Coroll. 3.

59. Si solis abscissis x variationes tribuantur, vt variatio δy cum omnibus deriuatis euanescat, simulque elementum dx constans capiatur, singulae haec variationes ita se habebunt:

$$\begin{aligned} \delta p &= -\frac{p d\delta x}{dx}; \delta q = -\frac{p d d\delta x}{dx^2} - \frac{q d\delta x}{dx} \\ \delta r &= -\frac{p d^2\delta x}{dx^3} - \frac{q d d\delta x}{dx^2} - \frac{r d\delta x}{dx} \\ \delta s &= -\frac{p d^3\delta x}{dx^4} - \frac{q d^2\delta x}{dx^3} - \frac{r d d\delta x}{dx^2} - \frac{s d\delta x}{dx} \end{aligned}$$

etc.

Vol. III.

R r r

Coroll. 4.

Coroll. 4.

60. Etiamfi ergo hoc casu elementum dx constans accipiatur, tamen hic occurrunt differentialia cuiusque ordinis variationis δx , cuius rei ratio est, quod variationes valorum ipsius x continuo ulterius promotorum x' , x'' etc. nequam a differentialibus pendere statuuntur.

Scholion.

61. Quando autem placuerit soli variabili x variationes tribuere, tum omnino praestat variables x et y inter se permutari, atque huiusmodi potius positionibus uti

$$dx = pdy, dp = qdy, dq = rdy \text{ etc.}$$

quibus species differentialium tollatur, tum vero sumto elemento dy constante similes formulae simpliciores pro variationibus quantitatum p , q , r etc. reperiuntur, atque Coroll. 2. Ceterum quo calculus ad omnes casus accommodari queat, semper expedit utrique variabili suas variationes tribui, etsi enim tum formae multo perplexiores prodeant praecipue si euoluantur, tamen calculum prosequendo tam egregia se offerunt compendia ut in fine calculus vix fiat operosior, neque huius prolixitatis taedeat. Ad problemata ergo magis generalia ad hoc caput pertinentia progrediamur.

Problema

Problema 4.

62. Datis duarum variabilium x et y variationibus δx et δy , formulæ cuiuscunque finitæ V tam ex illis variabilibus ipsis quam earum differentialibus cuiuscunque ordinis conflatae variationem inuenire.

Solutio.

Cum V sit quantitas valorem habens finitum, ponendo

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx, dr = s dx \text{ etc.}$$

differentialia inde tollentur, prodibitque pro V functio ex quantitatibus finitis formata x, y, p, q, r, s etc. Quæcunque ergo sit ratio compositionis eius differentiale semper huiusmodi habeat formam:

$$dV = M dx + N dy + P dp + Q dq + R dr + S ds \text{ etc.}$$

horum membrorum numero existente eo maiore, quo altiora differentialia ingrediuntur in V . Quodsi vero huius formulæ V variatio δV fuerit indaganda, ea obtinetur si loco quantitatuum variabilium x, y, p, q, r etc. eadem suis variationibus auctæ substituuntur et a forma resultante ipsa quantitas V auferatur, ex quo intelligitur variationem ope consuetæ differentiationis inueniri signo tantum differentialis d in signum variationis δ mutato. Quare cum differentiale supra iam sit exhibitum impetramus variationem quaesitam:

$$\delta V = M \delta x + N \delta y + P \delta p + Q \delta q + R \delta r + S \delta s \text{ etc.}$$

R r r 2

quem-

quemadmodum autem variationes $\delta p, \delta q, \delta r, \delta s$ etc. per variationes sumtas δx et δy determinentur iam supra est ostensum.

Coroll. 1.

63. Si hic substituamus valores ante inuentos, obtinebimus variationem quaesitam ita expressam

$$\delta V = M\delta x + N\delta y + \frac{1}{dx}(Pd\delta y + Qd\delta p + Rd\delta q + Sd\delta r + \text{etc.}) \\ - \frac{d\delta x}{dx}(Pp + Qq + Rr + Ss + \text{etc.}).$$

Coroll. 2.

63. Si variabili x nulla plane tribuatur variatio, atque insuper elementum dx [constans accipiatur, tum quantitatis propositae V variatio ita prodibit expressa:

$$\delta V = N\delta y + \frac{P d\delta y}{dx} + \frac{Q d^2\delta y}{dx^2} + \frac{R d^3\delta y}{dx^3} + \frac{S d^4\delta y}{dx^4} + \text{etc.}$$

Scholion.

65. In his formis saltem species homogeneitatis in differentialibus spectatur, siquidem δx et δy ad ordinem differentialium referantur, quod longe secus eueniret, si eo casu quo vnicum curuae punctum variatur, statim vellemus loco differentialium variationum valores supra (54.) exhibitos substituere, quo quippe pacto idea integrationis, qua hae formulae deinceps indigent excluderetur. Ceterum patet quomodo inuentio variationum ad consuetam diffe-

differentiationem reuocetur, dum totum discrimen in hoc tantum est situm vt loco variationum δp , δq , δr etc. valores iam ante assignati, quos quidem ipsos quoque per consuetam differentiationem elicuimus, substituuntur. Conueniet autem haec operationem aliquot exemplis illustrari quo clarius indoles totius huius tractationis percipiatur.

Exemplum 1.

66. *Formulae subtangentem experimentis $\frac{y^d x}{d x}$ variationem inuenire.*

Ob $dy = p dx$ haec formula fit $\frac{y}{p}$, vnde eius variatio $\frac{\delta y}{p} - \frac{y \delta p}{p^2}$, vbi loco δp valore substituto fit ea:

$$\frac{\delta y}{p} - \frac{y \delta p}{p^2} + \frac{y d \delta x}{p d x} = \frac{d x}{d y} \delta y - \frac{y d x}{d y^2} d \delta y + \frac{y}{d y} d \delta x$$

quae postrema forma immediate ex differentiatione formulae propositae nascitur.

Exemplum 2.

67. *Formulae ipsam tangentem experimentis $\frac{y \sqrt{d x^2 + d y^2}}{d y}$ variationem inuenire.*

Positio $dy = p dx$ praebet hanc formam finitam $\frac{y}{p} \sqrt{1 + p p}$ vnde variatio quaesita est:

$$\frac{\delta y}{p} \sqrt{1 + p p} - \frac{y \delta p}{p^2 \sqrt{1 + p p}},$$

quae transformatur in hanc

$$\frac{y (d x^2 + d y^2)}{d y} \delta y - \frac{y d x}{d y^2 \sqrt{d x^2 + d y^2}} (d x d \delta y - d y d \delta x).$$

R r r 3

Exem-

Exemplum 3.

68. *Formulae radium curuedinis exprimentis*

$\frac{(dx^2 + dy^2)^{\frac{3}{2}}}{dxddy}$ *variationem definire.*

Posito $dy = p dx$ et $dp = q dx$ haec formula transit in hanc $\frac{(x + pp)^{\frac{3}{2}}}{q}$, cuius propterea variatio est

$$\frac{3p^2 p V(x + pp) - \frac{3}{2} q (x + pp)^{\frac{3}{2}}}{q^2}$$

vbi quidem substitutioni valorum ante inuentorum non immoror.

Problema 5.

69. *Datis duarum quantitatum variabilium x et y variationibus δx et δy formulae tam ex illis variabilibus quam earum differentialibus cuiuscunque ordinis conflatae siue fuerit infinita siue infinite parua, variationem inuestigare.*

Solutio.

Positis vt haectenus $dy = p dx$, $dp = q dx$, $dq = r dx$ etc. formula semper reducetur ad huiusmodi formam $V dx^n$, vbi V fit functio finita quantitatum x, y, p, q, r etc. exponens vero n siue positius siue negatiuus, ita vt priori casu formula sit infi-

infinite parua, posteriori vero infinite magna. Ponamus igitur differentiationem ordinariam dare

$$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

vnde simul eius variatio habetur. Cum igitur formae propositae variatio sit:

$$nV dx^{n-1} d\delta x + dx^n \delta V$$

erit utique haec variatio quam quaerimus:

$$nV dx^{n-1} d\delta x + dx^n (M\delta x + N\delta y + P\delta p + Q\delta q + R\delta r \text{ etc.})$$

vbi ex superioribus hos valores substitui oportet:

$$\delta p = \frac{d\delta y - p d\delta x}{dx}; \quad \delta q = \frac{d\delta p - q d\delta x}{dx}$$

$$\delta r = \frac{d\delta q - r d\delta x}{dx}; \quad \delta s = \frac{d\delta r - s d\delta x}{dx}$$

etc.

quae cum per se sint perspicua, nulla ampliori explicatione indigent; simulque hoc caput penitus abfolutum videtur.

CAPUT III.

DE

VARIATIONE FORMULARVM
 INTEGRALIVM SIMPLICIVM DVAS
 VARIABILES INVOLVENTIVM.

Definitio 6.

70.

Formulam integram simplicem hic appello, quae nulla alia integralia in se involuit, sed simpliciter integrale refert formulae differentialis, praeter binas variables quaecunque earum differentialia complectentis.

Coroll. I.

71. Si ergo x et y sint binae variables, formula integralis fW erit simplex, si expressio W praeter has variables tantum earum differentialia, cuiuscunque fuerint ordinis, contineat, neque praeterea alias formulas integrales in se implicet.

Coroll. 2.

72. Quod si ergo statuamus

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx \text{ etc.}$$

ut species differentialium tollatur, quoniam integratio

tio requirit formulam differentialem expressio illa W semper reducetur ad huiusmodi formam Vdx existente V functione quantitatuum x, y, p, q etc.

Coroll. 3.

73. Cum igitur formula integralis simplex sit huiusmodi $\int Vdx$, ubi V est functio quantitatuum x, y, p, q, r etc. eius indolem commodissime eius differentiale repraesentabit, si dicamus esse

$$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

Scholion.

74. Distinguo hic formulas integrales simplices a complicatis, in quibus integratio proponitur eiusmodi formularum differentialium quae iam ipsae unam pluresue formulas integrales, inuoluunt. Veluti si littera s denotet integrale

$$\int V(dx^2 + dy^2) = \int dx V(1 + pp),$$

atque quantitas V praeter illas quantitates etiam hanc s contineat, formula integralis $\int Vdx$ merito censetur complicata; cuius variatio singularia praecipua postulat deinceps exponenda. Hoc autem capite primo methodum formularum integralium simplicium variationes inueniendi tradere constitui.

Theorema 2.

75. Variatio formulae integralis $\int W$ semper aequalis est integrali variationis eiusdem formulae differentialis cuius integrale proponitur; seu est

$$\delta \int W = \int \delta W.$$

Demonstratio.

Cum variatio sit excessus, quo valor variatus cuiusque quantitatis superat eius valorem naturalem, perpendamus formulae propositae $\int W$ valorem variatum, quem obtinet, si loco variabilium x et y earundem valores suis variationibus δx et δy aucti substituuntur. Cum autem tum quantitas W abeat in $W + \delta W$, formae propositae valor variatus erit

$$\int (W + \delta W) = \int W + \int \delta W$$

vnde cum sit

$$\delta \int W = \int (W + \delta W) - \int W$$

habebimus

$$\delta \int W = \int \delta W$$

vnde patet variationem integralis aequari integrali variationis.

Idem etiam hoc modo ostendi potest. Ponatur $\int W = w$, ita ut quaerenda sit variatio δw .

Quia

Quia ergo sumtis differentialibus est $dw = W$, capiuntur nunc variationes eritque

$$\delta dw = \delta W = d\delta w$$

ob $\delta dw = d\delta w$. Nunc vero aequatio $d\delta w = \delta W$ denuo integrata praebet

$$\delta w = \int \delta W = \delta \int W.$$

Coroll. 1.

76. Proposita ergo hac formula integrali $\int V dx$ eius variatio $\delta \int V dx$ erit

$$= \int \delta (V dx) = \int (V \delta dx + dx \delta V)$$

hincque ob $\delta dx = d\delta x$ habebitur:

$$\delta \int V dx = \int V d\delta x + \int dx \delta V.$$

Coroll. 2.

77. Posito $\delta x = \omega$ ut sit $d\delta x = d\omega$, quia est $\int V d\omega = V\omega - \int \omega dV$,

in priori membro differentiale variationis dx exiit, fietque:

$$\delta \int V dx = V \delta x - \int dV \delta x + \int dx \delta V$$

vbi prima pars ab integratione est immunis.

Scholion.

78. Quemadmodum supra ostendimus signa differentiationis d cum signo variationis δ expressioni

cuicumque praefixa inter se pro lubitu permutari posse, ita nunc videmus signum integrationis \int cum signo variationis δ permutari posse, cum sit

$$\delta \int W = \int \delta W.$$

Atque hoc etiam ad integrationes repetitas patet, ut si proposita fuerit talis formula $\iint W$ eius variatio his modis exhiberi possit

$$\delta \iint W = \iint \delta W = \iint \delta W$$

ideoque variatio formularum integralium ad variationes expressionum nullam amplius integrationem inuoluentium reducat, pro quibus inueniendis iam supra praecepta sunt tradita.

Problema 6.

79. Propositis binarum variabilium x et y variationibus δx et δy , si positis

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx \text{ etc.}$$

fuerit V functio quaecumque quantitatum x, y, p, q, r etc. formulae integralis $\int V dx$ variationem investigare.

Solutio.

Modo vidimus (77.) huius formulae integralis variationem ita exprimi ut sit

$$\delta \int V dx = \int V \delta x - \int dV \delta x + \int dx \delta V.$$

Iam ad variationem δV elidendam, cum sit V functio quantitatum x, y, p, q, r etc. statuamus eius

eius differentiale esse

$$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr \text{ etc.}$$

ac simili modo eius variatio ita erit expressa:

$$\delta V = M\delta x + N\delta y + P\delta p + Q\delta q + R\delta r \text{ etc.}$$

quibus valoribus substitutis consequimur variationem quaesitam :

$$\begin{aligned} \delta fV dx &= V\delta x + fdx(M\delta x + N\delta y + P\delta p + Q\delta q + R\delta r \text{ etc.}) \\ &\quad - f\delta x(Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr \text{ etc.}) \end{aligned}$$

vbi cum partes ab M pendentes se destruant, erit partibus secundum litteras N, P, Q, R etc. separatis variatio

$$\begin{aligned} \delta fV dx &= V\delta x + fN(dx\delta y - dy\delta x) + fP(dx\delta p - p\delta x) \\ &\quad + fQ(dx\delta q - dq\delta x) + fR(dx\delta r - dr\delta x) \\ &\quad \text{etc.} \end{aligned}$$

vbi est vti supra inuenimus :

$$\begin{aligned} dx\delta p &= d\delta y - p d\delta x; \quad dx\delta q = d\delta p - q d\delta x; \\ dx\delta r &= d\delta q - r d\delta x \text{ etc.} \end{aligned}$$

quibus valoribus substitutis ob $dy = p dx$ obtinetur :

$$\begin{aligned} \delta fV dx &= V\delta x + fNdx(\delta y - p\delta x) + fPd.(\delta y - p\delta x) \\ &\quad + fQd.(\delta p - q\delta x) + fRd.(\delta q - r\delta x) \\ &\quad \text{etc;} \end{aligned}$$

Ad hanc expressionem ulterius reducendam, notetur esse

$$\delta p - q \delta x = \frac{d\delta y - p \frac{d\delta x}{dx} - q \delta x}{dx} = \frac{d(\delta y - p \delta x)}{dx}$$

$$\delta q - r \delta x = \frac{d\delta p - q \frac{d\delta x}{dx} - r \delta x}{dx} = \frac{d(\delta p - q \delta x)}{dx}$$

$$\delta r - s \delta x = \frac{d\delta q - r \frac{d\delta x}{dx} - s \delta x}{dx} = \frac{d(\delta q - r \delta x)}{dx}$$

etc.

quo pacto quaevis formula ad praecedentem reducitur; unde si breuitatis gratia ponamus $\delta y - p \delta x = \omega$ erit ut sequitur:

$$\delta y - p \delta x = \omega$$

$$\delta p - q \delta x = \frac{d\omega}{dx}$$

$$\delta q - r \delta x = \frac{1}{dx} d \cdot \frac{d\omega}{dx}$$

$$\delta r - s \delta x = \frac{1}{dx} d \cdot \frac{1}{dx} d \cdot \frac{d\omega}{dx}$$

etc.

sicque variationibus litterarum deriuatarum p, q, r etc. ex calculo exclusis adipiscimur variationem quaesitam.

$$\begin{aligned} \delta V dx = & V \delta x + f N dx \omega + f P d\omega + f Q d \cdot \frac{d\omega}{dx} + f R d \cdot \frac{1}{dx} d \cdot \frac{d\omega}{dx} \\ & + f S d \cdot \frac{1}{dx} d \cdot \frac{1}{dx} d \cdot \frac{d\omega}{dx} + f T d \cdot \frac{1}{dx} d \cdot \frac{1}{dx} d \cdot \frac{1}{dx} d \cdot \frac{d\omega}{dx} \end{aligned}$$

etc.

cuius formae lex progressionis est manifesta, cuiusunque gradus differentialia in formulam V ingrediuntur.

Coroll. I.

Coroll. 1.

80. Huius igitur variationis pars prima $V\delta x$ a signo integrationis est immunis atque adeo ^{solam} variationem δx inuoluit, reliquae vero partes vtramque perpetuo eodem modo iunctam et in littera .

$$\omega = \delta y - p \delta x$$

comprehensam continet.

Coroll. 2.

81. Secunda pars

$$\int N dx. \omega = \int N \omega dx$$

commodius exprimi nequit, tertia vero $\int P d\omega$ commodius ita exprimi videtur, vt sit

$$\int P d\omega = P\omega - \int \omega dP$$

ac post signum integrale iam ipsa quantitas ω reperitur.

Coroll. 3.

82. Quarta pars $\int Q d \frac{d\omega}{dx}$ simili modo reducitur ad

$$Q \frac{d\omega}{dx} - \int dQ \frac{d\omega}{dx},$$

hocque membrum posterius, cum sit $\int \frac{dQ}{dx} d\omega$ porro praebet

$$\frac{dQ}{dx} \omega - \int \omega d \frac{dQ}{dx},$$

ita vt tertia pars resoluitur in haec membra:

$$Q \frac{d\omega}{dx} - \frac{dQ}{dx} \omega + \int \omega d \frac{dQ}{dx}.$$

Coroll. 4.

Coroll. 4.

§3. Quinta pars

$$fR d. \frac{1}{dx} d. \frac{d\omega}{dx}$$

reducitur primo ad

$$R. \frac{1}{dx} d. \frac{d\omega}{dx} - f \frac{dR}{dx} d. \frac{d\omega}{dx},$$

tum vero posterius membrum ad

$$\frac{dR}{dx} \cdot \frac{d\omega}{dx} - f \frac{1}{dx} d. \frac{dR}{dx} \cdot d\omega,$$

hocque tandem ulterius ad

$$\frac{1}{dx} d. \frac{dR}{dx} \omega - f \omega d. \frac{1}{dx} d. \frac{dR}{dx};$$

ita vt haec quinta pars iam ita exprimatur

$$R. \frac{1}{dx} d. \frac{d\omega}{dx} - \frac{dR}{dx} \frac{d\omega}{dx} + \frac{1}{dx} d. \frac{dR}{dx} \omega - f \omega d. \frac{1}{dx} d. \frac{dR}{dx}.$$

Coroll. 5.

§4. Simili modo sexta pars

$$fS d. \frac{1}{dx} d. \frac{d\omega}{dx}$$

ita reperitur expressa:

$$S. \frac{1}{dx} d. \frac{1}{dx} d. \frac{d\omega}{dx} - \frac{dS}{dx} \frac{1}{dx} d. \frac{d\omega}{dx} + \frac{1}{dx} d. \frac{dS}{dx} \frac{d\omega}{dx} - \frac{1}{dx} d. \frac{1}{dx} d. \frac{dS}{dx} \omega \\ + f \omega d. \frac{1}{dx} d. \frac{1}{dx} d. \frac{dS}{dx}$$

Problema

Problema 7.

85. Pofitis $dy = p dx$, $dp = q dx$, $dq = r dx$,
 $dr = s dx$ etc. fi V fuerit functio quacunq; quan-
 titatum x , y , p , q , r , s etc. ita vt fit

$$dV = M dx + N dy + P dp + Q dq + R dr + S ds \text{ etc.}$$

formulae integralis $\int V dx$ variationem ex vtriusque
 variabilis x et y variatione natam ita exprimere,
 vt post signum integrale nulla occurrant variatio-
 num differentialia.

Solutio.

In corollariis praecedentis problematis iam
 omnia ita sunt ad hunc scopum praeparata, vt ni-
 hil aliud opus fit, nisi vt transformationes singula-
 rum partium in ordinem redigantur, quo pacto
 duplicis generis partes obtinentur; vno continente
 formulas integrales, quas quidem omnes in eandem
 summam colligere licet, altero partes absolutas quas ita
 in membra distribuimus, vt secundum ipfas varia-
 tiones δx et δy , earumque differentialia cuiusque
 gradus procedant. Pofita autem breuitatis gratia for-
 mula $\delta y - p dx = \omega$ variatio quaefita ita fe habebit:

$$\begin{aligned} \delta \int V dx = & \int \omega dx + N \frac{d\omega}{dx} + \frac{1}{dx} d \frac{d\omega}{dx} - \frac{1}{dx} d \frac{1}{dx} d \frac{dR}{dx} + \frac{1}{dx} d \frac{1}{dx} d \frac{1}{dx} d \frac{dS}{dx} \text{ etc.} \\ & + V \delta x + \omega \left(P \frac{dQ}{dx} + \frac{1}{dx} d \frac{dR}{dx} - \frac{1}{dx} d \frac{1}{dx} d \frac{dS}{dx} + \text{etc.} \right. \\ & \left. + \frac{d\omega}{dx} \left(Q - \frac{dR}{dx} + \frac{1}{dx} d \frac{dS}{dx} - \text{etc.} \right) \right. \\ & \left. + \frac{1}{dx} d \frac{d\omega}{dx} \left(R - \frac{dS}{dx} + \text{etc.} \right) \right. \\ & \left. + \frac{1}{dx} d \frac{1}{dx} d \frac{d\omega}{dx} \left(S - \text{etc.} \right) \right) \end{aligned}$$

Vol. III.

T t t

cuius

cuius formae indoles ex sola inspectione statim est manifesta, ut vberiori illustratione non sit opus.

Coroll. 1.

86. Haec expressio multo simplicior redditur, si elementum dx capiatur constans, quo quidem amplitudo expressionis nequaquam restringitur, tum enim fiet:

$$\begin{aligned} \delta f V dx = & f \omega dx \left(N - \frac{dP}{dx} + \frac{d^2 Q}{dx^2} - \frac{d^3 R}{dx^3} + \frac{d^4 S}{dx^4} - \text{etc.} \right) \\ & + V \delta x + \omega \left(P - \frac{dQ}{dx} + \frac{d^2 R}{dx^2} - \frac{d^3 S}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d\omega}{dx} \left(Q - \frac{dR}{dx} + \frac{d^2 S}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d^2 \omega}{dx^2} \left(R - \frac{dS}{dx} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d^3 \omega}{dx^3} (S - \text{etc.}). \end{aligned}$$

Coroll. 2.

87. Si quaestio sit de linea curua prima pars integralis valorem per totam curuam ab initio vsque ad terminum, vbi coordinatae x et y subsistunt, congregat, simul omnes variationes in singulis curvae punctis factas complectens, dum reliquae partes absolutae tantum per variationes in extremitate curuae factas definiuntur.

Coroll. 3.

88. Si curuam coordinatis x et y definitam ut statim spectemus, aliaque curua ab ea infinite parum

parum discrepans consideretur, dum in singulis punctis utriusque coordinatae variationes quaecunque tribuantur, expressio inuenta indicat, quantum formulae integralis $\int V dx$ valor ex curua variata collectus superat eiusdem valorem ex ipsa curua data desumptum.

Coroll. 4.

89. Cum sit $\omega = \delta y - p \delta x$, patet hanc quantitatem ω euanescere, si in singulis punctis variationes δx et δy ita accipiantur, ut sit

$$\delta y : \delta x = p : 1 = dy : dx.$$

Hoc igitur casu curua variata plane non discrepat a data, ac tota variatio formulae $\int V dx$ reducitur ad $V \delta x$.

Scholion I.

90. Variatio haec pro formula integrali $\int V dx$ inuenta statim suppeditat regulam, quam olim tradidi pro curua inuenienda in qua valor eiusdem formulae integralis sit maximus vel minimus. Illa enim regula postulat, ut haec expressio

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{d d Q}{d x^2} - \frac{d^2 R}{d x^2} + \frac{d^3 S}{d x^3} - \text{etc.}$$

nihilo aequalis statuatur. Hic autem statim evidens est, ad id, ut variatio formulae $\int V dx$ euanescat, quemadmodum natura maximorum et minimorum exigit, ante omnia requiri, ut prima pars signo integrali contenta euanescat, ex quo fit:

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{d d Q}{d x^2} - \frac{d^2 R}{d x^2} + \frac{d^3 S}{d x^3} - \text{etc.} = 0.$$

T t t 2

Prae-

Praeterea vero etiam partes absolutas nihilo aequari oportet, in quo applicatio ad vtrumque curuae terminum contingetur. Ipsa enim curuae natura per illam aequationem exprimitur, quae cum ob differentialia altioris gradus totidem integrationes totidemque constantes arbitrarias assumat, harum constantium determinationi illae partes absolutae interviunt, ut tam in initio quam in fine quaesita curua certis conditionibus respondeat, veluti ad datas lineas curuas terminetur. Ac si aequatio illa fuerit differentialis ordinis quarti vel adeo altioris, partium quoque absolutarum numerus augetur, quibus effici potest, ut curua quaesita non solum vtrinque ad datas lineas terminetur, sed ibidem quoque certa directio, quin etiam si ad altiora differentialia assurgat, certa curuaminis lex praescribi queat. Semper autem applicationem faciendo pulcherrime euenire solet, ut ipsa quaestionum indoles eiusmodi conditiones inuoluet, quibus per partes absolutas commodissime satisfieri possit.

Scholion 2.

91. Quanta autem mysteria in hac forma, quam pro variatione formulae integralis $\int V dx$ invenimus lateant, in eius applicatione ad maxima et minima multo luculentius declarare licet, hic tantum obseruo, partem integram necessario in istam variationem ingredi. Cum enim rem in latissimo sensu

sensu simus complexi, ut in singulis curvae punctis utrique variabili x et y variationes quascunque nulla plane lege inter se connexas tribuerimus, fieri omnino nequit, ut variatio totius curvae conueniens non simul ab omnibus variationibus intermediis pendeat, quippe quibus aliter continuis uocasse est, ut inde totius curvae variatio mutationem perpetuatur. Atque in hoc variatio formularum integralium potissimum differt a variatione eiusmodi expressio- num, quales in superiori capite considerauimus, quae vnice a variatione vltimis elementis tributa pendet. Ex quo luculenter sequitur, si forte quantitas V ita fuerit comparata, ut formula differentialis Vdx integrationem admittat, nulla stabilita relatione inter variabiles x et y sique integralis $\int Vdx$ sit functio absoluta quantitatuum x, y, p, q, r etc. tum etiam eius variationem tantum a variatione extre- morum elementorum pendere posse, sique partem variationis integram plane in nihilum abire debere ex quo sequens insigne Theorema colligitur.

Theorema 3.

92. *Posito* $dy = pdx, dp = qdx, dq = rdx, dr = sdx$ etc. *si* V *fuerit eiusmodi functio ipsarum* x, y, p, q, r, s etc. *ut posito eius differentiaii*

$$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + Sds \text{ etc.}$$

fuerit

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{dQ}{dx^2} - \frac{d^2R}{dx^3} + \frac{d^3S}{dx^4} - \text{etc.} = 0$$

T t t 3

sumto

sumto elemento dx constante, tum formula differentialis Vdx per se erit integrabilis, nulla stabilita relatione inter variables x et y ; ac vicissim.

Demonstratio.

Si fuerit

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{d^2Q}{dx^2} - \frac{d^3R}{dx^3} + \frac{d^4S}{dx^4} - \text{etc.} = 0,$$

tum formulae integralis $\int Vdx$ variatio nullam implicat formulam integralem, ideoque pro quouis situ coordinatarum x et y a solis variationibus, quae ipsis in extremo termino tribuuntur, pendet, quod fieri neutiquam posset, si formula Vdx integrationem respueret, propterea quod tum variatio insuper ab omnibus variationibus intermediis simul necessario penderet; unde sequitur quoties aequatio illa locum habet, toties formulam Vdx integrationem admittere; ita ut $\int Vdx$ futura sit certa ac definita functio quantitatum x, y, p, q, r, s etc. Vicissim autem quoties formula differentialis Vdx integrationem admittit, eiusque propterea integrale $\int Vdx$ est vera functio quantitatum x, y, p, q, r, s etc. toties quoque eius variatio tantum ab extremis variationibus ipsarum x et y pendet, neque variationes intermediae eam ullo modo afficere possunt. Ex quo necesse est ut variationis pars integralis supra inuenta euanescat, id quod fieri nequit, nisi fuerit

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{d^2Q}{dx^2} - \frac{d^3R}{dx^3} + \frac{d^4S}{dx^4} - \text{etc.} = 0$$

sicque Theorema propositum etiam inuicem ueritati est consentaneum.

Coroll. 1.

COROLL. I.

93. En ergo insigne critérium, cuius ope formula differentialis duarum variabilium, cuiuscunque gradus differentialia in eam ingrediantur, diiudicari potest, vtrum sit integrabilis nec ne? Multo latius ergo patet illo critério satis noto, quo formularum differentialium primæ gradus integrabilitas dignosci solet.

COROLL. 2.

94. Primo ergo si quantitas V sit tantum functio ipsarum x et y nullam differentialium rationem inuoluens, vt sit

$$dV = M dx + N dy,$$

tum formula differentialis $V dx$ integrationem non admittit, nisi sit $N=0$, hoc est nisi V sit functio ipsius x tantum, quod quidem per se est perspicuum.

COROLL. 3.

95. Proposita autem huiusmodi formula differentiali: $v dx + u dy$, ea cum forma $V dx$ ob $dy = p dx$ comparata dat $V = u + pu$; ideoque

$$M = \left(\frac{dv}{dx}\right) + p\left(\frac{du}{dx}\right); \quad N = \left(\frac{dv}{dy}\right) + p\left(\frac{du}{dy}\right)$$

et $P = u$, quandoquidem quantitates v et u nulla differentialia implicare sumuntur. Erit ergo

$$dP = du = dx\left(\frac{du}{dx}\right) + dy\left(\frac{du}{dy}\right).$$

Quare

Quare cum criterium integrabilitatis postulet ut sit

$$N - \frac{dP}{dx} = 0,$$

erit pro hoc casu

$$\left(\frac{dv}{dx}\right) + p\left(\frac{du}{dy}\right) - \left(\frac{du}{dx}\right) - p\left(\frac{dv}{dy}\right) = 0$$

$$\text{feu } \left(\frac{dv}{dy}\right) = \left(\frac{du}{dx}\right),$$

quod est criterium iam vulgo cognitum.

Scholion I.

96. Demonstratio huius Theorematis omnino est singularis, cum ex doctrina variationum sit petita, quae tamen ab hoc argumento prorsus est aliena; vix vero alia via patet ad eius demonstrationem pertingendi. Tum vero hic accuratior cognitio functionum diligenter est animaduertenda, qua ostendimus formulam integram $\int V dx$ neutiquam ut functionem quantitatum x, y, p, q, r etc. spectari posse, nisi reuera integrationem admittat. Natura enim functionum semper hanc proprietatem habet adiunctam, ut statim atque quantitativis, quae eam ingrediuntur valores determinati tribuuntur, ipsa functio ex iis formata determinatum adipiscatur valorem; veluti haec functio xy , si ponamus $x=2$ et $y=3$, valorem accipit $=6$. Longe secus autem euenit in formula integrali $\int y dx$, cuius valor pro casu $x=2$ et $y=3$ neutiquam assignari potest, nisi inter y et x certa quaedam relatio

tio statnatur; tum autem ea formula abit in functionem vnicae variabilis. Formularum ergo integralium, quae integrari nequeunt, natura sollicita a natura functionum distingui debet, cum functiones statim atque quantitibus variabilibus, ex quibus conflantur, determinati valores tribuntur, ipsae quoque determinatos valores recipiant, etiamsi variables nullo modo a se inuicem pendeant; quod minime euenit in formulis integralibus, quippe quarum determinatio omnes plane valores intermedios simul includit. Imprimis autem huic discrimini vniuersa doctrina de maximis et minimis, ad quam hic attendimus, innitur, vbi formulas, quibus maximi minimiue proprietates conciliari debet; necessario eiusmodi integrales esse oportet, quae per se integrationem non admittant.

Scholion 2.

97. Ad maiorem Theorematis illustrationem eiusmodi formulam integram $\int V dx$ consideremus, quae per se sit integrabilis, ponamusque exempli gratia

$$\int V dx = \frac{x dy}{y dx} = \frac{x p}{y},$$

ita vt sit

$$V = \frac{p}{y} - \frac{x p p}{y^2} + \frac{x q}{y},$$

atque ideo haec formula differentialis

$$\left(\frac{p}{y} - \frac{x p p}{y^2} + \frac{x q}{y} \right) dx$$

Vol. III.

V v v

fit

fit absolute integrabilis; ac videamus, an Theorema nostrum hanc integrabilitatem declaret? Quantitatem ergo V differenticimus, et differentiali cum forma

$$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq$$

comparato obtinebimus:

$$M = \frac{-pP}{y^2} + \frac{q}{y}; N = \frac{-p}{y^2} + \frac{pxP}{y^3} - \frac{pq}{y^2}; P = \frac{x}{y} - \frac{pxP}{y^2} \text{ et } Q = \frac{x}{y}$$

Cum nunc secundum Theorema fieri debeat

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{dQ}{dx^2} = 0,$$

primo colligimus differentiendo:

$$\frac{dP}{dx} = \frac{-pP}{y^2} + \frac{pxP}{y^3} - \frac{pq}{y^2} \text{ et } \frac{dQ}{dx} = \frac{x}{y} - \frac{pxP}{y^2}$$

tum vero

$$\frac{dQ}{dx^2} = \frac{-pP}{y^2} + \frac{pxP}{y^3} - \frac{pq}{y^2}$$

Ergo

$$\frac{dP}{dx} - \frac{dQ}{dx^2} = \frac{-pP}{y^2} + \frac{pxP}{y^3} - \frac{pq}{y^2}$$

cui valori quantitas N utique est aequalis.

Scholion 3.

98. Ceterum quando formula differentialis Vdx integrationem per se admittit, ideoque posito

$$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

secundum Theorema est

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{dQ}{dx^2} - \frac{d^2R}{dx^3} + \frac{d^3S}{dx^4} - \text{etc.} = 0$$

hinc

hinc alia insignia consecretaria deducuntur. Primo enim cum per dx multiplicando et integrando fiat

$$fNdx - P + \frac{dQ}{dx} - \frac{d^2R}{dx^2} + \frac{d^3S}{dx^3} - \text{etc.} = A$$

patet etiam formulam Ndx absolute esse integrabilem. Deinde cum hinc porro fiat

$$fdx(fNdx - P) + Q - \frac{dR}{dx} + \frac{d^2S}{dx^2} - \text{etc.} = Ax + B$$

etiam formula

$$dx(fNdx - P)$$

integrationem admittit. Postea etiam simili modo integrabilis erit haec forma

$$dx(fdx(fNdx - P) + Q)$$

tum vero etiam haec

$$dx(fdx(fNdx - P) + Q) - R$$

et ita porro. Vnde sequens Theorema non minus notatu dignum et in praxi vtilissimum colligimus.

Theorema 4.

99. *Positis* $dy = pdx$, $dp = qdx$, $dq = rdx$, $dr = sdx$ etc. *si* V *eiusmodi fuerit functio ipsarum* x , y , p , q , r , s etc. *ut formula differentialis* Vdx *per se sit integrabilis, tum posito*

$dV = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + Sds + \text{etc.}$
etiam sequentes formulae differentiales per se integrationem admittent:

V V V 2

I.

- I. Formula Ndx erit per se integrabilis
tum posito $P-fNdx=\mathfrak{P}$.
- II. Formula $\mathfrak{P}dx$ erit per se integrabilis
porro posito $Q-f\mathfrak{P}dx=\mathfrak{Q}$.
- III. Formula $\mathfrak{Q}dx$ erit per se integrabilis
deinde posito $R-f\mathfrak{Q}dx=\mathfrak{R}$.
- IV. Formula $\mathfrak{R}dx$ erit per se integrabilis
vltcrius posito $S-f\mathfrak{R}dx=\mathfrak{S}$.
- V. Formula $\mathfrak{S}dx$ erit per se integrabilis
et ita porro.

Demonstratio.

Huius Theorematis veritas iam in praeced. §
est euicta, vnde simul patet, si omnes hae formu-
lae integrationem admittant etiam principalem Vnde
absolute fore integrabilem.

COROLL. I.

200. Cum V sit functio quantitatum

$$x, y, p = \frac{dy}{dx}; q = \frac{dp}{dx}; r = \frac{d^2y}{dx^2} \text{ etc.}$$

quantitates per differentiationem inde deriuatae M ,
 N , P , Q , R etc. etiam ita exhiberi possunt
vt sit

$$M = \left(\frac{dV}{dx}\right); N = \left(\frac{dV}{dy}\right); P = \left(\frac{dV}{dp}\right); Q = \left(\frac{dV}{dq}\right) \text{ etc.}$$

vnde

vnde ob primam formulam patet, si fuerit formula $V dx$ integrabilis, tum etiam formulam $(\frac{d^2v}{dx^2}) dx$ fore integrabilem.

COROLL. 2.

101. Deinde ergo quoque ob eandem rationem formula haec: $(\frac{d^2v}{dx^2}) dx$, hincque porro istae

$$(\frac{d^3v}{dx^3}) dx, (\frac{d^4v}{dx^4}) dx \text{ etc.}$$

omnes per se integrationem admittent.

COROLL. 3.

102. Quia tot tantum litterae P, Q, R etc. adfunt, quoti gradus differentialia in formula $V dx$ reperiuntur, et sequentes omnes evanescent, litterae germanicae inde deriuatae \mathfrak{P} , \mathfrak{Q} , \mathfrak{R} , \mathfrak{S} etc. tandem evanescere vel in functiones solius quantitatis x abire debent, quia alioquin sequentes integrabilitates locum habere non possent.

Exemplum.

103. Sit V eiusmodi functio, ut fiat

$$\int V dx = \frac{y(dx^2 + dy^2)^{\frac{1}{2}}}{x dx ddy}.$$

Factis substitutionibus

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx \text{ etc.}$$

V V V 3

pro

pro hoc exemplo functio V ita exprimetur :

$$V = \frac{p(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xq} - \frac{y(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xxq} + \frac{3ypV(1+pp)}{x} - \frac{yr(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq}$$

vnde per differentiationem eliciamus sequentes va-
lores :

$$N = \frac{-(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xxq} + \frac{3pV(1+pp)}{x} - \frac{r(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq}$$

$$P = \frac{(1+4pp)V(1+pp)}{xq} - \frac{3pV(1+pp)}{xxq} + \frac{3y(1+2pp)}{xV(1+pp)} \\ - \frac{3yprV(1+pp)}{xqq}$$

$$Q = \frac{-p(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq} + \frac{y(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xxqq} + \frac{2yr(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xq}$$

$$R = \frac{-y(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq}$$

Iam igitur primo integrabilem esse oportet formu-
lam Ndx seu

$$-\frac{dx(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xxq} + \frac{3pdxV(1+pp)}{x} - \frac{dq(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq}$$

vnde statim patet integrale hoc fore :

$$\int Ndx = \frac{(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xq}$$

Iam

Iam pro secunda formula hinc nascimur:

$$\mathfrak{Y} = P - fN dx = \frac{3pp\sqrt{(1+pp)}}{xq} - \frac{3yp\sqrt{(1+pp)}}{xxq} \\ + \frac{3y(1+2pp)}{x\sqrt{(1+pp)}} - \frac{3ypr\sqrt{(1+pp)}}{xqq}$$

ita vt integranda sit haec formula:

$$\mathfrak{Y} dx = \frac{3pdy\sqrt{(1+pp)}}{xq} - \frac{3ypdx\sqrt{(1+pp)}}{xxq} + \frac{3ydx(1+2pp)}{x\sqrt{(1+pp)}} \\ - \frac{3yprdq\sqrt{(1+pp)}}{xqq}$$

cuius integrale, vel saltem eius pars ex postremo membro manifesto colligitur: $\frac{3yp\sqrt{(1+pp)}}{xq}$, cuius differentiale cum totam formulam exhauriat erit

$$\int \mathfrak{Y} dx = \frac{3yp\sqrt{(1+pp)}}{q^2}$$

Nunc pro tertia formula habebimus

$$\mathfrak{Q} = Q - f\mathfrak{Y} dx = \frac{-p(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq} + \frac{y(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xxqq} + \frac{2yr(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xq^2} \\ - \frac{3ypr\sqrt{(1+pp)}}{xq}$$

vnde per dx multiplicando ob $dx = \frac{dp}{q}$ in ultimo membro fit

$$\mathfrak{Q} dx = \frac{-dy(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq} + \frac{y dx(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xxqq} + \frac{2y dq(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xq^2} \\ - \frac{3y p dp \sqrt{(1+pp)}}{xqq}$$

cuius

cuius penultimum membrum declarat integrale

$$\int \Omega dx = \frac{-y(1+pp)^{\frac{3}{2}}}{xqq}$$

Quarta porro formula ita erit comparata:

$$\mathfrak{R} = R - \int \Omega dx = 0,$$

vnde perspicuum est non solum hanc $\mathfrak{R}dx$ sed etiam sequentes omnes fore integrabiles.

Scholion.

104. Theoremata haec eo pulciora videntur, quod eorum demonstratio eiusmodi principio iunittur, cuius ratio hinc prorsus est aliena; propterea quod in his veritatibus nullum amplius vestigium variationum apparet; ex quo nullum est dubium quin demonstratio etiam ex alio fonte magis naturali hauriri queat.

CAPVT IV.

DE

VARIATIONE FORMVLARVM

INTEGRALIVM COMPLICATARVM

DVAS VARIABILES INVOL-
VENTIVM.

Problema 8.

105.

Posito $v = \int \mathfrak{B} dx$; existente \mathfrak{B} functione quacun-
que binarum variabilium x, y earumque diffe-
rentialium

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx \text{ etc.}$$

si V denotet functionem quamcunque ipsius v , in-
vestigare variationem formulae integralis complica-
tae $\int V dx$.

Solutio.

Quia quantitas v ipsa est formula integralis
 $\int \mathfrak{B} dx$, formula $\int V dx$ est utique complicata. Cum
igitur functio V solam quantitatem v involuere po-
natur, statuamus $dV = L dv$, tum vero pro fun-
ctione \mathfrak{B} sit eius differentiale

$$d\mathfrak{B} = \mathfrak{M} dx + \mathfrak{N} dy + \mathfrak{P} dp + \mathfrak{Q} dq + \mathfrak{R} dr + \text{etc.}$$

Vol. III.

X x x

His

His positis cum variatio quaesita sit

$$\delta f V dx = f \delta (V dx) = f (\delta V dx + V \delta dx),$$

et per reductionem supra adhibitam :

$$\delta f V dx = V \delta x + f (dx \delta V - dV \delta x).$$

Cum autem per hypothese[m] sit $dV = L dv$ erit etiam pro variatione $\delta V = L \delta v$, verum ob $v = f B dx$ erit primo $dv = B dx$ ideoque $dV = L B dx$, tum vero

$$\delta v = \delta f B dx = B \delta x + f (dx \delta B - d B \delta x),$$

ac propterea

$$\delta V = L B \delta x + L f (dx \delta B - d B \delta x),$$

hincque

$$\delta f V dx = V \delta x + f (L B dx \delta x + L dx f (dx \delta B - d B \delta x))$$

$$\text{seu } \delta f V dx = V \delta x + f L dx f (dx \delta B - d B \delta x).$$

Ex praecedente autem capite patet esse

$$\begin{aligned} f(dx \delta B - d B \delta x) = & \delta f B dx - B dx = f dx \left(\mathfrak{N} - \frac{d\mathfrak{P}}{dx} + \frac{d^2\mathfrak{Q}}{dx^2} - \frac{d^3\mathfrak{R}}{dx^3} + \frac{d^4\mathfrak{S}}{dx^4} - \text{etc.} \right) \\ & + \omega \left(\mathfrak{Y} - \frac{d\mathfrak{Q}}{dx} + \frac{d^2\mathfrak{R}}{dx^2} - \frac{d^3\mathfrak{S}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d\omega}{dx} \left(\mathfrak{Q} - \frac{d\mathfrak{R}}{dx} + \frac{d^2\mathfrak{S}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d^2\omega}{dx^2} \left(\mathfrak{R} - \frac{d\mathfrak{S}}{dx} + \text{etc.} \right) \\ & \text{etc.} \end{aligned}$$

sumto elemento dx constante et posito breuitatis ergo $\omega \pm \delta y - p \delta x$. Verum cum hinc substitutio molestas pariat praestabit ex primo fonte rem reperere; cum igitur ex differentiali et variatione quan-

titatis \mathfrak{B} fiat

$$dx\delta\mathfrak{B}-d\mathfrak{B}\delta x=dx(\mathfrak{M}\delta x+\mathfrak{N}\delta y+\mathfrak{P}\delta p+\mathfrak{Q}\delta q+\mathfrak{R}\delta r+\text{etc.})$$

$$-\delta x(\mathfrak{M}dx+\mathfrak{N}dy+\mathfrak{P}dp+\mathfrak{Q}dq+\mathfrak{R}dr+\text{etc.})$$

ob $dy=px$, $dp=qdx$, $dq=r dx$, $dr=s dx$ etc.

erit

$$dx\delta\mathfrak{B}-d\mathfrak{B}\delta x=\mathfrak{N}dx(\delta y-p\delta x)+\mathfrak{P}dx(\delta p-q\delta x)$$

$$+\mathfrak{Q}dx(\delta q-r\delta x)+\text{etc.}$$

Verum ob dx constans ex §. 79. fit:

$$\delta y-p\delta x=\omega; \delta p-q\delta x=\frac{d\omega}{dx}; \delta q-r\delta x=\frac{d^2\omega}{dx^2};$$

$$\delta r-s\delta x=\frac{d^3\omega}{dx^3}\text{ etc.}$$

ficque habebitur:

$$dx\delta\mathfrak{B}-d\mathfrak{B}\delta x=\mathfrak{N}qdx+\mathfrak{P}d\omega+\mathfrak{Q}\frac{d^2\omega}{dx^2}+\mathfrak{R}\frac{d^3\omega}{dx^3}$$

$$+\text{etc.}$$

cuius quidem integrale praebebat superiorem expressio-
nem. Ponatur nunc integrale $\int L dx = \mathfrak{I}$, eritque

$$\delta\int V dx = V\delta x + \int(dx\delta\mathfrak{B}-d\mathfrak{B}\delta x) - \int\mathfrak{I}(dx\delta\mathfrak{B}-d\mathfrak{B}\delta x)$$

Nunc verbò facile colligitur fore

$$\int\mathfrak{I}(dx\delta\mathfrak{B}-d\mathfrak{B}\delta x) = \int\omega dx \left(\mathfrak{I}\mathfrak{N} - \frac{d\mathfrak{I}\mathfrak{P}}{dx} + \frac{d^2\mathfrak{I}\mathfrak{Q}}{dx^2} - \frac{d^3\mathfrak{I}\mathfrak{R}}{dx^3} \text{ etc.} \right)$$

$$+ \omega \left(\mathfrak{I}\mathfrak{P} - \frac{d\mathfrak{I}\mathfrak{Q}}{dx} + \frac{d^2\mathfrak{I}\mathfrak{R}}{dx^2} \text{ etc.} \right)$$

$$+ \frac{d\omega}{dx} \left(\mathfrak{I}\mathfrak{Q} - \frac{d\mathfrak{I}\mathfrak{R}}{dx} \text{ etc.} \right)$$

X x x 2

vnde

vnde facta substitutione concluditur variatio quaesita:

$$\begin{aligned} \delta f V dx = & V \delta x + f \omega dx \left(\mathfrak{R} - \frac{d\mathfrak{P}}{dx} + \frac{d^2 \Omega}{dx^2} - \frac{d^3 \mathfrak{R}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & - f \omega dx \left(I \mathfrak{R} - \frac{d I \mathfrak{P}}{dx} + \frac{d^2 d I \Omega}{dx^2} - \frac{d^3 I \mathfrak{R}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & + I \omega \left(\mathfrak{P} - \frac{d \Omega}{dx} + \frac{d^2 \mathfrak{R}}{dx^2} - \frac{d^3 \mathfrak{E}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & - \omega \left(I \mathfrak{P} - \frac{d I \Omega}{dx} + \frac{d^2 d I \mathfrak{R}}{dx^2} - \frac{d^3 I \mathfrak{E}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{I d \omega}{dx} \left(\Omega - \frac{d \mathfrak{R}}{dx} + \frac{d^2 \mathfrak{E}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & - \frac{d \omega}{dx} \left(I \Omega - \frac{d I \mathfrak{R}}{dx} + \frac{d^2 d I \mathfrak{E}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & + \frac{I d^2 \omega}{dx^2} \left(\mathfrak{R} - \frac{d \mathfrak{E}}{dx} + \text{etc.} \right) \\ & - \frac{d^2 \omega}{dx^2} \left(I \mathfrak{R} - \frac{d I \mathfrak{E}}{dx} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{I d^3 \omega}{dx^3} \left(\mathfrak{E} - \text{etc.} \right) \\ & - \frac{d^3 \omega}{dx^3} \left(I \mathfrak{E} - \text{etc.} \right) \end{aligned}$$

Si hic partes binæ priores differentiatæ iterum integrentur reliquarum facta reductione impetrabimus loco dI valorem Ldx restituyendo

$$\begin{aligned} \delta f V dx = & V \delta x + f L dx \omega dx \left(\mathfrak{R} - \frac{d\mathfrak{P}}{dx} + \frac{d^2 \Omega}{dx^2} - \frac{d^3 \mathfrak{R}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & + f \omega dx \left(L \mathfrak{P} - \frac{L d \Omega - d I \Omega}{dx} + \frac{L d^2 \mathfrak{R} + d L \mathfrak{R} + d d I \mathfrak{R}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & + \omega \left(L \Omega - \frac{L \mathfrak{R} - d I \mathfrak{R}}{dx} + \frac{L d I \mathfrak{E} + d L d \mathfrak{E} + d d I \mathfrak{E}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d \omega}{dx} \left(L \mathfrak{R} - \frac{L d \mathfrak{E} - d I \mathfrak{E}}{dx} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d^2 \omega}{dx^2} \left(L \mathfrak{E} - \text{etc.} \right) \end{aligned}$$

quæ

quae forma videtur simplicissima et ad vsum maxime accommodata.

Coroll. 1.

106. Si eiusmodi relatio inter x et y quaeratur, vt integrale $\int V dx$ maximum minimumue eadat, variationis partes integrales nihilo aequari oportet, quod in genere fieri nequit, sed ad terminum, quousque integrale $\int V dx$ extenditur, spectari oportet, pro quo si ponamus fieri $I = \int L dx = A$, ex priori forma colligimus hanc aequationem:

$$0 = (A - I) \mathfrak{R} - \frac{d(A - I) \mathfrak{R}}{dx} + \frac{dd(A - I) \mathfrak{R}}{dx^2} - \frac{d^2(A - I) \mathfrak{R}}{dx^3} + \text{etc.}$$

Coroll. 2.

107. Quomodocunque autem haec aequatio pro quouis casu oblato tractetur, semper tandem eo est deveniendum vt formula integralis $I = \int L dx$ per differentiationem exturbari debeat, qua operatione simul quantitatem A inde extrudi evidens est; sicque aequatio resultans non amplius a termino integrationis pendebit.

Coroll. 3.

108. Quod si in genere pro variatione formulae integralis $\int V dx$ invenienda, valorem $\int L dx = I$ toti integrali respondeentem ponamus $= A$ variatio

X x x 3

quae-

quaesita ita exprimetur :

$$\begin{aligned} \delta f V dx = & V \delta x + \omega dx \left((A-I) \mathfrak{N} - \frac{d(A-I)\mathfrak{N}}{dx} + \frac{d^2(A-I)\mathfrak{N}}{dx^2} - \frac{d^3(A-I)\mathfrak{N}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ & + \omega \left(L \mathfrak{Q} - \frac{L d \mathfrak{N} - d L \mathfrak{N}}{dx} + \frac{L d \mathfrak{Q} + d L \mathfrak{Q} - d d L \mathfrak{Q}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d \omega}{dx} \left(L \mathfrak{N} - \frac{L d \mathfrak{Q} - d L \mathfrak{Q}}{dx} + \text{etc.} \right) \\ & + \frac{d^2 \omega}{dx^2} (L \mathfrak{Q} - \text{etc.}) \end{aligned}$$

vbi $A-I$ est valor formulae $\int L dx$ a termino integrationis extremo ad quemvis locum indefinitum medium retro sumtus.

Scholion.

109. In solutione huius problematis compendium se obtulit, quo etiam analysis in superiori capite adhibita non mediocriter, contrahi potest. Cum enim ibi (79.) peruenissemus ad

$$\delta f V dx = V \delta x + f(dx \delta V - dV \delta x), \text{ ob}$$

$$dV = M dx + N dy + P dp + Q dq + R dr + \text{etc. et}$$

$$\delta V = M \delta x + N \delta y + P \delta p + Q \delta q + R \delta r + \text{etc.}$$

erit

$$dV = dx(M + Np + Pq + Qr + Rs + \text{etc.})$$

hincque colligitur

$$\begin{aligned} dx \delta V - dV \delta x = & dx(N(\delta y - p \delta x) + (P \delta p - q \delta x) \\ & + Q(\delta q - r \delta x) + \text{etc.}) \end{aligned}$$

Iam

Iam si breuitatis gratia ponatur $\delta y - p \delta x = \omega$ erit differentiando

$$\delta(pdx) - qdx\delta x - p\delta dx = d\omega; \text{ at}$$

$$\delta(pdx) = p d\delta x + \delta p dx, \text{ ergo}$$

$$\delta p - q \delta x = \frac{d\omega}{dx}$$

Simili modo hanc formulam differentiando ob

$$dp = qdx \text{ et } dq = rdx \text{ fit}$$

$$q d\delta x + \delta q dx - q d\delta x - dq \delta x = dx(\delta q - r \delta x) = d \cdot \frac{d\omega}{dx},$$

vnde perspicuum est

$$\text{posito } \delta y - p \delta x = \omega$$

$$\text{fore } \delta p - q \delta x = \frac{d\omega}{dx}$$

$$\delta q - r \delta x = \frac{1}{dx} d \cdot \frac{d\omega}{dx} = \frac{dd\omega}{dx^2} \text{ sumto } dx \text{ constante}$$

$$\delta r - s \delta x = \frac{1}{dx} d \cdot \frac{1}{dx} d \cdot \frac{d\omega}{dx} = \frac{d^2\omega}{dx^3}$$

etc.

Quocirca erit

$$dx \delta V - dV \delta x = dx \left(N\omega + \frac{P d\omega}{dx} + \frac{Q dd\omega}{dx^2} + \frac{R d^2\omega}{dx^3} + \frac{S d^3\omega}{dx^4} + \text{etc.} \right)$$

liquidem differentiale dx constans accipiatur.

Problema 9.

110. Si fuerit $v = \int B dx$ existente

$$dB = M dx + N dy + P dp + Q dq + R dr + \text{etc.}$$

tum vero sit V functio quaecunque non solum
quan-

quantitates

$$x, y, p = \frac{dy}{dx}; q = \frac{dp}{dx}; r = \frac{dq}{dx} \text{ etc.}$$

sed etiam ipsam formulam integram $v = \int \mathfrak{B} dx$ implicans inuestigare variationem formulae integralis complicatae $\int V dx$.

Solutio.

Quoniam V est functio quantitatum v, x, y, p, q, r etc. sumatur eius differentiale quod fit

$$dV = Ldv + Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

ac habebitur variatio ipsius V ita expressa

$$\delta V = L\delta v + M\delta x + N\delta y + P\delta p + Q\delta q + R\delta r + \text{etc.}$$

tum vero notetur, ob

$$dv = \mathfrak{B} dx, dy = p dx, dp = q dx \text{ etc. esse}$$

$$dV = dx(L\mathfrak{B} + M + Np + Pq + Qr + Rr + \text{etc.})$$

$$\text{et } \delta \mathfrak{B} = \mathfrak{M}\delta x + \mathfrak{N}\delta y + \mathfrak{P}\delta p + \mathfrak{Q}\delta q + \mathfrak{R}\delta r + \text{etc.}$$

Praeterea habemus:

$$\delta v = \int (\mathfrak{B} d\delta x + dx \delta \mathfrak{B}) = \mathfrak{B} \delta x + \int (dx \delta \mathfrak{B} - d\mathfrak{B} \delta x)$$

vnde posito $\delta y - p\delta x = \omega$ erit per ante inuenta:

$$\delta v = \mathfrak{B} \delta x + \int dx (\mathfrak{N}\omega + \frac{\mathfrak{P}d\omega}{dx} + \frac{\mathfrak{Q}d^2\omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R}d^3\omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

vbi commoditatis ergo sumimus dx constans.

His praeparatis cum variatio quaesita sit:

$$\delta \int V dx = V \delta x + \int (dx \delta V - dV \delta x)$$

vt

vt reductione supra inuenta vti possimus, ponamus:

$$dV = Ldv + dW$$

vt fit

$$\delta V = L\delta v + \delta W \text{ et}$$

$$dW = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

Quocirca nanciscemur hanc formam:

$$\delta fV dx = V\delta x + f(Ldx\delta v - Ldv\delta x) + f(dx\delta W - dW\delta x)$$

vbi est

$$dx\delta W - dW\delta x = dx(N\omega + \frac{P d\omega}{dx} + \frac{Q dd\omega}{dx^2} + \frac{R d^2\omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

Tum vero est

$$dx\delta v - dv\delta x = dx f dx (\mathfrak{N}\omega + \frac{\mathfrak{P} d\omega}{dx} + \frac{\mathfrak{Q} dd\omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R} d^2\omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

ob $dv\delta x = \mathfrak{B} dx\delta x$. Quibus substitutis colligitur variatio quaesita:

$$\begin{aligned} \delta fV dx = V\delta x + fL dx f dx (\mathfrak{N}\omega + \frac{\mathfrak{P} d\omega}{dx} + \frac{\mathfrak{Q} dd\omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R} d^2\omega}{dx^3} + \text{etc.}) \\ + f dx (N + \frac{P d\omega}{dx} + \frac{Q dd\omega}{dx^2} + \frac{R d^2\omega}{dx^3} + \text{etc.}) \end{aligned}$$

Quo iam hanc formam vltcrius reducamus ponamus integrale $fL dx = I$ ita sumtum, vt p̄o initio, vnde integrale $fV dx$ capitur, euanescat, pro fine autem vbi integrale $fV dx$ terminatur fiat $I = A$, sicque fiet:

$$\begin{aligned} \delta fV dx = V\delta x + A f dx (\mathfrak{N}\omega + \frac{\mathfrak{P} d\omega}{dx} + \frac{\mathfrak{Q} dd\omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R} d^2\omega}{dx^3} + \text{etc.}) \\ - f I dx (\mathfrak{N}\omega + \frac{\mathfrak{P} d\omega}{dx} + \frac{\mathfrak{Q} dd\omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R} d^2\omega}{dx^3} + \text{etc.}) \\ + f dx (N + \frac{P d\omega}{dx} + \frac{Q dd\omega}{dx^2} + \frac{R d^2\omega}{dx^3} + \text{etc.}) \end{aligned}$$

Vol. III.

Y y y

ad

ad quam formam contrahendam statuamus :

$$N + (A - I) \mathfrak{R} = N'$$

$$P + (A - I) \mathfrak{P} = P'$$

$$Q + (A - I) \mathfrak{Q} = Q'$$

$$R + (A - I) \mathfrak{R} = R'$$

etc.

vt prodeat forma illi, quam supra tractauimus
similis

$$\delta \int V dx = V \delta x + \int dx (N' \omega + \frac{P' d\omega}{dx} + \frac{Q' d^2 \omega}{dx^2} + \frac{R' d^3 \omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

vbi ergo si post signum integrale differentia ipsius ω
elimincentur, perueniemus secundum §. 86. ad hanc
expressiouem

$$\begin{aligned} \delta \int V dx = & \int \omega dx (N' - \frac{dP'}{dx} + \frac{d^2 Q'}{dx^2} - \frac{d^3 R'}{dx^3} + \frac{d^4 S'}{dx^4} - \text{etc.}) \\ & + V \delta x + \omega (P' - \frac{dQ'}{dx} + \frac{d^2 R'}{dx^2} - \frac{d^3 S'}{dx^3} + \text{etc.}) \\ & + \text{Const.} + \frac{d\omega}{dx} (Q' - \frac{dR'}{dx} + \frac{d^2 S'}{dx^2} - \text{etc.}) \\ & + \frac{d^2 \omega}{dx^2} (R' - \frac{dS'}{dx} + \text{etc.}) \\ & + \frac{d^3 \omega}{dx^3} (S' - \text{etc.}) \end{aligned}$$

Constanti autem per integrationem inuectae eius-
modi valor tribui debet, vt pro initio integrationis
formulae $\int V dx$ partes absolutae ad nihilum redi-
gantur, siquidem prima pars integralis ita sumatur,
vt pro eodem initio euanescat; tum vero vniuer-
sam expressionem ad finem integrationis, produci
oportet pro quo iam potuimus fieri $\int L dx = I = A$.

Coroll. x.

Coroll. 1.

111. In parte integrali variabilitas per totam integrationis extensionem debet comprehendi in partibus autem absolutis sufficit respexisse ad initium ac finem integrationis, pro utroque autem termino condiciones variationis praescriptae suppeditant valores dx , ω , $\frac{d\omega}{dx}$, $\frac{d^2\omega}{dx^2}$ etc. Ac postquam ex conditionibus initii constans rite fuerit determinata tum superest, ut singula membra ad finem integrationis accommodentur.

Coroll. 2.

112. Pro initio igitur integrationis ubi $I=0$, erit primo:

$$N' = N + A \mathfrak{N}; \quad P' = P + A \mathfrak{P}; \quad Q' = Q + A \mathfrak{Q};$$

$$R' = R + A \mathfrak{R} \text{ etc.}$$

pro differentialibus vero ob $dI = L dx$ erit

$$\frac{dN'}{dx} = \frac{dN}{dx} + \frac{A d \mathfrak{N}}{dx} - L \mathfrak{N}$$

et ita de reliquis similique modo pro differentialibus secundis

$$\frac{d^2 N'}{dx^2} = \frac{d^2 N}{dx^2} + \frac{A d^2 \mathfrak{N}}{dx^2} - \frac{L d \mathfrak{N}}{dx} - \frac{\mathfrak{N} dL}{dx}$$

Coroll. 3.

113. Pro fine autem integrationis, ubi $I=A$ fit

$$N' = N; \quad P' = P; \quad Q' = Q; \quad R' = R \text{ etc.}$$

$$Y y y 2$$

valo-

valores vero differentiales ita se habebunt:

$$\frac{dN'}{dx} = \frac{dN}{dx} - L\mathcal{R}; \quad \frac{dP'}{dx} = \frac{dP}{dx} - L\mathcal{P}; \quad \frac{dQ'}{dx} = \frac{dQ}{dx} - L\mathcal{Q} \text{ etc.}$$

secundi vero gradus hoc modo:

$$\frac{d^2 N'}{dx^2} = \frac{d^2 N}{dx^2} - \frac{2Ld\mathcal{R}}{dx} - \frac{\mathcal{R}dL}{dx}$$

$$\frac{d^2 P'}{dx^2} = \frac{d^2 P}{dx^2} - \frac{2Ld\mathcal{P}}{dx} - \frac{\mathcal{P}dL}{dx}$$

et ita porro.

Scholion I.

114. Quanquam natura variationum atque etiam quaestionum eo pertinentium iam satis est explicata, tamen huius argumenti tam dignitas quam nouitas amplio rem illustrationem requirere videntur, cum ne superfluum quidem foret eadem saepius inculcari. Cum igitur ante geometria et huius calculi applicatione ad maxima et minima vsi sumus ad hanc doctrinam magis explanandam, hic rem generalius pro sola Analyfi contemplabimur. Primo igitur spectatur relatio quaecunque inter binas variables x et y , siue ea sit cognita, siue demum definienda, indeque formata consideratur formula integralis quaecunque $\int V dx$, quae intra certos terminos comprehensa, seu integratione a dato initio ad datum finem extensa, utique certum quendam valorem recipere debet. Tum illa relatio inter x et y , quaecunque fuerit, quomodocunque infinite parum immutetur, ut singulis x variationibus quibuscunque δx auctis iam respondeant eadem y variationibus quae

que quibuscunque δy auctae, vbi quidem obseruandum est tam in initio quam fine rationem harum variationum per conditiones quaestionum dari, in medio autem istas variationes ita generaliter assumi, vt nulla plane lege inter se connectantur. Tum ex hac relatione variata eiusdem formulae integralis $\int V dx$ ab eodem initio ad eundem finem expansus, seu intra eosdem terminos contentus definiri concipitur, ac tota iam quaestio in hoc versatur vt huius postremi valoris variati excessus supra priorem illum valorem formulae $\int V dx$ inuestigetur. Qui excessus cum per $\delta \int V dx$, quae forma ipsa est variatio formulae $\int V dx$ indicetur, huius quaestionis solutionem hactenus dedimus ita late patentem, vt omnes casus quibus quantitas V est functio quaecunque non solum ipsarum x, y, p, q, r, s etc. sed etiam insuper formulam quandam integralem $v = \int \mathfrak{B} dx$ vtcunque inuoluens, in se completatur.

Scholion 2.

115. Quod in praecedente capite tacite assumimus de quantitate constante variationi inuentae adiiicienda quippe quam pars integralis variationis sponte inuoluit, hoc in istius problematis solutione accuratius exponere est visum. Cum scilicet in huiusmodi quaestionibus, quae ad formulas integrales reducuntur, perpetuo ad terminos integrationis sit respiciendum, siquidem integrale nihil aliud est

Y y y 3

nisi

nisi summa elementorum a termino dato seu initio ad alium terminum seu finem continuatorum, haec consideratio prorsus essentialis est omni integrationi, sine qua idea valoris integralis ne consistere quidem potest. Quamobrem constitutis integrationis terminis initio scilicet et fine, statim ac variationis pars integralis ita est accepta, ut pro initio euadat nulla, tum eiusmodi constantem adiici oportet, ut etiam partes absolutae pro eodem initio destruantur, sicque vniuersa variationis expressio ad nihilum redigatur. Quod cum fuerit factum, ad finem integrationis demum progredi licet, ut hoc pacto vera variatio formulae integralis propositae ab initio ad finem extensae obtineatur. Haec autem variationum doctrina ad duplicis generis quaestiones accommodari potest; dum in altero relatio inter variables x et y data assumitur, et formulae integralis itidem datae $\int V dx$ variatio inuestigatur postquam per totam integrationis extensionem variabilibus x et y variationes quaecumque fuerint tributae, in altero autem genere ipsa illa variabilium x et y relatio quaeritur, ut formulae integralis $\int V dx$ variatio certa proprietate sit praedita; quemadmodum si ea formula maximum minimumue valorem recipere debeat hanc variationem in nihilum abire necesse est. Vbi iterum duo casus se offerunt, prout maximum minimumue locum habere debet, vel quaecumque variationes ipsis x et y tribuantur, vel si tantum hae variationes certae cuidam legi adstringantur.

tur. Ex quo manifestum est hanc Theoriam multo latius patere, quam quidem ea adhuc in vsum est vocata.

Problema 10.

116. Si functio V praeter binas variables x, y cum suis valoribus differentialibus

$$p = \frac{dy}{dx}, \quad q = \frac{dp}{dx}, \quad r = \frac{dq}{dx} \text{ etc.}$$

etiam duas pluresue formulas integrales

$$v = \int \mathfrak{B} dx; \quad v' = \int \mathfrak{B}' dx \text{ etc.}$$

inuoluat vt fit

$$d\mathfrak{B} = \mathfrak{M} dx + \mathfrak{N} dy + \mathfrak{P} dp + \mathfrak{Q} dq + \mathfrak{R} dr \text{ etc.}$$

$$d\mathfrak{B}' = \mathfrak{M}' dx + \mathfrak{N}' dy + \mathfrak{P}' dp + \mathfrak{Q}' dq + \mathfrak{R}' dr \text{ etc.}$$

atque differentiali sumto

$$dV = Ldv + L'dv' + Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + \text{etc.}$$

inuenire variationem formulae integralis $\int V dx$.

Solutio.

Si huius problematis solutio eodem modo instituat, ac praecedentis, mox patebit calculum a geminata formula integrali

$$v = \int \mathfrak{B} dx \text{ et } v' = \int \mathfrak{B}' dx$$

non turbari neque etiam si plures eiusmodi inuoluerentur. Quare tota solutio tandem huc redibit, vt constitutis integrationis terminis primo integralia

$$\int L dx = I \text{ et } \int L' dx = I'$$

ita

ita sint capienda, vt pro initio integrationis euanescaat, tum vero pro fine integrationis fiat $I=A$ et $I'=A'$; quibus quantitatibus inuentis statuatur porro:

$$N+(A-I)\mathfrak{R}+(A'-I')\mathfrak{R}'=N'$$

$$P+(A-I)\mathfrak{P}+(A'-I')\mathfrak{P}'=P'$$

$$Q+(A-I)\mathfrak{Q}+(A'-I')\mathfrak{Q}'=Q'$$

$$R+(A-I)\mathfrak{R}+(A'-I')\mathfrak{R}'=R'$$

etc.

critque variatio quaesita, dum vtrique variabili x et y variationes quaecunque tribuuntur, ex praeced. Solution.

$$\begin{aligned} \delta \int V dx &= f\omega dx \left(N' - \frac{dP'}{dx} + \frac{dQ'}{dx^2} - \frac{d^2R'}{dx^3} + \frac{d^3S'}{dx^4} - \text{etc.} \right) \\ &+ V \delta x + \omega \left(P' - \frac{dQ'}{dx} + \frac{d^2R'}{dx^2} - \frac{d^3S'}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\ &+ \text{Const.} + \frac{d\omega}{dx} \left(Q' - \frac{dR'}{dx} + \frac{d^2S'}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\ &+ \frac{d^2\omega}{dx^2} \left(R' - \frac{dS'}{dx} + \text{etc.} \right) \\ &+ \frac{d^3\omega}{dx^3} (S' - \text{etc.}) \end{aligned}$$

vbi commoditatis gratia elementum dx constans est assumtum.

Corollarium.

117. Si ergo etiam plures huiusmodi formulae integrales $\int \mathfrak{B} dx$ in functionem V quomodo-cunque ingrediantur; expressio variationis quaesitae inde non mutatur, sed tantum quantitates N' , P' , Q' , R' , etc. ex iis rite definiri conuenit.

Scho-

Scholion.

118. Et si formulae integrales

$$I = \int L dx, \quad I' = \int L' dx$$

binas variables involuunt, ideoque valores fixos recipere non posse videntur, tamen perpendendum est, in omnibus huiusmodi quaestionibus semper certam quandam relationem inter binas variables x et y supponi, siue ea absolute detur, siue demum per calculum definiiri debeat. Hac igitur ipsa relatione iam in usum vocata, ut quantitas y instar functionis ipsius x spectari possit, formulae illae integrales utique determinatos valores fortientur.

Problema II.

119. Si functio \mathcal{B} praeter variables x et y , earumque valores differentiales p, q, r, s etc. ipsam quoque formulam integram $u = \int v dx$ involuat, ut eius differentiale sit

$$d\mathcal{B} = L du + M dx + N dy + P dp + Q dq + R dr + \text{etc.}$$

existente

$$dv = m dx + n dy + p dp + q dq + r dr + \text{etc.}$$

tum vero sit V functio quaecunque ipsarum x, y, p, q, r etc. insuperque formulae integralis $v = \int \mathcal{B} dx$, ut sit

$$dV = L dv + M dx + N dy + P dp + Q dq + R dr \text{ etc.}$$

inuenire variationem formulae integralis $\int V dx$.

Vol. III.

Z z z

Solutio.

Solutio.

Ex problemate 9. statim inuenimus variationem formulae integralis $\int \mathfrak{B} dx = v$; constitutis enim integrationis terminis sumtoque integrali $\int \mathfrak{L} dx = \mathfrak{Z}$ ita ut euascat pro integrationis initio, pro fine fiat $\mathfrak{Z} = \mathfrak{A}$, tum fiat breuitatis gratia:

$$\mathfrak{R} + (\mathfrak{A} - \mathfrak{Z})n = \mathfrak{R}'; \quad \mathfrak{P} + (\mathfrak{A} - \mathfrak{Z})p = \mathfrak{P}';$$

$$\Omega + (\mathfrak{A} - \mathfrak{Z})q = \Omega' \text{ etc.}$$

erit ex illius problematis solutione:

$$\delta v = \mathfrak{B} \delta x + f dx (\mathfrak{N}' \omega + \frac{\mathfrak{P}' \delta \omega}{dx} + \frac{\Omega' \delta \omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R}' \delta \omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

posito $\omega = \delta y - p \delta x$ et sumto dx constante.

Iam vero cum quaeratur $\delta \int V dx$ ob

$$\delta \int V dx = V \delta x + f (dx \delta V - dV \delta x)$$

posito breuitatis ergo:

$$dV = Ldv + dW \text{ et } \delta V = L\delta v + \delta W$$

ut fit

$$dW = Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

erit ut ibidem vidimus:

$$\delta \int V dx = V \delta x + f (L dx \delta v - L dv \delta x)$$

$$+ f dx (N \omega + \frac{P \delta \omega}{dx} + \frac{Q \delta \omega}{dx^2} + \frac{R \delta \omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

vbi si loco $d\omega$ et δv valores modo inuenti substituantur erit

$$dx \delta v - dv \delta x = dx f dx (\mathfrak{N}' \omega + \frac{\mathfrak{P}' \delta \omega}{dx} + \frac{\Omega' \delta \omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R}' \delta \omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

Nunc

Nunc ponatur $\int Ldx = I$ integrali ita sumpto ut evanescat in integrationis initio, in fine autem fiat $I = A$, et habebimus

$$(\int Ldx - d\psi - d\psi dx) = f(A-I)dx \mathfrak{N}'\omega + \frac{\mathfrak{P}'d\omega}{dx} + \frac{\mathfrak{Q}'d\omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R}'d^2\omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

Restituantur pro \mathfrak{N}' , \mathfrak{P}' , \mathfrak{Q}' , \mathfrak{R}' etc. valores supra assumti et ad calculum contrahendum ponatur:

$$N + (A-I)\mathfrak{N} + (A-I)(\mathfrak{N}-\mathfrak{I})n = N'$$

$$P + (A-I)\mathfrak{P} + (A-I)(\mathfrak{N}-\mathfrak{I})p = P'$$

$$Q + (A-I)\mathfrak{Q} + (A-I)(\mathfrak{N}-\mathfrak{I})q = Q'$$

$$R + (A-I)\mathfrak{R} + (A-I)(\mathfrak{N}-\mathfrak{I})r = R'$$

etc.

ac manifestum est fore variationem quaesitam:

$$\delta \int V dx = V \delta x + \int dx (N'\omega + \frac{P'd\omega}{dx} + \frac{Q'd\omega}{dx^2} + \frac{R'd^2\omega}{dx^3} + \text{etc.})$$

quae forma porro evoluitur in eandem expressionem quam sub finem probl. 9. (110.) exhibuimus, quam ergo hic deano apponere foret superfluum.

Coroll. 1.

120. Hic ergo formula integralis $\int V dx$, cuius variationem assignauimus ita est comparata, ut non solum functio V formulam integram $\int \mathfrak{B} dx$ inuoluat, sed etiam haec functio \mathfrak{B} aliam formulam integram $\int \psi dx$ in se complectatur; ubi quidem functio ψ nullam amplius formulam integram implicat.

Zzz 2

Coroll. 2.

Coroll. 2.

111. Sin autem et haec functio b insuper formulam integram in se inuoluat, iam satis perspicuum est, quomodo tum solutionem institui oporteat; siquidem tum valores N', P', Q', R' etc. partes insuper recipiant, a postrema formula integrali pendentes.

Scholion.

122. Quomodocunque ergo formula integralis $\int V dx$ fuerit complicata, praecpta haecenus exposita omnino sufficiunt ad eius variationem inuestigandam etiam si forte complicatio fuerit infinita. Cum igitur omnes expressiones binas variables implicantes, quarum variationes uouam sint inuestigandae vel a formulis integralibus sint liberae, vel unam pluresue in se complectantur, easque vel simplices vel complicatas utcumque, huic Calculi variationum parti, quae circa duas variables versatur, abunde satisfactum uidetur ut vix quicquam amplius desiderari queat. Quamobrem ad formulas trium variabilium progrediamur ac primo quidem tales, quarum relatio per geminam aequationem definiri ponitur, ut binae variables tanquam functiones tertiae spectari queant, siue haec duplex relatio sit cognita siue ex ipsa variationis indole inuestiganda.

C A P V T V.

DE VARIATIONE FORMVLARVM INTEGRALIVM VARIABLES INVOL- VENTIVM, ET DVPLICEM RELATIONEM IMPLI- CANTIVM.

Problema 12.

133.

Proposita formula quacunque ternas variables x , y , z cum suis differentialibus cuiuscunque gradus inuolvente, eius variationem definire ex variationibus omnium trium variabilium oriundam.

Solutio.

Si W formula ista proposita, cuius primo quaeratur valor variatus $W + \delta W$, qui oritur si loco x, y, z scribantur ipsarum valores variati

$$x + \delta x, y + \delta y, z + \delta z,$$

similiterque pro earum differentialibus

$$dx + d\delta x, dy + d\delta y, dz + d\delta z$$

et ita porro: a quo si ipsa formula W auferatur
Z z z 3
rema-

remanebit eius variatio δW . Ex quo intelligitur hanc variationem per consuetam differentiationem obtineri si modo loco signi differentiationis d , signum variationis δ scribatur. Tantum notasse iuvabit, si differentialium variationes capi oporteat, perinde esse, in quonam loco inter differentiationis signa signum variationis δ collocetur, quemadmodum supra demonstravimus; unde signum variationis perpetuo in postremo loco poni poterit, quod cum ad formulas integrales progrediemur, commodissimum videtur, sicut ex iis quae hactenus de formulis integralibus binas variables inuoluentibus, sunt tradita, satis est manifestum.

Coroll. 1.

124. Quoniam z perinde ac y tanquam functio ipsius x spectari potest, si ponatur

$$\frac{dy}{dx} = p \text{ et } \frac{dz}{dx} = p, \text{ erit}$$

$$\delta p = \frac{d\delta y - p\delta x}{dx} \text{ et } \delta p = \frac{d\delta z - p\delta x}{dx},$$

similique modo formulae hinc deriuatae a superioribus non discrepant.

Coroll. 2.

125. Ponamus

$$\delta y - p\delta x = \omega \text{ et } \delta z - p\delta x = \omega,$$

eritque

$$d\delta y - p\delta dx - qdx\delta x = d\omega \text{ et } d\delta z - p\delta dx - qdx\delta x = d\omega,$$

si

• si scilicet statuamus

$$\frac{d p}{d x} = q \text{ et } \frac{d q}{d x} = r,$$

unde patet fore

$$\delta p - q \delta x = \frac{d w}{d x} \text{ et } \delta q - r \delta x = \frac{d m}{d x}.$$

Coroll. 3.

126. Si ulterius statuamus

$$\frac{d r}{d x} = r; \frac{d q}{d x} = r; \frac{d r}{d x} = s; \frac{d r}{d x} = \delta \text{ etc.}$$

erit simili modo sumto dx constante

$$\delta q - r \delta x = \frac{d d w}{d x^2}; \delta q - r \delta x = \frac{d d m}{d x^2}$$

$$\delta r - s \delta x = \frac{d^2 w}{d x^2}; \delta r - \delta \delta x = \frac{d^2 m}{d x^2}$$

sicque deinceps.

Scholion 1.

127. Sive ergo formula varianda habuerit valorem finitum siue infinitum, siue euanescentem ope horum praeceptorum eius variatio perinde ac supra inueniri potest, neque enim haec praecepta a superioribus discrepant, nisi quod hic duplicis generis valores differentiales, alteri litteris latinis p, q, r, s etc alteri germanicis ρ, q, r, δ etc. indicati introduci debeant, cuius rei ratio in eo est sita quod hic utraque variabilis y et z tanquam functio ipsius x spectari potest. Sin autem vnica aequatio inter ternas coordinatas daretur vel quaereretur, litterae hic introductae ρ et ρ nullos habiturae essent valo-

res

res certos, cum salua illa aequatione fractiones $\frac{dy}{dx}$ et $\frac{d^2y}{dx^2}$ omnes omnino valores recipere possent. Omissis autem his litteris ipsisque differentialibus in calculo relictis, etiam pro hoc casu regula in solutione exposita variationem declarabit.

Scholion 2.

128. Supra iam notavi hunc casum trium variabilium quarum relatio gemina aequatione definitur, sollicite esse distinguendum ab eo, ubi relatio vnica aequatione definitur assumitur. Discrimen hoc ex Geometria clarissime illustratur, ubi ternae variables vicem ternarum coordinatarum gerunt; totidem autem in calculo adhiberi oportet non solum quando quaestio circa superficies versatur, sed etiam quando lineae curuae non in eodem plano sitae sunt explorandae. Atque hoc quidem casu posteriori determinatio lineae curuae duas aequationes inter ternas coordinatas postulat, ita vt binae quacuis tanquam functiones tertiae spectari possint. Superficiei autem natura iam vnica aequatione inter ternas coordinatas definitur, ita vt vnaquaeque tanquam functio binarum reliquarum spectari queat, vnde ingens discrimen in ipsa tractatione oritur. Praefens igitur caput inseruire poterit eiusmodi lineis curuis indagandis quae non in eodem plano sitae maximi minimique quapiam gaudeant proprietate.

Proble-

Problema 13.

129. Si V fuerit functio quaecunq̃ trium variabilium x, y, z earum insuper differentialia cuiusque ordinis implicans eaeque variables variationes quascunq̃ recipiant, inuenire variationem formulae integralis $\int V dx$.

Solutio.

Quaecunq̃ differentialia in functionem V ingradientur ea his factis substitutionibus:

$$dy = p dx; dp = q dx; dq = r dx; dr = s dx \text{ etc.}$$

$$dz = p dx; dp = q dx; dq = r dx; dr = s dx \text{ etc.}$$

tollentur, et quantitas V erit functio quantitatum finitarum x, y, z, p, q, r, s etc. p, q, r, s etc. Eius ergo differentiale huiusmodi habebit formam:

$$dV = M dx + N dy + P dp + Q dq + R dr + S ds + \text{etc.}$$

$$+ R dz + P dp + Q dq + R dr + S ds + \text{etc.}$$

vnde mutatis signis differentiationis d in δ firmi habebitur variatio δV . Ex supra autem demonstratis etiam pro hoc casu trium variabilium habebitur $\delta \int V dx = \int (V d\delta x + dx \delta V) = V \delta x + \int (dx \delta V - dV \delta x)$.

At facta substitutione fiet

$$\begin{aligned} \frac{dx\delta v - dv\delta x}{dx} &= M\delta x + N\delta y + P\delta p + Q\delta q + R\delta r + \text{etc.} \\ &+ \mathfrak{N}\delta z + \mathfrak{P}\delta p + \mathfrak{Q}\delta q + \mathfrak{R}\delta r + \text{etc.} \\ &- M\delta x - Np\delta x - Pq\delta x - Qr\delta x - Rs\delta x - \text{etc.} \\ &- \mathfrak{N}p\delta x - \mathfrak{P}q\delta x - \mathfrak{Q}r\delta x - \mathfrak{R}s\delta x - \text{etc.} \end{aligned}$$

Quodsi iam brevitatis gratia statuamus

$$\delta y - p\delta x = \omega \text{ et } \delta z - p\delta x = w$$

sumto elemento dx constante, ex §. §. 125. et 126. erit

$$\begin{aligned} \delta p - q\delta x &= \frac{d\omega}{dx}; \quad \delta p - q\delta x = \frac{dw}{dx} \\ \delta q - r\delta x &= \frac{d^2\omega}{dx^2}; \quad \delta q - r\delta x = \frac{d^2w}{dx^2} \\ \delta r - s\delta x &= \frac{d^3\omega}{dx^3}; \quad \delta r - s\delta x = \frac{d^3w}{dx^3} \end{aligned}$$

etc.

vnde variatio quaesita hoc modo commode exprimetur

$$\delta f V dx = V\delta x + f dx \left\{ \begin{array}{l} N\omega + \frac{P d\omega}{dx} + \frac{Q d^2\omega}{dx^2} + \frac{R d^3\omega}{dx^3} + \text{etc.} \\ \mathfrak{N}w + \frac{\mathfrak{P} dw}{dx} + \frac{\mathfrak{Q} d^2w}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R} d^3w}{dx^3} + \text{etc.} \end{array} \right\}$$

quae

quae vt supra ad hanc formam reducitur :

$$\begin{aligned}
 \delta f V dx &= +f\omega dx \left(N - \frac{dP}{dx} + \frac{ddQ}{dx^2} - \frac{d^2R}{dx^3} + \frac{d^3S}{dx^4} - \text{etc.} \right) \\
 &+ f\nu dx \left(\mathfrak{N} - \frac{d\mathfrak{M}}{dx} + \frac{dd\mathfrak{O}}{dx^2} - \frac{d^2\mathfrak{P}}{dx^3} + \frac{d^3\mathfrak{Q}}{dx^4} - \text{etc.} \right) \\
 &+ V\delta x + \omega \left(P - \frac{dQ}{dx} + \frac{ddR}{dx^2} - \frac{d^2S}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\
 &+ \text{Const.} + \nu \left(\mathfrak{P} - \frac{d\mathfrak{O}}{dx} + \frac{dd\mathfrak{R}}{dx^2} - \frac{d^2\mathfrak{Q}}{dx^3} + \text{etc.} \right) \\
 &+ \frac{d\omega}{dx} \left(Q - \frac{dR}{dx} + \frac{ddS}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\
 &+ \frac{d\nu}{dx} \left(\mathfrak{O} - \frac{d\mathfrak{R}}{dx} + \frac{dd\mathfrak{Q}}{dx^2} - \text{etc.} \right) \\
 &+ \frac{d}{dx} \omega \left(R - \frac{dS}{dx} + \text{etc.} \right) \\
 &+ \frac{d}{dx} \nu \left(\mathfrak{R} - \frac{d\mathfrak{Q}}{dx} + \text{etc.} \right) \\
 &+ \frac{d^2\omega}{dx^2} (S - \text{etc.}) \\
 &+ \frac{d^2\nu}{dx^2} (\mathfrak{Q} - \text{etc.})
 \end{aligned}$$

cuius indoles ex superioribus satis est manifesta, eademque circa constantis additionem sunt obseruanda.

Coroll. 1.

130. In hac solutione ambae variables y et z tanquam functiones ipsius x spectantur, siue iam sint cognitae siue demum ex variationis indole definiendae. Neque etiam formula integralis $\int V dx$ certum esset habitura valorem, nisi tam y quam z per x determinari conciperetur.

A a a a z

Coroll. 2.

Coroll. 2.

131. Si formulâ Vdx per se fit integrabilis, nulla assumta relatione inter ternas variables, variatio integralis $\int Vdx$ nullas quoque formulas integrales inuoluerè potest, ideoque necesse est vt tum sit;

$$\text{et } N = \frac{dP}{dx} + \frac{d.d.Q}{dx^2} - \frac{d^2.R}{dx^2} + \frac{d^3.S}{dx^3} - \text{etc.} = 0$$

$$\text{et } \mathfrak{N} = \frac{d\mathfrak{P}}{dx} + \frac{d.d.\Omega}{dx^2} - \frac{d^2.\mathfrak{Q}}{dx^2} + \frac{d^3.\mathfrak{S}}{dx^3} - \text{etc.} = 0.$$

Coroll. 3.

132. Vicissim etiam si hae duae aequationes locum habeant, hoc certum erit criterium formulam differentialem Vdx per se integrationem admittere, nulla inter variables stabilita relatione.

Exemplum.

133. Quo hoc criterium magis illustremus sumamus eiusmodi formulam per se integrabilem, sique

$$\int Vdx = \frac{zdy}{x dz} = \frac{p z}{x p},$$

unde fit

$$V = \frac{-pz}{x^2 p} + \frac{p}{x} + \frac{z}{x p} - \frac{z p q}{x^2 p p}.$$

Ex cuius differentiatione colligimus $N=0$, et

$$P = \frac{-z}{x^2 p} + \frac{z}{x} - \frac{z q}{x p p}; \quad Q = \frac{z}{x p} \text{ porro}$$

$$\mathfrak{N} = \frac{-p}{x^2 p} + \frac{q}{x p} - \frac{p q}{x p p}.$$

$$\mathfrak{P} = \frac{p z}{x^2 p p} - \frac{z q}{x p p} + \frac{z p q}{x p} \text{ et } \Omega = \frac{-z p}{x p p}.$$

Iam

Item pro prima aequatione ob $N=0$ fieri oportet

$$-\frac{dP}{dx} + \frac{d d Q}{d x^2} = 0 \text{ seu } P - \frac{d Q}{d x} = \text{Const.}$$

cuius veritas ex differentiatione ipsius Q statim fit perspicua.

Pro altera aequatione

$$R - \frac{d Y}{d x} + \frac{d d Q}{d x^2} = 0,$$

quia hinc est

$$\int R dx = Y - \frac{d Q}{d x},$$

primo necesse est vt integrabilis existat haec formula

$$R dx = \frac{p dx}{x p} + \frac{q dx}{x p} - \frac{p dx}{x p p},$$

vnde ob $q dx = dp$ manifesto fit

$$\int R dx = \frac{p}{x p}.$$

Superest ergo vt fit

$$\frac{d Q}{d x} = Y - \int R dx = \frac{p z}{x x p p} - \frac{x q}{x p p} + \frac{x z p q}{x p^2} - \frac{p}{x p}.$$

Verum differentiando $Q = \frac{x z p^2}{x p p}$, vtrinque perfecta aequalitas resultat.

Scholion 1.

134. Quod si ergo quaestio huc redeat, vt formulae integrali $\int V dx$ valor maximus minimusque sit conciliandus, tum ante omnia in eius variatione ambas partes integrales idque seorsim nihilo aequari oportet, propterea quod vtrunque variationes con-

stuantur, variatio $\delta f V dx$ semper debeat evanescere, unde duae emergunt aequationes istae

$$N - \frac{dP}{dx} + \frac{d d Q}{d x^2} - \frac{d^2 R}{d x^3} + \frac{d^3 S}{d x^4} - \text{etc.} = 0 \text{ et}$$

$$R - \frac{dY}{dx} + \frac{d d D}{d x^2} - \frac{d^2 E}{d x^3} + \frac{d^3 F}{d x^4} - \text{etc.} = 0$$

quibus duplex relatio inter ternas variables x, y, z ita exprimitur, ut deinceps tam y quam z recte tanquam functio ipsius x spectari possit. Quando autem haec aequationes sunt differentiales idque altioris gradus, totidem vtrinque constantes arbitrarie per integrationes in calculum invehuntur, quoti gradus utraque fuerit differentialis. Has vero constantes deinceps ita definiri oportet, ut conditionibus tam pro initio quam pro fine integrationis formulae $f V dx$ praescriptis satisfiat quod negotium eo redit, ut praeterea variationis partes absolutae ad nihilum redigantur. Primo scilicet *constans* ita definiri debet, ut conditionibus pro initio praescriptis satisfiat, ubi quidem ex quaestione indole particulae

$$\omega, \omega, \frac{d\omega}{dx}, \frac{d\omega}{dx}, \frac{d d \omega}{d x^2}, \frac{d d \omega}{d x^2} \text{ etc.}$$

definitos valores sortiri solent. Tum vero cum idem circa finem integrationis vsu veniat, ex singulis constantes per integrationem ingressae determinabuntur.

Scholion 2.

135. Plurimum conducet hic obseruasse membra, quibus variatio $\delta f V dx$ exprimitur, sponte in duas classes disseci, in quarum altera litterae tantam eae con-

conspiciuntur, quae ad variabilitatem ipsius y , seu ad eius habitum respectu x referuntur, idque ita ac si quantitas z constans esset assumpta, altera vero classis similes literas a variabilitate ipsius z tantum pendentes, continet, quasi quantitas y esset constans. Ex quo colligere licet, si etiam quarta variabilis v accedat, quae ut functio ipsius x quoque spectari queat, tum ad illas duas classes tertiam insuper esse adiciendam, quae similia membra a variabilitate solius v pendencia complectatur. Quocirca solutio hic data spectari potest, quasi ad quocunque variables extendatur, dummodo tot inter eas aequationes dari concipiantur, ut omnes pro functionibus vnus haberi queant. Et si ergo hoc caput tantum tres variables prae se fert, tamen ad quocunque pertinere est intelligendum, si modo eiusmodi conditiones proponantur, ut tandem per vnam reliquae omnes determinentur. Talem autem conditionem formulae integrales huius formae $\int V dx$ necessario inuoluunt; quocunque enim variables in quantitatem V ingrediantur, expressio $\int V dx$ certum valorem definitum omnino obtinere nequit, nisi omnes variables tanquam functiones vnus x spectari queant. Longe aliter autem est comparata ratio earum formularum integralium, quae ad duas pluresve variables a se inuicem minime pendentes referuntur.

Proble-

Problema 14.

136. Si functio V praeter tres variables x , y , z earumque differentialia cuiuscunque gradus in super inuoluat formulam integram $v = \int \mathfrak{B} dx$, ubi \mathfrak{B} sit functio quaecunque earundem variabilium x , y , z cum suis differentialibus inuestigare variationem formulae integralis $\int V dx$.

Solutio.

Vt species saltem differentialium e calculo tollatur, ponamus ut ante:

$$dy = p dx, dp = q dx, dq = r dx, dr = s dx \text{ etc.}$$

$$dz = v dx, dv = q dx, dq = r dx, dr = s dx \text{ etc.}$$

ac functione V differentiata prodeat

$$dV = Ldv + Mdx + Ndy + Pdp + Qdq + Rdr + \text{etc.}$$

$$+ \mathfrak{N}dz + \mathfrak{Y}dy + \mathfrak{Q}dq + \mathfrak{R}dr + \text{etc.}$$

tum vero ob $dv = \mathfrak{B} dx$ sit

$$d\mathfrak{B} = M'dx + N'dy + P'dp + Q'dq + R'dr + \text{etc.}$$

$$+ \mathfrak{N}'dz + \mathfrak{Y}'dy + \mathfrak{Q}'dq + \mathfrak{R}'dr + \text{etc.}$$

vbi ob defectum litterarum iisdem accentu distinctis notor. Hinc autem simul earundem quantitatum V et \mathfrak{B} variationes habentur. Iam cum quaeratur variatio $\delta \int V dx$, habebimus primo quidem ut ante

$$\delta \int V dx = V \delta x + \int (dx \delta V - dV \delta x)$$

vbi cum valor ipfius V non discrepet a praecedente, nisi

nisi quod hic ad eius differentiale dV accedat pars $Ldv = L\mathcal{B}dx$ et ad variationem δV hæc pars $L\delta v = L\delta f\mathcal{B}dx$; etiam variatio quaesita $\delta fVdx$ forma ante inuenta exprimetur, si modo ad eam adiciatur hoc membrum:

$$fL(dx\delta f\mathcal{B}dx - \mathcal{B}dx\delta x) = fLdx(\delta f\mathcal{B}dx - \mathcal{B}\delta x)$$

Quæ vero formula integralis $f\mathcal{B}dx$ eadem est quæ in problemate præcedente est tractata, si ut ibi fecimus, statuamus

$$\delta y - p\delta x = \omega \text{ et } \delta z - p\delta x = \nu,$$

elemento dx constante assumto habebimus

$$\delta f\mathcal{B}dx - \mathcal{B}\delta x = fdx \left\{ \begin{array}{l} N'\omega + \frac{P'd\omega}{dx} + \frac{Q'dd\omega}{dx^2} + \frac{R'd^2\omega}{dx^3} + \text{etc.} \\ N'\nu + \frac{P'd\nu}{dx} + \frac{Q'dd\nu}{dx^2} + \frac{R'd^2\nu}{dx^3} + \text{etc.} \end{array} \right.$$

Ponamus iam integrale $fLdx = I$ si scilicet ita capiatur, ut pro initio integrationis evanescat, tum vero pro termino finis integrationis fiat $I = A$, quo facto pro tota integrationis extensione erit

$$fLdx(\delta f\mathcal{B}dx - \mathcal{B}\delta x) = f(A-I)dx \left\{ \begin{array}{l} N'\omega + \frac{P'd\omega}{dx} + \frac{Q'dd\omega}{dx^2} + \text{etc.} \\ N'\nu + \frac{P'd\nu}{dx} + \frac{Q'dd\nu}{dx^2} + \text{etc.} \end{array} \right.$$

Nunc igitur introducamus sequentes abbreviations

$$\begin{array}{l} N+(A-I)N' = N^{\circ} ; \quad \mathcal{N}+(A-I)\mathcal{N}' = \mathcal{N}^{\circ} \\ P+(A-I)P' = P^{\circ} ; \quad \mathcal{P}+(A-I)\mathcal{P}' = \mathcal{P}^{\circ} \\ Q+(A-I)Q' = Q^{\circ} ; \quad \mathcal{Q}+(A-I)\mathcal{Q}' = \mathcal{Q}^{\circ} \\ R+(A-I)R' = R^{\circ} ; \quad \mathcal{R}+(A-I)\mathcal{R}' = \mathcal{R}^{\circ} \\ \text{etc.} \qquad \qquad \qquad \text{etc.} \end{array}$$

Vol. III.

B b b b

atque

atque manifestum est variationem quaesitam ita expressam iri :

$$\delta f V dx = V \delta x + f dx \left\{ \begin{array}{l} N^{\circ} \omega + \frac{P^{\circ} \delta \omega}{dx} + \frac{Q^{\circ} d \delta \omega}{dx^2} + \frac{R^{\circ} d^2 \omega}{dx^3} + \text{etc.} \\ \mathfrak{N}^{\circ} \omega + \frac{\mathfrak{P}^{\circ} d \omega}{dx} + \frac{\Omega^{\circ} d d \omega}{dx^2} + \frac{\mathfrak{R}^{\circ} d^2 \omega}{dx^3} + \text{etc.} \end{array} \right.$$

quae etiam vt ante euoluitur in hanc formam :

$$\begin{aligned} \delta f V dx = &+ f \omega dx (N^{\circ} - \frac{d P^{\circ}}{dx} + \frac{d d Q^{\circ}}{dx^2} - \frac{d^2 R^{\circ}}{dx^3} + \frac{d^3 S^{\circ}}{dx^4} - \text{etc.}) \\ &+ f \omega dx \mathfrak{N}^{\circ} - \frac{d \mathfrak{P}^{\circ}}{dx} + \frac{d d \Omega^{\circ}}{dx^2} - \frac{d^2 \mathfrak{R}^{\circ}}{dx^3} + \frac{d^3 \mathfrak{S}^{\circ}}{dx^4} - \text{etc.}) \\ &+ V \delta x + \omega (P^{\circ} - \frac{d Q^{\circ}}{dx} + \frac{d d R^{\circ}}{dx^2} - \frac{d^2 S^{\circ}}{dx^3} + \text{etc.}) \\ &+ \text{Const.} + \omega (\mathfrak{P}^{\circ} - \frac{d \Omega^{\circ}}{dx} + \frac{d d \mathfrak{R}^{\circ}}{dx^2} - \frac{d^2 \mathfrak{S}^{\circ}}{dx^3} + \text{etc.}) \\ &+ \frac{d \omega}{dx} (Q^{\circ} - \frac{d R^{\circ}}{dx} + \frac{d d S^{\circ}}{dx^2} - \text{etc.}) \\ &+ \frac{d \omega}{dx} (\mathfrak{Q}^{\circ} - \frac{d \mathfrak{R}^{\circ}}{dx} + \frac{d d \mathfrak{S}^{\circ}}{dx^2} - \text{etc.}) \\ &+ \frac{d d \omega}{dx^2} (R^{\circ} - \frac{d S^{\circ}}{dx} + \text{etc.}) \\ &+ \frac{d d \omega}{dx^2} (\mathfrak{R}^{\circ} - \frac{d \mathfrak{S}^{\circ}}{dx} + \text{etc.}) \\ &+ \frac{d^2 \omega}{dx^2} (S^{\circ} - \text{etc.}) \\ &+ \frac{d^2 \omega}{dx^2} (\mathfrak{S}^{\circ} - \text{etc.}) \end{aligned}$$

vbi neminem offendat signum nihili litteris suffixum liquidem non exponentem denotat, sed tantum ad has litteras ab hisdem nude positis distinguendas adhibetur.

Coroll. x.

Coroll. 1.

137. Si igitur formula integralis $\int V dx$ habere debeat valorem maximum vel minimum, variationis inuentae bina membra priora statim nihilo aequalia statui oportet, vnde duae resultant aequationes differentiales, quibus indefinita relatio vtriusque variabilis y et z ad x definitur.

Coroll. 2.

138. Etiam si hic conditionum, quae forte pro initio et fine integrationis proponantur, nondum ratio habetur, tamen ea iam occulte in calculum ingreditur, quia litterae I et A terminos integrationis respiciunt. Interim tamen eas in ipsa aequationum differentialium tractatione iterum ex calculo expelluntur; dum enim formula integralis $\int L dx = I$ eliditur, simul quantitas constans A egreditur.

Coroll. 3.

139. Expeditis autem aequationibus his duabus differentialibus, idque generalissime, vt totidem constantes arbitrariae in calculum inuehantur, quot integrationes institui oportuit, tum demum ad conditiones vtriusque termini integrationis formulae $\int V dx$ est attendendum, quandoquidem hinc ex reliquis variationis membris absolutis illae constantes determinari debent.

Scholion.

140. Solutio huius problematis ita est comparata ut iam satis sit perspicuum, quemadmodum etiam formulas magis complicatas, veluti si functio V plures formulas integrales inuoluat, vel si quoque functio B formulas nouas integrales complectatur, expediri conueniat. Quia etiam nunc est manifestum, si huiusmodi formulae integrales plures tribus variables contineant, quomodo tum variationes inueniri oporteat, etque adeo non solum tediousum sed etiam superfluum foret si copiosius hoc argumentum persequi vellem. Ad partem igitur huius doctrinae alteram multo abstrusorem progredior, ubi etiam relationibus inter variables constitutis duae pluresue a se inuicem minime pendentes in calculo relinquuntur.

CAPVT VI.

DE

VARIATIONE FORMVLARVM DIFFERENTIALIVM TRES VARIABLES INVOLVENTIVM, QVARVM RELATIO VNICA AEQVATIONE CONTINETVR.

Problema 15.

141.

Proposita aequatione inter tres variables x, y et z , quibus variationes quaecunque $\delta x, \delta y, \delta z$ tribuuntur, definire variationes formularum differentialium primi gradus:

$$p = \left(\frac{\delta z}{\delta x}\right) \text{ et } p' = \left(\frac{\delta z}{\delta y}\right).$$

Solutio.

Cum vnica aequatio inter tres variables dari ponitur, quaelibet earum tanquam functio binarum reliquarum spectari potest. Erit ergo z functio ipsarum x et y , et meminisse hic oportet expressionem $\left(\frac{\delta z}{\delta x}\right) = p$ denotare rationem differentialium ipsarum z et x , si in aequatione illa data hae solae

Bbbb 3

vt

vt variables tractentur, tertia y pro constante habita, quod idem de altera formula $p' = (\frac{d^2z}{dy^2})$ est tenendum. Simili modo ipsae quoque variationes δx , δy , δz vt functiones infinite paruae binarum variabilium x et y spectari possunt, quoniam si etiam a tertia z penderent, haec ipsa est functio ipsarum x et y ; vnde simul intelligitur quid istae formulae

$$(\frac{d^2z}{dx^2}); (\frac{d^2z}{dy^2}), \text{ item}$$

$$(\frac{d^2z}{dx dy}); (\frac{d^2xy}{dx^2}); (\frac{d^2xy}{dy^2})$$

significent. Cum igitur valor variatus formulae

$$(\frac{dz}{dx}) = p \text{ sit } p + \delta p = (\frac{d(z + \delta z)}{d(x + \delta x)}),$$

si scilicet hic variabilis y constans sumatur, erit hac conditione obseruata

$$p + \delta p = (\frac{dz + d\delta z}{dx + d\delta x}) = (\frac{dz}{dx} + \frac{d\delta z}{dx} - \frac{dz d\delta x}{dx^2})$$

propterea quod variationes δx et δz prae x et z euanescent. Hinc ergo ob $(\frac{dz}{dx}) = p$ habebitur variatio quaesita:

$$\delta p = (\frac{d^2z}{dx^2}) - (\frac{dz}{dx} \cdot \frac{d\delta x}{dx}) = (\frac{d^2z}{dx^2}) - p(\frac{d\delta x}{dx}),$$

quarum formularum significatus, cum tam δz quam δx sint functiones ipsarum x et y , hincque y constans habeatur, per se est manifestus. Simili autem modo reperietur fore

$$\delta p' = (\frac{d^2z}{dy^2}) - p'(\frac{d\delta y}{dy}),$$

vbi iam variabilis x pro constante habetur.

Coroll. 1.

Coroll. 1.

142. Hic omnia ad binas variables x et y , sunt perducta, atque vt earum functiones spectantur, non solum tertia z , sed etiam omnes tres variationes δx , δy , δz , manifestum autem est, has tres variables pro lubitu inter se permutari posse.

Coroll. 2.

143. Sufficit autem his binis formulis pro differentialibus primi gradus vti, quoniam reliquas ad has reducere licet, siquidem sit

$$\left(\frac{d^2 x}{dx^2}\right) = \frac{1}{p}; \quad \left(\frac{d^2 y}{dy^2}\right) = \frac{1}{p'}, \text{ et}$$

$$\left(\frac{d^2 y}{dx^2}\right) = -\frac{p'}{p^2}; \quad \text{et} \quad \left(\frac{d^2 x}{dy^2}\right) = -\frac{p}{p'^2},$$

vbi p et p' sunt functiones binarum x et y .

Coroll. 3.

144. Inuentis ergo variationibus harum duarum formularum

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ et } p' = \left(\frac{dz}{dy}\right),$$

reliquarum formularum modo memoratarum variationes hinc facile reperientur. Erit enim:

$$\delta \left(\frac{dz}{dx}\right) = -\frac{\delta p}{p^2} = -\frac{1}{p^2} \left(\frac{d\delta z}{dx}\right) + \frac{1}{p} \left(\frac{d^2 \delta z}{dx^2}\right)$$

$$\delta \left(\frac{dz}{dy}\right) = -\frac{\delta p'}{p'^2} = -\frac{1}{p'^2} \left(\frac{d\delta z}{dy}\right) + \frac{1}{p'} \left(\frac{d^2 \delta z}{dy^2}\right)$$

$$\delta \left(\frac{dz}{dx}\right) = -\frac{\delta p}{p^2} + \frac{p \delta p'}{p'^2} = -\frac{1}{p^2} \left(\frac{d\delta z}{dx}\right) + \frac{p}{p'} \left(\frac{d^2 \delta z}{dx^2}\right) + \frac{p}{p'^2} \left(\frac{d^2 \delta z}{dy^2}\right) - \frac{p}{p'} \left(\frac{d^2 \delta z}{dy^2}\right).$$

Scho-

Scholion I.

145. Hic ante omnia obseruo formulas differentiales certum valorem habere non posse, nisi duæ differentialia ita inter se comparentur, vt tertia variabilis, si tres habeantur seu reliquæ omnes, si plures adsint, constantes accipiantur. Ita hoc casu quo inter tres variables x , y et z vnica æquatio datur, vel saltem dari concipitur, formula $\frac{dz}{dx}$ nullum plane habet significatum, nisi tertia variabilis y constans sumatur, quam conditionem vinculis includendo hanc formulam innuere consueverunt, etiam si ea tuto omitti possent, quoniam alioquin ne vllus quidem significatus adesset. Quod quo magis perspicuum reddatur, quaecunque æquatio inter ternas variables x , y , z proponatur, ex ea valor ipsius z elici concipiatur, vt z æquetur certæ functioni ipsarum x et y , eiusque sumto differentiali prodeat $dz = p dx + p' dy$, vbi iterum p et p' certæ erunt functiones ipsarum x et y , idque tales vt sit $(\frac{dz}{dy}) = (\frac{p'}{p})$. Sumta namque y constante fit $dz = p dx$ seu $p = (\frac{dz}{dx})$, sumta autem x constante prodit $p' = (\frac{dz}{dy})$. Tum vero etiam manifestum est sumta z constante fore $\frac{dy}{dx} = \frac{-p}{p'}$, huiusmodi autem formulas excludi conueniet, quando tam z quam variationes δx , δy et δz vt functiones ipsarum x et y repræsentamus.

Scho-

Scholion 2.

146. Ex Geometria hoc argumentum multo clarius illustrare licet. Denotent enim tres nostrae variables x, y, z ternas coordinatas AX, XY, YZ , Fig. 4. inter quas aequatio proposita certam quandam superficiem assignabit, in qua ordinata $YZ = z$ terminabitur, quae utique tanquam certa functio binarum reliquarum $AX = x$ et $XY = y$ spectari potest, ita ut sumtis pro lubitu his binis x et y , tertia $YZ = z$ ex aequatione proposita determinetur. Quodsi iam alia superficies quaecunque concipiatur ab ista infinite parum discrepans, eaque ita cum hac comparatur, ut eius punctum quoduis z cum propositae puncto Z conferatur, ita tamen ut interuallum Zz sit semper infinite paruum, variationes ita repraesentabuntur, ut sit

$$\delta x = Ax - AX = Xx; \quad \delta y = xy - XY \text{ et } \delta z = yz - YZ;$$

et cum haec variationes prorsus arbitrio nostro permittantur, neque villo modo a se inuicem pendeant, eae etiam tanquam functiones binarum x et y spectari possunt, idque ita ut nulla a reliquis pendeat, sed vnaquaeque pro arbitrio fingi queat. Quin etiam hinc intelligitur, quoniam superficies proxima a proposita diuersa esse debet, neutiquam fore

$$\delta z = p \delta x + p' \delta y,$$

liquidem pro superficie proposita fuerit

$$dz = p dx + p' dy;$$

Vol. III.

Cccc

alio-

alioquin punctum z foret in eadem superficie, ex quo omnino ternas functiones ipsarum x et y pro variationibus δx , δy et δz ita comparatas esse oportet, vt non sit

$$\delta z = p\delta x + p'\delta y$$

sed potius ab hoc valore quomodocunque discrepet; vbi quidem imprimis notandum est; has functiones ita late patere, vt discontinuae non excludantur, atque adeo pro lubitu variationes tantum in vnico puncto vel saltem exiguo spatio constitui queant. Ne autem hic vlli dubio locus relinquatur, probe notandum est; ex eo quod ponimus z eiusmodi functionem ipsarum x et y , vt sit

$$dz = p dx + p' dy,$$

minime sequi fore quoque

$$\delta z = p\delta x + p'\delta y,$$

quemadmodum supra assumimus, propterea quod hic ipsi z propriam tribuimus variationem neutquam pendentem a variationibus ipsarum x et y .

Problema 16.

147. Proposita aequatione inter tres variables x , y , z , quibus variationes quaecunque δx , δy , δz tribuuntur, inuestigare variationes formularum differentialium secundi gradus:

$$q = \left(\frac{ddz}{dx^2}\right); q' = \left(\frac{ddz}{dx dy}\right) \text{ et } q'' = \left(\frac{ddz}{dy^2}\right).$$

Solutio.

Solutio.

Hic iterum z spectatur ut functio ipsarum x et y , quarum etiam sunt functiones ternae variationes δx , δy , δz nullo modo a se inuicem pendentes. Quoniam in praecedente problemate posuimus

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ et } p' = \left(\frac{dz}{dy}\right),$$

his formulis in subsidium vocatis habebimus

$$q = \left(\frac{dp}{dx}\right); \quad q' = \left(\frac{dp}{dy}\right) = \left(\frac{dp'}{dx}\right) \text{ et } q'' = \left(\frac{dp'}{dy}\right);$$

hicque ratio variationum δp et $\delta p'$ est habenda quas inuenimus:

$$\delta p = \left(\frac{d\delta z}{dx}\right) - p \left(\frac{d\delta x}{dx}\right) \text{ et } \delta p' = \left(\frac{d\delta z}{dy}\right) - p' \left(\frac{d\delta y}{dy}\right).$$

Simili ergo modo calculum subducendo reperiemus primo:

$$\delta q = \left(\frac{d\delta p}{dx}\right) - q \left(\frac{d\delta x}{dx}\right);$$

vbi $\left(\frac{d\delta p}{dx}\right)$ inuenitur si valor δp differentietur posita y constante, ac differentiale per dx diuidatur, vnde oritur:

$$\left(\frac{d\delta p}{dx}\right) = \left(\frac{d}{dx}\right) \left(\frac{d\delta z}{dx}\right) - q \left(\frac{d\delta x}{dx}\right) - p \left(\frac{d}{dx}\right) \left(\frac{d\delta x}{dx}\right) \text{ ob } q = \left(\frac{dp}{dx}\right)$$

vnde concludimus:

$$\delta q = \left(\frac{d}{dx}\right) \left(\frac{d\delta z}{dx}\right) - 2q \left(\frac{d\delta x}{dx}\right) - p \left(\frac{d}{dx}\right) \left(\frac{d\delta x}{dx}\right).$$

Eodem modo ob $q' = \left(\frac{dp}{dy}\right)$ erit

$$\delta q' = \left(\frac{d\delta p}{dy}\right) - q' \left(\frac{d\delta y}{dy}\right) \text{ at}$$

$$\left(\frac{d\delta p}{dy}\right) = \left(\frac{d}{dy}\right) \left(\frac{d\delta z}{dy}\right) - q' \left(\frac{d\delta y}{dy}\right) - p' \left(\frac{d}{dy}\right) \left(\frac{d\delta y}{dy}\right),$$

C c c c 2

ideo-

ideoque

$$\delta q' = \left(\frac{d \delta x}{d x} \right) - q' \left(\frac{d \delta x}{d x} \right) - q' \left(\frac{d \delta y}{d y} \right) - p \left(\frac{d \delta x}{d x} \right).$$

Alter autem valor $q' = \left(\frac{d p'}{d x} \right)$ simili modo tractatus praebet :

$$\delta q' = \left(\frac{d \delta p'}{d x} \right) - q' \left(\frac{d \delta x}{d x} \right) - q' \left(\frac{d \delta y}{d y} \right) - p' \left(\frac{d \delta p'}{d x} \right)$$

cuius valoris ab illo discrepantia incommodum involuit mox accuratius examinandum. Ex tertia autem formula $q'' = \left(\frac{d q'}{d y} \right)$ elicitur :

$$\delta q'' = \left(\frac{d \delta q'}{d y} \right) - 2 q'' \left(\frac{d \delta y}{d y} \right) - p' \left(\frac{d \delta q'}{d y} \right).$$

Scholion. I.

148. In originem discrepantiae variationis $\delta q'$, ex gemina valore

$$q' = \left(\frac{d p}{d y} \right) = \left(\frac{d p'}{d x} \right).$$

natae inquisitionibus, obseruo in his formulis variationem experimentibus, vel quantitatem x vel quantitatem y pro constanti haberi, prout denominator cuiuscunque membri declarat. Verum si quantitatem x constantem manere sumimus, utcumque interea altera y mutabilis existit, natura rei postulat, ut etiam variationes ipsius x nullam mutationem subeant, quod autem secus euenit, si variatio δx quoque a quantitate y pendeat, quod idem de altera variabili y , dum constans ponitur, est tenendum. Ex quo manifestum est, si variationes δx et δy simul ab ambabus variabilibus x et y pendere sumantur,

mentur, id ipsi hypothesi, qua alterutra perpetuo
 consensus ponitur aduersari. Quamobrem hoc incom-
 modum aliter vitari nequit nisi statuamus, variatio-
 nem ipsius x prorsus non ab altera variabili y , ne-
 que huius variationem δy ab altera x pendere. Sit
 autem δx per solam x , et δy per solam y deter-
 minatur, ut sit et

$$\left(\frac{d\delta x}{dy}\right) = 0 \text{ et } \left(\frac{d\delta y}{dx}\right) = 0$$

erit etiam

$$\left(\frac{d^2\delta x}{dx dy}\right) = 0 \text{ et } \left(\frac{d^2\delta y}{dx dy}\right) = 0$$

sicque ambo illi valores discrepantes pro $\delta q'$ inuenti
 ad consensum perducuntur.

Scholion 2.

149. Omnibus autem dubiis in hac inuestiga-
 tione felicissime occurremus, si soli quantitati x va-
 riationes tribuamus, binis reliquis x et y plane in-
 variatis relictis, ita ut sit tam $\delta x=0$ quam $\delta y=0$,
 quo pacto non solum calculo consulitur, sed etiam
 vsus huius calculi variationum vix restringitur.
 Quodsi enim superficiem quamcunque cum alia sibi
 proxima comparamus, nihil impedit, quominus
 singula propositae superficiei puncta ad ea proximae
 puncta referamus, quibus eadem binae coordinatae
 x et y respondeant, solaque tertia z variationem
 patiat. Quin etiam haec suppositio, cum ad for-
 mulas integales progrediemur eo magis est necessa-

ria quandoquidem semper totum negotium ad eiusmodi formulas integrales perducitur, quae duplicem integrationem requirunt, in quarum altera sola x in altera vero sola y ut variabilis tractatur; nisi ergo harum variationes nullae statuatur, maxima incommoda inde in calculum inueherentur; qui cum per se plerumque sit difficillimus minime consultum videtur, ut ex hac parte difficultates multiplicentur. Quamobrem hanc tractationem ita sum expediturus, ut in posterum perpetuo binis variabilibus x et y nullas plane variationes tribuam solamque tertiam z variatione quacunquē δz augeri assumam, ubi quidem δz ut functionem quamcunque ipsarum x et y siue continuam siue discontinuam sum spectaturus.

Problema 17.

150. Si z fuerit functio quaecunque ipsarum x et y , eique tribuatur variatio δz pariter utcunque ab x et y pendens, inuestigare variationes formularum omnium differentialium cuiuscunque ordinis.

Solutio.

Pro differentialibus primi gradus habentur hae duae formulae

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right) \text{ et } p' = \left(\frac{dz}{dy}\right),$$

quarum variationes cum x et y nullam variationem pati

pati concipiantur, ex supra inuentis ita habebunt:

$$\delta p = \left(\frac{d\delta z}{dx}\right) \text{ et } \delta p' = \left(\frac{d\delta z}{dy}\right).$$

Pro differentialibus secundi ordinis, hae tres formulae habentur:

$$q = \left(\frac{d^2 z}{dx^2}\right); \quad q' = \left(\frac{d^2 z}{dx dy}\right) \text{ et } q'' = \left(\frac{d^2 z}{dy^2}\right)$$

ita vt fit

$$q = \left(\frac{d^2 p}{dx^2}\right); \quad q' = \left(\frac{d^2 p}{dy}\right) = \left(\frac{d^2 p'}{dx}\right) \text{ et } q'' = \left(\frac{d^2 p'}{dy}\right)$$

quarum variationes ex praecedente problemate ob $\delta x = 0$ et $\delta y = 0$ sunt:

$$\delta q = \left(\frac{d^2 \delta z}{dx^2}\right); \quad \delta q' = \left(\frac{d^2 \delta z}{dx dy}\right); \quad \delta q'' = \left(\frac{d^2 \delta z}{dy^2}\right).$$

Simili modo si ad differentialia terti ordinis ascendamus, hae quatuor formulae occurrunt:

$$r = \left(\frac{d^3 z}{dx^3}\right); \quad r' = \left(\frac{d^3 z}{dx^2 dy}\right); \quad r'' = \left(\frac{d^3 z}{dx dy^2}\right); \quad r''' = \left(\frac{d^3 z}{dy^3}\right)$$

quarum variationes ita expressum iri manifestum est:

$$\delta r = \left(\frac{d^3 \delta z}{dx^3}\right); \quad \delta r' = \left(\frac{d^3 \delta z}{dx^2 dy}\right); \quad \delta r'' = \left(\frac{d^3 \delta z}{dx dy^2}\right);$$

$$\delta r''' = \left(\frac{d^3 \delta z}{dy^3}\right)$$

vnde per se patet, quomodo variationes formularum differentialium superiorum ordinum sint exprimendae.

COROLL. I.

151. Hinc iam manifestum est fore in genere pro formula differentiali cuiuscunque ordinis $\left(\frac{d^{n+y} z}{dx^n dy^y}\right)$ eius

cuis variationem $= \left(\frac{d^{n+1}z}{dx^n dy} \right)$, in qua forma superiores omnes continentur.

Coroll. 2.

152. Deinde etiam perspicuum est introducendis loco differentialium primi ordinis litteris p , p' , secundi ordinis litteris q , q' , q'' , tertii ordinis litteris r , r' , r'' , r''' , quarti ordinis litteris s , s' , s'' , s''' , s^{IV} etc. speciem differentialium tolli, quemadmodum etiam supra huiusmodi litteris speciem differentialium sustulimus.

Scholion.

153. Quoniam binæ variabiles x et y prorsus a se inuicem non pendent, ita vt altera adeo eundem valorem retinere queat, dum altera per omnes valores possibles variatur, euidens huiusmodi formulam differentialem $\frac{dy}{dx}$, quippe quæ nullum place significatum certum esset habitura, in calculo nunquam locum inuenire posse. Contra vero cum quantitas z sit functio ipsarum x et y , hæc formulæ $\left(\frac{dz}{dx}\right)$, $\left(\frac{dz}{dy}\right)$ et reliquæ omnes quas supra sum contemplantus, definitos habent significatus, neque vllæ aliæ in calculum ingredi possunt. Deinde quia semper quæstiones huc pertinentes eo reducere licet, vt z tanquam functio binarum x et y spectari possit, eiusmodi formulas $\left(\frac{dz}{dx}\right)$ vbi quantitas z esset

effet pro constanti habita hinc prorsus excluduntur, neque vllae aliae praeter supra memoratas in calculo admitti sunt censendae, sicque omnes expressiones a formulis integralibus liberae praeter ipsas variables x, y, z alias formulas differentiales non implicabunt praeter eas, quarum variationes hic sunt indicatae.

Problema 18.

154. Si z sit functio ipsarum x et y , eique tribuatur variatio δz utcunque ab x et y pendens, tum vero fuerit V quantitas quomodocunque ex tribus variabilibus x, y, z earumque differentialibus cuiuscunque ordinis composita, eius variationem δV inuestigare.

Solutio.

Vt in expressione V species differentialium tollantur, ponamus vt haecenus fecimus:

$$p = \left(\frac{dz}{dx}\right); \quad p' = \left(\frac{dz}{dy}\right)$$

$$q = \left(\frac{d^2z}{dx^2}\right); \quad q' = \left(\frac{d^2z}{dx dy}\right); \quad q'' = \left(\frac{d^2z}{dy^2}\right)$$

$$r = \left(\frac{d^3z}{dx^3}\right); \quad r' = \left(\frac{d^3z}{dx^2 dy}\right); \quad r'' = \left(\frac{d^3z}{dx dy^2}\right); \quad r''' = \left(\frac{d^3z}{dy^3}\right)$$

etc.

quarum formularum variationes a variatione ipsius z oriundas ita definimus, vt posita euidenciae gratia ista variatione $\delta z = \omega$, quam vt functionem

Vol. III.

D d d d

quam-

quamcunque binarum variabilium x et y spectari oportet, sit

$$\delta p = \left(\frac{d\omega}{dx}\right); \delta p' = \left(\frac{d\omega}{dy}\right)$$

$$\delta q = \left(\frac{d^2\omega}{dx^2}\right); \delta q' = \left(\frac{d^2\omega}{dx dy}\right); \delta q'' = \left(\frac{d^2\omega}{dy^2}\right)$$

$$\delta r = \left(\frac{d^3\omega}{dx^3}\right); \delta r' = \left(\frac{d^3\omega}{dx^2 dy}\right); \delta r'' = \left(\frac{d^3\omega}{dx dy^2}\right); \delta r''' = \left(\frac{d^3\omega}{dy^3}\right)$$

etc.

Illis autem factis substitutionibus expressio proposita V fiet functio harum quantitatum $x, y, z, p, p', q, q', q'', r, r', r'', r'''$ etc. Eius ergo differentiale talem induet formam:

$$\begin{aligned} dV = & L dx + M dy + N dz + P dp + Q dq + R dr \\ & + P' dp' + Q' dq' + R' dr' \\ & + Q'' dq'' + R'' dr'' \\ & + R''' dr''' \end{aligned}$$

etc.

Quoniam nunc formula V catenus tantum variationem recipit, quatenus quantitates, ex quibus componitur, variantur binæ autem x et y immunes statuuntur, eius variatio quam quaerimus erit:

$$\begin{aligned} \delta V = & N \delta z + P \delta p + Q \delta q + R \delta r \\ & + P' \delta p' + Q' \delta q' + R' \delta r' \\ & + Q'' \delta q'' + R'' \delta r'' \\ & + R''' \delta r''' \end{aligned}$$

etc.

ac

ac si loco variationis δz scribamus ω habebimus variationes inuentas substituendo:

$$\begin{aligned} \delta V = & N\dot{\omega} + P\left(\frac{d\omega}{dx}\right) + Q\left(\frac{d^2\omega}{dx^2}\right) + R\left(\frac{d^3\omega}{dx^3}\right) \\ & + P'\left(\frac{d\omega}{dy}\right) + Q'\left(\frac{d^2\omega}{dx dy}\right) + R'\left(\frac{d^3\omega}{dx^2 dy}\right) \\ & + Q''\left(\frac{d^2\omega}{dy^2}\right) + R''\left(\frac{d^3\omega}{dx dy^2}\right) \\ & + R'''\left(\frac{d^3\omega}{dy^3}\right) \end{aligned}$$

etc.

cuius formatio, si forte etiam differentialia altiorum graduum ingrediantur; per se est manifesta.

Coroll. 1.

155. Cum ω spectetur vt functio binarum variabilium x et y , singularum partium, quae variationem δV constituunt, significatus est determinatus, atque haec variatio perfecte definita est censenda.

Coroll. 2.

156. Quomocunque autem expressio V differentialibus sit referta, quandoquidem valorem certum indicare est censenda, substitutionibus adhibitis semper a specie differentialium liberari debet.

Coroll. 3.

157. Si nostrae tres variables ad superficiem referantur vt sint eius coordinatae $AX=x$, $XY=y$, $YZ=z$, sola ordinata $YZ=z$ vbique incrementum

$Dd d d z$

tum

tum infinite paruum $Zz = \delta z = \omega$ accipere intelligitur, ita vt puncta z cadant in aliam superficiem ab illa infinite parum discrepantem.

Scholion.

158. Dubio hic occurri debet inde oriundo, quod quantitatem z vt functionem binarum x et y spectandam esse diximus; quoniam enim ipsis x et y nullas variationes tribuimus, si in expressione V loco z eius valor in x et y substitueretur, ea ipsa in meram functionem ipsarum x et y abiret, neque propterea vllam variationem esset receptura. Verum notandum est, tamen si z vt functio ipsarum x et y consideratur, eam tamen plerumque esse incognitam, quando scilicet eius naturam demum ex conditione variationis erui oportet; sin autem iam ab initio esset data, tamen dum variatio quaeritur, functionem hanc z quasi incognitam spectari conuenit, minimeque eius loco valorem per x et y expressum substitui licet, antequam variatio, quippe quae a sola z pendet, penitus fuerit explorata.

CAPVT VII.

DE

VARIATIONE FORMVLARVM
 INTEGRALIVM TRES VARIABILES INVOL-
 VENTIVM, QVARVM VNA VT FVN-
 CTIO BINARVM RELIQVARVM
 SPECTATVR.

Problema 19.

159.

Formularum integralium huc pertinentium natu-
 ram evoluere, ac rationem qua earum varia-
 tiones inuestigari conueniat, explicare.

Solutio.

Cum tres habeantur variables x, y et z ,
 quarum vna z vt functio binarum reliquarum x
 et y est spectanda, etiamsi in ipsa variationis inuesti-
 gatione ratio huius functionis pro incognita haberi
 debet; formulæ integrales quæ in hoc calculi ge-
 nere occurrunt, plurimum discrepant ab iis, quæ
 circa binas tantum variables proponi solent. Quem-
 admodum enim talis forma integralis $\int V dx$, vbi V
 duas variables x et y implicare censetur, quarum y
 ab x pendere concipitur, quasi summa omnium

D d d 3

valo-

valorum elementarium Vdx per omnes valores ipsius x collectorum considerari potest; ita quando tres variables x , y et z habentur, quarum haec z a binis x et y simul pendere concipitur, integralia huc pertinentia collectionem omnium elementorum ad omnes valores tam ipsius x , quam ipsius y restorum inuoluunt, ideoque duplicem integrationem alteram per omnes valores ipsius x , alteram vero ipsius y elementa congregantem requirunt. Ex quo huiusmodi integralia tali forma $\iint Vdx dy$ contineri debent, qua scilicet duplex integratio innuatur; cuius eolutio ita institui solet, ut primo altera variabilis y ut constans spectetur, et formulae $\int Vdx$ valor per terminos integrationis extensus quaeratur; in quo cum iam x obtineat valorem vel datum vel ab y pendentem, hoc integrale $\int Vdx$ in functionem ipsius y tantum abibit, qua in dy ducta superest ut integrale $\int dy \int Vdx$ inuestigetur, quae ergo forma $\int dy \int Vdx$ hoc modo tractata illi $\iint Vdx dy$ aequialere est censenda. Ac si ordine inuerso primo quantitas x constans accipiatur, et integrale $\int Vdy$ per terminos praescriptos extendatur, id deinceps ut functio ipsius x spectari et integrale quaesitum $\int dx \int Vdy$ inueniri poterit. Perinde autem est utro modo valorem integralis formulae duplicatae $\iint Vdx dy$ utamur.

Cum igitur in hoc genere aliae formulae integrales nisi huiusmodi $\iint Vdx dy$ occurrere nequeant,
totum

totum negotium huc redit, vt quemadmodum huiusmodi formae variationem inueniri oporteat, ostendamus. Quoniam autem quantitates x et y variationis expertes assumimus, ex iis quae initio sunt demonstrata facile colligitur fore

$$\delta \iint V dx dy = \iint \delta V dx dy,$$

vbi δV variationem ipsius V denotat; hincque integratione pariter duplici est opus, prorsus vt modo ante inuimus.

Coroll. 1.

160. Si ponamus integrale $\iint V dx dy = W$, cum sit $\int dx \int V dy = W$ crit per solam x differentiando $\int V dy = \left(\frac{dW}{dx}\right)$ hincque porro per y differentiando $V = \left(\frac{d^2 W}{dx dy}\right)$, vnde patet integrale W ita comparatum esse vt fiat $V = \left(\frac{d^2 W}{dx dy}\right)$.

Coroll. 2.

161. Cum duplex integratio sit instituenda, vtraque quantitas arbitraria introducitur; altera autem integratio loco constantis functionem quamcunque ipsius x quae sit X , altera autem functionem quamcunque ipsius y , quae sit Y inuehit, ita vt completum integrale sit

$$\iint V dx dy = W + X + Y.$$

Coroll. 3.

Coroll. 3.

162. Hoc etiam per ipsam resolutionem confirmatur, fit enim primo

$$\int V dy = \left(\frac{dW}{dx}\right) + \left(\frac{dX}{dx}\right) \text{ ob } \left(\frac{dV}{dy}\right) = 0.$$

Tum vero fit $V = \left(\frac{dW}{dx} + \frac{dX}{dx}\right)$ quia neque X neque $\frac{dX}{dx}$ ab y pendet. Quare si fuerit $\left(\frac{dW}{dx} + \frac{dX}{dx}\right) = V$, erit integrale completum

$$\iint V dx dy = W + X + Y.$$

Scholion 1.

163. Omnino autem necessarium est, ut in-
doles huiusmodi formularum integralium duplicata-
rum $\iint V dx dy$ accuratius examini subiiciatur, quod
commodissime per Theoriam superficialium praestari
poterit. Sint ergo ut hactenus x et y binae coor-
dinatae orthogonales in basi assumtae $AX = x$,
 $XY = y$, cui in Y normaliter iungatur tertia ordi-
nata $YZ = z$ ad superficiem vsque porrecta. Si iam
binae illae coordinatae x et y suis differentialibus
crescant $XX' = dx$ et $YY' = dy$, inde in basi ori-
tur parallelogrammum elementare $YxyY' = dx dy$,
cui elementum formulae integralis conuenit. Ita si
de soliditate a superficie inclusa sit quaestio eius
elementum erit $= z dx dy$, ideoque tota soliditas
 $= \iint z dx dy$; si superficies ipsa quaeratur, posito
 $dz = p dx + p' dy$ erit eius elementum huic rectan-
gulo $dx dy$ imminens $= dx dy \sqrt{(1 + pp + p'p')}$, ideo-

Fig. 7.

ideoque ipsa superficies $= \iint dx dy \sqrt{(1 + p p + p' p')}$, ex quo generatim intelligitur ratio formulae integralis duplicatae $\iint V dx dy$. Quod si iam talis formulae valor quaeratur, qui dato spatio in basi veluti ADYX respondeat, primo sumta x constante inuestigetur integrale simplex $\int V dy$, ac tum ipsi y assignetur magnitudo XY ad curuam DY porrecta, quae ex huius curuae natura aequabitur certae functioni ipsius x . Sic igitur $dx \int V dy$ exprimet formulae propositae elementum rectangulo XY $x X' = y dx$ conueniens, cuius integrale denuo sumtum $\int dx \int V dy$ et ex sola variabili x constans tandem dabit valorem toti spatio ADYX respondentem, siquidem vtraque integratio adiectione constantis rite determinetur.

Scholion 2.

164. Ita se habere debet euolutio huiusmodi formularum integralium duplicatarum, si ad figuram in basi datam veluti ADYX fuerit accommodanda; sin autem vtramque integrationem indefinite expedire velimus, vt primo sumta x constante quaeramus integrale $\int V dy$, quod rectangulo elementari XY $y X' = y dx$ conuenire est intelligendum, siquidem in dx ducatur, deinde vero in integratione formulae $\int dx \int V dy$ quantitatem $y = XY$ eandem manere concipiamus, sola x pro variabili sumta, tum valor prodibit rectangulo indefinito APYX $= yx$ respondens, si quidem constantes in-

Vol. III.

E e e

tegra-

tegrationem ingressae debite definiantur. At si spatii istius reliqui termini praeter lineas XY et PY vt indefiniti spectentur, integrale $\iint V dx dy$ recipiet binas functiones X+Y indefinitas illam ipsius x, hanc vero ipsius y. Quodsi ergo ad calculum maximorum et minimorum haec deinceps accommodare velimus, quoniam maximi minimae proprietates, quae in spatium quoddam datum ADYX competere debet, simulquoque cuius spatio indefinito veluti APYX conueniat necesse est, duplicem illam integrationem modo hic exposito indefinito administrari conueniet.

Problema 20.

165. Si V sit formula quaecunque ex ternis variabilibus x, y, z earumque differentialibus composita, inuenire variationem formulae integralis duplicatae $\iint V dx dy$, dum quantitati z, quae vt functio binarum x et y spectatur, variationes quaecunque tribuuntur.

Solutio.

Ad speciem differentialium tollendam statuamus:

$$p = \left(\frac{dV}{dx}\right); p' = \left(\frac{dV}{dy}\right)$$

$$q = \left(\frac{dV}{dz}\right); q' = \left(\frac{dV}{dx}\right) = \left(\frac{dp'}{dz}\right); q'' = \left(\frac{dV}{dy}\right)$$

$$r = \left(\frac{dV}{dx}\right); r' = \left(\frac{dV}{dy}\right) = \left(\frac{dq'}{dx}\right); r'' = \left(\frac{dV}{dz}\right) = \left(\frac{dq''}{dx}\right); r''' = \left(\frac{dV}{dy}\right)$$

etc.

vt

vt V fiat functio quantitatum finitarum $x, y, z, p, p', q, q', q'', r, r', r'', r'''$ etc. Tum ponatur eius differentiale:

$$\begin{aligned} dV = Ldx + Mdy + Ndz + Pdp + Qdq + Rdr \\ + P'dp' + Q'dq' + R'dr' \\ + Q''dq'' + R''dr'' \\ + R''dr''' \end{aligned}$$

etc.

ex quo cum simul eius variatio δV innotescat, ex problemate praecedente colligitur variatio quaesita

$$\begin{aligned} \delta \iint V dx dy = \iint dx dy (N\delta z + P\delta p + Q\delta q + R\delta r \\ + P'\delta p' + Q'\delta q' + R'\delta r' \\ + Q''\delta q'' + R''\delta r'' \\ + R'''\delta r''') \end{aligned}$$

etc.

Quodsi iam vti §. 154. fecimus ponamus variationem $\delta z = \omega$, quam vt functionem quamcunque binarum variabilium x et y spectare licet; indidem istam variationem concludimus fore:

$$\begin{aligned} \delta \iint V dx dy = \iint dx dy (N\omega + P\left(\frac{d\omega}{dx}\right) + Q\left(\frac{d\omega}{dx^2}\right) + R\left(\frac{d^2\omega}{dx^2}\right) \\ + P'\left(\frac{d\omega}{dy}\right) + Q'\left(\frac{d\omega}{dx dy}\right) + R'\left(\frac{d^2\omega}{dx^2 dy}\right) \\ + Q''\left(\frac{d\omega}{dy^2}\right) + R''\left(\frac{d^2\omega}{dx dy^2}\right) \\ + R'''\left(\frac{d^2\omega}{dy^2}\right)) \end{aligned}$$

etc.

E e e e 2

Coroll. 1.

Coroll. 1.

166. Si ergo vtriusque functionis z et $\delta z = \omega$ indoles, seu ratio compositionis ex binis variabilibus x et y esset data, tum per praecepta ante exposita variatio formulae integralis duplicatae $\iint V dx dy$ assignari posset; quomocumque quantitas V ex variabilibus x, y, z earumque differentialibus fuerit conflata.

Coroll. 2.

167. Totum scilicet negotium redibit ad eolutionem formulae integralis duplicatae inuentae, quae cum pluribus constet partibus, singulas partes per duplicem integrationem, vti ante explicatum, tractari conueniet.

Scholion.

168. Quando autem ratio functionis z non constat, eaque demum ex conditione variationis elici debet, ita vt ipsa variatio $\delta z = \omega$ nullam plane determinationem patiatur, quemadmodum fit si formula $\iint V dx dy$ valorem maximum minimumue obtinere debeat; tum omnino necessarium est, vt singula variationis inuentae $\iint V dx dy$ membra ita reducantur, vt vbique post signum integrationis duplicatum non valores differentiales variationis $\delta z = \omega$ sed haec ipsa variatio occurrat; cuiusmodi reductione iam supra in formulis binas tantum variabiles inuoluentibus sumus vsi. Talis autem reductio

ductio, cum pro formulis integralibus duplicatis minus sit consueta, accuratiorem explicationem postulat. Quem in finem obseruo huiusmodi reductione perueniri ad formulas simpliciter integrales, in quibus alterutra tantum quantitatum x et y pro variabili habeatur, altera vt constante spectata, ad quod indicandum, ne signa praeter necessitatem multiplicentur, talis forma $\int T dx$ denotabit integrale formulae differentialis $T dx$, dum quantitas y pro constanti habetur; similique modo intelligendum est in hac forma $\int T dy$ solam quantitatem y vt variabilem considerari quod eo magis perspicuum est, cum hac conditione omissa, hae formulae nullum plane significatum essent habiturae. Neque ergo in posterum opus est declarari, si T ambas variables x et y complectatur, vtra earum in formulis integralibus simplicibus $\int T dx$ vel $\int T dy$, sine constanti siue variabilis accipiatur, cum ea sola, cuius differentiale exprimitur pro variabili sit habenda. In formulis autem duplicatis $\iint V dx dy$ perpetuo tenendum est, alteram integrationem ad folium x , alteram vero ad folium y variabilitatem adstringi, perindeque esse, vtra integratio prior instituat.

Problema 21.

169. Variationem formulae integralis duplicatae $\iint V dx dy$ in praecedente problemate inuentam, ita transformare, vt post signum integrale duplicatum vbique ipsa variatio $\delta z = \omega$ occurrat, exturbatis eius differentialibus.

E e e e 3

Solutio

Solutio.

Quo haec transformatio latius pateat, sint T et v functiones quaecunque binarum variabilium x et y , et consideretur haec formula duplicata $\iint T dx dy (\frac{dv}{dx})$ quae separata integrationum varietate ita repraesentetur $\int dy \int T dx (\frac{dv}{dx})$, ut in integratione $\int T dx (\frac{dv}{dx})$ sola quantitas x ut variabilis spectetur. Tum autem erit $dx (\frac{dv}{dx}) = dv$, quia y pro constante habetur, ideoque fiet

$$\int T dv = Tv - \int v dT,$$

vbi cum in differentiali dT solius variabilis x ratio habetur, ad hoc declarandum loco dT scribi conuenit $dx (\frac{dT}{dx})$, ita ut sit

$$\int T dx (\frac{dv}{dx}) = Tv - \int v dx (\frac{dT}{dx})$$

hincque nostra formula ita prodeat reducta:

$$\iint T dx dy (\frac{dv}{dx}) = \int T v dy - \iint v dx dy (\frac{dT}{dx}).$$

Simili modo permutatis variabilibus consequemur:

$$\iint T dx dy (\frac{dv}{dy}) = \int T v dx - \iint v dx dy (\frac{dT}{dy}).$$

Hoc iam quasi lemme praemisso, variationis in praeced. probl. inuentae reductio ita se habebit:

$$\iint P dx dy (\frac{d\omega}{dx}) = \int P \omega dy - \iint \omega dx dy (\frac{dP}{dx})$$

$$\iint P' dx dy (\frac{d\omega}{dy}) = \int P' \omega dx - \iint \omega dx dy (\frac{dP'}{dy}).$$

Porro pro sequentibus membris sit primo $(\frac{d\omega}{dx}) = v$
ideo-

ideoque $(\frac{d d \omega}{d x^2}) = (\frac{d v}{d x})$, unde colligitur :

$$\iint Q dx dy (\frac{d d \omega}{d x^2}) = \int Q dy (\frac{d \omega}{d x}) - \iint dx dy (\frac{d Q}{d x}) (\frac{d \omega}{d x})$$

ac postremo membro similiter reducto, fit

$$\iint Q dx dy (\frac{d d \omega}{d x^2}) = \int Q dy (\frac{d \omega}{d x}) - \int \omega dy (\frac{d Q}{d x}) + \iint \omega dx dy (\frac{d d Q}{d x^2}).$$

Per eandem substitutionem habebimus $(\frac{d d \omega}{d x d y}) = (\frac{d v}{d y})$

hincque

$$\iint Q' dx dy (\frac{d d \omega}{d x d y}) = \int Q' dx (\frac{d \omega}{d x}) - \iint dx dy (\frac{d \omega}{d x}) (\frac{d Q'}{d y}) \text{ seu}$$

$$\iint Q' dx dy (\frac{d d \omega}{d x d y}) = \int Q' dx (\frac{d \omega}{d x}) - \int \omega dy (\frac{d Q'}{d y}) + \iint \omega dx dy (\frac{d d Q'}{d x d y})$$

quae forma ob

$$\int Q' dx (\frac{d \omega}{d x}) = Q' \omega - \int \omega dx (\frac{d Q'}{d x})$$

abit in hanc

$$\begin{aligned} \iint Q' dx dy (\frac{d d \omega}{d x d y}) &= Q' \omega - \int \omega dx (\frac{d Q'}{d x}) + \iint \omega dx dy (\frac{d d Q'}{d x d y}) \\ &\quad - \int \omega dy (\frac{d Q'}{d x}) \end{aligned}$$

rum vero pro tertia forma huius ordinis nanciscimur :

$$\iint Q'' dx dy (\frac{d d \omega}{d y^2}) = \int Q'' dx (\frac{d \omega}{d y}) - \int \omega dx (\frac{d Q''}{d y}) + \iint \omega dx dy (\frac{d d Q''}{d y^2})$$

Porro ob $(\frac{d^2 \omega}{d x^2}) = (\frac{d d v}{d x^2})$ manente $v = (\frac{d \omega}{d x})$, fiet

$$\iint R dx dy (\frac{d d v}{d x^2}) = \int R dy (\frac{d v}{d x}) - \int \omega dy (\frac{d R}{d x}) + \iint \omega dx dy (\frac{d d R}{d x^2}) \text{ et}$$

$$\iint v dx dy (\frac{d d R}{d x^2}) = \int \omega dy (\frac{d d R}{d x^2}) - \iint \omega dx dy (\frac{d^2 R}{d x^2})$$

ita

ita ut sit

$$\iint R dx dy \left(\frac{d^2 u}{dx^2} \right) = \int R dy \left(\frac{d du}{dx} \right) - \int dy \left(\frac{du}{dx} \right) \left(\frac{dR}{dx} \right) + \int \omega dy \left(\frac{ddR}{dx^2} \right) \\ - \iint \omega dx dy \left(\frac{d^2 R}{dx^2} \right).$$

Deinde ob $\left(\frac{d^2 u}{dx^2 dy} \right) = \left(\frac{d dv}{dx dy} \right)$ erit

$$\iint R' dx dy \left(\frac{d dv}{dx dy} \right) = R' v - \int v dx \left(\frac{dR'}{dx} \right) + \iint v dx dy \left(\frac{d dR'}{dx dy} \right) \\ - \int v dy \left(\frac{dR'}{dy} \right)$$

et quia hic

$$\iint v dx dy \left(\frac{d dR'}{dx dy} \right) = \int \omega dy \left(\frac{d dR'}{dx dy} \right) - \iint \omega dx dy \left(\frac{d^2 R'}{dx^2 dy} \right)$$

concludimus fore :

$$\iint R' dx dy \left(\frac{d^2 u}{dx^2 dy} \right) = R' \left(\frac{du}{dx} \right) - \int \left(\frac{du}{dx} \right) dx \left(\frac{dR'}{dx} \right) + \int \omega dy \left(\frac{d dR'}{dx dy} \right) \\ - \int \left(\frac{du}{dx} \right) dy \left(\frac{dR'}{dy} \right) - \iint \omega dx dy \left(\frac{d^2 R'}{dx^2 dy} \right).$$

Tandem permutandis x et y hinc colligimus :

$$\iint R'' dx dy \left(\frac{d^2 u}{dx dy^2} \right) = R'' \left(\frac{du}{dy} \right) - \int \left(\frac{du}{dy} \right) dy \left(\frac{dR''}{dy} \right) + \int \omega dx \left(\frac{d dR''}{dx dy} \right) \\ - \int \left(\frac{du}{dy} \right) dx \left(\frac{dR''}{dx} \right) - \iint \omega dx dy \left(\frac{d^2 R''}{dx dy^2} \right)$$

et

$$\iint R''' dx dy \left(\frac{d^2 u}{dy^2} \right) = \int R''' dx \left(\frac{d du}{dy^2} \right) - \int \left(\frac{du}{dy} \right) dx \left(\frac{d^2 R'''}{dy^2} \right) + \int \omega dx \left(\frac{d d^2 R'''}{dy^2} \right) \\ - \iint \omega dx dy \left(\frac{d^2 R'''}{dy^2} \right).$$

Quos

Quos valores si substituamus reperimus:

$$\begin{aligned} \delta \iint V dx dy = & \iint \omega dx dy \left(N - \left(\frac{dP}{dx} \right) + \left(\frac{d d Q}{dx^2} \right) - \left(\frac{d^2 R}{dx^2} \right) \right. \\ & - \left(\frac{dP'}{dy} \right) + \left(\frac{d d Q'}{dx dy} \right) - \left(\frac{d^2 R'}{dx^2 dy} \right) \\ & + \left(\frac{d d Q''}{dy^2} \right) - \left(\frac{d^2 R''}{dx dy^2} \right) \\ & \left. - \left(\frac{d^3 R'''}{dy^3} \right) \right) \\ & + f P \omega dy + f Q dy \left(\frac{d \omega}{dx} \right) - f \omega dy \left(\frac{d Q}{dx} \right) + Q' \omega \\ & + f P' \omega dx - f \omega dx \left(\frac{d Q'}{dx} \right) - f \omega dy \left(\frac{d Q''}{dy} \right) \\ & + f Q'' dx \left(\frac{d \omega}{dy} \right) - f \omega dx \left(\frac{d Q'''}{dy} \right) \\ & + f R dy \left(\frac{d d \omega}{dx^2} \right) + R' \left(\frac{d \omega}{dx} \right) - f \left(\frac{d \omega}{dx} \right) dx \left(\frac{d R'}{dx} \right) - f \left(\frac{d \omega}{dy} \right) dy \left(\frac{d R''}{dy} \right) + f R'' dx \left(\frac{d d \omega}{dy^2} \right) \\ & - f \left(\frac{d \omega}{dx} \right) dy \left(\frac{d R'}{dx} \right) + R'' \left(\frac{d \omega}{dy} \right) - f \left(\frac{d \omega}{dx} \right) dy \left(\frac{d R''}{dy} \right) - f \left(\frac{d \omega}{dy} \right) dx \left(\frac{d R'''}{dx} \right) - f \left(\frac{d \omega}{dy} \right) dx \left(\frac{d R'''}{dy} \right) \\ & + f \omega dy \left(\frac{d d R}{dx^2} \right) + f \omega dy \left(\frac{d d R'}{dx dy} \right) + f \omega dx \left(\frac{d d R''}{dx dy} \right) + f \omega dx \left(\frac{d d R'''}{dy^2} \right). \end{aligned}$$

COROLL. I.

170 Huius expressionis pars prima satis est perspicua, reliquae vero partes commode ita disponi possunt, ut earum ratio comprehendatur:

$$\begin{aligned} f \omega dy \left(P - \left(\frac{dQ}{dx} \right) + \left(\frac{d d R}{dx^2} \right) - \left(\frac{dQ'}{dy} \right) + \left(\frac{d d R'}{dx dy} \right) + \left(\frac{d d R''}{dy^2} \right) \right) \text{ etc. } & \left. \right\} + f \omega dx \left(P' - \left(\frac{dQ'}{dy} \right) + \left(\frac{d d R''}{dy^2} \right) - \left(\frac{dQ''}{dx} \right) + \left(\frac{d d R'''}{dx dy} \right) \right) \text{ etc. } \left. \right\} \\ & + \left(\frac{d d R'}{dy^2} \right) \left. \right\} + \left(\frac{d d R''}{dx dy} \right) \left. \right\} \\ + f \left(\frac{d \omega}{dx} \right) dy \left(Q - \left(\frac{dR}{dx} \right) \text{ etc. } \right) & \left. \right\} + f \left(\frac{d \omega}{dy} \right) dx \left(Q' - \left(\frac{dR'}{dy} \right) \text{ etc. } \right) \left. \right\} \\ & - \left(\frac{dR'}{dy} \right) \left. \right\} - \left(\frac{dR''}{dx} \right) \left. \right\} \end{aligned}$$

Vol. III.

F f f f

+ f \left(\frac{d \omega}{dx} \right)

$$\begin{aligned}
 &+f\left(\frac{d\omega}{dx}\right)dy(R-\text{etc.}) +f\left(\frac{d\omega}{dy}\right)dx(R^{\text{II}}-\text{etc.}) \\
 &+\omega\left(Q^{\text{I}}-\left(\frac{dR^{\text{I}}}{dx}\right)\text{etc.}\right) +\left(\frac{d\omega}{dx}\right)(R^{\text{I}}-\text{etc.}) \\
 &\quad -\left(\frac{dR^{\text{II}}}{dy}\right) \left. \vphantom{\left(\frac{d\omega}{dx}\right)} \right\} +\left(\frac{d\omega}{dy}\right)(R^{\text{II}}-\text{etc.})
 \end{aligned}$$

Coroll. 2.

171. Hic leui attentione adhibita mox patebit, quomodo istae partes ulterius continuari debeant, si forte quantitas V differentialia altiorum graduum complectatur.

Coroll. 3.

172. In harum formularum integralium aliis, quae differentiali dy sunt affectae, quantitas x constans sumitur, cui tribuitur valor termino integrationis conueniens; aliis vero quae differentiali dx sunt affectae, y est constans et termino integrationis aequalis, vnde patet in terminis integrationum tam x quam y recipere valorem constantem.

Scholion I.

173. Haec ergo variationis formula ad eum casum est accommodata, quo vtriusque integrationis termini tribuunt tam ipsi x quam ipsi y valores constantes. Veluti si de superficie fuerit quaestio formula integralis $\iint V dx dy$ ad rectangulum APYX in basi assumtum est referenda; eiusque valor ita definiti debet, vt sumtis $x=0$ et $y=0$, qui sunt valores initiales, euanescat, quo facto statui oportet $x=AX$

Fig. 7.

$x = AX$ et $y = AP$, qui sunt valores finales; atque ad eandem legem ipsa variatio inuenta est expedienda. Quodsi iam ea quaeratur superficies, in qua formulae $\iint V dx dy$ hoc modo definitae valor fiat maximus vel minimus, ante omnia necesse est, vt pars variationis prima duplicem integrationem inuoluens, ad nihilum redigatur, quomocunque variatio $\delta z = \omega$ accipiatur, vnde haec nascetur aequatio:

$$\begin{aligned} 0 = N & - \left(\frac{dP}{dx} \right) + \left(\frac{d d Q}{d x^2} \right) - \left(\frac{d^2 R}{d x^3} \right) + \text{etc.} \\ & - \left(\frac{d P'}{dy} \right) + \left(\frac{d d Q'}{d x d y} \right) - \left(\frac{d^2 R'}{d x^2 d y} \right) \\ & + \left(\frac{d d Q''}{d y^2} \right) - \left(\frac{d^2 R''}{d x d y^2} \right) \\ & - \left(\frac{d^2 R'''}{d y^3} \right) \end{aligned}$$

qua natura superficiei hac indole praeditae exprimitur. Constantes autem per duplicem integrationem ingressae ita determinari debent, vt reliquis variationis partibus satisfiat.

Scholion 2.

174. Quo haec inuestigatio in se maxime abstracta exemplo illustretur, ponamus eiusmodi superficiem inuestigari debere, quae inter omnes alias eandem soliditatem includentes sit minima. Hunc in finem efficiendum est vt haec formula integralis duplicata

$\iint dx dy (z + a\sqrt{x + pp + p'p'})$
maximum minimumue euadat. Cum ergo sit

$$V = z + a\sqrt{x + pp + p'p'}, \text{ erit}$$

$$L = 0, M = 0, N = 1,$$

Ffff a

atquo

atque

$$P = \frac{ap}{\sqrt{(1+p^2+p'^2)}} \quad \text{et} \quad P' = \frac{ap'}{\sqrt{(1+p^2+p'^2)}},$$

ideoque

$$dV = Ndz + Pdp + P'dp'$$

existente

$$dz = pdx + p'dy.$$

Quare superficiei quaesitae natura hac aequatione exprimitur:

$$N - \left(\frac{dP}{dx}\right) - \left(\frac{dP'}{dy}\right) = 0 \quad \text{seu} \quad x = \left(\frac{dP}{dx}\right) + \left(\frac{dP'}{dy}\right).$$

Est vero:

$$\left(\frac{dP}{dx}\right) = \frac{a}{(1+pp+p'p')^{\frac{3}{2}}} \left\{ (1+p'p') \left(\frac{dp}{dx}\right) - pp' \left(\frac{dp'}{dx}\right) \right\}$$

$$\left(\frac{dP'}{dy}\right) = \frac{a}{(1+pp+p'p')^{\frac{3}{2}}} \left\{ (1+pp) \left(\frac{dp'}{dy}\right) - pp' \left(\frac{dp}{dy}\right) \right\}.$$

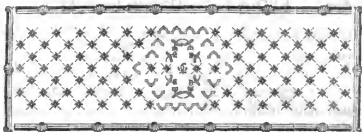
vbi notetur esse $\left(\frac{dp'}{dy}\right) = \left(\frac{dp'}{dx}\right)$. Ex quo ista obtinetur aequatio:

$$\frac{(1+pp+p'p')^{\frac{3}{2}}}{a} = (1+p'p') \left(\frac{dp}{dx}\right) - 2p'p' \left(\frac{dp}{dy}\right) + (1+pp) \left(\frac{dp'}{dy}\right)$$

quam autem quomodo tractari oporteat, haud patet, etiamsi facile perspiciatur in ea aequationem pro superficie sphaerica $xx = cc - yy$; quin etiam cylindricam $xx = cc - yy$ contineri.

SVPPLEMENTVM,
CONTINENS
EVOLVTIONEM CASVVM SIN-
GVLARIVM CIRCA INTEGRA-
TIONEM
AEQVATIONVM
DIFFERENTIALIVM.

EVOLVTIO

CASVVM PRORSVS SINGVLARIVM CIRCA
INTEGRATIONEM

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM.

1.

Cum adhuc plurimae atque inter se maxime discrepantes methodi sint in medium allatae aequationes differentiales integrandi, quaestio exoritur summi sane momenti, an non vnica detur eaque aequabilis methodus, cuius ope omnes illas diuersas aequationes differentiales, quas etiamnum resolvere licuit, integrari queant? nullum enim est dubium quin inuentio talis methodi maxima incrementa in vniuersam Analysin esset allatura. Pluribus Geometris quidem separatio binarum variabilium

bilium huiusmodi methodum suppeditare est visa, cum omnes aequationum differentialium integrationes vel hac ratione sint integratae vel eo facile possint reuocari. Praeterquam autem quod haec methodus substitutionibus absoluitur, quae plerumque non minorem sagacitatem postulant, quam id ipsum quod quaeritur, ac nonnunquam soli casui deberi videntur; haec methodus etiam neutiquam extenditur ad aequationes differentiales secundi altiorumque graduum; et qui tales aequationes adhuc tractauerunt, longe alia artificia in subsidium vocare sunt coacti. Quamobrem separationem variabilium nequaquam tanquam methodum vniuniformem ac latissime patentem spectare licet, quae omnes integrationes, quae adhuc successerunt, in se completatur.

2. Talem autem methodum vniuersalem iam pridem mihi equidem indicasse videor, dum ostendi proposita quacunque aequatione differentiali siue primi siue altioris gradus, semper dari eiusmodi quantitatem, per quam si aequatio multiplicetur, euadat integrabilis, ita vt hoc modo nulla plane substitutione alibi anxie quaerenda sit opus. Ex quo non dubito hanc methodum aequationes differentiales ope multiplicationem ad integrabilitatem reuocandi, tanquam latissime patentem atque naturae maxime conuenientem, pronunciare; cum nulla integratio adhuc sit expedita, quae hoc modo non facile absolui possit. Cum scilicet omnis aequatio diffe-

differentialis primi gradus in hac forma $Pdx + Qdy = 0$
 contineatur, denotantibus litteris P et Q functiones
 quascunque binarum variabilium x et y , semper
 datur eiusmodi multiplicator M , itidem functio
 quaedam ambarum variabilium x et y , ut facta
 multiplicatione haec forma $MPdx + MQdy$ fiat in-
 tegrabilis; cuius propterea integrale quantitati con-
 stanti arbitrariae aequatum exhibebit aequationem
 integram aequationis differentialis propositae Pdx
 $+ Qdy = 0$, quae eadem ratio quoque in aequationi-
 bus differentialibus altiorum graduum locum habet.
 Verum hoc argumentum hic fusius exponere non
 est animus; sed potius praestantiam huius methodi
 prae separatione variabilium etiam eiusmodi casibus
 quibus id minime videatur, simulque summam eius
 utilitatem hic declarare constitui.

3. Quoties scilicet in aequatione differentiali
 variables x et y iam sunt separatae, totum nego-
 tium vulgo ut iam confectum spectari solet, quan-
 doquidem huius aequationis

$$Xdx + Ydy = 0,$$

vbi X denotat functionem solius x et Y solius y ,
 integrale in promptu est

$$\int Xdx + \int Ydy = \text{Const.}$$

Interim tamen saepe numero vsu venire potest, ut
 hoc pacto neutiquam forma integralis simplicissima
 obtineatur, vel ea demum per plures ambages inde
 deriuari debeat. Veluti ex hac aequatione:

$$\frac{dx}{x} + \frac{dy}{y} = 0$$

Vol. III.

G g g g

primo

primo elicitur integrale logarithmicum

$$lx + ly = la,$$

unde quidem statim se prodit algebraicum $xy = a$.
Verum ex hac forma

$$\frac{dx}{aa + xy} + \frac{dy}{aa + yy} = 0,$$

integratio solita praebet

$$\text{Ang. tang. } x + \text{Ang. tang. } y = \text{Const.}$$

unde non tam facile forma integralis algebraica
 $\frac{x+y}{aa-xy} = C$ deducitur. Ac proposita hac forma:

$$\frac{dx}{\sqrt{(a+\beta x+\gamma x^2)}} + \frac{dy}{\sqrt{(a+\beta y+\gamma y^2)}} = 0$$

in genere ne patet quidem, utrum utraque pars
integralis arcu circulari an logarithmo exprimitur.
Interim tamen eius integrale ita algebraice exhiberi
potest:

$C(x+y)^2 + 2\gamma Cxy + \beta C(x+y) + 2aC + \beta\beta - a\gamma = 0$
quae certe forma simplicissima non nisi per plures
ambages ex integrali transcendente derivatur.

4. His quidem casibus perspicitur, quomodo
reductionem ad formam algebraicam institui oportet,
sed ante aliquot annos eiusmodi integrationes
prodidi, in quibus ne hoc quidem villo modo praestari
potest. Veluti si proposita sit haec aequatio:

$$\frac{dx}{\sqrt{(1+x^2)}} + \frac{dy}{\sqrt{(1+y^2)}} = 0$$

integrationem neque per logarithmos neque arcus
circularium

circulares expedire licet, vt inde deinceps simili ratione aequatio algebraica colligi posset: interim tamen ostendi huius integrale idque adeo completum hoc modo algebraice exprimi:

$$0 = 2C + (CC - 1)(xx + yy) - 2(1 + CC)xy + 2Cxyy$$

vbi C denotat constantem per integrationem ingressam. Quin etiam huius aequationis multo latius patentis

$$\frac{dx}{\sqrt{\alpha + 2\beta x + \delta xx + 2\delta x^2 + \epsilon x^3}} + \frac{dy}{\sqrt{\alpha + 2\beta y + \gamma y + 2\delta y^2 + \epsilon y^3}} = 0$$

integrale completum est

$$0 = 2\alpha C + \beta\beta - \alpha\gamma + 2(\beta C - \alpha\delta)(x+y) + (CC - \alpha\epsilon)(xx + yy) \\ + 2(\gamma C - CC - \alpha\epsilon - \beta\delta)xy + 2(\delta C - \beta\epsilon)xy(x+y) \\ + (2\epsilon C + \delta\delta - \gamma\epsilon)xyy$$

denotante C item constantem quantitatem arbitriam per integrationem inuentam. His igitur casibus perspicuum est separationem variabilium, qua aequationes differentiales sunt praeditae, nihil plane iuuare ad integralia earum forma algebraica contenta eruenda, ex quo merito eiusmodi methodus desideratur, cuius beneficio haec integralia statim ex aequationibus differentialibus inuestigari potuissent, in quo negotio certe omnes ingenii vires tentasse non pigebit.

5. Obseruavi igitur hunc scopum ope multiplicatorum idoneorum obtineri posse, quibus aequationes differentiales multiplicatae ita integrabiles euadant, vt integralia statim algebraice expressa prodeant.

G g g 2

deant.

deant. Quod quo clarius perspiciatur ab aequatione primum proposita $\frac{dx}{x} + \frac{dy}{y} = 0$ exordiar, quae per xy multiplicata statim praebet $y dx + x dy = 0$, cuius integrale est $xy = C$. Hoc ergo modo sublata separatione aequatio in aliam transformatur, quae integratio nem admittit, ex quo intelligitur methodum ope multiplicatorum integrandi id praestare, quod a separatione variabilium immediate expectari nequeat. Idem conuenit in aequatione $\frac{dx}{x} + \frac{dy}{y} = 0$, quae per $x^m y^n$ multiplicata integrale praebet $x^m y^n = C$, dum ex ipsa aequatione proposita statim ad logarithmos fuisset peruentum. Simili modo si haec aequatio separata:

$$\frac{dx}{1+xx} + \frac{dy}{1+yy} = 0$$

multiplicetur in $\frac{(1+xx)(1+yy)}{(x+y)^2}$, aequatio resultans,

$$\frac{dx(1+yy) + dy(1+xx)}{(x+y)^2} = 0$$

integrationem iam sponte admittit, praebetque integrata:

$$\frac{1+xy}{x+y} = \text{Const. seu } \frac{x+y}{1-xy} = a.$$

Hanc vero aequationem

$$\frac{x dx}{1+xx} + \frac{dy}{1+yy} = 0$$

multiplicari conuenit in $\frac{(xx+1)^2(1+yy)}{(2xy+xx-1)^2}$, vt prodeat

$$\frac{x dx(1+xx)(1+yy) + dy(xx+1)^2}{(2xy+xx-1)^2} = 0$$

cuius

cuius integrale reperitur

$$\frac{xy - x - y}{xy + x - 1} = \text{Const. seu } \frac{1}{xy + x - 1} = a.$$

6. Contra haec exempla, quidus integralia algebraica sine subsidio separationis sunt eruta, obicietur, multiplicatores negotium hoc conficientes ex ipsis integralibus illis transcendentibus, ad quae separatio variabilium immediate perducit esse conclusos, iisque adeo praestantiam methodi per multiplicatores procedentis nequaquam probari. Cui quidem obiectioni primum respondeo priora exempla statim ab inuentis integrationis principiis simili modo fuisse expedita, antequam integratio per logarithmos erat explorata, quae ergo nullum subsidium eo attulisse est censenda. Tum vero quamvis concedam, in posterioribus exemplis integrationem per arcus circulares multiplicatores illos idoneos commode supeditasse, id tamen in ipsa evolutione minus cernitur, eademque integratio sine dubio inueniri potuisset, antequam constaret formulae $\frac{dx}{1+x^2}$ integrale esse arcum circuli tangenti x respondentem. Verum aequatio supra allata

$$\frac{dx}{\sqrt{1+x^2}} + \frac{dy}{\sqrt{1+y^2}} = 0$$

cuius integrale completum algebraice exhibere licet nulli amplius dubio locum relinquit, cum enim neutrius partis integrale ne concessis quidem logarithmis vel arcibus circularibus exhiberi possit, eiusque forma ad genus quantitatum transcendentium

G g g g 3

etiam-

etiamnum incognitum sit referenda, haec certe nullum auxilium ad integrale algebraicum inueniendum attulisse censeſſi poteſt. Atque hoc multo magis de aequatione illa latius patente in §. 4. propoſita eſt tenendum, quippe cuius integratio omnino ſingularis ex principiis longe diuerſiſſimis a me eſt eruta.

7. Methodus autem, qua tum ſum uſus, tantopere eſt abſcondita, vt vix vlla via ad eadem integralia perducens patere videatur, et cum ſeparatio variabilium nihil plane eo contuliſſet, vix etiam quicquam ab altera methodo ad multiplicatores adſtricta ſperari poſſe videbatur, propterea quod tum ipſe adhuc in ea opinione verſabar, per multiplicatores nihil praestari poſſe, niſi quatenus ſeparatio variabilium eodem manuducat; quandoquidem quaestio differentialia tantum primi gradus implicaret. Deinceps autem re diligentius conſiderata perſpexi, quoties aequationis cuiusque differentialis integrale completum exhibere licet, ex eo viciffim ſemper eiusmodi multiplicatorem elici poſſe, per quem ſi aequatio differentialis multiplicetur, non ſolum fiat integrabilis, ſed etiam integrata id ipſum integrale, quod iam erat cognitum, reproducere debeat; ad hoc autem omnino neceſſe eſt vt integrale completum ſit exploratum, dum ex integralibus particulis nihil plane pro hoc ſcopo concludere licet. Si enim propoſita ſit aequatio differentialis:

$$Pdx + Qdy = 0,$$

cuius integrale completum vndeunque ſit cognitum, conſta-

constabit id aequatione, quae praeter binas variables x et y et quantitates constantes in ipsa aequatione differentiali contentas, insuper quantitatem constantem novam prorsus ab arbitrio nostro dependentem complectetur. Quae si littera C indicetur, eruatur eius valor ex aequatione integrali, ac reperiat $C = V$, eritque V certa quaedam functio ipsarum x et y ; tum autem hac aequatione differentiat $0 = dV$, differentiale dV necessario ita formulam differentialem $Pdx + Qdy$ continere debet, ut sit

$$dV = M(Pdx + Qdy),$$

ex qua forma multiplicator M , ad hoc integrale $C = V$ perveniens sponte se offert.

8. Quo haec operatio aliquot exemplis illustretur, sumatur primo haec aequatio

$$\frac{m dx}{x} + \frac{n dy}{y} = 0,$$

cuius integrale completum cum sit $x^m y^n = C$, instituta differentiatione progit:

$$0 = m x^{m-1} y^n dx + n x^m y^{n-1} dy \text{ seu}$$

$$0 = x^m y^n \left(\frac{m dx}{x} + \frac{n dy}{y} \right)$$

unde patet multiplicatorem ad hoc integrale ducentem esse $x^m y^n$.

Deinde cum huius aequationis

$$\frac{dx}{1+x} + \frac{dy}{1+y} = 0$$

inte-

integrale completum fit

$$x - xy = C(x + y),$$

valor constantis arbitrariae hinc fit $C = \frac{1 - xy}{x + y}$, cuius differentiatio praebet

$$0 = \frac{-dx(1 + yy) - dy(1 + xx)}{(x + y)^2} \text{ feu}$$

$$0 = \frac{(1 + xx)(1 + yy)}{(x + y)^2} \left(\frac{dx}{1 + xx} + \frac{dy}{1 + yy} \right)$$

vnde multiplicator quaesitus est $= \frac{(1 + xx)(1 + yy)}{(x + y)^2}$.

Proposita porro fit haec aequatio

$$\frac{dx}{\sqrt{(a + 2\beta x + \gamma xx)}} + \frac{dy}{\sqrt{(a + 2\beta y + \gamma yy)}} = 0$$

cuius integrale completum

$$C(x - y)^2 - 2C(a + \beta x + \beta y + \gamma xy) + \beta\beta - a\gamma = 0$$

dat primo

$$C = \frac{+a + \beta(x + y) + \gamma xy + \sqrt{(a + 2\alpha\beta(x + y) + \alpha\gamma xx + \gamma\gamma) + 4\beta\gamma xy + \gamma\gamma xy}}{(x - y)^2}$$

feu

$$C = \frac{+a + \beta(x + y) + \gamma xy + \sqrt{(a + 2\beta x + \gamma xx)(a + 2\beta y + \gamma yy)}}{(x - y)^2}$$

vel concinnius:

$$\frac{\beta\beta - a\gamma}{C} = +a + \beta(x + y) + \gamma xy + \sqrt{(a + 2\beta x + \gamma xx)(a + 2\beta y + \gamma yy)}$$

vnde differentiando fit:

$$0 = +dx(\beta + \gamma y) + dy(\beta + \gamma x) + \frac{dx(2 + \gamma x)\sqrt{(a + 2\beta y + \gamma yy)}}{\sqrt{(a + 2\beta x + \gamma xx)}} + \frac{dy(2 + \gamma y)\sqrt{(a + 2\beta x + \gamma xx)}}{\sqrt{(a + 2\beta y + \gamma yy)}}$$

hinc-

hincque colligitur multiplicator quaesitus:

$$M = (\beta + \gamma x)^{\nu} (a + 2\beta y + \gamma y^2)^{\mu} + (\beta + \gamma y)^{\nu} (a + 2\beta x + \gamma x^2)^{\mu}$$

9. Simili modo pro aequatione magis complexa:

$$\frac{dx}{\sqrt{(a + \beta x + \gamma x^2 + \delta x^3 + \epsilon x^4)}} + \frac{dy}{\sqrt{(a + \beta y + \gamma y^2 + \delta y^3 + \epsilon y^4)}} = 0$$

ex eius integrali completo supra exhibitio multiplicator idoneus M inuestigari poterit, ex quo si statim fuisset cognitus idem hoc integrale immediate elici potuisset. Verum hic opus inulto maius molior, quod autem primo conatu neutiquam ad finem perducere licet; ex quo satis mihi equidem praestitisse videbor, si saltem prima quasi lineamenta nouae atque maxime desiderandae methodi adumbra, vero cuius ope, proposita huiusmodi aequatione differentiali multiplicator idoneus eam reddens integrabilem inueniri queat. Ac primo quidem in hoc negotio plurimum obseruasse iuuabit, si vnicus huiusmodi multiplicator innotuerit, ex eo facile infinitos alios idem officium praestantes crui posse. Quodsi enim multiplicator M aequationem differentialem

$$P dx + Q dy = 0$$

integrabilem reddat, ita ut sit

$$\int M (P dx + Q dy) = V$$

ideoque aequatio integralis $V = C$, quoniam formula

$$dV = M (P dx + Q dy)$$

Vol. III.

H h h h

per

per functionem quamcunque quantitatis V multiplicata perinde manet integrabilis, perspicuum est hanc formam $Mf:V$, quaecunque functio ipsius V pro $f:V$ accipiatur semper multiplicatorem idoneum praebere cum sit

$$(Pdx + Qdy)Mf:V = dVf:V$$

ideoque integrabile. Inter infinitos igitur hos multiplicatores idoneos quovis catu cum eligi conueniet, qui negotium facillime conficiat, et integrale si fuerit algebraicum forma simplicissima exhibeat. Etiam si enim integrale reuera sit algebraicum, omnino fieri potest, ut id ne suspicari quidem liceat, nisi multiplicator idoneus in vltum vocetur, quemadmodum superiora exempla abunde declarant.

10. Sit ergo aequatio differentialis proposita huius formae

$$\frac{dx}{X} + \frac{dy}{Y} = 0$$

in qua X sit functio solius x et Y solius y ; atque inuestigari oporteat eiusmodi multiplicatorem M , quo illa aequatio algebraice integrabilis reddatur, siquidem fieri potest: quod cum raro eueuiat, vicissim assumta multiplicatoris forma M indagasse iuuabit functiones X et Y . Sit primo multiplicator

$$M = \frac{xy}{(a + \beta x + \gamma y)^2},$$

vt integrabilis esse debeat haec forma:

$$\frac{Ydx + Xdy}{(a + \beta x + \gamma y)^2} = 0.$$

Hinc

Hinc sumta y constante colligitur integrale

$$\frac{-Y}{\beta(\alpha + \beta x + \gamma y)} + \Gamma : y,$$

sumta autem x constante prodit

$$\frac{-X}{\gamma(\alpha + \beta x + \gamma y)} + \Delta : x,$$

quas ambas formas inter se aequales esse oportet; vnde fit;

$$-\gamma Y + \beta \gamma (\alpha + \beta x + \gamma y) \Gamma : y = -\beta X + \beta \gamma (\alpha + \beta x + \gamma y) \Delta : x$$

feu $\beta X - \gamma Y = \beta \gamma (\alpha + \beta x + \gamma y) (\Delta : x - \Gamma : y)$

sicque patet functiones $\Delta : x$ et $\Gamma : y$ ita comparatas esse debere, vt euoluto posteriori membro termini, qui simul x et y continent, se mutuo tollant Ex quo intelligitur fore

$$\Delta : x = m \beta x + \text{Const. et } \Gamma : y = m \gamma y + \text{Const.}$$

Statuamus ergo

$$\Delta : x - \Gamma : y = m \beta x - m \gamma y + n, \text{ fietque}$$

$$\beta X - \gamma Y = \beta \gamma \left. \begin{aligned} & (m \beta \beta x x - m \gamma \gamma y y + n \beta x + n \gamma y + n \alpha) \\ & + m \alpha \beta x - m \alpha \gamma y + f \\ & - f \end{aligned} \right\}$$

vnde colligimus:

$$X = \gamma (m \beta \beta x x + \beta (m \alpha + n) x + f + \frac{1}{2} n \alpha)$$

$$Y = \beta (m \gamma \gamma y y + \gamma (m \alpha - n) y + f - \frac{1}{2} n \alpha)$$

et integralis aequatio algebraica erit

$$m \gamma y - \frac{m \gamma \gamma y y - \gamma (m \alpha - n) y - f + \frac{1}{2} n \alpha}{\alpha + \beta x + \gamma y} = \text{Const.}$$

H h h h z

feu

612 EVOLVTIO NONNVLLARVM

seu $m\beta\gamma xy + n\gamma y - f + \frac{1}{2}na = C(a + \beta x + \gamma y)$

vel loco C scribendo $C + \frac{1}{2}n$ erit concinnius:

$$m\beta\gamma xy - \frac{1}{2}n\beta x + \frac{1}{2}n\gamma y - f = C(a + \beta x + \gamma y).$$

xi. Videamus iam sub quibus conditionibus haec forma aequationis generalis ista ratione integrabilis euadat:

$$\frac{b dx}{Ax + Bx + C} + \frac{k dy}{Dyy + Ey + F} = 0.$$

Comparatione ergo cum valoribus inuentis instituta colligitur:

$$\begin{aligned} A &= bm\beta\beta\gamma & D &= km\beta\gamma\gamma \\ B &= b\beta\gamma(m\alpha + n) & E &= k\beta\gamma(m\alpha - n) \\ C &= b\gamma(f + \frac{1}{2}n\alpha) & F &= k\beta(f - \frac{1}{2}n\alpha). \end{aligned}$$

Quoniam hic totum negotium ad rationes litterarum reducitur, sumtis pro primis aequalitatibus

$$\beta = Ak \text{ et } \gamma = Db,$$

concluduntur reliquae:

$$m = \frac{1}{AD\beta\beta k k}; \alpha = \frac{Bk + Eb}{k}; n = \frac{Bk - Eb}{k} \text{ et } f = \frac{ACk + DF\beta b}{\alpha AD\beta k k}$$

praeterea vero haec conditio requiritur, vt sit

$$\frac{AC - B\beta}{b\beta} = \frac{DF - E\beta}{k}$$

quae si habuerit locum, multiplicator idoneus erit

$$M = \frac{(Ax + Bx + Cx)(Dyy + Ey + F)}{bk(\frac{1}{2}(Bk + Eb) + Akx + Dby)^2}$$

et

et aequatio integralis inde resultans erit per bk multiplicando

$$xy - \frac{(Bk - Eb)x}{4Db} + \frac{(Bk - Eb)y}{4Ak} - \frac{ACkk - DPbb}{2ADbk} = G(\frac{1}{2}(Bk + Eb) + Akx + Dby)$$

quae immutata constante arbitraria G ad hanc formam reuocatur:

$$(x + \frac{B}{2A} - GDb)(y + \frac{E}{2D} - GAk) = GGADbk + \frac{(AC - BB)kk + (DP - EE)bb}{2ADbk}$$

$$\text{scu } (\frac{2Ax + B}{b} + G)(\frac{2Dy + E}{k} + G) = GG + \frac{AC - BB}{2bd} + \frac{DP - EE}{2kk}$$

12. En ergo Theorema minime spernendum, etiamsi eius veritas ex aliis principiis satis manifesta esse queat.

Si haec aequatio differentialis:

$$\frac{bdx}{Ax + Bx + C} + \frac{kdy}{Dy + Ey + F} = 0$$

ita fuerit comparata vt sit

$$\frac{AC - BB}{bd} = \frac{DP - EE}{kk}$$

tum eius integrale completum erit algebraicum, atque hac aequatione expressum:

$$(\frac{2Ax + B}{b})(\frac{2Dy + E}{k}) + G(\frac{2Ax + B}{b} + \frac{2Dy + E}{k}) = \frac{AC - BB}{2bd} + \frac{DP - EE}{2kk}$$

ubi G denotat constantem arbitrariam per integrationem

tionem inuectam. Hoc vero integrale inuenitur, si aequatio proposita ducatur in hunc multiplicatorem:

$$\frac{(Ax + Bx + C)(Dyy + Ey + F)}{\left(\frac{Ax + B}{b} + \frac{Dy + E}{k}\right)^2}$$

13. Quemadmodum multiplicatori M tribuimus formam

$$\frac{xy}{(a + \beta x + \gamma y)^2},$$

ita etiam formis magis complicatis uti licebit, quod quidem in genere praestari nequit. Euoluamus autem multiplicatorem

$$M = \frac{yx}{(a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2}$$

ut haec aequatio integrabilis sit efficienda

$$\frac{y dx + x dy}{(a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2} = 0$$

cuius integratio ad hanc perducit aequationem

$$\frac{-y}{(\beta + \delta y)(a + \gamma x + \gamma y + \delta xy)} + \Gamma : y = \frac{-x}{(\gamma + \delta x)(a + \beta x + \gamma y + \delta xy)} + \Delta : x$$

quae transformatur in hanc

$$\frac{x}{\gamma + \delta x} - \frac{y}{\beta + \delta y} = (a + \beta x + \gamma y + \delta xy)(\Delta : x - \Gamma : y)$$

vbi euidentis est statui debere

$$\Delta : x = \frac{\zeta x + \eta}{\gamma + \delta x} \quad \text{et} \quad \Gamma : y = \frac{\zeta y + \theta}{\beta + \delta y}$$

ut nulli termini occurrant qui utramque variabilem fin ul complectantur: hinc ergo fiet

$$\frac{x}{\gamma + \delta x} - \frac{y}{\beta + \delta y} = \eta y + \frac{(a + \beta \zeta)\zeta x + \eta}{\gamma + \delta x} - \theta x - \frac{(a + \gamma)\zeta y + \theta}{\beta + \delta y}$$

+ f - f vnde

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM 615

vnde concludimus :

$$X = (\alpha + \beta x)(\zeta x + \eta) - (\gamma + \delta x)(\theta x + f)$$

$$Y = (\alpha + \gamma y)(\zeta y + \theta) - (\beta + \delta y)(\eta y + f)$$

sive euoluendo :

$$X = (\beta \zeta - \delta \theta)xx + (\alpha \zeta + \beta \eta - \gamma \theta - \delta f)x + \alpha \eta - \gamma f$$

$$Y = (\gamma \zeta - \delta \eta)yy + (\alpha \zeta + \gamma \theta - \beta \eta - \delta f)y + \alpha \theta - \beta f$$

et aequatio integralis erit

$$\frac{\zeta x + \eta}{\gamma + \delta x} - \frac{x}{(\gamma + \delta x)(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)} = \text{Const.}$$

quae loco X substituto valore inuento abit in hanc formam

$$\frac{\zeta xy + \eta y + \theta x + f}{\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy} = \text{Const.}$$

14. Transferamus haec iterum ad formam

$$\frac{bdx}{Ax + Bx + C} + \frac{kiy}{Dyy + Ey + F} = 0$$

ac fieri oportet :

$$A = b(\beta \zeta - \delta \theta) \quad D = k(\gamma \zeta - \delta \eta)$$

$$B = b(\alpha \zeta + \beta \eta - \gamma \theta - \delta f) \quad E = k(\alpha \zeta + \gamma \theta - \beta \eta - \delta f)$$

$$C = b(\alpha \eta - \gamma f) \quad F = k(\alpha \theta - \beta f).$$

Primae aequationes praebent

$$\theta = \frac{\beta \zeta}{\delta} - \frac{A}{\delta b}; \quad \eta = \frac{\gamma \zeta}{\delta} - \frac{D}{\delta k}$$

secundae vero

$$f = \frac{\alpha \zeta}{\delta} - \frac{B k - E b}{\delta b k} \quad \text{et} \quad \delta = \frac{A \gamma k - D \beta b}{B k - E b}$$

vnde ex tertiis colligitur

$$\frac{A \gamma k - D \beta b}{B k - E b} = \frac{\gamma}{\delta} (B k + E b) - D a b$$

$$\frac{A \gamma k - D \beta b}{B k - E b} = \beta (B k + E b) - A a k.$$

Hinc

Hinc α elidendo fit :

$$\frac{2ACkk - DFb^2(1A\gamma - Db\beta)}{B\gamma - E\beta} = \frac{1}{2}(Ak\gamma - Db\beta)(Bk + Eb)$$

vnde cum esse nequeat

$$Ak\gamma - Db\beta = 0,$$

quia alioquin fieret $\delta = 0$, et quantitates θ , η , f infinitae, tum vero quod praecipue est notandum, aequatio integralis prodiret Const. \approx Const. quo ergo casu nihil indicaretur; necesse est vt sit

$$4(ACkk - DFbb) = BBkk - EEbb \text{ seu}$$

$$\frac{4AC - BB}{bb} = \frac{4DF - EE}{kk} \text{ vt ante.}$$

Quod autem hic maxime animaduerti meretur, est, quod etsi tres litterae β , γ et ζ manent indefinitae, aequatio tamen integralis a praecedente nonnisi quantitate constante discrepat prodit enim

$$\frac{2\zeta bk}{B\gamma - E\beta} + \frac{k^2 Ax + B^2 + H(Dy + E)}{2(Ak\gamma - Db\beta)(\gamma + B\epsilon - Eb)(kx + \gamma y + 2Ck\beta - F\alpha\gamma)} = \text{Const.}$$

$$\text{seu } \frac{\gamma k y (2Ax + B) + \beta (Bx + C) - 2b x (D\gamma + E) - \gamma b E y + F}{k(2Ax + B + b(D\gamma + E))} = \text{Const.}$$

quae forma quomodocunque accipiantur litterae β et γ semper veram aequationem integram exhibet. Quod cum minus sit perspicuum, ostendisse sufficiet ambas partes β et γ inuoluentes seorsim sumtas eandem relationem inter x et y definire. Constitutis enim his duabus aequationibus :

$$\frac{2Akxy + Bky - Eby - 2Pb}{2Akx + 2Db\gamma + Bk + Eb} = \text{Const.}$$

$$\frac{-2Db\gamma y - Ebx + Bkx + 2Ck}{2Akx + 2Db\gamma + Bk + Eb} = \text{Const.}$$

multi-

multiplicetur prior per Db posterior per Ak , fiet-
que summa :

$$\frac{Ak/Ek - Eb/x + Db(Ek - Eb)y + ACkk - Dpbh}{Ak^2 + Ddy + Bk + Eb}$$

cuius valor utique est constans $= \frac{Bk - Eb}{1}$, propterea
quod

$$\frac{ACkk - Dpbh}{Bk + Eb} = \frac{Bk - Eb}{1}$$

unde patet propositum.

§ 5. Progredior nunc ad formam aequationum
magis arduam, quae fit

$$\frac{dx}{\sqrt{x}} + \frac{dy}{\sqrt{y}} = 0$$

sitque multiplicator eam reddens integrabilem

$$M = P\sqrt{X} + Q\sqrt{Y},$$

ita ut aequatio integrationem admittens sit

$$Pdx + Qdy + \frac{Qdx\sqrt{Y}}{\sqrt{x}} + \frac{Pdy\sqrt{X}}{\sqrt{y}} = 0$$

cuius utrumque membrum seorsim integrabile sit
oportet. Pro priore ergo crit $(\frac{dP}{dy}) = (\frac{dQ}{dx})$, poste-
rioris vero integrale statuatur $2\sqrt{XY}$, unde col-
ligitur :

$$Q = 2X(\frac{dV}{dx}) + V.\frac{dX}{dx} \text{ et}$$

$$P = 2Y(\frac{dV}{dy}) + V.\frac{dY}{dy}$$

et ob priorem conditionem

$$2Y(\frac{d^2V}{dy^2}) + \frac{2dY}{dy}(\frac{dV}{dy}) + V.\frac{d^2Y}{dy^2} = 2X(\frac{d^2V}{dx^2}) + \frac{2dX}{dx}(\frac{dV}{dx}) + V.\frac{d^2X}{dx^2}$$

ex qua aequatione, si loco V sumserimus certam functionem ipsarum x et y , dispiciendum est, quomodo idonei valores pro functionibus X et Y obtineantur.

16. Demus primo ipsi V valorem constantem puta $V=1$, ac peruenimus ad hanc conditionem:

$$\frac{d^2 Y}{d y^2} = \frac{d^2 X}{d x^2}$$

quae aequalitas subsistere nequit, nisi utrumque membrum seorsim aequetur quantitati constanti, quae sit $=2a$ vnde colligemus

$$X = axx + bx + c \text{ et } Y = ayy + dy + e$$

hincque porro

$$P = \frac{dY}{dy} = 2ay + d \text{ et } Q = \frac{dX}{dx} = 2ax + b$$

vnde aequatio integralis completa colligitur:

$$2axy + dx + by + 2\sqrt{XY} = \text{Const.}$$

Quocirca ista aequatio differentialis

$$\frac{dx}{\sqrt{(axx+bx+c)}} + \frac{dy}{\sqrt{(ayy+dy+e)}} = 0$$

integrabilis redditur ope multiplicatoris

$$M = (2ay+d)\sqrt{(axx+bx+c)} + (2ax+b)\sqrt{(ayy+dy+e)}$$

ac tum integrale completum reperietur:

$$2axy + dx + by + 2\sqrt{(axx+bx+c)(ayy+dy+e)} = C$$

seu

feu sublata irrationalitate:

$$CC - 2C(2axy + dx + by) = (4ae - dd)xx + (4ac - bb)yy + 4bex + 4cdy + 4ce.$$

Haec autem sequatio differentialis multo latius patet illa quam initio §. 3. attuleram.

17. Tribuamus nunc ipsi V hunc valorem

$$V = \frac{1}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^2},$$

si enim loco exponentis 2 indefinitum sumissem mox patuisset, hanc potestatem accipi debuisse. Erit ergo

$$\left(\frac{dV}{dx}\right) = \frac{-2\beta}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^3}; \quad \left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{-2\gamma}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^3}$$

$$\left(\frac{d^2V}{dx^2}\right) = \frac{6\beta^2}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^4}; \quad \text{et} \quad \left(\frac{d^2V}{dy^2}\right) = \frac{6\gamma^2}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^4}.$$

His autem valoribus substitutis sequentes oriuntur binae formae

$$12\beta\beta X - \frac{6\beta dX}{dx}(\alpha + \beta x + \gamma y) + \frac{d^2X}{dx^2}(\alpha + \beta x + \gamma y)^2 =$$

$$12\gamma\gamma Y - \frac{6\gamma dY}{dy}(\alpha + \beta x + \gamma y) + \frac{d^2Y}{dy^2}(\alpha + \beta x + \gamma y)^2$$

quia igitur in priore y in altera x non ultra duas dimensiones affurgit, evidens est in formulis

$$\frac{d^2X}{dx^2} \quad \text{et} \quad \frac{d^2Y}{dy^2}$$

variabiles x et y totidem dimensiones habere debere, quia alioquin termini ex x et y mixti utriusque aequales fieri non possent. Cum ergo ipsae functiones X et Y ad quartum gradum sint ascen-

surae ponamus

$$X = Ax^2 + 2Bx + Cx^2 + 2Dx + E \text{ et}$$

$$Y = Ay^2 + 2By^2 + Cy^2 + 2Dy + E.$$

Facta iam substitutione pro priori parte prodit

$$\begin{aligned} & 12\beta\beta Ax^2 + 24\beta\beta Bx^2 + 12\beta\beta Cxx + 24\beta\beta Dx + 12\beta\beta E \\ -24\beta\beta A & -36\beta\beta B & -12\beta\beta C & -12\beta\beta D & -12\alpha\beta D \\ +12\beta\beta A & -24\alpha\beta A & -36\alpha\beta B & -12\alpha\beta C & +2\alpha C \\ & +12\beta\beta B & +2\beta\beta C & +4\alpha\beta C \\ & +24\alpha\beta A & +24\alpha\beta B & +12\alpha\alpha B \\ & & & +12\alpha\alpha A \\ -24\beta\gamma Ax^2y & -36\beta\gamma Bx^2y & -12\beta\gamma Cxy & -12\beta\gamma Dy \\ +24\beta\gamma A & +24\beta\gamma B & +4\beta\gamma C & +4\alpha\gamma C \\ & +24\alpha\gamma A & +24\alpha\gamma B \\ +12\gamma\gamma Axxy & +12\gamma\gamma Bxy & +2\gamma\gamma Cyy \end{aligned}$$

qui termini in ordinem disponantur:

$$\begin{aligned} & 12\gamma\gamma Axxy + 12\gamma\gamma Bxy + 12\gamma(2\alpha A - \beta B)xy \\ & + 2\gamma\gamma Cyy + 8\gamma(3\alpha B - \beta C)xy + 2(6\alpha\alpha A - 6\alpha\beta B + \beta\beta C)xx \\ & + 4\gamma(\alpha C - 3\beta D)y + 4(3\alpha\alpha B - 2\alpha\beta C + 3\beta\beta D)x \\ & + 2(\alpha\alpha C - 6\alpha\beta D + 6\beta\beta E) \end{aligned}$$

Simili vero modo altera pars erit

$$\begin{aligned} & 12\beta\beta Axxy + 12\beta\beta Bxy + 12\beta(2\alpha A - \gamma B)xy + 2\beta\beta Cxx \\ & + 6\beta(3\alpha B - \gamma C)xy + 2(6\alpha\alpha A - 6\alpha\gamma B + \gamma\gamma C)yy \\ & + 4\beta(\alpha C - 3\gamma D)x + 4(3\alpha\alpha B - 2\alpha\gamma C + 3\gamma\gamma D)y \\ & + 2(\alpha\alpha C - 6\alpha\gamma D + 6\gamma\gamma E). \end{aligned}$$

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 621

18. Coequentur nunc inter se termini homologi vtriusque formae, et sequentibus aequationibus erit factis faciendum

$$\begin{array}{l|l}
 zxy & \gamma\gamma A = \mathfrak{C}\mathfrak{C}\mathfrak{A} \\
 xy & 2\alpha\gamma A - \mathfrak{C}\gamma B = \mathfrak{C}\mathfrak{C}\mathfrak{B} \\
 zyx & \gamma\gamma B = 2\alpha\mathfrak{C}\mathfrak{A} - \mathfrak{C}\gamma\mathfrak{B} \\
 xx & 6\alpha z A - 6\alpha z B + \mathfrak{C}\mathfrak{C}C = \mathfrak{C}\mathfrak{C}C \\
 yz & \gamma\gamma C = 6\alpha z \mathfrak{A} - 6\alpha\gamma\mathfrak{B} + \gamma\gamma C \\
 xy & 3\alpha\gamma B - \mathfrak{C}\gamma C = 3\alpha\mathfrak{C}\mathfrak{B} - \mathfrak{C}\gamma C \\
 x & 3\alpha z B - 2\alpha\mathfrak{C}C + 3\mathfrak{C}\mathfrak{C}D = \alpha\mathfrak{C}C - 3\mathfrak{C}\gamma D \\
 y & \alpha\gamma C - 3\mathfrak{C}\gamma D = 3\alpha z \mathfrak{B} - 2\alpha\gamma C + 3\gamma\gamma D \\
 z & \alpha z C - 6\alpha\mathfrak{C}D + 6\mathfrak{C}\mathfrak{C}E = \alpha z C - 6\alpha\gamma D + 6\gamma\gamma E.
 \end{array}$$

Tres autem primae aequationes tantum duas dant determinationes:

$$\mathfrak{C} = \frac{2\alpha\gamma\sqrt{A}}{B\sqrt{B} + B\sqrt{A}} \quad \text{et} \quad \gamma = \frac{2\alpha\mathfrak{C}\sqrt{A}}{B\sqrt{B} + B\sqrt{A}}$$

quarta et quinta itidem vnicam determinationem suppeditant:

$$C - \mathfrak{C} = \frac{2(\mathfrak{C}\mathfrak{C}\mathfrak{B} - \mathfrak{A}\mathfrak{C}\mathfrak{C})}{2\mathfrak{A}\mathfrak{B}} = \frac{2}{3} \left(\frac{\mathfrak{C}\mathfrak{C}}{\mathfrak{A}} - \frac{\mathfrak{C}\mathfrak{C}}{\mathfrak{B}} \right)$$

quae eadem quoque ex sexta sequitur. Satuetur ergo

$$C = \frac{2\mathfrak{C}\mathfrak{C}}{3\mathfrak{A}} + n \quad \text{et} \quad \mathfrak{C} = \frac{2\mathfrak{C}\mathfrak{C}}{3\mathfrak{B}} + n$$

Iiii 3

Septima

septima et octava etiam unicam determinationem inuoluunt

$$\frac{DVA + DVQ}{EVA + DVQ} = \frac{A^2B + BB^2 - E^2VA + m^2Q}{4A^2VAB} \text{ vel}$$

$$DVA + DVQ = \frac{E^2}{4AV} + \frac{B^2}{4V^2} + \frac{m}{2VA} + \frac{m}{2VQ}$$

statuatur ergo

$$D = \frac{E^2}{4AA} + \frac{m}{2A} + \frac{m}{2VA} \text{ et } Q = \frac{B^2}{4BB} + \frac{m}{2B} - \frac{m}{2VQ}$$

qui valores in vltima aequatione substituti praebent:

$$24(AE - Q^2) = \frac{2E^4}{3AA} + \frac{6mEB}{A} + \frac{12mB}{VA} - \frac{2E^4}{3B^2} - \frac{6m^2B}{B} + \frac{12mB}{VB}$$

quare commode statui licet

$$E = \frac{B^4}{16A^2} + \frac{mB}{4AA} + \frac{mB}{2AV} + \frac{1}{A}$$

$$Q = \frac{B^4}{16B^2} + \frac{mB}{4BB} - \frac{mB}{2BV} + \frac{1}{B}$$

19. Cum autem sumserimus $V = \frac{1}{(a + \beta x + \gamma y)^2}$

erit

$$Q = \frac{-2\beta^2 Ax^2 + Bx^2 + Cx + Dx + E}{(a + \beta x + \gamma y)^2} + \frac{2(Ax^2 + Bx + Cx + D)}{(a + \beta x + \gamma y)^2}$$

$$P = \frac{-2\gamma^2 y^2 + 2\beta\gamma y + \epsilon y + D}{(a + \beta x + \gamma y)^2} + \frac{2(\beta y^2 + \epsilon y + D)}{(a + \beta x + \gamma y)^2}$$

sive

$$Q = \frac{2\beta^2(Ax^2 + Bx + Cx + D) + 2(aA - \beta B)x^2 + 2(aB - \beta C)x + 2(aC - \beta D) + 2(aD - \beta E)}{(a + \beta x + \gamma y)^2}$$

$$P = \frac{2\beta^2(\beta y^2 + \epsilon y + D) + 2(a\beta - \gamma\epsilon)y^2 + 2(a\epsilon - \gamma D)y + 2(aD - \gamma E)}{(a + \beta x + \gamma y)^2}$$

unde inuestigari oportet integrale formulae $Pdx + Qdy$
ad

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 623

ad quod si deinceps addatur $\frac{z \sqrt{x y}}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^2}$, aggregatum quantitati constanti aequatum exhibebit integrale completum aequationis

$$\frac{dx}{\sqrt{x}} + \frac{dy}{\sqrt{y}} = 0.$$

Pro illo autem integrali inveniendo, ex prioribus valoribus pro P et Q exhibitis, notetur fore separatim

$$\int Q dy = \frac{\beta^2 A x^2 + \beta^2 E x + C x + D x + E}{\gamma(\alpha + \beta x + \gamma y)^2} - \frac{z(\beta A x^2 + \beta B x + C x + D)}{\gamma(\alpha + \beta x + \gamma y)} + \Gamma : x$$

$$\int P dx = \frac{\gamma(\beta y^2 + \beta^2 \gamma y + \epsilon y + \delta y + \epsilon)}{\beta(\alpha + \beta x + \gamma y)^2} - \frac{z(\beta \gamma y^2 + \beta \gamma \gamma + \delta y + \epsilon)}{\beta(\alpha + \beta x + \gamma y)} + \Delta : y$$

quae duae expressiones aequales esse debent: quem in finem ponatur

$$\Gamma : x = \frac{z(A x x + B x + N)}{\beta \gamma} \quad \text{et} \quad \Delta : y = \frac{z(\beta \gamma y + \delta y + \epsilon)}{\beta \gamma}$$

fietque

$z \gamma (\alpha + \beta x + \gamma y)^2 / Q dy$	$z \gamma (\alpha + \beta x + \gamma y)^2 / P dx$
$+ A \gamma \gamma x y y$	$+ 2 \beta \epsilon x x y y$
$+ B \gamma \gamma x y y$	$+ \epsilon (2 A \alpha - B \gamma) x y y$
$+ \gamma (2 A \alpha - B \epsilon) x x y$	$+ 2 \beta \epsilon \epsilon x x y$
$+ N \gamma \gamma y y$	$+ (2 A \alpha - B x \gamma + 2 \beta \gamma \gamma) x y y$
$+ (A \alpha \alpha - B \alpha \epsilon + N \epsilon \epsilon) x x$	$+ 2 \beta \epsilon \epsilon x x$
$+ \gamma (2 B \alpha - C \epsilon + 2 N \epsilon) x y$	$+ \epsilon (2 B \alpha - C \gamma + 2 \beta \gamma \gamma) x y$
$+ \gamma (2 N \alpha - D \epsilon) y$	$+ (2 A \alpha - C \alpha \gamma + D \gamma \gamma + 2 \beta \alpha \gamma) y$
$+ (B \alpha \alpha - C \alpha \epsilon + D \epsilon \epsilon + 2 N \alpha \epsilon) x$	$+ \epsilon (2 N \alpha - D \gamma) x$
$+ E \epsilon \epsilon - D \alpha \epsilon + N \alpha z$	$+ C \gamma \gamma - D \alpha \gamma + 2 N \alpha z$

20. Hae conditiones cum praecedentibus (18) perfecte conveniunt si modo sumatur

$$N = \frac{1}{2} C \text{ et } \mathfrak{N} = \frac{1}{2} C.$$

Dividamus singulos terminos per $\delta\gamma$, ut prodeat valor formulæ

$$\frac{1}{2} (\alpha + \beta x + \gamma y)^2 \int Q dy,$$

qui substitutis valoribus ante inuentis reperietur:

$$\begin{aligned} & xxy\sqrt{A}\mathfrak{N} + Bxy\sqrt{\frac{\mathfrak{N}}{A}} + \mathfrak{B}xy\sqrt{\frac{A}{\mathfrak{N}}} + \frac{1}{2}Cyy\sqrt{\frac{\mathfrak{N}}{A}} + \frac{1}{2}Cxx\sqrt{\frac{A}{\mathfrak{N}}} \\ & + \left(\frac{\beta\gamma}{\sqrt{A}} - \frac{1}{2}n\right)xy + \left(\frac{\beta\beta\gamma}{4\sqrt{A}\mathfrak{N}} - \frac{n\beta}{2A} + \frac{n\beta}{4\sqrt{A}\mathfrak{N}} - \frac{m}{2\sqrt{A}}\right)y \\ & \quad + \left(\frac{\beta\beta\gamma}{4\sqrt{A}\mathfrak{N}} - \frac{n\beta}{2A} + \frac{n\beta}{4\sqrt{A}\mathfrak{N}} + \frac{m}{2\sqrt{A}}\right)x \\ & + \frac{\beta\beta\beta\gamma}{16A\sqrt{A}\mathfrak{N}} + \frac{n\beta\gamma\mathfrak{N} + \beta\gamma A^2}{16A\sqrt{A}\mathfrak{N}} - \frac{n\beta\beta}{4A\mathfrak{N}} + \frac{m\beta\gamma\mathfrak{N} - \beta\gamma A}{4A\mathfrak{N}} + \frac{1}{\sqrt{A}\mathfrak{N}}. \end{aligned}$$

Sit haec forma brevitatis gratia = S eritque integrale completum:

$$\frac{S + \sqrt{XY}}{(\alpha + \beta x + \gamma y)^2} = \text{Const. seu}$$

$$S + \sqrt{XY} = \text{Const.} (B\sqrt{\mathfrak{N}} + \mathfrak{B}\sqrt{A} + 2Ax\sqrt{\mathfrak{N}} + 2\mathfrak{N}y\sqrt{A})^2$$

quod etiam hac forma concinniori exhiberi potest

$$S + \sqrt{XY} = \text{Const.} \left(\frac{\beta}{\sqrt{A}} + \frac{\gamma}{\sqrt{\mathfrak{N}}} + 2x\sqrt{A} + 2y\sqrt{\mathfrak{N}}\right)^2.$$

Quare dum functiones X et Y conditionibus ante definitis sint praeditae, hoc modo habebitur integrale completum aequationis differentialis

$$\frac{dx}{\sqrt{X}} + \frac{dy}{\sqrt{Y}} = 0.$$

21. Haec inuestigatio aliquanto generalius institui potest tribuendo ipsi V talem valorem $\frac{1}{(a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2}$ quo facilius autem calculi molestias superare queamus obseruo, dummodo variabiles x et y quantitate constante augeantur vel minuantur, cum ad hanc formam reduci $\frac{1}{(a + xy)^2}$ reduci posse: expedito autem calculo restitutio facile instituitur. Considerabo ergo hanc aequationis differentialis formam

$$\frac{dx}{\sqrt{X}} + \frac{dy}{\sqrt{Y}} = 0,$$

quam integrabilem reddi assumo ope multiplicatoris $P\sqrt{X} + Q\sqrt{Y}$, vt integrari debeat haec formula

$$Pdx + Qdy + \frac{Qdx\sqrt{Y}}{\sqrt{X}} + \frac{Pdy\sqrt{X}}{\sqrt{Y}} = 0.$$

Statuatur partis posterioris integrale $= 2\sqrt{Y}\sqrt{X}Y$ fietque vt vidimus:

$$Q = 2X\left(\frac{dV}{dx}\right) + V\frac{dX}{dx} \text{ et } P = 2Y\left(\frac{dV}{dy}\right) + V\frac{dY}{dy}.$$

Sit igitur $V = \frac{1}{(a + xy)^2}$, ideoque

$$\left(\frac{dV}{dx}\right) = \frac{-2y}{(a + xy)^3} \text{ et } \left(\frac{dV}{dy}\right) = \frac{-2x}{(a + xy)^3},$$

ita vt habeamus:

$$Q = \frac{-2Xy}{(a + xy)^3} + \frac{dX}{dx} \frac{1}{(a + xy)^2} \text{ et}$$

$$P = \frac{-2Yx}{(a + xy)^3} + \frac{dY}{dy} \frac{1}{(a + xy)^2}.$$

Nunc autem effici debet vt formula $Pdx + Qdy$ integrationem admittat, hunc in finem duplici modo

Vol. III.

Kkkk

modo

modo eius integrale capiatur dum vel y vel x constans accipitur, sicque obtinebimus:

$$fP dx = \frac{xY}{y(a+xy)} - \frac{xy}{y(a+xy)^2} - \frac{dy}{ydy} \cdot \frac{1}{a+xy} + \frac{\Gamma:z}{yy}$$

$$fQ dy = \frac{xX}{x(a+xy)} - \frac{xy}{x(a+xy)^2} - \frac{dx}{x dx} \cdot \frac{1}{a+xy} + \frac{\Delta:x}{xx}$$

quas duas formas inter se aequales reddi oportet. Multiplicando ergo per $xyy(a+xy)^2$ habebimus:

$$4xxY(a+xy) - 2axxY - \frac{xy^2y}{dy}(a+xy) + xy\Gamma:y(a+xy)^2 =$$

$$4yyX(a+xy) - 2ayyX - \frac{xy^2x}{dx}(a+xy) + yy\Delta:x(a+xy)^2$$

unde fingamus

$$X = x^2 + 2Bx + Cx + 2Dx + E; \Delta:x = Lxx + Mx + N$$

$$Y = \mathfrak{A}y^2 + 2\mathfrak{B}y + \mathfrak{C}yy + \mathfrak{D}y + \mathfrak{E}; \Gamma:y = \mathfrak{L}yy + \mathfrak{M}y + \mathfrak{N}$$

$$\frac{dx}{dx} = 4Ax^2 + 6Bxx + 2Cx + 2D \text{ et}$$

$$\frac{dy}{dy} = 4\mathfrak{A}y^2 + 6\mathfrak{B}yy + 2\mathfrak{C}y + 2\mathfrak{D}$$

Hinc nostrae expressiones induent has formas

$xyy(a+xy)^2 fQ dy$	$xyy(a+xy)^2 fP dx$
$+Lx^2y^2$	$+Lx^2y^2$
$+Mx^2y^2$	$+2\mathfrak{B}x^2y^2$
$+2Bx^2y^2$	$+Mx^2y^2$
$+Nxx^2y^2$	$-2a\mathfrak{A}xx^2y^2$
$+2(C+aL)x^2y^2$	$+2(\mathfrak{C}+a\mathfrak{L})x^2y^2$
$-2aAx^2y^2$	$+Nxx^2y^2$
$+2(3D+aM)xy^2$	$-2a\mathfrak{B}xy^2$
$-2aBx^2y^2$	$+2(3\mathfrak{D}+a\mathfrak{M})x^2y^2$
$+aaLxxyy$	$+aa\mathfrak{L}xxyy$

+ 2

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 627

$$\begin{array}{l|l}
 +2(2E+aN)xy' & +oxy' \\
 +ox'y & +2(2E+aN)x'y \\
 +(2aD+aaM)xyy & +oxyy \\
 +oxyy & +(2aD+aaM)xyy \\
 +(2aE+aaN)yy & +oyy \\
 +oxx & +(2aE+aaN)xx.
 \end{array}$$

22. Harum formarum coaequatio suppeditat sequentes determinaciones:

$$\begin{array}{l}
 \mathfrak{L} = L; \quad M = 2\mathfrak{B}; \quad \mathfrak{M} = 2B; \quad N = -2a\mathfrak{A}; \quad \mathfrak{N} = -2aA \\
 \mathfrak{C} = C; \quad D = -a\mathfrak{B}; \quad \mathfrak{D} = -aB; \quad E = aa\mathfrak{A}; \quad \mathfrak{E} = aaA
 \end{array}$$

ita ut habeatur haec aequatio differentialis:

$$\frac{dx}{\sqrt{(Ax^2+2Bx+Cxx+2Dx+E)}} + \frac{dy}{\sqrt{(\frac{E}{aa}y^2 - \frac{2N}{a}y' + Cyy - 2aBy + aaA)}} = 0$$

cuius integrale completum est

$$\frac{2Exxy - \frac{D}{a}xyy - 2aAxx - \frac{2E}{a}yy + 2Cxy - 2aBx + 2Dy + 2\sqrt{XY}}{(a+xy)^2} = \text{Const.}$$

Hic obseruo si ponamus $y = \frac{z}{x}$, prodire aequationem initio allatam:

$$\frac{dx}{\sqrt{(Ax^2+2Bx+Cxx+2Dx+E)}} + \frac{dz}{\sqrt{(Az^2+2Bz'+Czz+2Dz+E)}} = 0$$

cuius propterea integrale nunc etiam per principia integrationis maxime naturalia assignari potest, cum antea methodo admodum indirecta eo fuisset deductus. Integrale quippe est

$$Axxzz + Bxz(x+z) + Cxz + D(x+z) + E + G(x-z)^2 = \sqrt{(Ax^2+2Bx'+Cxx+2Dx+E)}\sqrt{(Az^2+2Bz'+Czz+2Dz+E)}$$

K k k k 2 quae

quae ab irrationalitate liberata induit hanc formam:
 $GG(x-z)^2 + 2G(Axxzz + Bxz(x+z) + Cxz + D(x+z) + E)$
 $+ (BB-AC)xxzz - 2ADxz(x+z) - AE(x+z)^2 - 2BDxz$
 $- 2BE(x+z) + DD - CE = 0$

quae aequatio in hanc formam reducta cum superiori conuenit

$$(2AG + BB - AC)xxzz + 2(BG - AD)xz(x+z) + (GG - AE)(x+z)^2 - 2(2GG + BD - CG)xz + 2(DG - BE)(x+z) + 2EG + DD - CE = 0.$$

23. Si nunc scrutari velimus, sub quibus conditionibus haec aequatio differentialis integritatem admittat

$$\frac{dx}{\sqrt{(Ax^2 + Bx + C)xx + D(x+E)}} + \frac{dy}{\sqrt{(ay^2 + by + c)yy + d(y+E)}} = 0$$

concipiamus hanc nasci ex illa ponendo $z = \frac{fy+g}{by+k}$ ita ut aequatio integralis futura sit

$$(2AG + BB - AC)xx(fy+g)^2 + 2(BG - AD)x(fy+g)(bxy + kx + fy + g) + (GG - AE)(bxy + kx + fy + g)^2 - 2(2GG - CG + BD)x(fy+g)(by+k) + 2(DG - BE)(by+k)(bxy + kx + fy + g) + (2EG + DD - CE)(by+k)^2 = 0.$$

At vero coefficientes A, B, C, D, E ex his quantitibus f, g, b, k ita definiuntur ut sit

$$A(fk - gb)^2 = Af^2 + 2Bf^2b + Cffbb + 2Dfb^2 + Eb^2$$

$$B(fk - gb)^2 = 2Af^2g + Bff(3gb + fk) + Cfb(fk + gb) + Dbb(3fk + gb) + 2Eb^2k$$

$$C(fk - gb)^2$$

AEQVATIONVM DIFFERENTIALIVM. 629

$$\mathfrak{E}(fk-gb)^2 = 6Afg^2 + 6Bfg(fb+gb) + C(fb+gb)^2 + 6Dbbk(fb+gb) + 5Ebbkk + 2Cfbbk$$

$$\mathfrak{D}(fk-gb)^2 = 2Afg^2 + Bgg(fb+3fk) + Cgk(fb+gb) + Dkk(fb+3gb) + 2Ebk^2$$

$$\mathfrak{E}(fk-gb)^2 = Ag^2 + 2Bg^2k + Cggkk + 2Dgk^2 + Ek^2.$$

24. Videamus autem quousque problema in genere aggressi calculum expedire queamus. Sit igitur proposita aequatio $\frac{dx}{\sqrt{x}} + \frac{dy}{\sqrt{y}} = 0$, quae per $P\sqrt{X} + Q\sqrt{Y}$ multiplicata fiat integrabilis, sitque integrale

$$f(Pdx + Qdy) + \frac{r\sqrt{xy}}{(a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2} = \text{Const}$$

eritque ut vidimus:

$$Q = \frac{-x(\beta + \delta y)}{(a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2} + \frac{dx}{dx(a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2}$$

$$P = \frac{-y(\gamma + \delta x)}{(a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2} + \frac{dy}{dy(a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2}$$

vnde colligimus

$$(\gamma + \delta x)^2 (a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 f Q dy = 2(\beta\gamma - \alpha\delta) X + (4\delta X - (\gamma + \delta x) \frac{dx}{dx}) (a + \beta x + \gamma y + \delta xy) + (a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 \Delta : x$$

similique modo

$$(\beta + \delta y)^2 (a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 f P dx = 2(\beta\gamma - \alpha\delta) Y + (4\delta Y - (\beta + \delta y) \frac{dy}{dy}) (a + \beta x + \gamma y + \delta xy) + (a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 \Gamma : y$$

quae duae formae ad consensum perducere debent, ita ut prima per $(\gamma + \delta x)^2$, altera vero per $(\beta + \delta y)^2$

Kkkk 3

diuifa

diuisa eandem functionem exhibeant. Quamobrem necesse est ut prior per $(\gamma + \delta x)^2$, posterior per $(\beta + \delta y)^2$ diuisionem admittat, cui ergo requisito ante omnia est satisfaciendum.

25. Euoluamus priorem valorem partibus ab y pendentibus distinguendis :

$$\begin{aligned} \text{I. } & 2(\beta\gamma - \alpha\delta)X + 4\delta(a + \beta x)X - (a + \beta x)(\gamma + \delta x)\frac{dx}{ax} \\ & \quad + (a + \beta x)^2 \Delta : x \\ \text{II. } & -y(\gamma + \delta x)(4\delta X - (\gamma + \delta x)\frac{dx}{ax} + 2(a + \beta x)\Delta : x) \\ \text{III. } & +yy(\gamma + \delta x)^2 \Delta : x \end{aligned}$$

quae expressio per $(\gamma + \delta x)^2$ diuisibilis esse debet; cum ergo tertia pars sponte sit diuisibilis pro secunda ponamus

$$(a + \beta x)\Delta : x + 2\delta X = (\gamma + \delta x)R$$

et prima pars erit

$$2(\beta\gamma - \alpha\delta)X + 2\delta(a + \beta x)X + (a + \beta x)(\gamma + \delta x)R - (a + \beta x)(\gamma + \delta x)\frac{dx}{ax}$$

quae redit ad hanc formam :

$$(\gamma + \delta x)(2\beta X + (a + \beta x)R - (a + \beta x)\frac{dx}{ax})$$

ita ut

$$2\beta X + (a + \beta x)(R - \frac{dx}{ax})$$

adhuc diuisionem per $\gamma + \delta x$ admittere debeat. Cui conditioni satisficit sumendo

$$R = \frac{\beta}{\gamma} \Delta : x - \frac{(a + \beta x)}{\gamma} \Delta' : x + (\gamma + \delta x)S,$$

vnde

vnde fit

$$X = \frac{\beta\gamma - \gamma\delta}{\delta^2} \Delta : x - \frac{(\alpha + \beta\gamma + \gamma^2)}{\delta^2} \Delta' : x + \frac{(\gamma + \delta x)^2}{\delta} S$$

ideoque prima pars erit

$$(\gamma + \delta x)^2 \left(\frac{\beta}{\delta} R - \frac{(\alpha + \beta\gamma + \gamma^2)}{\delta^2} \right) + \frac{1}{2} (\alpha + \beta x) (\gamma + \delta x)^2 S$$

fiue

$$(\gamma + \delta x)^2 \left(\frac{\beta}{\delta} \Delta : x - \frac{\beta(\alpha + \beta x)}{\delta^2} \Delta' : x + \frac{(\alpha + \beta x)^2}{\delta} \Delta'' : x \right. \\ \left. + \frac{\beta(\gamma + \delta x)}{\delta} S - \frac{(\alpha + \beta x)(\gamma + \delta x)}{\delta} \frac{dS}{dx} \right)$$

deinde secunda

$$y(\gamma + \delta x)^2 \left\{ \frac{\beta}{\delta} \Delta : x - \frac{(\alpha + \beta y)}{\delta} \Delta' : x + \frac{(\alpha + \beta x)(\gamma + \delta x)}{\delta^2} \Delta'' : x \right\} \\ \left\{ \begin{array}{l} + (\gamma + \delta x) S - \frac{(\gamma + \delta x)^2}{\delta} \frac{dS}{dx} \end{array} \right\}$$

ac tertia

$$yy(\gamma + \delta x)^2 \Delta : x.$$

Quocirca formulae

$$(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 \int Q dy$$

valor erit

$$\frac{\beta^3}{\delta^3} \Delta : x + \frac{2\beta}{\delta} y \Delta : x + yy \Delta : x - \frac{\beta(\alpha + \beta y)}{\delta^2} \Delta' : x - \frac{(\alpha + \beta x)}{\delta} y \Delta' : x \\ + \frac{(\alpha + \beta y)^2}{\delta^2} \Delta'' : x + \frac{(\alpha + \beta)(\gamma + \delta x)}{\delta^2} y \Delta'' : x \\ + \frac{\beta}{\delta} (\gamma + \delta x) S + (\gamma + \delta x) y S - \frac{(\alpha + \beta x)(\gamma + \delta x)}{\delta} \frac{dS}{dx} \\ - \frac{(\gamma + \delta x)^2}{\delta} y \frac{dS}{dx}$$

feu ita concinnius expressus :

$$\frac{(\beta + \delta y)^2}{\delta^3} \Delta : x - \frac{(\alpha + \beta x)(\beta + \delta y)}{\delta^2} \Delta' : x + \frac{(\alpha + \beta)(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)}{\delta^2} \Delta'' : x \\ + \frac{(\gamma + \delta x)(\beta + \delta y)}{\delta} S - \frac{(\gamma + \delta x)(\alpha + \beta x + \gamma y + \delta xy)}{\delta} \frac{dS}{dx}$$

cui

cui alter aequalis fieri debet, qui est

$$\frac{(\gamma + \delta x)^2}{\delta \delta} \Gamma : y - \frac{(a + \gamma \gamma)(\gamma + \delta x)}{\delta \delta} \Gamma' : y + \frac{a + \gamma \gamma (a + \beta x + \gamma) + \delta x \gamma}{\delta \delta} \Gamma'' : y \\ + \frac{(\beta + \delta \gamma)(\gamma + \delta x)}{\delta} \mathcal{C} - \frac{(\beta + \delta \gamma)(a + \beta x + \gamma \gamma + \delta x \gamma)}{\delta} \cdot \frac{d\mathcal{C}}{dy}$$

26. Quodsi iam ponamus :

$$\Delta : x = \delta \delta (Axx + 2Bx + C) \text{ et } S = \delta (Dxx + 2Ex + F)$$

item

$$\Gamma : y = \delta \delta (\mathcal{A}yy + 2\mathcal{B}y + \mathcal{C}) \text{ et } \mathcal{C} = \delta (\mathcal{D}yy + 2\mathcal{E}y + \mathcal{F})$$

reperientur nostrae expressiones ita euolutae

$(a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 / Q dy$	$(a + \beta x + \gamma y + \delta xy)^2 / P dx$
$+ \delta \delta A x x y y$	$+ \delta \delta \mathcal{A} x x y y$
$+ 2 \delta \delta B x y y$	$+ \delta (\gamma \mathcal{A} - \beta \mathcal{D} + \delta \mathcal{E}) x x y y$
$+ \delta (\beta A - \gamma D + \delta E) x x y$	$+ 2 \delta \delta \mathcal{B} x x y y$
$+ \delta \delta C j y$	$+ \delta (\gamma \mathcal{E} - a \mathcal{D}) y y$
$+ \delta (\beta E - a D) x x$	$+ \delta \delta \mathcal{C} x x$
$+ (2 \beta \delta B + (\beta \gamma - a \delta) A - \gamma \gamma D + \delta \delta F) x y$	$+ (2 \gamma \delta \mathcal{B} + (\beta \gamma - a \delta) \mathcal{A} - \beta \beta \mathcal{D} + \delta \delta \mathcal{F}) x y$
$+ (a \gamma A - 2 a \delta B + 2 \beta \delta C - \gamma \gamma E + \gamma \delta F) y$	$+ (\gamma \delta \mathcal{E} + \beta \gamma - a \delta) \mathcal{E} - a \beta \mathcal{D} y$
$+ (\beta \delta F + (\beta \gamma - a \delta) E - a \gamma D) x$	$+ (a \beta \mathcal{A} - 2 a \delta \mathcal{B} + 2 \gamma \delta \mathcal{C} - \beta \beta \mathcal{E} + \beta \delta \mathcal{F}) x$
$+ a a A - 2 a \beta B + \beta \beta C - a \gamma E + \beta \gamma F$	$+ a a \mathcal{A} - 2 a \gamma \mathcal{B} + \gamma \gamma \mathcal{C} - a \beta \mathcal{E} + \beta \gamma \mathcal{F}$

vnde

vnde nonnisi sequentes sex determinationes deducuntur

$$A = A$$

$$B = \frac{\beta A - \gamma D}{\alpha \delta} + E$$

$$E = \frac{\beta E - \alpha D}{\delta}$$

$$D = \frac{\gamma \delta E - \gamma \gamma A - \beta \delta C}{\alpha \delta - \gamma}$$

$$E = \frac{\alpha \delta B - \alpha \gamma A - \beta \delta C}{\alpha \delta - \beta \gamma}$$

$$F = F - \frac{\gamma E}{\delta} - \frac{\alpha \delta \gamma A + \alpha \beta \delta B - \beta \delta \delta C}{\delta \alpha \delta - \beta \gamma}$$

his enim omnibus illis conditionibus satisfit. Sic igitur omnes litterae *A*, *B*, *C*, *D*, *E*, *F* una cum α , β , γ , δ arbitrio nostro manent relictæ, ex quibus deinde colligitur functio

$$2X = \delta \delta D x^4 + 2\delta (\delta E + \gamma D - \beta A) x^3 + (\delta \delta F + 4\gamma \delta E + \gamma \gamma D - 2\beta \delta B - (\beta \gamma + \alpha \delta) A) x^2 + 2(\gamma \delta F + \gamma \gamma E - \alpha \gamma A - 2\alpha \delta B) x + \gamma \gamma F - 2\alpha \gamma B + (\beta \gamma - \alpha \delta) C.$$

27 Hunc autem calculum ulterius non prosequor, cum nunc quidem sufficiat methodum directam et rei naturae conformem aperuisse, quae ad easdem integrationes omnino singulares, quas olim ex longe aliis principiis erueram, perducatur. In augmentum igitur huius scientiae plurimum intererit istam novam methodum omni studio penitius scrutari. Hunc in finem adhuc observo aliam multiplicatoris formam adhiberi posse, cuius ope talis forma

$$\frac{dx}{\sqrt{x}} + \frac{dy}{\sqrt{y}} = 0$$

Vol. III.

L 111

inte-

integrabilis reddi queat. Statuatur scilicet multiplier $M = P + Q\sqrt{XY}$, vt integrabilis esse debeat hacc forma

$$\frac{P dx}{\sqrt{X}} + Q dy \sqrt{X} + \frac{P dy}{\sqrt{Y}} + Q dx \sqrt{Y} = 0.$$

Fingatur prioris partis integrale $= 2R\sqrt{X}$ posterioris vero $= 2S\sqrt{Y}$, vt integrale completum sit

$$R\sqrt{X} + S\sqrt{Y} = \text{Const.}$$

et facta evolutione reperitur :

$$P = \frac{R dx}{\sqrt{X}} + 2X \left(\frac{dR}{dx} \right); \quad P = \frac{S dy}{\sqrt{Y}} + 2Y \left(\frac{dS}{dy} \right)$$

$$Q = 2 \left(\frac{dR}{dy} \right); \quad Q = 2 \left(\frac{dS}{dx} \right).$$

Cum igitur debeat esse $\left(\frac{dR}{dy} \right) = \left(\frac{dS}{dx} \right)$, manifestum est formulam $R dx + S dy$ integrabilem esse debere. Non autem opus est, vt ea algebraicum habeat integrale, sed sufficit vt integrationis characterem sit praedita.

28. Sumatur enim

$$R = \frac{y}{a + \beta xy + \gamma xxy} \quad \text{et} \quad S = \frac{x}{a + \beta xy + \gamma xxy}$$

eritque

$$Q = \frac{\gamma a - \gamma xxy}{(a + \beta xy + \gamma xxy)^2} \quad \text{et}$$

$$P = \frac{\gamma dx}{dx(a + \beta xy + \gamma xxy)} - \frac{\gamma xxy(\beta + \gamma xy)}{(a + \beta xy + \gamma xxy)^2}$$

simulque

$$P = \frac{xdy}{dy(a + \beta xy + \gamma xxy)} - \frac{\gamma xxy(\beta + \gamma xy)}{(a + \beta xy + \gamma xxy)^2}$$

ita

ita vt habeatur

$$(a + \beta xy + \gamma xxyy)^2 P =$$

$$\frac{2dx}{a}(a + \beta xy + \gamma xxyy) - 2yyX(\beta + 2\gamma xy) =$$

$$\frac{2dy}{a}(a + \beta xy + \gamma xxyy) - 2xxY(\beta + 2\gamma xy).$$

Statuatur

$$X = Ax^4 + 2Bx^3 + Cxx + 2Dx + E \text{ itemque}$$

$$Y = \mathcal{A}y^4 + 2\mathcal{B}y^3 + \mathcal{C}yy + 2\mathcal{D}y + \mathcal{E}$$

ac duo illi valores inter se aequandi postulare deprehenduntur, vt fit

$$\beta = 0; B = 0; \mathcal{B} = 0; D = 0 \text{ et } \mathcal{D} = 0$$

tum vero ii fient:

$$\text{I. } = -2\gamma Cx^3y^3 + 4aAx^3y - 4\gamma Exy^3 + 2aCxy$$

$$\text{II. } = -2\gamma \mathcal{C}x^3y^3 + 4a\mathcal{A}xy^3 - 4\gamma \mathcal{E}x^3y + 2a\mathcal{C}xy$$

vnde colligitur

$$\mathcal{C} = C; \frac{a}{\gamma} = -\frac{a}{A} = -\frac{E}{a} \text{ seu } \mathcal{A}\mathcal{C} = AE.$$

Erit ergo

$$X = Ax^4 + Cxx - \frac{a}{\gamma}\mathcal{A}; Y = \mathcal{A}y^4 + Cyy - \frac{a}{\gamma}A$$

et aequationis

$$\frac{dx}{V(Ax^4 + Cxx - \frac{a}{\gamma}\mathcal{A})} + \frac{dy}{V(\mathcal{A}y^4 + Cyy - \frac{a}{\gamma}A)} = 0$$

integrale completum erit

$$yV(Ax^4 + Cxx - \frac{a}{\gamma}\mathcal{A}) + xV(\mathcal{A}y^4 + Cyy - \frac{a}{\gamma}A) = \text{Const.}(a + \gamma xxyy).$$

29. Ex his exemplis facile intelligitur, fere nouum adhuc analyticos genus desiderari, quo huiusmodi operationes certo ordine institui atque vltius extendi queant, a quo quidem scopo adhuc longissimo sumus remoti. Interim tamen ea, quae hactenus exposui maximi momenti esse videntur, ad vniuersalitatem principii integrandi initio memorati stabiliendam, cum adeo eius beneficio per multiplicatores idoneos, esse integrationes quae maxime arduae et cognita principia transcendentis erant vitae expediri queant. Mihi quidem cum primum in eas incidissem, nulla alia via eo deducere videbatur praeter eam, qua tum eram vsus; nondum enim animaduertentem semper, quoties cuiuscunque aequationis differentialis integrale completum constaret, ex eo multiplicatorem, quo illa integrabilis reddatur, concludi posse; quae conclusio, si integrale tantum fuisset particulare, nequiquam valuisset. Quamobrem integrationum illarum particularium, quas olim simul ex eodem principio alieno eram consecutus, longe aliter est ratio comparata, neque adhuc perspicere licet, quomodo methodo quadam directa et naturali ad easdem perueniri queat.

30. Eo magis igitur operae erit pretium, indotem harum integrationum particularium accuratius examinari, quod quidem contemplatione casus simplicissimi fiet. Huius igitur aequationis differentialis

$$dx\sqrt{1+xx}+dy\sqrt{1+yy}+nydx+nx dy=0$$

inte.

integrale particulare inueneram esse

$$xx + yy + 2xy\sqrt{x+nn} = nn$$

similiaque integralia innumerabilia etiam inueni pro
 cuiusmodi aequationibus differentialibus, quae neque
 a logarithmis neque a circuli quadratura pendent:
 quare haec aequatio ita spectetur, quasi non per
 logarithmos integrari possit. Hic igitur primo quaeritur,
 qua via directa hoc integrale particulare ex
 forma differentiali concludi queat? deinde quomodo
 aequatio differentialis comparata esse debeat, ut tale
 integrale particulare exhiberi queat? Ad has ergo
 quaestiones primum obseruo, aequationem algebraicam
 esse integrale completum istius aequationis differentialis:

$$\frac{dx}{\sqrt{x+xx}} + \frac{dy}{\sqrt{y+yy}} = 0,$$

tum vero ex illa sequi

$$x + y\sqrt{x+nn} = n\sqrt{x+yy} \text{ et}$$

$$y + x\sqrt{x+nn} = n\sqrt{x+xx}$$

ita ut tam $\sqrt{x+xx}$ quam $\sqrt{x+yy}$ rationaliter per x et y exprimi queat. Cum igitur hinc sit differentiendo

$$\frac{x dx}{\sqrt{x+xx}} = \frac{dy + dx \frac{x+nn}{n}}{\sqrt{y+yy}} \text{ et } \frac{y dy}{\sqrt{y+yy}} = \frac{dx + dy \frac{x+nn}{n}}{\sqrt{x+xx}}$$

si harum formarum multipla quaecunque ad istam

$$\frac{dx}{\sqrt{x+xx}} + \frac{dy}{\sqrt{y+yy}} = 0$$

addantur, semper prodire aequationem differentialem,
 cui aequatio algebraica particulariter saltem satisfaciat

ciat. In genere ergo huius aequationis differentialis

$$\frac{dx + Pxdx}{\sqrt{1+xx}} + \frac{dy + Qydy}{\sqrt{1+yy}} = \frac{Pdy + Qdx + (Pdx + Qdy)\sqrt{1+nn}}{n}$$

integrale particulare erit

$$xx + yy + 2xy\sqrt{1+nn} = nn.$$

Sit iam $P = x$ et $Q = y$, ac fatisset huic aequationi

$$dx\sqrt{1+xx} + dy\sqrt{1+yy} = \frac{xy + ydx + (xdx + ydy)\sqrt{1+nn}}{n}$$

ex integrali vero fit

$$xdx + ydy = -(xdy + ydx)\sqrt{1+nn}$$

ita ut habeatur haec aequatio differentialis:

$$dx\sqrt{1+xx} + dy\sqrt{1+yy} + nxdy + nydx = 0$$

cui ergo integrale supra datum particulariter convenit.

31. Transferamus iam haec ad casus latius patentes, et postquam huius aequationis

$$\frac{dx}{\sqrt{x}} + \frac{dy}{\sqrt{y}} = 0$$

inuentum fuerit integrale completum, quod sit $W = \text{Const.}$ notetur hinc semper vtrumque valorem radicalem \sqrt{X} et \sqrt{Y} per functiones racionales ipsarum x et y definir. Sit ergo

$$\sqrt{X} = R \text{ et } \sqrt{Y} = S, \text{ ideoque}$$

$$\frac{dX}{\sqrt{X}} = 2dR \text{ et } \frac{dY}{\sqrt{Y}} = 2dS$$

Sit iam P functio ipsius x et Q ipsius y ; hincque constatur ista aequatio:

$$\frac{dx + Pdx}{\sqrt{x}} + \frac{dy + Qdy}{\sqrt{y}} = 2PdR - 2QdS = 0$$

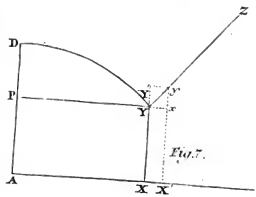
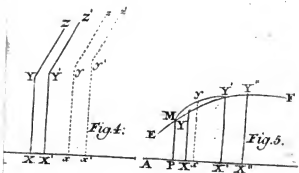
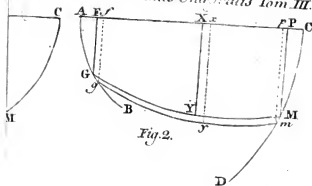
cui

cui aequatio algebraica $W = \text{Const.}$ certe particulariter satisfacit. Hinc si P et Q ita accipiantur, ut formula $PdR + QdS$ integrationem admittat, cuius integrale sit $= V$, orietur aequatio transcendens

$$\int \frac{dx + Pdx}{\sqrt{X}} + \int \frac{dy + Qdy}{\sqrt{Y}} - 2V = \text{Const.}$$

cui aequationi $W = \text{Const.}$ seu valoribus inde deductis $\sqrt{X} = R$ seu $\sqrt{Y} = S$ particulariter satisfacit. Tale ergo ratiocinium viam ad huiusmodi integrationes particulares alioquin inuentu difficillimas patefacere videtur.

005643667

